ئادىل ئىمىن

خاسىيەتلىك چوڭۇش

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئادىل ئىمىن

خاسىيەتلىك چوۇش

(چۆچەكلەر)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: جېلىل مۇھەممەت
مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى: جەۋلان جېلىل
مەسئۇل كوررېكتورى: ئايگۈل سابىت

خاسىيەتلىك چۆش
(چۆچەكلەر)
ئادىل ئىمىن

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
ئۈرۈمچى 14 ـ ئوتتۇرا مەكتەپ باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 9 قىستۇرما ۋاراقى: 2
2000 ـ يىل 11 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2000 ـ يىل 11 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 3.000 —— 1
ISBN7—228—06111—X/I • 2244
باھاسى: 12.60 يۈەن

مۇندەرىجە

شاھزادە ئەنۋەر ھەققىدە قىسسە 1
شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھەققىدە قىسسە 103
شاھزادە نەۋرۇز ھەققىدە قىسسە 241

شاهزاده ئەنۋەر ھەققىدە قىسسە

بۇرۇننىڭ بۇرۇنسىدىكى بىر زامانلاردا، بار ـ يوقنىڭ ئارىلىقىدا قەدىمىي گۈلشەن ئاباد مەملىكىتىنىڭ سۇلتانى شاھ ئۆمەرخاننىڭ ئەنۋەر ئاتلىق بىر ئوغلى بار ئىدى. ئول پەرزەنت ھۆسن ـ جامال ۋە قەددى ـ قامەتتە ئۆز دەۋرىنىڭ يېگانىسى ئىدى. پاراسەت ۋە كۈچ ـ شىجائەتتە ھەم تەرىپى تىللاردا داستان ئىدى. ئۆمۈر سەھىپىسىدىن ئون سەككىزۋاراق ئۆرۈلگەندە ئۇ-نىڭ كۈنلىرى گاھ باغدىكى بەزمە ـ سۆھبەتلەردە، گاھ تاغدىكى ئوۋ- شىكارلاردا كۆڭۈللۈك ئۆتمەكتە ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر شۇنداق بەختىيار كۈنلەرنىڭ بىرىدە شىكار-غا ماڭغان يول ئۈستىدە قەبرىلىق يۈكىدىن قەددى دالدەك ئېگە-لىپ، ھاسا تۈتقان قوللىرىمۇ دىرىلدەپ تىترەپ، ھەرقەدىمدە ھاسىراپ ـ ھۆمۈدەپ كېتىۋاتقان ئەمما چېھرىدە بەخت ئاپتىپى، شادلىق كۈلكىسى جىلۋە قىلىپ پارلاپ تۇرغان بىر دەرۋىشكە يولۇقتى.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنى بۇ ھالدا كۆرۈپ، ئەجەبلەنگىنىدىن ئالدىغا بېرىپ سورىدى:

ـــ ئەي ھۆرمەتلىك دەرۋىش ئاتا، قارىسام ھاياتلىق دەرد-خىنىڭ گۈللىرى توزۇپ، خازان بولغىنى، شاخ ۋە غولى ھەم قۇرۇپ ـ قاقشال بولۇپ، يىقىلار ۋاقتى يەتكىنى مەلۇم. ئەمما، ئاجايىپ خۇشال، خۇش كەيپكەنسەن، سەۋەب نېمە؟

ـــ ئەي شاھزادەم، ـــ دېدى دەرۋىش جاۋابەن كۈلۈمسە-رەپ، ـــ ئۆمرۈڭ نەۋ باھارىغا تەمەننە قىلما، كېچە شۇنداق

ئاجايىپ بىر چۈش كۆردۈمكى ئۇنىڭ خاسىيىتى كۆرۈلۈپ، بەخت تەختىگە سۇلتان بولسام مېنىڭ ئورنۇمدا بولۇپ قالمىغىنىڭغا بىيار نادامەت قىلارسەن.

— ئول خاسىيەتلىك چۈشۈڭنى ماڭا بايان قىلساڭ، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر قىزىقىپ، — شادلىق بەھرىڭىزگە ھەمشېرىك بولسام نە بولۇر.

— تاڭ ئاتار مەزگىلىدە بىر چۈش كۆردۈم، — دېدى دەرۋىش زوق - شوخ بىلەن چۈشىنى بايان قىلىپ، — چۈشۈمدە مۇنداق بىر ئىش كۆردۈم، ئۆزۈم بىر چۆلدە تۇرغۇدەكمەن، شۇ ۋاقىت كۆك قەھرىدىكى يۇلتۇزلار ئارا نۇر چېچىپ تۇرغان تولۇن ئاي كېلىپ ئوڭ مۇرەمگە قونغۇدەك، ئارقىدىن يەنە بىر تەرەپتىن تاڭ قۇياشى غۇيۇلداپ كېلىپ، سول مۇرەمگە قونغۇدەك ۋە ئول جەزىرە گۈل - گۈلىستانغا ئايلىنىپ جەننەتۇل - رىزۋان مىسلى تۈس ئالغۇدەك . . . شۇ قۇتلۇق مىنۇتلار بىر ئاچچىق يۆتەل تۇتتى، شېرىن چۈش بۆشۈكىدىن ئىرغىتىپ تاشلاندىم ئەمما شادلىق پەيزى ۋۇجۇد دەرىخمنى ياشارتىپ تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر دەرھال دەرۋىشكە ئېسىلىپ، — ئەي ھۆرمەتلىك دەرۋىش ئاتا، — دېدى يېلىنىپ، — ئول چۈشۈڭ خاسىيىتىدىن بەختكە نائىل بولۇش - بولماسلىقىڭ نامەلۇم، ئۆزۈڭنى بىھۇدە ئۇمىد بىلەن گوللىغۇچە چۈشۈڭنى ماڭا ساتقىن، مىڭ دىنار ئالتۇن بېرەي، نەقنى نېسىگە ئالماشتۇرايلى، قالغان ئۆمرۈڭدە تىرىكچىلىك غېمىدىن خالىي بولۇرسەن.

دەرۋىش خۇشاللىق بىلەن ماقۇل بولدى ۋە: — ئەي ساخاۋەتلىك شاھزادە، — دېدى مىڭ دىنارنى تاپشۇرۇپ ئالغاندىن كېيىن ئەمدى ئالدى - كەينىگە قارىماي ئاتقا قامچا ئۇرغىنىچە - دە، قايانغا ئېلىپ يۇرسە شۇيانغا كېتىۋەرگەن. ئاقىۋىتىڭ خەيرلىك بولۇشىغا ئۇمىدۋار بولغىن ۋە بۇ يولدا ھەرگىز توختىما

مىغىن.

شاھزادە ئەنۋەر ماقۇللۇق بىلدۇرۇپ، ــ يا تەۋەككۈل، ــ دەپ تۇلپارىغا مىندى، تۇلپار قامچا ئۇرۇلغۇچە ئۆزىلا كامانداىن ئايرىلغان ئوقتەك يۇرۇپ كەتتى. سۇرئىتىنىڭ تېزلىكىدىن نۆكەرلىرى قوغلاپ يېتەلمەي ئاخىر كەينىگە ياندى.

شاھزادە ئەنۋەر شۇ يۇرگەنچە توختىماي يول يۇردى، بەلىپ- بىلمەي ئۇچ ئايلىق مۇساپىنى بىر باستى، ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق مادارىنى قۇرۇتقان بىر مەزگىلدە شاۋقۇن سېلىپ، ئۆركەشلەپ ئېقىۋاتقان بىر دەريائى ئەزىمگە دۇچ كەلدى. دەريا لېۋىدە ئاتتىن چۈشۈپ ئاتنىمۇ، ئۆزىنىمۇ چاڭقاش ئازابىدىن خالاس قىلدى، جىسمىغا يېڭىدىن كۈچ - مادار كىردى ئەمما دەريادىن ئۆتۈشكە كېمە - قېيىق يوق ئىدى، بىرەر كېچكتىن ھەم ئىزنە يوق ئىدى. دەريادىن قانداق ئۆتەرىنى بىلمەي بېشىغا بىر غەم چۈشتى، ئامالسىز دەريا بويلاپ يۇرۇپ كەتتى. بىر ۋاقىتلار ئاجايىپ زور بىر مەخلۇقاتقا دۇچ كەلدى. ئول مەخلۇقاتنىڭ بېشى قىرغاقتا، تېنى دەريا لېۋىدە ئىدى، بېشى گۈمبەز مىسالى چوقچىيىپ تۇرسا، دۈمبە قانىتى يەلكەن مىسالى كۆتۈرۈلۈپ تۇراتتى ۋە قىلىچ بىسىدەك قۇياش نۇرىدا ۋالىلدايتتى، رەڭگى سۈتتەك ئاق ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر يېقىنلىشىتىن ئەيمىنىپ تۇرار ئىدى. ئول مەخلۇقاتتىن سادا كەلدى:

ــ ئەي يولۇچى، مەقسىتىڭ دەريادىن ئۆتۈش بولسا مىنگەن ئېتىڭنى ماڭا يەم قىلىپ بەرگىن ياكى ئالىقانچە گۆشۈڭنى كېسىپ بەرگىن، سېنى تىنچ - ئامان قارشى قىرغاققا يەتكۈزۈپ قويىمەن.

شاھزادە ئەنۋەر نەچچە يىللاردىن بېرى ئايرىلماس ھەمرىھى بولۇپ كەلگەن تۇلپارىغا چىدىماي، زۇلپىقارىنى قولىغا ئالدى- دە، يوتىسىدىن بىر پارچە گۆشنى كېسىپ ئول مەخلۇقاتقا تاش-

لاپ بەردی. ئەمما ئۆزی قان كۆپ ئېقىپكېتىپ، بىھوش بولـ
دی.

شۇ چاغ ئۇ ئۆزىنى بىر تەرەپكە ئۇچۇپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ، سەلگىنە ئېسىگە كەلدى، كۆزىنى ئاچتى، ئۆزىنى ئول مەخلۇقاتنىڭ غارىدەك ئاغزىدا، جادۇ ـ قىلىچتەك چىشلىرى ئارىسىدا كۆردى، ۋۇجۇدى تىترەپ توختىدى.

ئەمما ئول جانىۋار ئاغزىنى يۇمۇۋالماستىن بېشىنى سۇدىن چىقارغانچە ئۇزۇپ بېرىپ قارشى قىرغاققا يەتتى ـ دە، شاھزادە ئەنۋەرنىپۇرقۇپ تاشلىدى، ئاندىن دېدىكى:

ـــ ئەي مەرد يىگىت، تا مۇشۇ كەمگۇچە دەريادىن ئۆتمەك بولغانلارنىڭ ئاتـ ئۇلاغلىرىنى يەم قىلىپ، كېمە ـ قېيىق ئورنىدا خىزمىتىنى قىلىپ ياشاپ كەلگەنىدىم، كۆرمىگەنتىمكى ھېچبىرىنىڭ خىزمىتىنى قىلىۋاتقان ھەمراھىدىن كېچەلمەي ئۆز تېنىدىن گۆش كېسىپ بەرگىنىنى. ئاجايىپ مەرد ـ ۋاپادار ئىكەنسەن، جانىۋار بولسىمۇ قىلغان خىزمىتىنى ئېتىبارغا ئېـ لىپ، جېنىغا جاپا قىلمىدىڭ. ئەمدى قەسەم قىلايكى بىر ئۆمۇر دوستۇڭ بولۇرمەن، پۇرسەتلا بولسا خىزمىتىڭنى قىلۇرمەن، سەنچە مەرد، ۋاپادارنىڭ دوستى ۋە بەلكى خىزمەتكارى بولماقـ تىن پەخىرلىنىمەن، ھەرقاچان سۇ ئىقلىمى ئۆزرە بىرەر مۇشـ كۇلاتقا دۇچ كەلسەڭ خىتاب قىلغىنكى: ـــ يا دوستۇم ئاق بېلىق، ـــ دەپ. دەرھال خىزمىتىڭگە ھازىر بولىمەن، سەن ئۇچۇن جان پىدا قىلىمەن.

شاھزادە ئەنۋەر خۇش بولۇپ، ئۇنىڭ سۆزلىرىنى قوبۇل قىلدى، ئاندىن خەيرلىشىپ، قول ياغلىقى بىلەن جاراھىتىنى تېڭىۋېلىپلا يولىغا راۋان بولدى، دەريادىن يىراقلىغانسېرى دەل ـ دەرەخ، ئوت ـ چۆپلەرمۇ ئازلاپ باردى ۋە ئاخىر تاپتاقىر بىر چۆل ـ دالىغا يەتتى، ئاندىن نەچچە كۇنلەر يۇردى ئاچلىق، ئۇسسۇزلۇق، ھارغىنلىق ۋە جاراھەت ئازابى ھالىنى قويمىدى،

مادارىنى قوۇرۇتتى. ئەمدى قانداق قىلارىنى بىلمەي تېنەپ - تەمتىرەپ تۇرار ئىدى. يىراقتىن لاۋۇلداپ كۆيۈپ تۇرغان بىر گۈلخان كۆرۈندى، «ئاندا كىشى بولسا كېرەك» دېگەن ئۈمىد بىلەن ئول تەرەپكە يۈردى، ئەمما ماڭغان يولىدا تۇرلۇك مەخلۇ- قاتلارنىڭ ئىسكىلىت، ئۈستىخانلىرى چېلىقىپلا تۇرار ئىدى.

ئاخىر كۆزلىگەن يەرگە يېقىنلاپ بارغاندا كۆردىكى گۈلخاڭ- دەك كۆرۈنگەن بىر قىزىل پەرلىك سۈمۈرغ بولۇپ، قۇياش نۇرىدا ئالتۇن رەڭلىك نۇرلىنىپ ئوت كۆرۈنۈپتۇ.

ئەمما، سۈمۈرغ هالسىز ئىدى، ئالتۇندەك پەر - قاناتلىرى خارلىق تۈپرىقىغا مىلىنىپ ياتار ئىدى. شاهزادە ئەنۋەر ئېچە- نىپ نىدا قىلدى:

— ئەي بىچارە قۇش، نى سەۋەبلىك بۇ هالغا چۈشۈپ قالغانسەن؟

— ئەي يولۇچى يىگىت، — دېدى سۈمۈرغ زۇۋانغا كېلىپ، — تېخى ئۇچۇرما بولغانغا كۆپ ۋاقىت بولمىغان چۈجە سۈمۈرغ ئىدىم، ماڭغان يولۇمدىن ئادىشىپ چۆل ئاسمە- نىغا كېلىپ قاپتىمەن، سۈيى بار[1] جايغا يەتكۈچە تەشنالىق ئوتىدا هالىم خاراب بولدى، قاناتلىرىم مادارسىزلاندى، يەرگە موللاق ئاتتىم، ئەزىزلىك ئاسمىنىدىن خارلىق تۈپرىقىغا تاشلاندىم، ئۈچ كېچە - كۈندۈز بوپتۇ، شۇ هالدا يېتىپتىمەن، سەنمۇ ماغدۇرۇڭ بارىدا كەينىڭگە يانغىن، ئەكسىچە مەندىنمۇ بەتتەر ناچار هالغا قالارسەن. شاهزادە ئەنۋەر:

— ئەي قۇشلار ئېلىنىڭ شاهزادىسى، ئىككىمىزنىڭ هال- ئەهۋالى ئوخشار ئىكەن. شۇنداقتىمۇ سېنى بۇ هالدا تاشلاپ كېتەرگە كۆڭلۈم قويماس، ئاز بولسىمۇ بۇ لوقمىنى يۇتقىن ۋە قېنىمنى سۈمۈرگىن. ئاز - تولا ماغدۇر كىرسە بىللە كېتەرمىز، — دەپلا يەنە بىر يوتىسىدىن بىر پارچە گۆش كېسىپ سۈمۈرغقا تاشلىدى. ئاندىن يېقىنلاپ بېرىپ قېنىنى

تامغۇزدى، سۇمۇرغ ئۇنى بۇ ئىشلاردىن مەنئى قىلالماي، نائىلاج گۆشىنى يۇتتى، قېنىنى سۇمۇردى، جىسمىغا جان كىرىپ، قانات قېقىپ ئورنىدىن تۇردى ـ دە:

ـــ ئەي مەرد يىگىت، ھاياتلىق گۈلۈمنى ياخشىلىق سۈيىدە سۇغاردىڭ، ئۆلۈم ۋەسۋەسىدىن خالاس قىلدىڭ، ئەمدى دوستلۇق رىشتىمىز چىگىلسۇنكى، خىزمىتىڭ ئۇچۇن جان پىدا قىلاي، ـــ دەپلا شاھزادە ئەنۋەرنى بىرلا چوقۇپ يۇتۇۋەتتى، شاھزادە ئەنۋەر مىسلى بىر دانچە ئۇنىڭ گېلىدىن ئۆتۈپ كەتتى، ئاندىن يەنە سۇمۇرغ ئۇنى ياندۇردى، شاھزادە ئەنۋەر ئىلگىرىكىدىن ئون ھەسسە چىرايلىق ۋە جاراھەتلىرى ساقايغان ھالدا نۇرغا چۆمۈپ يەرگە چۈشتى، ئۆزىنى كۈچ ـ قۇۋۋىتى ئۇرغۇپ تۇرغان ھالەتتە ھېس قىلدى. سۇمۇرغ سورىدى: ـــ نى سەۋەبلىك بۇ جەزىرىدە تېنەپ يۈرەرسەن؟

شاھزادە ئەنۋەر مىڭ دىنارغا سېتىۋالغان چۈش خاسىيىتىنى كۆزلەپ سەپەرگە ئاتلانغىنىنى ۋە سەپەر ئۈستىدىكى سەرگۈزەشتىلىرىنى بايان قىلدى.

سۇمۇرغ ئويغا چۆكۈپ ئاخىر شۇنداق دېدى:

ـــ مۇشەققەت تىكەنزارلىقىنى كەزمەي تۇرۇپ، مۇراد گۈلشەنگە يەتكىلى بولماس، ئول چۈش پەقەتلا بىر ياخشىلىقتىن بېشارەت ئەمما خاسىيىتى ئاسانلىقچە ئاشكارا بولماس، ئىرادە كەمىرىڭ مەھكەم بولسا ئاخىر بىر كۈن بەخت ـ ئىقبالىڭنى تاپارسەن، ئەمدى سېنى ئادەمزات بار جايغا يەتكۈزەي، ئاندا يول كۆرسەتكۈچى چىقىپ قالسا ئەجەب ئەمەس، بۇ جەزىرە ئۆزرە تېنەپ يۈرمەكنىڭ ئاقىۋىتى ياخشى ئەمەس.

ئاندىن سۇمۇرغ شاھزادە ئەنۋەرنى ئۈستىگە ئالدى، قانات قېقىپ كۆك ئاسمانغا كۆتۈرۈلدى، شۇ پەرۋازىچە جەزىرە ئۈستىدىن ھالقىپ بىر كاتتا شەھەر يېنىغا ـــ بىر باغۇ چىمەنزارغا قوندى ـ دە، شاھزادە ئەنۋەرنى چۈشۈرۈپ قويۇپ، ـــ كېرەك

بولسام «يا دوستۇم سۇمۇرغ» دەپ توۋلىغىن، ھايالسىز خىزمەتكىگە تەييار بولۇرمەن، ـــ دەپلا ئۇچۇپ كەتتى.

شاھزادە ئەنۋەر ئول باغۇ چىمەنزار ئىچىدە ھەرتەرەپكە كۆز يۇگۈرتۇپ كۆردىكى، ھەر شاخىدا يۇزلەپ گۈل پورەك ئاچقان، ياپراقلىرى يېشىل زۇمرەت مىسەللىك ئاجايىپ كۆركەم بىر دەرەخ، دەرەخ شېخىغا ئېسىلغان بىر گۈمبەزچە ئالتۇن قەپەس، قەپەس ئىچىدە چېھرى نۇرلۇق قۇياش مىسالى، سەرۋى قامەتلىك ئەجايىپ بەرنا بىر يىگىت زەر تارى ئۇزۇلگەن تەمبۇرنى قۇچاقلاپ كۆزلىرى نەملىك، دىلى غەملىك، مۇڭ ۋە خىيال پاتقىقىغا پېتىپ ئولتۇرۇپتۇ، ئالدىدا يۇمىلاق زەر شىرە، شىرە ئۇستىدە بىللۇردىن شاراب خۇمرىسى، خۇمرا قېشىدا لالەرەڭ شاراب جىلۋىلەپ تۇرغان ياقۇت قەدەھ تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنى بۇ ھالدا كۆرۈپ گۈللەرنى قايرىپ، ئارىلاپ ئالدىغا باردى ۋە ئەجەبلەنگىنىدىن سالام ـ سائەتنىمۇ ئۇنتۇپ:

ـــ ئەي دىلخەستە دوستۇم، ـــ دېدى خىتاب بىلەن، ـــ نى سەۋەبتىن بەختسىز بۇلبۇل مىسالى ئول قەپەسگە بەند بولدۇڭ، سەنچە بەرنا يىگىتلەرگە ئەسلى ئاي يۇزلۇك دىلرەبا نازىنىنلار قۇچاقى مۇناسىپ ئىدىغۇ؟

قەپەسگە بەند قىلىنغان بەرنا يىگىت چۆچۈپ ئەندىكىپ ھوشىنى يىغدى ۋە:

ـــ ئەي بەختسىز، ـــ دېدى ئىزتىراپ بىلەن، ـــ ئۇشبۇ چاھارباغ ئىچرە قانداق كىردىڭ، باغ ئەتراپى قاناتسىزلارغا ھالقماق مۇمكىن بولمايدىغان ئېگىز تاش سېپىل ئىدى، ئاندا يەنە يۇزلىگەن دىۋە سۇپەت جاللات پاسىبان ئىدى، بۇ يەرگە ياتلارنىڭ قەدەم باسمىقى مەنئى قىلىنغانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر كەچۈرمىشلىرىنى قىسقا ۋە مېغىزلىق قىلىپ بايان قىلىدى، ئاندىن ئول يىگىتكە مۇراجىئەت قىل-

دی:

— ئەمدی مېنىمۇ ئۆز هالىڭدىن خەۋەردار قىل. قەپەسگە بەند بىچارە دېدى:

— مېنى سورىساڭ ئۇشبۇ ئەلنىڭ شاھزادىسى پەرۇخدۇر-مەن، ئاجايىپ بىر قىسمەت بىلەن ئۇشبۇ هالغا چۈشۈپ قالغان-مەن. سوئال - سوراق تىرنىسى بىلەن دىل يارامنى تاتىلىما، تېزرەك پىنھانغا كەتكىن، شاھ بۇ يەرگە كىرىپ قالسا ۋە سېنى كۆرۈپلا قالسا بېشىڭغا بالا تېغى يېقىلار ئون جېنىڭ بولسىمۇ بىرى ئامان قالماس.

— ئەي دىلخەستە پەرۇخ، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر قەتئىيلىك بىلەن، — سېنى بۇ هالغا سالغان قىسمىتىڭنى بىلمەي تۇرۇپ، بىر قەدەممۇ سىلجىمايمەن، نائۈمىد قىلما، بەدىلىگە دەردىڭگە داۋا، رەنجىڭگە شىپالىق تېپىشچۈن هەرىكەت قىلارمەن. شاھزادە پەرۇخ نائىلاجلىقتىن:

— مۇندىن بىر يىل ئىلگىرى، — دېدى سۆزىنى باش-لاپ، — مەرھۇم شاھ ئاتام بىلەن چاھار باغدا ئىدۇق، باغنىڭ خۇش هاۋاسى ۋە گۈللەرنىڭ خۇش پۇقراقلىرىدىن ئاجايىپ خۇ-شال ۋە خۇش كەيپ ئىدۇق، شۇ ۋاقىت ئاسماندا ئاجايىپ ناز- ئىستىغنالىق، ۋە جاراڭلىق كۈلكە ساداسى ياڭرىدى، ئول كۈلكە شاھ ئاتامنى ئەس - هوشىدىن ئايرىدى، شۇندىن تارتىپ شاھ ئاتام خارامۇش بولدى، دۆلەت ئىشلىرىدىن قولىنى يىغدى، پىكىر - خىيالى كۈلكە ئىگىسىنى تاپماق ئىدى. ئەمما ۋەزىرلەر نەسىھەت قىلىپ توسار ئىدى. شۇ هالەتتە ئۈچ ئاي ۋاقىت ئۆتتى، شاھ ئاتام ئاخىر بىر تۈندە يەككە - يېگانە ئاتلىنىپ مەشرىق تامان يۈرۈپ كەتتى ۋە غايىب بولدى، ئارىدىن ئۈچ كۈن ئۆتكەندە ئوردا نۆكەرلىرى ئۇنى بىر جەزىرىدە ئۈچرىتىپ بىھوش هالىتىدە ئېلىپ كەلدى. شۇندىن تارتىپ بىر مەزگىل مەست-مۇستەغرەق يۈردى، هېچبىر داۋا كار قىلمىدى، ئاقىۋەت ئەجەل

شەربىتى ئىچىپ ئارام تاپتى. تەختكە ئىنىسى ۋارىس بولدى، شەرتى ماڭا ئۆز پەرزەنتى بىلىپ پەرۋىش ۋە تەربىيەت قىلماق، ئىلىم - ھېكمەت ۋە قابىلىيەتتە يېتىلگەن مەزگىلىم تەختنى تاپشۇرماق ئىدى. ئاردا جان كەپتەرىمگە زەخمە يەتسە ئۆز بېشى بىرلە ئەلگە جاۋاب قىلماق ئىدى. بۇ ھەقتە ئەھدى- پەرمان تۇزۇلۇپ، دۆلەت ئەربابلىرىنىڭ گۇۋاھ - شاھىتلىقىدىن ئۆتۈپ ئەلگە جاكار قىلىنغانىدى.

ئەمما، ئاتامدىن كېيىن ئاتامنىڭ جېنىغا قەست قىلغان ئول كۇلكە ساداسى مېنى ھەم ئەسىر قىلدى. كۇلكە ئىگىسىنى تاپماق خىيالى دىلىمغا ئورنىدى، كۇن ۋە تۇن خىيال كەپتىرىم كۇلكە ساداسى ياڭرىغان مەشرىق تامان پالاقلاپ، ماڭا ئارامىلىق بەرمىدى، ئاخىر بىر كېچە نۆكەرلىرىم غەپلەت ئۇيقۇسىغا بەند بولغىنىدا ئوردىدىن چىقتىم. ئاتام ماڭغان يولغا ماڭدىم، ئاقدۆەت بىر جەزىرە ئالدىمدا نامايان بولدى، تاشلىرى زالىملار- نىڭ يۇرەك - باغرىدىنمۇ قاتتىقراق، تۇپرىقى دەردمەنلەرنىڭ كۆز يېشىدىنمۇ شورلۇقراق، گىياھلىرى ئوغرى تىكەن بىرلە يانتاق، ئادەم ئاياغ باسقىنىدىن ئىزنە يوق ئىدى. چۆل ئەتراپىدىن جاھاننى زىلزىلىگە سېلىپ يەنە شۇ كۇلكە ساداسى ياڭرىدى، يۇرەك - باغرىم سىماب مىسالى ئېرىدى، جىسمىم تۆمۇر يەڭلىخ ئول ئاھەڭرەبا تەرىپىدىن تارتىلدى. ئىختىيارسىز شۇ تەرەپكە قۇيۇندەك چاپتىم، ئاياغلىرىم يىرتىلىپ، تاپانلىرىم تىلىندى، باسقان ئىزلىرىمدا قىزىل قانلىرىم گۇل بەرگىدەك تۆكۇلۇپ قالدى، يېقىنلاشقانسېرى ئايان بولدىكى ئالدىمدا بىر قورغان بار ئىكەن، تاملىرى قارا تۆمۇردىن، دەرۋازىسى داغدام ئېچىلغان، يەنىمۇ يېقىنلاپ كۆردۇمكى قورغان ئىچىدە زەر گۇمبەز، گۇمبەز ئالدى چىمەنزار، چىمەنزاردا بىر دىلرەبا نازدىن سۇرىتى، يۇزلىرى ھىلھىلە رومال بىلەن ئورالغان، رومال ئىچىدە ئۇزەللىك ئاپتىپى جىلۋە قىلار، قولىدا بىر قەدەھ

لالەرەڭ شاراب ئەمما قۇياش نۇرسىز ھەربىرىدىن قىلمايدۇ ئىدى.

ئول سۇرەتكە جان ۋە دىلىم بىلەن ئاشىقى بىقارار بولدۇم، ئۆزۈمنى تۇتالماي پەرۋانە مىسالى ئول ئوتقا تاشلاندىم ئەمما دەرۋازا شۇئان يۇزۇمگە بەھەيۋەت ۋە دەھشەتلىك سادا چىقىرىپ يېپىلدى. نەقىشلەنگەن قوش ئەجدىھا ھەربىرىدىكە كېلىپ ھەملە قىلدى، ئۇلارنىڭ قورقۇنچىدىن بەكرەك ئول دىلرەبانىڭ ئىشتىياقى ئۇستۇن كېلىپ، دەرۋازىنى ئاچماق قەستىدە ئىنتىلدىم، شۇ چاغدا قورغان ئۇستىدىن بىر نازۇك نىھال قول كۆرۈنۈپ، يۇزۇمگە بىر شاپىلاق تەگدى، زەربىدە ياپراق مىسالى ئۇچۇپ بېرىپ، چۆل گىرۋىكىگە تاشلاندىم، ئاندا بىھوش بولۇپ نى چاغلارغىچە ياتقىنىم نامەلۇم. بىر چاغلاردا ھوشۇمغا كەلگەندە ئۆزۈمنى ئوردىدا كۆردۇم، نۆكەرلىرىم ئىزدەپ تېپىپ قايتۇرۇپ كەپتۇ، نەچچە كۈنلەر يېتىپ ھوشۇمنى يىغىپ، تېنىمگە ماغدۇر كىرگەندىن كېيىن يەنە چۆل يولىنى ئىختىيار قىلدىم، توسقانلارغا ھەيۋە ـ سىياسەت قىلىپ، ئەقلىدىن ئازغانلار مىسالى ھەرتەرەپكە ئۆزۈمنى ئۇرۇپ، ئوردىنى مالىمان قىلدىم، ئاقىۋەت شاھ تاغام پەرمان چۈشۈرۈپ، مېنى ئۇشبۇ چاھارباغ ئۆزرە زەر قەپەسگە بەند قىلدى، ئەلگە سەۋدالىقىمنى جاكار قىلىپ مېنى كۆزىدىن خالىي قىلدى، مۇندا دەردىمگە داۋا تېپىلماي، ئاخىرى شارابخۇمارلىقنى كەسىپ قىلدىم، ئاھۇ ـ زارىمنى تەمبۇر بىلەن ئىزھار قىلىپ، پەلەكتىن شەپقەت يامغۇرى تۆكۈلۈپ، مۆجىزىدەك ئول جانان ۋەسلىگە يەتمەك ئىستىكىدە ئولتۇرۇپتىمەن. شاھزادە ئەنۋەر بەكمۇ تەسىرلىنىپ:

— قەسەم قىلىمەنكى ئورنۇڭدا بېرىپ، ئول قەلئەنىڭ سىر ـ ھېكمىتىنى بىلىپ، جانانىڭنى قولۇڭغا تاپشۇرمىغۇچە ئۆزگە ئىشقا قەدەم قويماسمەن، — دېدى قەتئىيلىك بىلەن.

شۇندىن كېيىن ئۇ: «يا دوستۇم سۇمۇرغ قايداسەن» دەپ خىتاب قىلدى.

هایالسىز سۇمۇرغ چاهارباغ ئاسمىنىدا پەيدا بولدى ۋە شاھ-
زادە ئەنۋەرنى ئۇستىگە ئېلىپ يەنە كۆككە پەرۋاز قىلدى، تېزلا
سىرلىق قەلئە ئۇستىگە يەتتى، شۇ هامان قەلئە دەرۋازىسىدىكى
ئەجدىهالار هەربىرىكەتلىنىپ هەمله قىلدى. ئەمما، سۇمۇرغ قۇد-
رەتلىك قاناتلىرى بىلەن ئۇلارنى سوقۇپ سەكپارە قىلدى، يەر
يۈزىگە قاپارتما نەقىشلىك ياغاچ پارچىلىرى چۈشتى، سۇمۇرغ
ئاندىن يەرگە چۈشۈپ شاهزادە ئەنۋەرگە:

— قەلئە دەرۋازىسى ئەمدى ساڭا ئوچۇقتۇر، ئۆزۈڭگە
ئاگاه بول، بۇ بىر تىلسىم، — دېدى - ده، كۆككە پەرۋاز
قىلدى، تېزلا كۆزدىن غايىب بولدى.

شاهزادە ئەنۋەر قەلئە تامان دادىللىق بىلەن قەدەم باستى،
ئەمما بوسۇغىدىن ئاتلىغۇچە ئالماس كۆزلۈك زەر ئۇزۈكلەر
بىلەن بېزەلگەن ئاجايىپ چىرايلىق بىر قول كېلىپ، بىر تەس-
تەك ئۇردى، شاهزادە ئەنۋەر نەچچە ئون قەدەم نېرىغا ئۇچۇپ
چۈشۈپ بىهوش بولدى.

بىر چاغلاردا سالقىن شامال يۈزىنى سىيپاپ هوشىغا كەل-
تۈردى. كۆردىكى ئالەم - جاهان زۇلمەت پەردىسىگە يۆگىنىپ
يورۇقلۇقتىن ئىزنە قالماپتۇ، شاهزادە ئەنۋەر كۆزى قاراڭغۇ-
لۇققا كۆنۈككەندىن كېيىن ئورنىدىن تۇردى. مىڭ مۇشەققەتتە
قەلئە تەرەپنى ئىلغا قىلىپ، شۇ تەرەپكە قەدەم باستى ۋە ئاخىر
كۇندۇزى كىرىش نىسىپ بولمىغان سىرلىق قەلئەگە كىرىپ
كۆردىكى دىلرەبا نازنىن سۇرىتىدىن بىر روشەنلىك زاهىر بو-
لۇپ تۇرۇپتۇ، ئول روشەنلىك ئىچىده گەۋدىسى يەرگە پاتقان
بىر گۇمبەزنى كۆردى، ئىچىگە كىرمەك ئىمكانى يوقتەك ئىدى،
هەر تەرىپىنى ئايلاندى، ئاخىر يەنە سۇرەت ئالدىغا كەلدى،
سۇرەتتىكى نازنىن بىلىكىگە بىر ئالتۇن بىلەزۈك بېكىتىلىپ-
تۇ، زېهىن قويۇپ قارىسا پەرق ئېتىپ بولماس.

شاهزادە ئەنۋەر ئەجەبلىنىپ بىلەزۈكنى تارتتى، هەيۋەتلىك

بىر سادا ياڭراپ گۈمبەز ئۈستىگە كۆتۈرۈلدى، ئىشىكى ئايان بولدى، داغدام ئوچۇقتۇر.

شاھزادە ئەنۋەر ئىشكتىن كىردى، شۇ ھامان ئىشىك يېپىلىپ، ئۆزىنى بىر باغۇ بوستاندا كۆردى، تەرىپىگە تىل ئاجىز ۋە قەلەم زەئىپدۇر، مىسلى بىر جەننەت نىشان گۈلىستانى ئابادىدۇر.

شاھزادە ئەنۋەر ئارىلاپ يۈرۈپ بىر راۋاققا دۇچ كەلدى، راۋاقتا سۈرەتتىكى دىلرەبا نازنىن مەست ئۇيقۇدا يېتىپتۇ.

شۇچاغ بىر سادا كەلدى:

— ئەي مەلىكە، كۆزۈڭنى ئاچ، قېشىڭغا يېگانە كىشى كەلدى، — دەپ.

شاھزادە ئەنۋەر ئاۋاز كەلگەن تەرەپكە قاراپ كۆردىكى تاۋاقتەك ـ تاۋاقتەك خۇش پۇراق گۈللەر ئېچىلغان بىر ئاجايىپ دەرەخ ئۈستىدە ئېنى ئۇچ غىرىچ كېلىدىغان، قىزىل تاجلىق ئالتۇن رەڭ پەرقاناتلىق بىر شاتۇتى سۆزلەپ تۇرۇپتۇ.

ئۇيقۇدىكى پەرى پەيكەر نازلىق تولغىنىپ كۆزىنى ئاچتى، يېنىدا شاھزادە ئەنۋەرنى كۆرۈپ، بوتا كۆزلىرىدىن غەزەپ ئۇچقۇنى چاچرىتىپ، غەرەپ بىلەن توۋلىدى:

— ئەي بەختسىز، جېنىڭغا رەھىم قىلىپ، بىر شاپىلاق بىلەن بولدى قىلغانىدىم، ئەمدى تەپتارتماستىن خانەمگە كىرىپ-سەن، نى سەۋەبلىك ۋە نى ھىيلە ـ تەدبىرلەر بىلەن بۇ تىلسىم قەلئەگە كىردىڭ، پەرىمۇسەن يا پەرىشتىمۇسەن، جىنمۇسەن، يا بەشەرمۇسەن.

شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ئەي رەنايى جاھان، ئاچچىقىڭنى بېسىۋال. ئاۋۋال سۆزۈمگە قۇلاق سال.

— قېنى تېزرەك جاۋاب بەرگىن، — دېدى پەرى پەيكەر، — ئاندىن يا ئۆلۈم، يا كۆرۈم جېڭىگە تەييارلان،

سوراق خانەمگە ئۇسۇپ كىرگىنىڭنى كەچۈرمەسمەن.

شاھزادە ئەنۋەر دەرۋىشنىڭ چۈشىنى سېتىۋالغىنىدىن تارتىپ شاھزادە پەرۋىخقە يولۇققان ۋە ئۇنىڭ دەردى ـ ھالىنى بىلگەندىن كېيىن دەردىگە داۋا قىلماقتا قەسەم قىلغانلىرىنىچە بايان قىلدى. قەلئە سىرىنى ۋە سۈرەت ھېكمىتىنى ئايان قىلىشنى ئۆتۈندى.

ئول گۈلبەدەن ئۇنىڭ بايانلىرى ۋە ئۆتۈنۈشلىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن گۈلدەك رەڭگى كۈل بولدى، ئەنسىزلىككە چۈشۈپ نىدا قىلدى:

ـــ ئەي شاھزادە، ئۇشبۇ كېلىشىڭدە ماڭا بالا ئوقىنى بەتلەپ كەپسەن، سېنى ئۆلتۈرۈشكە قولۇم بارماس، چۈنكى ياخشىلىق كويىدا ئاۋارىسەن ئەمما سورىغانلىرىڭغا جاۋاب بەرمەك ئۆز جېنىمغا قەست قىلىشتۇر، مېنى ئۇنداق تەڭلىكتە قويما، بۇ يەردىن تېزرەك كېتىۋال، مېنىمۇ، ئۆزۈڭنىمۇ خەتەرگە دۇچار قىلما.

ئەمما شاھزادە ئەنۋەر كۆنمىدى:

ـــ ئەي گۈزەللىك ئىقلىمىنىڭ خۇرىش تابانى، ـــ دېدى يېلىنىپ، ـــ ئىلتىپاتىڭدىن مەھرۇم قىلما، ياخشىلىق يولىدىن قايتۇرما، ساڭا كەلگەن بالا ئوقىغا جىسمىمنى قالقان قىلاي، جان گۆھىرىمنى سەن ئۇچۇن سەدىقە قىلاي ئەمما مېنى سىر ـ ھېكمەتلىرىڭدىن خەۋەرسىز قالدۇرما ياكى ئول بىچارە ئاشىقىڭ شاھزادە پەرۇخ ئالدىغا بارغىن...

نازىنىن پەرى چەكسىز ئىزتىراپقا چۈشۈپ، نائىلاجلىقتىن ئاھ ئۇردى ۋە دېدىكى:

ـــ خەير، سەندەك مەرد ـ مەردانىلەر ئۇچۇن كۈلپەت ئوتىدا كۆيسەم كۆيۈرمەن، مېنى سورىساڭ پەرىزات گۈلنىگار. مەن، ئۇشبۇ تىلسىم قەلئەگە تۇتقۇنمەن، بۇ چىمەنزارغا تىكىلگەن بىر گۈلمەن، بۇ يەردىن بىر قەدەم ئايرىلىشقا ئىمكانىم

يوق، تاك ئاتسا سۇرەتكە بەند بولارمەن، قۇياش نۇرى چۈشسە يورۇق ئالەمنى كۆرگىنىمگە شادلىنىپ كۆلەرمەن.

شاھزادە ئەنۋەر يەنە سوئال قىلدى:

— سېنى بۇ تۇنقۇنلۇقتىن ئازاد قىلماقچا ئىمكان يوقمىدۇ؟ بۇ ھالغا چۈشۈپ قالمىقىڭغا سىرى نېمىدۇ؟

پەرىزات گۈلنىگار دېدى:

— بۇلارنىڭ جاۋابى كوھى گۆھەرىستاندۇر... ئۇنىڭ سۆزى تېخى تامام بولمىغانىدى، زېمىن تەۋرەپ ھەممە تەرەپنى قارا تۇمان قاپلىدى، بىر قارا قۇيۇن كېلىپ پەرىزاتنىڭ يۈزىگە ئۇرۇلدى، شۇ ھامان ئول سەرۋى قەد تاش بولدى، شاھزادە ئەنۋەر ھوشىدىن كەتتى.

ھوشىغا كەلگەندە، ئۆزىنى تۇپتۇز بىر جايدا كۆردى، قەلئەنىڭ بولسا ئىز - تېزىمۇ كۆرۇنمەس ئىدى. ھەيرانلىق چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلەپ تۇرۇپ كېتىپ، ئاخىر يەنە بېشى قايغان، پۇتى تايغان تەرەپكە كېتىۋەردى، سەھەردىن كەچ كىرگۈچە يۈردى، ئاچ - زېرىنلىق ماغدۇرىنى قۇرۇتتى ئەما جەزىرە چېتىگە يېتەلمىدى، تۇننى چۆلنى كۆرپە، تاشنى ياستۇق قىلىپ ئۆتكۈزدى، تاڭلا سەھەر يەنە سەپىرىنى داۋام قىلدى، نەچچە كۈنلەر يول يۈرۈپ بىر كۆلگە دۇچ كەلدى ئەما كۆل ئەتراپىدا نە بىر تال گىياھ، نە بىر جاندار كۆرۈنمەس ئىدى. تاپتاقىر چۆلدە كۆل چوڭ بىر ياقۇتتەك جۇلالاپ تۇرار ئىدى.

چاڭقىغان شاھزادە ئەنۋەر ھېچ نەرسىنى خىيالىغا كەلتۈرمەي كۆل لېۋىگە ئۆزىنى تاشلىدى. سۇدىن ئوچۇملاپ ئىچمەك بولدى، بىراق سۇغا قول تېگە - تەگمەيلا كۆل قاينىاپ، ئوتتۇرىدىن بىر ئەجدىھا چىقىپ ئۇنى دەم تارتتى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى سۇغۇرۇپ ئەجدىھاغا ئۇردى، كار قىلمىدى، ئۆزى بولسا ئەجدىھانىڭ قارنىغا خازانداك ئۇچۇپ كىرىپ كەتتى.

ئاجايىپكى ئەجدىھانىڭ قارنىغا كىرگەندىن كېيىن ئۆزىنى

بىر گۈلىستاندا كۆردى، رەڭگارەڭ گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ، كېپىنەكلەر ئۇچۇپ يۈرگەن، قۇشلار سايرىشىپ، ئېرىقلاردا بۇلاق سۈلىرى شىلدىرلاپ ئېقىپ تۇرغان.

شاھزادە ئەنۋەر ئەجەبلىنىپ ھەر تەرەپكە كۆز يۈگۈرتتى، بىر شىپاڭ راۋاقتا ئۇيقۇغا ئەسىر بولغان ساھىبجامال پەرىنى كۆردى، خۇش سۈرەت، خۇش قامەتلىك ئول پەرىزات تەرىپىگە تىل ئاجىزدۇر.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ ھۆسنىگە زوقلىنىپ قاراپ تۇرغاندىدى، قاياقتىندۇر بىر قارا يىلان كۈشۈلداپ كېلىپ، پەرىنىڭ نازۇك تېنىگە نەشتەر سالماق قەستىگە چۈشتى، شاھزادە ئەنۋەر دەرھال قىلىچ يالىڭاچلاپ يىلانغا ئۇردى، يىلاننىڭ تېنىدىن ئوت چاقنىدى لېكىن زەخىم يېمىدى، بېلىدىكى قاسراقلىرى قارا تۆمۈردىن.

يىلان قايرىلىپ شاھزادە ئەنۋەرگە ھەملە قىلدى، ئاردا قاتتىق جەڭ بولدى ئەمما بىر - بىرىگە زەربە ئۇرالمىدى، ئاخىر قارا يىلان بىر يۈمىلاپ بىر بەتبەشىرە قارا دۇنگە ئايلاندى، ئەپتى قورقماقلار كۆرسە يۈرىكى يېرىلغۇدەك، باتۇرلار كۆرسە تىترەپ توختىمىغۇدەك.

دۇنە قولىغا سېپى تۇڭرۇكتەك، بېشى گۈمبەزدەك بىر ئومۇتنى ئالدى - دە، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ بېشىغا ئۇردى، دۇنە ئۇنى چۈننىنى ئۆلتۇرگەنچە يانجىماق ئۈمىدىدە ئىدى، شاھزادە ئەنۋەر مىڭ مۇشەققەتلەر ئىچىدە ئۆزىنى ياقىغا ئېلىپ، ئۇنى نائۈمىد قالدۇردى ئەمما كىچىككىنە بوي - بەستى ۋە قىلىچى بىرلە غەيرىتى ھەرقانچە زور بولسىمۇ تاغدەك بەستلىك دۇنگە ۋە ئۇنىڭ ئومۇتىغا تاقابىل كەلمىكى بەسى مۇشكۈل بولدى، خەتەر ئىچىدە قالدى.

دۇنە شۇ چاغدا تاقەتسىزلىنىپ ئاغزىدىن ئوت پۈركىدى، گۈلىستان گۈلخان بولدى، ئوت يالقۇنى شاھزادە ئەنۋەرگە ئەجەپ

دىھادەك ئېتىلدى، ئۇيقۇدا ياتقان پەرىزاتقا ھەم ئېتىلدى.

شۇ چاغدا پەرىزات بىدار بولدى، ئايدەك يۈزىگە غەزەپ چۈمپەردىسى تارتىپ، بىر تال چېچىنى ئوقياغا ئايلاندۇرۇپ، دۈشمەنلىك كۆكسىنى نىشان قىلدى، مۇبارەك لەۋلىرىدە ئىسمى ئەزەمنى زىكرى قىلىپ، ئاندىن تولۇن ئاي شەكلىدە كېرىلگەن يادىن ئەجەل ئوقىنى قويۇۋەتتى، دۈشمەن ئۆزىنى چەتكە ئالغۇچە ئوق بېرىپ كۆكسىگە قادالدى. ئوق تەككەن يەردىن جان كەپتەرى چىقىپ جەھەننەمگە قاراپ ئۇچتى، تېنى بولسا ئۆزى قويغان ئوتتا كۆيۈپ كۈل بولدى.

ئاندىن پەرىزات ئەپسۇن ئوقۇپ بىر چەشمىگە ئىشارەت قىلدى، چەشمە سۈيى فونتان بولۇپ ئېتىلىپ، ئۇنچە ـ مارجان دەك چېچىلىپ، ئوت يالقۇنلىرىنى تۆگەل يوق قىلدى، كۆيۈپ كۆسەي بولغان گۈل ـ كۆچەتلەر قايتا كۆكىرىپ، كۆكلەپ، ھەر شاخىدا يۈزلەپ گۈللەر پورەكلىدى، كۆيۈپ كۈل بولغان چىمەنزار ھەم يېشىل مەخمەل يېپىلغاندەك ئەسلى ھالىغا كەلدى. قۇشلار نەغمىسى قايتىدىن ئەۋجىگە چىقتى، شاھزادە ئەۋرىنىڭ ۋۇجۇد گۆھىرىدىكى رىيازەت كىرلىرى ھەم تازىلىنىپ، ھۆسنى ئاپتاپ مىسلى پارلىدى.

شۇ ئىشلاردىن كېيىن پەرىزات خۇش تەبەسسۇم بىرلە شاھزادە ئەنۋەرگە يۈزلىنىپ:

ـــ ئەي باھادىر، مەرھابا، ـــ دېدى گىلاستەك لەۋلىرىدىن ئىلتىپات دۇردانىلىرى تۆكۈپ، ـــ بىيار پەزىلەتلىك ۋە جاسارەتلىك ئىكەنسىز، شۇ خىسلەتلىرىڭىز تۈپەيلى ئامان قالدىڭىز، بولمىسا ئۇشبۇ تىلسىمغا دۇچ كەلگەن ھەرنە مەخلۇقات ئامان قالماس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر مىننەتدار بولۇپ:

ـــ ئەي ھۆرى جاھان، ـــ دېدى خۇرسەنلىك بىلەن، ـــ شەپقىتىڭىزگە تەشەككۈر ئېيتىشقا ئاجىزمەن، ئەمدى يەنە رە-

هىم قىلىپ مېنى ئول سوئاللار قىسماغىدىن ئازاد قىلىڭكى، كىمدۇرسىز؟ نى سەۋەبلىك ئۇشبۇ تىلسىمغا بېكىنگەنسىز؟

ماهى رۇخسار هۆر - پەرى دېدى:

— سىزنى تىرىكلىكىڭىزده قالدۇرغاندىن كېيىن هەربالا كۆرسەم كۆرۈرمەن. ئەمدى هەممىسى ئۆزۈمدىن بولغان، ئاڭ-لاڭ، سىزنى چۆلدىكى سەرسانلىق ئازابىدىن قۇتقۇزغانىدىم، ئەمدى بۇ سىر - تۇگۇنلەر قىساغىدىن هەم قۇتقۇزاي. ئاندىن ئۇ يەنە دېدىكى، — گۈلىستانى ئىرەم پەرىلەرنىڭ شاهى شاهسۇۋارخانىنىڭ يېگانە پەرزەنتى دىلبەندى، مەلىكە ماهىجاهان-مەن، ئاتام ۋاقتىدا هېچ نەرسىدىن غەم - ئەندىشىسىز ئىدىم ئەمما ئاۋۋال مېهرىبان ئانامدىن، ئاندىن غەمگۇزار ئاتامدىن جۇدا بولۇپ، يار - يۆلەكسىز يېتىم قالدىم، گۈزەل هۆسن - جاما-لىمغا هەر تەرەپتىن قارا قوللار سۇنۇلدى، هېچبىرىگە تۇتۇق بەرمەي، ئاقىۋەت ئۇستازىم بەرپا قىلغان ئۇشبۇ تىلسىماتنى ماكان قىلدىم، تىلسىم خاهىشىمغا باقىدۇ، كىمكى بۇندا كەلسە دىلىمغا ياققىنى ئامان قالىدۇ، ياقمىغىنى ئەجدىهانىڭ ئاغزىدىلا هالاك بولىدۇ.

— قارا يىلان سۇرەتلىك دىۋىدىن خەۋەردارمۇ سىز؟ — سورىدى شاهزاده ئەنۋەر قىزىقىپ.

مەلىكە ماهىجاهان قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ دېدىكى, — ئول مەلئۇننى سىز ئېلىپ كىردىڭىز، ئۇ سىزگە سەزدۈرمەي قويىنىڭىزغا كىرىۋالغان، سىزنىڭ شاراپىتىڭىزدىن ئامان قال-غان، ئۇ ئۇزاقتىن بېرى مېنى قەستلەر ئىدى، سەۋەبى ئاتا - بوۋىمىزدىن قالغان ئاداۋەت ئىدى، ئۇنىڭ كىرگىنىدىن خەۋەر-دار ئىدىم، سىزگە زىيان يەتمىسۇن ئۈچۈن تاقەت قىلدىم ئەمما ئۇخلىغان هالەتتە كۆزەتتىم، ئاخىرى سىزگە خەتەر يۈزلەنگەندە تۇرۇپ، ئۇنى جەهەننەمگە ئۇزاتتىم، هەرقانچە يامان دىۋىمۇ ئۇشبۇ تىلسىم ئىچىدە ماڭا باراۋەر كېلەلمەس، هالاكەت شەربە-

تى ئىچمەي قالماس ئىدى.

— ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — كوھى گۆھەرىستان يولىغا ماڭغانىدىم، مېنى يەر يۈزىگە چىقارسىڭىز ۋە توغرا يولغا سالسىڭىز. مەلكە ماھىجاھان ئەجەبلىنىپ:

— ئەي يېگانە يىگىت، ئەجەب سۆزلەرنى قىلۇرسەن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەرگە، — ئاۋۋال كىملىكىڭ ۋە نى سەۋەب-مۇددىئالار بىلەن ئادەمزات ئىلىدىن چەتنەپ، بۇ چۆل - چەزىرە-گە، دىۋە - پەرىلەر ئىقلىمىغا يېقىن جايغا كېلىپ قالغىنىڭ ۋە سەرگۈزەشتلىرىڭنى بايان قىلغىن، ھال- ئەھۋالىڭدىن خە-ۋەردار قىلغىن.

شاھزادە ئەنۋەر كەچمىشلىرىنى سۆز يېپىدا مارجانداەك تىز-ما قىلدى، مەلىكە ماھىجاھانغا قانائەتلىنەرلىك جاۋاب بەردى، مەلىكە ماھىجاھانىنىڭ كۆڭۈل ئىقلىمىدا مېھىر - مۇھەببەت گۈللىرى كۆكلەپ، پورەكلەپ، چېھرى ئۆزگىچە نۇرلىنىپ كەتتى ۋە بەلكى سەھەر قۇياشىدەك قىزىرىپ رەڭلىنىپ كەتتى-دە:

— ئەي شاھزادە، دەۋرىمىزنىڭ ھاتەمزاتى، — دېدى نەۋازىش بىلەن، — سىر - ھېكمەت تۇگۈنلىرىنى يەشمەك بەسى مۇشكۈل، شۇنداقتىمۇ غەيرىتىڭ جۇش ئۇرۇپ ھىممەت ۋە ئىرادە كەمىرىنى چىڭ باغلاپ، بۇ يولغا كىرىپسەن، سېنى تۇتۇپ قالسام ياخشىلىق يولىدىكى توسۇق بولۇرمەن، ئۆمۇر سەپىرىمگە ھەمراھ قىلغۇم بار ئىدى. ئايرىلىش ئازابى تاغدەك ۋەزنى بىلەن باسار بولسىمۇ تاقەت قىلماقنى راۋا كۆردۇم، ئەگەر سەندىمۇ مەن ئۈچۈن كۆڭۈل ئىقلىمىڭدا زەررىچە ئورۇن بولسا ئىشلىرىڭ تامام بولغان كۈنلەردە يېنىمغا قايتىپ كېلەرسەن، ئۇشبۇ چاغ سېنى يولغا سالاي، ئالدىڭدا بىر ئۆتكەل بار، كېچىكسەڭ ئۆتۈشكە ئىمكان يوق، سۇمۇرغمۇ ئۇ يەردىن ئۆزى

ئۆتكەن بىلەن سېنى ئۆتكۈزۈپ كېتەلمەس.

شاھزادە ئەنۋەر پەرىزات ماھىجاھاننىڭ كۆڭۈل رىشتى ئۆزىگە ھەشقىپىچەكتەك چىرماشقىنىغا خۇش بولدى ۋە بەلكى ئۆزىنىڭ كۆڭۈل تۈتىسى ھەم ئول دىلنەۋاز تەرىپىگە تەلپۈنۈپ قانات قېقىۋاتقىنىنى ھېس قىلدى ـ دە:

ـــ ئەي ماھىجاھانانىم، ـــ دېدى سۆيۈنۈش بىلەن، ـــ بالدەك سۆزلىرىڭ چاڭقىغان دىلىمغا ئالەمچە شادلىق بېغىشلىدى، مېھىر ـ شەپقەت ۋە مۇھەببىتىڭگە نائىل بولماقىمدىن ئۆزۈمنى بەخت تەختىدە سۇلتان بىلدىم، قەسەم قىلايكى ئىشىم تامام بولغان ۋاقىت قېشىڭغا چاپارمەن ۋە ئىشقىڭ گۆھىرىنى ۋۇجۇد ساندۇقۇمدا قەدىرلەپ ساقلايمەن.

مەلىكە ماھىجاھان خۇرسەن بولۇپ، يۈزىنى بىرلا سىيپىدى. ئىلگىرىكىدىن ئون ھەسسە ئۆز ۋە ۋۇجۇد خەزىنىسىدىن نۇر ـ لاتاپەت تۆكۈلۈپ تۇرغان ھالەتكە كەلدى، قاقاقلاپ كۈلگىنىدى، ئەتراپىدا ئەتىرگۈللەر پەيدا بولۇپ، پورەكلەپ ئېچىلدى، ئۈنچە ـ مارجان، مەرۋايىتلار چېچىلدى، يۈلتۈز مىسالى جىلۋە قىلدى.

بۇ ھالنى كۆرۈپ شاھزادە ئەنۋەرنىڭ بىر ئىشقى مىڭ بولدى، ئالمىدەك يۈرىكىدە ئالەمچە بىر ئاتەش ئىشتىياق پەيدا بولدى. مەلىكە ماھىجاھان يەنە سۆز دۇردانىلىرى چاچتى:

ـــ ئەي شاھزادە ئەنۋەر، نەچچە يىللاردىن بېرى بۇ ھالىمنى پىنھان تۇتقانىدىم، سەندىن ئايرىلغاندىن كېيىن يەنە پىنھانلىق پەردىسىگە ئوراپ ساقلايمەن. بارلىقىم بىر ساڭا بېغىشلاڭغان. شۇ سۆزدىن كېيىن ياقۇت جامدا ئانار شەربىتى كەلتۇرىدى، قوش قوللاپ تۇتتى ـ دە دېدىكى، ـــ قېنى بۇ جامنى بوشاتقىن، نەچچە ۋاقىتلار ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق بالاسىغا گىرىپتار بولماسسەن.

شاھزادە ئەنۋەر مەست، مۇستەغرەق بىر ھالدا جامنى قوش

قوللاپ ئالدى، بىر كۆتۈرۈشىدە بوشاتتى، سۆزلەشكە تىرىشار ئىدى ئەمما تىلى گال، ئەقلى لال بولغىنىدىن سۆزلەشكە ئىمكانى بولمىدى.

مەلىكە ماھىجاھان لەئەل كۆزلۈك بىر ئۈزۈكنى ئۇنىڭ قولىغا سېلىپ تۇرۇپ دېدىكى:

— بۇ ئۈزۈكنى سەپسېرىگىدە ھەمراھ قىل، زىنھار قولدىن چىقارما، سېھرىي - ئەپسۇن بالاسىدىن ئامان ساقلىغاي، ئاندىن ئۈچ قېتىم چاۋاك ئۇردى، بىر خادا قۇيۇن پەيدا بولۇپ، شاھزادە ئەنۋەرنى ئۇچۇرۇپ، كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە ۋاقىت ئىچىدە كۆل بويىغا ئاچىقىپ تاشلىدى، قۇلاق تۇۋىدە مەلىكە ماھىجاھانىڭ «ئوك تەرەپكە ماڭغىن» دېگەن ئاۋازى ياڭرىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئوڭغا يۈردى، بىر ۋاقىتلار يىراقتىن بىر-بىرىگە خىرىس قىلىپ، چىشلىشىپ تۇرغان قوش ئەجدىھا كۆ-رۈندى، ئەجدىھالارنىڭ سۈر - ھەيۋىسى ۋە زورلىقىدىن كۈچ-تۈڭگۈر پالۋانلارنىمۇ سۈر باسار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر چۆچۈپ توختىدى، ئاندىن سىنچىلاپ قارا-دى، ئۇزۇنسىغا كۆز يەتكۈسىز تاغ تىزمىلىرىدەك كۆرۈندى، شەكلى سوزۇلۇپ يېتىشقان قوش ئەجدىھادەك ئىدى، خاتىرجەم يېقىنلاپ باردى ۋە تاغ تىزمىلىرىنىڭ تۈتاش جايىدا بىر شارسى-مان گۈمبەز كۆردى، نېرىدىن قوش ئەجدىھا بىر شارچىنى تەڭلا تالىشىپ چىشلىمەك بولغاندەك كۆرۈنەر ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر يەنىمۇ يېقىنلاپ باردى ۋە گۈمبەزنىڭ چاق-پەلەكتەك توختىماي پىرقىراۋاتقانلىقىنى كۆردى، ھەيرانلىق چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلىگىنىچە ئول تەرەپكە ماڭدى ئەمما يېقىنىدەك كۆرۈنگەن مەنزىلگە تاڭلا سەھەردە يەتتى. گۈمبەزنىڭ ئاجايىپ زور ۋە تاغلارنىڭ ئېگىز ۋە تىكلىكىنى ھېس قىلدى، ئۆتكىلى بولماس سېپىلدەك يول توسقانىدى.

بۇ ۋاقىتلار گۈمبەز بىردەملىك پىرقىراشتىن توختىدى،

بىر ئىشىك ئېچىلىپ، شاھزادە ئەنۋەرنى ئەجدىھادەك دەم تارتىتى. شاھزادە ئەنۋەر غازاڭدەك ئۇچۇپ كىرىپ كەتتى.

گۈمبەز ئىچىگە كىرگەندە كۆردىكى، گۈمبەز تاملىرى ھاۋارەڭ قاشتېشى بىلەن ياسالغان، تورۇسىغا قۇياش ۋە ئاي مىسالى بىر جۈپ ئاق ۋە سېرىق گۆھەر ئىككى تەرەپكە ئورنىتىلغان ۋە يۇلتۇز مىسالى ئۇنچە ـ مارجانلار پاتۇرۇلغان، بۇلۇت سىياقىدا ئاپئاق قاشتېشىدىن كۆپتۈرمە نەقىش چىقىرىلغانىدى، ئاستىغا گۈلچىمەنزار شەكلى ھالىتىدە كۆپتۈرمە نەقىشلەر چىقىرىلىپ توقۇلغان گىلەم ئىدى. گىلەم ئوتتۇرىسىدا بىر ئالتۇن تەخت ۋە تەخت ئۈستىدە ئاپئاق ساقاللىق، خۇش چىراي بىر مويسىپىت زاھىر بولدى.

شاھزادە ئەنۋەر دەرھال سالام بەردى، مويسىپىت ھەم ئىلىك ئېلىپ سورىدى:

— قايدىن كەلدىڭ؟ قايان بارماقچى ئىدىڭ؟

شاھزادە ئەنۋەر مويسىپىتقا سەرگۈزەشتىلىرىنى بايان قىلدى.

— مەرھابا، — دېدى مويسىپىت سۆيۈنۈش بىلەن، — دەل پەيتىدە كەلدىڭ، بولمىسا بۇ ئۆتكەلدىن ئۆتەلمەس ئىدىڭ، ئەي ياخشى يىگىت، قىلىچىڭنى سۇغۇر، دەم سالاي، ئۇرۇلغاندىكى نەرسىنى سەكپارە قىلىدىغان بولسۇن، ئاندىن سەپىرىڭنى داۋام قىلغىن، مەن يەنە 365 كۈندە ئويغىنارمەن.

شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى سۇغۇردى، مويسىپىت دۇرۇت ئوقۇپ دەم سالدى، قىلىچ تىغى قۇياشتەك پارلاپ، نۇرلىنىپ كەتتى. ئاندىن مويسىپىت يەنە:

— ماڭغان يولۇڭ خەيرلىك بولسۇن، — دەپ دۇئا قىلدى ـ دە، تەخت ئۈستىگە يىقىلدى، كۆزلىرى يۇمۇلدى، گۈمبەزنىڭ يەنە بىر تەرىپىدىن بىر ئىشىك ئېچىلىپ شاھزادە ئەنۋەرنى دەمىتارتتى، غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ گۈمبەز ئارقىسىغا

تاشلىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئورنىدىن تۇردى، گۈمبەزنىڭ قايتىدىن چاقپەلەكتەك پىرقىراۋانقانلىقىنى كۆردى، ئەتراپقا قاراپ ئۆزىنى ئۆزگىچە بىر دۇنيادا ھېس قىلدى، ئاجايىپ - غارايىپ گۈل - گىياھ، دەل - دەرەخلەرگە پۈركەنگەن ۋە توختىماي تەتۇر قۇيۇن چىقىپ تۇرغان، بۇلۇت - تۇمانلار قول ئۇزاتسا يەتكۈدەك بوشلۇقتا لەيلەپ يۈرگەن.

شاھزادە ئەنۋەر بىر مەھەل قايان مېڭىشنى، نېمە قىلارىنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى، ئاخىر گۈمبەزنىڭ قارشى تەرىپىگە يۈرۈپ كەتتى، گاھى - گاھى ئاجايىپ - غارايىپ مەخلۇقاتلار پەيدا بولۇپ ئۇنىڭغا خىرىس قىلدى لېكىن قۇياشتەك نۇرلىنىپ تۇرىدىغان قىلىچ يالىڭاچلانغاندا ئۇركۈپ ھەر تەرەپكە قاچتى.

شۇنداق يۈرۈپ شاھزادە ئەنۋەر بىر ئىمارەتكە دۇچ كەلدى. ئىمارەت ئالدىدا بىرمۇنچە دۆە - پەرى ۋە جىنلارنىڭ تاش ھەيكىلى تۇرۇپتۇ، ئارىدا بىر تاش ئابىدىمۇ بار ئىدى. بىرنەچچە قۇر خەتلەر ئويۇلغانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر سىنچىلاپ نەزەر سالدى، خەتلەرنىڭ مەنىسى ئايان بولدى: «ئەي بۇ دىيارغا قەدىمى يەتكۈچى، بۇ ئىمارەتكە ئەزىقسالىڭ ۋە ئۇنىڭدا دۇنيادىن بىھاجەت ياشاشنى خالىساڭ، پاراغەت كەيپىنى سۈرۈشنى ئويلىساڭ ئالدىڭغا بىر ئوقيا ھازىر بولىدۇ، ئۇنى تارتقۇدەك ۋە ئوقنى بەتلەپ ئاتقۇدەك ماغدۇرۇڭ بولسا ئىمارەت ئىشىكىدىكى قارا مۇشۇكنىڭ ئىككى كۆزىنىڭ ئوتتۇرىسىنى نىشانلاپ ئوق ئۇزگىن، ئوق نىشانغا تەگسە، قىرىق بىر تال ئاچقۇچ قولۇڭغا چۈشىدۇ. مەقسەت مەنزىلىگە ئاندىن مۇشەررەپ بولۇرسەن ئەمما ئاگاھ بولكى ئوقيانى قولۇڭغا ئېلىپ تارتقۇدەك ماغدۇرۇڭ بولمىسا ۋۇجۇدۇڭغا بىر ئوت چۈشۈپ، بىر سىقىم كۈل بولۇرسەن، تارتقۇدەك ماغدۇرۇڭ بولسىمۇ بەتلەپ نىشانغا تەگكۈزەلمىسەڭ تاشقا ئايلىنارسەن، جاپا-

سىز راھەت، مۇشەققەتسىز ھالاۋەت بولماس، جاندىن كەچمىگۈ- چە جانانغا يەتكىلى بولماس، ئويلاپ ئىش قىل»، دەپ يېزىلغاند- دى.

شاھزادە ئەنۋەرنىڭ كۆڭۈل خامىنىغا ئىمارەتكە كىرىپ بېقىش ھەۋەس ئوتلىرى چۈشتى، شۇ ھامان ئالدىدا بىر تال ئالتۇن يا بىلەن ئوچ تال كۈمۈش ئوق قويۇلغان زەر پەتنۇس ھازىر بولدى. دەرھال ئوقيانى ئېلىپ ئىمارەت ئىشىكىگە يۈز- لەندى، ئات كاللىسىدەك تىلسىم قۇلۇپ سېلىنغان ئىشىك ئال- دىدا بىر قارا مۇشۇك توختاۋسىز بىر ئۇيان، بىر بۇيانغا سەك- رەپ يۈرگەنىدى. شۇ چاغدا قۇلاق تۈۋىدە بىر سادا ياڭرىدى:

— ئەي يىگىت، ئەمدى ئالدىڭغا يۈرۈشكە ئىجازەت يوق.

شاھزادە ئەنۋەر كىرىچكە ئوقنى بەتلەپ، زور كۈچىنىش بىلەن تولۇن ئاي شەكلىدە كېرىدى. شۇ كۈچ بىلەن تاغقا پەنچە ئۇرسا كۈكۈم ـ تالقان بولار ئىدى. دىلىدا ھەقتەئەلانى يادلاپ، مەدەت تىلەپ قارا مۇشۇكنىڭ ئىككى كۆزىنىڭ ئوتتۇرىسىنى نىشانلىدى، سەكرەش يۆنىلىشىنى بەتلەپ دەل پەيتىدە تەۋەككۈل ئوقىنى قويۇۋەتتى، ئوق مۇشۇكنىڭ ئىككى كۆزىنىڭ ئوتتۇرد- سىغا قادالدى. شۇ ھامان ئۇ تۈتەك بولۇپ غايىب بولدى. ئورنىدا بىر قارا تەنلىك يىگىت ئايان بولدى ۋە قىرىق بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچ ئۆتكۈزۈلگەن بىر ھالقىنى تاپشۇردى. ئاندىن دېدىكى:

— ئەي بەختىيار يىگىت، بۇ ئىمارەتنى ساقلاشقا مۇئەك- كەل ئىدىم، ئاخىر قولۇڭدا مەغلۇبىيەت شارابى ئىچتىم، ئەمدى ئىمارەتكە خوجا سەن. نەسىھىتىم ئىمارەت ئىچىدە قىرىق بىر ھۈجرا بار، قىرىق ھۈجرىغا خالىغانچە كىرىپ، خالىغان نەرسە- ىدىن بەھرە ئالساڭ بولىدۇ، ئەمما قىرىق بىرىنچى ھۈجرىغا قەدەم باسقۇچى بولما، بولمىسا ھەممىدىن قۇرۇق قېلىپ، جاپا ۋە مۇشكۈلات دەستىدە سەرسان بولۇرسەن. شاھزادە ئەنۋەر

سوربدی:

— ئەي قارا تەنلىك، نى سەۋەبلىك بۇ ئىمارەتكە مۇئەككەل بولۇپ قالغانىدىكى، نى سەۋەبلىك ئۆزۈكى بەھرە ئالمىدىكى؟

قارا تەنلىك دېدى:

— سوراپ نېمە قىلار ئىدىكى خەير، ساڭا ئىبرەت بولسۇن، بۇ ئىمارەت پاراغەت قەسرىدۇر، ئۇنى ئۇستازىم بىنا قىلغاندۇر. ئۇ ئاجايىپ كارامەتلىك ئۇلۇغ كىشى ئىدى ئەمما ئۇنىڭغا ھەسەت قىلار ئىدىم ھەم ئۇنىڭ بۇ مۆجىزىسىدىن تەنھا بەھرە ئېلىشنى ئويلار ئىدىم، ئۆزىنىڭ ئەمگەك مېۋىسىنى ئۆزدىدىن قىزغىنار ئىدىم. شۇ سەۋەبلىك قارا يۈرىكىمدە شۇملۇق ئوتلىرى يېلىنجىدى، ئۇستازىمغا قەست قىلىشقا پۈرسەت ئىزدىدىم ئەمما دانىشمەن ئۇستازىم بۇنى سېزىپ قالدى ۋە كۆپ بىئارام بولدى، ئاخىر مېنى قارا مۇشۇككە ئايلاندۇرۇپ قويۇپ دېدىكى، «ئەي بەتبەخت، بۇ ئىمارەت مەندىن كېيىن ساڭا قالار ئىدى. ئەمما، نەپسىڭ بىر مەزگىل بولسىمۇ ئۇنىڭغا مەن بىلەن ئورتاق بولۇشنى خالىمىدى، دىلىڭدا شۇملۇق ئوتلىرى يېلىنجىدى، سەندىن بۇنداق بىۋاپالىق كۈتمىگەنىدىم، خەير، ئەمدى بۇ ئىمارەتكە مۇئەككەل بولغىن، كىمكى ئۇنىڭغا كىرىشنى ئىستىسە سېنى يوق قىلماي تۇرۇپ قەدەم باسمىسۇن.»

شۇنىڭدىن كېيىن ئىمارەتكە تىلسىم قۇلۇپىنى سالدى، مېنى ئىشىك بېقىشقا قويدى، ئاچقۇچلارنى بوينۇمغا ئاستى، ئاندىن غۇسلى ـ تاھارەت ئېلىپ، ھەققە جان تەسلىم قىلدى، ئۇچ يىل بولۇپتۇ، ئىمارەتكە يا ئۆزۈم كىرىشكە مۇيەسسەر بولمىدىم، يا ئۆزگىلەرنى كىرگۈزۈشكە چىدىمىدىم، ئاخىر بۇ رەنجى ـ مۇشەققەتكە سەن خالاسكار بولدۇڭ، ئەسلى سۈتتەك ئاق ئىدىم، ھەسەت ئوتىدا پۈچىلىنىپ قارا بولدۇم، ئەلۋىدا.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ بىر سىقىم كۆلگە ئايلاندى، سالقىن شامال كېلىپ ھەرتەرەپكە توزۇتۇۋەتتى. شاھزادە ئەنۋەر ئىما-

رەت ئىشىكىگە كەلدى، قارىسا كۈمۈش ئوق تىلسىم قۇلۇپ تۆشۈكىدە تۇرغان، تارتقانىدى، «مەرھابا، مەرھابا، مەرھابا. . . » دېگەن ئاۋاز ياڭراپ ئىشىك ئېچىلدى، ئىچىگە كىردى، ئۆزىنى بىر باغى چىمەنزاردا كۆردى.

تازا ئېچىلغان گۈللەر تاۋاقتەك ـ تاۋاقتەك، شاخ ـ شاخىدا تۇتى ۋە بۇلبۇل، قۇمرى ۋە تورغاي، ۋە باشقا تۇرلۈك ـ تۇمەن خىلمۇ خىل خۇش ئاۋاز قۇشلار قونۇپ ئولتۇرغان، ۋە ئەتە-مە ـ ناۋاسىنى ئەۋجىگە چىقارغان، تۆۋەندە بولسا يېشىل گىلەم-دەك چىملىق ئۈستىدە توز ۋە قىرغاۋۇللار يورغىلاپ يۈرگەن، تارام ـ تارام ئېرىقلاردا بولسا سۈپسۈزۈك سۇلار شىلدىرلاپ ئېقىپ، رەڭدار ئالتۇن بېلىقلار ئويناقلاپ يۈرگەن.

شاھزادە ئەنۋەر ھۇزۇر بىلەن سەيلە قىلىپ يۈرۈپ، بىر كۆل بويىغا يەتتى، گىرۋەكلىرى قاشتېشىدىن، كۆل يۈزىدە ئاققۇ ۋە قوشماق ئۆردەكلەر ئۈزۈپ يۈرگەن، كۆل ئاستىدا لەئىلى ـ ياقۇتلاردەك رەڭلىك ۋە كۆركەم بېلىقلار ئويناپ يۈر-گەنىدى. كۆلنىڭ نېرىسىدا بولسا بىر ساراي بار ئىدى. ئول ساراي ئاجايىپ ئېسىل ۋە ياسىداق ئىدىكى، بىر خىشى ئالتۇن بولسا، بىر خىشى كۈمۈشتىن، دېرىزىلىرى خرۇستالدىن بولسا ئىشىكلىرى ياقۇت ئىدى، كۆلنى ئايلىنىپ ساراي ئىشىكىگە يەتتى ۋە ئىچىگە كىردى.

ساراي ئىچى يۇمىلاق سەينا، ئوتتۇرىسىدا بولسا ئالتۇن بېلىق شەكلىدە ياسىلىپ يېشىل رەڭلىك سۇ پۈركۈپ تۇرغان فونتان، سەينا ئەتراپى بولسا لەئىلى ـ ياقۇتلار بىلەن گۈل ـ نەقىشلەر ھاسىل قىلىنغان ئالتۇن ئىشىكلىك ھۇجرىلار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئوڭ تەرەپتىن بىرىنچى ھۇجرىغا كىردى، بۇرنىغا دەرھال ئاجايىپ ئېسىل نازۇنېمەتلەر ھىدى ئۇرۇلدى. ھۇجرا ئىچى كەڭرى ۋە شاھانە بېزەلگەن، ئوتتۇرىسىدا ئاستاغ-نا ئايلىنىپ تۇرغان ناھايىتى چوڭ يۇمىلاق شىرە، شىرەدە بولسا

ئالتۇن قاچا، قاشتېشى تاۋاقلاردا ئىسققىنا هور كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان تۇرلۇك - تۇرلۇك ئېسىل تائام، نازۇنېمەتلەر لىققىدە تۇرغان.

شاهزادە ئەنۋەر شىرە ئالدىغا بېرىپ، زەرباپ كۆرپىچە سېلىنغان ئالتۇن كۇرسىدا ئولتۇردى. تائاملاردىن بەهۇزۇر بەهرە ئالدى. ئەمما، نازۇنېمەتلەر يەنىلا ئەسلى مىقدارىدىن ئازلىمىدى.

ئاندىن چىقىپ ئىككىنچى هۇجرىغا كىردى، ئالتۇن شامدانلاردىكى يېشىل شامىلارنىڭ يېشىل يالقۇنلىرىدا يورۇتۇلۇپ، ئاجايىپ بىر خۇش كەيپ قىلغۇچى هالەت زاهىر بولدى، يېشىل شامىلاردىن كۆتۈرۈلگەن خۇشبۇي تۇتەك - تۇمانلار لەيلەپ تۇرار ئىدى. شۇ چاغ هۇجرا ئوتتۇرىسىدىن چوڭ بىر يۇمىلاق شىرە كۆتۈرۈلدى، شىرە ئۈستىدە بىللۇر، خۇمرىلار، خرۇستال قەدەهلەر تىزىلغان، خۇمرىلاردا شېرىن - شەربەت ئىچىملىكلەر ۋە قەدەهلەردە ياقۇت رەڭلىك شارابلار جىلۋىلەپ تۇرغانىدى. ئۇلارغا بىرلا قارىغان كىشى ئىچمەي تۇرۇپمۇ مەست بولار ئىدى، شۇ ۋاقىت يەنە تۇتەك - تۇمانلار ئىچىدىن جىلۋە - ناز بىرلە بىر جۇپ ئاي يۇزلۇك دىلرەبا نازنىن چىقىپ كەلدى، ۋە: «مەرهابا! شاهىزادە. . . » دېگەنلىرىچە شاهزادە ئەنۋەرنىڭ ئوڭ - سولىغا ئۆتۈپ، قارەك ئاق ۋە يۇمشاق بىلەكلىرى بىلەن بوينىغا گىرە سېلىپ، قەدەهلەردە شاراب تۇتتى، دىلدارلىق رەسمىنى كامالىغا يەتكۈزدى. ئەمما، شاهزادە ئەنۋەر نەچچە قەدەھ شاراب بىلەنلا مەست - مۇستەغرەق بولۇپ يىقىلدى، تاكلا سەھەر مەستلىكىدىن يېشىلىپ ئورنىدىن تۇرغاندا ئاغزىدا ئاخشىمى ئىچكەن شاراب لەززىتىنى يەنە هېس قىلدى ۋە ئۆزىنى ئاجايىپ ئېسىل گۈل - نەقىشلەر چىقىرىلغان مەرمەر كارىۋات، مامۇق تۆشەكلەر ئۈستىدە كۆردى، نازنىن دىلرەبالار بېشىدا پاسىبانلىق قىلىپ تۇرۇپتۇ، پۇت - قوللىرىنى تۇتۇپ ئولتۇ-

رۇپتۇ.

ئورنىدىن تۇردى، ئۇلاردىن سۆز سوراشنى ئەمما ئول نازدىن گۇلبەدەنلەرنىڭ غۇنچىدەك لەۋلىرىدىن سۆز دۇردانىلىرى تۆكۈلمىدى. بىرخىلدا يېقىملىق جىلۋە - ناز بىلەن كۈلۈمسىرەپ تۇرار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ھېس قىلدىكى بۇلار سېھرىي - ھېكمەتلەر كۈچىدىن ئاپىرىدە بولغان سۇرەتلەردۇر. شۇندىن كېيىن ئول خۇش سۇرەتلەرنى تاشلاپ ھۇجرىدىن چىقتى، قايتىدىن بىرىنچى ھۇجرىغا كىردى، نازۇ نېمەتلەردىن قانغۇچە بەھرە ئالدى، ئاندىن چىقىپ ئۈچىنچى ھۇجرىغا كىردى، «مەرھابا شاھزادە» دېگەن يېقىملىق بىر سادا بىلەن تەڭ ھۇجرا ئىچىدە بىرلا ۋاقىتتا يۈزلەپ قىزىل شام قىزىل يالقۇن چىقىرىپ، يېنىپ ۋاللىدە يورۇتۇۋەتتى. ئۆزگىچە خۇشبۇي ھىد تارالدى، تۈتەك-تۇمانلار ئەگىدى. تۈتەك - تۇمانلار ئاستىدا نېمە بارلىقىنى كۆرۈپ يەتكىلى بولماس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ھېس قىلدىكى بۇ ھۇجرا ئىلگىرىكىدىنمۇ ھەشەمەتلىك ۋە ياسىداق، يۇمىلاق ۋە كەڭرى ئىدى، ئۇدۇلىدا زەرباپ تەكىيە، مامۇق كۆرپىلەر قويۇلغان ئالتۇن تەخت بار ئىدى.

شۇ ۋاقىت تالى مەجنۇندەك ئەۋرىشىم بويلۇق، پەرىشتە خۇيلۇق، نازنىن دىلرەبالار تۈتەكلەر ئىچىدىن چىقىپ كەلدى ۋە جىلۋە - ناز، خۇش تەبەسسۇم بىرلە كەلگەنچە شاھزادە ئەنۋەرنى تەخت ئالدىغا ئېلىپ باردى. شاھزادە ئەنۋەر تەخت ئۈستىگە چىقتى، ئول رەناسى جاھانلار ئوڭ - سولىغا ئۆتۈپ ئولتۇرۇپ، چاۋاك ئۇردى. شۇ ھامان يېقىملىق مۇزىكا سادالىرى ياڭرارپ، ھۇجرا ئوتتۇرىسىدىن بىر يۇپيۇمىلاق سەھنە كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئەتراپىدا ئالتۇن - كۈمۈش كۈرسلار پەيدا بولدى، ئارقىدىنلا ھۇجرا ئۈستىدىن بىر گۈزەللىك ئىقلىمىنىڭ

نازۇك نىھالى نازنىن دىلبەر شېخىدىن ئۇزۇلگەن خازانده‌ك يەڭگىل ۋە لەرزان، جىلۋە - ناز بىرلە ئوتتۇرىغا لەيلەپ چۈش- تى. شۇ ھامان ئالتۇن - كۆمۈش كۇرسلار ئۇستىده گاھلىرى ئالتۇن تارلىق غوڭقا ۋە گاھلىرى كۆمۈش تارلىق بەرباپ، بەزىلىرى داپ ۋە بەزىلىرى قاشتاش قۇلاقلىق تەمبۇر، گاھىلى- رى لەئىلى - جاۋاھىرلار بىلەن زىننەتلەنگەن قالۇن ۋە بەزىلىرى نەي . . . ئەيتاۋۇر خىلمۇخىل چالغۇ - ئەسۋابلىرىنى قۇچاقلى- غان ھۆر قىزلار پەيدا بولدى ۋە ئورۇن ئېلىشىپلا تاڭدىكى بۇلبۇل ناۋاسىدىنمۇ يېقىملىق ۋە شوخ پەدىگە مۇزىكا ئورۇندى- دى، بارغانسېرى ئەۋجىگە چىقاردى، سەھنە ئوتتۇرىسىدا بولسا تورۇستىن چۈشكەن رەققاس نازنىن تالى - مەجنۇنده‌ك تولغى- نىپ، كېيىنەكتە‌ك لەرزان، مەپتۇن قىلارلىق ھەركەتلەر بى- لەن ئۇسسۇلغا چۈشتى، جاننى ئېلىپ ياندا قويغۇده‌ك جىلۋە - نازلىرى بىلەن شاھزاده ئەنۋەرنى شېرىن ھېس - تۇيغۇلار قاينى- مىغا غەرق قىلدى. شاھزاده ئەنۋەر بىر كۆننى شۇ يەرده كەچ قىلدى. تەخت ئۇستىدىلا قىڭغىيىپ، ئۇيقۇ بۆشۈكىگە بۆلەندى.

تاڭلا سەھەر بۇ ھۇجرىدىن چىقتى. تۆتىنچى ھۇجرىغا كىر- دى. ئاجايىپ - غارايىپ ۋە تۇرلۇك - تۇمەن خىل ئويۇنچۇقلار، ئۇلارنى ئويناشقا ھەمشېرىك بولغۇچى زەبەرده‌ست غۇلاملار ھازىر ئىدى. ئاندىن بەشىنچى ھۇجرىغا كىردى، بۇ يەرده بايلىققا ھېرىسمەنلەر ئۇچۇن تېپىلغۇسىز نادىر گۆھەر ۋە ئالماسلار، كۆزنى قاماشتۇرغۇچى لەئىلى - زۇمرەت، قۇياشتە‌ك نۇرلۇق مەرۋايىتلار بار ئىدى. ھەربىرى يەر يۈزىدىكى ئەڭ زەردار باي- پادىشاھلار خەزىنىسىدىكى مۇلۇك قىممىتىده، بەلكى ئۇنىڭدىنمۇ ئۇستۇنره‌ك، سانى، مىقدارىغا سۆز توغرا كەلمىگۇده‌ك كۆپ ئىدى.

ئۇ يەردىن چىقىپ ئالتىنچى ئۆيگە كىردى، قاتار - قاتار ئالتۇن - كۆمۈش ئىشكاپلاردا زەر سۈيىده پەرداز بېرىلگەن

كـۆن مۇقاۋىلىق سـۈتتەك ئاق ۋاراقلارغا مۇشكى - ئەنبەر پۇراقلىق قارا سىيـاھ بىلەن يېزىلغان تۇرلۇك - تۇمەن خىل مەزمۇندىكى ۋە تۇرلۇك ژانىردىكـى، ساننـى بىلىپ بولغىلـى ۋە بىر ئـۆمۇر ئوقۇپ تۈگەتكىلـى بولمايـدىغان كىتابـلار تىزىلغانلىقىنـى كۆردى . . .

شۇنداق ئارىلاپ يۇرۇپ قىرىق ھۇجرىنى كۆرۈپ چىقتى، ھەر ھۇجرىدا ئىنسان تۇرمۇشىدا ئارزۇلايدىغان ئەڭ ئېسىل نېمەت ۋە ئەڭ ئېسىل مەئىشەتلەر ھازىر ئىدى. قانائەت تۇيغۇلىرىسىز كىشىلەرمۇ بۇ ھۇجرىلارغا كىرسە تېگى يوق ھاڭدەك نەپسى بالاسىمۇ ئارام تاپار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئاخىرى قىرىق بىرىنچى ھۇجرا ئالدىغا كەلدى، بۇ ھۇجرا ئىشىكى قارا تۆمۇردىن ياسالغان ۋە تۈگمەن تېشىدەك قۇلۇپ سېلىنغانىدى، قۇلۇپ تۆشۈكى سىرلىق ھىجىيىپ تۇرغاندەك بىلىنەر ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر قارا تەنلىكنىڭ سۆزىنى ئەسلەپ كەينىگە ياندى، نەچچە كۈنلىرى قىرىق ھۇجرىدا چەكسىز ھۇزۇر ۋە تاماشىلار ئىچىدە تامام بولدى، ئاخىرى يەنە شۇ قىرىق بىرىنچى ھۇجرا ئىشىكىگە كەلدى، كۆڭۈل ئىقلىمىدا بۇ ھۇجرىنىمۇ بىر كۆرۈپ بېقىش ئىستىكى غەلىيان كۆتۈردى، نەچچە رەت كەينىگە ياندى، نەچچە رەت يەنە شۇ ھۇجرا ئالدىغا كەلدى، بارغانسېرى قىزىقىش ۋە ھەۋەس ئوتلىرى ئۇلغىيىپ، گۈلخان بولۇپ تاقەت خامىنىغا يامرىدى، كۈل قىلدى. شۇكۇر - قانائەت تىزگىنى قولدىن كەتتى. ئەجرىسىز كۈندە كۆرۈپ كەلگەن ھۇزۇر - ھالاۋەتلىرى مەززىسىز بىلىندى، ئاقىۋەت تەۋەككۈل ئاچقۇچىنى تۈگمەن تېشىدەك قۇلۇپ تۆشۈكىگە سالدى، زور كۈچىنىشىلەر بىلەن قۇلۇپنى ئاچتى، ھۇجرىغا كىردى، ھۇجرا ئىچى قارا نىيەتلەرنىڭ قارا كۆڭلىدەك قاراڭغۇ ئىدى. ئىشىكتىن كىرگەن ئازغىنا يورۇقلۇق ھۇجرا ئىچىنى غۇۋا روشەن قىلدى. ھۇجرا

ئوتتۇرىسىدا تاشلىنىپ ياتقان ئاغزى يېپىقتەنگەن بىر لوڭقىدىن ئۆزگە ھېچنېمە يوق ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر لوڭقىنى قولىغا ئالدى، تاشقىرى ئېلىپ چىقتى كۆردىكى لوڭقا بىللۇردىن ئويۇپ ياسالغان، ئاغزىدىكى يېپىقتەكە ئاجايىپ بىر مۆھۈر بېسىلغان، ئىسمى ئەزەم يېزىلغان.

ئويلىدىكى، قارا تەنلىكنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشىغا قارىماي ھۈجرىغا كىردىم، ئېرىشكىنىم شۇ بىر لوڭقا بولدى، سىر - ھېكمەت لوڭقا ئىچىدە بولسا كېرەك، ئۇنى يورۇقلۇققا چىقارماق كېرەك. تەۋەككۈل دەرىخىنىڭ مېۋىسىنمۇ تېتىپ بېقىش كېرەك.

شۇنداق ئوي - پىكىر تۇرتكىسىدە پېچەتنى سويدى ئەمما مىسلى بىر تاغ يۆتكېگەندەك بولۇپ ماغدۇرسىزلاندى، قارا تەرگە چۆمدى.

شۇ چاغ لوڭقا ئىچىدىن بىر ئالىيېشىل تۇتەك كۆتۇرۇلدى، كۈمۈش قوڭغۇراق جاراڭلىغاندەك بىر كۈلكە ساداسى ياڭراپ، تۇتەك ئارىسىدىن قۇياشتىن نۇرلۇقراق ۋە تولۇن ئايدىن چىراي-لىقراق، بىر ھۆر - پەرىنىڭ چېھرى زاھىر بولدى، ئۇنىڭ تېرىقتەك يۇلتۇزلار چاقناپ تۇرغان ۋە ھەرتەرەپكە يېيىلىپ، يەلپۇنۇپ تۇرغان كۆكۈل قۇشلىرىنى ئوۋلىغۇچى سۈمبۈل چاچ-لىرىدىن باشقا ۋۇجۇد گۆھىرىدىن ئىزنە يوق، گويا سالقىن شامالدا شېخىدىن ئۈزۈلۈپ، ئۇچۇپ يۈرگەن گۈلدەك بىر ھالەت-تە ياكى قارا بۇلۇت - تۇمانلار ئارا ئەگىپ يۈرگەن قۇياش مىسالى بىر ھالدا ئىدى.

ئول گۈزەللىك ئىقلىمىنىڭ خۇرشىد تاباتى ۋە ھۆسن ئېلە-نىڭ شاھى سۇلتانى شاھزادە ئەنقەرنىڭ ۋۇجۇد بوتىدا يۈرەك-باغرىنى زەردەك يۇمشىتىپ، ئالەمچە ئىشتىياق ئوتىغا گىرىپتار قىلدى. ئەمما، شىپالىق يامغۇرىدىن نائۇمىد قالدۇرۇپ، كۆز-دىن غايىب بولدى.

شاهزاده ئەنۋەر تۇرغان ئورنىدا لايدەك ئېزىلىپ، يىقىلىپ قالدى، هوش كەپتىرى ۋۇجۇد نوتىسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى، شۇ هالەتتە قانچىلىك ياتقىنى نامەلۇم. بىر ۋاقىتلار هوشىنى تېپىپ ئورنىدىن تۇرغاندا پاراغەت قەسرى كۆزىگە مىسلى بىر خارابە گۆرىستان بىلىندى.

ئاندىن چىقىپ پۇتى تايغان، بېشى قايغان تەرەپكە كېتىۋەردى، ۋۇجۇد كېمىسىنى ئىشق دەرياسىغا غەرق ئېتىپ كەتكەن شاهسەنەم كويىدا سەرسانلىقنى ئىختىيار قىلدى، مەك يىللىق شاراب ئىچكەن مىسالى مەست ـ مۇستەغرەق يۇردى، بىر يار لېۋىگە كېلىپ قالغىنىمۇ سەزمىدى، بوشلۇققا دەسسەپ قېلىپ تۆۋەنگە موللاق ئاتتى ئەمما يەنىلا ئۆزىنىڭ نە هالدا ئىكەنلىكىنى بىلمەس ئىدى.

شۇ چاغ بىر پالاس ئۇچۇپ كەلدى، شاهزادە ئەنۋەر ئۇستىگىلا چۈشتى، پالاس بىر جايى مەنزىلگە يەتتى، ئاندا زۇلال چەشمە، چەشمە بويىدا بىر تۇپ بۇك ـ باراقسان ياپراقلىدىن مېۋىسى تولىراق ئانار دەرىخى بار ئىدى، ئانار سايىسىدە بولسا زاهىت تەسۋى سىيرىپ تۇرۇپتۇ.

شاهزاده ئەنۋەر ئۆزىنى بىلىپ ئەدەپ بىلەن سالام بەردى، زاهىت هەم ئىلىك ئېلىپ جاي كۆرسەتتى، ئاندىن بىر جامدا چەشمە سۇيىدىن ئېلىپ تۇتتى: «قېنى ئۇسسۇزلۇقۇڭنى قاندۇرغىن» دەپ.

شاهزاده ئەنۋەر قوش قوللاپ جامنى ئالدى، بىر سۇمۇرۇشتىلا بىكار قىلدى، گويا بىر دەريا سۇيىنى سۇمۇرگەندەك هېس قىلدى، يۈرەك ـ باغرىنى كاۋاپ قىلغان ئىشق ئوتى پەسلىدى، ئەقىل ـ هوش كەپتىرى ۋۇجۇد دەرىخىگە قايتىدىن قوندى.

زاهىت دېدى: «ئەي يىگىت، گۈلدەك يۈزۈڭ غازاڭدەك سارغىيىپتۇ، بىلدىمكى ئىشق ئوتىغا گىرىپتارسەن، سىر ـ ئەسرايىڭدىن خەۋەردار قىلغىن، نەچچە يۈز يىل ئۇشبۇ جايىنى

ماكان ئەيلەپ ئىستىقامەت قىلىپتۇرمەن، ئادەمزات ئەۋلادىنى ئەمدى كۆرۈشۈم، چۈنكى بۇ دىيار دۇنيا ـ پەرىلەر ئىقلىمى ئىدى. ئادەمزاتقا كەلمەك ئىمكانى يوق ئىدى، نى كارامەتلەر تۈپەيلى قەدىمكى يېتىپ قالغىنىدىن ھەيرانمەن.»

شاھزادە ئەنۋەر كەچمىشلىرىنى سۆز يېپىدا مارجاندەك تىزىپ ئايان قىلدى، كۆز ياشلىرىنى راۋان قىلىپ، سىر ـ ئەسرايىنى بايان قىلدى.

زاھىت تەسەللى رومىلى بىلەن ئۇنىڭ كۆز يېشىنى سۈرتۈپ دېدىكى:

ـــ ئەي جەسۇر يىگىت، تۇتەكتىن ئاپىرىدە بولغان باش-ىنىڭ ئىشتىياقىنى دىلىڭدىن نېرى قىل، بولمىسا ئەقلىڭدىن ئازدۇرار، ئۇ ھالدا ھالاكەت گىردابىغا بېرىپ قالساڭمۇ ئۆزۈڭ-نى تارتىشنى بىلمەي قالارسەن. ھېچ ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرال-ماي بەلكى جان گۆھىرىڭدىن جۇدا بولارسەن، تا بۇ كەمگۇچە تارتقان جەبىر ـ جاپا، چەككەن مېھنىتىڭ زايە بولۇر، يولۇڭنى داۋام قىلغىن، ياخشى ئىشنى ھېچ ۋاقىت تەرك قىلمىغىن، شۇنداق يۇرۇپ مۇرادىڭ ھاسىل بولسا ئەجەب ئەمەس. ئىرادە كەمىرىڭ مەھكەم ۋە قىلغان ۋەدىلىرىڭ ئېسىڭدە بولسۇن.

شاھزادە ئەنۋەر زاھىتنىڭ نەسىھەت دۇردانىلىرىنى كۆڭۈل ساندۇقىغا قاچىلىغاندىن كېيىن ئورنىدىن تۇرۇپ خەيرلەشتى، زاھىت ئاناردىن بىرنى يوللۇق تۇتۇپ: «دەردىڭگە داۋا، ئاغرىقىا شىپا» دەپ ئۇزاتتى.

شاھزادە ئەنۋەر يۇردى، يۇردى، بىر ۋاقىتلار ئالدىغا قوش مۇڭگۈزلۈك بىر دۇڭ كەلدى، دۇڭ «ئۆز ئايىغى بىلەن كەلگەن ئولجا» دەپ گۈلقەلىرى ئېچىلغان ھالدا ئۇنىڭغا چاڭ-گال سوزدى. شاھزادە ئەنۋەر تەمتىرىمەستىن قىلىچ يالىڭاچ-لاپ، دۇڭگە مۇقابىل بولدى، قىلىچ تۇنجى ئۇرۇلۇشتىلا دۇڭ لەنتىنى ئىككى پارە قىلدى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يىغىش-

تۇرۇپ، ئاللاغا شۈكۈر ـ سانالار ئېيتىپ يولىنى داۋام قىلدى.

بىر ۋاقىتلار قوش باشلىق ۋە تۆگىدىن زوررىاق بىر قۇش ئۇنىڭ ئۈستىدىن شۇڭغۇپ چۈشۈپ چاڭگال سوزدى، ئاربىدەك تىرناقلىرى ئەجەل ۋەھىمىسى سالدى، شاھزادە ئەنۋەر چاققانلىق بىلەن قىلىچىنى غىلاپتىن سۇغۇردى، قىلىچنىڭ قۇياشتەك نۇر-لۇق تىغىدىن ئۇركۈگەن قۇش دەرھال ئەگىپ ئۇچۇپ كەتتى.

يەنە بىر ۋاقىتلار بىر كۆلگە دۇچ كەلدى، كۆل شۇ ھامان قاياپ ـ تاشقىنلاپ، ئىچىدىن بىر ئەجدىھا كۆتۇرۈلۈپ چىقتى، شاھزادە ئەنۋەر دەرھال قىلىچ سۇغۇردى، قىلىچ تىغىدىن چاقنىغان نۇر كۆزلىرىنى كور قىلغۇدەك بولسىمۇ ئەجدىھا پەيلىدىن يانماي شاھزادە ئەنۋەرگە ئېتىلدى، ئاقىۋەت بىر قىلىچ ئۇرۇشتىلا ئىككى يارتا بولۇپ كۆلگە چۆكتى، ئەينەكتەك سۈزۈك كۆل سۇيى قىپقىزىل قانغا بويالدى.

شاھزادە ئەنۋەر بۇ يەردە يىرتقۇچلارنىڭ كۆپلۈكىدىن چۆچۈپ ھوشيارلىق بىلەن يولىنى داۋام قىلدى. بىر ئېگىز تاغ باغرىغا يەتتى، تاغ باغرىدا بىر غار، غار ئالدىدا بولسا قوش مۈڭگۈزلۈك بەتبەشىرە دىۋىلەر يۈرەر ئىدى.

ئۇلار شاھزادە ئەنۋەرنى كۆرۈپ چۈقان كۆتۈردى ئەمما ئۇنىڭ قولىدىكى قۇياشتەك پارلاپ نۇرلىنىپ تۇرغان قىلىچنى كۆرگەندە ھېيىقىپ، يېقىن كېلىشكە جۈرئەت قىلالمىدى، بەل-كى سېھرىي ـ ئەپسۇن بىرلە بەند قىلىشقا ئۇرۇندى بىراق پەرىزات ماھىجاھانىنىڭ خاسىيەتلىك ئۇزۇكى سەۋەبلىك سېھ-رىي- ئەپسۇنلىرى كار قىلمىدى.

ئۇلار شۇنداق پاراكەندە بولۇپ تۇرغاندا غاردىن دىۋىلەر شاھى چىقىپ كەلدى، بوي ـ بەستى، سۇر ـ ھەيۋىتى باشقا دىۋىلەردىن ئۇستۇنرەك ئىدى.

ـــ ئەي ئادەمزات، ـــ توۋلىدى دىۋىلەر شاھى، ـــ قىلىچىڭنى يىغىشتۇرغىن، ئوردامغا مەرھەمەت قىلغىن، بۇ

دىيارغا كېلىپ قالمىقىنىڭ سەۋەبىنى بىلەي، زاھىرنىڭدىن دۇشمەنلىك سەزمىدىم، دوستلۇق رىشتى باغلىساق ئەجەب ئەمەس.

شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى قىنىغا سېلىپ قورقماستىن دەۋىلەر ئوردىسىغا قەدەم قويدى، قۇچاق يەتكۈسىز زەر تۇۋرۇك-لۇك كاردورداىن ئۆتۈپ، ئازادە ۋە ھەشەمەتلىك بىر زالغا چىقتى، زال ئاجايىپ نۇرلۇق گۆھەرلەر بىلەن يورۇتۇلغانىدى.

دىۋىلەر شاھى ئۆز تەختىگە ئولتۇردى، تەخت يېنىغا ئالتۇن كۇرس قويدۇرۇپ، شاھزادە ئەنۋەرنى تەكلىپ قىلدى، ئاندىن ئۇلار سۆھبىتىنى باشلىدى، شاھزادە ئەنۋەر كېلىش مۇددىئاسى-نى بايان قىلدى.

— ئادەمزات ئېلىنىڭ جەسۇر ئوغلى ئىكەنسەن، — دېدى دىۋىلەر شاھى، — كېلىشىڭدىن بىزگە نە پايدا، نە زىيان يەتمەسكەن، ياخشىلىق يۇزىسىدىن سېنى بەزى سىرلاردىن خە-ۋەردار قىلسام بولار ئىدى، بىراق بىر بۇرادىرىمىز سېنىڭ تىغىڭدىن ئەجەل شارابى ئىچىپتۇ، ساڭا ئاۋۋال دۇشمەنلىك قولىنى سوزۇپ، ھەق جازاسىنى تارتقان بولسىمۇ ئەمما جېنىغا يەنىلا سەن زامىن، شۇنداق تۇرۇپ، ساڭا ياردەم قىلسام بىزگە جايىز ئەمس، ئەمدى ئۆز يولۇڭغا ماڭغىن. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ئەي ھۆرمەتلىك شاھ، بۇرادىرىڭ ھەق جازاسىنى تارتتى، بۇ بەلكىم تەقدىر - قىسمىتىدۇر، ئۇنى بىر مېنىڭدىن كۆرمە، ياخشىلىقىڭنى مەندىن ئايىما، مەنمۇ پۇرسەت بولسا مۇناسىپ جاۋاب قايتۇرارمەن.

— بۇرادىرىم خۇنىدىن كەچتىم، — دېدى دىۋىلەر شاھى ئويلىنىپ تۇرۇپ، — ئەمما تۆپىلەپ ياخشىلىق قىلسام كۇلكە-گە، بەلكى قوۋمىمىڭ لەنىتىگە قالىمەن، ياخشىسى بىر شەر-تىم بار، ئادا قىلساڭ بەدىلىگە مەنمۇ سېنى رازى قىلاي.

— قېنى شەرتىڭنى بايان قىلغىن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — ئادا قىلىشقا بىر ئۇرۇنۇپ كۆرەي. دۈشلەر شاھى بىر مۇلازىمغا ئەمر قىلدى:

— گۆھىرىمىزنى ئېلىپ چىق، — دەپ.

مۇلازىم دۈشە شۇ ھامان خەزىنىدىن ئالتۇن پەتنۇستا بىر تال گۆھەرنى ئېلىپ چىقتى، تاۋاقتىن يوغانراق ۋە قۇياشتەك نۇرلۇق.

— ئۇشبۇر گۆھەر پەخرىم ئىدى، — دېدى دۈشلەر شاھى خورسىنىپ، — يورۇق ئالەمدە يېگانە دەپ بىلەر ئىدىم، ئەمما دۈشە شاھلىرى ھەم ئۇنىڭدەكتىن تېپىپتۇ، ئەمدى ماڭا ماختانغۇدەك دەسمايە قالمىدى، بۇ ھالغا تاقىتىم يوق، ئىمكانىڭ بولسا بۇ گۆھەردىنمۇ چوڭراق ۋە ئېسىلراق بىرىنى تاپقىن، مەن ھەم مۇرادىڭنى ھاسىل قىلاي.

شاھزادە ئەنۋەر مەرۋايىتقا قاراپ بارماقلىرىنى چىشلەپ قالغانىدى. ئۇ دېدىكى:

— سەندەك قۇدرەتلىك دۈشلەر شاھى تاپالمىغانىنى مەن قانداق تاپاي.

— ئەي ئادەمزات، — دېدى دۈشلەر شاھى، — ئاۋۋال ئۇرۇنۇپ كۆر، ئاجايىپ كارامەتلەر كۆرسىتىشكە قادىر باھادىر ئىكەنسەن، ئادەمزات ئېلىدىن بۇ يەرگە كېلەلمىگىنىڭ ئۆزىلا بۇنىڭ دەلىلىدۇر. ئۇمىدۋارمەنكى، مۇراد گۆھىرىمنىمۇ قولۇڭدىن تاپشۇرۇپ ئالارمەن.

شاھزادە ئەنۋەر نائىلاج ماقۇل بولدى، دۈشلەر شاھى بىر تال مويىنى بېرىپ دېدىكى:

— قاچانكى مەن دېگەن گۆھەرنى تاپساڭ بۇ مويىنى كۆيدۈرگىن، شۇ ھامان يېنىڭدا ھازىر بولۇرمەن، ۋەدىگە ۋاپا قىلارسەن.

شاھزادە ئەنۋەر غاردىن چىقىپ يولغا راۋان بولدى، گۆھەر-

نى قەيەردىن ۋە قانداق تېپىشنى بىلمەس ئىدى، شۇ ھالدا يۇرۇپ، بىر تىك چوققىغا دۇچ كەلدى، ئۇستىگە چىقىپ ئەتراپقا قاراپ باقماق كويىدا بولدى، ئاخىر چوققىغىمۇ چىقتى،

چوققىدا قوش باشلىق قۇشنىڭ چاڭگىسى بار ئىدى. «چاڭگىدا بىر جۇپ چۇجە قۇش ھالسىراپ ياتار ئىدى. شۇ ۋاقىت كۆك يۇزىنى قاناتلىرىدا يېپىپ بىر قۇش يېتىپ كەلدى. ئىككى بېشىدىن گۈلدۇرمامدەك دەھشەتلىك ۋە قايغۇلۇق سادالار ياڭرايتتى.

شاھزادە ئەنۋەر خەۋپسىرەپ قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، قۇش ئۇركۇپ يېقىنلىشالمىدى ئەمما ئەگىشىپ ئايلىنىپ ئۇچۇپ ھەم نېرى كەتمەس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ھېس قىلدىكى چاڭگا ۋە چۇجە قۇشلار بۇ قۇشنىڭ ئىكەن، چوققىدىن چۈشۈپ كەتمىگۈچە ئۇنىڭغا ئارام-لىق بولماس ئىكەن.

چوققىدىن تۆۋەنگە چۈشتى، قۇش چاڭگىسىغا قونۇپ چۇ-جىلىرىنى باغرىغا باستى، شۇ چاغ ئۇنىڭدىنمۇ ھەيۋەتلىك بىرى ئۇچۇپ كەلدى، پەنجىلىرىدە ئۆلگەن دۇشمىنىڭ تېنى بار ئىدى، چاڭگىسىغا تاشلىدى، ئاندىن شاھزادە ئەنۋەر ئالدىغا ئۇچۇپ چۈشۈپ ئىنسان تىلىدا سۆزلىدى:

— ئەي ئادەمزات، بىزدىن خەۋپسىرىمە، بەلكى بىز سەۋ-دىن قورقۇپ تۇرىمىز، چۈنكى قىلىچىڭدىن ئەجەل ۋەھىمىسى ياغدۇ، ساڭا بىر تىلىكىمىز بار، ئىجازەت قىلساڭ بايان قى-لسام. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— قېنى بايان قىلغىن. قوش باشلىق قۇش دېدى:

— قوينۇڭدا بىر ئانار باردۇر ھەممە كېسەلگە شىپالىق خاسىيەتلىك بىر مېۋىدۇر، ئۇزۇندىن بېرى ئۇنىڭغا موھتاج ئىدۇق، شۇنى بىزگە بەرسەڭ، كېسەل ئازابىدا قالغان چۇجىلە-رىمىز بۇ ئىلتىپاتىڭ بىرلە كېسەلدىن ساقىت بولسا، ياخشىلە-

قىلىدىن بىياد مىننەتدار ئىدۇق. شاھزادە ئەنۋەر سورىدى:
— نى سەۋەبتىن زاھىتنىڭ قېشىغا بېرىپ، ئۇنىڭدىن سورىماي مەندىن سورايسەن؟
— ئۇ بىزدەك يىرتقۇچلاردىن بىزار، — دېدى قۇش، — بىز دىۋە - پەرىلەر، جادۇگەرلەردىن قورقمايمىز. چۈنكى ئۇلارنىڭ سېھرىي - ئەپسۇنلىرى جانىۋارلارغا كار قىلماس، ئەمما زاھىت بولسا كارامەتلىك ئەۋلىيا، ئۇنىڭغا يېقىن يولاش ھەددىمىز ئەمەس، جۇپتى ھالالىم پەرزەنت دەردىدە كۆپ-تىن بېرى ئول تەرەپتە ماراپ يۇرەر ئىدى، «پىكرى زاھىت ئاندىن يىراقلاشسا، ئانارداىن ئېلىپ قاچسام» دەپ. ئەمما بۇنداق پۇرسەت بولمىدى، ئۇ شۇنداق پايلاپ يۇرۇپ، ساڭا ئانار بەرگە-نىنى كۆرۈپتۇ، بىراق قىلىچىڭدىن ئۇركۈپ نائۇمىد قالدى. سەندىنمۇ ئانارنى ئېلىشقا قۇربىتىم بولمىغاچقا نائىلاج ئالدىڭغا يېلىنىپ كەلدىم. مېھىر - شەپقىتىڭدىن قۇرۇق قالدۇرمە-سالىڭ.
— ئەي قۇش باشلىق مەخلۇق، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — ئانارنى سەندىن ئايىماسمەن، ئەمما ماڭا دېۋلەر شاھى بۇيرۇغان ئېسىللىقتا تەڭداشسىز گۆھەردىن خەۋەر بەر-گىن، قاناتلىق بولغىنىڭ ئۈچۈن سەن بارالمايدىغان ھېچ يەر يوق، گۆھەر قايدىن تېپىلار؟ قوش باشلىق قۇش دېدى:
— بىلمەكچى بولغىنىڭ شۇ بولسا ئىش ئاسان، مەن سېنى شۇ يەرنىڭ ئۆزىگىلا ئېلىپ باراي ئەمما ئاگاھ بولكى ئۇ يەردىن گۆھەرگە ئېرىشمەكىڭ بەد خىيالدۇر.
— بارغاندىن كېيىنكى ئىشلارنى ماڭا قويغىن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — مېنى شۇ يەرگە ئېلىپ بارساڭلا بولدى.
قۇش خۇرسەن بولۇپ، شاھزادە ئەنۋەرنى ئۇستىگە ئالدى، ئاندىن ئاسمانغا پەرۋاز قىلىپ، بۇلۇت - تۇمانلارنى دولقۇنلە-تىپ ئۇچۇپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ پەيلىرى ئارىسىغا

چۆكتى.

قۇش ئۇنى ھەيۋەتلىك دولقۇنلار، كۆۋۈەجەپ تۇرغان بىر دېڭىز بويىغا يەتكۈزدى، شاھزادە ئەنۋەر يەرگە چۈشۈپ، ئانارنى قۇشقا بېرىپ شۇنداق دېدى:

— ئەمدى ئىشىڭ تامام، يولۇڭغا كېتىۋەرگىن. قۇش مىننەتدارلىق بىلدۈرۈپ دېدى:

— دېڭىز ئاستى گۆھەر كانىدۇر ئەمما مەيلى پەرى، مەيلى دىۋىلەر ئۇچۇن بولسۇن ئاستىغا چۈشۈشكە ئىمكان يوق، سەن بىيار ئېھتىيات قىل.

شۇ سۆزدىن كېيىن قۇش ئۇچۇپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر دېڭىز بويىدا تەنھا قالدى، نېمە قىلىشنى بىلمىدى. دېڭىزدىن بولسا قورقۇنچلۇق سۇ مەخلۇقلىرى ئوخچۇپ چىقىپ، ئۇنىڭغا خىرىس قىلىشقا باشلىدى. شاھزادە ئەنۋەر ئاخىر ئاق بېلىقنى ئەسلىدى ـ دە، — يا ئاق بېلىق دوستۇم قايداسەن؟ — دەپ خىتاب قىلدى.

ئەمما، كېلىشىدىن نائۈمىد ئىدى.

ئاندىن بىر جايدا ئولتۇرۇپ كۈتتى، بىر ۋاقىتلاردا دېڭىز سۇيى قاينىاپ، قاينامدىن ئاق بېلىق كۆتۈرۈلۈپ چىقتى.

شاھزادە ئەنۋەر خۇشاللىقىنى ئىچىگە سىغدۇرالماي ئۇنىڭغا ئۆزىنى ئاتقۇدەك بولدى.

ئاق بېلىق قىرغاققا بېشىنى چىقىرىپ تۇرۇپ دېدى:

— ئەي دوستۇم، ئەپۇ قىلغىن، ئارىمىز يۈز يىللىق مۇساپە ئىكەن، كېچىكىپ سېنى غەمدە قويدۇم، سېنى بۇ دىيار-غا كېلىپ بولغاندۇ دەپ ئويلىمىغانىدىم.

شاھزادە ئەنۋەر دېڭىز بويىغا يېقىنلاپ، ئۇنىڭ باش ـ كۆزىگە سۆيۈپ تۇرۇپ دېدىكى:

— ئەي جان ـ جىگىرىم، ھېلىھەم كېچىكمىدىڭ، نائۇ-مىد قىلماي كەلگىنىڭدىن ئالەمچە شادمەن، بىر مۇشكۈلاتقا دۇچ

كەلگەنىدىم، شۇنى ئاسان قىلارمىكىن دېگەنىدىم.
— قېنى ئېيتقىن، — دېدى ئاق بېلىق، — بار - يوقىم ھەممىسى خىزمىتىڭگە بېغىشلانغان.
شاھزادە ئەنۋەر دىۋىلەر شاھىنىڭ شەرتىنى بايان قىلدى، ئاق بېلىق دېدىكى:
— دېڭىز ئاستىغا شۇڭغۇپ گۆھەر ئىزدەش مەن ئۈچۈن ھېچ گەپ ئەمەس ئەمما دېڭىزغا چۆكسەم تەسەۋۋۇر قىلغۇسىز يىرتقۇچلارغا دۇچ كېلەرمەن، ئۇلار بىلەن ئېلىشىپ تۇرۇپ، ھېچ نەرسىگە ئېرىشكىلى بولماس، قاراپ تۇرغۇنكى دېڭىزنىڭ رەڭگى قارا بولسا «جەڭگە چۈشۈپتۇ» دەپ بىل، يېشىل رەڭدە بولسا «مېنى غالىب بوپتۇ» دەپ بىل قىزىلغا بويالسا «مېنى ئۆلدى» دەپ بىل، ئەلۋەتتە، غالىب بولسام مەقسەت گۆھىرى قولۇڭغا تېگىدۇ، ناۋادا تەلىيىمىز كاج كېلىپ، جاندىن جۈدا بولسام يارامسىزلىقىمنى ئەپۇ قىلىپ، باشقا تەدبىر قىلۇرسەن.
شۇ سۆزدىن كېيىنلا دېڭىزغا چۆكتى، شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭدىن غەم قىلىپ، تىپىرلاپ قالدى.
بىر چاغلاردا دېڭىز ئاسمان - پەلەك داۋالغۇپ، دولقۇنلاپ قاينىاپ - تاشقىنلاپ قاربداپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر جەڭگى - جېدەل باشلانغىنىنى بىلدى، ئاق بېلىقنىڭ غېمىدە يۇرىكى سۇ بولدى، ھەقتەئەلاغا تىۋنىپ، ئۇنىڭغا ئامانلىق تىلىدى.
يەنە بىر چاغلاردا دېڭىزدا گۇل بەرگىدەك قىزىل داغلار لەيلەپ چىقىشقا باشلىدى، شاھزادە ئەنۋەر قايغۇ - نادامەتكە چۈشۈپ، كۆز ياشلىرى باھار يامغۇرىدەك تۆكۈلدى.
شۇ چاغدا قۇلاق تۇۋىدە بىر سادا ياڭرىدى:
— بىر پارچە گۆشۈڭنى كېسىپ دېڭىزغا تاشلا، — دەپ.
شاھزادە ئەنۋەر دەرھال بىر پارچىقىدىن بىر پارچە گۆشىنى شىلىپ دېڭىزغا تاشلىدى، ھايالسىز تاغدەك زور بەتبەشىرە

مەخلۇقاتلار كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ، كىچىككىنە بىر پارچە گۆشنى تالىشىشقا چۈشتى، بىر - بىرىگە زەخىم يەتكۈزۈشتى، بەزىلىرى ياردار بولدى، بەزىلىرى يەنە بەزىلىرىگە يەم بولدى، شۇ ۋاقىت ئاق بېلىق پۈتۈن ۋۇجۇدى جاراھەتكە تولغان ھالىتىدە كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ، ئۇلارغا ھۇجۇم ياسىدى. بىر - بىرى بىلەن سوقۇشۇپ زەئىپلەشكەن سۇ مەخلۇقاتلىرى دەرھال ھەر تەرەپكە قېچىشتى.

ئاق بېلىق يەنە دېڭىزغا چۆكتى، ئارىدىن خېلى ئۇزاق ۋاقىت ئۆتتى، شاھزادە ئەنۋەر ئۇمىد ئىشتىسىنى ئۈزەي دېگەندە ئاق بېلىق يەنە كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئاغزىدا مىسلى بىر قۇياشنى چىشلەپ چىققانچە بىر ھالەتتە ئىدى، ئاجايىپ روھ ۋە قۇياشتىن نۇرلۇق بىر مەرۋايىتنى ئېلىپ چىققانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر دەرھال ئاق بېلىققا تاشلاندى، باش - كۆزىنى سىلاپ، كۆز - ياشلىرىنى راۋان قىلدى، تۆكۈلگەن كۆز يېشى ئاق بېلىقنىڭ جاراھەتلىرىگە شىپا بولدى، ئاق بېلىق مۆجىزىدەك بارچە جاراھەتلىرىدىن پاكلىنىپ، ئەسلى ھالىتىگە كەلدى، ئۇنىڭغا قىلچىلىك زەخىم يەتمىگەندەك بولدى.

— ئەي جان - جىگىرىم، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — سېنى بۇ قىيىن ئىشقا بۇيرۇغىنىمدىن كۆپ پۇشايىماندا ئىدىم، ئاللاغا يۈز مىڭ شۈكۈرکى ئاخىر تىنچ - ئامان قايتىپ كەلدىڭ ۋە مەقسەت گۆھىرىنى ئېلىپ چىقتىڭ. يۈز تىلىم بولسىمۇ ساڭا مىننەتدارلىق ئېيتىشقا ئازلىق قىلار. ساڭا كۆپ قەرزدارمەن.

— دوستلۇق ئىشتىمىز باغلىنىپ، سەن ئۈچۈن قىلغان خىزمىتىم پەقەت شۇدۇر، — دېدى ئاق بېلىق، — مادارىم يەتمەي ھۆددىسىدىن چىقالمىغىلى تاسلا قالدىم، قىلغان مَەدەتـ كارلىقىڭ بولمىسا تىرىك چىقارغا كۆزۈم يەتمىگەنىدى. مىننەتـ دارلىقىڭ ھاجەتسىزدۇر. سەنمۇ كۆپ ئازاب چەكتىڭ، يەنە خىزمەت بولسا جان - دىل بىلەن بەجا كەلتۈرىمەن.

— ئەمدى ئارام ئالغىن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — ھاجىتىم چۈشسە سېنى چاقىرىمەن، ئەمدى گۆھەرنى دۇنيادىكى شاھقا تاپشۇراي، ئاندىن باشقا ئىشلىرىمغا مەشغۇل بولاي، ئۆزۈڭنى كۆپ ئاسرىغىن، ساقلىقىڭ مەن ئۈچۈن بەخت سائادىتى.

ئاق بېلىق خەيرلىشىپ دېڭىزغا چۆكتى ۋە تېزلا غايىب بولدى، شۇ ۋاقىت قوش باشلىق قۇش پەيدا بولۇپ دېدىكى:

— ئەي ئادەمزات ئەجەب مەرد مېھرىبان ئىكەنسەن، سادا-قەت ۋاپادارلىق بابىدا كامىل ئىكەنسەن. شاھزادە ئەنۋەر سورد-ىدى:

— بۇ يەردە نېمە قىلىپ يۈرگەنسىڭ؟

— ياخشىلىقىڭ ئۈچۈن ھالىڭدىن خەۋەر ئالغىلى كەلگەند-ىدىم، قارىسام ئاق بېلىق خىزمىتىڭگە ھازىر تۇرۇپتۇ ئەمما دېڭىز مەخلۇقاتلىرى جېڭىدە ئاجىز كەلدى، ئول مەخلۇقاتلار-نىڭ زورلۇقى ۋە كۈچ قۇۋۋىتىنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بولماس ئىدى ئەمما ئۇلارنىڭ بىر ئاجىزلىقى ئادەم گۆشىنىڭ ھىدىنى ئالسا مىڭ يىللىق يىراقتا بولسىمۇ ۋە ھەرقانچە زور ئولجىسى بولسىمۇ تاشلاپ ئېتىلار ئىدى. شۇ سەۋەبلىك ساڭا خىتاب قىلدىم، «بىر پارچە گۆشۈڭنى كېسىپ تاشلا»، — دەپ. ئاندىن يۈز بەرگەن ئىشلارنى تاماشا قىلىپ يۈردۇم.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ يول كۆرسەتكىنىگە تەشەككۈر ئېيىت-تى، ئاندىن دۇنيانىڭ چېچىنى ئېلىپ ئىككى تاشنى ئۇرۇپ چىقارغان ئوتتا كۆيدۈردى، قۇش خەيرلىشىپ كېتىپ قالدى، ھايالسىزلا دۇنيالار شاھى ھازىر بولدى، گۆھەرنى كۆرۈپ گۈل-قەقەلىرى ئېچىلدى. دەرھال بىر قولىدا گۆھەرنى بىر قولىدا شاھزادە ئەنۋەرنى قولتۇقلاپ كۆتۈرۈپ، كۆككە پەرۋاز قىلدى، بىر چاغلاردا غار ئالدىغا چۈشتى، دۇنيالار ئۆز شاھىنىڭ قولىدد-كى مەرۋايىتنى كۆرۈپ تەنتەنە قىلىشتى، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ

شەرىپىگە زىياپەت راسلاشتى. زىياپەتتىن كېيىن شاھزادە ئەز-
ۋەر:

— ئەي بۇيۇك شاھ ئالىيلىرى، — دېدى دىۋىلەر شاھىغا يۈزلىنىپ، — ئەمدى مېنى توغرا يولغا سېلىپ خۇرسەن قىلساڭ.

— ئەي ئادەمزاتنىڭ مەرد باھادىرى، — دېدى دىۋىلەر شاھى، — ئاجايىپ ئۇلۇغ ئىشلار ئۈچۈن يارالغانكەنسەن، ئەمدىكى سەپىرىڭ تېخىمۇ مۇشكۈل ۋە خەتەرلىك لېكىن يەنىلا مەنزىلگە يېتىشىڭدىن ئۈمىدۋارمەن، سۆزۈمگە قۇلاق سالغىن، بۇ يەردىن چىقىپ كۈنيۈرۈش تەرەپكە مېڭىۋەرسەڭ ئاق تېغىغا يېتەرسەن، تاغ ئۈستىدە بىر قەلئە بار. جادۇگەر شاھناز پەرد-نىڭ ماكانىدۇر. ئاندا بېرىپ شاھناز پەرىگە قىلىچىڭ بىرلە تەھدىت قىلساڭ سېنى كوھى گۆھەرىستاندىن خەۋەردار قىلۇر ئەمما تۈتەكتىن ھاسىل بولغان ساھىبجامال ھەققىدە بولسا مەنمۇ ۋە شاھناز پەرىمۇ ھېچ نەرسە بىلمەسمىز، ئېھتىمال كېيىنكى سەپىرىڭدە بىلىدىغان بىرەرى يولۇقسا ئەجەب ئەمەس، بىلىدىغد-نىم شۇدۇر.

شاھزادە ئەنۋەر دىۋىلەر شاھى بىلەن خوشلىشىپ يولغا چىقماق بولدى. دىۋىلەر شاھى دەرھال بىر ئالتۇن تەخت ھازىر-لاپ ئۈنى تەختكە چىقىشقا تەكلىپ قىلدى، ئاندىن تۆت زەبەر-دەست دىۋىگە بۇيرۇدىكى:

— بېرىشقا قۇربىتىڭلار يەتكەن جايغىچە يەتكۈزۈپ قو - يۇڭلار، — دەپ.

دىۋىلەر دەرھال تەختنى تۆت بۇرجىكىدىن تۈتۈپ كۆتۈرۈپ كۆككە كۆتۈرۈلدى، كۈنيۈرۈش تەرەپكە پەرۋاز قىلدى، نەچچە كۈنلەر ئۈچتى، ئاجايىپ - غارايىپ جاندارلار مىغىلداپ يۈرگەن جايلار ۋە ئاپئاق ئۈستىخان - ئىسكىلىتلار دۆۋىلىشىپ چېلىقىپ ياتقان جەزىرىلەردىن ھالقىدى. ئاخىر بىر جايغا بېرىپ قوندى-

ده، شاهزاده ئەنۋەرگە ئۆزرە ئېيتتى:

ـــ ئەمدى بىزگە بۇنىڭدىن نېرى بېرىش خەتەرلىك، ئىجازەت قىلساڭ، تىنچ ـ ئامان قايتىۋالساق.

شاهزاده ئەنۋەر ئىجازەت قىلدى، ئۇلار كەينىگە ياندى، شاهزاده ئەنۋەر كۆزلىگەن تەرەپكە راۋان بولدى ئەمما ماڭغانسېرى يەر يۈزىنىڭ قىزىپ بېرىۋاتقىنىنى هېس قىلدى، يەنە بىر مەنزىل يۈرۈپ، تاپانلىرى كۆيدى، ماڭارغا ئىمكانى بولماي تىپىرلاپ قالدى، ئاخىر خىتاب قىلدى:

ـــ يا دوستۇم سۇمۇرغ قايداسەن؟ ـــ دەپ.

بىر ۋاقىتلار قىزىپ هالىدىن كېتىپ يىقىلاي دېگەندە بۇلۇت ـ تۇمانلار دولقۇنلاپ سۇمۇرغ يېتىپ كەلدى، يەرگە قونۇپلا دېدى:

ـــ ئارىلىق يۇز يىللىق مۇساپە ئىكەن، چاقىرغان هامان ئالدىڭغا هازىر بولالمىدىم، ئەپۇ قىلارسەن.

شاهزاده ئەنۋەر خۇرسەن بولۇپ، سۇمۇرغنىڭ بوينىغا ئېسىلغانچە ئۆز هالىنى بايان قىلدى، سۇمۇرغ ئۇنى ئۇستىگە ئېلىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، ئالەم ـ جاهان بارغانسېرى قىزىپ بارار ئىدى، شاهزاده ئەنۋەر قانچىلىغان ئۇچار ـ قاناتلارنىڭ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپلا ئۇتلىنىپ، يەرگە موللاق ئېتىپ چۇشۇۋاتقانلىقىنى كۆردى، ۋەهىمگە چۆمدى، يەنە بىر چاغلار يالقۇنلىرى پەلەكنى سۆيۈپ تۇرغان ئوت بەلۋىغا دۇچ كەلدى، سۇمۇرغ زور غەيرەت بىلەن ئېگىز ئۆرلەپ ئۇچۇپ ئاخىر ئوت بەلۋىدىنمۇ تىنچ ـ ئامان هالقىدى ـ دە، بىر چىمەنزارغا يەتكەندە تۆۋەنلەپ قوندى ئەمما شاهزاده ئەنۋەر سۇمۇرغنىڭ ئۇستىدىن چۇشۇپلا يىقىلدى، سەۋەبكى پاچىقىدىكى كېسىلگەن جاراهەت ۋە تاپىنىدىكى كۆيۈك يارىسى هالسىزلاندۇرغانىدى.

سۇمۇرغ ئۇنى بىرلا چوقۇدى، بىر تال داننى يۇتقاندەك يۇتۇۋەتتى، ئاندىن يەنە مۆجىزىدەك ياندۇردى، شاهزاده ئەنۋەر

ساق ـ سالامەت ۋە كۈچ ـ قۇۋۋەتتى ئۇرغۇپ تۇرغان ھالدا يەرگە چۈشتى. سۇمۇرغ دېدى:

ـــ ئەي ئەزىزىم، يەنە كېرەك بولسام چاقىرارسەن، ئەمدى ماكانىمغا قايتىشقا رۇخسەت قىل.

شاھزادە ئەنۋەر كۆپ تەشەككۈر ئىزھار قىلىپ، ئاق يول تىلەپ قالدى. سۇمۇرغ كۆككە پەرۋاز قىلدى، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچىلا غايىب بولدى، شاھزادە ئەنۋەر يولىنى داۋام قىلدى.

كۆپ ۋاقىتلار يۈردى، بىر گۈلىستانغا يەتتى، ھەر گۈل شاخىدا ئونلاپ غۇنچە پورەكلەپ تۇرغان، رەڭدارلىقى ۋە خۇش-بۇيلۇقتا تەڭداشسىز.

شاھزادە ئەنۋەر سەيلە ـ تاماشا قىلىپ يۈرۈپ بىر تەختكە دۇچ كەلدى. ئۇ زەر ۋە گۆھەردىن ياسالغان، ئۈستىدە قاردەك ئاق ۋە نۇرلۇق بىر يىلان توقىچاق بولۇپ ئۇخلاپ ياتقانىدى. تەخت ئەتراپىدا ھەم يۈزلىگەن خىلمۇخىل رەڭلىك يىلانلار ئۇخ-لاپ ياتار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر خەۋپسىرەپ ئۆزىنى ياقىغا ئالماق بولغاند-ى، دىققەتسىزلىكىدىن گۈل تۈۋىدە ياتقان بىر يىلاننىڭ قۇيرۇ-قىغا دەسسەۋالدى، شۇ ھامان يىلان بىر يۇمىلاپلا ساھىبجامال پەرىگە ئايلاندى ـ دە، چۈقان كۆتۈردى:

ـــ ئەي ھەمشىرىلەر، تۇرۇڭلار، ئارىمىزدا يات جىنسلىق بىرى تۇرۇپتۇ.

شۇ ھامان يىلانلار ئۇيقۇدىن بىدار بولۇشۇپ، ئارقا ـ ئارقىدىن پەرىلەرگە ئايلاندى ۋە شاھزادە ئەنۋەرنى ئورىۋالدى، تەخت ئۈستىدە ياتقان ئاق يىلان ھەم بىر تولغىنىپلا ئون بەش كۈنلۈك تولۇن ئايدەك گۈزەل بىر نازىنىنغا ئايلاندى ـ دە، قەھر-غەزەپ چۈمپەردىسىگە ئورنىپ توۋلىدى:

ـــ ئارامىمىزنى بۇزۇپ، ئارامگاھىمىزغا قەدەم بېسىشقا پېتىنغان بەتبەختنى ئالدىمغا ھازىر قىلىڭلار.

پەرىلەر شاھزادە ئەنۋەرنى ئۇنىڭ ئالدىغا توغرا قىلدى، شاھزادە ئەنۋەر ئەدەپ بىلەن سالام بېرىپ بىر چەتكە ئۆتۈپ تۇردى، ئۇنىڭ ئافتابى تەلئەت، خۇش سۈرەت، خۇش قامەتلىكىنى كۆرگەن پەرىزاتنىڭ جامالى قۇياشتەك ئېچىلىپ، گۈلدەك رەڭلىنىپ، غەزەپ چۈمپەردىسى غايىب بولدى ـ دە، سورىدى:

ـــ پەرىشتىمۇسىز يا پەرىمۇ سىز ياكى جەننەتتىن چىققان ھۆر ـ غۇلمانمۇ سىز؟ بۇ يەرگە قانداق قىسمەتلەر شامىلدا ئۇچۇپ كەلدىڭىز؟

شاھزادە ئەنۋەر ئادەمزات ئېلىدىن كەلگىنى ۋە كوھى گۆھەرستانىنى ئىزدەپ كېتىپ بارغىنىنى بايان قىلدى، پەرىزات ئاڭلاپ، دىلىدا ئىشق ـ مۇھەببىتى جۇش ئۇرۇپ دېدىكى:

ـــ ئاجايىپ باھادىر. شىر يۈرەك ئەزىمەت ئىكەنسىز، ئاۋۋال داستىخىنىمغا داخىل بولۇڭ، نازۇ نېمەتلىرىدىن بەھرە ئېلىڭ، ئاندىن سىزنى يولغا سالايلى.

شاھزادە ئەنۋەر ماقۇللۇق بىلدۈردى، شۇ ھامان پەرىلەر كاتتا سورۇن تۈزۈپ، تۈرلۈك ـ تۈمەن خىل نازۇ نېمەتلەرنى مول قىلدى، بىللۈر، خۇمرىلاردا ياقۇت رەڭلىك، زۇمرەتتەك جىلۋىلىك شارابلارنى كەلتۈرۈپ، خرۇستال قەدەھلەرگە تولدۇردى ئەمما شاھزادە ئەنۋەرگە مېھماندارچىلىق ياقمىدى، نە پەرىزاتنىڭ جىلۋە ـ نازلىرى تەسىر قىلمىدى، نە نېمەتلىرى تېتىمىدى، ئەس ـ يادى بۇ يەردىن كېتىۋېلىشتا قالدى چۈنكى يۈرىكى بىر شۇملۇقنى تۈيۈپ قالغاندەكلا ئىدى.

پەرىزات ناز ـ كەرەشمە بىلەن بىر زۇمرەت جامغا شاراب تولدۇرۇپ شاھزادە ئەنۋەرگە تۇتتى ئەمما شاھزادە ئەنۋەرگە جامدىكى شاراب ئەمەس، قاندەك كۆرۈنۈپ كۆڭلى تارتمىدى، پەرىزات بولسا ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئۇتۇشقا كۆپ ھەرىكەت قىلدى، ئاخىر شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ زورى بىلەن شارابتىن بىرلا ئوتلىدى.

دی، شۇ هامان بېشى قېيىپ كۆزلىرى تورلىشىپ، ئولتۇرغان يېرىگىلا قىڭغايدى، كېيىن نى ئىشلار بولغىنىنى سەزمىدى.

بىر ۋاقىتلار كۆردىكى قول - پۇتلىرى زەنجىر بەند بولۇپ-تۇ، مىدىرلاشقا ئىمكانى يوق، شۇ چاغ ئاق يىلاندىن ئۆزگەرگەن پەرى باشقا پەرىلەر بىلەن بىللە يېتىپ كەلدى ۋە دېدىكى:

— ئەي ئادەمزات، ئاتەش بەلۋىغىدىن هالقىپ ئۆز ئايىغىڭ بىلەن يېتىپ كەلدىڭ، خۇش سۇرەت، خۇش قامەتلىكىكىنى دېمىسەم ئاللىبۇرۇن قېنىڭنى شاراب ئورنىدا ئىچىپ، گۆشۇڭ-نى قازىنىمدا قاينىتار ئىدىم. چۈنكى بۇ ئىقلىمدا ئادەم گۆشى-نىڭ بىر بۇردىسىمۇ يۇزمىڭ سەر ئالتۇنغا تېپىلماس دورىلىق-تۇر. ئەمما، شۇنچە ياخشى كۆتۈپمۇ مۇزدەك يۇرىكىكىنى ئېرى-تەلمىدىم، ئايدەك جامالىمغا رام قىلالمىدىم، قېنى جاۋاب بې-گىن، كۆھى گۆھەرىستاندا نېمە ئىشىڭ بار ئىدى. نېمە سەۋەب-تىن ماڭا ئىلتىپات قىلمايسەن.

— ئەي ئاق يىلان پەرى، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر غەزەبلىنىپ، — سىرىمنى ساڭا ئاشكارا قىلماسمەن هەم ساڭا قىلچە مەيلىمنى بەرمەسمەن، يىلان هالىتىڭنى كۆرگەندىلا سەسكىنىپ كەتكەنىدىم، كېيىن داستىخىنىڭدا ئولتۇرغان بىلەن يېگەن - ئىچكىنىم زەهەر بىلىندى، ماقۇللۇق بىلدۇرگىنىم ئۈچۈن دىلىمدا پۇشايمان ئوتى يېلىنجىدى. تۇتقان شارابىڭ قاندەك كۆرۈندى، ئايدەك رۇخسارىڭ ئاستىغا بىر شۇملۇق پىنھان بولغىنىنى هېس قىلدىم ئەمما ئاشكارا دۇشمەنلىك قىلمىغىنىڭ ئۈچۈن ساڭا قاتتىقلىق قىلالمىدىم ۋە بۇ هالغا چۈشتۈم.

ئاق يىلان پەرى قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ دېدىكى:

— كۆزۈڭ ئۆتكۈر، دىلىڭ تۇيغۇن ئىكەن. قىلغان سۆز-لىرىڭ يۈرىكىمگە نەشتەر بولۇپ سانجىلدى، شۇنداقتىمۇ تىغىم-نى قېنىڭ بىلەن بويىغۇم يوق. ئاندىن ئۇ پەرىلەرگە ئەمر قىلدى:

— ئول ئادەمزاتنى زەر قەپەسكە سېلىڭلار، تەختى پايەم ئۈستىگە ئېسىڭلار، ھەر ۋاقىت ئافتابى تەلئەتىدىن بولسۇن ھۇزۇر ئالارمىز.

كېنىزەك پەرىلەر دەرھال شادلىرى بىلەكتەك تومۇقتا زەر قەپەس ھازىرلاپ شاھزادە ئەنۋەرنى ئىچىگە تاشلىدى ۋە تەخت ئۈستىگە سايە سالغان بىر تۈپ يوغان دەرەخنىڭ مەزمۇت بىر شېخىغا ئاستى، ئاندىن ھەممىسى يىلان سۈرىتىگە كەلدى.

ئارىدا نەچچە كۈنلەر ئۆتتى، شاھزادە ئەنۋەرگە قۇتۇلۇشقا ئامال بولمىدى، ھەر كۈنى يىلانلارنىڭ قان ۋە زەرداب سۈمۈرۈپ يۈرگىنىنى كۆرۈپ ئولتۇرۇشقا مەجبۇر بولدى.

ئارىدىن توققۇز كۈن ئۆتتى، يىلانلاردىن بىرى قالماي قاياققىدۇر كېتىپ قالدى، گۈلىستان خالىي قالدى، شاھزادە ئەنۋەر سۈمۈرغنى سېغىنىپ خىتاب قىلدى:

— يا دوستۇم سۈمۈرغ قايداسەن، — دەپ.

ھايالسىز سۈمۈرغ گۈلىستانغا ھازىر بولدى، شاھزادە ئەنۋەرنى قەپەستە كۆرۈپ، قەپەسنى قانىتى بىلەن ئۇردى، شاھزادە ئەنۋەر تۇتقۇندىن خالاس بولدى، قەپەس پارە - پارە بولۇپ ھەر تەرەپكە سۇنۇقلىرى چېچىلدى، ئاندىن سۈمۈرغ كۆپ ئېھتىيات قىلىشنى جېكىلەپ يولىغا راۋان بولدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئىزدەپ يۈرۈپ، پەرىلەر تارتىۋالغان قىلىچىنى تاپتى، گۈلىستاندىن چىقىپ يولغا راۋان بولدى، نەچچە ۋاقىت يول يۈردى، ھېسابسىز يىلانلارغا دۇچ كەلدى، يىلانلار ئۇنى كۆرۈپلا ئەجدىھاغا ئايلىنىپ ھۇجۇم قىلدى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچلاپ ھەر ئۇرۇشىدا بىردىن جەھەننەمگە يوللاۋەردى، ئاقىۋەت قىلىچ زەربىسىگە تاقابىل كېلەلمىگەن ئەجدىھالار چېكىنىپ پەرىلەرگە ئايلاندى، ئارىدا ئاق يىلان پەرى يول باشچى ئىدى.

قولىغا بىر جام سۇ ئېلىپ ئەپسۇن ئوقۇپ، شاھزادە ئەنۋەر

ۋەرگە چاچتى ئەمما كار قىلمىدى، ئاق يىلان پەرى سېھرىي-ئەپسۇنلىرى كار قىلماسلىقىنى بىلىپ نائىلاج سۇلھى يولىنى تۇتۇشقا يۇزلىنىپ دېدىكى:

— ئەي ئادەمزات، ئاجايىپ كارامەتلىك ئىكەنسەن، ساڭا تاقابىل كەلمەككە ئامالسىز قالدۇق، ئەمما ساڭىمۇ بىزنى قەرىپ تۇگىتىش نېسىپ بولماس، خالىساق ھازىرلا كۆزۈڭدىن غايىب بولىمىز، سۇلھى قىلايلى، بىر - بىرىمىزگە دەخلىمىز يەتمەسۇن.

— ماڭا سۇلھى ھاجەتسىز، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر غەزەپ بىلەن، — يولۇمنى بوشات، سەنلەرگە ئەمدى دەخلى قىلماسمەن ئەمما يەنە قىلچە بەتنىيەت بارلىقىنى سېزىپ قالسام جەھەننەم سەپىرىگە يوللايمەن.

ئاق يىلان پەرى دېدى:

— يولۇڭ داغدام ئوچۇق، خاتىرجەم كېتىۋەرسەڭ بولىدۇ، ئەمما شۇنى بىلگۇم كېلەركى، شۇنچە رەنجى - مۇشەققەتلەر تارتىپ قايان بارارسەن؟ بۇ تەرەپتە كوھى گۆھەرىستان بارلىقىنى ئاڭلىمىغانمىدىمغۇ؟

— ھازىر قاف تېغىغا بارىمەن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر.

— ئەي ئادەمزات، — دېدى ئاق يىلان پەرى قاقاقلاپ كۈلۈپ، — سەپىرىڭ قۇتلۇق بولسۇن، قاف تېغى جادۇگەر شاھناز پەرىنىڭ جايىدۇر، مېنى گۈلناز پەرى دەرلەر، شاھناز پەرى بولسا ئاتا بىر ھەمشىرەمدۇر، ھەر ئىككىمىز بىر يىگىتكە ئاشىقى بىقارار ئىدۇق، شۇ سەۋەبلىك ئارىمىزغا ئاداۋەت ئۇرۇقى تېرىلدى، ئاقىۋەت شاھناز پەرى سېھرىي - ئەپسۇنگەرلىك بىلەن مەن ۋە كېنىزەكلىرىمنى يىلان سۇرىتىگە كىرگۈزدى، كۈننىڭ ئۇچتىن بىرىدە ئەسلى سىياقىمىزدا بولساق، ئۇچتىن ئىككى قىسمىدا يىلان ھالىتىدە يۈرەرمىز. قان - زەرداب ئوزۇقمىز

بولغاچ، هېسابسىز جاندار بىزدىن ئازار يېدى، ئاندا بارسا‌ڭ ئۇنىڭ قولىدا يىلان سۈرەتلىك بىر ھاسا بار، ئىمكان بولسا سۈندۈرۈپ تاشلىسا‌ڭ، بىزگە نىجاتلىق يەتكۈزەر ئىدىڭ. بىز ھەم يامانلىقتىن قول يۇيار ئىدۇق. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ياخشى ئىشلار تەۋسىيە قىلمىسا جان ـ دىلىم بىلەن قوبۇل قىلارمەن، ئاندا بارسام تىلىكى‌ڭ ئەلۋەتتە ئورۇندالغۇسى.

ئانداق بولسا مۇشۇ تەرەپكە كېتىۋەرگىن، — دېدى ئاق يىلان پەرى خۇشنۇد بولۇپ، — ئەمما كۈندۈزى ئۇخلاپ، كېچىسى يۈرگىن، نى سۈرەتلىك مەخلۇقات ئۇچرىسا ئامانلىق بەرمەي ئىككى پارە قىلغىن، شۇنداق قىلسا‌ڭ شاھناز پەرى كېلىۋاتقىنىڭدىن خەۋەر تاپالمايسەن قالار، ئاخىر ئەسىرى‌ڭ بولار، ئەكسىچە بولسا ئۇنى‌ڭ ئىزىنىمۇ كۆرەلمەيسەن، ئەجرى‌ڭ بىكار كېتكۈسى.

شاھزادە ئەنۋەر ئاق يىلان پەرنى‌ڭ سۆز دۈردانىلىرىنى دىل سانداۇقىغا قاچىلاپ يولغا راۋان بولدى، گۈلناز پەرى ئۇنى ئۆز تەۋەسى چېگرىسىغىچە ئۇزىتىپ بېرىپ غايىب بولدى.

شاھزادە ئەنۋەر تۇن كىرگۈچە سەۋر قىلدى، ئاندىن يولىنى داۋام قىلدى، ئالدىغا ئاجايىپ خۇش سۈرەت بىر بۇغا ئۇچرىدى، مۇڭگۈزى زۇمرەتتىن، تۇياقلىرى ئالتۇندىن، پۇتۇن ۋۇجۇدى قارەك ئاق ۋە پارقىراق ئىدى، تىنماي ئويناقلاپ تۇرار ئىدى. شاھزادە ئەنۋەرنى كۆرۈپلا قاچماقچا ئۇرۇندى، شاھزادە ئەنۋەر گۈلناز پەرنى‌ڭ سۆزىگە ئەمەل قىلىپ قىلىچ ئۇردى، بۇغا ئىككى پارە بولدى، بىر تۇتۇنگە ئايلىنىپ غايىب بولدى.

يەنە بىر چاغلار ئالدىغا بىر توشقان دۇچ كەلدى، كۆزلىرى چىراغدە‌ك نۇرلىنىپ، مويلىرى ئالتۇندە‌ك ۋالىلداپ تۇرغان، ئۇنىمۇ ئىككى پارە قىلدى، تۇتۇن بولۇپ يوقالدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇچرىغانلا مەخلۇقنى ئامانلىق بەرمەي پارىلاپ ماڭدى،

ئاخىر بىر ئېگىز تاغ باغرىغا يەتتى، تاغ ئۈستىدە گۈللەر چاقپە-
لەكتەك يوغان پورەكلەپ ئېچىلغان، ئۈستىدە ئادەمدەك يوغان
ھەسەل ھەرىلىرى ئۇچۇپ يۈرگەنىدى، تاغنىڭ ھەربىر تېشى
بىرخىل رەڭدە جۇلالاپ تۇراتتى.

شاھزادە ئەنۋەر تاغ ئۈستىگە ئۆرلىدى، يولدا تاشقا ئايلانغان
دىۋە - پەرى ۋە جىنلارنىڭ سۈرىتى ئۇچرىدى، ھوشيارلىق
بىلەن ئەتراپقا نەزەر سالغاچ ئۆرلەپ ئاخىر تاغ ئۈستىگە يەتتى،
گۈللەر ئارىسىدا بىر يېشىل چىمەنزار ۋە چىمەنزاردا زۇمرەت
ياقۇتلاردىن يۇلتۇزدەك كۆپ كۆز قۇيۇپ زىننەتلەنگەن ۋە بىر
خىشى ئالتۇن بولسا، بىر خىشى كۈمۈشتىن بىر ئېسىل ئىما-
رەتنى كۆردى، ئىشىكنى قارىدەك ئاق ئەجدىھا ۋە شىرلار ساقلاپ
يانقانىدى، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قىلىچىدىن ئۈركۈپ ھەر تەرەپكە
قاچتى، ئىشىك داغدام ئېچىلدى، شاھزدا ئەنۋەر بىمالال كى-
رىپ، بىر گۈل شەكلىدە ياسالغان، گۆھەر تاشلاردىن بېزەكلەن-
گەن زەر تەخت ئۈستىدە ئولتۇرغان بەرنا يىگىتنى كۆردى، نۇر
ۋە گۈزەللىكتىن يۈغۇرۇلغاندەكلا ۋۇجۇد گۆھىرىنىڭ تەرىپىگە
تىل زەئىپ ۋە قەلەملەر ئاجىز ئىدى، كۆزلىرى ئويناپ چېھرى-
دىن قۇياشتەك پارلاق كۈلكە جىلۋىلەپ تۇرار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئەدەپ بىلەن سالام بەردى ئەمما يىگىتتىن
جاۋاب بولمىدى، بەلكى قىلچە ھەركەت يوق ئىدى، ھەيرانلىق
چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلەپ تۇرۇپ يېقىنلاپ باردى. ئاخىر
سەزدىكى ئول خۇش سۈرەت بىر جانسىز ھەيكەلدۇر.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنى ئاپىرىدە قىلغۇچىنىڭ ھۈنەر - سەن-
ئەتتىكى تالانتى ۋە كامالىتىگە ئاپىرىن ئېيتىپ، يەنە بىر ھۇج-
رىغا كىردى، كۆردىكى قوش ئەجدىھا شەكىللىك ئالتۇن تەخت،
تەخت ئۈستىدە بىر ھۆر پەرى يېتىپتۇ، چۈمبىلى ئاستىدىكى
ھۆسن - جامالى نۇرلىنىپ تۇرغان.

شاھزادە ئەنۋەر ئول ھۆر - پەرىگە قاراپ ئىختىيار تىزگە-

ننىڭ قولدىن بېرىپ قويماسلىق ئۈچۈن ئۆزىگە مەھكەم بولۇش كېرەكلىكىنى ھېس قىلدى.

تەختكە يېقىنلىغاندا، تەخت تىرىك ئەجدىھالارغا ئايلىنىپ خىرىس قىلدى ئەمما ئۇرۇلغان قىلىچ ئىككى ئەجدىھانى تۆت پارە قىلدى، شۇ ھامان ھۈجرا ئىچىنى بىر ئوت قاپلىدى، پەرىزات مەست ئۇيقۇدىن بىدار بولدى ۋە غەزەپلىك توۋلىدى:

— ئەي ئادەمزات، خاس قەسرىمگە قانداق كىردىڭ؟ ئۇشبۇ تېغىمغا قەدەم باسقانلار قەسرىمگە كىرمەك تۈگۈل بوسۇغىنى كۆرۈشكىمۇ مۇيەسسەر بولالماس ئىدى، سېھرىي - ئەپسۇنلىرىم كۈچىدە ھەيكەلگە ئايلىنار ئىدى، ئەجەبكى دۈشمە - پەرى، جىنلارغا كۈرمەك باالالار سالغان تىلسىم - توسۇقلىرىم ساڭا كار قىلماپتۇ بەلكى قولۇڭدا بەربات بولۇپتۇ.

— ئەي شاھناز پەرى، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر، — قەسرىڭگە قانداق كىرگىنىم سىرىنى سورىما، ئېيتىپ بېرەلمەسمەن ئەمما كېلىشتىن مۇددىئايىم كوھى گۆھەرىستاندىن خەۋەر ئالماق، مېنى شۇ مەنزىل يولىدىن خەۋەردار قىلساڭ سېنى ئارامىڭدا قويۇپ، بۇ يەردىن كېتىمەن. شاھناز پەرى دېدى:

— ئاجايىپ خۇش سۈرەت يىگىت ئىكەنسەن، ساڭا زەخىم يەتكۈزمەككە قولۇم بارمىدى، كەل، بىزمۇ سۆھبەت قۇرايلى، كوھى گۆھەرىستان ئەپسانىسىنى دىلىڭدىن چىقار، ھۆسن گۈلشەنمدىن ھۇزۇر ئال.

شۇنداق دەۋېتىپ ھۈجرا ئىچىدىكى ئوتنى سېھرى بىلەن يوق قىلدى، چۈمبىلىنى قايرىدى، ئۇنىڭ ھۆسن قۇياشىدىن تارالغان نۇر شاھزادە ئەنۋەرنىڭ كۆزلىرىنى قاماشتۇردى، ۋۇجۇد ئالتۇنى سىمابتەك ئېرىپ كېتەر ھالغا چۈشتى ئەمما ئۆزىگە زور بىلەن رىغبەت بېرىپ دېدىكى:

— ئەي شاھناز پەرى، ھاجىتىمنى راۋا قىل، ئاندىن

يولۇمغا ماڭاي، ئارامىدا قال، ئەكسىچە مەندىن زور رەنجى- بالا كۆرسەن، سېنى كۆڭلۈم خالىماس.

شاھناز پەرى قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ دېدىكى:

— ئەي نادان، مېنى كىم چاغلارسەن، قېنى كارامەت كۆرسەت، بىر تال مويۇمغا كۈچۈك يەتسە ساڭا باش ئېگىمەن، ئەكسىچە بېشىڭغا بالا تېغى يېقىلار.

شاھزادە ئەنۋەر قىلىچ سۇغۇردى، شاھناز پەرى يىلان سۈ- رەتلىك بىر ھاسىنى قولىغا ئالدى، قىلىچ ئۇرۇلغان ھامان زەردىن قۇيۇلغان ھاسىنى توغرا قىلدى ئەمما قىلىچ ھاسىنى كېسىپ ئۆتۈپ بېرىپ، كاللا سويمىسىنىمۇ تەن پېلىكىدىن ئۇزدى. شاھزادە ئەنۋەر پۇشايمان نادامەتلەر چېكىپ تۇرار ئىدى، ئۇزۇلگەن كاللا يۇمىلاپ بېرىپ يېقىلغان تېنىگە ئۇلانماق قىسمىتىگە چۈشتى، شاھزادە ئەنۋەر ھوشىنى يىغىپ دەرھال ئۇنى تۇتۇۋالدى، ئاندىن شاھناز پەرىنىڭ كاللىسىدىن سادا كەلدى:

— ئەي ئادەمزات، كۆزگە ئىلمىغان پۇنقا چوماق دەپ سەندىن بۇ تەرىقىدە رەنجى - بالا كۆرەرىمنى ئويلىمىغانىدىم، قىلىچىڭ ئاجايىپ خاسىيەتلىك ئىكەن، بولمىسا بېشىم ئەمەس بىر تال مويۇمۇ كېسىلمەس ئىدى، ئەمدى جېنىمغا رەھىم قىل، قانداقلا تەلىپىڭ بولسا بەجا كەلتۈرەي. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ئاۋۋال كوھى گۆھەرىستاندىن خەۋەردار قىل، ئاندىن قەسرىڭدىكى ئول سۈرەت سىرىنى بايان قىلغىن. شاھناز پەرى- نىڭ بېشىدىن سادا كەلدى:

— بۇ يەردىن كۆپ يىراقتا بىر قارا تاش بار، تاشنى كۆتۈرسەڭ ئاستىدىن بىر قۇدۇق زاھىر بولىدۇ، قۇدۇق ئاستى باشقا بىر ئىقلىمدۇر، ئاندا كىرسەك مەنزىلگە يېتەرسەن. قەس- رىمدىكى سۈرەت بولسا تىلسىم سەنئىتىنىڭ نادىر گۆھىرى،

نەمۇننسى، ئۆز خۇشلۇقۇم ئۈچۈن پەيدا قىلغانمەن.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ سۆزىگە ئىشىنىپ، باشنى قويۇپ بەرمەك بولغانىدى، يېڭىدىن ئاق يىلان سۇرىتىمدە گۈلناز پەرى سۇغۇرۇلۇپ چىقىپ دېدىكى:

— ئەي شاھزادە، ئۇنىڭ سۆزىگە ئىشەنمە، دەرھال چېچىنى قىرقتۇالغىن، ئاندىن ساڭا راستىنى ئېيتىمدۇ.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنى كۆرۈپ ھەيران قالدى، ئۇنىڭ قانداق قىلىپ نى ۋاقىتلار قويىنىغا كىرىۋالغىنىنى سەزمىگەنىدى.

شاھناز پەرىنىڭ كاللىسى پەريات قىلدى:

— ئەي يىگىت، ئول پەرى دۇشمىنىمدۇر. مېنى قولۇڭدا ھالاك قىلماقچى، ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالما، مەندىن رەھىم-شەپقىتىڭنى ئايىما، ئارىمىزدا ھېچبىر گىنە ئاداۋەت يوقتۇر، ماڭا بىھۇدە ئۇۋال قىلما.

شاھزادە ئەنۋەر قايسىنىڭ سۆزىگە ئىشىنىشنى بىلمەي تەنەپ قالغانىدى. گۈلناز پەرى دېدى:

— ئەي يىگىت، يىلان سۇرەتلىك ھاسا ئىككى پارە بولۇپ، مەن سېھرىي - ئەپسۇندىن خالاس بولدۇم، بۇ سېنىڭ شاپائىتىڭدۇر. شۇ سەۋەبلىك ساڭا ياخشىلىق ئېيتارمەن، ساڭا ھەمدەم بولۇش ۋە توغرا يول كۆرسىتىش ئۈچۈن سەزدۇرمەستىن قوينۇڭغا كىرىۋالغانىدىم، ئۇ سېنى ئۆز دۇشمەنلىرى جاي- ماكان قىلغان مەنزىلگە يوللىماقچى، مۇددىئاسى يا سېنى ئۇلارنىڭ قولىدا ھالاك قىلماق، يا ئۇلارنى سېنىڭ قولۇڭدا ھالاك قىلماق، سۆزۈمگە كىرىپ، چېچىنى كەسكىن، ئاندىن سوئال - سورىقىڭنى قىلغىن.

شاھزادە ئەنۋەر بۇ سۆزلەرنى توغرا تېپىپ، شاھناز پەرىنىڭ سۇمبۇل چاچلىرىغا تىغ سالدى، ئاندىن گۈلناز پەرى دېدى:

— ئەمدى نېمە سورىسالىڭ توغرا جاۋابقا مۇيەسسەر بولۇر-

سەن.

شاھزادە ئەنۋەر سوراق قىلدى:

— ئەمدى بايا سورىغانلىرىمغا توغرا ۋە راستگۈيلۇق بىلەن جاۋاب بەرگىن.

چاچسىز كاللا نائىلاج زۇۋانغا كەلدى:

— كوھى گۆھەرىستان قاف تېغىنىڭ ئارقىسىدا، ئۇچ يىللىق مۇساپە نېرىدا، بىر ئەزىم دەريا ئوتتۇرىسىدىكى ئارالدا، دەريانى كۆمۈش ئەجدىھا دەرياسى دەرلەر ئەما دەريا لېۋىگە بارغان كىشى يوق، چۈنكى يولى خەتەرگە تولغان، قەسرىمدىكى سۈرەت بولسا گۈلناز پەرى ئىككىمىزنىڭ سېھرىي - ئەپسۇن ۋە تىلسىم سەنئىتى بىلەن بەرپا قىلغان نادىر گۆھىرىمىز ئەما ئۇنى مەن گۈلناز پەرىدىن قىزغىنار ئىدىم، يالغۇز ئىگە بولماق قەستىدە ئۇنى يىلان سۈرىتىدە قىلىپ سۈرگۈن قىلدىم. گۈلناز پەرى دېدى:

— ئەي قېرىندىشىم، ئەمدى دەريا قېشىغا بارماقنىڭ ھەم ئارالغا يەتمەكنىڭ يولىنى بايان قىلغىن. شاھناز پەرىنىڭ بېشىدىن سادا كەلدى:

— ئۇچ يىللىق مۇساپىنى قاناتلىقلار بېسىپ ئۆتمىسە قاناتسىزلارغا ئىمكان يوق، كۆمۈش ئەجدىھا دەرياسىدىن سۇ مەخلۇقاتلىرى ئۆتمىسە ئۆزگىلەرگە ئىمكان يوق، چۈنكى دەريا ئۆزىگە يېقىنلىغان ۋە ئۈستىدىن ئۆتكەنلا غەيرىي نەرسىنى ئەجدىھادەك دەم تارتىپ يۇتۇپ كېتەر ئاجايىباتتۇر، قالغىنى ماڭا ھەم نامەلۇم.

شاھزادە ئەنۋەر ھەرقانچە مۇشكۈل - خەتەرلىك بولسىمۇ كوھى گۆھەرىستان يولىنى ئىختىيار قىلدى، شاھناز پەرىنىڭ بېشىنى گەۋدىسىگە ئورنىتىپ، گۈلناز پەرى بىلەن يارىشتۇ-رۇپ، ياخشى - خوپ قىلدى، ئاندا شاھناز پەرى دېدى:

— ئەمدى چېچىمنى قايتۇرۇپ بەرگىن، بارچە سېھرىي-

هېكمەت ۋە تىلسىم ئاچقۇچى شۇ چاچلىرىمدا ئىدى، بىر كېسىل-
مەك بىلەن ھەممىسى يوق بولدى، چاچسىز قىلىپ ھۆسن-
جامالىمغا نۇقسان يەتمىسۇن، ئۇنى ئۆز ئورنىغا كەلتۈرەي.

شاھزادە ئەنۋەر چاچلارنى قايتۇرۇپ بەردى، ئاندىن بۇ ئاچا- سىگىل پەرىلەر بىلەن خوشلىشىپ يولىغا راۋان بولدى، قاف تېغىنىڭ ئارقا تەرىپىگە ئۆتتى ئەمما ئول تەرەپ تىك قىيا ئىدى. ئاجايىپ - غارايىپ يېشىل پېلەكلەر قىيا ئاستىغىچە سائگىلىغان ۋە يېشىل پەردە ھاسىل قىلغانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر پېلەكلەرگە ئېسىلىپ تۆۋەنگە چۈشۈشكە باشلىدى. بىر كېچە - كۈندۈزدە ئاستىغا يەتتى، بىر مەنزىل يۇرگۈچە ھېچ ئىش بولمىدى. ئەمما يەنە بىر مەنزىلگە يەتكەندە كۆردىكى شىر - يولۋاسلار، كەركىدان - قاپلانلار يايلاپ يۈر- گەن، بوي - بەستى پىلدىنمۇ زور.

شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچلاپ، تەمتىرىمەي كېتە- ۋەردى، ئۇنى كۆرگەن يىرتقۇچلار پاتىپاراق بولۇشۇپ، دەھشەت- لىك ھۆركىرىشىپ ئۇنىڭغا تاشلانغانىدى، قىلىچ ھەر ئۇرۇلغاندا ئونلاپ شىر ۋە كەركىدان، يولۋاس ۋە قاپلان توغراپ تاشلاندى، ئەمما ئۇلارنىڭ كەينىگە يانىدىغان ئەلپازى يوق ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر تا كەچ كىرگۈچە جەڭ قىلدى، دەرمانى قۇرۇدى، يىرتقۇچلار بولسا سەلدەك بېسىپ كېلەر ئىدى، شۇ ھالدا بىردىنلا پەرىزات ماھىجاھاننىڭ ئۇزۇكى ئېسىگە كەلدى- دە، بىرلا شوربدى، قايتىدىن كۈچ - ماغدۇرغا كېلىپ غەيرىتى جۇش ئۇردى، يىرتقۇچلارنىڭ بېشىغا قىيامەت كۈننى سالدى، ئاقىۋەت چېكىندۇرۇپ، قانلىق بىر يول ئېچىپ ئىلگىرىلىدى، شۇ يۇرگەنچە بىر تاغ باغرىغا يەتتى، ھارغىنلىق يېتىپ بىر تاشقا يۆلەنگىنىچە ئولتۇردى، تېزلا كۆزلىرىگە ئۇيقۇ لەشكىرى غالىب كېلىپ قىلىچىنى قۇچاقلىغىنىچە كۆز يۇمدى.

بىر چاغلار چۈشىدە بىر زاھىت زاھىر بولۇپ توۋلىدى:

ـــ ئەي نادان، تۇر ئورنۇڭدىن، جان مۇھاپىزىتىگە تەيـ
يارلان.

شاھزادە ئەنۋەر چۆچۈپ ئويغاندى، كۆردىكى ھەرتەرەپتىن شىر يولۋاسلارغا، كەركىدان ـ قاپلانلارغا مىنگەن بەتبەشىرە دۈشمەن ئۈيقۇ بۆشۈكىدىلا ئۇنىڭ جان ـ گۆھىرىنى بۇلاش قەستىدە كېلىۋاتقانىدى، ئۇلارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئالتىدىن قولى بولۇپ ھەر قولىدا قىلىچ ، ئايپالتا، ئوموت ـ گۈرزە قاتارلىق بىردىن كارامەت زور ياراغ بار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر دەرھال جەڭگە ھازىرلاندى، ئۇنىڭ ئورنىدىن تۇرغىنىنى كۆرگەن يىرتقۇچ ھايۋانلار دەرھال ئۈستىدىكى دۈشمەنلىرنى ئىرغىتىپ تاشلاپ ھەرتەرەپكە پىتىراپ قاچتى ئەمما دۈشمەنلەر چېكىنمەستىن ھۇجۇمغا ئۆتتى، ئاربىدا قانلىق جەڭ بولدى، نەچچە ئونلىغان دۈشمەنلەرنىڭ بېشى ئۈزۈلدى، بىراق بېشى ئۈزۈلگەن دۈشمەنلەرنىڭ گەۋدىلىرى باشلىرىنى قولتۇقلاپ جەڭنى داۋام قىلدى، تېنى توغراپ تاشلانسا ئەسلىگە كېلىپ تۇردى، شاھزادە ئەنۋەر ئۇلارنى يوقىتىش تەدبىرىنى بىلمەي ھەيران قالدى، ئاخىر جەڭ قىلغاچ تاغ ئۈستىگە ئۆرلىدى، تاغ ئۈستىگە يەتكەندە دۈشمەنلەر ئۆزلۈكىدىن تاغ باغرىغا چېكىندى. ئەمما، يىراق كەتمەي تاغ باغرىنى ئوراپ ياتتى.

شاھزادە ئەنۋەر تاغ ئۈستىدە ئارامىنى ئالغاندىن كېيىن بىمالال يەنە بىر تەرەپكە راۋان بولدى ئەمما تاغ باغرىغا چۈشكۈچە كۆردىكى يىراقتىن ھەددى ـ ھېسابسىز ئەجدىھا ئېغىز ـ بۇرنىدىن ئوت ۋە تۈتەك پۇركۈپ كېلىۋاتقان، ئۇلارنىڭ دەھشەتلىك ئەلپازىنى كۆرسە قورققاقلارنىڭ يۈرىكى يېرىلىپ، باتۇرلارنىڭ تېنى ھەم ياپراقتەك تىترەپ توختار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر چۆچۈپ كەينىگە ياندى، تاغ ئۈستىگە ئۆرلىدى، ئەجدىھالار بولسا ھەش ـ پەش دېگۈچە تاغ باغرىغا كېلىپ بولدى، ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن پۇركۈلۈپ چىقىۋاتقان دوزاخ ئوتىغا

ھېچنېمە كار قىلماس ۋە ئۇنىڭدىن ھېچ نەرسە قېچىپ قۇتۇلالماس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر بۇ بالادىن ئامان قېلىشىغا كۆزى يەتمەي خىتاب قىلدى: «يا دوستۇ سۈمۈرغ قايداسەن؟» دەپ.

شۇ ۋاقىت ئەجدىھا يېقىنلاپ ئوت پۈركۈدى، ئوت يالقۇنلىرى شاھزادە ئەنۋەرنىڭ ۋۇجۇد نىھالىغا يېتەي دەپلا قالدى، كۆيۈپ كۈلگە ئايلىنىش خەۋپى قاش بىلەن كىرپىك ئارىلىقىدا قالدى.

شۇ خەتەرلىك مىنۇتلار شاھزادە ئەنۋەرگە ئۇمىد نۇرى يېقىنلاپ، كۆك قەھرىدە سۈمۈرغ پەيدا بولدى، چاقماقتەك شۇڭقۇپ چۈشكەنچە شاھزادە ئەنۋەرنى چاڭگاللاپ، كۆككە پەرۋاز قىلدى. ئەجدىھالاردىن بەزىلىرى قاناتلىق ئىدى، كۆككە ئۆرلەپ قوغلىدى ئەمما سۈمۈرغدەك ئېگىز ۋە تېز ئۇچۇشقا قۇربىتى يەتمەي ئاقىۋەت نائۇمىد ياندى.

سۈمۈرغ ئۇچتى، ئۇچتى، شاھزادە ئەنۋەر قۇلاق تۈۋىدە غۇيۇلداپ ئۆتكەن سوغۇق ھاۋا ئېقىمىدا ھوشىدىن كەتتى. بىر ۋاقىتلار ۋۇجۇدىغا ئىللىق بىر ھارارەت تارىلىپ ھوشىغا كەلدى، ھېس قىلدىكى سۈمۈرغ قاناتلىرى ئاستىغا ئالغانىدى.

ئاندىن چىقىپ كۆردىكى بىر خۇش ھاۋالىق چىمەنزاردا تۇرۇپتۇ ئەما ئەتراپتا ھېچبىر جاندار كۆرۈنمەس، يىراقلاردىن بولسا كۈمۈش رەڭلىك بىر ئېقىن كۆرۈنەر ئىدى. سۈمۈرغ دېدى:

— ئەي ئەزىزىم ئۆزۈڭگە كۆپ ئاگاھ بولغىن، ئوت ئەجدىھالىرى ماكانىغا بېرىپ قالغىنىڭدىن ھەيرانمەن، دەقىقە كېچىككەن بولسام بىر سىقىم كۈل بولاركەنسەن.

شاھزادە ئەنۋەر كۆپ مىننەتدارلىق بىلدۈردى ۋە سورىدى:

— ھازىر نە يەردىدۇرمىز؟ ئول كۈمۈش رەڭ ئېقىن قايسى دەريادۇر. سۈمۈرغ دېدى:

— بۇ يەرلەردىن مەنمۇ بىخەۋەر، ئوت ئەجدىھالىرى ماكا-
نىدىن ھالقىپ مۇندا كېلىپ قالدۇق، خالىساڭ بۇ يەردىن سېنى
تىنچ - بىخەتەررەك بىر جايغا ئېلىپ كېتەيلى:
— سەن ئەمدى ماكانىڭغا كېتىۋەرگىن، — دېدى شاھ-
زادە ئەنۋەر، — ئول كۇمۇش رەڭ ئېقىن كۇمۇش ئەجدىھا
دەرياسى بولسا كېرەك، مەن شۇ تەرەپكە بارماقچى، ئول دەريا-
دىن ئۆتۈشكە سۇ مەخلۇقاتلىرىدىن باشقىلار قادىر ئەمەس، ئەمە-
دى مەنزىلگە يەتمەك يولىنى ئۆزۈم قىلاي.

سۇمۇرغ خوشلىشىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، شاھزادە ئەن-
ۋەر دەريا تەرەپكە راۋان بولدى، دەريادىن كېلىۋاتقان ئاجايىپ
سۇرلۇك شاۋقۇن ساداسى ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى ياپراق مىسالى تىت-
رىتىۋەتتى. يېقىنلاشقانسېرى كۆزلىرى قاماشتى ۋە ئىختىيار-
سىز قەدەم سۇرئىتى تېزلەشتى، گويا بىرى بويىنىدىن باغلاپ
تارتىۋاتقاندەكلا ئىدى، ھېس قىلدىكى شۇ ھالەتتە يۇرسە ئاخىر
دەرياغا چۇشۇپ كېتىشى مۇقەررەر، ئۇنداق بالالارغا دۇچ كېلە-
شىنى تەسەۋۋۇر قىلىپ بولماس.

كەينىگە يانماقچى بولدى، مۇمكىن بولمىدى، توختاشقا ھەم
ئىمكان بولمىدى، ئاخىر ئىختىيار تىزگىنى قولدىن كەتتى،
ئاياغلىرى دەريا تەرەپكە قۇيۇندەك چېپىشقا باشلىدى، بەلكى بىر
ۋاقىتلار شامال ئۇچۇرغان غازاڭدەك ئۇچۇشقا باشلىدى، كۇمۇش
ئەجدىھا دەرياسى كۆز ئالدىدىلا زاھىر بولدى، ئۇنىڭغا قارىسا
كىشىنىڭ كۆزلىرى قامىشىپ كېتەر ئىدى. دەريانىڭ نېرىقى
چېتى كۆرۈنمەس، دولقۇنلىرى ئوينىقلاپ تۇرغان ئەجدىھادەك
كۆرۈنەر ئىدى، دەھشەتلىك شاۋقۇن ساداسىدىن شاھزادە ئەنۋەر-
نىڭ ۋۇجۇدىغا زىلزىلە چۇشتى، سۆڭەك - سۆڭەكلىرى ئۇگە-
ئۇگىلىرىدىن ئاجراپ كېتىدىغاندەك بىر ھالغا چۇشتى، ئۇمىد-
سىزلىك ئىچىدە ئاخىر توۋلىدى: «يا دوستۇم ئاق بېلىق قايدا-
سەن؟» دەپ.

ئەمما، ئاق بېلىقتىن ھېچ نىشان بولمىدى، قىرغاقتىن سىيرىلىپ چۈشكەن تاشلارنىڭ سۇغا تېگىپ بولغۇچە ئېرىپ كېتىۋاتقىنىنى كۆردى، ۋۇجۇد گۆھىرىنىڭ ھەم شۇنداق ئاقىۋەتكە قالىدىغىنىنى ھېس قىلدى، ھوش كەپتىرى تەن قەپىسىنى تەرك قىلدى، كۆزلىرى يۇمۇلدى ئەمما ئايىغى دەريا يۈزىگە تەككۈچە ئاق بېلىق ئوخچۇپ چىقتى - دە، ئۇنى يۇتۇۋالدى، دەرياغا چۆكتى، قانچىلىك ۋاقىت يۈرگىنى، قانچىلىك مۇساپە باسقىنى نامەلۇم بىر ۋاقىتلار بىر ئارالغا يېقىنلاپ باردى - دە، شاھزادە ئەنۋەرنى ئارالغا پۈرقۇپ تاشلىدى.

قۇياش نۇرى ۋە سالقىن شامالنىڭ يۈزلىرىدىن سۆيۈشلىرىدە ھوشىغا كەلگەن شاھزادە ئەنۋەر ئورنىدىن تۇردى، كۆردىكى دەسسەپ تۇرغىنى كېپەك ئالتۇندىن ھاسىل بولغان قۇم تۇپراق ئىدى، ئارال ئوتتۇرىسىدا بولسا تاغ چوققىسى رەڭگارەڭ نۇرلىنىپ تۇرار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر قانداقسىگە ئارالغا كېلىپ قالغىنىنى بىلمىدى، دەرياغا قارىسا كۆزلىرى قامىشىپ، ھېچ نەرسىنى كۆرۈشكە ئىمكان يوق ئىدى. ھەيرانلىق چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلەپ ۋە ئامان قالغىنى ئۈچۈن شۇكۇر - سانا ئېيتىپ، تاغ تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى، تاغ باغرىغىمۇ يەتتى، بىلدىكى تاغنىڭ تاشلىرى لەئەل ۋە ياقۇت، ئالماس ۋە زەبەرجەدتىن، گۆھەر تاشلارنىڭ جەمئىي تۈرلىرى ۋە ئېسىل خىللىرى ئاندا تەل ئىدى. ئۇ ئۇنىڭدىن دۇنياسىدا كۆرۈلگەنلىرى بولسا ئول گۆھەرلەرنىڭ زەررىچىلىرىدۇر.

شاھزادە ئەنۋەر يەنە تاغ چوققىسىدا بىر گۈمبەزنى كۆردى، بىرخىشى قىزىل ۋە بىر خىشى يېشىل، بىر خىشى كۆك ۋە بىر خىشى سېرىق، ئەتراپى رەڭگارەڭ ياقۇت بەرگىلىك، چاقپەلەكتەك يوغان گۈللەر ۋە گىلەمدەك كەڭ يېشىل ياپراقلار بىلەن قاشالانغان.

شاهزاده ئەنۋەر تاغ ئۇستىگە ئۆرلىدى، گۆھەر تاشلاردىن كۆرە گۈمبەز ئۇنى بەكرەك جەلپ قىلدى، نەچچە رەت يىقىلىپ قوپۇپ، مىڭ مۇشەققەتلەر ئىچىدە ئاخىر تاغ ئۇستىگە يەتتى ئەمما گۈل ۋە ياپراقلار ئارىسىدىن ئۆتەرگە يول يوق ئىدى. ئاخىر قىلىچى بىلەن يول ئاچماق بولغانىدى، گۈمبەزدىن بىر سادا ياڭراپ، هوشىدىن ئايرىغىلى تاسلا قالدى، شۇ هامان گۈل- ياپراقلار ئۆزلۈكىدىن قايرىلىپ يول ئېچىپ بەردى، گۈمبەز ئىشكىمۇ ئايان بولدى، شاهزاده ئەنۋەر قىلىچىنى قىنىغا سېلىپ ئالدىغا ماڭدى، گۈمبەز ئىشكىمۇ ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپ بەردى. كىرىپ كۆردىكى گۈمبەز ئىچىدە تەرىپىگە تىل ئاجىزلىق قىلغۇدەك نەپىس ۋە ئېسىل بىر تەخت، تەخت ئۈستىدە بولسا تەلەتتىن قار - مۇز يېغىپ تۇرىدىغان بىر پەرى ياتقانىدى ئەمما پۈتلىرى ئورنىدا ئالىيېشىل زۇمرەت قاسراقلىق يىلان قۇيرۇقى بار ئىدى.

شاهزاده ئەنۋەرگە قەهر بىلەن قادىلىپ سوئال - سوراق قىلدى:

— تىلسىم قەلئەگە كىرگەن ئادەمزات سەنمىدىڭ؟

— شۇنداق، — دېدى شاهزاده ئەنۋەر، ئۇنىڭ ئاۋازىدىن ۋۇجۇدىغا بىر زىلزىله چۈشتى.

— نى سەۋەبلىك ماڭا دۈشمەنلىك تىغىنى كۆتۈرۈپ، شۇنچە يىراقلاردىن هۇزۇرۇمغا كېلىپ قالدىڭ؟ — سورىدى يىلان تەنلىك پەرى يەنە هەيۋە بىلەن.

— ئەي يىلان تەنلىك پەرىزات، — دېدى شاهزاده ئەنۋەر، — تىلسىم قەلئەگە بىر بالانى بەند قىلىپسەنكى شاهلىق تەختىگە مەغرۇر، شانۇ شەۋكەتلىك بىر ئۇلۇغ شاه ئۇنىڭ دامىغا گىرىپتار بولۇپ، خارلىق تۈپرىقىغا تاشلىنىپ، ئاخىر جان تەسلىم قىلدى، پەرىشتىدەك پاك ۋە ئەزىزلىك گۈلشەنىده يېتىلگەن ئوغلى هەم شۇ سەۋەبلىك شادلىق بەھرىدىن مەهرۇم بو-

لۇپ، بەختسىز بۇلبۇل مىسالى زەر قەپەسكە بەند بولدى، مېنى ئول سىرلاردىن خەۋەردار قىل، نى مۇددىئا ـ مەقسەتلەر تۇپەيلى ئۆز ئىقلىمىڭدىن ھالقىپ ئادەمزات ئېلىدە ئول ئاپەتنى پەيدا قىلدىڭ؟ يەنە نى سەۋەبلىك تاشقا ئايلاندۇرۇپ، تىلسىم قەلئەنى ھەم غايىب قىلدىڭ؟

يىلان تەنلىك پەرى ئۇنىڭ سوئال ـ سوراقلىرىدىن غەزەپلەـ نىپ قولىنى يىلاندەك سوزۇپ، بىخۇد تۇرۇپ قالغان شاھزادە ئەنۋەرگە بىر شاپىلاق ئۇردى، شاھزادە ئەنۋەر كۆز شامىلى سوققان غازاڭدەك گۇمبەزدىن ئۇچۇپ چىقىپ، دەريائى ئەزىمـ نىڭ كۆمۈش رەڭلىك ئەجدىھا مىسالى دولقۇنلىرى ئۇستىگە تاشلاندى ئەمما ئاق بېلىق شۇڭغۇپ چىقىپ ئۇنى يەنە يۇتۇۋالدى، ئاندىن خىيالدەك تېز سۇرئەتتە ئۇزۇپ كەتتى.

ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئۇزدى، قىرغاققا يەتتى، بۇ دەريانىڭ يەنە بىر قىرغىقى ئىدى، شاھزادە ئەنۋەرنى پۇركۇپ تاشلىدى، يىلان تەنلىك پەرىزاتنىڭ شاپىلىقىدا بىھوش بولغان شاھزادە ئەنۋەر دەريادىن توققۇز قەدەم نېرىغا چۈشۈپ، بىر سىلكىنىش بىلەن ھوشىغا كەلدى، دەريانىڭ بۇ تەرىپىدە يېقىنلاشقانلا نەرـ سىنى يۇتىدىغان خىسلەت يوق ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئورنىدىن تۇرۇپ ئەتراپقا قارىدى، تۇرغان يېرى خۇشبۇي شامال غۇيۇلداپ تۇرىدىغان، ۋە تۇرلۈك ـ تۇمەن خىل ئاجايىپ ـ غارايىپ گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلغان بىر گۈلـ چىمەنزار ئىدى. بۇ يەرنىڭ گۈزەللىكى ھەرقانچە تەرىپلەشكە سىغماس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر نېمە قىلارىنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى ۋە ئاخىر يەنە دەريادىن يىراقلاپ، كۆرۈنگەن بىر تاغ تەرىپىگە يۇرۇپ كەتتى. نەچچە كۈنلەر يۇردى ئەمما تاغ باغرىغا يەتمىدى، بەلكى تاغ قانچە يېقىنلىسا شۇنچە يىراقلاپ كېتىۋاتقاندەك ئىدى. تۇن كىردى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچلاپ، يولىنى

يورۇتۇپ ماڭدى، ئاخىر هارغىنلىق يېتىپ بىر جايغا ئۆزىنى تاشلىدى، شېرىن بىر تۇيغۇ ئۇنى قويىنىغا ئالدى، ئاندا يېتىپ بىر چۈش كۆردى، يىلان تەنلىك پەرى ئۇنى مەسخىرە قىلىپ كۈلۈۋاتقۇدەك.

شاهزادە ئەنۋەر چۆچۈپ ئويغاندى ۋە ئاشۇ كۆرۈنگەن تاغدا بىر سىر - هېكمەت بارلىقىنى هېس قىلىپ، بار كۈچ - ماداريىنى جارى قىلىپ، تاغ تەرەپكە قۇيۇندەك چاپتى ئەمما بىر قەدەممۇ يېقىنلاپ بارالايدىغاندەك ئەمەس ئىدى، يەنە توختاپ قالدى. شۇ چاغ تاغدىن سادا كەلدى:

— ئەي ئادەمزات، مەن تاغ ئەمەس، بەلكى بىر كاللا، مېنى قوغلىما، بىھۇدە ئاۋارە بولۇرسەن. شاهزادە ئەنۋەر سورىدى:

— نېمىشقا مەندىن قاچىسەن؟ كاللىدىن سادا كەلدى:

— قىلىچىڭ بىر ئۇرۇلسا مەندەك ئون باراۋەر يوغان كاللا بولسىمۇ ئىككى پارە بولۇر، شۇنىڭدىن هەزەر قىلمەن. شاهزادە ئەنۋەر دېدى:

— قورقما، سەن بىلەن ئاداۋىتىمىز يوق، قەسەم قىلايكى ساڭا قەست قىلماسمەن، يېقىن كېلىۋەر، ئەپتىڭنى كۆرەي، خالىساڭ نېمە سەۋەبلىك شۇ هالدا يۈرىدىغىنىڭنىڭ سەۋەبىنى بىلەي. كاللىدىن سادا كەلدى:

— قىلىچىڭنى نېرى قىل، كۆڭلۈم ئارامىغا چۈشۈپ ئالدىڭغا باراي، سۆھبەت قۇرايلى.

شاهزادە ئەنۋەر قىلىچىنى غىلاپقا سېلىپ، يىراقتا تاشلىدى، هېلىقى تاغدەك كۆرۈنگەن كاللا قۇيۇندەك تېزلىكتە سۈرۈلۈپ كەلدى، كۆردىكى ئۇنىڭ چاچلىرى ياپيېشىل ۋە قومۇشتەك يەلپۇنۇپ تۇرغان، كۆزلىرى قىپقىزىل ۋە پانۇستەك يېنىپ تۇرغان، بۇرۇن تۆشۈكلىرى غاردەك، ئاغزى بىر كۆلچەكتەك، تېرىسى قاپقارا كۆمۈردەك، قۇلاقلىرى گىلەمدەك سوزۇلۇپ

تۇرغان بىر كاللا.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇنىڭ بەتبەشىرىلىكىدىن ئەندىكىپ توختىدى، قىلىچى تەرەپكە سۈرۈلدى ۋە سورىدى:

— كىم بولۇرسىز؟ نېمىشقا بۇ ھالدا يۈرەرسىز؟ كاللىدىن جاۋاب كەلدى:

— بۇنى بىلەي دېسەڭ جىم تۇر، ئەپتىمىنىڭ قورقۇنچلۇق ئىكەنى ماڭىمۇ ئايان ئەمما قورقمىغىن، ساڭا زىيان - زەخمەتىم يەتمەس.

شاھزادە ئەنۋەر تىنچلىنىپ ئولتۇردى. قىلىچنى قولىغا ئېلىش خىيالىدىن ۋاز كەچتى. كاللىدىن يەنە سادا كەلدى:

— ئەسلى بىر دۆۋە ئىدىم، دۆۋە بولغاندىمۇ كۈچ - قۇدرەتتە تەڭداشسىز باھادىر ئىدىم، ئۆز ئەركىم بىلەن خالىغان يەرگە بېرىپ، خالىغانچە سەيلە - تاماشىلار قىلار ئىدىم، كۆرۈپ تۇرۇپسەن، دۆۋە - پەرىلەر ئىقلىمىدا ئاجايىپ - غارايىباتلار كۆپ، ئاخىر ئايلىنىپ يۈرۈپ كوھى گۆھەرىستانغا ھەم بېرىپ قالدىم، ئاندا بىر جۈپ پەرىنى كۆردۈم، بىرى يىلان تەنلىك ئىدى ئەمما گۈزەللىكتە باراۋەرى يوق ئىدى، ھېچ ئىقلىمدا ئۇلاردەك ھۆسن - جامال ئىگىلىرىنى ئۇچراتمىغانىدىم. جان - دىل بىلەن ئاشىق بولدۇم ئەمما دىلىم يىلان تەنلىككە ئەمەس، بەلكى يەنە بىر سەرۋقەد خۇشرەفتارغا مايىل ئىدى. ئۇلار ئاتا بىر، ئانا بۆلەك ھەمشىرىلەر ئىكەن، بىرىنىڭ ئانىسى پەرى، يەنە بىرىنىڭ ئانىسى يىلان تەنلىك جادۇگەر ئىكەن، ئاتىسى پەرىلەر شاھى ئىكەن. جادۇگەر خوتۇنى رەشىك تۇپەيلى كۈندىشىنى دەريائى ئەزىمگە تاشلاپتۇ، پەرىلەر شاھى بۇ دەردگە چىدىماي كەينىدىن سەكرەپتۇ. بۇ ئىشلاردىن كېيىن قىلىمىشىغا پۇشايمان قىلغان جادۇگەر خوتۇن ئىككى پەرزەنتىنى ئول دەريا-ئى ئەزىم ئوتتۇرىسىدىكى كوھى گۆھەرىستان ئارىلىغا جايلاشتۇرۇپتۇ، ئارقىدىن ئۆزى ھەم دەريائى ئەزىمگە سەكرەپتۇ. ئول

دەريانىڭ خسلىتى شۇكى سۇ خەلقىدىن ئۆزگە كىمەرسىكى بولسا يۇتۇپ كېتىپ ئېرىتىپ تاشلار ئىكەن، ئۇچۇپ ئۆتكەنلەرمۇ ھەم ئامان قالماسكەن.

ئىككى ھەمشىرە شۇنداق سەۋەبلەر تۈپەيلى يېتىم قاپتۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ ئارالدا ھېچنېمىدىن غېمى يوق ئىكەن، ئىجىل-ئىناق ئىكەن. ئاجايىپ كارامەت ۋە مۇشەققەتلەر بىلەن ئارالغا باردىم، شۇندىن تارتىپ ئۇلار ئارىسىدا گىنە - ئاداۋەت ئۇرۇقى تېرىلىپ بىخ سۈردى، سەۋەبكى يىلان تەنلىك مېنى ياخشى كۆرۈپ قاپتۇ ئەمما يىلان تېنىنى ھەر كۆرسەم بىر سەسكىنەر ئىدىم يەنە بىرى بولسا ماڭا قارىماس ئىدى لېكىن شۇ ھالدىمۇ يىلان تەنلىك پەرىزات رەشىك قىلىپ، ئانىسىدىن مىراس قالغان جادۇگەرلىك ھۈنىرى بىلەن مېنى تېنىمدىن جۇدا قىلدى، بەتبەشىرە - بەدھەيۋەت ھالغا كەلتۈردى ۋە ئۇشبۇ ئىقلىمغا ئورۇنلاشتۇردى. ھەمشىرىنى بولسا ئۆزگە ئىقلىمغا ئېلىپ كەتتى، پات - پات يىراق - يىراقلاردىن جارانىڭلىق كۈلكە ساداسىنى ئاڭلاپ تۇردۇم ئەمما ئۆزىنى كۆرمىدىم، باشقا ئىشلار ماڭا قاراڭغۇ. شاھزادە ئەنۋەر سورىدى:

— يىلان تەنلىكنى ئەيۋەشكە كەلتۈرمەككە ئىمكان يوقمىدۇر؟

— باردۇر، — دېدى كاللا، — بىر كېچە چۈشۈمدە بىر ئەۋلىيا زاھىت زاھىر بولۇپ دېدىكى:

— «ئەي بىچارە، سەۋر قىل، ئالدىڭغا بىر ئادەمزات كېلىپ قالىدۇ، دىدارلاشقاندا مەلۇم قىلغىنكى يىلان تەنلىكنىڭ جېنى ئۆز تېنىدە ئەمەس، بەلكى بىر كىچىك بېلىقتا، ئول بېلىق كۈمۈش ئەجدىها دەرياسىدا ئۈزۈپ يۈرىدۇ، تېنى يىڭنە-دەك، رەڭگى قىزىل ياقۇتتەك، مەرۋايىت كۆزلۈك بېلىقتۇر، ئۇنى تۇتقان ھامان يىلان تەنلىك ئەيۋەشكە كەلگۈسى ئەمما ئول ئادەمزاتتىن ھەزەر قىلكى بىرلا ئۇرسا تاغنى ئىككى پارە قىلغۇ-

دەك بىر قىلىچى بار، ئەپتىگدىن يىرگىنىپ ئۇقۇشماستىن سېنىمۇ پارچىلاپ تاشلىمىسۇن.» شۇندىن بېرى سېنى كۈتتۈم ئەمما ئەندىشەم شۇكى دەريائى ئەزىمدىن يېگىنىدەك بېلىقنى قاندىق تۇتارمىز دەپ. چۈنكى،بۇ دەريادىن بېلىق ئەمەس، بىر تال تاش سۇزۇشمۇ بىز ئۈچۈن بەدخىيالدۇر. شاھزادە ئەنۋەر ئويلىنىپ دېدىكى:

— بۇنىگغا بەلكىم ئاق بېلىق ئامال قىلىپ باقار.

شۇندىن كېيىن قىلىچىنى تېپىپ ئالدى، كەينىگە ياندى. كاللا ھەم سۇرۇلۈپ بىللە ماڭدى، گويا بىرى ئىتتىرىپ ماڭغاندەكلا ئىدى.

ئۇلار ئاخىر دەريائى ئەزىم بويىغا يەتتى، شاھزادە ئەنۋەر ئاق بېلىقنىڭ بېشىنى سۇدىن چىقىرىپ تۇرغىنىنى كۆردى، شۇ چاغ كاللا ئاق بېلىقتىن ئەھۋال سورىدى:

— ئەي قەدىناس دوستۇم، ئامانمۇسەن، سەن بىلەن يەنە دىدارلاشقىنىمدىن بەكمۇ خۇرسەنمەن. ئاق بېلىق دېدى:

— ئەي بىچارە، سېنى كوھى گۆھەرىستانغا ئېلىپ بېرىپ، بالاغا دۇچار قىلدىم، كۈرمەك ھەسرەت ـ پۇشايماندا ئىدىم. ئالدىگدا كۆپ خىجىلمەن. كاللا دېدى:

— بۇنى سەندىن كۆرگىلى بولماس، ھەممىسى ئۆزۈمنىڭ شور پېشانىلىكى.

شاھزادە ئەنۋەر ئاق بېلىقتىن سورىدى:

— ئەي ئەزىزىم بۇ يەردە نى سەۋەب بىلەن پەيدا بولۇپ قالدىڭ؟

— مېنى چاقىردىڭ، — دېدى ئاق بېلىق، — يېتىپ كەلگىنىمدە قارىسام بىھوش ھالەتتە دەريائى ئەزىمگە يەم بولاي دەپلا قاپسەن، دەرھال يۇتۇۋېلىپ كوھى گۆھەرىستانغا ئېلىپ باردىم ئەمما بىخۇدلۇقۇڭدىن يىلان تەنلىك پەرى سېنى خازاندەك ئۇچۇرۇپ دەريائى ئەزىمگە تاشلىدى، مەن ساڭا بۇنداق مۇئامىلە

قىلىشنى ئويلىمىغانىدىم، ھەر ھالدا يىراقتا كەتمىگەنىدىم، دەرھال يەنە سېنى يۇتۇۋېلىپ، بۇ قىرغاقتا چىقىرىپ تاشلىدىم، ھوشۇڭغا كېلىپ قىرغاقتىن يىراقلاپ كېتىپ قالدىڭ ئەمما كۆڭلۈم يەنە قايتىپ كېلىدىغىنىڭنى تۇيغاندەك بولدى، شۇڭا سېنى كۈتۈپ نېرى كەتمىگەنىدىم. شاھزادە ئەنۋەر:

— ئەي ۋاپادارىم، مېنى نەچچە رەت ئۆلۈمدىن قۇتقۇ - زۇپسەن، — دەپ ئاق بېلىقنىڭ باش - كۆزلىرىگە سۆيۈپ، كۆز ياشلىرىنى راۋان قىلدى، تەشەككۈر ئىزھار قىلدى، ئاندىن دۇنيانىڭ كاللىسى چۈشىدە كۆرگەن ئىشلارنى بايان قىلدى. ئاق بېلىق دېدى:

— ئۇشبۇ دەريائى ئەزىمنىڭ قانچىلىك چوڭقۇر ۋە قانچە-لىك چوڭلۇقى ماڭا قاراڭغۇ، كۆرۈپ تۇرۇپسەن ئۇنىڭدەك ئې-قىندىن ئالەمدە يەنە بىرى يوق، ئۇنىڭ ئىچىدىن يېڭىنە بېلىق ئىزدەش بىز ئۈچۈن خام خىيالدۇر. كۈچۈمنى ئايىماسمەن، بىر ئۆمۈر ئىزدەپ بېقىشقىمۇ رازىمەن ئەمما ئىشەنچىم يوقكى ئول بېلىقنى تۇتۇش ئەمەس، بىر كۆرۈشكىمۇ مەيەسسەر بولالماس-مىز. شاھزادە ئەنۋەر غەمگە چۆكتى، دۇنيانىڭ كاللىسىمۇ قاي-غۇغا چۆمدى ئاق بېلىق يەنە دېدى:

— كۈمۈش رەڭلىك بىر قۇش بار، دەريا ئۈستىدىلا يۈرىدۇ، دەريامۇ ھېچ ۋاقىت ئۇنى يۇتۇپ كەتمەيدۇ، دەريا ئىچى-دە بارکى نەرسە ئۇنىڭ كۆزىدىن قېچىپ قۇتۇلماس ئەمما ئۇنى بۇ يەرگە جەلپ قىلىپ كەلمەك مۇشكۈلدۇر. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ھەرقانچە مۇشكۈل بولسىمۇ بىر ئىلاج قىلساق بولار ئىدى. ئىش بۇ دەرىجىگە يەتكەندە توختاپ قالغىلى بولماس. ئاق بېلىق دېدى:

— بۇ يەردە ئادەم گۆشى دورىلىقتۇر، بىر چىشلەم بولسە-مۇ پىلدەك ئالتۇنغا تېگىشەر، ئەگەر ئازابقا چىدىساڭ بىر بىلە-

كىشىنى كېسىپ ئوتقا تاشلا، ھىدى بۇرنىغا يەتسە ئول قۇش ھەر يەردە بولسا يېتىپ كېلەر.

شاھزادە ئەنۋەر ئىككىلەنمەستىن بىر بىلىكىنى كېسىپ تاشلىدى، كاللا بىر ئوت پەيدا قىلىپ ئۇنى كۆيدۈردى، بىلەك پىژىلداپ كۆيۈپ ئىسى كۆتۈرۈلدى، شۇ ھامان تەرەپ - تەرەپ-تىن ئاجايىپ - غارايىپ ۋە بەدھەيۋەت، بەتبەشىرە مەخلۇقاتلار گۇرۇلدەپ كېلىشكە باشلىدى ئەمما شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قۇياش-تەك نۇرلىنىپ، ۋالىلداپ تۇرغان قىلىچى ۋە دۇئىنىڭ كاللىسى-دىن ئۇركۈپ ھېچبىرى يېقىن كېلەلمىدى، شاھزادە ئەنۋەر قانسىراپ يىقىلار ھالەتكە يەتكەن بولسىمۇ لېكىن بەرداشلىق بېرىپ تۇردى، ئاق بېلىق بولسا ئۇنىڭغا شۇنداق مەسلىھەت بەرگىنىدىن پۇشايمان قىلىپ قالدى.

شۇ چاغ كۆك قەھرىدە بىر قۇش پەيدا بولدى، پەر - قاناتلىرىدىن كۇمۇش رەڭلىك نۇر چاقناپ تۇرار ئىدى، كۆزلە-رى قىزىل ياقۇتتەك ۋە تۇمشۇقى سېرىق ئالتۇندەك ئىدى، بويى بىر ئادەم بويىچە ئىدى، چاقماق تېزلىكىدە تۆۋەنگە شۇڭغۇدى، ئەمما ئوتتىن قورقۇپ كۆيۈپ كاۋاپ بولغان بىلەكنى ئالالماي كەينىگە ياندى. ئاق بېلىق توۋلىدى:

— ئەي قۇشلار سەردارى، بىزنى بىر غەمدىن خالاس قىلىشقا ۋەدە قىلساڭ ئوتنى ئۆچۈرۈپ، كاۋاپنى ساڭا ھەدىيە قىلىمىز.

قۇش دېدى:

— نېمە تەلىپىڭ بولسا قوبۇل قىلدىم، قېنى ئوتنى چاپسان ئۆچۈرگىن.

كاللا بىرلا پۈۋلىدى ئوت ئۆچتى، قۇش چاقماقتەك چۈشۈپ شاھزادە ئەنۋەرنىڭ كاۋاپ بولغان بىلىكىنى يۇتۇۋەتتى. ئاققان قانلىرىنى سۈمۈردى. ئاندىن سورىدى:

— ئەمدى تەلىپىڭنى بايان قىلغىن. ئاق بېلىق دېدى:

— يىلان تەنلىك پەرىنىڭ جېنى بەند قىلىنغان قىزىل يىگىنە بېلىقنى تۇتۇپ بەرسەڭ. قۇش سورىدى:

— ئۇ كىمگە ۋە نېمىشقا كېرەك بولۇپ قالدى؟

— ئول ئادەمزاتقا كېرەك بولۇپ قالدى، — دېدى ئاق بېلىق، — ئۇ يىلان تەنلىك پەرىنى بويسۇندۇرۇپ، سىر - ھېكمەت تۇگۇنلىرىنى يەشمەكچى ئىدى.

يۇتقىنىم ئۇنىڭ بىلىكى بولسا كېرەك، — دېدى قۇش، — يىگىنە بېلىقنى تېپىشقا ۋە تاپقاندىمۇ تۇتۇشۇمغا ئاز بولغاندا ئۇچ كېچە - كۇندۇز ۋاقىت كېتەر بۇ بەكمۇ مۇشكۇل خىزمەتتۇر ئەمما ئەندىشەم شۇكى ئۇچ كۇنگىچە ئول ئادەمزات بەرداشلىق بېرەلمەس، ھېلىھەم جېنى ھەلقۇمىغا كېلىپتۇر، تېزرەك يېشىل گۇللۇك، قىزىل يوپۇرماقلىق ئۆسۈملۇل تېپىپ يېگۈزۈڭلار، ئەسلى ھالىتىگە كەلگۈسى، مەن دەرھال يىگىنە بېلىقنى ئىزدەپ ئۇچىمەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ كۆككە پەرۋاز قىلدى، تېزلا غايىب بولدى. ئاق بېلىق دۇنىڭ كاللىسىغا دېدى:

— سەن بېرىپ خسلەتلىك گىياھنى تېپىپ كەلسەڭ، شاھزادە ئەنۋەرنى ئۆلۈم گىردابىدىن تارتىۋالساق.

كاللا دەرھال غۇيۇلداپ كېتىپ قالدى. ئاق بېلىق شاھزادە ئەنۋەرنى بىر دەم تارتىپلا يۇتۇۋالدى، دۇنىڭ كاللىسى كېتىش بىلەنلا يېقىنلاپ كېلىشكە باشلىغان ئاجايىپ - غارايىپ مەخلۇ- قاتلار نائۇمىد بولۇپ تاراپ كەتتى.

بىر ۋاقىتلار كاللا يېشىل گۇللۇك، قىزىل ياپراقلىق گىياھنى چىشلەپ كەلدى، ئاق بېلىق شاھزادە ئەنۋەرنى قىرغاققا پۇركۇپ تاشلىدى، شاھزادە ئەنۋەر تېخى بىھوش بولمىغانىدى، خاسىيەتلىك گىياھنى ئېلىپ چاينىدى، زەھەردەك ئاچچىق بە- لىنىدى، زور بىلەن يۇتتى، ئاردىن بىر مەزگىل ئۆتۈپ بىر مۆجىزە يۈز بېرىپ، كېسىلگەن بىلەك ئورنىدا يەنە بىر بىلەك

ئۆسۈپ چىقتى، ئاغرىق ئازابىدىن خالاس بولدى. كۈچ - قۇۋۋىتى ھەم ئەسلىگە كەلدى، بەلكى ئىلگىرىكىدىن زىيادىرەك بولدى.

ئۇلار شۇ يەردە ئۇچ كېچە - كۈندۈزدىن كۆپرەك ۋاقىت كۈتتى، ئاخىر كۈمۈش رەڭلىك قۇش يېتىپ كەلدى، تۇمشۇقىدا يىگىنىدەك بىر قىزىل بېلىقنى چىشلەپ كەلگەنىدى. بېلىق توختىماي پىلتىڭلاپ تۇراتتى.

شاھزادە ئەنۋەر بېلىقنى بىر قاپچۇققا سېلىپ، قوينىغا سالدى، قۇش خوشلىشىپ ياندى. ئاق بېلىق دېدى:

— ئەي ئەزىزىم، ئەمدى سېنى يۇتمەن، ئارالغا يەتكۈزدىمەن، ئېھتىياتلەن ئىش تۇتقىنكى يەنە بىر شاپىلاق بىلەن دەريا‌غا ئۇچۇرۇپ تاشلىمىسۇن.

ئاندىن ئاق بېلىق شاھزادە ئەنۋەرنى يۇتتى، ئارالغا ئۇزۇپ كەتتى، دېڭىزنىڭ كاللىسى شۇ يەردە خەۋەر كۈتۈپ قالدى.

ئاق بېلىق كۈمۈش ئەجدىھا دەريا‌سىنىڭ كۈمۈش ئېرىتمىسىدىكى دولقۇنلىرىنى يېرىپ، ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇزدى، ئاندىن ئارالغا يەتتى - دە، شاھزادە ئەنۋەرنى ئارالغا چىقىرىپ قويدى، شاھزادە ئەنۋەر گۆھەر تاغ تەرەپكە راۋان بولدى، نەچچە رەت گۆھەر تاشلار ئۈستىدە تېيىلىپ يىقىلىپ - قوپۇپ، ئاخىر تاغ ئۈستىگە چىقتى، گۈللەر دەرھال ئىككى تەرىپىگە قايرىلىپ يول بەردى، گۈمبەز ئىشىكىمۇ ئۆزلۈكىدىن ئېچىلدى، شاھزادە ئەنۋەر كىرىپ كۆردىكى، يىلان تەنلىك پەرى تەخت ئۈستىدە ئازاب ئوتىدا پۇچىلىنىپ يېتىپتۇ. شاھزادە ئەنۋەرنى كۆرۈپلا ئۇ ناله قىلدى:

— ئەي ئادەمزات، ھەرنە تەلىپىڭ بولسا بەجا كەلتۈرەي، ھالىمغا رەھىم قىلغىن، — دەپ. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ئاۋۋال بىلمەكچى بولغانلىرىمنى ئېيتىپ بەر، ئاندىن سېنى ئازابتىن خالاس قىلاي.

ـــ بىر ۋاقىتلار بۇ ئارالغا بىر دىۋە كەلدى، ـــ دەپ سۆزىنى باشلىدى يىلان تەنلىك پەرىزات، ـــ ئەقلىمگە كەلگەنىمدىن بېرى ئاتامدىن ئۆزگە ئەركەك زاتى كۆرمىگەنىدىم، دىۋىگە ئاشىقى بىقارار بولدۇم ئەمما دىۋىنىڭ كۆڭلى ھەمىشىرەمگە مايىل ئىكەن. يۈرەك ـ باغرىمغا رەشىك ئوتى چۈشتى، قان ـ قېرىنداشلىق مېھرىنى يوق قىلدى. ئورنىدا نەپرەت ئەۋج ئالدى، شۇ ھالدا جادۇگەرلەر پىرى ئانامدىن ئۆگىنىۋالغان سېھرىي ـ ئەپسۇنلارنى ئەسلەپ، دىۋىنى تېنىدىن جۇدا قىلدىم، كاللىسىنى بىر شاپىلاق بىلەن بىر تەرەپكە كەتكۈزۈۋەتتىم. ھەمىشىرەمنى بولسا ئادەمزات ئېلىگە ئېلىپ باردىم، چۈنكى ئۇ چۈشىدە ئادەمزات ئېلىنىڭ بىر شاھزادىسىنى كۆرۈپ ئاشىق بولغانىدى. ئۇنى بىر قەلئەگە بەند قىلدىم، كۈندۈزى سۈرەت ھالىتىدە زاھىردۇر، كۈن نۇرى چۈشمىلا ھەركەت قىلار، كۈلكىسى ئالەمنى بىر ئالار، كېچە بولسا خاس قەسىرىدە بولىدۇ. ئەمما ئۇ يەردىن بىر قەدەم نېرى بولالماس، قەستىمكى ئاشىقى ئىزدەپ كەلسە ئەمما مۇرادىغا يېتەلمەي غەم ئوتىدا پۈچىلانسا، بەلكى ئۆمرى شۇ ئوتتا ئادا بولسا، ھەمىشىرەم ھەم مۇرادىغا يەتمەي ئازاب ئوتىدا ئۆرتەنسە، رەشىك ئوتىدا ئازاب تارتقان يۈرەك ـ باغرىم تەسەللى تاپسا . . .

ئەمما، قەلئەنىڭ تىلسىم ئىشىكى قولۇڭدا پاچاقلىنىپتۇ، تەدبىر قىلغۇچى ھەمىشىرەم بىلەن دىدارلىشىپسەن، سېنى بۇ پىنھانىمدىن خەۋەردار قىپتۇ ئەمما تولۇق تەپسىلاتى ئايان بولغۇچە تاشقا ئايلاندى، سىرنى ئاشكارا قىلسىلا شۇنداق ئاقىۋەتكە قالار ئىدى، تىلسىم قەلئە سىرى شۇدۇر. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

ـــ دەرھال بىر چارە قىلغىن، ھەمىشىرەڭ ئەسلى ھالىغا كەلسۇن.

يىلان تەنلىك سېھرىي ـ ئەپسۇن بىلەن بىر ئاق گۈلنى

پەيدا قىلىپ دېدى :

ـــ دۆە ـ پەرىلەردىن ۋەھىمە قىلار ئىدىم ، ھەمشىرەمـ
نىڭ ھوّسن شامىغا پەرۋانە بولۇپ ، تىلىسمنى بەربات قىلارمۇ
دەپ ئەمما ئۇلارغا ئادەمزات ئېلىغا بېرىش پۇرسىتى يوق دېيەر-
لىك بولغاچقا يەنە بىر تەرەپتىن خاتىرجەم ئىدىم ، بۇ گۈل
تىلىسىم قەلئەنىڭ ئاچقۇچىنى ياخشى ساقلىغىن ، قاچانكى شۇ
جايغا يەتسەڭ گۈلنى يەرگە تاشلا ، كارامىتىنى تاماشا قىل ،
ھەمشىرەمنى ئەسلى ھالىتىدە كۆرەرسەن .

ـــ ئەمدى دۆنىنىڭ كاللىسىنى تېنىگە تۇتاشتۇرغىن ، ـــ
دېدى شاھزادە ئەنۋەر ، ـــ ئىلتىپاتىڭدىن مەھرۇم قىلما ، ئۆ-
مۇر يولدىشىڭ بولسۇن ، ئۆزۈڭمۇ ئازاب ۋە يالغۇزلۇقتىن خالاس
بولغىن ، ئۇ ساڭا بارلىقىنى بېغىشلىسۇن .

يىلان تەنلىك پەرىزات رازىمەنلىك بىلەن بىر تەرەپكە ئىشا-
رەت قىلدى ، گۈمبەز تېمىدا بىر كۆزنەك ھاسىل بولدى ، كۆز-
نەك سىرتىدا بىر تىمساھ پەيدا بولدى ، زورلىقى كىتتەك كېلەر
ئىدى ، دۆنىنىڭ گەۋدىسىنى ئارالغا پۇرقۇپ چىقىرۋېتىپ ،
كۆزدىن غايىب بولدى ،

يىلان تەنلىك پەرىزات يەنە ئەپسۇن ئوقۇدى ، بىر ئەجدىھا
ھايالسىزلا دۆنىنىڭ كاللىسىنى چىشلەپ پەيدا بولدى ، كاللا
كىچىكلەپ گەۋدىسىگە مۇناسىپ ھالەتتە قالغانىدى ، ئەجدىھا
كاللىنى دۆنىنىڭ گەۋدىسى يېنىغا تاشلىدى ، كاللا گەۋدىسى
بىلەن بىرلىشىپ ئورنىدىن تۇردى ، ئاندىن بىر سىلكىنىپلا
قاشلىرى قومۇش ياپراقىدەك ، كۆزلىرى چىراغدەك يېنىپ تۇر-
غان ، ئەپتى قارامتۇل بىر دۆە ھالىتىگە كەلدى . بەتبەشىرە ،
بەكمۇ قورقۇنچلۇق ھالىتى قالمىدى ، شاھزادە ئەنۋەرگە كۆپ
تەشەككۇر ئىزھار قىلدى ، يىلان تەنلىك پەرىگە سادىق بولۇشقا
قەسەم قىلدى . ئاندىن يەنە ئىلتىماس قىلدى :

ـــ ئەي نىجاتكارىم ، ئەمدى يەنە بىر ياخشىلىق قىلىپ ،

قولۇڭدىكى ئۇزۇكنى سۇدا چايقاپ ئىچىشكە بۇيرۇغىن، سېھرىي- ئەپسۇن ئىلمى دىلىدىن يوق بولسۇن، ئاندىن خالىساڭ يىگىنە بېلىقنى دەريائى ئەزىمگە تاشلا، يىلان تەنلىك مەھبۇبەم ئامان بولسۇن، قالغان ئۆمرۇمنى ئۇنىڭ ۋىسال گۈلشەنىدە خاتىرجەم تامام قىلاي.

شاھزادە ئەنۋەر بىر جام سۇ كەلتۈرۈپ، ئۇزۇكنى چايقىدى، يىلان تەنلىك پەرىزات ئىككىلەنمەستىن جامنى بىر سۈمۈرۈپلا بوشاتتى، ئاندىن شاھزادە ئەنۋەر قاپچۇقنى يىلان تەنلىك پەرىگە بەردى، پەرىزات ئۇنى دەريا‌غا ئېتىۋەتتى، جېنىنى ئامان قالدۇرغىنىغا رەھمەت ئېيتتى. شاھزادە ئەنۋەر ئۇلارغا بىر سوئال قىلدى:

— پاراغەت قەسرىنىڭ قىرىق بىرىنچى ھۇجرىسىدا بىر لوڭقىنى كۆرگەنىدىم، پېچىتىنى بۇزغىنىمدا ئىچىدىن بىر تۇتەك چىقتى، ئارىسىدا تەڭداشسىز ساھىبجامال بىر پەرىزاتنىڭ جامالى زاھىر بولدى ئەمما ھايالسىزلا ئىشتىياق ئوتىغا ۋۇجۇد نىھالىمنى تاشلاپ كۆزدىن غايىب بولدى، ئۇنىڭ سىرىنى بىلەرمۇسىزلەر؟ يىلان تەنلىك پەرىزات دېدى:

— ئول سىر - ھېكمەتلەر بىزگىمۇ قاراڭغۇ ئەمما ئاجايىپ مۇشكۈل ئىشلارنى ۋۇجۇدقا چىقاردىڭ، ئول تۇگۈن ھەم قولۇڭدا يېشىلگۈسى، ئۇمىدۋار بولغىن. دېۋە دېدىكى:

— گەۋدىسىز ھالىتىمدىمۇ سەيلە - تاماشىدىن قالمىغاندىم ئەمما بىر تاغ دۇچ كەلدى. ھالقىش ئەسلا مۇمكىن ئەمەس ئىدى. ئاندا بېرىپ كۆرگىن، ئىمكان بولسا تاغدىن ھالقىغىن، بەلكىم سىر - تۇگۈنلەر ئاچقۇچى ئانىدۇر، چۈنكى ئۇنىڭدىن ئۆزگە ئىقلىمدا بىز بىلمەيدىغان سىر - ھېكمەت يوق.

شاھزادە ئەنۋەر گۈمبەزدىن چىقتى، دېۋە بىلەن پەرىزات ئۇنى ئارال لېۋىگىچە ئۇزىتىپ باردى، ئاندا يىلان تەنلىك پەرىزات بىر تال قىزىل چۇغلۇقنى بېرىپ دېدىكى:

— ھەمشىرەم ئەسلىگە كەلگەندە بۇ گۈلنى پۈراتقىن، ئون تۆت ياشلىق پەسلىگە قايتىپ، ئاشىقى بىقارار شاھزادىگە مۇنا- سىپ جۈپ بولغاي.

شاھزادە ئەنۋەر بۇ گۈلنىمۇ قويىنىغا سېلىپ ئاندىن كۈتۈپ تۇرغان ئاق بېلىققا ئىلتىماس قىلدى:

— ئەمدى مېنى يەنە ئۇ قىرغاققا يەتكۈزسەڭ.

ئاق بېلىق دەرھال ئۇنى يۈتتى، ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇزۇپ مەنزىلگە يەتكۈزدى. شاھزادە ئەنۋەر ئاق بېلىق بىلەن خەيرلىشىپ يولىغا راۋان بولدى، نەچچە كۈنلەر كېچە - كۈندۈز دېمەي يول يۈردى، ئاخىر بىر چەشمە بويىغا يەتتى، ئۇسسىغان- دەك بولۇپ، سۈيىگە قول سوزغانىدى. چەشمە قاينىاپ - تاشقىن- لاپ ئوتتۇرىدىن بىر بوۋاي چىقتى، بويى بىر غۇلاچ، ساقىلى ئۇچ غۇلاچ كېلەر.

ساقىلى بىلەن شاھزادە ئەنۋەرگە چىرماق سالدى، قەستى بوغۇپ ئۆلتۈرمەك ئىدى، شاھزادە ئەنۋەر دەرھال قىلىچىنى سۇغۇرۇپ ساقالنى كېسىپ تاشلىدى. بوۋاي چۆچۈپ كېتىپ چەشمە كۆزىگە چۆكتى ئەمما يەنە بېشىنى چىقىرىپ دېدىكى:

— ئەي يىگىت، بىر ھاجىتىم بار. راۋا قىلساڭ، مەن ھەم خىزمىتىڭدە بولسام.

— قېنى ھاجىتىڭنى بايان قىلغىن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر.

— مەن ئۇشبۇ چەشمىنى ماكان تۇتقان بىر جىن، — دېدى بوۋاي، — ئەمما سۈرىتىم ئادەمزاتقا ئوخشاپمۇ قالار، ۋاقتىكى ئۆمۈر مۇساپەم ئاخىرقى مەنزىلگە يېقىنلاپتۇ ئەمما يەنە بىر ئۆمۈر ياشىسام دەيمەن، ئۇنىڭ دورىسى بىر قوشۇقچە ئادەم قېنى ئىدى ئەمما ماڭا ئادەمزات ئېلىگە بېرىشقا ئەسلا ئىمكان يوق، ئادەمزاتنى بۇ ئىقلىمدا ئۇچرىتىش بولسا ئۇخلىسام چۈ- شۈمدىمۇ ئېرىشەلمەيدىغان ئامەت ئىدى، ئەجەبكى سەن كېلىپ

قالدىڭ، قۇرۇپ قاقشال بولغان ئۇمىد كۆچىتىم، كۆكلەپ چىچەكلىگەندەك بولدى، سېنى تەييار لوقما بىلدىم، قولۇمغا قونغان بەخت قۇشى كۆردۈم. ئەمما، قىلىچىڭ خىسلەتلىك ئىكەن، چاقماق چۈششىمۇ كار قىلمايدىغان ۋە ئالماس تېغدىمۇ كېسىلمەيدىغان ساقلىمنى تېنىمدىن قىرقىپ تاشلىدى، بەئىلاج قالدىم.

شاھزادە ئەنۋەرنىڭ ھىممىتى جۇش ئۇرۇپ قولىنى تىلدى، قىپقىزىل ياقۇتىرەڭلىك قانلىرى تۆكۈلدى، جىن دەرھال قەتردىنى يەرگە تامدۇرماي سۈمۈردى ۋە ئون يەتتە - ئون سەككىز ياشلاردىكى بىر يىگىتكە ئايلاندى، شاھزادە ئەنۋەرنى بۇلاق سۈيدىن قول يۇيۇشقا ئۇندىدى، شاھزادە ئەنۋەر بۇلاققا قولىنى سالغان ھامان تېغ يارىسى پۈتۈپ، ئەسلى ھالىتىگە كەلدى. ئاندىن سورىدى:

— بۇ ئىقلىمغا قانداق مەقسەتلەر تۈپەيلى قانداق يول بىلەن كېلىپ قالدىڭ؟

شاھزادە ئەنۋەر چەشمە بويىدا ئولتۇرۇپ كەچمىشلىرىنى بايان قىلدى، جىن ھەيران بولدى ۋە ئاپىرىن ئېيتتى. ئاندىن:

— سەن يەتمەكچى بولغان تاغ بەك يىراقتىدۇر، بارىمەن دېسەڭ مەن يەتكۈزەي، — دېدى - دە، قۇيۇنغا ئايلىنىپ شاھزادە ئەنۋەرنى ئۈچۈرۇپ ماڭدى، ئاجايىپ ئېگىز بىر تاغ تۈۋىگە يەتكەندە توختىدى، شاھزادە ئەنۋەر تاغنىڭ زالىملارنىڭ يۈرىكىدىنمۇ قاتتىق ۋە قارا نىيەتلەرنىڭ دىلىدىنمۇ قارا تاشلاردىن ھاسىل بولغىنىنى ھېس قىلدى، تاغنىڭ تېك ۋە ئېگىزلىكىدىن قاناتلىقلارنىڭمۇ ھالقىشى بەسى مۈشكۈل ئىدى.

جىن دېدى:

— تاغ ئۈستىگە چىقىشقا قۇربىتىم يەتمەس، ئەمما قىلىچىڭ بىلەن يول ئېچىلسا ئەجەب ئەمەس، تاغقا قىلىچ سالغىن، كارامىتىنى كۆرەيلى.

شاهزادە ئەنۋەر تاغقا قىلىچ سالدى، تاغ ھەيۋەتلىك سادا چىقىرىپ يېرىلدى. جىن بىر قۇشقاچ پەيدا قىلىپ يېرىققا ئاتتى، قۇشقاچ ئوقتەك ئۇچۇپ يېرىقتىن ئۆتۈپ كەتتى، شۇ ھامان يېرىقمۇ جۇپلىشىپ ئەسلى ھالىتىگە كەلدى. جىن يەنە دېدى:

— ئەمدى قىلىچ ئۇرساڭ تاغ يېرىلسا سېنى ئېلىپ ئۆتەمەن ئەمما قۇشقاچچە سۇرئەتتە ئۆتۈشكە قۇربىتىم يېتىش - يەتمەسلىكىنى بىلمەسمەن، قىلغان ياخشىلىقىڭ بەدىلىگە بارلىقىمنى ئايىماسمەن، تەلىيىمىز بولسا ئۆتۈپ كېتەرمىز، بولمىسا ھەر ئىككىمىز تاغ يېرىقىدا قېلىپ تۇغقىشكىنىمىز شۇ، مەندىن رازى بولۇرسەن.

— نېمە كۆرسەم مەيلى، سەندىن مىڭ مەرتىۋە رازىمەن،

— دېدى شاھزادە ئەنۋەر، ئاندىن تاغقا يەنە قىلىچ ئۇردى، تاغ يېرىلدى، جىن ھايالسىز قۇيۇن بولۇپ شاھزادە ئەنۋەرنى ئۇچۇرۇپ، خىيالدەك تېزلىكتە يىراقتا ئېتىلدى، يېرىق جۇپلىشىپ كەتكەندىن ئەمما قۇيۇن شاھزادە ئەنۋەرنى تاغ كەينىگە تىنچ-ئامان ئۆتكۈزۈۋالدى.

شاھزادە ئەنۋەر تاغ كەينىگە نەزەر سالدى، ھەددى - ھېسابسىز لەشكەر ئۇلار تەرەپكە چۇقان - سۇرەن بىلەن كېلىۋېتىپتۇ، يېقىنلىغاندا بىلدى، بارچىسى بويى بىر غېرىچ، ساقىلى ئۇچ غېرىچ گەۋدىسىدىن بېشى يوغان، سېرىق كۆز، يالاق ئېغىز، قوش بۇرۇن، قۇلاقلىرى يەرگىچە سالپىيىپ تۇرىدىغان بەتبەشىرە مەخلۇقاتلار. جىن ۋەھىمىگە چۇشۇپ دېدىكى:

— ئەي ئەزىزىم، ئەمدى يەنە قايتايلى دېسەم سېنى يېرىقىتىن ئۇچۇرۇپ ئۆتكۈدەك مادارىم قالمىدى، بۇ ئاپەتلەرگە دۇچ كېلەرمىز دەپ ئويلىمىغانىدىم، ئەمدى قانداق قىلارمىز؟

— بۇلار قانداق مەخلۇقاتلاردۇر؟ — سورىدى شاھزادە ئەنۋەر.

— ئۇلار، — دېدى جىن، — يەجۇج - مەجۇجلار تائىپە-
دىن گىلەم قۇلاقلار دەپ ئاتىلىدىغىنى، يات تائىپىدىن بولغان
ئۇچرىغانلا مەخلۇقنى يەيدۇ، ئۇلاردىن ئەمدى قېچىپ قۇتۇلۇش-
مۇ، تاقابىل تۇرۇشمۇ، بەدخىيالدۇر، تاغ يېرىلغاندىكى سادا
ئۇلارنى قوزغىۋېتىپتۇ.

— قىلىچىم قولۇمدا بولسىلا ئۇلاردىن ۋەھىمە قىلماس -
مەن، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر غەيرىتى جۇش ئۇرۇپ.

— ئانداق بولسا مېنى قويىنۇڭغا ئال، — دې-
دى جىن، — ئاندا پاناھلىناي، نۇسرەت ساڭا بولسا تىرىك
قالغىنىم شۇ، بولمىسا تۇگەشكىنىم شۇ، ئول بەتبەشىرىلەرنى
كۆرەرگە تاقىتىم يوق.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ بىر شامال بولۇپ شاھزادە ئەنۋەر-
نىڭ قويىنىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچ-
لاپ جەڭگە ھازىرلاندى. گىلەم قۇلاقلار زېمىننى زىلزىلىگە
سېلىپ يوپۇرۇلۇپ كېلىشتى. ئەمما، قورالسىز ئىدى چۈنكى
ئۇلارغا ئالماس تىغمۇ كار قىلماس ئىدى، رەقىبىنى تاپقان يەردە
خامتالاش قىلىپ يەپ تۇگىتەتتى.

ئەمما، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قىلىچى ئۇلار كۈتمىگەن يەردىن
چىقىپ، ئەجەل تەمىنى تېتىتتى، ھەر ئۇرۇلغاندا ئونلاپ، يۈز-
لەپ گىلەم قۇلاقلار پارچىلاپ تاشلاندى، يەر يۈزى ئۇلارنىڭ قارا
قېنى بىلەن بويالدى.

گىلەم قۇلاقلار خېلى كۆپ قىرىلىپ كەتكەندىن كېيىن
چۆچۈپ كەينىگە يېنىشتى، شاھزادە ئەنۋەر ئىلگىرىلەپ كېتە-
ۋەردى، قايان بېرىشنى بىلمەس ئىدى ئەمما كۆڭلىگە بۇ ئىقلى-
نى بىر كېزىپ چىقىش مۇددىئاسىنى پۈكتى. گىلەم قۇلاقلار
ئەمدى ئۇنىڭ بىلەن ئېتىشماي ئۆلگەن ۋە يارىلانغان قوۋۇم -
قېرىنداشلىرىغا تاشلاندى، تالىشىپ، تارتىشىپ، خامتالاش قە-
لىپ يەپ قويۇشتى، ئۇلارغا قارىسا كىشىنىڭ تېنى جۇغۇلدايت-

تى، پات ئاربدىلا جەڭگاھ پاكلاندى لېكىن ئۇلار قوغلاپ كەلمەدى.

شۇ ۋاقىت جىن شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قوينىدىن چىقىپ كەلدى، بۇ ئىقلىمنىڭ تۈپرىقى تۆمۈردەك قاتتىق ۋە قارا، بىر تالمۇ گىياھسىز تاپتاقىر ئىدى. ئۇلار يولىنى داۋام قىلدى، نەگە بېرىش، نەدە توختىشنى بىلمىدى.

شۇنداق كېتىۋېتىپ يىراقتىن تۈرۈلۈپ - تۈرۈلۈپ كېلىدىغان قارا بۇلۇتتەك بىر نېمىلەرنى كۆردى، جىن ۋەھىمگە چۈشۈپ چۈقان كۆتۈردى:

— ئەي شاھزادە ئەنۋەر، بەخت ئىقبالىمىز تۈتۈق ئىكەن. كېلىۋاتقانلار قاناتلىق يەجۈج - مەجۈجلار بولسا كېرەك، بېشى توڭگۇزغا ئوخشار، تېنى ئادەمگە ئوخشار، كۈچ - قۇۋۋىتى زور، ئۇلارغا تاقابىل تۇرۇشقا تەييارلان، مەن يەنە قوينۇڭدا پاناھلىنىپ تۇراي.

شۇ سۆزدىن كېيىن شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچلاپ جەڭگە ھازىرلاندى، قاناتلىق مەخلۇقاتلار يېتىپ كەلدى، ئاربدا دەھشەتلىك جەڭلەر بولدى، ئاخىر شاھزادە ئەنۋەر ئۇلاردىن خېلى كۆپ بىر قىسمىنى قىرىپ تاشلىدى، قالغىنى چۆچۈپ قاچتى، شاھزادە ئەنۋەر يىراقلاپ كەتكەن ھامان ئۆلگەن، يارىلانغانلىرى ئۇستىگە تاشلاندى، پات ئاربدىلا جەڭ مەيدانىنى پاكلاپ قويۇشتى لېكىن قوغلاپ كېلىشمىدى.

شاھزادە ئەنۋەر يولىنى داۋام قىلدى، جىن قوينىدىن چىقىپ ھەمراھ بولدى، ئۇلار كۆپ يول يۈرۈپ بىر دېڭىز بويىغا يەتتى، سۇيى سىياھدەك قارا ۋە ژاراقلاپ قاينايتى. يىراقلاردا بولسا قويۇق بۇلۇت - تۈمانلارغا ئورالغان بىر ئارال، ئارالدا بولسا بىر نۇر چاقناپ تۇرار ئىدى. شاھزادە ئەنۋەر جىنغا ئىلتىماس قىلدى:

ـــ بىر ئامال قىلىپ مېنى ئاشۇ ئارالغا يەتكۈزسەك، بىر سىر ـ ھېكمەت بارەك، بېرىپ كۆرمىگۈچە ئايان بولماس.

جىن دېگىنىغا قاراپ تەنلىرى شۇركۈندى لېكىن شاھزادە ئەنۋەرنىڭ سۆزىنى يىرالماي: «يا تەۋەككۈل» دەپ شامالغا ئايلىنىپ شاھزادە ئەنۋەرنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ ماڭدى، دېگىنى بولسا تۈيۈقسىز ئاجايىپ زور غەلىتە مەخلۇقلار ئوخچۇپ چىقىشقا باشلىدى، شاھزادە ئەنۋەرمۇ ئۇلارنىڭ بەتبەشىرە، بەدىھەيۋەتلىكىدىن چۆچۈدى، شامال دەرھال كەينىگە يېنىپ ئۇنى قىرغاققا قايتۇرۇپ كەلدى ـ دە، جىنغا ئايلىنىپ دېدىكى: «بىر ئۇچار گىلەمگە ئايلىناي، ئۇستۈمدە ئولتۇرغىن، ھوشيار تۇرۇپ ئوخچۇپ چىققانلا كىمەرسىگە قىلىچ سالغىن، بولمىسا ھەر ئىككىمىز ئۇلارغا يەم بولۇرمىز».

شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى يالىڭاچلاپ تەييارلاندى، جىن ئۇچار گىلەمگە ئايلىنىپلا ئۇنى ئۇستىگە ئېلىپ، غاقىراپ ئۇچۇپ كەتتى. دېگىزدىن يەنە غەلىتە مەخلۇقلار ئېتىلىپ چىقىشقا باشلىدى، شاھزادە ئەنۋەر سەگەك تۇرۇپ قىلىچ ئۇردى، نەچچەندلىرى سەكپارە بولدى، نەچچەندلىرى ياردار بولدى، شۇ ھامان دېگىزدىن ئاسمان ـ پەلەك دولقۇنلار كۆتۇرۇلۇپ، تەرەپ ـ تەرەپتىن سۇ مەخلۇقاتلىرى ئول تەرەپكە يىغىلىشقا، ئۆلگەن، يارىلانغان مەخلۇقاتلارنى تالىشىپ، تارتىشقا چۈشتى، ئۇچار گىلەم شاھزادە ئەنۋەرنى ئارالغا تىنچ ـ ئامان يەتكۈزۈپ باردى.

ئارالنىڭ تاش ـ تۇپراقلىرىدىن گۈل ـ گىياھلىرىغىچە ھەممە نەرسىسى قاپقارا ئىدى. شاھزادە ئەنۋەر ئارالغا قەدەم قويغان ھامان جىن ئۇچار گىلەم ھالىتىدىن ئۆز ئەسلىگە كەلدى ئەمما بىر قارا تاش ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالدى، شاھزادە ئەنۋەر كۆپ ھەسرەت ـ نادامەت چېكىپ، ئۇنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن قەسەم قىلدى، ئاندىن ئارالنىڭ ئوتتۇرىسىغا قاراپ راۋان بولدى، بىر ئورمانغا دۇچ كەلدى. دەرەخلىرى ئاسمانغا تاقاشقۇدەك

بوي تارتقان، ئارىسىدا چاتقال ۋە پېلەك ئۆسۈملۈكلەر ئۆسۈپ، چىرمىشىپ، ئارىسىدىن شامالمۇ ئۆتەلمىگۈدەك بىر ھالغا كەلـ گەنىدى.

شاھزادە ئەنۋەر نېمە قىلارىنى بىلمەي تۇرغانىدى. دەرەخلەر ھەيۋەتلىك دىۋىلەرگە، چاتقال ـ پېلەكلەر غايەت زور يىلان ـ چايانلارغا ئايلىنىپ، ئۇنىڭغا خىرىس قىلدى، شاھزادە ئەنۋەر دەرھال قىلىچىنى ئىشقا سالدى، بەزىلىرى بېلىدىن توغرالدى، بەزىلىرى بېشىدىن ئايرىلدى، بەزىلىرى ئۆلدى، بەزىلىرى يارـ لاندى، ئاخىر بىر يول ئېچىلدى، ئىچىگە كىردى، كۆردىكى بىر باغۇ چىمەنزار، جەننەتۇلرىزۋان مىسەللىك، ئاندا گۈللەر تاۋاقتەك ـ تاۋاقتەك غۇنچە تۆككەن، ياپراقلىرى زۇمرەت ۋە گۈل بەرگلىرى ئالتۇن راۋاقلادىن ئىدى، تارام ـ تارام زۇلال چەشمە ئېقىنلىرى تەرەپ ـ تەرەپكە شىلدىرلىشىپ ئېقىپ تۇرـ غان، ئاستىدا بولسا تۇخۇمدەك، ئالمىدەك لەئىلى ـ جاۋاھىراتـ لار، ئالماس ۋە مەرۋايىتلار جۇلالاپ تۇرغانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر سەيلە ـ تاماشا بىلەن بىر قەسىرگە يەتتى. ئالتۇن ۋە كۈمۈش خىشلاردىن ياسالغان، ئىشكى قىزىل ئالتۇن ۋە دېرىزىلىرىگە خرۇستالدىن ئەينەك سېلىنغان. ئىچىگە كىرـ دى، تۇۋرۇكلىرىگە زۇمرەت ۋە ھىقىقتىن گۈل نەقىشلەر چىقـ رىلىپ، ئاستىغا ئالتۇن ـ كۈمۈش خىش ياتقۇزۇلغان، تۇرـ لۇك ـ تۇرلۇك خۇش سۇرەت جانىۋارلار قوللىرىدا ئالتۇن شامـ دانلارنى تۇتۇپ، قىزىل، يېشىل شامىلارنى ياندۇرغان، مۇشكى ـ ئەنبەر پۇراقلىق تۇتەكلەر لەيلەپ تۇرغان بىر زال، زالدىن ئۆتۈپ بىر سارايغا كىردى، ساراي ئوتتۇرىسىدا زەر ۋە زۇمـ رەت، كۈمۈش ۋە زەبەرجەدلەر بىلەن گۈل شەكلىدە ياسالغان نەپىس ۋە شاھانە بىر تەخت، تەخت ئەتراپىدا شاخ ـ شاخ گۈل شەكلىدە ياسالغان ئالتۇن ـ كۈمۈش چىراغدانلار، چىراغدانلاردا توپتەك ـ توپتەك گۆھەر تاشلار ئايدەك نۇرلىنىپ تۇرغان، ئەمما

ئىنس - جىن كۆرۈنمەس ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر بىر شېرىن ئۇيقۇ باسقاندەك قىلىپ تەخت ئۈستىگە چىقىپ ياتقانىدى. تورۇستا بىر سۈرەتنى كۆردى، يۈزىگە قارا چۈمبەل يېپىلغان، ئەمما تېنى يوق بىر باش ئىدى. چۈمبەل ئاستىدا بولسا بۇلۇتلار كەينىگە پىنھان بولغان قۇياش- تەك بىر سىما جىلۋىلەپ نۇرلىنىپ تۇرار ئىدى.

شاھزادە ئەنۋەر چاچراپ تۇردى، چۈمبەل ئاستىدىن بىر ئاۋاز كەلدى:

— ئەي ئادەمزات، ئەجەب جاسارەتلىك ۋە ئىرادىلىك ئىكەنسەن. سېنى مۇندا زارىقىپ كۈتەر ئىدىم، مۇبارەك قەدەمىڭ ئاخىر خاس ئارامگاھىمغا يەتتى.

شۇ سۆزدىن كېيىن قاقاقلاپ بىر كۈلگەنىدى، ئونلارچە كۈمۈش قوڭغۇراق تەڭلا جارانلىغاندەك ئەمما مىڭلارچە كىشىنى مەستخۇش قىلغۇدەك بىر سادا ياڭرىدى. چۈمبىلى قايرىلغاندى، ھۆسن - جامالىدىن چاقنىغان گۈزەللىك ئاپتىپى شاھزادە ئەنۋەرنىڭ كۆزلىرىنى قاماشتۇردى، بەلكى ئەقىل - ھوش گۆھىرىنى ئوغرىلىدى، شاھزادە ئەنۋەر ۋۇجۇد نوتىسى بىر ئوتقا چۈشكەندەك بولۇپ، ئاخىر بىھوش ھالىتىدە يىقىلدى.

بىر ۋاقىتلار ھوشىغا كېلىپ كۆردىكى ئول گۈزەللەر شاھبانۇسى خۇرشىدى جامالىنى قات - قات چۈمپەردىلەر ئاستىغا پىنھان قىلىپ، قايغۇ - نادامەتلەر ئىلكىدە قاراپ تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر بۇلبۇلدەك زۇۋانغا كەلدى:

— ئەي گۈزەللىك ئىقلىمىنىڭ شاھبانۇسى، كىمسىز؟ نى سەۋەبلىك نوتىسىدىن ئۇزۇلگەن گۈل مىسالى يۈرەرسىز؟

ئول زىبا چېھرە، خۇرشىدى تەلئەت دېدىكى:

— پەرىلەر ئىقلىمىنىڭ گۈلى رەناسى، گۈزەللىك، نازاكەت بابىدا يېگانىسى ئىدىم ئەمما ھۆسن - جامالىم ئۆزۈمگە دۈشمەن بولدى، ھەر تەرەپتىن قارا قوللار نازۇك نىھالىمغا

سوزۇلدى، ھېچبىرىگە بوي بەرمىدىم. سەۋەبكى بىر كۈن گۆ-
ھەرگە ئايلىنىپ، شاھلىق تاجىڭغا كۆز بولۇپ چۈش كۆرگەندە-
دىم. شۇنداق بېرى ساڭا ئاشىقى بىقارار بولدۇم. ئەمما، ئويلار
ئىدىمكى، ـــ ئاۋۋال ئۇ مېنى كۆرسە، چىن كۆڭلىدىن ئاشىق
بولسا ۋە ھەر جايدا بولسام ئىزدەپ ـ سوراقلاپ تاپسا، ۋۇجۇد
گۆھىرىدىن قەھرىمانلىق نۇرلىرى جىلۋە قىلسا، ئەقىدەمگە مۇ-
ناسىپلىقى ئىسپاتلانسا، ئاندا بار ـ يوقۇمنى بەخشەندە قىلىپ
ھالال چۈپتى نىگارىم بولسا، ـــ دەپ. شۇنداق ئوي ـ پىكىر
تۇرتكىسىدە ئۆزگىلەرگە كۆڭۈل بەرمىدىم، كۈچلۈكلەرگە بوي
ئەگمىدىم ئەمما شەبىستان دۇنيالىرىنىڭ شاھى ماڭا كۆپ زورلۇق
قىلدى، ئاقىۋەت ئارىمىزدا جەڭ بولدى، جەڭدە نەچچە يۈزلىگەن
دۇنيالەر گاھ قىلىچىمدىن گاھ سېھرىي ـ ئەپسۇنلىرىمدىن بەر-
ھەم يەپ ھالاك بولدى. ئاخىر مەن ھەم دۇنيالەر شاھىغا ھەمدە-
گە كەلگەن بىر دەرۋىش قولىدا تېنىمدىن جۇدا بولدۇم، بىراق
جېنىم ئۆز تېنىمدىن تاشقىرىدا بولغاچ ھاياتلىق شامىم ئۆچمە-
دى، ئول ۋاقىت دۇنيالەر شاھى چاڭگال سوزدى لېكىن دەرۋىش
بېشىمنى بىر لوڭقىغا قاچىلىدى ۋە دېدىكى: «ئەي پەرى، ئەقە-
دە- ئىخلاسىڭ كۈچلۈك، جاسارىتىڭ ئۈستۈن ئىكەن، ھالىڭغا
رەھىم كەلدى، سېنى پاراغەت قەسرىنىڭ قىرىق بىرىنچى
ھۈجرىسىدا ساقلارمەن، ئاشىق يىگىتىڭ بىر كۈنلەردە ئاندا
بارىدۇ، سېنى كۆرىدۇ، ئاشىق بولسا سېنى ئىزدەپ تاپىدۇ،
قورقماق ۋە ئىرادىسىز بولسا پاراغەت قەسرىدە قالىدۇ، قالغىنى-
نى تەقدىر، تەلىيىڭدىن كۆر. دۇنيالەرنىڭ ماڭا قىلغان خىزمەتـ
لىرى تۈپەيلى ئۈلارغا دەستىيار بولدۇم، مەغلۇبىيەت شارابى
ئىچتىڭ، تېنىڭ ئۈلارغا قالدى، باشسىز تەنگە زىيان ـ زەخمەت
يەتكۈزمەس، ئۇنىڭدىن خاتىرجەم بولغىن.»

شۇنداق قىلىپ، لوڭقىغا بەند بولدۇم، سېنى كۈتتۈم، ئىسمىمنى سورىساڭ پەرىزات خۇرشىدى جاھان دەرلەر. شاھزادە

ئەنۋەر دېدى:

— ئەي خۇرشىدى جاھانىم، ساڭا جان ۋە دىلىم بىلەن ئاشىقمەن، ئەمدى ئىشىم تېنىڭنى تېپىش بولغاي، ئۇمىدۋار بولغىنكى دىدارلىشىشىمىزنى نېسىپ قىلغان تەڭرى ئالتۇن بېشىڭ بىلەن گەۋدەڭنى ھەم بىر قىلماقىغا ئىمكان بەرگەي.

پەرىزات خۇرشىدى جاھانىنىڭ بېشىدىن ساداً كەلدى:

— ئەي كۆڭۈل مۇلكۈمگە سۇلتانىم، ئەگەر شەبىستان دىۋىلىرىنى ئىزدەر بولساڭ قاف تېغىنى ئىزدە، ئاندا بىرى سېنى توغرا يولغا سالغۇسى.

شاھزادە ئەنۋەر خۇشنۇد بولۇپ يولغا چىقار بولدى ئەمما تاشقا ئايلانغان جىن ئېسىگە كېلىپ پەرىزات خۇرشىدى جاھانغا ئىلتىماس قىلدى:

— مېنى ئارامگاھىڭغا يەتكۈزگەن ھەمراھىم ئارالغا قەدەم قويماق بىلەن تەڭ تاشقا ئايلىنىپ قالغانىدى. ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرمەككە تەدبىر قىلسىاڭ، ئۇنىڭسىز بۇ دىيارىدىن كېتىشىم مۇمكىن بولماس. پەرىزات خۇرشىدى جاھان دېدى:

— ئامانلىقىم ئۈچۈن بۇ دىيارنى ماكان تۇتقان ۋە تىلسىم بالالارنى ھازىر قىلغانىدىم، خاتىرجەم قېشىغا بارغىن. تەدبىرىنى مەن قىلاي.

شاھزادە ئەنۋەر خۇرسەنلىك بىلەن قەسىردىن چىقتى، چەمەنزارىدىن ۋە ئىھاتە ئورمانزارلىقتىن ھەم ئۆتتى، جىننىڭ تاش بولغان جىسمى قېشىغا يەتتى، بىر ئاق قۇيۇن كېلىپ جىننىڭ تاش بولغان جىسمىغا ئۇرۇلدى، جىن دەرھال ئەسلىگە كەلدى، قۇيۇن شاھزادە ئەنۋەرنى بىر چۆگىلەپلا غايىب بولدى. جىن سورىدى:

— ئەي بۇرادەر ئەزىز، مېنى قانداق قۇتقۇزدۇڭ ۋە نى كارامەتلەرگە دۇچ كەلدىڭ؟

شاھزادە ئەنۋەر كۆرگەنلىرىنى بايان قىلدى، جىن ئۇنى

مەقسىتىگە يەتكىنى ئۇچۇن مۇبارەكلىدى، ئاندىن يەنە ئۇچار گىلەم بولۇپ شاھزادە ئەنۋەرنى دېڭىز ئۇستىدىن ئېلىپ ئۆتتى. ئاندىن شاھزادە ئەنۋەر بىلەن قول تۇتۇشۇپ يولىغا راۋان بولدى.

ئۇلار كېتىۋېتىپ ئاجايىپ زور ۋە غەلىتە مەخلۇقلارغا دۇچ كەلدى. بوي ـ بەستى تاغدەك ۋە بېشى ئۇچ، قولى ئالتە ئىدى. بىر بېشىدىن ئوت، بىر بېشىدىن تۇتەك ۋە يەنە بىر بېشىدىن زەھەر پۇركۇپ كېلەر ئىدى. دۇچ كەلگەنلا نەرسىنى ـــ مەيلى ئۇ تاپ ۋە مەيلى جانلىق مەخلۇقات بولسۇن قويماي يۇتار ئىدى.

جىن ئۇلارنى كۆرۈپلا قورقمىدىن ھوشىدىن كەتكۈدەك بولۇپ، بىرلا پىرقىرىدى، شامالغا ئايلىنىپ شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە ئەنۋەر تەنھا قالدى، ئول بەتبەشىرىلەر بولسا ھەر قولىغا بىر خىل يارىغ ئېلىپ قىقاس ـ چۇقانلار ئىچىدە ئەجدىھادەك نەرە تارتىپ، جاھانغا زىلزىلە سېلىپ كېلەر ئىدى.

شازادە ئەنۋەر ئۇلارغا تاقابىل كەلمەككە كۆزى يەتمەي تەمتىرەپ قالدى ئەمما يەنىلا جاسارەت كەمىرىنى چىڭىتىپ، قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، يا ئۆلۈم، يا كۆرۈم جېڭىگە ھازىرلاندى.

مەخلۇقاتلار يېقىنلاپ كەلدى، پۇركۇگەن ئوت ۋە تۇتەكلىرى شاھزادە ئەنۋەرنى چېكىنىشكە مەجبۇر قىلدى ئەمما دېڭىز بويىغا يەتكەندە يەنە توختىماي بولمىدى، ئەمدى يا ئالدىغا، يا كەينىگە ماڭالماي، خەتەر مۇشكۈلات ئىچىدە قالدى، ئەجەل بۇركۈتى بېشىغا چاڭگال سوزدى. شۇ خەتەرلىك مىنۇتلار ئەترا-پىدا بىر تۇتەك پەيدا بولدى، ئۇنى ئورنۇپلىپ ئاسمانغا ئۆرلىدى، خىيالدەك تېزلىكتە ئۇچۇرۇپ ماڭدى، تۆۋەندە قالغان بەتبەشىرىلەردىن بەزىلىرى قاناتلىق ئىدى، چاقماق تېزلىكىدە كۆككە پەرۋاز قىلىپ قوغلاپ باقتى ئەمما بوي ـ بەستىنىڭ زور ـ كېلەڭسىزلىكىدىن ئۇزاققا بەرداشلىق بېرەلمەي، نائۈمىد ياندى.

شاهزاده ئەنۋەر تۇتەك ئىچىدە بوران ئۇچۇرغان خازاندەك ئۇچۇپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. بىر ۋاقىتلار يەر يۈزىدىن ئاجايىپ زور ۋە ھەيۋەتلىك بىر ئەجدىھا باش كۆتۈردى، بويى ئاسمانغا تۇۋرۇك بولغۇدەك ۋە بېشى تاغدەك ئىدى، شاھزادە ئەنۋەرنى تۇتەك بىلەن قوشۇپ دەم تارتتى، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قۇلاق تۇۋىدە شۇ چاغ بىر سادا ياڭرىدى:

— ھوشيار بول، قىلىچىڭنى ئىشقا سال، — دەپ.

شاھزادە ئەنۋەر ھوشىنى يىغىپ قىلىچىنى ئىشقا سالماق بولدى ئەمما ماغدۇرى يەتمىدى، ئامالسىز تىغنى ئەجدىھاغا تۇغرىلاپ تۇتۇپ بەردى، قىلىچ ئۇنىڭ قولدىن چىقىپ كېتىپ، ئۇزىراپ - ئۇزىراپ، ئەجدىھانىڭ قوش چىنارەك مۇڭگۈزلىرى ئوتتۇرىسىدىن باشلاپ، قۇيرۇقىغىچە تىلىپ يارتىلاپ چۈشتى، ئاندىن ئەسلى ھالىتىگە يايدى. ئىككى يارتىلانغان ئەجدىھانىڭ تېنىدىن ئىككى تاغ ھاسىل بولدى، شاھزادە ئەنۋەر تۇتەك ئىچىدە ساق - سالامەت يەرگە قەدەم قويدى. تۇتەك غايىب بولدى، شاھزادە ئەنۋەر قىلىچىنى تېپىۋالغاندىن كېيىن قويىنىدىكى جىنغا خىتاب قىلدى، :

— ئەي بۇرادەر، ئەمدى قوينۇمدىن بىمالال چىقىۋەرگىن، خەتەردىن خالىي بولدۇق.

جىن ئۇنىڭ قويىنىدىن چىقىپ، ئۆلۈك ياتقان ئەجدىھانى كۆرۈپ سورىدى:

— بۇ نېمە كارامەت؟

شاھزادە ئەنۋەر بولغان ھادىسىلەرنى بايان قىلدى، ئۇلار سۆزلەشكەچ مېڭىپ سېپىلدەك تاغ تۇۋىگە يەتتى، جىن ئۇچار گىلەمگە ئايلاندى، شاھزادە ئەنۋەر ئۇستىگە چىقىپ ئولتۇرۇپ تاغقا قىلىچ ئۇردى، يېرىلدى، ئۇچار گىلەم ئاقار يۇلتۇزدەك ئۇچۇپ يېرىقتىن ئۇنى ساق - سالامەت ئېلىپ ئۆتتى، ئاندىن جىن ئەسلىگە كەلدى. ئۇلار يولىنى داۋام قىلدى، جىننىڭ

ماكانى بولغان چەشمە بويىغا يەتتى. ئاندا جىن دېدىكى:

ــ ئەي بۇرادەر ئەزىز، ماكانىمغا يېتىپ كەلدۇق، ئارام-گاھىمغا قەدەم تەشرىپ قىل، سەن ئەزىز مېھمىنىمسەن.

شاھزادە ئەنۋەر «ئۇنىڭ ياخشى كۆڭلى» دەپ ماقۇللۇق بىلدۇردى. جىن ئۇنىڭغا كۆزۈڭنى يۇم دېدى ـ دە، قولتۇقلاپ چەشمىگە سەكرىدى، شاھزادە ئەنۋەر پۇتى يەرگە تەگكەندەك بولۇپ كۆزىنى ئاچقاندا ئۆزىنى بىر گۈلچىمەنزاردا كۆردى، ھېچ يېرى ھۆل بولماپتۇ.

بۇ يەر ئۆزگىچە بىر دۇنيا ئىدىكى گۈللەر ھۇپپىدە ئېچىلىپ، قۇشلار سايرىشىپ تۇرغان، سۇلار ھەر تەرەپكە شىلدىرلاپ ئېقىپ تۇرغان ئەمما ئۇستى ۋە ئەتراپقا قارىغان كىشى ئۆزىنى غايەت زور بىر گۈمبەز ئىچىدە تۇرغاندەكلا ھېس قىلار ئىدى.

جىن ئۇنى بىر شاھانە قەسىر ئالدىغا ئېلىپ كەلدى، قەسىر كىچىك بولسىمۇ لېكىن بەك كۆركەم ئىدى، ئاندا ئالتۇن شىرە ھازىرلاپ، بىللۇر تاۋاقلاردا تۇرلۇك ـ تۇرلۇك نازۇ نېمەتلەر كەلتۇردى، ياقۇت جاملارغا گۈل رەڭلىك شارابلار تولدۇردى.

شاھزادە ئەنۋەر ھۇزۇر بىلەن نازۇ نېمەتلەردىن بەھرە ئالدى، ئاندىن تۇرۇپ گۈللەرنى تاماشا قىلدى، شۇنداق يۇرۇپ، ئىچكەن شاراب ۋە گۈللەرنىڭ خۇش ھىدى تەسىرىدە مەست بولۇپ يىقىلدى، شېرىن ئۇيقۇغا غەرق بولدى ۋە بىر چۈش كۆردى. چۈشىدە، نۇرلۇق قۇياش ئۆز قوينىدا نۇر چېچىۋاتقۇدەك ئەمما بىر قارا قول كېلىپ، قۇياشنى سۇغۇرۇۋالماقچى بوپتۇدەك...

شاھزادە ئەنۋەر چۆچۈپ ئويغاندى، كۆردىكى يېنىدا قەدىر-دان دوستى جىن تۇرۇپتۇ ئەمما قېتىپ قالغانىدى. تۇتۇپ باققا-نىدى، تاشقا ئايلىنىپتۇ.

نى سەۋەبلىك ئۇنىڭ شۇ ھالغا كېلىپ قالغىنىنى بىلمەي

گاڭگىراپ قالدى، يەر يۈزىگە قانداق چىقىشىنى بىلمەي قايغۇغا چۆمدى، شۇ چاغ بىر تۇتەك پەيدا بولدى، ئۇنى ئورنۇالغانچە يۇقىرىغا كۆتۈرۈلۈپ چەشمە بويىغا ئېلىپ چىقىپ تاشلىدى. شاھزادە ئەنۋەر جىنىنىڭ ياخشىلىقلىرىنى ئەسلەپ، ئۇنى تاش ھالىتىدە تاشلاپ كېتىشكە كۆڭلى قويمىدى.

شۇنداق تۇرغىنىدا قۇلاق تۇۋىدە يەنە بىر سادا ياڭرىدى:

— ئەي نادان، جىن بەختىگە قەست قىلىپ ئەدىپىنى يېدى، ئەمما قايغۇرۇپ كەتمە، ئۇچ كۈن تاش ھالىتىدە تۇرۇپ يەنە ئەسلىگە كەلگۈسى، يولۇڭغا كېتىۋەرگىن ۋە ئۇنى ئېسىڭدىن چىقارغىن.

شاھزادە ئەنۋەر غايىبتىن ئۆزىگە يارەم بەرگۈچىنىڭ كىملىكىنى بىلمىدى لېكىن كۆڭلى تىنچىپ يولىغا راۋان بولدى. نەچچە كۈنلەر يۈرۈپ، كۈمۈش ئەجدىھا دەرياسى بويىغا يەتتى، ئاندا تۇرۇپ توۋلىدى:

— يا دوستۇم ئاق بېلىق قايداسەن؟ — دەپ.

ھايالسىزلا ئاق بېلىق كۈمۈش رەڭلىك دولقۇنلار ئارىسىدىن شۇڭغۇپ چىقىپ دېدىكى:

— خىزمىتىڭگە تەييارمەن. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— ئەمدى مېنى بۇ دەريادىن ئېلىپ ئۆتۈپ كەتسەڭ.

ئاق بېلىق دەرھال ئۇنى يۈتتى، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز دولقۇن يېرىپ ئۆزدى، گۆھەرىستان ئارىلىغا يەتكەندە شاھزادە ئەنۋەرنى ئارالغا چىقىرىپ تاشلىدى، شاھزادە ئەنۋەر نېمىشقا بۇ يەرگە چىقىرىپ قويغىنىدىن ئەجەبلىنىپ تۇرغانىدى، تاغ ئۈستىدىن دۇمبە بىلەن يىلان تەنلىك پەرىزات قۇشتەك يەڭگىل ئۇچۇپ قېشىغا چۈشتى، ھال ـ ئەھۋال سورىدى، شاھزادە ئەنۋەر بار ئەھۋالاتىنى بايان قىلدى. يىلان تەنلىك پەرى دېدىكى:

— دەريانىڭ سەن بارماقچى بولغان تەرىپى يېقىنلاشقانلا كىمەرسىنى دەم تارتىپ كېتىدۇ، ئاق بېلىق سېنى ئاندا ئېلىپ

بارسا قىرغاقتا تىنچ ـ ئامان چىقىرىپ قويالمايدىغانلىقى ئۈچۈن سېنى مۇندا ئېلىپ كەپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر خامۇش بولۇپ سورىدى:

ـــ بۇنىڭغا ئامال يوقمىدۇ؟

ـــ ئامال بار، ـــ دېدى يىلان تەنلىك پەرىزات، ـــ مەندە بىر ئەڭگۈشتەر بار، ئۇزۇك كۆزىگە ئورنىتىلغان، قولۇڭغا سېلىۋالساڭ ھېچقانداق خەتەرگە دۇچ كەلمەيسەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئەڭگۈشتەر كۆزلۈك ئۇزۇكنى شاھزادە ئەنۋەرنىڭ بارمىقىغا سېلىپ قويدى، ئاندىن دىۋە بىلەن ئۇنى ئارال گىرۋىكىگە ئۇزىتىپ باردى ـ دە، ئاق بېلىققا دېدى:

ـــ ئەمدى ئۇنى خاتىرجەم ئېلىپ مېڭىۋەر، قىرغاقتا چىققاندا خەتەرگە دۇچ كەلمەيدۇ.

ئاق بېلىق شاھزادە ئەنۋەرنى يۇتتى، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئۇزۇپ قارشى قىرغاقتا يەتتى، شاھزادە ئەنۋەرنى قىرغاقتا چىقىرىپ قويغىنىدىن كېيىن دېدىكى:

ـــ ئەي بۇرادەر ئەزىز، ئەمدى خوشلىشار ۋاقتىمىز بولدى، قالغان سەپىرىڭگە ئامانلىق تىلەيمەن.

شاھزادە ئەنۋەر ئاق بېلىق بىلەن خەيرلىشىپ يولىغا راۋان بولدى. نەچچە كۈنلەر يۈرۈپ بىر چىمەنزارغا يەتتى، ھارغىنلىق يېتىپ ئۆزىنى تاشلىدى، كۆزى ئۇيقۇغا ئىلىنغۇچە يەنە چاچراپ تۇردى، چۈنكى چىمەنزاردا بىر زىلزىلە پەيدا بولۇپ، زېمىن تەۋرەشكە باشلىدى، نېمە ئىشلار يۈز بېرىشىنى بىلمىدى، بۇ يەردىن تېزرەك كېتىش كويىدا قالدى. ئەمما شۇ چاغدا چىمەنزاردىكى بىر چەشمە قايناپ ـ تاشقىنلاپ ئىچىدىن بىر سۈتتەك ئاق ئەجدىھا ئېتىلىپ چىقتى، ئارقىدىن زېمىن يېرىلىپ ئاق ئەجدىھادىن ئون باراۋەر زور ۋە ھەيۋەتلىك بىر قارا ئەجدىھا چىقتى. ئاق ئەجدىھاغا چاڭگال سوزدى، ئاق ئەجدىھا ھەسرەتلىك بىر سادا چىقىرىپ شاھزادە ئەنۋەردىن مەدەت تىلىگەندەك بولـ

دی، شاهزاده ئەنۋەر دەرهال قىلىچىنى سۇغۇرۇپ قارا ئەجدىهاغا ئۇردى، قارا ئەجدىها قاق بېلىدىن ئىككى پارچە بولۇپ، قاپقارا قانلىرى شارقىراپ ئاقتى، ئارقىدىنلا بىر ئوت پەيدا بولۇپ، چىمەنزار ئوت دېڭىزىغا ئايلاندى، ئاق ئەجدىها كۆكتىن شۇڭغۇپ چۈشكەنچە شاهزاده ئەنۋەرنى چاڭگىلىدا كۆتۈرۈپ ئۇچۇپ كەتتى.

ئۇچتى، ئۇچتى، يەنە بىر گۈلىستانغا يەتكەندە يەرگە چۈشتى، گۈلىستاندىكى گۈللەردىن شۇ هامان قاقاقلاپ كۈلگەن سادالار ياڭرىدى، خۇش پۇراقلار چېچىلدى.

ئاق ئەجدىها بىر داستىخان هازىرلاپ تۇرلۇك نازۇ نېمەتلەر ۋە ئىچىملىكلەرنى مول قىلدى، شاهزاده ئەنۋەرنى ئىشارەت بىلەن تەكلىپ ئەتتى، شاهزاده ئەنۋەر قانغۇچە بەهرە ئالغاندىن كېيىن كۆزلىرىگە ئۇيقۇ لەشكىرى تاجاۋۇز قىلىپ، ئولتۇرغان يېرىدىلا قىڭغىيىپ شېرىن ئۇيقۇغا كەتتى. بىر چۈش كۆردى، چۈشىدە ئايدىن ئۇزراق ۋە قۇياشتىن نۇرلۇقراق بىر سەرۋى قامەت، خۇشرەفتار پەرىزات پەيدا بولۇپ: «ئەي باهادىر، قىلىغان ياخشىلىقىڭغا تەشەككۇر، سېنى قاف تېغىغا يەتكۈزدۇم، ئەمدى كۆزۈڭنى ئاچقىن» دېگۈدەك.

شاهزاده ئەنۋەر كۆزىنى ئاچتى، ئۆزىنى قاف تېغىنىڭ ئۈستىدە كۆردى، هەيرانلىق ئىچىدە هەر تەرەپكە كۆز سېلىپ، شاهناز پەرىنىڭ قەلئەسىنى ئىزدىدى ئەمما نىشانە بولمىدى، ئىزسىز غايىب بولغاندەكلا ئىدى.

شاهزاده ئەنۋەر نېمە ئىشلار بولۇپ ئۆتكىنىنى بىلمەي تۇرغانىدى، بىر تەرەپتىن شاهناز پەرى ۋە گۈلناز پەرىلەرنىڭ سۈرىتى زاهىر بولدى، ئاي ۋە قۇياش مىسالى نۇرلاندى.

شاهزاده ئەنۋەر خۇرسەن بولۇپ سورىدى:

— ئەي پەرىلەر، قەلئەيىڭلار قېنى؟ سۈرەتلەردىن سادا كەلدى:

— بىز تەرەپكە كەلگىن، قەلئەگە ئېلىپ بارايلى، قەلئەنى مۇندىن يۆتكەپ كەتكەنمىز.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇلار تەرەپكە يۈردى ئەمما يولىنى تۇمان قاپلىغانىدى، ئون نەچچە قەدەم يۈرۈپلا بوشلۇققا دەسسەپ قالـ ىدى، تۆۋەنگە موللاق ئاتتى. كۆز يەتكۈسىز چوڭقۇرلۇقتىكى بىر ھاڭغا چۈشۈپ كېتىۋاتقىنىنى ھېس قىلدى ـ دە، چۆچۈپ ئەندىـ كىپ توۋلىدى: «يا دوستۇم سۇمۇرغ قايداسەن» دەپ.

ھايالسىز بۇلۇت ـ تۇمانلار ھەر تەرەپكە تارىلىپ، ئۇستىـ دىن سۇمۇرغ شۇڭغۇپ چۈشتى ـ دە، شاھزادە ئەنۋەرنى چاڭگىـ لىغا ئېلىپ ئۇستىگە ئۆرلىدى، تاغ ئۇستىگە ئېلىپ چىقتى. سورىدىكى:

— ئەي ئەزىزىم، نى سەۋەبتىن ھاڭغا چۈشۈپ كەتتىڭ؟

شاھزادە ئەنۋەر سۇرەتكە ئالدىنىپ بۇ پالاكەتكە يولۇققىنىنى بايان قىلدى، سۇمۇرغ دېدى:

— ئول سۇرەتلەر غايىب بوپتۇ، ئۇلار بەلكى بىر ئېزىتـ قۇ، ساڭا قويۇلغان بىر تۇزاق، ئەمدى ئالدىراپ كۆرگەنلا نەرسىگە ئىشىنىپ كېتىۋەرمە، ئېھتىيات قىلغىن.

شۇ سۆزدىن كېيىن خوشلىشىپ كېتىپ قالدى، شاھزادە ئەنۋەر ئەمدى قايان بارارىنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى، شۇ چاغ بىر شامال كەلدى. شامال بىلەن بىر كېپىنەك ئۇچۇپ كەلدى، ھەرقانىتى بىر قولياغلىقتەك بار ئىدى، پۇتلىرىدا بىر پارچە مەكتۇپنى كۆتۇرۇپ كېلىپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر خەتنى ئېلىپ كۆردى: «ئەي شاھزادە ئەنـ ۋەر، قاچانكى قاف تېغىغا قەدىمىڭ يەتسە شاپائەت قولۇڭنى بىز تەرەپكىمۇ سوزغىن، ئازاب دەستىدىن، بەندلىكتىن ئازاد قىلـ غىن، نىجاتلىق گۈلشەنگە يەتكۈزگىن، بار ئۇمىدىمىز بىر سەندىلا، يولۇڭغا ئىنتىزارمىز. كېپىنەك ئاندا سېنى كۈتىدۇ، سېنى بىز بەند قىلىنغان جايغا يەتكۈزىدۇ» دەپ يېزىلغانىدى.

شاهزاده ئەنۋەر بىر ئىشىنىپ، بىر ئىشەنمەي تۇرۇپ قالـ
دى، ئاخىر يەنە تەۋەككۈل قىلىپ، كېيىنەككە ئەگەشتى، ئۈچ
كېچە ـ كۈندۈز يۈردى، بىر مۇنارغا دۇچ كەلدى، مۇنارغا
شاھناز پەرى، گۈلناز پەرىلەر چېچىدىن ئېسىلغانىدى، شاھزادە
ئەنۋەرنى كۆرۈپلا ناله قىلدى:

— ئەي قەھرىمان دەۋران، مەرد ـ باھادىر، تېزرەك
بىزنى قۇتقۇزۇۋالغىنا، — دەپ. شاھزادە ئەنۋەر سورىدى:

— نېمە سەۋەبلىك بۇ ھالغا چۈشۈپ قالدىڭلار؟

گۈلناز پەرى دېدى:

— سەن كېتىپ بىز يارىشىپ قالدۇق، قەلئەنى بىللە
ماكان قىلدۇق ئەمما شەبىستان دىۋىلىرى بىزنى ئەسىر قىلدى،
ئاچامنىڭ چېچى كېسىلىپ سېھرىي جادۇگەرلىك خىسلىتى يو-
قالغاچقا بىز بۇ ھالغا قالدۇق، مەندە ئۇلارغا تاقابىل كەلگۈدەك
قۇربەت يوق ئىدى. قەلئەيىمىزنى سېھرىي- ئەپسۇن كۈچى
بىلەن باشقا جايغا يۆتكىدى، بىزنى ئۇشبۇ مۇنارغا بەند قىلدى،
نېمە سەۋەبلىك شۇنداق قىلغىنىنى بىلمىدۇق. شاھزادە ئەنۋەر
سورىدى:

— شەبىستان قەيەردىدۇر؟ سىلەرنى قانداق تەدبىر بىلەن
ئازاد قىلدۇرىمەن؟ شاھناز پەرى دېدى:

— شەبىستان سول تەرەپتە، قارا تاش ئاستىدىكى. . .

ئۇنىڭ سۆزى تامام بولماستىنلا بىر قارا بۇلۇت كېلىپ
ئورنۇالدى پۈرىلەر تاشقا ئايلاندى، شاھزادە دەرھال بۇلۇتقا قىلىچ
ئۇردى، دەھشەتلىك چىرقىرىغان ئاۋاز بىلەن تەڭ قاپقارا قانلار
چېچىلىپ، قاق بېلىدىن ئىككى پارە بولغان بىر دىۋە يەرگە
چۈشتى.

سەپسېلىپ كۆردىكى دىۋىنىڭ ۋۇجۇدى كۆمۈردىن ئويۇلغان
ھەيكەلگىلا ئوخشار ئىدى. پېشانىسىدە بىرلا كۆزى، كۆزى
ئۈستىدە بىر شاخ مۈڭگۈزى بار ئىدى.

شاهزاده ئەنۋەر پەرىلەرنىڭ ھالىغا ئىچىندى ئەمما ئامال-
تەدبىرى بولمىغاچقا شەبىستاننى ئىزدەپ راۋان بولدى، شەبىس-
تان دۇنيالىرىنىڭ كۆلىنى كۆككە سوزىماق بولدى.

شۇنداق يۈرۈپ بىر قورام تاشقا دۇچ كەلدى، ئويلىدىكى
شەبىستان يولىنى تۇسۇپ تۇرغان قارا تاش شۇ بولسا كې -
رەك، ــ دەپ.

تاشقا زەردە بىلەن قىلىچ ئۇردى، ئالەمنى زىلزىلىگە سالغۇ-
دەك گۈلدۇر - قاراسىلىغان سادالار ئىچىدە قارا تاش يېرىلىپ،
ئىككى تەرەپكە غۇلاپ چۈشتى، ئارىسىدىن بىر قۇدۇق ئاغزى
زاھىر بولدى، قۇدۇقتىن سوغ شامال ھۇۋۇلداپ چىقىشقا
باشلىدى.

شاھزاده ئەنۋەر يېقىنلاپ قارىدى، قۇدۇق ئاستىغا كۆزى
يەتمىدى، ئاخىر: «يا تەۋەككۈل» دەپ سەكرىدى، چىقىۋاتقان
سوغ شامال ئۇنى لەيلىتىپ، لەيلىتىپ ئاخىرى قۇدۇق ئاستىغا
يەتكۈزدى، قۇدۇق ئاستى بىر قاراڭغۇ زۇلمەتلىك ماكان بو-
لۇپ، قاراڭغۇلۇقتىن باشقا ھېچ نەرسە بىلىنمەس ئىدى.

بىر ۋاقىتلار ھەرتەرەپتىن يۇلتۇزدەك - يۇلتۇزدەك قىپقى-
زىل نېمىلەر ئۇچۇپ كېلىشكە باشلىدى، شاھزاده ئەنۋەر دەرھال
قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، قىلىچىنىڭ بىسى قۇياشتەك نۇرلى-
نىپ، قۇدۇق ئاستىنى مۇنەۋۋەر قىلدى.

شاھزاده ئەنۋەر قىزىل يۇلتۇزدەك كۆرۈنگەن نېمىلەرنىڭ
ئەسلى كېلىۋاتقان قارا دۇنيالىرىنىڭ كۆزى ئىكەنلىكىنى ھېس
قىلدى، يىراقتىن يۇلتۇزدەك كۆرۈنگەن بۇ قىزىل كۆزلەر يې-
قىنلىغانسېرى يوغىناپ ئاخىر پانۇستەك ھالغا كەلدى، ئول
كۆزلەرنىڭ ئىگىلىرى بولسا بېشى گۇمبەزدەك، بۇرۇن تۆشۈك-
لىرى موردەك، ئاغزى يالاقتەك، بەستى كىچىك تاغدەك مەخ-
لۇقاتلار ئىدى ئەمما ھەممىسى بىر كۆزلۈك بولۇپ، كۆزىدىن
چاقنىغان نۇر شولىسىدا ھەربىرى قىلار ئىدى، كۆزلىرى ئۇس-

تىدىن بولسا يەك شاخ مۇڭگۈز قوزۇقتەك تېشىپ چىققانىدى.

شاھزادە ئەنۋەر يېقىنلاشقانلا دىۋىگە قىلىچ ئۇردى، زەربە يېگەن دىۋىلەر تاغ يېقىلغاندەك يېقىلىشقا باشلىدى، دىۋىلەرنىڭ گۈرزە ـ ئومۇتلىرى بولسا قىلىچقا دۇچ كەلگەن ھامان مايدەك توغرىلىپ كېتىپ كېرەككە كەلمىدى، ئامان قالغان دىۋىلەر ئاخىر سېھرىي ـ ئەپسۇنگەرلىككە ئۆتتى، گاھ ئوت پەيدا قىلسا، گاھ سۇ پەيدا قىلدى، گاھ يامغۇردەك ئوق ياغدۇرسا، گاھ تاش- تۇپراق ياغدۇردى . . . ئەمما، قىلغان ئەمەللىرى بىكار بولدى، شاھزادە ئەنۋەرگە سېھرىي ـ ئەپسۇن كار قىلماس ئىدى.

بىر ۋاقىتلار بىر تەرەپتىن ئاجايىپ زور ئەجدىھاغا مىنىپ بىر دىۋە كەلدى، ئەجدىھا تاغنى دەم تارتسىمۇ يۆتكىلىپ ئاغزىغا كىرىپ كەتكۈدەك بىر ئەلپازدا ئىدى. ئۇستىدىكى دىۋە بولسا مۇڭگۈزى باشقا دىۋىلەردىن ئۇزۇنراق ۋە تۇرقى ـ سىياقى ھەيۋەتلىكرەك بىر دىۋە ئىدى.

ـــ ئەي ئادەمزات، ـــ توۋلىدى دىۋە گۈلدۈرمامدەك ئاۋاز بىلەن، ـــ ئەجەب باھادىر ئىكەنسەن، تا بۇ كەمگۈچە ئۆز تائىپىلىرىمدىن باشقا ھېچ كىشى بۇ ماكانىمغا قەدەم باسالمىغاندىدى. ساڭا قايىلمەن، كەل، مېھمىنىم بول، سۈلھى قىلايلى.

ـــ ئەي بەتبەخت، ـــ دېدى شاھزادە ئەنۋەر يىرگىنىش بىلەن، ـــ سۈلھىگە رايىم يوق، ئامان قالاي دېسەك پەرىزات خۇرشىدى جاھانىڭ مۇبارەك تېنىنى تاپشۇرغىن، تاشقا ئايلانغان پەرىزاتلارنى ئەسلىگە كەلتۈرگىن. دىۋە مەلئۇن قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ دېدىكى:

ـــ ئەي ئادەمزات، كەم ئەقىللىقىدىن دامىمغا چۈشۈپ بۇ يەرگە كەلدىڭ، شۇ ھالدا ئۆز بېشىڭنىڭ غېمىنى قىلماي ماڭا تەھدىت قىلارمۇسەن، سەن ئۇچۇن تەييارلاپ قويغان ئېزىتىقۇ كار قىلمىغان بىلەن ئاستىمدىكى ئەجدىھاغا تاقابىل كېلەلـ

مەسسەن، پەرىزات خۇرشىدى جاھاننىڭ ھۆرمىتى، ساڭا ئامان-لىق بەرەي، قاف تېغىنىڭ ئارقىدا نى ئىشلارنى قىلغان ۋە كۆرگىنىڭنى بايان قىلغىن.

— ئەي لەنىتى، — دېدى شاھزادە ئەنۋەر غەزەپ-لىنىپ، — بايان قىلسامۇ ساڭا ئاندا بېرىشقا يول يوق، تەلىپىمنى ئورۇندا، يا ئۆلۈمگە ھازىرلان، ئول ئەجدىھادىن يۈزى بولسىمۇ بىر قىلىچىم بىلەن ھەممىسىنى يوقلۇق ئالمىغە ئۇزىتارمەن.

دۇنۋە مەلئۇننىڭ قەھر - غەزىپى تېشىپ، ئەجدىھاغا ئىشا-رەت قىلدى، ئەجدىھا غاردەك ئاغزىنى ئېچىپ دەم تارتتى، شۇنداق قاتتىق دەم تارتتىكى يەر تەۋرەپ كەتتى. توغرا كېلىپ قالغان دۇنيالەر ۋە دۇنيالەرنىڭ جەسەتلىرىمۇ بىرى قالماي ئاغزىغا كىرىپ كەتتى، ھەر يوغان قورام تاشلارمۇ ئورنىدىن قوزغا-لىپ، قۇم - شېغىل مىسالى ئۇچۇپ بېرىپ ئەجدىھانىڭ قارنىغا كىرىپ كەتتى. ئەمما، شاھزادە ئەنۋەر مىت قىلماستىن ئورنىدا مەزمۇت تۇرۇۋەردى بەلكى ئەجدىھاغا قىلىچ ئۇردى. ئەجدىھانىڭ بېشى ئىككى پارە بولدى، شاھ دۇنيا مەلئۇن ئۆزىنى دەرھال چەتكە ئېلىۋالغاچ ئامان قالدى، شاھزادە ئەنۋەرگە سېھرىي - ئەپسۇن كار قىلماسلىقىنى بىلىپ زور تاشلارنى ئېلىپ ئېتىشقا باشلىدى. شاھزادە ئەنۋەرنى يانجىپ تاشلاش ئۇمىدىدە ئىدى.

شۇ چاغ شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قوينىدىن بىر تۇتەك چىقىپ، قاياقتىدۇر غايىب بولۇپ كەتتى، دۇنيا، شاھزادە ئەنۋەرمۇ بىر- بىرىنى ھالاك قىلماق كويىدا قالغاچ، ئۇنىڭغا دىققەت قىلمىدى،

دۇنۋە ئاتقان تاشلار شاھزادە ئەنۋەرنىڭ قىلىچىغا دۇچ كەل-گەن ھامان تېرىقتەك چېچىلىپ كېتەر ئىدى. شاھزادە ئەنۋەر قىلىچ ئۇرسا دۇنۋە مەلئۇنمۇ چاقماق تېزلىكىدە ئۆزىنى چەتكە ئېلىپ ئامان قالار ئىدى. ئۇلار شۇنداق بىر - بىرىنى يېڭەلمەي

ئاۋاره بولۇپ تۇرغىنىدا دىۋە مەلئۇنىڭ كەينىدىن بىر تۇتەك كېلىپ دىۋىنى ئورىۋالدى، دىۋە غايەت زور بىر تاش ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالدى. تۇتەك ئىچىدە بولسا پەرىزات خۇرشىدى جاھانىڭ بېشى پەيدا بولدى، جامالى شولىسىدىن شەبىستان ئاپتاپقا چۆمگەن يورۇق ئالەمگە ئۆزگەردى، شاھزادە ئەنۋەر ئەقىل ـ ھوش گۆھىرىنى قولدىن بېرىپ قويۇشقا تاسلا قالدى.

پەرىزات خۇرشىدى جاھان شاھزادە ئەنۋەرنىڭ ھالىنى كۆرۈپ خۇرشىدى جامالىغا بىر چۈمبەلنى توسۇق قىلدى ئەمما قېلىن چۈمبەل ئاستىدىمۇ نۇر ۋە شولا جىلۋە قىلار ئىدى. ئاندىن دېدىكى:

ـــ ئەي ئەزىزىم، بىر قاپاق سۇ بىلەن تاۋۇتقا بەند قىلىنغان تېنىمنى ھازىر قىلىمەن، بېشىمنى تېنىمغا تۇتاشتۇرماق كارىنى سىز قىلىڭ، قاپاقتىكى ئابىھايات سۇيىنى چاچسىڭىزلا كۇپايە.

ئاندىن ئۇ غايىب بولۇپ كېتىپ ھايالسىزلا بىر گۈللۈك قاپاق بىرلە خرۇستال تاۋۇتنى ئۇچۇرۇپ كەلدى، قاپاقنىڭ ئاغزى مۆھۈرلۈك پېچەت بىلەن ئېتىلگەن، تاۋۇتقا بولسا ئاجايىپ خۇش قامەت بىر باشسىز تەن ئۇنچە ـ مارجانلاردىن، ئالماس ۋە زۇمرەتتىن لەئەل ۋە مەرۋايىتلاردىن گۈل ـ نەقىشلەر قويۇلغان يىپەك كىيىملىرى بىلەنلا سېلىنغان. ھېچ يېرىدىن شامالمۇ كىرەلمىگۈدەك دەرىجىدە ھىملىنىپ، زەر خەتلىك، مۆھۈرلۈك باغاقچە بىلەن ئۇمۇ پېچەتلەنگەنىكەن. پەرىزات خۇرشىدى جاھان دېدى:

ـــ پېچەتلەرنى بۇزۇپ تاۋۇتنى ئېچىش ۋە ئابىھايات ـتىن پايدىلىنىش بىر سىزگىلا خاس قىلىنغان، بۇلار دەرۋىشنىڭ سىز ئۈچۈن قالدۇرغان مىراسلىرىدۇر، خالىسىڭىز ئابىھايات بىلەن مەڭگۈلۈك ھاياتقا مۇشەررەپ بولۇرسىز، قاپاقتا تامچىسىنى قالدۇرماي سۈمۈرسىڭىزلا كۇپايە، خالىسىڭىز مېنى ئەسلە-

گه كەلتۇرۇك. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— مەكتەپلىك ياشىغاندىن بىر سائەتچە بولسىمۇ سىز بىلەن ھەمسۆھبەت بولغىنىم ئەۋزەل، سىزسىز ماڭا بۇ ھاياتتا نى لەززەت بولغاي.

ئاندىن ئۇ پېچەتنى تاۋۇتتىن سويۇپ ئالدى، مىسلى بىر تاغنى يۆتكىگەندەك بولدى، تاۋۇتنى ئېچىپ پەرىزات خۇرشىدى جاھانىنىڭ بېشىنى گەۋدىسىگە توغرىلىدى. ئاندىن قاپاقتىن پەچەتنى سويدى، ئاجايىپ زور كۈچ - غەيرەت ۋە قۇۋۋىتى سەرپ بولدى، ھالسىزلىنىپ يىقىلار ھالغا يەتتى، شۇ ھالدىمۇ قاپاقتىكى سۆنى پەرىزات خۇرشىدى جاھانىنىڭ بېشى بىلەن گەۋدىسى تۇتاشقان جايغا سەپتى، قاپاقتىن بىر ئوتلامچە سۇپسۇزۇك ۋە ئاجايىپ خۇشبۇي سۇ چىقتى، پەرىزات خۇرشىدى جاھان بېشى بىلەن گەۋدىسى قىلچە ئازار يەتمىگەندەك بىر ھالدا تۇتۇشۇپ، ئەسلىدىكى ھالىتىدىنمۇ ئۇزراق ۋە نۇر - گۈزەللىكتىنلا يۇغۇرۇلغاندەك بىر ھالدا ئورنىدىن تۇردى، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ بىر ئىشقى مىڭ بولدى، ئەقلى لال ۋە تىلى گال بولدى.

ئاخىر تىلىغا زور بىلەن رىغبەت بېرىپ شۇنداق دېدى:

— ئەي پەرىزات خۇرشىدى جاھانىم، قانداقسىگە بۇ دىيار-دا پەيدا بولۇپ قالدىڭىز؟ پەرىزات دېدى:

— تۇتەك بولۇپ قوينىڭىزغا كىرىۋالغانىدىم ھەم ئۇشبۇ ماكانغا كەلگۈچە سىزگە يار - ھەمدەم بولۇپ ئايرىلمىدىم، دىۋە مەلئۇن بىلەن جەڭگە مەشغۇل بولدىڭىز، شۇ پۇرسەتتە ئۇنىڭ قەسرىگە كىرىپ تاۋۇتنى ۋە ئابىھايات قاپىقىنى تاپتىم، ئاندىن چىقىپ ئۇنى بىخۇد ھالىتىدە ئورنۇغلىپ تاشقا ئايلاندۇرىدۇم. ئۇنىڭ ھەيكىلى ئەمدى مەڭگۈلۈك خاتىرە بولۇپ بۇ جايدا قالىدۇ، بىز ھەممە كۈلپەتلەردىن پاراغ بولدۇق.

شاھزادە ئەنۋەر بىيار خۇشنۇد بولدى، پەرىزات ئۇنى قولىدىن تۇتۇپ ئېلىپ ماڭدى، بىر جايغا يەتكەندە ئۇستىگە ئۇچۇرلەپ

قۇدۇقتىن چىقتى، قول تۇتۇشۇپ يۇرۇپ مۇنار قېشىغا يەتتى، ئىككى پەرى يەنىلا تاش ھالىتىدە تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر پەرىزات خۇرشىدى جاھانغا ئىلتىماس قىلىدى، ئۇل بىچارىلەرگە بىر تەدبىر قىلساڭ، ئەسلىگە كەلسە.

پەرىزات خۇرشىدى جاھان بىر سىقىم تۇپراققا ئەپسۇن ئوقۇپ مۇنارغا چاچتى. تاش ھالەتتىكى پەرىلەر ئەسلىگە كەلدى، تۆۋەنگە چۇشۇپ تەشەككۇر ئىزھار قىلدى. شاھزادە ئەنۋەر ئۇلار بىلەن خۇرشىدى جاھاننى سېلىشتۇردى، مەھبۇبىنىڭ ئول پەردىلەردىن ئون باراۋەر ئۇزراق ۋە نازاكەتلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى، ۋۇجۇد بوتىسى شادلىق سۇيىگە تولۇپ تاشتى. ئاندىن شاھزادە ئەنۋەر سورىدى:

— ئەمدى قايسى يول بىرلە ماڭارمىز؟

پەرىزات خۇرشىدى جاھان دېدى:

— ئىختىيار تىزگىنىم قولىڭىزدا بولغاي ئەمدى قايسى تەرەپكە يېتەكلىسىڭىز شۇ ياقتا ماڭارمىز. شاھزادە ئەنۋەر خۇرسەن بولۇپ دېدى:

— ئانداق بولسا ئادەمزات ئېلىگە، تىلسىم قەلئەگە بارايلى. شاھناز پەرى، گۈلناز پەرىلەر ئىلتىماس قىلدى:

— بىزگە رۇخسەت بەرسىڭىزلەر، ئەمدى دىۋىلەر يۆتكەپ كەتكەن قەلئەمىزنى تېپىپ ئورنىغا كەلتۈرۈۋېلىشنىڭ كويىدا بولساق.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇلارغا رۇخسەت بەردى، ئاندىن سۇمۇرغنى چاقىرىپ خىتاب قىلدى:

— يا دوستۇم سۇمۇرغ قايداسەن؟ — دەپ.

ھايالسىزلا سۇمۇرغ ھازىر بولدى، شاھزادە ئەنۋەرنىڭ تىلكى بىلەن ئۇنى ۋە پەرىزات خۇرشىدى جاھاننى ئۇستىگە ئېلىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، بارغانسېرى تېز ۋە ئېگىز ئۇچتى. بىيار مەنزىللەرنى ئارقىغا تاشلاپ ئاخىر تىلسىم قەلئە ئۇستىگە يەتـ

كۆزدى ئەمما قەلئە يەر ئاستىغا چۆككەندى. شاھزادە ئەنۋەر يىلان تەنلىك پەرىزات بەرگەن ئاق ئەتىرگۈلنى قويىنىدىن ئېلىپ شۇ يەرگە تاشلىدى، ئەتىرگۈلدىن تارام - تارام نۇر چەمبىرىكى تارىلىپ يەر يېرىلدى، قەلئە كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئىچىدىن قۇ- يۇشتەك نۇرلىنىپ پەرىزات چىقىپ كەلدى، سۈرەتتىكى پەرىنىڭ ئۆزى ئىدى.

سۈمۈرغ خوشلىشىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، پەرىزات گۈل- نىگار شاھزادە ئەنۋەردىن مىننەتدار بولۇپ شۇنداق دېدى:

— ئەي نىجاتكارىم، مېنى ئازادلىققا ئېرىشتۈرگىنىڭىزگە بارلىقىمنى تەسەددۇق قىلسامۇ تەشەككۈرۈم تۈگىمەس، خىز- مىتىڭىزگە تەييارمەن. شاھزادە ئەنۋەر دېدى:

— سىزگە مەن ئۇچۇن خىزمەت قىلماق بىھاجەت، سىزنى بەندلىكتىن قۇتقۇزۇش يولىدا مەن ھەم بەختىمنى تاپتىم، ئەم- دى ھايالسىز شاھزادە پەرۋىنىڭ ئالدىغا بارسىڭىز، ئول بىچارە دىلخەستىنى ۋەسلى گۈلشەنىڭىز بىلەن شاد قىلسىڭىز.

ئاندىن شاھزادە ئەنۋەر قىزىل چۇغلۇقنى ئېلىپ پەرىزاتقا تۇتتى. پەرىزات بىرلا پۇرىدى، ئون بەش ياشلاردىكى ھالىتىگە ياندى. ئاندىن خەيرلىشىپ ئاق كەپتەر بولۇپ كۆككە پەرۋاز قىلدى ۋە:

— شاھزادە پەرۋىخ قايداسەن؟ — دەپ كېتىپ قالدى. پات ئارىدىلا كۆزدىن غايىب بولدى.

شاھزادە ئەنۋەر ئەمدى پەرىزات خۇرشىدى جاھان بىلەن مەسلىھەت قىلدى:

— ئەي خۇرشىدى جاھانىم، بىر خاسىيەتلىك چۇش تۇپەي- لى ئاجايىپ سەرەگۈزشتلەرنى باشتىن ئۆتكۈزۈپ، ئاخىرى ۋەس- لى دىدارىڭغا. مۇيەسسەر بولدۇم، بىلدىمكى مۇرەمگە قونغان قۇياشىمسەن، ئەمدى ھالىمدىن بىخەۋەر قالغان شاھ ئاتام ھۇزۇ- رىغا بارساق، ئۆمۇر سەپىرىمىزنى ئاندا تىنچ - خاتىرجەم داۋام

قىلساق.

پەرىزات خۇرشىدى جاھان رازلىق بىلدۇردى. ئەمما، ئول ۋاقىت بىر تەرەپتىن سادا كەلدى:

— ئەي ۋاپاسىز، مېنى ئۇنتۇدىڭمۇ؟

شاھزادە ئەنۋەرنىڭ ۋۇجۇدىغا بىر زىلزىلە چۈشتى، بىھوش بولدى، بىر چاغ ھوشىغا كەلگىنىدە ئۆزىنى پەرىزات خۇرشىدى جاھانىنىڭ قۇچاقىدا كۆردى، كۆز چەشمەسىدىن تارام - تارام ياش قۇيۇلدى. پەرىزات خۇرشىدى جاھان سورىدى:

— ئەي شاھزادە ئەنۋەر، مەندىن ئۆزگىمۇ نىگارىڭ بارمىدى؟

شاھزادە ئەنۋەر خىجىللىق ئىلكىدە كۆرگەن چۈشىنى بايان قىلدى، ئاندىن پەرىزات ماھىجاھانغا يولۇقۇش ۋەقەسىنى ئايان قىلدى. پەرىزات خۇرشىدى جاھان دېدى:

— ئول چۈشتىن ئايانكى ئۆمۈر سەپىرىڭگە بىر جۈپ گۈلى رەنانى ھەمراھ قىلىشىڭ بەرھەق، تەقدىرى قىسمىتىڭگە پۈتۈلمىشتۇر، ئەمدى ئۇنىڭ قېشىغا بارايلى، ئۇنىمۇ ئېلىپ شەھىرىڭگە بارايلى.

شاھزادە ئەنۋەر خۇش بولۇپ يولغا چىقماق بولدى، پەرىزات خۇرشىدى جاھان ئۇنى قولدىن تۇتۇپ: «كۆزۈڭنى يۇم» دېدى، شاھزادە ئەنۋەر كۆزىنى يۇمدى، پۈتى يەردىن كۆتۈرۈلۈپ، قۇلاق تۇۋىدە بىر شامال غۇيۇلدىغىنىنى سەزدى، بىر چاغلار پۈتى يەرگە تېگىپ كۆزىنى ئاچتى، ئۆزىنى بىر چەشمە بويىدا كۆردى، شۇ ھامان چەشمە قاينايتاشقىنلاپ بىر ئەجدىھا كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئۇلارنى دەم تارتتى ئەمما يىلان تەنلىك پەرىزات بەرگەن خاسىيەتلىك ئۈزۈك سەۋەبلىك ئۇلار ئورنىدا قول تۇتۇشۇپ تۇرغانچە مىت قىلمىدى، ئەجدىھانىڭ ئۆزى بولسا قارنى كۆپۈپ، بىر يېرىلغانچە سەكپارە بولدى، بىر چاقتا - توزان كۆتۈرۈلدى، ئالەم - جاھاننى قاراڭغۇلۇق قاپلىدى، ئاخىر چاقتا - توزان بىر

تەرەپ بولۇپ، ئالەم ـ جاھان مۇنەۋۋەر بولغاندا ئۇلار كۆردىكى چەشمە ئورنىدا بىر جەزىرە، ئاندا كۆزلىرى نەملىك ۋە دىلى غەملىك بىر ھالدا پەرىزات ماھىجاھان يېگانە تۇرغان.

شاھزادە ئەنۋەر تەقەززالىق بىلەن ئالدىغا بېرىپ دېدى:

ـــ ئەي ماھىجاھانىم، ئەپۇ قىلغىنكى ئۆز ۋاقتىدا ئالدىڭدا ھازىر بولالمىدىم. كۆپ خىجىلمەن. پەرىزات ماھىجاھان سوردى:

ـــ نەچچە ۋاقىتتىن بېرى قايدا يۈرگەن ۋە نى ئىشلارنى قىلغانسىڭ؟ نى سەۋەبلىك ئۇشبۇ تىلسىم ئارامگاھىم ۋەيران بولدى؟

پەرىزات خۇرشىدى جاھان شاھزادە ئەنۋەردىن بۇرۇن سۆز ئېلىپ دېدىكى، ـــ ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، تەقدىر ـ قىسمەتتىمىز شۇنداق بولسا كېرەك، مەن ھەم شۇنچە يىراق مەنزىلدىن بىر ئۇنىڭغا نىسىپ بولۇپ مۇندا كەلدىم، تىلسىم ئارامگاھىڭنىڭ بەربات بولمىقى، ھەم شۇنداق سەۋەبتىندۇر، رىزا بولساڭ بىللە كېتەيلى، ئۇ ئاتا ـ ئانا ۋەسلى دىدارىغا يېتىشكە تەقەززا-دۇر، بولغان ۋەقەلەر ئاجايىپ ۋە كۆپتۇر، ساڭا بايان قىلماققا ۋاقىت كۆپ كېتەر، ئەمدىكى تىنچ ـ ئارامبەخش مەنزىلگە يەتكەندە ئەلۋەتتە سېنى تولۇق خەۋەردار قىلۇر، ئۇشبۇ ۋاقىت يولغا ئاتلىنار ۋاقىتتۇر.

پەرىزات ماھىجاھان رازىلىق بىلدۇردى، ئاندىن قاقاقلاپ بىر كۈلگەنىدى، جەزىرە قوينى گۈلگە پۈركەندى، يەر كۆكسىدىن چەشمىلەر قايناپ، بۇلدۇقلاپ سۇپسۇزۇك سۇلار ئېتىلدى، تارام ـ تارام كىچىك ئېقىنلار ھاسىل بولدى.

ـــ بۇ يەر ماڭا پاناھگاھ ۋە شاھزادە ئەنۋەر بىلەن يۈز كۆرۈشمەككە مۇشەررەپ بولغان جاي ئىدى، چۆل ھالىتىمدە قېلىشىنى خالىماسمەن، ئاۋاتلىق بۇ يەرگە مەڭگۈ يار بولغاي دېدى ـ دە، يولغا ئاتلىنىشقا ھازىرلاندى.

پەرىزات خۇرشىدى جاھان بىر پارچە قولياغلىقنى چىقارىدى، قولياغلىق كېڭىيىپ، كېڭىيىپ ئۇچار گىلەمگە ئايلاندى، ئۇچەيلەن ئۇستىگە ئولتۇرۇپ، كۆككە پەرۋاز قىلدى،

ئۇچتى، ئۇچتى، بىر چاغلار بىر دەريائى ئەزىم ئۇستىگە يەتتى. كۆردىكى بىر جۇپ ئاق ئەجدىھا دەريا ئىچىدە قۇياشتەك نۇرلۇق ۋە يوغان بىر مەرۋايىتنى تالىشىپ، ئويناشىپ يۈرگەن.

شاھزادە ئەنۋەر ھەيران بولدى ۋە دوستى ئاق بېلىق ئېسىگە كەلدى، ئۇچار گىلەمنى دەريا قېشىغا قوندۇردى، ئەجدىھالار ئۇلارنى كۆردى - دە، بىرلا پىرقىرىدى، بىر جۇپ ھۆر - غۇلمانغا ئايلاندى، بىرى سەرۋى قامەت، ئافتابى تەلئەتلىك بەرنا يىگىت ۋە يەنە بىرى گۈزەللىك بېغىنىڭ نازۇك نىھالى، جامالى سەھەر قۇياشىدەك رەڭلىنىپ، نۇرلىنىپ تۇرغان رەنايى جاھان ئىدى. شاھزادە ئەنۋەر ئول نازنىن پەرنى كۈموش ئەجدىھا دەريادىن ئۆتۈپ، قاف تېغىغا قايتىش يولىدا كۆرگەن چۈشىدىكى پەرىزادەك ھېس قىلدى.

ئۇلار كېلىپ سالاملاشتى، شاھزادە ئەنۋەر سالامنى ئىلىك ئېلىپ سورىدى:

— كىم بولۇرسىزلەر؟

— دوستۇڭ ئاق بېلىقمەن:

— دېدى يىگىت كۈلۈمسىرەپ. شاھزادە ئەنۋەر ئەجەبلىنىپ سورىدى:

— ئىلگىرى نېمىشقا ئاق بېلىق سۈرىتىدە يۈرگەنسىدىڭ؟ ئول دىلرەبا نازنىن كىمدۇر؟ يىگىت دېدى:

— ئەي بۇرادەر ئەزىز، ئەسلى سۇ پەرىلىرىدىنمىز، بىرىمىز كۈموش ئەجدىھا دەريانىڭ ماكان قىلغان پەرىلەر شاھزادىسى، بىرىمىز دىۋىلەر ئىقلىمىدىكى بىر دېڭىزنى ماكان قىلغان پەرىلەر مەلىكىسى، ھەر ئىككىمىز بىر كۈنلەر سەيلە - تاماشىغا

چىقىپ بىر گۈلىستاندا ئۇچرىشىپ قالدۇق، ۋە جان - دىلىمىز بىرلە بىر - بىرىمىزگە ئاشىقى بىقارار بولدۇق ئەمما ئاتا - ئانىلىرىمىز بىر - بىرىمىزگە جۇپ بولماقنى چەكلىدى، سەۋەبى- كى بۇرۇندىن قالغان ئۆچ - ئاداۋەتلىرى بار ئىكەن، ئاخىرى ئۇشبۇ دەريا‌غا قېچىپ كەلدۇق ئەمما ئول مەھبۇبنىڭ ئاتىسى بىر قارا دىۋە مەلئۇننى ئەۋەتتى، كۆچ ئېلىشالماي زەئىپ بول- دۇم، كارامەت تەڭداشسىز يامان دىۋە ئىدى، مېنى سېھرىي - ئەپسۇن بىلەن بېلىق سۈرىتىگە كىرگۈزدى، ئول نىگارىم بولسا دەردۇ - ھالىمغا ئېچىنىپ قەسەم قىلدىكى: «بىر ئۇنىڭدىن باشقىغا كۆڭۈل بەرمەسمەن، جان گۆھىرىم ۋۇجۇد ساندۇقۇمدا بولسىلا ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرمەككە ھەرىكەت قىلارمەن» دەپ.

شۇ قەسىمى تۈپەيلى ئۇ دائىم قارا دىۋىنى يوقاتماق كويىدىلا يۈردى چۈنكى قارا دىۋە ھالاك بولسىلا ئەسلىمگە كېلەر ئىدىم ئەمما ئارمانغا چۈشلۈق دەرمان يوق ئىدى، ئاخىر كۈمۈش ئەجدىھا دەريا‌سى بويىدا سەن ئول مەلئۇننى جەھەننەمگە ئۇزاتـ تىمەن، مەھبۇبىمۇ ۋە مەنمۇ ئول دەردى - بالادىن خالاس بولدۇق، ئادەمزاتتىن خالىي ئۇشبۇ دەريائى ئەزىمنى ماكان قىلدۇق، نام - ئەمەلىمىزنى سورىسا‌ڭ مېنى شاھزادە شىرئەـ لى، ئول دىلبەرىمنى بولسا مەلىكە دىلخۇمار دەرلەر، گاھ ئادەم سۈرىتىدە، گاھى ئەجدىھا سۈرىتىدە ئايان بولۇرمىز.

شاھزادە ئەنۋەر بۇ بىر جۇپلەرنىڭ تىنچ - خاتىرجەملىككە ئېرىشكىنى ۋە ۋەسلى دىدارلىرىغا يېتىشكىنىنى مۇبارەكلەپ، ئاندىن خەيرلەشتى، تېزرەك ۋەتەن تۇپرىقىنى بوسە قىلىپ، ئاتاـ ئانىسىنىڭ باغرىغا تاشلىنىپ، ئۇلارنىڭ قايغۇلۇق دىللىرىـ غا شادلىق بېغىشلىماق زۆرۈرلۈكىنى ئىزھار قىلىپ، ئۇلارنىڭ بەزمە - زىياپەت بېرىش تەكلىپىنى قايتۇردى.

پەرىزات مەھبۇبلىرى بىلەن ئۈچار گىلەمگە ئولتۇردى، شاھزادە شىرئەلى، مەلىكە دىلخۇمارنىڭ ئاق يول تىلەشلىرى

ئىچىدە كۆككە پەرۋاز قىلدى، شۇنداق يۇرۇپ، شاھزادە پەرۇخ-
نىڭ چاھار بېغى ئاسمىنىغا يەتتى، تۆۋەنگە نەزەر سېلىپ كۆر-
دىكى شاھزادە پەرۇخ بىلەن پەرىزات گۈلنىگار پاچاقلاپ تاشلان-
غان زەر قەپەس يېنىدا ۋىسال بەزمىسى قۇرۇپتۇ، تەمبۇرنى
شوخ پەدىگە چاڭ كەلتۈرۈپ سايرىتىپ، ياقۇت قەدەھلىرىدە گۈل
رەڭلىك شارابلارنى بىر - بىرىگە تۇتۇشۇپ چەكسىز شادلىق ۋە
مېھرىبانلىق تۇيغۇلىرى ئىچىگە چۆمۈپ ئولتۇرۇشۇپتۇ.

شاھزادە ئەنۋەر ئۇلارنىڭ ھال - ئەھۋالىدىن خاتىرجەم
بولدى، خۇرسەنلىكى دىلىغا سىغمىغان ھالدا يولىنى داۋام قىل-
دى.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز ھەققىدە قىسسە

رىۋايەت خەزىنىلىرىنىڭ تىلسىم دەرۋازىلىرىنى ئاچقۇچى رىۋايەت تىلىدىن شۇنداق دۇردانىلەر چىچىلۇركى، قەدىمكى شەمئى جاھان قەلئەسىدە مال ـ مۇلكى ھەددى ـ ھىسابسىز، كۇچ ۋە ھەيۋىتى تەڭداشسىز پادىشاھ نادىرى دەۋرانى باھادىر شاھ سەلتەنەت تەختىگە زىننەت بولۇپ، ئادالەت قۇياشىنى نۇرلاندۇرۇپ تۇرار ئىدى، ئۇ بۇ دۇنيا غېمىدىن خالىي بولغانىچۇن ئۇ دۇنيالىقى غېمىدە ئاخىرقى ئۆمرىنى ئىككىگە بۆلۈپ، بىر قىسمىنى ئىبادەتكە بىر قىسمىنى سەلتەنەت، مەئىشەت ئىشلىرىغا سەرپ ئېتىپ يۇرگەن بىر مويسىپىت ئىدى.

ئەمما، شۇنداق تىنچ كۇنلەرنىڭ راۋاجى چىقماي تۇرۇپلا بىر كۇنلىرى ئۇنىڭ بېشىغا غەم بۇلۇتى سايە تاشلاپ، دەردى-پىراق چاقمىقى چۇشۇپ، كۆڭۈل خامىنىغا ئوت تۇتىشىپ، خاتىرجەملىك چەشلىرىنى كۆيدۇرۇپ كۇل قىلدى، ئاش ـ تائام-ىدىن رايىنى ياندۇرۇپ، سەلتەنەت ئىشىنى ھەم تاشلاتقۇزۇپ، كۇن ۋە تۇن ۋۇجۇد كېمىسىنى قۇرتتەك غاجاپ تېشىپ ئەجەل دېڭىزىغا غەرق قىلماق قەستى پەيدا قىلدى.

بۇنداق ھادىسىلەر يۇز بېرىشكە سەۋەب شۇ ئىدىكى، بىركۇ-نى تاڭغا يېقىن باھادىر شاھ بىر چۇش كۆرگەن، چۇشىدە مۇنداق بىر ئىش كۆرگەنىكەن: ئۇ كەچكى شەپەق نۇرىغا چۆمگەن پاياڭ-سىز كەڭ بىر دېڭىز قىرغىقىدا پۇتلىرىنى يالاپ كېتىۋاتقان دېڭىز دولقۇنلىرىغىمۇ پىسەنت قىلماي يىراق ـ يىراقلارغا قاراپ قادىلىپ تۇرغۇدەك، كۆپ ۋاقىت ئۆتمەيلا قۇياش مەغرىب ئۇپۇق-لىرىدا غايىب بولۇپ ئالەم ـ جاھاننى زۇلمەت قارا‌ڭغۇلۇقى

بىسىپ كەتكۈدەك، دېڭىز دەھشەتلىك گۈرۈلدەپ، دولقۇنلىرى ئاسمان - پەلەك داۋالغۇپ، ئوخچۇپ، قىرغاق تەرەپكە يامراپ كېلىپ باھادىر شاھنى يالماپ كېتىش قەستىدە بولغۇدەك، شىدەتلىك قارا بوران ھەم قاتتىق گۈركىرەپ كېلىپ يولۇققان دەل- دەرەخلەرنى قاراسلىتىپ سۇندۇرۇپ، باھادىر شاھنىمۇ غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ كەتكۈدەك ئەلپازىدا قۇتراۋاتقۇدەك، باھادىر شاھ ۋۇجۇدىنى ئەجەل ۋەھىمىسى چاڭگىلىغا ئېلىپ تېنەپ - تىترەپ تۇرغان شۇ خەتەرلىك مىنۇتلار تۈيۇقسىز قۇياش پاتقان مەغرىب ئۇپۇقلىرىدا قۇياش قايتا كۆتۈرۈلگەن مىسالى بىر ھالەت زاھىر بولۇپ دەھشەتلىك دولقۇنلاپ تۇرغان دېڭىز تىنچلىنىپ، قۇتراۋاتقان بوران چىپپىدە توختاپتۇدەك، ئارقىدىنلا دېڭىز يۈزىدىن قىپقىزىل سەھەر قۇياشىدەك نۇرلىنىپ جۇلالاپ تۇرغان لېگەندەك چوڭلۇقتا پورەكلەپ ئېچىلغان بىر تال ئەتىر- گۈل ئاستا- ئاستا كۆتۈرۈلۈپ چىققۇدەك، ئۇنىڭ خۇشبۇي ھىدى ھەر تەرەپكە تارىلىپ، تا باھادىر شاھنىڭ دىماغلىرىغىچە يېتىپ كېلىپ ۋۇجۇد ئالتۇنىنى سىمابتەك ئېرىتىپ ئەس - ھوشىدىن جۇدا قىلغۇدەك، مەستلىك كەيپىگە ئەسىر بولغان باھادىر شاھ: ئاھ! نىجاتلىق گۈلى دەپ خىتاب قىلغىنىچە ئالدىغا ئۇمتىلىپ گۈلگە قول سۇنغۇدەك ئەمما شۇ مىنۇت سول يۇزىگە بىر شاپىلاق تېگىپ كەينىگە ئۇچۇپ كەتكۈدەك. مەشرىق تەرەپتىن يىلاندەك سوزۇلۇپ، كەلگەن بىر قارا قول يىراق - يىراقلاردىكى دېڭىز يۈزىدە سەھەر قۇياشىدەك پارلاپ تۇرغان ئەتىرگۈلنى ئۇزۇپ كەتكۈدەك، باھادىر شاھ شاپىلاق زەربىدىنمۇ ياكى ھەسرەت - نادامەت تۇپەيلىدىنمۇ ئەيتاۋۇر قاتتىق ئاھۇ - نادامەت چەككۈدەك، شۇ ھامان ئاغزىدىن قىزىل قان ئوقتەك ئېتىلىپ چىققۇدەك ... باھادىر شاھ شۇ ھامان قارا تەرگە چۆمگەن قورقۇنچ ۋە ئەندىشىگە تۇتقۇن بولغان ھالەتتە ئۇيقۇدىن بىدار بوپتۇ.

باھادىر شاھنىڭ ھالى خاراپلىقىدىن ئىزتىراپقا چۈشكەن ئوردا ئەھلى ئاخىر يىغىلىپ مەسلىھەت بىلەن شاھ ئالدىغا كىرىشتى:

— ئەي شانۇشەۋكەتتە تەڭداشسىز پادىشاھى دەۋران — دېدى ئاردىدىن بىر ۋەزىر، — مەملىكەت ئىگىسىز قالسا دۈشمەنلەر كۆلۈشۈپ، دوستلار يىغلىشار، ئەل پاراكەندە بولۇپ پىتنە - پاسات قۇرتلىرى سەلتەنەت تۈۋرۈكلىرىنى غاجاشقا چۈشەر. نىزاھلار ئەۋج ئېلىپ ئاپەت ئۇلغىيار، ئاقىۋەت پۇرسەتنى غەنىيمەت كۆرۈپ دۈشمەنلىرىمىز دۆلەتنى مۇنقەرز قىلغاي. ئالىيلىرىدىن ئۈمىدىمىز ئالەمچە. قايغۇ - نادامەت بولسىمۇ چىدام - تاقەت تاشلىرىدا باسۇرۇپ قويۇپ، دۆلەت ئىشلىرىغا كۆڭۈل بەرگەيلا، ئەلنى تىنچلاندۇرۇپ دوستلارغا شادلىق ۋە دۈشمەنلەرگە بەرھەم يەتكۈزگەيلا. باھادىر شاھ بېشىنى تۆۋەن سېلىپ ئويلىنىپ كېتىپ:

— ئەي سادىق دوستلىرىم، — دېدى ۋەزىرلىرىگە، — نەسىھەت دۇردانىلىرى بىباھادۇر، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلماق زۆرۈر-رىيەتتۇر. ئەمما، دەرد - پىراق ئازابى ئەقىل - ھوشۇمدىن ئايرىدى. چىدام غەيرەتتىن جۇدا قىلدى. كۇن - تۇن پىكرىم چۈشۈمدە كۆرگەن گۈلگە بەندىتۇر. جان تۇتىسى ۋۇجۇد قەپىسىمدە ئول گۈل شەيدالىقىدا پۇچىلىنىپ ياتماقتىدۇر، قايتىڭلار، ئۆز ئىشىڭلارنى بەجانىدىل قىلىڭلار، تېنىمدە دەرمانىم بولغان ھامان مەن ھەم بۇرچۇمنى ئادا قىلدۇرىمەن.

دۆلەت ئەربابلىرى قايتىپتۇ لېكىن شاھ باھادىرخان ئاب ئاشتىن قېيىلىپ ئاجىزلاپ كەتكىنى ئۈچۈن تەختتە ئولتۇرغۇدەك ماجالى بولمىدى.

شاھ باھادىرخانىنىڭ ھۆسن - جامالى قۇياشتەك نۇرلۇق ۋە قەددى - قامىتى ئاجايىپ قاملاشقان، يېشى ئەمدىلا ئون سەككىزگە ئۇلاشقان بىر ئوغلى بار ئىدى. قىيىن ئىشلارغىمۇ بىيار

هممەتلىك ۋە كىشىگە ئاجايىپ سېخىي، هممەتلىك بىر يىگىت ئىدى. ئاتىنىڭ هالىغا قاراپ كۆڭلى غەمگە تولۇپ ئاخىر تاقەت قاچىسى سۇنغان بىر چاغ ئاتىسى ئالدىغا كىرىپ دېدى:

— ئەي غەمگۇزارىم ئاتا جاھانغا ئاپىرىدە بولغاندىن بېرى ئاتىلىق مېھرىڭىز ۋە مەرھەمەتلىرىڭىز ئىلكىدە تۇمشۇقلۇققا چوقۇتماي، قاناتلىققا قېقىتماي راھەت - پاراغەتتە ئۆسۈپ يېتىلىپ يىگىتلىك مەقامىغا يېتىپ تۇرىمەن ئەمما جاۋابەن زەررىچە مەنپەئەت يەتكۈزۈپ ۋە ياكى ئازغىنا بولسىمۇ خىزمىتىڭىزنى ئورۇندىپ تەشەككۈرۇمنى بايان قىلماپتۇرمەن. ئىلتىماس قىلىدىغان مېنى سەپەرگە ئاتلاندۇرغايسىز، چۈشىڭىزدە كۆرگەن ئەتىرگۈل قەيەردە بولسا شۇ يەردىن تېپىپ كېلىپ، مۇبارەك قولىڭىزغا تاپشۇرغايمەن، دەپ فىراقىڭىزغا خالاسكار بولغايمەن.

— ئەي يۇرتىمنىڭ پاراسى، — دېدى شاھ باھا - دىرخان، — جۇدالىق دەردىڭ ئول ئەتىرگۈل ئىشتىياقىدىن چەندان ئازابتۇقتۇر، مېنى ئەمدى يېڭى غەم - ئەندىشىلەرگە دۇچار قىلماي دېسەڭ، بۇ ئىلتىماسىڭدىن يانغىن، زىنهار قۇبۇل قىلماسمەن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆز سۆزىدە جاھىللىق بىلەن چىڭ تۇردى. ئاردا كۆپ تالاشلار بولدى، ئوردا ئەھلى كېلىپ هەم شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە نەسىھەت قىلدى، كار قىلمىدى. ئاقىۋەت تۇن يېرىمدا شاھزادە ئابدۇلئەزىز تۇلپارىغا مىنىپ هېچكىمگە سەزدۇرمەي ئوردىدىن چىقتى. شەھەر دەرۋازىسىغا يەتتى. دەرۋازىۋەنلەر سەۋەب - سۇرۇشتە قىلىشقا پېتىنالماي دەرھال دەرۋازىنى ئېچىپ بەردى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرۋازىدىن چىقىپلا يادىن ئېتىلغان ئوقتەك قاراڭغۇلۇققا شۇڭغۇپ كەتتى.

تاڭلا شەھەر دەرۋازىۋەنلەر باھادىرشاھنى بۇ ئىشتىن خە-

ۋەردار قىلدى. باھادىر شاھ بېشىغا بىر قاپاق سوغۇق سۇ قۇيۇۋەتكەندەك چۆچۈپ ـ ئەندىكىپ دەرھال ياساۋۇللارغا شاھزا- دىنى قوغلاپ يېتىپ قايتۇرۇپ كېلىشكە پەرمان قىلدى. لېكىن ئۇلار نەچچە كۈنلەر ئىزدەپ يۈرۈپ تاپالماي نەتىجىسىز قايتىپ كېلىشتى، باھادىر شاھ بىيار ئىزتىراپقا چۈشتى. شۇ ھالدا باش ۋەزىرى:

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، — دېدى ئېغىز ئېچىپ، — شاھزادە مىنگەن تۇلپار باشقا ئاتلارنىڭ بىر ئايلىق يولىنى بىر كۈندە باسار، قاناتلىقلار قوغلاپ يەتمىسە ئاتلىقلار قوغلاپ يېتەلمەس، سەۋر قىلغايلا، ھەقتائالا ئۆز پاناھىدا ساق- لىغاي. ئەي ۋەزىرىم:

— دېدى باھادىر شاھ، — چۈشۈمدە كۆرگەن گۈل فىراقىدا نىمجان بولۇپ قالغان يەردە يۈرەك پارەم، يېگانە پەر- زەنتىمدىن ئايرىلسام جۈدالىق دەردىدە نەھالغا چۈشۈپ قالارمىنى تەسەۋۋۇر قىلمىدىڭمۇ، پايدىلىق مەسلىھەت بولسا ئېيتقىن، بولمىسا پەرمانىمغا مۇخالىپ سۆز قىلماي جىم تۇر. باش ۋەزىر خىجالەت بولۇپ، بېشىنى تۆۋەن سالدى. ئارقىدىن ئوردا ۋەزى- رى سۆز ئېچىپ:

— ئەي شاھى جاھان، — دېدى تەۋەززۇ بىلەن، — باش ۋەزىر جانابلىرىنىڭ ئېيتقىنى بەرھەق، شاھزادىمىزنى قايتۇرۇپ كەلمەكلىك ھەقىقەتەن ئىمكانسىزدۇر. ئەمما، ئىز ـ دېرىكىنى ئالماي تۇرۇپ ھەربىرىمىزگە ئارامىلىق بولماس. پالچى ـ قۇر- ئەندازلارنى جەم قىلايلى، شاھزادىمىز ھەققىدە بېشارەت بە- رسۇن. خەيرلىك بولسا سەۋر قىلايلى. ئەگەر بولسا بار ئامال ئىمكانىمىزچە ئىزدەپ ـ سوراقلاپ تېپىشقا ھەرىكەت قىلايلى.

باھادىر شاھ بۇ مەسلىھەتنى مەقبۇل كۆرۈپ، دەرھال پال- چى، قۇرئەندازلار ھەم ئۆلىمالارنى پەرمان بىرلە يىغدى، مۇد- دىئاسىنى بايان قىلدى. يىغىلغانلار ھەر قىسما ئۇسۇل ـ تەدبىر-

لەر بىلەن ئىزدىنىپ ئاخىر مۇنداق بېشارەت بېرىشتى:

— شاھزادە ئالىيلىرى ئاجايىپ خەتەرلىك سەپەرگە ئاتلىنىپتۇ، ئەمما نۇرغۇن مۇشكۈلات قۇلۇپلىرىنى ئېچىپ نامى تىللاردا داستان بولۇپ، كۆپلىگەن كىشىلەر دەردىگە دەرمان، رەنجىگە شىپا بولغۇدەك، ئاجايىپ كەچۈرمىشلىرى بىلەن شۆھرەت تاپارکەن...

بۇ سۆزلەرنى ئاڭلاپ باھادىر شاھنىڭ داۋالغۇپ تۇرغان دېڭىزدەك پاراكەندە كۆڭلى بىر ئاز تىنچلىنىپ، قۇرئەنداز، پالچى، دانىشمەن، ئۆلىمالارغا تاۋاق - تاۋاقتا تىللا، گۆھەر-ياقۇتلار ئىنئام قىلىپ دىللىرىنى خۇشخۇي قىلىپ قايتۇردى. ئاندىن خەزىنە ئىشىكىنى كەڭرى ئېچىپ، قىرىق كۇنگىچە مەملىكەت تەۋەسىدىكى يېتىم - يېتىمە، ئاجىز - ئاجىزە، پېقىر-مىسكىنلەرگە زەر ئۆە گۆھەرلەر سەدىقە بېرىپ، دۇنيادىن بىھاجەت قىلىپ، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ئامانلىقى ۋە ئىشلىرىدا زەپەر قۇچۇشى ئۈچۈن ئايىماي خەير - ئېھسان قىلىشنى ئەمر قىلدى. ئۆزى بولسا ئوردىنىڭ ئەڭ ئېگىز راۋاقلىرىدىن بىرىگە شاھانە كۇرسى قويدۇرۇپ پەرمان ئىجرا سىنى نازارەت قىلىپ ئولتۇردى. بۇ ئىشلار تامام بولغاندىن كېيىن يەنە دۆلەت ئىشلىرىنى ئۆز قولىغا ئېلىپ، ئۆز تۇرمۇشىنى ئىلگىرىكى رىتىمىغا چۈشۈردى.

ئەمدى سۆزنى شاھزادە ئابدۇلئەزىزدىن ئاڭلىغايسىز:

شاھزادە ئابدۇلئەزىز شەھەردىن چىقىپ، قۇيۇندەك تېز چاپقىنىچە تاڭ سەھەر مەزگىلى ئۆزىنى بىر جەزىرە قويىنىدا كۆردى، تۇلپارى نەچچە ئون كۇنلۇك مۇساپىنى بىراقلا باسقاندى. تۇن قاراڭغۇلۇقىدا قىسمەت شامىلىنىڭ ئۆزىنى ئۇ يەرگە ئۇچۇرۇپ كەلگىنىدىن ھەيرانلىققا پېتىپ، ھەر تەرەپكە چاپتى ئەما تۇلپارى ئاچ ۋە ئۇسسۇز بولغاچ يۇرۇشى ئاستىلاپ، چۆل

ياقسىغا يېتىش ئىمكانى بولمىدى، شۇ ھالەتتە يۇرۇپ بىر چاغلاردا چۆل شامىلى قۇلاقلىرىغا بىر كىشىنىڭ ناله ـ پەريادىنى ئېلىپ كەلدى:

قالدى ئارمان، كەتتى دەرمان، كەلدى دەھشەت باشىمە،
بولدى بوستان، دەشت چۆلىستان، تامدى قانلىق ياشىمە.
مىڭ ئەجەل بار، جان يېتىمدۇر، قايدا تاپسۇن، ئۇ نىجات،
مەيلى دەردىم، يوقتى ئەپسۇس، بولسا ئول يارقاشىمە.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىنىس ـ جىندىن خالىي جەزىرىدە ئاڭلانغان بۇ ناله ـ پىغاندىن ھەيرانلىق چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلىگىنىچە قالدى، ئاخىر سادا كەلگەن تەرەپكە بېرىپ، ناله قىلغۇچىنىڭ دەردىگە دەرمان بولماسلىقنى ئۆزىگە نامۇناسىپ كۆردى ـ دە، شۇ تەرەپكە راۋان بولدى.

بىر ۋاقىتلار ئالدىغا بىر بەرنا يىگىت يولۇقتى، ئاپتاپ مىسەللىك جامالىغا ئەجەل سايىسى چۈشۈپتۇ، جان گۆھىرىدىن جۇدا بولۇش ئالدىدا تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئول بىچارىنىڭ ئەزىز تېنىنى خارلىق تۇپرىقىدىن ئېلىپ تۇلپارىغا ئارتىپ يولىغا راۋان بولدى، ئۆزىدىمۇ ھەم ئول بىچارە يىگىت ھالىغا چۈشۈپ قالاي دېگەندە بىر توغراقزارلىققا يەتتى. ئاندىن جان بەخش ئەتكۈچى يېقىملىق كۈيدەك سۆنىڭ شىلدىرلىغان ساداسى كېلەر ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز توغراقلىققا كىرىپ نىجاتلىق چەشمىسىنى كۆردى، ئۆزىنى چەشمە بويىغا تاشلاپ، سۈيىدىن ئوچۇملاپ ئىچتى. كۈچ ـ قۇۋۋىتى ئەسلىگە كېلىپ ھوشسىز يىگىتنى چەشمە بويىغا چۈشۈردى، يۈزىگە سۇ سېپىپ لەۋلىرىگە تامغۇزۇپ ھوش كەپتىرىنى تەن قەپەسىگە قايتۇردى. يىگىت ھوشىغا كەلگەندىن كېيىن سورىدى:

— ئەي نىجاتكارىم پەرىشتە؟ مېنى ھالاكەت چۆلىدىن ھاياتلىق بوستانىغا كەلتۈردۈڭ، بىلمىدىمكى سەۋەبى نېمىدۇر؟

— ئەي دوستۇم، نە پەرى، نە پەرىشتە ئەمەسمەن، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز، — بەلكى ئادەم ئەۋلادىمەن، چۆلدە سېنى ھوشسىز كۆردۈم، تاشلاپ كەتمەككە كۆڭلۈم قويمىدى، سېنى تۈلپارىمغا ئارتىپ تېگىپ ماڭدىم، شۇ ياخشى ئىشىم سەۋەبىمىكىن ھەقتائالا مېنى بۇ چەشمە بويىغا يەتكۈزدى، ئەجەل ۋەھىمىدىن خالاسمۇ بولدۇق، ئەمدى ئەسلى- ۋەسلىگىنى بايان قىلغىن، چۆلدە ھوشسىز ياتمىقىڭغا باھانىسىنى ئايان قىلغىن. بار ئىمكانىمچە دەردىگە دەرمان بولۇرمەن. يىگىت دېدى:

— ئاتام نەقشى جاھان مەملىكىتىنىڭ پادىشاھى شىرئەلى- خاندۇر، شۇنىڭ يېگانە پەرزەنتى شاھزادە ئەكپەردۇرمەن، ۋاقىتكى يېشىم ئون يەتتىگە قەدەم قويدى، كۈنلىرىم ئويۇن - تاماشىلاردا مەنسىز ئۆتمەكتە ئىدى، شۇ كۈنلەردە قوشنا ئەلدىن بىر كارۋان كەلدى، بازاردا مالىلىرىنى يايما قىلدى. بىر رومال كۆردۈم، جامالى تولۇن ئايدىنمۇ نۇرلۇق بىر خۇش سۈرەت نەقىشلەنگەن. كۆردىمۇ دىلىمدا ئاشىقلىق ئوتلىرى يالقۇنجىدى، دىلئارامىمنى يوق قىلدى، شەيدالىق زەنجىرىگە بەند قىلدى، دەرھال رومالنى دېگەن نەرسىدە ئالدىم، سۈرەت ئىگىسىنى سوراقلاپ بىلدىم، ئول دىلرەبا جاھانگىر مەملىكىتىنىڭ زالىم خاقانى تۆمۈر شاھنىڭ مەلىكىسى نادىرە بانۇ ئىكەن. ئاتامغا رومالنى كۆرسەتتىم، ئەلچى ئەۋەتمەكنى ئىلتىجا قىلدىم ئەمما رەت قىلدى. سەۋەبى تۆمۈر شاھنىڭ كۈچلۈكلۈكتە تەڭدىشى يوق، ھاكاۋۇرلۇقتا جۈپتى يوق ئىكەن، كۈرمىڭ ئەلچىلەرنى قۇرۇق قايتۇرغان، تېخى سوۋغا - سالىمى كېمىپ قالسا ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلغانىكەن. ئامالسىز بىر كۈنى ئاتامدىن يوشۇرۇنچە

قىممەت باھا جاۋاھىراتلار بىلەن تولدۇرۇلغان خۇرجۇننى ئاتقا ئارتىپ جاھانگىر مەملىكىتىگە راۋان بولدۇم ۋە تۆمۈر شاھ ئالدىغا ھازىر بولدۇم. تۆمۈر شاھ سوۋغا قىلغان جاۋاھىراتلارنى خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلدى ئەمما تەلەپ ئىلتىماسىمنى ئاڭلىغاندا بولسا قاش ـ قاپاقلىرى تۇرۇلۇپ، ئوردىسىدىن قوغلاندى قىلدى. ئۇمىد رىشتىمنى ئۈزەلمەي قايتا كىرگىنىمدە ئۆلۈمگە بۇيرۇدى. شۇ ۋاقىت بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان مەلىكە نادىرەبانۇ بېشىمغا كەلگەن ئەجەل سايىنى ئاپتاپ مىسالى نۇرلۇق جامالى بىلەن قوغلاپ ھازىر بولدى ۋە دېدىكى: «ئەي ھۆرمەتلىك شاھ ئاتا، بۇ يىگىتكە رەھىم قىلغىن، ئۇنىڭسىزمۇ قىلچىك قانسىراپ قالماس، زالىملىقتا شۆھرىتىڭگە نۇقسان يەتمەس، ئەگەر قارارىڭدىن يانمىسالا مېنى ھەم قوشۇپ ئۆلتۈرگىن، گۇناھسىزلارنىڭ قېنى تۆكۈلۈۋەرمىكىگە سەۋەبكار بولۇۋەرمەي.»

تۆمۈرشاھ مەلىكىنىڭ سۆزىدىن غەزەپلەندى، بىراق ئۇنىڭ قەتئىيلىكىدىن خاتىرجەملىكى بۇزۇلۇپ، مېنى ئۆلۈمدىن خالاس قىلدى ۋە دېدىكى: «ئەي شاھزادە، قىزىمغا چىن ئاشىق بولسالا شەرتىم بار، ئورۇنداپ كەلسەڭ مۇرادىڭغا يەتكۈزەي، ئورۇنداپ كېلەلمىسەڭ ئۆلۈمىڭگە ھېچ كىشى ئارا تۇرالماس، ھۇزۇرۇمغا قەدەم باسقۇچى بولما.»

ـــ ئەي تۆمۈر شاھ، ـــ دېدىم مەردانىلىك بىلەن، ـــ ھەرنە شەرتىڭ بولسا ئورۇنداشقا ھازىرمەن. تۆمۈر شاھ دېدى:

ـــ بۇگۈنچە قايتىپ تۇر، تاڭلا سەھەر باغاقچە چىقىرىمەن، شەرتىم ئۇنىڭدا يېزىلغان.

ئۇمىد ۋە ئەندىشىلەر ئىچىدە ئوردىدىن ياندىم، مەلىكە نادىرەبانۇنىڭ ئۆزىنى كۆرگەن چاغدا سۇرىتىنى كۆرگەندە يالقۇنجىغان ئىشقىم ئوتى مېڭە ھەسسە ئۇلغايدى، كېچە كۆزۈمگە ئۇيقۇ كەلمىدى، جان ۋە دىلىم بىرلە نېمە شەرتى بولسا قوبۇل

قىلىشقا تەييار تۇردۇم، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا بىر كىشى باغاقچە ئېلىپ كەلدى، كۆردۈمكى ئۇشبۇ نەزمە يېزىلغان:

قايدا باردۇر «غەزنەئى جاۋاھىرات»،
قايدا باردۇر «تەختى شاھىنشاھ زامان»،
ئىزدەپ تاپقىن، بارچىنىڭ سىرىنى بىل،
قايدا باردۇر «قەسرى رەنايى جاھان».

نەزمىدە ئېيتىلغان جايى مەنزىلنى ئىزدەپ يۈرۈپ، بۇ چۆلگە كىرىپ قالدىم ئەمما كۆزلىگەن مەنزىل قارىسىنى كۆرمەي تۇرۇپ جاندىن جۇدا بولۇشقا تاسلا قالدىم. قالغىنى ئۆزۈڭگە ئايان دۇر.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاۋۋال ئۇنىڭ ئۇچۇن مۇراد دەرۋازىسىنى ئېچىپ بەرمەكنى لازىم تاپتى ـ دە، ھىممەت كەمىرىنى چىڭ باغلاپ:

ـــ ئەي دوستۇم دېدى، ـــ شاھزادە ئەكپەرگە، ـــ مەنمۇ بىر چوڭ ئەلنىڭ تەخت ۋارىسى شاھزادىمەن، ساڭا ياخشىلىق قىلغاندىن كېيىن ئاخىرىغا يەتكۈزەي، تېنىڭ ئاجىزلاپ تۇ، يەنە سەپەر قىلغۇدەك ھالىڭ يوق، ئۆز مەملىكىتىڭگە قايتىپ مېنى كۈتكىن، ئىشىڭنى پۈتتۈرمەي تۇرۇپ ئۆز ئىشىمغا قەدەم قويماسمەن، ئاللا مەدەت قىلسا مۇرادىڭنى ھاسىل قىلغايمەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ شاھزادە ئەكپەرنى تۇلپارىغا مىنگۈزۈپ ئادەمزات بار جايغا يەتكۈزۈپ قويدى ـ دە، خوشلىشىپ ئۆز يولىغا راۋان بولدى. نەچچە ئايلار ئىزدەپ، سوراقلاپ يۈردى، مەنزىلدىن نىشان بولمىدى. بىر ۋاقىتلار ئاجايىپ خۇش ھاۋالىق ۋە خۇش مەنزىرىلىك بىر ۋادىغا يەتتى، توپ ـ توپ تۇرلۇك ياۋايى ھايۋاناتلار يايلاپ يۈرگەن ئەمما بىرەر ئادەمزاتنىڭ

نه جىسمىدىن، نه ئىزىدىن ئەسەر يوق.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئېھتىيات يۈزىسىدىن ئالماس قىلىچ-نى يالىڭاچلاپ ئالغا قاراپ كېتىۋەردى. بىراق، ھېچبىر جاندار ئۇنىڭغا يېقىنلاشمىدى. شۇنداق قېلىپ، بىر خىلۋەتتە دەرۋىش-زاھىتلارنىڭ خاس ئىبادەتگاھى بولغان يېگانە گۇمبەزگە يولۇق-تى، گۇمبەزدە چاچ - ساقىلى ئۇچتەك ئاقارغان بىر زاھىت چىن ئىخلاسى بىلەن تائەت - ئىبادەتكە مەشغۇل ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۇتۇپ تۇرۇپ زاھىت ئىبادەتتىن پاراغ بولغاندا ئەدەپ - ئىكرامى بىلەن سالام بەردى. زاھىت ئۇنى گۇمبەز ئالدىدىكى بىر ئاقتاشتا ئولتۇرۇشنى تەكلىپ قى-لىپ، قاياقتىندۇر بىر تاش شىرە ئېلىپ كەلدى. ئۇستىگە تۇرلۇك - تۇرلۇك لەززەتلىك شېرىن مېۋىلەرنى ھازىر قىلدى ۋە دېدىكى: «ئەي مېھمان يىگىت، بۇ يەردە مېۋىدىن باشقا نېمەت يوق، ئالدىڭدا بىيار خىجىلمەن، قېنى ئاۋۋال ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق ئازابىدىن خالاس بول، ئاندىن مۇندا قەدىمىڭ يەتمەكتىن مۇددىئايىڭنى بايان قىل.» زاھىتتىن توغرا يولغا سېلىشنى ئىلتىماس قىلىشقا ئالدىراپ تۇرغان شاھزادە ئابدۇلئە-زىز، ئامالسىز ئۆز نەپسىنى تىزگىنىدىن ئازاد قىلدى، مېۋىلەر-دىن تويغۇچە بەھرە ئالدى، داستىخاندىن قولىنى تارتقىندا ھېس قىلدىكى ۋۇجۇد گۆھىرى رىيازەت چاڭگىلىدىن پاكلىنىپ، كۈچ-قۇۋۋىتى ئاۋۋالقىدىن ئون ھەسسە ئاشقاندۇر.

داستىخان يىغىلىپ دۇئادىن كېيىن شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەۋلىيا سۈپەت زاھىتقا يۈزلىنىپ، شاھزادە ئەكپەرنىڭ ئەھۋالى-نى بايان قىلدى ۋە ئۇنى مۇراد گۆھىرىگە ئېرىشتۇرمەك يولىدا سەپەر قىلغىنىنى ئايان قىلدى.

— ئەي مەرد ئوغلان، — دېدى زاھىت ئويلىنىپ كۆ-رۈپ، — تۆمۈر شاھ شاھزادە ئەكپەرنى ھالاكەت يولىغا ئەۋەت-كەن، يوقلۇق ئالىمىگە ئۇزاتماقنى ئۇمىد قىلغان. ئاللاغا يۈز-

مىڭ قەتىلەپ شۇكۇركى ئۇنىڭ ئۇچۇن سەپەرگە ئاتلىنىپ ھەر-لىغىچە مەنزىلگە يەتمەپسەن. بۇ سېنىڭ مەرد - مەردانە سېخىي-ھىممەتلىكىڭدىندۇر ھەم بەخت - تەلىيىڭدۇر، ئەمدى سېنى توغرا يولغا سالۇرمەن، ئاللا مەدەت قىلسا مەنزىلىڭگە ئامان-ئېسەن يەتكەيسەن ۋە ئاندا ئېزىتقۇ، تىلسىماتلارنى بەربات ئېتىپ ئازغۇنلارغا ئاتالغان ئول ھالاكەت گۆرلىرىنى يوق قىلغايسەن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىيار خۇش بولۇپ، كۆڭۈل خەزىنە-سىنىڭ دەرۋازىسى بولغان قۇلاقلىرىنى زاھىتنىڭ سۆز دۇرداند-لىرىگە توغرىلىدى، ئۇنىڭ تەقەززالىق ئوتىغا شىپالىق يامغۇر تۆكۈپ زاھىت دېدىكى: «ئول شەرتلەردە ئېيتىلغىنى بارسا كەلمەس چۆلدۇر، ئول دەشت - بايابان دېۋە - پەرىلەر ئىقلىمى-غا يېقىن جەزىرىدۇر، سېھرىي - جادۇگەر دېۋە - پەرىلەر ئىنسان ئەۋلادىنىڭ ئۆز ماكانلىرىغا قەدىمى يېتىپ قالماسلىقى ئۇچۇن ئاندا ئۇچ تىلسىمات بەرپا قىلغاندۇر. بىرى ‹لەزىنەئى جابان› يەنە بىرى ‹تەختى شاھىنشاھ زامان› ۋە يەنە بىرى «قەسرى رەنايى جاھان» دۇر. ئۇلارنىڭ ھەربىرى كىشىنى ئەقلىدىن جۇدا ئەيلەپ جان تۇتسىنى ئوۋ قىلغۇچى تۇزاقتۇر، شۇ سەۋەبتىن ئاندا بارغانلاردىن نە تىرىكى، نە ئۆلۈكى بولسۇن قايتقىنى يوقتۇر. تۆمۇر شاھ بۇيرۇغان مەنزىل ئاشۇدۇر. قەستكى شاھزادە ئەكىپەرنىڭ جان گۆھىرىنى ئول تىلسىماتقا بەند قىلماق ۋە ياكى سەرسانلىق جاپا بازغانلىرى ئاستىدا سەكپارە قىلماق. شاھزادە ئابدۇلئەزىز سورىدى:

— ئەي ئەۋلىيا ئاتا، ئول تىلسىم بالالىرىنى قانداق دەپئى قىلماق لازىمدۇر؟

زاھىت ئۇنىڭ دىلىغا ئۇمىد چىرىغى يېقىپ ئېيتتى: «ئەي مەرد ئوغلان، ھەر كىشىنىڭ نەپسى ئاتلىق بىر شەيتانى بار، ئول شەيتان كىشىنى ھەر كويغا سالار، ئۇنىڭغا يۇگەن سالماق زۆرۇردۇر. ئەپسۇس ئول شەيتانغا يۇگەن سالماق ۋە ئۇنىڭ

ۋەسۋەسىلىرىدىن ساقلانماق مۇشكۈلدۇر. شۇ سەۋەبتىن كىشى كۈرمەك بالاغا مۇپتىلادۇر. نەسىھىتىم، ھەر ئىشقا ئاۋۋال ئەقىل تۇلپارنىڭنى يۈگۈرتكىن، نەپسى تەقەززالىقلىرىڭغا ئېھتىياج تاغلىرىنى يۈك قىلغىن، يامان ئاقىۋەتلەردىن خالىي بولارسەن.»

— ئەي ئەۋلىيا ئاتا، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز دىلى يورۇپ، — پەندى جاۋاھىرلىرىڭنى كۆڭۈل قاپچۇقۇمدا ساقلىنار، ئەقلىمگە قۇۋۋەت ۋە ھەر ئىشىمغا نۇسرەت بەخشەندە قىلغۇسى.

ئەۋلىيا زاھىت ھىممەت داستىخىنىدى يەنىمۇ كەڭ يېيىپ:

— ئەي مەرد ئوغلان، — دېدى كۈلۈمسىرەپ، — ئېيتقانلىرىم ئول تىلسىملارنى بەربات ئېتىپ خەتەر ـ مۇشكۈلات قايناملىرىدىن مۇراد گۆھىرىڭنى سۇزۇپ قايتىشقا كۈپايە قىلماس، يەنە ئۇچ تال گۈل تەقدىم قىلارمەن، ئۆز ئورنىغا ئىشلىتەرسەن. ئاندىن زاھىت قولىنى ئۇزارتىپلا قاياقتىندۇر ئۇچ تال ئاق ئەتىرگۈل كامالچىسىنى ئالدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە بەردى، ۋە يەنە دېدىكى، — بۇ خىسلەتلىك ئەتىرگۈللەرنىڭ ھەربىرى بىر تىلسىم ئاچقۇچىدۇر، تا تىلسىملارغا يەتمىگۈچە كىشىگە ئايان قىلما، كۈن چىقىش تامان يۈرۈشەرگىن، ئاخىر مەنزىلگە يېتەرسەن، ئاللا مەدەتكار بولغاي.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز يەنە ئىلتىجا قىلدى:

— بارسا كەلمەس يولنىڭ ئالامەتلىرىنى بايان قىلسىڭىز.

— ئاق تۇلپارنىڭ بوۋادنىڭ ئوت ـ خەسلىرى بىلەن ئوزۇقلانسۇن، خىسلەتلىك چەشمە سۇيىگە قانسۇن. قىرىق كۈنلۈك يول باسقۇچە توختىماس. قىرىق يىللىق مۇساپىنى باسقۇچە توختىماس، ئاندىن مەنزىل ئايان بولار.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەۋلىيا زاھىتقا تەشەككۈر دۇردانىلە-

ری یاغدۇروپ، خەیرلەشكەندىن كېيىن ئاق تۇلپارىنى تويغۇچە ئوتلاتتى، قانغۇچە سۇغاردى، ئاندىن مەشرىق تامان يول ئالدى. ئاق تۇلپار مىسالى قاناتلانغان ئۇ يولنىڭ ئېگىز - پەس، ئوي - دۆڭگە قارىماي تۇۋاقلىرى زېمىن يۈزىگە تېگە - تەگمەي ئىلگىرىلىگەنلىكتىن ئون نەچچە ھەسسە تېز سۇرئەت بىلەن شۇنداق چاپتىكى ئاقار يۇلتۇزدەك يۇروپ كەتتى.

ئەلقىسسە، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاق تۇلپار بىرلە قىرىق يىللىق يولنى بىر بېسىپ ئاقىۋەت ئىنسان ئايىغى تەگكەن - تەگمىگىنىدىن ئىزنە يوق، جانلىق مەۋجۇداتلاردىن خالىي بىر چول جەزىرىگە يەتتى.

چەت ياقىسى ئاسمان گۇمبىزى بىلەن تۇتاش كەلگەن ئول جەزىرىگە ھەيرانلىق كۆزلىرى بىلەن قاراپ شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەمدى قايان مېڭىشىنى بىلمەي تۇرغىنىدا غۇرۇلداپ چىققان ئىسسىق چۆل شامىلى ئۇنىڭ قۇلاقلىرىغا قاياقتىندۇر بىرىنىڭ ناله - زارىنى ئېلىپ كەلدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆز - ئۆزىگە دېدىكى: «ئىنسان ئايىغى تەگمىگەن بۇ جەزىرىدە مەندىن ئۆزگە بىرىنىڭ ناله - زارى ئاڭلانغىنى ئاجايىپ بىر ئىشتۇر. ئەمدى ئول ناله - زار قىلغۇچى قېشىغا بارماق ۋە بىلمەك كېرەككى ئۇ كىمدۇر؟ قايسى بىر مەقسەت شامىلىدا ۋۇجۇدى خازان مىسالى ئۇچۇپ كەلگەندۇر.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز شامالغا يۈزلىنىپ يۇروپ كەتتى. ماڭغانسېرى ئول ناله - زار تېخىمۇ ئېنىق ئاڭلاندى، بىلدىكى بىرى مۇنداق ناله چېكىدۇر.

كىشى تاپقايمۇ يار ۋەسلىنى تېنەپ دەشتى باياۋاندا،
ياتار بەلكى خىرامان يار بىغەم زەر قەسرى ئايۋاندا.
ئۆتۈپتۇ قىرىق خازان پەسلى، يۇرەكتە ئىشق گۈلى سول-

ماي،
كېتەرمۇ گۈلى توزۇپ ئەمدى كۆيۈپ گۈلخانى ئارماندا.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز ئاخىر سادا كەلگەن جايغا يەتتى ۋە كۆردىكى، چاچلىرى گەدىنىگە، ساقال - بۇرۇتى كۆكسىگە چۈشكەن، كىيىملىرى جۇل - جۇل، ۋۇجۇد نىھالى قۇرۇغان قۇرايدەك بولۇپ قالغان بىر كىشى كۆز ياشلىرىدا ئەتراپ زېمىنى ئېلىپ، باغرىنى تۇپراققا يېقىپ ناله - زار قىلىپ يانقان، تىلىدا ھېلىقى تۆت مىسرا نەزمە جارى بولۇپ تۇرغان.

شاهزاده ئابدۇلئەزىزنى ئەجەبلىنىش تۇيغۇسى چىرمىدى ۋە سوئال قويدى:

— ئەي بىچاره، نى مەقسەت شامىلى بىرله مۇندا كېلىپ قالغانسەن؟ نى سەۋەبتىن شۇ بىر نەزمىنى تەكرار ئېيتىپ ۋە زارلاپ، ئۆلۈم شامىلى قۇتراپ يۇرىدىغان بۇ جەزىره تۇپرىقىغا باغرىڭنى يېقىپ ياتارسەن؟ ئول دەردمەن كىشى دېدى:

— ئەي بەرنا يىگىت، سوراپ نى قىلارسەن؟ جاۋاب بەرمەككە رايىم يوقتۇر، جاۋاب بەرسەممۇ ساڭا قىلچە پايدىسى يوقتۇر، بۇ يەرگە كەلمەگىڭنىڭ سەۋەبىگە ھەم قىزىقماسمەن، مېنى تولا سۆز قىلدۇرۇپ زەئىپ ھالىمغا ئازار قىلما. ياخشىلىق ئىستەر بولساڭ ھايالسىز جان كەپتىرىم تەن قەپىسىدىن جۇدا بولغاي، ئول ۋاقىت ۋۇجۇد نىھالىمنى يەر باغرىغا دەپنە قىلغىن، ھەقتائالا ئەجرىڭ ئۈچۈن مۇراد مەنزىلىڭنى يېقىن قىلغاي. شاهزاده ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي دىلخەستە، بىچاره، جان تېنىڭدە ئىكەن، مۇراد گۈلۈڭنىڭ خۇشبۇيىدىن نەپەس ئالماققا ئۈمىدۋار بول. ئۈمىد گۆھىرى بىرله ھاياتلىق كۆچىتىڭگە ئوزۇق بەرگىن، ۋاقىتسىز قۇرۇپ كەتمەس. سوئالىمغا جاۋاب بەرگىنكى دەردىڭگە دەرمان بولۇشقا تىرىشقايمەن، تا مۇراد گۈلىنى چېكەڭگە قىسمىغۇچە

ئۆزگە ئىشقا قەدەم قويماسمەن. ئول بىچارە دېدى:

ــ ئەي مەردانە يىگىت، لەۋلىرىڭدىن سۆز ئورنىغا مىسالى ئابىھايات تۆكۈلدى، ئەمما، ئۇمىد يوقكى دەردىمگە داۋا تېپىلماس، جان ھەلقۇمغا كېلىپتۇر بەلكى ئەمدى ئارقىسىغا يانماس، خەير شۇ ھالدىمۇ ياخشى سۆزلىرىڭ ھۆرمىتى ئەھۋالىمدىن خەۋەردار قىلسام ھېچقىسى بولماس.

ئاندىن ئۇ ئۆز ھالىنى بايان قىلدى. دېدىكى، ــ ئەي بالا دەشتىگە قەدەم قويغۇچى ئازغۇن يىگىت، رەڭگى رۇخسارىڭغا قارىسام ئاللانىڭ لوتفى كىرىمى بىلەن قىرىق يىللىق مۇساپىنى قىرىق كۈندە بېسىپ بۇ يەرگە كەلگەندەك قارارمەن، پېقىر بىچارىۋار بولسا قىرىق كۈندەك يولۇڭنى قىرىق يىلدا باستى، كۈرمەك جاپا ـ مۇشەققەتلەرگە مۇپتىلا بولۇپ، ھاياتلىق شامى كۆيۈپ تۈگەي دېگەندە بۇ يەرگە يەتتى. سەۋەبكى، گۈلشەنى ئاباد شاھىنىڭ پەرزەنتى دىلبەرى شاھزادە شىرئەلى نامىم ئەلگە مەشھۇر ئىدى، شىكار سەۋەبى دىلىمدا ئاتەش ئىدى. ھەپتىنىڭ بىر كۈنى ئوردىدا بولسام ئالتە كۈنى تاغ ـ دالىلاردا ئىدىم. شۇنداق كۈنلەردە بەڭۇاشلىق شامىلى ۋۇجۇد نىھالىمنى بىر دەشت ـ باياۋانغا يەتكۈزدى ئەمما ئازغۇنلۇق قايتارغا ئىمكان بەرمىدى، ئول باياۋاندىن چىقىپ كەتمەك ئۈمىدى بىلەن يۈرۈپ، بىيار ھارغىنلىق تۈپەيلى تۈلپارىم ھالەك بولدى، باغرىم كاۋاپ بولدى، شۇ ھالدىمۇ ئاياغلىرىمغا رىغبەت بېرىپ چۆلدىن چىقىپ كەتمەككە ئىنتىلەر ئىدىم ئەمما ئاچلىق، ئۈسسۈزلۈق ماداريمنى تامام قىلدى. بىھوش بولۇپ يىقىلدىم، نى ۋاقىتلار ئۆتتىكىن بىر چاغلاردا دىماغلىرىمغا ئاجايىپ ھۈزۈر بەخش خۇش ھىد تولۇپ، گويا ئۆلگەن جىسمىمغا قايتىدىن جان كىردى. كۆزلىرىمنى ئاچسام بېشىمدا ھۆسن ـ جامالىنى چۈمبەل ئىچىگە پىنھان قىلغان قىرىق بىر تەن نازىنىن دىلرەبا قاراپ تۇرپتۇ، ئۇلارنىڭ قۇتلۇق قەدەملىرىدىن چۆل قوينى مىسالى بىر گۈل-

شەن بولۇپتۇ، ھەيرانلىق ئىلكىدە ئورنۇمدىن تۇرۇپ نەزەر سالدىم، كۆردۈمكى ئول گۈلبەدەنلەر ئارا بارچىدىن پۇزۇر كىيىملىك ۋە بارچىدىن ئېسىل زىبۇ زىننەتلىك، جامالى چۈمبەل ئىچىدە تولۇن ئايدەك نۇرلىنىپ تالى مەجنۇندەك ئەۋرىشىم ۋە خۇش پىچىم قامىتى كۆرگەنلەر دىل رىشتىنى ئۆزىگە باغلىدى. ماققا تەييار تۇراردۇر. زوق - ھەۋىسىم ئۇرغۇپ ۋە ھەممىنى ئۇنتۇپ بۇ نەزمىنى ئوقۇدۇم:

كىم ئۇ گۈلرەفتارى بىرلە چۆلنى بوستان ئەيلىگەن،
خەنجىرى ھەيرانلىقى ئەقلىمنى ۋەيران ئەيلىگەن.
مىسلى رەيھانزار ئارا ئول بىر يېگانە لالەدۇر،
ماھى رۇخسار ئىشتىياقىن جىسمىمغا دەرمان ئەيلىگەن.

نەزمىنى ئاڭلىغان ئول ھۆر - پەرى چۆلگە زىلزىلە سېلىپ خەندان ئۇرۇپ كۈلۈپ كېتىشتى، كۈلكىسى يېڭىلا جان كىرگەن جىسمىمنى ئەقىل تىزگىنىدىن جۈدا قىلدى. قىرىق تەن ھۆر- پەرى ئارىسىدا كۆكتىكى يۈلتۇزلار بەزمىسىدە نۇرلىنىپ تۇرغان ئايدەك ئول يېگانە دىلنەۋاز پەرىنىڭ ھۆسن - جامالىنى بىر كۆرمەك ئىشتىياقى بىلەن ۋۇجۇد نىھالىمنى ئوت چىرمىدى، شۇ ھالەتتە ئۇل پەرىۋەش ئالدىغا پەرۋانىدەك ئېتىلىپ بېرىپ: «ئەي گۈزەللىك مەملىكىتىنىڭ شاھبانۇسى، نە بولۇر- كى خۇرشىد جامالىڭنى بىر مەرتىۋە ئاشكارا ئەيلەپ، كۆڭۈل ئاسمىنىمنى مۇنەۋۋەر قىلساڭ، ئول ئايۋانىگە زىبا سۈرەتلىك نەقىشى بىرلە زىننەت بەرسەم، مىڭ جېنىم بولسا ھەممىنى سەن بىر لوتفى كەرىمىڭ يولىدا پىدا قىلسام،» دېگىنىمچە تەنتەكلىك قىلىپ چۈمبىلىگە قول ئۇزاتتىم، ئۇنىڭ جامالىنى كۆرمەك ھەۋىسىدىن باشقا ھېچ ئىش ئەقىل - ھوشىنى قولدىن بېرىپ بولغان كاللامغا كەلمىگەنىدى، ئول سەنەم غەزەپناك بولۇپ،

«ئەي بىئەدەپ ئىنسانغا ياخشىلىق قىلغۇچى شۇنداق بىۋاپالىق جاۋابىغا ئېرىشەرمۇ» دەپ كايىغىنىچە بىر كاچات ئۇردىكى، ئول كاچات يۇزۈمگە ئەمەس مىسالى جېنىمغا ئۇرۇلغانچە ھېس قىلىپ، قايتىدىن ئۆلۈك ۋە تىرىك ئارىلىقىدا ھوشسىزلىنىپ يىقىلدىم، نى ۋاقىتتىكى كۆزۈم ئېچىلغاندا چۆل باغرىنى گۈلىستان ئەيلىگەنلەردىن بىرىمۇ يوق، ھەر تەرەپكە يۈگۈردۈم. بىراق ئۆزى تۈگۈل دەسسىگەن قەدەم ئىزىمۇ كۆرۈنمىدى، پەقەت ئاسمانغا چىقىپ كەتتى يا يەرگە، ئائىلاج بۇ نەزمىنى زىكرى قىلغۇنچە ئۇلارنى ئىزدەپ ـ سوراقلاپ تاپماق ئۈمىدىده يولغا راۋان بولدۇم:

سەنەمجان ۋەسلىنى ئىزدەش غېربىلەر قەلبى غۇۋغاسى،
ۋىسال شەربىتىن ئىچمەك ئۈمىدى، باشى سەۋداسى.

ئەمما، نەچچە يىللار ئەل كېزىپمۇ ئول پەرىلەر ھەققىده جۈملە خەۋەرگە مۇيەسسەر بولمىدىم، بەلكى كىشىلەر-نىڭ تاپا ـ تەنە، پىتنە ـ پاساتلىرىغا دەستەك ۋە مەسخىره ئوقلىرىغا نىشان بولۇپ، ئول ماھىروي ئىشتىياقىدا كۆيۈپ چوغلانغان يۈرەك ـ باغرىم يەنمۇ شىكەستىلىنىپ، ئاقىۋەت جان تۈتىسىنى ئەجەل بۈركۈتىگە يەم قىلىپ، ئىشق بالاسىدىن باربخ بولماقنى ئىستىدىم. شۇ ۋاقىت بىر دانىشمەن يولۇقتى ۋە ئاڭلىغان ـ بىلگەنلىرىنى بايان قىلىپ دېدىكى: «تاسادىپىي يولۇققان ۋە ئىز قالدۇرماي غايىب بولغانغا قارىغاندا ئول قىرىق بىر تەن نازىنىن پەرىلەر نەسلىدىن بولسا كېرەك.

ئاندىن پەرىلەر يۈرتىغا بارماقنىڭ يولىدىن بېشارەت بەردى. ئول رەھنىما كۆرسەتكەن يول بىلەن مانا قىرىق يىل يۈرۈپتىمەن، قاچانكى بۇ يەرگە يەتتىم، ماڭارغا ماجالىم قالمىدى، جان تۈمشۇقۇمغا كېلىپ قالدى. ئول سەنەمنىڭ خۇرشىد جامالىنى

بىر مەرتىۋە كۆرمەكنى ئارزۇلار ئىدىم ئەمما مۇرادىم ھاسىل بولماي تۇرۇپ جاندىن جۇدا بولۇر ھالەتكە يەتتىم. ئۇمىد رىشـ تىم ئۇزۇلدى، شۇ سەۋەبتىن ئول نەزمىنى زىكرى قىلغىنىمچە جان ئالغۇچى پەرىشتىنى ساقلاپ ياتار ئىدىم. سەن كېلىپ قالدىڭ، ئەھۋالىم شۇدۇر.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىيار ئىچ ئاغرىتىپ ئېيتتى:

— ئەي ناتىۋان ئاشىق، ئۇمىدسىزلىك شەيتانىنىڭ رەسمىـ دۇر، ئاللا رەھمەت قىلسا ئول سەنەمجان ۋەسلىگە تىرىكلىكىـ ڭىزدە مۇشەررەپ بولغايسىز، تۇلپارىمغا مىنىڭ، ئەل ئارىسىغا ئېلىپ بارسۇن، ۋىسال پەسلىنى كۈتۈپ تۇرۇڭ، جۇدالىق كۈنـ لىرى ھامان تامام بولغۇسى.

ئول ناتىۋان ئاشىقنىڭ ئەمدى سۆزلەرگە ھالى يوق ئىدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۆتۈرۈپ تۇلپار ئۈستىگە ئالدى، ئولتۇرـ غۇدەك مادارى يوقلۇقىنى ھېس قىلىپ، يىقىلىپ چۈشۈپ كەتـ مەسلىكى ئۇچۇن بەلـۋاغ بىلەن چىگىۋەتتى، ئاق تۇلپارنىڭ باش ـ كۆزىگە سۆيۈپ تۇرۇپ شۇنرلىدى: «ئەي جان ـ جىگەر دوستۇم، ئەمدى ئايرىلار بولدۇق، ئول كىشىنى ئەل ئارىسىغا ئېلىپ بارغىن، رەھىمدىل كىشىلەرگە دۇچ كەلسە ھالىغا يەتـ كۈسى، ئەھۋالى ياخشىلانسا ئەجەب ئەمەس.»

ئاق تۇلپار شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە قىيمىغاندەك قاراپ ـ قاراپ قويدى، ئاخىر چېپىپ كەتتى، ئاقار يۇلتۇزدەك تېزلا كۆزدىن غايىب بولدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز يولىنى پىيادە داۋام قىلدى. قانچىلىك ماڭغىنى نامەلۇم بىر چاغلاردا ئاجايىپ ئېـ سىل ۋە چوڭ بىر گۈمبەزگە دۇچ كەلدى. گۈمبەزنىڭ ياقۇتتىن ياسالغان قۇببىسى بۇلۇتلارغا تاقاشقان ۋە چوڭ يۇلتۇزدەك چاقـ ناپ تۇرغان، بىر خىشى كۈمۈشتىن بولسا، بىر خىشى ئالتۇنـ دىن ياسالغان، لەئەل ـ جاۋاھىراتلاردىن تۇرلۇك نەقىشلەر قىلىنغانىدى. تەرىپىگە تىل ئاجىزدۇر.

شاهزادە ئابدۇلئەزىز يېقىن بېرىپ تاماشا قىلدى، كۆزلە-
رى قاماشتى. دېدىكى: «ئەجەب ئېسىل شاھانە گۈمبەز ئىكەن،
قايسى ئۇلۇغ پادىشاھنىڭ ياكى قايسى ئەۋلىيايى - ماشايىخنىڭ
گۈمبىزىدۇر؟»

كۆڭلى گۈمبەز ئىچىگە كىرمەكنى تەقەززا قىلدى ۋە لېكىن
كىرىشكە ئىمكانى بولمىدى، چۈنكى گۈمبەزنىڭ ئالتۇندىن قۇ-
يۇلغان ۋە زۇمرەتتىن نەقىشلەر قىلىنغان ئىشىكى مەھكەم تاقال-
غانىدى، نەھايەت بىرروجەككە يولۇقتى، ئالتۇندىن يۇكسەك
ماھارەت بىلەن ھۆسنىخەت شەكلىدە قۇرئان ئايەتلىرى زاھىر
قىلىنغان ۋە ئاق ياقۇتتىن تاختا بىرلە توسۇقلانغانىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز روجەكتىن گۈمبەز ئىچىگە نەزەر تاش-
لىدى، كۆردىكى ئىچى تېشىدىنمۇ ياسىداق ۋە ھەشەمەتلىك،
قىزىل ئالتۇندىن ياساپ، ئاجايىپ ئېسىل گۆھەرلەر بىلەن بە-
زەلگەن بىر تەخت قويۇلغان. تەخت ئۈستىدە نە بىر شاھەنشاھ
جەستى ياكى بىر خىزىر سۈپەت ئاپئاق ساقاللىق مويسىپىت
ئەۋلىيا - ماشايىخنىڭ مۇبارەك جىسمى قويۇلغان ئەمەس بەلكى
بىر مۇشەققەتلىك سەپەر ئۈستىدە توغرا كېلىپ قالغان، ئول
گۈمبەز ئىچىدە زەر تەخت ئۈستىدە ئارامبەخش ئۇيقۇغا كەتگەن-
دەك كىيىملىرى جۇلدۇر، چارساقاللىق بىر كىشى ياتقان.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇنىڭدىن شاھانە گۈمبەز ۋە زەر تەخت-
كە مۇناسىپ ھېچبىر ئۇلۇغلۇق نىشانى كۆرمىدى، ئاخىر
ھەيرانلىق توپىسى ئەقىل - گۆھىرىنى كۆمۈپ تاشلاپ دې -
دىكى، — ياتقان جايى شۇنچە ئېسىل بولغان ئول بەندە
ھاياتلىقىدا نېمە ياخشى ئىشلارنى قىلغان ۋە قايسى دەرىجىدە
ئۇلۇغلانغان بولغىيدى، ئەقلىم يەتمىدىكى چېھرىدىن نە بىر
ئېسىل نەسەبلىك ۋەياكى نە بىر زاتى ئۇلۇغلۇق نىشانى كۆرۈن-
مەس.

شۇ ھامان ئۇنىڭ ۋۇجۇدىغا زەئىپلىك يۈزلىنىپ، نەچچە

ۋاقىتتىن بېرى سەزمىگەن سەپەر ھارغىنلىقى بىراقلا يەتتى، خامۇش ھالدا ئۆزىنى بىر يانغا تاشلىدى، ئوي - پىكىر دەريا سىغا غەرق بولدى. ئول دەريائى ئەزىم ئىچىدە ئۇنىڭ ئىرادە مەرۋايىتلىرىنى ئۇمىدسىزلىك سەدەپلىرى ئۆز باغرىغا بىر - بىرلەپ يوشۇرماقتا ئىدى. پاك نىيەت ئارزۇ كېمىسىگە قۇرت چۈشۈپ غاجاپ تەشمەكتە ۋە ئازغۇن خىياللار كېمە رولىنى بۇراپ ھالاكەت قايناملىرىغا باشلىماقتا ئىدى.

شۇ ۋاقىت ئول گۈمبىزى نادىرى دەۋران پەلەك چەرخىدەك چۆرگىلەپ - چۆرگىلەپ يەر قوينىغا چۆكۈپ غايىب بولدى ۋە ھايال قىلماي ئورنىغا بىر ئاددىي توپا قەبرە كۆتۈرۈلۈپ چىقتى.

ئۇيقۇ بىلەن ئويغاقلىق ئارىسىدا ياتقان شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئالدىدا زاھىر بولدىكى ئەك نامرات ۋە خار - زارلارنىڭ قەبرىسىدەك ئول ئاددىيغىنا توپا قەبرە يۇزىدە:

ياخشى ئىشنى قىلغىن ئادەت ھەر زامان،
ئول ئىشىڭغا بىل ياخشى ھەق بار ھامان.

دېگەن مىسرالار يۇلتۇزلار تىزمىسىدەك چاقناپ نۇرلىنىپ تۇرار ئىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بۇ مىسرالارنى ئوقۇپ تۇرار ئىدى، قەبرە يېرىلىپ ئارىسىدىن گۈمبىزى نادىرى جاھان ئىچرە زەر تەخت ئۇستىدە ياتقان كىشى چىقىپ كەلدى ۋە ـــ ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم، ئەي ياخشى يىگىت، ـــ دېدى سالام بېرىپ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز سالامغا جاۋاب بېرىپ دېدىكى، ـــ ئەي مۆھتەرەم زات ئاجايىپ كارامەتلەرنى كۆرۈۋاتىمەنكى، سىر - ئەسرارنى بىلمەككە تەقەززامەن. قەبرىدىن چىققان كىشى دېدىكى:

ـــ ئۇنداقتا ھېكايەمگە قۇلاق سالغايسىز.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۆڭۈل خەزىنىسىگە ئۇنىڭ سۆز ئۇد-

چىلىرىنى قاچىلاش ئۈچۈن ھازىرلىنىپ تۇردى. ئول كىشى ھەم يېنىدا تۇرۇپ ھېكايىسىنى باشلىدى:

— ئەي يىگىت، ھايات ۋاقتىمدا توغرا يولدىن چەتنەپ قاراقچىلىقنى كەسىپ قىلغانىدىم. قىرىق تەن شىرەكە باتۇر بۇرادىرىم بار ئىدى. مەخسۇس مالىلارنى ۋە كارۋانلارنى تالان-تاراج قىلار ئىدۇق. مېلىنى دەرھال تاپشۇرسا جېنى ئۆزىگە قالار ئىدى، ئەكسى جېنىمۇ ھەم مېلىمۇ قولدىن كېتەر ئىدى. شۇ ھالدا قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكىنى نامەلۇم، خىلۋەتگاھىمىز-دىكى بىر چوڭ ئۆڭكۇر ھەددى - ھېسابسىز ئالتۇن - كۈمۈش ئەسۋاب، تىللا، يامبۇ، گۆھەر، ياقۇت، ئېسىل رەخت - زەر-بابلارغا ۋە زىبۇ زىننەتلەرگە ۋە باشقا تۇرلۇك پۇللۇق بۇيۇملارغا تولدى ئەمما شۇنچە بايلىق توپلىغىنىمىز بىلەن زەررىچە بەھرە ئالماقتا ئىمكانىمىز يوق ئىدى. سەۋەبكى يامان ئاتىقىمىز ئەل ئاغزىدا پۇر بولغان. ئەل ئارىسىغا بېرىشقا ئىمكان يوق ئىدى. قىلمىشلىرىمىزنىڭ ئازابىدىن قورقۇپ، جان قايغۇسىدا ھەر ۋاقىت تاغ - دەشتلەردە تېنەپ - ئەندىكىپ يۈرەر ئىدۇق. ئاقىۋەت بىزنى يوقاتماق ئۈستىدە كارۋان سۈپەت كەلگەن شاھ لەشكەرلىرىگە دۇچ كەلدۇق. ئۇلارنىڭ تاغار - سۇكەنلىرى لەشكەر ئىكەن، ئالدىنىپ بۇلاشقا باردۇقۇ ئەمما قىرىق بىر بۇرادەر ئىچىدىن بىر ماڭىلا ئامان قايتىش نېسىپ بولدى، قالغانلار جەڭدە كۆپ دۈشمەنگە تەڭداش بولالماي جان گۆھىرىدىن جۈدا بولدى، تەنلىرى ئاندا قېلىپ قاغا - قۇزغۇنلارغا يەم بولدى.

شۇنىڭدىن كېيىن يېگانە قالدىم. بارىنى يەپ - ئىچىپ ھېچ ياققا بارمىدىم. بىر كۈنلەر ئىككى كىشىنىڭ قەدىمى ئاندا يېتىپ قالدى. بىرى ئەر، بىرى ئايال. قولىدا بىر - ئىككى ياشلاردا چېھرى ئون تۆت كۈنلۈك تولۇن ئاي مىسالى نۇرلىنىپ تۇرغان ئاجايىپ خۇش سۈرەت بىر ئوغۇل بالا ياتار ئىدى. بالىنىڭ كۆز

چەشمەلىرىدىن ياش ئۇنچىلىرى پادىشاھزادىگە مۇناسىپ ئېسىل لىباسلارغا تۆكۈلۈپ تۇرار ئىدى. بالىنىڭ ئەھۋالى بىرلە قالغان ئىككىيلەننىڭ ئەھۋالى ئاسمان ـ زېمىن پەرقلىق ئىدى.

بالىنى بىر كۆردىمۇ ۋۇجۇدۇم ئالتۇنى مېھرى ئاتەشىدە سىمابتەك ئېرىپ، كۆڭۈل كەپتىرىم تەقەززالىقتا تىپىرلاپ قالـ ىدى. پەرۋانىدەك ئېتىلىپ ئالدىغا باردىمۇ يەنە ئەقىل تىزگىنىمـ ىدە ئۆزۈمنى توختاتتىم، ئول يېگانىلەر مېنى كۆرۈپلا شەك ـ شۇبھە ئىچىدە بالىنى نېرى قىلىدى، تاقەتسىزلىنىپ سورد ـ ىدىم، ـــ ئەي ياخشىلار ئول چىرايلىق پەرزەنتنى نە سەۋەبتىن مۇشەققەتلىك سەپىرىگە ھەمراھ قىلدىڭىزلەر، ئول ھاياتلىق بېغىنىڭ نازۇك نىھالى جەننەت ئەھلى گۈلىستان ئىچىدە، ئالـ تۇن بۆشۈكتە پەرۋىش تاپمىقى لازىم ئىدىغۇ؟ ئۇلاردىن بىرى دېدى:

ـــ ئەي يوچۇن كىشى، بۇ بالا چىرايلىق بولغىنى ھەم شاھانە كىيىندۈرگىنى بىلەن ئەسلى قۇل بالىدۇر. بالىنى بەگـ زادىلەرگە سېتىش ئۈچۈن ئېلىپ ماڭغانمىز، تولا سۆز يورغـ لىتىپ بىزنى يولدىن قويما.

پەملىدىمكى سۆزلىرى يالغاندى. ئەمما، بىيار شادلىنىپ ئېيتتىم، ـــ ئېسىلزادىلەرنى ئىزدەپ ئاۋارە بولغۇچە ئۇنى ماڭا سېتىڭلار.

ئۇلار باش ـ ئايىغىمغىچە قارىۋېتىپ دېدى، ـــ بىر گاداي مىسالى ھالىڭ بىلەن قايسى مۇلكۈڭگە ئول جان گۆھىرىنى سېتىپ ئالماقچىسەن؟

ـــ مال بىساتىمنى كۆرمەي تۇرۇپ ھال ـ ئەھۋالىمغا باھا بەرمەڭلار، ـــ دېدىم ئۇلارغا، ـــ كاتتا پادىشاھلار خەزىنىسىـ دىنمۇ مولراق بىر جاي باردۇر، مال ـ دۇنيا ھېسابسىزدۇر. ئاندا بېرىپ كۆرۈڭلار. ئاندىن رازى بولساڭلار ئول جان گۆھـ رىنى ماڭا قالدۇرۇپ بارچە مۇلۇككە ئىگە بولۇڭلار.

ئۇلار بىر ئاز ئىككىلىنىپ تۇرۇشتى. ئاخىر يېگانىلىكتىن كۆڭۈل تىندۇرۇپ كەينىمدىن ماڭدى، تۇرار جايىمغا يەتتۇق، ئۆڭكۈرگە ئېلىپ كىردىم، بارچە مال ـ مۈلۈكلەرنى كۆرۈپ، كۆزلىرى چەكچىيىپ قالدى. سورىدىمكى:

ـــ بۇنىڭغا رازىمۇ سىلەر؟

ـــ بىزدىن ھېچنېمە تەلەپ قىلماي بالىنى ئېلىپ كەتسە- ڭىزلا بىز رازى، ـــ دېدى ئۇلار. خۇشاللىق بىلەن بالىنى قۇلۇمغا ئالدىم، ئۇلارمۇ قىلچە تارتىشمايلا بەردى، ئۆز بالىسى بولسا ئۇنداق قىلماس ئىدى.

شۇ ھامان ئول ھاياتلىق گۈلشەنىنىڭ نازۇك نىھالىنى ئۆز ماكانىغا يەتكۈزۈپ باغۋەنلەرنىڭ پەرۋىشىگە تاپشۇرماق ۋە ئاندىن تا ئۆلگۈچە خىزمىتىنى قىلماقنى خىيال قىلدىم ـ دە، دەرھال يولغا چىقتىم، مەقسەت ـ مۇددىئايىمنى سەزگەندەكلا ئول يۇ- رەك پارەمنىڭ كۆز چەشمەسىدىن تۆكۈلۈۋاتقان ئۇنچىلەر توختـ دى، يۈمران قوللىرى شۇ چاغقىچە كۈرمەك گۈناھلار يۈكلەنگەن بوينۇمغا گىرە سالدى. ئۆزۈمنى ئاجايىپ خۇشال ۋە يەڭگىل ھېس قىلدىم، قەدەملىرىم ئىتتىكلەپ ئىلگىرىكى ئىككى قەدەمـ لىك مۇساپىنى بىر چامداپ ھېلىقى ئەر ـ ئايال يېگانىلەر كەلگەن تەرەپكە يۈرۈپ كەتتىم، تېزلا ئول جامائەت ئارىسىغا بېرىپ قالدىم. «تونۇيدىغانلار چىقىپ قېلىپ مېنى پادىشاھقا تۇتۇپ بېرەرمۇ» دېگەن ئەندىشىدە يۈرىكىمْ سوقتى ئەمما بالىغا ئاش ـ تائام تېپىپ بەرمەك ئۈچۈن ئاندا بارمايمۇ بولماس ئىدى. ئاخىر ئەندىشە بوخچىسىنى يۈدۈپ تەۋەككۈل قىلىپ بېرىۋەردىم، بەخت ـ تەلىيىمگە مېنى تونۇيدىغانلار چىقمىدى. ياخشى سۆزلەر بىلەن ئاش- ئوزۇق تىلىدىم. بەردى. بالىغا يېگۈزدۈم، ئاشقاز- لىرىنى يەنە ئۇنىڭ ئۈچۈن ساقلىدىم، ئاندىن بالىنىڭ ئاتا- ئانىسىنى سۈرۈشتە قىلدىم. كۆپ كىشىنىڭ ئۇنى پەرزەنت قىلىۋالغۇسى كەلدى ئەمما يالغانغا تىلى بارمىدى، بالىنىڭ ئاتا

ـ ئانىسىنى بىلمەيدىغانلىقىنى ئېيتىشتى، خوشلىشىپ يولىنى داۋام قىلدىم. شۇ ھالەتتە نەچچە ئون كۈنگىچە تاپقىنىمنى ئاۋۇ ۋال بالىغا يېگۈزۈپ ۋە ئۇنى بار ئىمكانىمچە ئىسسىق ساقلاپ كىيىندۈرۈپ، گاھ قولۇمدا، گاھ بوينۇمدا كۆتۈرۈپ ئاتا ـ ئانىسىنى ئىزدەپ ـ سوراپ بىر شەھەرگە يەتتىم. ئاجايىپ ئاۋات شەھەر ئىكەن. شەھەرگە كىرىپ ئارىلاپ يۈرەر ئىدىم، كىشىلەر ھەر تەرەپكە قېچىشقا باشلىدى، تېگىرقاپ تۇرۇپ قاپتىمەن، ئالدىمدىن بىر ھەيۋەتلىك قوشۇن چىقىپ كەلدى، قوشۇن ئوتتۇ-رىسىدا شاھانە تاج كىيگەن زەرباب تونغا پۈركىنىپ، بىر كىشى ئالتۇندىن ئېگەر ـ جابدۇقلۇق ئارغىماقتا كېلىۋېتىپتۇ. شەھەر پادىشاھى ئىكەن، ۋاقتىدا ئۆزۈمنى دالدىغا ئالمىغاچ ياساۋۇللار تۇتۇپ ئالدىغا ئېلىپ باردى. ئۇنىڭ بالىغا كۆزى چۈشتى ـ دە، سورىدى:

ـــ بۇ كىمنىڭ پەرزەنتىدۇ؟

ـــ بىلمەيمەن؟ ـــ دېدىم سۈر بېسىپ، ـــ قۇل بالىسى دەپ ساتارمەن بولغانلاردىن ئالغانىدىم، ئاتا ـ ئانىسىنى تاپسام، قولىغا تاپشۇرسام دەپ ئىزدەپ ـ سوراپ يۈرۈپتىمەن. شاھ بەدگۈمانلىق بىلەن توۋلىدى:

ـــ ئەي نابىكار، سۆزلىرىڭ يالغاندۇر، بەلكىم بالىنى ئوغرىلاپ قاچقاندۇرسەن، بولمىسا شۇنداق پادىشاھزادە سۈپەت-لىك بالىنى ئاتا ـ ئانىسى ئوڭايلا يىتتۈرۈپ قويارمۇ؟ كىشىنىڭ ئۇنى قۇل بالىسى ئورنىدا كۆرۈپ ئەيمەنمەستىن ساتىمەن دېيىش-كە تىلى بارارمۇ؟

مەن سۆزۈمنىڭ راستلىقىغا يارىتقۇچى ئىگەمنى شېپى كەل-تۈرۈپ شاھنى ئىشەندۈرمەك بولدۇم ئەمما قۇلاق سالماي ئول جان گۆھىرىمنى تارتىۋالدى ۋە بېشىمغا دەستەك بىلەن ئۇردى، بېشىم يېرىلىپ قانلىرىم ئاقتى ئەمما كۆزلىرىم بالىدا ئىدى. ئول گۆدەك يۇمران قوللىرىنى سوزۇپ يىغلاپ ماڭا تەلپۈنەر

ئىدى.

ياساۋۇللار دەرھال مېنى باغلىدى. شاھ دارغا ئېسىشنى ھۆكۈم قىلدى. دار ئالدىغا ئېلىپ بېرىلدىم، يەنىلا بالىغا تەلمۈرەر ئىدىم. پەقەت ھەقتائالادىن ئۈنى ئامان ـ ئېسەن ئۆز ئاتا-ئانىسى قولىغا يەتكۈزۈشنى تىلەر ئىدىم.

ياساۋۇللار خەلق ئالدىدا مېنى دارغا ئېسىشتى. بوينۇمغا سېلىنغان سىرتماق شۇنداق چوڭ ۋە مەزمۇتلۇقتىن قارىماي تارتىپ بولغۇچە ئۈزۈلۈپ بولدى. ئۈچ مەرتىۋە شۇنداق بولغاندىن كېيىن ئەل ئارىسىدا غوۋغا كۆتۈرۈلدى، «بۇ كىشى گۇناھسىز ئىكەن» دەپ، شاھ ئامالسىز يېڭى پەرمان چۈشۈرۈپ زىندانغا ھۆكۈم قىلدى، قاراڭغۇ زىندانىدا ئول ماھى تەلئەت گۆزەك ئوغۇلنى ئەسلەپ، تىنچ ـ ئامانلىقىنى تىلەپ ئولتۇرۇپ ئۈچ ئايغىچە ۋاقىت ئۆتتى، شۇ كۈنلەرنىڭ بىرى شەھەردە ناغرا ـ سۇناي ساداسى ياڭراپ داقا ـ دۇمباقلار ئالەمنى لەرزىگە سالدى. بىرمۇنچە ياساۋۇللار زىندان بېشىغا كېلىپ مېنى، باشقا مەھبۇسلارنى تارتىۋالدى ۋە دېدىكى، ـــ ئىلگىرىكى پادىشاھ ئاتىتىن يىقىلىپ قازا قىلدى، ۋارىسى بولمىغاچ ئەل رايىغا مۇناسىپ يېڭى پادىشاھ تەختكە ئولتۇردى. ئەل خۇشاللىق خاسىيەتىدىن ئومۇمىي كەچۈرۈم جاكارلاندى. بارچە گۇناھكارلار ئازاد بولدۇڭلار. بارچە مەھبۇسلار يېڭى پادىشاھقا بەخت تىلەپ يولۇڭلارغا مېڭىڭلار. زىندانىدا ئۆتكەن كۈنۈڭلارنى ئەسلەپ يېڭى گۇناھ سادىر قىلىشتىن ساقلىنىڭلار.

ھەممىمىز شادلىققا چۈمدۈق، كاللامغا شۇ كەلدىكى، ـــ ئول گۆزەكنىڭ ھالى نېچۈكدۈر؟

بىيار يالۋۇرۇپ سورىغاندىن كېيىن بىر ياساۋۇل ئېيتتى:

ـــ ئىلگىرىكى پادىشاھ بالىسىز ئىدى. ئول گۆزەكنى ئۆز پەرزەنتى قىلىپ تەربىيىلىمەك ئۈمىدىدە خاس ھەرەمگە ئېلىپ كەلگەن، ھازىر نە ھالدا ئىكەن، بىزگە نامەلۇم. شۇ ھامان

ئوردا ئالدىغا يۈگۈردۈم. ئوردا ئالدىدا نۇرغۇن كىشى ناغرا - سۇناي، داقا- دۇمباق چېلىپ شادىيانە ساماغا چۈشۈپتۇ، ئارد- سىدىن ئۆتۈپ ئوردا ئىچىگە ماڭدىم، كىرىپ - چىقىۋاتقانلار كۆپ بولغاچقا ياساۋۇللار توسالمىدى ئەمما شاھ قەسرى ئالدىدا توسۇلۇپ قالدىم، ئامالسىز بار ئاۋازىمچە پەرياد قىلدىم، — داد پادىشاھى ئالەم، ھالىمغا يەتكەيلا، — دەپ. قۇلاقنى پاك قىلغۇدەك ناغرا - سۇناي، دۇمباق سادالىرى ۋە قىقاس - چۇقانلار ئىچىدە ئاۋازىمنىڭ قانداقسىگە ئەتراپتىكى شاھانە قە- سىرنىڭ زەر تەختىدە ئولتۇرۇپ ۋەزىر - ۋۇزرا، بەگ - سەر- دارلار ۋە ئېسىلزادىلەرنىڭ تەبرىك مەدھىيىلىرى قايناممىغا چۆم- گەن يېڭى پادىشاھنىڭ قۇلىقىغا يەتكىنىنى بىلمەسمەن، ھايال ئۆتمەي ئۇ ئۆزى ئالدىمدا ھازىر بولدى ۋە سورىدى:

— پەرياد قىلغۇچى سەنمۇ؟

— شۇنداق ئادالەتپەرۋەر ئۇلۇغ شاھىم ، — دېدىم تەۋەز- زۇ بىلەن.

— بايا پەريادىڭنى ئاڭلاپ ۋۇجۇدۇم لەرزىگە كەلدى. نېمە ئەرزىڭ بولسا بايان قىلغىن. مەقسىتىڭگە يەتكۈزمىگۈچە باشقا ئىشقا قەدەم باسماسمەن، تەختكە ئولتۇرماسمەن، — دېدى ھىممەت كەمىرىنى چىڭ باغلاپ.

— ئەي ئادالەتنىڭ قۇياشى، ھەقىقەتنى نۇرلاندۇرغۇچى، ئەرزىم شۇكى، ئىككى - ئۈچ ياشلاردىكى بىر گۆزەكنى ساتار- مەنلەردىن بىر ئۆمۈر قاراقچىلىق قىلىپ يىغقان خەزىنىلىرىدە- كىدىنمۇ ئارتۇق مال - دۇنياغا ئالماشتۇرغانىدىم، مەقسىتىم ئول گۆزەكنى مېھرىبان ئاتا - ئانىسى قولىغا يەتكۈزمەك، ئۆمرۈمنى خىزمىتىدە تامام قىلماق ۋە شۇ ياخشىلىق خاسىيىتى بىلەن ئۆتكۈزگەن- گۇناھلىرىمنى گەدىنىمدىن ساقىت قىلماق ئىدى. كۇرمىڭ مۇشەققەتلەر ئىچىدە نۇرغۇن يول يۈرۈپ مۇبا- رەك شەھەرلىرىگە كەلگەنىدىم، ئىلگىرىكى شاھ يولۇقۇپ بالىنى

تارتىۋالدى، مېنى زۇلۇم كالتىكىگە بېسىپ، زىندانغا بەند قىلدى. ئۇچ ئاي يېتىپ ئۇشبۇ كۈنى ھەممەتلىرىدە ئازاد بولۇپتىمەن، تىلىكىم ئول گۆزەكنى قولۇمغا ئالسام، ئاتا ـ ئانىسىنى ئىزدەپ ـ سوراپ تاپسام، مۇرادىم ھاسىل ئىدى. شاھ دېدىكى:

ـــ ئەي مۇساپىر، جىنايەت كىرلىرىنى ياخشىلىق سۇيىدە يۇيای دەپسەن، نىيىتىڭ دۇرۇس، ئىززەت ـ ھۆرمەتكە مۇناسىپ كىشى ئىكەنسەن. بىلىشىمچە ئول گۆزەك مەرھۇم شاھ-نىڭ خاس قەسرىدە تەربىيەت قىلىنماقتا، ھازىرلا ئەكەلدۇرۇپ قولۇڭغا تاپشۇرغايمەن.

شاھ بىرمەھرەمنى بۇيرۇدى، تېزلا ئول كۆڭلۈم قاياشىنى ئېلىپ كەلدى، ھېلىھەم ئۇنتۇماپتۇ، بوينۇمغا ئېسىلدى، شۇ چاغدىكى خۇرسەنمەنلىكىمنى تىل بىلەن ئىزاھلاشقا ئاجىزمەن، مېھرىم بىلەن باغرىمغا باستىم، كۆرگەنلەر ھەممىسى تەسىرلەندى.

شاھ يەنە دېدى:

ـــ ئەي ياخشى كىشى، بۇ پەرزەنت ئېسىلزادە بولسا كېرەك، مەملىكىتىم تەۋەسىدىن ھازىرغىچە پەرزەنت يېتكەنلىك خەۋىرى تارالمىغان. سەن ئۆزگە مەملىكەتلەرگە بېرىپ ئىزدەپ باق.

شاھقا تەشەككۇر ئېيتىپ خوشلاشتىم. شاھ بىر تاۋاق تىللا ئىنئام قىلىپ دېدىكى:

ـــ ئەي ياخشى كىشى، سەپىرىڭ ئۇزۇن، خىراجىتىڭ يوقتۇر، بۇ بىر تاۋاق تىللانى ئالغىن، قىيىنچىلىقتا قالماسسەن، قاچانكى ئول پەرزەنتىڭ ئاتا ـ ئانىسىغا يولۇقساڭ مەندىن سالام ئېيتقىن، ئاندىن ئىمكان بولسا كېلىپ ئول خۇشاللىقتىن مېنى ھەم بەھرىمەن قىلغىن، تا سەندىن خۇش خەۋەر ئاڭلىغۇچە ماڭا ھەم دىل ئارامى بولماس.

شاھنىڭ ھەققىگە دۇئا قىلىپ، تىللانى بەلۋىغىمغا تۇگۈپ

يۇرۇپ كەتتىم. شاھ قىلغان ئادالەتلىك ياخشى ئىشى بىلەن ئەل ئاغزىدا شۆھرەتلىنىپ قالدى.

شۇ يۇرگەنچە بىر ئاي بولغاندا بىر تاغ باغرىغا يەتتىم، ئاندا قىرىق قاراقچى ماكان تۇتۇپتۇ. ئۇ يەردىن ئۆتكەندە ئۇلار ئالدىمدا ھازىر بولدى، جېنىمغا قەست قىلىپ بار - يوقۇمنى تارتىۋالماق بولدى، ئۇلارغا يالۋۇردۇم:

— ئەي بۇرادەر ئەزىمەت، جان قەستىدە بولماڭلار، بار بىساتىم بىر تاۋاق تىللادۇر، تىللانى ئېلىپ مېنى ئامان قويۇڭلار، ئول گۆدەكنى ئاتا - ئانىسىغا يەتكۈزمىسەم بولماس. ئەمما، ئول ۋەھشىيلەر تىللانى ئېلىپ بولدى قىلماي يەنە جان قەستىگە چۇشتى، بىيار غەزەپناك بولدۇم. بالىنى بىر دالدىغا قويۇپ «ئۆلسەم ئېلىشىپ ئۆلەي دەپ قولۇمغا پىچاق ئالدىم، شۇ ھامان بىر كارامەت يۈز بەردى، قوغۇن تىلىشقىلا يارايدىغان بۇ پىچاق بىردىنلا ئۇزىراپ رەقىبلەرگە ئەجەل ۋەھىمىسى سالىدىغان ئالماس قىلىچقا ئۆزگەردى. قاراقچىلار چۆچۈپ ھەر تەرەپكە قېچىشتى، ئۇلار كۆزدىن يوقالغاندىن كېيىن قولۇمغا قارىسام يەنە شۇ بۇرۇنقى پىچاق تۇرۇپتۇ، غىلاپقا سالدىم. بىر بالادىن ئامان قالغىنىمغا شۇكۇر - سانا ئېيتىپ بالىنى بوينۇمغا مىندۇرگىنىمچە يولۇمنى داۋام قىلدىم. بىر غارغا دۇچ كەلدىم، پەملىدىمكى قاراقچىلار تۇرار گاھىدۇر، بەلكىم بۇلاپ - تالانغان مالىلار يىغىلغاندۇر ئەمما ھازىر ئىگىسىز قالغان.

يولۇمغا كېتىۋەردىم، بىر چەت ياقا مەھەللىگە دۇچ كەلدىم، ئەھلى - مەھەللە نامراتلىقتىن ئەتىگىنىگە بار، كەچلىگىگە يوق، قورسىقىغا بار، ئۇچىسىغا يوق پېقىر كىشىلەر ئىكەن، شۇنداقتىمۇ ھەممىسى ھىممەتلىك كىشىلەر ئىكەن، تاپقان - تەرگىنىدىن ياخشىلىرىنى ئالدىمغا قويدى. ئاۋۋال بالىنى، ئاندىن ئۆز نەپسىمنى تويغۇزدۇم. ئاندىن دېدىمكى، — ئەي جامائەت، يولدا قاراقچىلارنىڭ تۇرار گاھىغا كۆزۈم چۈشتى،

بەلكىم ئۇ يەردە ھېسابسىز بايلىق بىكار تۇرغاندۇر. خالىغانلار بېرىڭلار، ھاجىتىڭلارغا سەرپ قىلىڭلار، ئول خەزىنە ھازىر پاناھسىز، پۇرسەت غەنىيمەت.

شۇ ھامان ياش يىگىتلەر ھەممىسى يىغىلدى، بارار بولدى، ئېھتىياتى ئۈچۈن ياراغ بولغۇدەك كالتەك، پالتا دېگەندەك نەرسىلەرنى ئېلىپ ماڭدۇق، غارغىمۇ يەتتۇق، قاراقچىلار تېخى قايتماپتۇ، ھەمراھلىرىم دەرھال غاردىكى بار مۇلۈكنى قويماي ئېلىپ ماڭدى. كۆتۈرگەنلىرى ئېغىرلىق قىلىپ مىڭ مۇشەققەتتە تۇن يېرىمى بىلەن مەھەللىسىگە يەتتى، تاڭلا سەھەر يولغا چىقتىم. بارچە ئەھلى — مەھەللە رەھمەت تەشەككۈرلەر بىلەن ئۇزىتىپ چىقتى، تۇتقان يوللۇقلىرىنى رەت قىلىپ يولۇمنى داۋام قىلدىم. بىر چوڭ شەھەرگە يەتتىم. شەھەر خەلقى ھالى پەرىشان يۇرىدۇ، سەۋەبىنى سورىسام دېدىكى، — مۇندىن بىر يىلچە ئىلگىرى شاھىمىڭ ئاجايىپ چىرايلىق گۆدەك شاھزادىسىنى باققۇچى كېنىزەك بىرلە ئۇنىڭ ئاشىنىسى ئوغرىلاپ قېچىپتۇ. بالا دەردىدە شاھ بىلەن خانىش يېگەن - ئىچكىنى زەھەر، زوقۇم بولۇپ، زار - زار يىغلاپ كېسەلگە مۇپتىلا بولۇپ يېتىپتۇ، ئەل ھالىدىن خەۋەر ئالالمىغاچ شۇ سەۋەبلىك ھەممە كىشى غەمكىن پەرىشان يۇرەر.

بىلدىمكى، ئول گۆدەك پادىشاھىمىڭ ئوغرىلانغان كۆز قارىچۇقىسى، يۇرەك پارىسى ئىكەن. دېدىمكى:

— ئەي بەختلىك ئىنسان، مېنى ئوردىغا باشلا، بۇ گۆدەك، شاھىمىڭ يىتكەن شاھزادىسىدۇر، شاھىمىڭ قولىغا تاپشۇرايلى، سۆيۈنچىسى ساڭا بولسۇن.

ئول كىشى خۇشاللىق بىلەن ئوردىغا باشلىدى. ئوردا ئالدىدىكى ياساۋۇللارغا مەقسەتنى بايان قىلدىم، ئۇلار ھەم خۇشاللىقتىن تەنتەنە قىلىشىپ بالا بىلەن قوشۇپ مېنى بېشىدا كۆتۈرۈشۈپ شاھ قەسرىگە ئېلىپ كىردى.

شاھ زەر تەختتە كۆزلىرى نەملىك، دىلى غەملىك بىر ھالەتتە ھالسىزلىنىپ ئولتۇرۇپتۇ. چېھرى پىراق ئوتىدا غازاڭ-دەك سارغىيىپتۇ، كۆزى بالىغا چۈشكەن ھامان، ـــ ئاھ، بالام! ـــ دەپ توۋلىغىنىچە تەختتىن ئۆزىنى تاشلىدى، بالىنى باغرىغا باستى، ئول گۆدەك ھەم ئاتىسىنى تونۇپ بوينىغا گىرە سالدى . . . بولغان ئىشلارنى تەسۋىرلەشكە تىل زەئىپتۇر. تۇرغانلار باراۋەر شادلىق ياشلىرىنى تۆكۈشتۇق، شاھ ئاندا ھا-زىر بولغان ھەممە كىشىگە تاۋاق - تاۋاقتا ئالتۇن - كۈمۈش، تىللا - يامبۇلار ئېلىپ چىقىپ چاچقۇ قىلدى. ئاندىن بالىنى كۆتۈرۈپ خاس ھەرەمگە ماڭدى. ئاندا نە ئىشلار بولغىنىدىن خەۋەرسىزمەن. ئاندا تۇرغان ۋەزىر - بەگلەر ھەممىسى دېگۈدەك يېنىدا بارىكى قىممەت باھالىق بىساتى - زەرباپ تون، زەر كەمەر، گۆھەر كۆزلۈك ئۈزۈك ۋە ھەميانلاردا تىللالارنى ئىختىد-يارىچە ئىنئام قىلدى، بۇ مالىلارنى كۆتۈرمەككە مادارىم يەتمە-دى. بىر چاغلاردا شاھ چېھرى شادلىقتىن قۇياشتەك نۇرلىنىپ تەبەسسۇم جىلۋە قىلغان ھالەتتە قايتىپ چىقتى، مېنى قولۇمدىن تۇتۇپ ئۆز تەختىدە بىللە ئولتۇرۇپ دېدى:

ـــ ئەي ئوغلۇمنىڭ نىجاتكارى، مېھرىبان دوستۇم، نى سەۋەبلەردىن ئول پەرزەنت يۈرەك پارەم ساخاۋەتلىك قوللىرىڭغا ئۆتۈپ قالدى.

مەن بارچە كەچمىشلىرىمنى بايان ئەيلىدىم. شاھ بىيار خۇرسەن بولدى ۋە دېدىكى:

ـــ ئەل غېمىدىن خالاس قىلۇرمەن، قىلغان خىزمىتىڭگە ئىنئام دېيىشكە تىلىم بارماس، خالىغانىنى سورىغىن، مەيلى شاھلىق تاجىمنى سورا، مەيلى خەزىنەمدە بارىكى مۈلۈكنى سورا ئىختىيارىڭچە بولسۇن، خالىغان نەرسەڭنى ھەدىيە قىلۇرمەن.

ـــ ھەي ھىممەتلىك ئۇلۇغ شاھ ئالىيلىرى، ـــ دېدىم-مەن جاۋابەن، ئىلگىرى قىلغان گۇناھلىرىمنى ساۋابلىق سۈيى

بىلەن پاكلىنىش ئۇمىدىده ۋە ئول پەرزەنت دىل - رىشتىمىزنىڭ مېھىر - مۇھەببىتى تۈپەيلى خىزمەتلىرىگە مۇيەسسەر بولغاڭ- مەن، ئىلگىرى قىلمىشلىرىمنى سۈرۈشته قىلماستىن كۆرسەتـ كەن ئىلتىپات ئىززەت - ئېتىبارلىرى ماڭا يېتەرلىك كاتتا مۇكاپاتتۇر، ساداقەتمەن دۆلەت ئەربابلىرى سىلى ئۆزلىرى ئۈـ چۈن بار - يوقىنى ئايىماي ئىنئاملار بېرىپ مېنى مال - دۇنيادىن بىھاجەت قىلدى، ئەمدى يەنه باشقا تىلىكىم يوقتۇر، بولسا بىر مەزگىل ئىجازەت قىلسىلا، ھەق - ئادالەتنى جارى قىلىپ مېنى زىندانىدىن ئازاد قىلغان ۋە ئىززەت - ئېتىبار بىلەن يولغا سېلىپ قويغان، ئۆزلىرىگە سالام يوللىغان، شاھ ئالدىغا بارسام، ۋەدەمنى ئادا قىلسام ئاندىن قايتىپ كېلىپ بىر ئۆمۈر شاھزادىمىزنىڭ چاكىرى بولۇپ خىزمىتىنى قىلسام زادىلا ئار- مىنىم قالماس ئىدى. شاھ دېدى:

— ۋاپادار دوستۇم، ھەممە خاھىشىڭچە بولسۇن ئەمما كەلگەن ھالىتىڭده قايتۇرالماسمەن، خەزىنىگە كىر، ئىككى سانداقا تەڭ ئېسىل جاۋاھىراتلارنى تولدۇر، ئاندىن خېچىرلار- غا يۈكلەپ ئېلىپ ماڭغىن، ساڭا يوللۇقۇم بولسۇن، ئادا- لەتپەرۋەر شاھقا ھەم ھەدىيەڭنى بار، ئالغاچ بارغىن.

شاھنىڭ سۆزىنى يېرالماي خەزىنىگە باردىم، تاللاشقا قو- لۇم بارمىدى، ئورنۇمدا شاھ بىلەن ئەۋەتكەن خەزىنىچى تاللـ دى، ئەڭ ئېسىل قىممەت باھالىق جاۋاھىراتلار بىلەن سانداقـ لارنى تولدۇردى، ئالتۇن قۇلۇپلاردا قۇلۇپلاپ، ئاچقۇچلارنى قولۇمغا بەردى، بىر كۈن شاھ ئوردىسىدا ئېسىل چۈشەكلەردە راھەتلىنىپ ئارام ئالدىم، تاڭ يورۇغان ھامان شاھ ئالىيلىرىـ دىن سەپەرگە ئىجازەت سورىدىم. سانداقلارنى تەكشۈرۈپ چـ قىپ ئاز كۆردى، شۇنداقتىمۇ قايتىپ كەلگەنده يەنىمۇ كۆپ ئىنئاملارغا مۇيەسسەر قىلماق بولۇپ ئىجازەت بەردى، ھەممىنى خېچىرلارغا يۈكلەپ سەپەرگە ئاتلاندىم.

يولغا چىقىپ كۆپ ۋاقىت ئۆتمەي بىرنەچچە ياساۋۇل قوغ-
لاپ كەلدى ۋە دېدىكى:

— شاھ ئالىيلىرىنىڭ دەيدىغان گېپى بار ئىكەن. دەرھال قايتسىلا.

شەھەرگە ياندىم، ئوردىغا كىردىم، شاھ خىجالەتمەنلىك بىلەن ئېيتتى:

— ئەي دوستۇم، بىباھا گۆھەر بىلەن سەپەرگە چىقتىڭ، ئەندىشە تىلى: بىرەر خەتەرگە دۇچ كېلەرمۇ دەپ يولدا مالدىن-مۇ، جاندىنمۇ جۇدا بولۇپ قالىدىغان ئىشلاردىن خالىي بولماق ئۈچۈن ئىككى ساندۇق جاۋاھىراتلىرىڭنى ماڭا ئامانەت قويغىن، قايتقىنىڭدا قولۇڭغا تاپشۇراي.

دەرھال ساندۇقلارنى تاپشۇردۇم، ئاچقۇچلارنى قولىغا بەر-دىم ۋە دېدىمكى:

— ئەي كەرەمليك شاھىم، سۆزلىرى بىيار ئورۇنلۇق، ئول جاۋاھىراتلار ئەسلىدىنلا ماڭا بىھاجەت، بولسا ئەلنىڭ ئاسا-يىشلىقى ئۈچۈن سەرپ قىلغايلا، مەنمۇ شۇنداق ئىشلارغا بېغىش-لار ئىدىم، ماڭا شاھزادىمىزنىڭ چاكىرى بولماق، خىزمىتىنى قىلماقلا كۇپايە. ئۇنىڭ سايىسىدە بېشىمغا غەم ئاپىتى چۈشمەي-دىغانلىقىغا ئىشەنچىم كامىل.

شاھ چېھرى ئاپتاپ مىسالى ئېچىلىپ دېدىكى:

— ئەي سېخىيلەرنىڭ سەردارى، ئەي مەرد ـ ۋاپادارىم، ئەپۇ قىلكى ئەقلى كالتە سول قول ۋەزىرنىڭ سۆزى بىلەن سېنى سىناپ باقتىم. بىلدىمكى ھىممەت گۆھىرىڭ ناپاكلىق داغلىرى-دىن خالىي ساپ ئىكەن. ئەمدى يەنە خەزىنەمدىن ئىلگىرى ئالغانغا باراۋەر، بولسا ئاشۇرۇپ جاۋاھىراتلار ئېلىپ چىق، ھەممىنى ئۆزۈڭ خالىغان ئىشقا سەرپ قىل، ئىشەنچىم كامىل-كى، قولۇڭغا چۈشكەن ھەربىر تال جاۋاھىرات ۋە بەلكى زەررىچە ئالتۇنمۇ ئۆز جايىغا ئىشلىتىلەر

شاهنىڭ يېڭى ئىنئامىنى ھەم قوبۇل قىلدىم، يەنە ئىككى ساندۇق جاۋاھىرات ئېلىپ چىقتىم، شاھ ئاق يول تىلەپ ئۇزاتتى، ھىممىتىم بارغانسېرى جۇش ئۇرماقتا ئىدى، شەھەردىن چىققۇچە نامراتلار مەھەللىسىگە دۇچ كەلدىم ـ دە، ئۇچرىغانلا كىشىگە بىر تالدىن قىممەت باھالىق جاۋاھىرات بېرىپ ماڭدىم، ئىككى ساندۇق بوشىدى، شەھەردىن چىققاندا ئالدىمغا بىر جاما-ئەت پەيدا بولدى، ئاپەتكە يولۇققۇپ يۇرت ـ ماكانىدىن ئايرىلىپ كېلىپ قالغانلار ئىكەن، يەنە ئىككى ساندقتىكى جاۋاھىراتلارنى چاچتىم، ھەربىرىگە بىر تالدىن تەگدى. يا ئېشىپ، يا كېمىپ قالمىدى. بۇلار ھەممىسى تىرىكچىلىك غېمىدىن خالاس بولدى. ئەمما ئۆز يېنىمدا شاھنىڭ قوشنا ئەل شاھىغا يوللىغان مەدھە-يىلىرىدىن باشقا تىيىننىڭ سۇنۇقمۇ قالمىدى. قىلغان ئىشلە-رىمنىڭ خۇرسەنلىكىدە خۇشال يۇرتۇمغا بىر چاغلاردا كەي-نىمدىن ئاتىنىڭ تاراقلىغان ئاۋازى كەلدى، قارىسام شاھنىڭ سول قول ۋەزىرى خاس غۇلاملىرى بىلەن قوغلاپ كېلىۋېتىپتۇ.

شاھ ماڭا دەسلەپ ئىككى ساندۇق جاۋاھىرات ئىنئام قىلغاندا كۆزلىرى پارقىراپ قالغانىدى. مەن يولغا ئاتلانغاندىن كېيىن شاھقا مەسلىھەت بېرىپ، ـــ خەزىنە مۇلكىنىڭ يېرىم باراۋىرىدىكى جاۋاھىراتنى ئول گادايغا ئىنئام قىلدۇق، غەنى بولدى، قىلغان خىزمىتى ئۇچۇنغۇ ھەرنە ياخشىلىق قىلساق ئەرزىيدۇ ئەمما شاھزادىنى ئوغرىلاپ قاچقان نا بىكارلارنىڭ شېرىكى بولۇپ، يالغان ـ ياۋداق بىلەن مال ـ دۇنيا تەمەسىنى ئىشقا ئاشۇرماق بولغان بىر بەدنىيەت بولۇشمۇ مۇمكىن، ئانداق بولسا ئۇنى مۇكاپاتلاش ئەمەس، بەلكى جازالاش كېرەكتۇ. ئۇنى بىر سىناپ كۆرسەك نە بولغاي دېگەنىكەن.

شاھ ئۇنىڭ سۆزلىرىگە غەزەپلىنىپ، ئۇنى جازالماق بوپتۇ لېكىن يەنە ئەقىل تىزگىنى بىلەن ئاچچىقىدىن يېنىپ، ۋەزىر-نىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلاش ئۇچۇن مېنى سىنماق بوپتۇ، سوراپتۇ-

كى:

— قېنى تەدبىرىڭنى ئېيتقىن؟ ۋەزىر دەپتۇ:

— ئۇنى قايتۇرۇپ كېلىپ جاۋاھىراتلارنى ئامانەتكە ئېلىپ قالايلى، خۇشاللىق بىلەن ماقۇل كۆرسە تەمەسىزلىكى، پاك ـ نىيەتلىكىنىڭ ئالامىتى، ئىككىلەنسە ياكى ماقۇل كۆرمەسە ئەسلى بىر تەمەخور، مال ـ دۇنيا قەستىدە سىلىگە خىزمەت يەتكۈزگەن قىياپەتكە كىرىۋالغان ئالدامچى، بەلكى شاھزادىمىز نى ئوغرىلىغان شۇم خەۋەر ئوغرىنىڭ ئۆزى بولۇشى مۇقەررەر، ئەپت ـ بەشىرىسى ئايان بولغاندا، قىستاققا ئالساق شېرىكلىرىدىن ھەم پاش قىلار، ھەممىنىڭ ھەق جازاسىنى بېرەرمىز، خەزىنە مۇلكى ئورنىغا كېلەر.

شۇ مەسلىھەت بويىچە ئىش كۆرۈپتۇ ئەمما بۇ ئىشنىڭ ئاقىۋىتى ۋەزىرنىڭ ئويلىغىنىچە بولماي، پاك دىل، ساپ نىيەت بولغانلىقىدىن ئۇ لەت بولدى، چىرايى غازاڭدەك سارغىيىپ، كۆزلىرى چەكچەيدى، ھەسەت ئوتىدا تېخىمۇ پۇچىلىنىپ قالىدى.

مەن كېتىۋېتىپ قۇرۇق ساندۇقلارغا قاراپ ماڭدىم، — ماڭا مۇشۇ ياغاچ ساندۇقلارمۇ يېتەرلىك.

شۇ ۋاقىت يەنە بىر كارامەت يۈز بەردى، ساندۇقلار ساپ ئالتۇنغا ئايلىنىپ قالدى. ئاللاغا ھەمدۇسانا ئېيتىپ يولۇمنى داۋام قىلدىم. بىر چاغدا يەنە كەينىمدە ئاتنىڭ تۇياق ئاۋازى ئاڭلاندى، قارىسام يەنە شۇ بەدنىيەت ۋەزىر خاس غۇلاملىرى بىلەن قوغلاپ كېلىۋېتىپتۇ.

توختاپ تۇردۇم، ئالدىمغا يېتىپ كەلگىنىدە دېدىكى:

— ئەي كاززاپ، ئۆزۈڭچە شاھقا خىزمەت قىلغان بولۇپ، خەزىنىمىزنى جاۋاھىراتلاردىن جۇدا قىلدىڭ، سەندىكى ئېسىل دىيانەت قايان كەتكەندۇر، دەرھال ساندۇقلارنى ماڭا تاپشۇرۇپ يولۇڭغا ماڭغىن، ئىككىنچى كۆزۈمگە كۆرۈنمە، ناۋادا يەنە

كۆرۈپلا قالسام هاياتلىق شامىگنى قىلىچىم شامىلىدا ئۇچۇر ۋۇجۇدقا تەرمەن.

— ئەي ۋەزىر، — دېدىم ئۇنىڭغا، — جاۋاھىراتلارغا بىھاجەت ئىدىم، شۇنداقتىمۇ سېخىي ـ ھىممەتلىك شاھ ئالىيلىرى ياخشى ئىشلارغا سەرپ ئېتىشىمنى ئۈمىد قىلىپ ئىنئام قىلدى، بىر تال قالدۇرماي يېتىم ـ يېسىر، پېقىر ـ مۇساپىر ـ لارغا خەير ـ ئىنئام قىلىپ، دۇنيادىن بىھاجەت قىلدىم. ماڭا ئۇشبۇ ساندۇقلار قالدى، ئاللانىڭ ھىممىتى بىلەن ياغاچ ئىدى، ئالتۇن بولدى، خالىساڭ ئېلىپ كېتىۋەر.

ۋەزىر ئەسلىدىكى ياغاچ ساندۇقلار ئورنىدا ۋالىلداپ تۇرغان ساپسېرىق ئالتۇن ساندۇقلارنى كۆرۈپ ھەيران قالدى ئەمما ھايال قالماي يەنە ئالتۇن ساندۇقلارغا چاڭ سالدى بىراق ئول ناپاكنىڭ قولى تەككەن ھامان ساندۇقلار ئەسلىدىكى ياغاچ ھالىتىگە ئۆزگىرىپ قالدى.

ۋەزىرى نادان بۇ كارامەتنى سېھرىي ـ جادۇ بىلىپ:

— ئەي كاززاپ ئەسلى جادۇگەر ئىكەنسەن، سېھرىي ـ ئەپسۇن بىرلە جاۋاھىراتلارنى يوشۇرغانىنىڭ سىرتىدا ياغاچ سان ـ دۇقنى ئالتۇن كۆرسىتىپ مېنى كولدۇرلاتتىڭ، گۇناھ ئۈستىگە گۇناھ قىلدىڭ، ئۇنىڭ ئۈچۈن ھەر نېمە قىلسام ھەقلىقمەن، شۇنداقتىمۇ رەھىم قىلايكى جاۋاھىراتلارنى تاپشۇر، بولمىسا جان گۆھىرىڭنى ئۇنىڭ ئورنىغا ئېلىپ كېتەرمەن.

غەزەپ تۇتۇنلىرى دىمىغىمنى ئۆرتەپ دېدىمكى:

— ئەي ۋەزىرلەرنىڭ ئەسكىسى ساخاۋەتلىك شاھ ئالىيلىرىنىڭ شەنىگە داغ كەلتۈرۈپ يەنە نېمە يامان ئىشلارنى قىلماق قىلۇر، جاۋاھىراتلارنى ھازىر قىلىشقا ئىمكانىم يوق. ۋەزىر دېدى:

— ئەي نادان، جان گۆھىرىڭنى ئالۇرمەن. شۇنداق دەۋېتىپ قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، بېشىمنى ئېلىشقا تەييارلاندى.

جان گۆھىرىمدىن ئۇمىدىم ئۈزۈلدى ئەمما شۇ مىنۇت مىنگەن خېچىرىم قۇيرۇقىنى بىرلا شىلتىغاندى، ۋەزىر ناكەسنىڭ كۆزلىرىنى سىيپاپ ئۆتتى، شۇ باھانە بولۇپ ۋەزىرنىڭ كۆزلىرى كور بولدى. ئەلەمگە چىدىماي ناله - پەرياد قىلدى، ــ ئەي جادۇگەر يەنە نېمە شۇملۇق قىلدىڭ؟ دېدىمكى:

ــ مەن قىلغان شۇملۇق ئەمەس، قىلمىشىڭغا بېرىلگەن ھەق جازادۇر. غۇلاملار بۇ كارامەتلەردىن چۆچۈپ ماڭا قول سالمىدى، ۋەزىرنى ئېلىپ ياندى، يولۇمنى داۋام قىلدىم. بىر كۈنلەردە مەنزىلگە يەتتىم، ئادالەتپەرۋەر شاھ ئالدىغا كەلدىم. بىيار خۇرسەن ئىچىدە كۈتتى، بار ئەھۋالىمنى بايان قىلىپ، ھەدىيىلەرنى ئالدىغا قويدۇم، تەشەككۇر ئېيتىپ قوبۇل قىلدى. نەچچە كۈنلەر بەزمە - سۆھبەتلەر ئۈيۈشتۇردى، ئىززەت - ئېتىبارىمنى چېكىگە يەتكۈزدى، ئاندىن قايتىشقا ئىجازەت سورىدىم. ئۆز يېنىدا تۇرۇپ قېلىشقا ئۇندىدى، ئۆزرە ئېيتىپ زىنھار رازىلىق بەرمىدىم، مول ھەدىيىلەر بىلەن ئۈزاتتى. ئويلانغانىدىمكى، گۈل شاخىدا تىكەن بولغاندەك ئول مۆرۈۋەتلىك شاھ يېنىدىمۇ بەدنىيەتلەردىن بولۇشى مۇمكىن. ئۇنىڭدىن ماڭا دۇشمەنلىك ئوقلىرى ئېتىلىپ تۇرغۇسى. ئەمدى قارارىمنى ئۆزگەرتىپ، دىل رىشتىمنى چېكىۋالغان شاھزادىنىڭ شەھرىگىمۇ بارمىغنىم، بەلكى بىر يېزا قىشلاقنى ماكان قىلىپ، ئۆز ئەمگىكىم بىلەن ياشاپ ئۆتكىنىم ياخشىراق.

شۇ خىيالدا ھەدىيىلەرنى ئۇچرىغان پېقىر - مىسكىنلەرگە بۆلۈپ بېرىپ، خىلۋەت بىر يېزىغا كەتتىم، ئاندا تاپقان - تەرگىنىمنى ئىككىگە بۆلۈپ بىر قىسمىنى سەدىقە قىلسام بىر-قىسمىنى ئېھتىياجىمغا سەرپ قىلىپ تىنچ - خاتىرجەم ياشاپ قالدىم. ۋاقىتكى بۇرنۇمغا ئەجەل شامىلى پۇرىدى، قوللىرىمنى دۇئاغا كۆتۈرۈپ ھەقتائالاغا ئىلتىجا قىلدىمكى: ــ ئەي شاپائەتلىك ئىگەم ئاللا، ئەگەر بارچە گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت ئەيلە-

لەپ، ۋۇجۇد گۆھىرىمنى پاك قىلغان بولساڭ جان ئالغۇچىغا پەرمان قىلغىنكى جېنىمنى ئاسان ئالغاي، بولسا جانسىز تېنىم ھەم بىر ياخشى ئىشقا سەۋەب بولغاي.

شۇ ھامان بىر شامال كەلدى. شامالنىڭ خۇشبۇيلۇقىدىن بىھوش بولدۇم، جان گۆھىرىم ۋۇجۇدۇم ساندۇقىدىن قانداق ئېلىنغىنىنى سەزمەيلا قالدىم. جايىم ئۇشبۇ شاھانە گۈمبەز بولۇپتۇر ئەمما جانسىز تەنگە نە گۈمبىزى نادىرى دەۋران بولسۇن، نە ئاددي توپا قەبرە بولسۇن بەربىر ئوخشاش ئىكەن. ساڭا نەسىھىتىم ياخشىلىقنى ئادەت قىل، ئالەمگە ياخشى نامىڭنى يادىكار قىل، ھەقىقي ئېسىل مەقبەرە شۇدۇر، ئول مەقبەرىگە مۇيەسسەر بولساڭ ئاخىرەتتە جايىڭ جەننەتۇلرىزۋان بولۇر، شۇ سەۋەبتىن قەبرەم ئۆزرە مەن زىكرى قىلىپ يۇرگەن ئول بېيىتلار زاھىر بولغان.

قەبرى ئىگىسىنىڭ ھېكايىسى شۇ يەردە تامام بولدى، ئاندىن ئۇ ۋىدالىشىپ قەبرە ئىچىگە كىرىپ كەتتى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز يۇزىگە بىر سالقىن شامال ئۇرۇلۇپ كۆزلىرىنى ئاچتى، كۆز ئالدىدا يەنىلا گۈمبىزى نادىرى جاھان نۇرلىنىپ تۇرۇپتۇ. شاھزادە ئۆزىنى كۆزلىرى روشەنلىشىپ ۋۇجۇد جامى كۇچ - قۇۋۋەت كەۋسىرىگە تولغان ھالەتتە ھېس قىلدى، ئىرادە كەمىرىنى چىڭىتىپ يولغا راۋان بولدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز شۇ يۇرگىنىچە ئارام ئالماي نەچچە كۇنلەر يول يۇردى. بىر ۋاقىتلار بىرى تەرەپكە بىئىختىيار يۇرۇپ قالدى، نە توختاشقا، نە ئۆزگە تەرەپكە يۇرۇشكە ئىمكان بولمىدى، مىسالى سېھىرلىنىپ قالغاندەكلا ئىدى، ئاخىر بىر سېھرىق تاش گۈمبەز ئالدىغا بېرىپ توختىدى، شۇ ھامان گۈمبەز ئىشىكى ئېچىلدى، كىرىپ كۆردىكى گۈمبەز ئىچىدە بىر قۇدۇق بار ئىكەن، قۇدۇق قېشىغا بېرىپ ئىچىگە قارىدى، كۆزلىرى قاماشتى، چۈنكى قۇدۇق ئاستى كەڭرى بىر ماكان بولۇپ، ئۇ

يەردە ھەر دانىسى بىر مەملىكەتنىڭ يىللىق خىراجىتىگە ياردەم. دەك قىممەت باھالىق ۋە بەلكى ئۇنىڭدىنمۇ ئارتۇق قىممەتلىك لەئەل ـ ياقۇت، ئۇنچە ـ مەرۋايىت دۇر ـ جاۋاھىر، ئالماس ۋە زۇمرەت . . . قاتارلىق يەر يۈزىدە تېپىلماس ئېسىل گۆھەر. لەر ۋە كۇپتەك ـ كۇپتەك ئۇيۇل ئالتۇنلار ساينىڭ تېشىدەك ياتقان ۋە خاك مىسالى خارلىقتا قالغان. . .

ئاندا ئول جاۋاھىرات ۋە ئالتۇنلاردىن، ـــ مەرھابا! مەر. ھابا ئەي بەختىيار كىشى، ئەي ئەزىز مېھمان، مۇندا چۇشۇڭ، بىز سىزگە مەنسۇپ، بىزگە ئىگىدار بولغايسىز، يەتتە ئىقلىم شاھلىرى بايلىقتا ئۆزلىرىنى گادای بىلسۇن ۋە ئالدىڭىزدا باش قويسۇن . . . دېگەندەك ئەقلىدىن جۇدا قىلغۇچى يېقىملىق سادا. لار يانىراشقا باشلىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز شۇ ھامان ئۆزىنى بىخۇد ۋە بىھوش ھالەتتە ھېس قىلدىكى، بىر چاغلاردا ئۆزىنى تاملىرىنىڭ بىر خىشى ئالتۇن ۋە بىر خىشى كۇمۇشتىن بولغان ئاجايىپ كەڭرى ۋە ھەيۋەت، ھەشەمەتلىك ھويلا ئىچىدە كۆردى. ئاندا تۇۋرۇكلە. رى ياقۇت ۋە ئىشىك ـ دېرىزىلىرى لەئەل ـ زۇمرەتتىن ياسال. غان، كۇندەك نۇرلۇق مەرۋايىتلاردىن گۇل ـ نەقىشلەر تىزمە. سى ھاسىل قىلىپ، ئالماس ۋە ئېسىل جاۋاھىراتلاردىن زىننەت. لەر قىلىنغان ئالتۇن تاملىق قەسىر ـ ئايۋانى كۆز چاقنىتىپ تۇرغان، جەننەتنىڭ ھۆر ـ غىلمانلىرى، مىسەللىك ئاجايىپ گۈزەل قىز ـ ئوغۇل، چۆرە ـ مۆلازىملار خىزمەت ئۈچۈن قول باغلاپ ھازىر تۇرۇپتۇ، خۇشال بولۇپ ئول ئايۋان ـ سارايلارنى بىر تاماشا قىلماق ئۈچۈن ئالدىغا قاراپ ماڭغانىدى. تۇنجى قەدەمدىلا بوشلۇقتا دەسسەپ قېلىپ، تۆۋەنگە موللاق ئاتتى، قۇلىقىغا شۇ دەقىقە بىر سادا كىردى، ـــ ئەي شاھزادە، نەپسىڭگە ئەقىلدىن تىزگىن سالغىن، ـــ دەپ.

شۇ ھامان شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ئەقىل ـ ھوشى ئورنىغا

كەلدى، كۆردىكى قۇدۇق ئاغزى بىلەن ئاستىنىكى ئوتتۇرىسىدا لەيلەپ قاپتۇ، بىر سېھرىي كۈچ تۆۋەنگە تارتىپ تۇرار، شاھزادە ئابدۇللئەزىز دەرھال زاھىت يادىكار قىلغان ئۇچ تال ئەتىرگۈل كامالچىسى ئېسىگە كېلىپ قوينىغا قول سالدى، بىر تېلى چىقتى، چىقىپ قەھ ـ قەھ ئۇرۇپ ئېچىلدى، قۇدۇق ئىچىنى ئەقىلگە قۇۋۋەت بەرگۈچى خۇش ھىد بىلەن تولدۇردى. ھەر تال بەرگى قىياق يۇزىدە «پاكلىق ـ دىيانەت» دېگەن سۆزلەر نامايان بولۇپ ھەر بەرگلىرى مىسالى يۇلتۇزلار تىزمىسىدەك جىلۋە قىلدى، شۇ هامان شاھزادە ئابدۇللئەزىزنىڭ ئالدىدا ھەم ئۇستاـ زى سىماسى زاھىر بولۇپ، ئەجىرسىز بايلىق تەمەسىدە بولما، ئۇنىڭدا قىلچە بەرىكەت ۋە بەھرىدە لەززەت يوقتۇر بەلكى ئۇ خۇددى سەييارە قۇشلارنى ئالداپ چۈشۈرمەك ئۈچۈن تۇزاق ئـ ـچىگە چاچقان دان مىسالى، ساڭا هازىرلانغان يەمچۈك بولۇشى مۇمكىن، هارام مالغا يېقىن يولىما، ئۇ مىسالى نىجاسەتتۇر، ۋۇجۇد گۆھىرىڭنى پاسكىنا قىلۇر، پاك شەنىڭگە كىر قوندۇ ـ رار، ـــ دېگەن سادالار ياڭرىدى. شاھزادە ئابدۇللئە زىزنىڭ قەلبى ئاپتاپ مىسالى يورۇدى، نەپسى ئېتى چېپىشتىن توختـ ـدى، ۋۇجۇدى پەيدەك يەڭگىللەپ قۇدۇق ئاستىغا تاپىنى ئازارـ سىز تەگدى. شۇ هامان ئاق ئەتىرگۈلدىن تارام ـ تارامىلاپ نۇر تارىلىپ قۇدۇق ئاستىدىكى زەر ۋە جاۋاهىراتلار رەڭگى ئۆچتى. قارىسا ئۇلار ئەسلى زەهەرلىك قۇرت ـ قوڭغۇز . . . هاشاراتلار ئىكەن. ئۇلار ئارىسىدا ئاپئاق قاغجىراپ ياتقان ئىسكىلىتلارمۇ تۇرۇپتۇ. «هەربىرىدە ئۆز نەپسىنىڭ قۇربانلىقلىرى» دەپ يېـ ـزىلغان. شاھزادە ئابدۇللئەزىز دەرھال ئالماس قىلىچىنى يالـ ـڭاچلاپ، ئول هاشاراتلاردىن قوغدانماققا هازىرلاندى ئەمما قـ ـلىچقا هاجەت چۈشمىدى، ئاق ئەتىرگۈلدىن تارالغان نۇر تارامـ ـلىرى ئول هاشاراتلارنى پاراكەندە قىلىپ پات ئارىدا بىرىنى قويماي يوقلۇق ئالىمىگە يوللىدى، ئارقىدىنلا هەشەمەتلىك گۈلـ

ەدۇر ـ قاراسلىغان سادا ياڭراپ قۇدۇق دىۋارلىرى گۆمۈرۈلۈپ شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ باشىغا چۈشتى ئەمما قىلچە زەرەر يەتمىدى . . . ھەممە ياقنى چاڭ ـ توزان قاپلىدى، بىر چاغلاردا چاڭ ـ توزانلار بېسىقىپ شاھزادە ئۆزىنى ناتونۇش بىر ئىقلىمدا كۆردى. ئاندا ئالەم ـ جاھان گۈل رەڭلىك بۇلۇت تۇمانلارغا پۈركەنگەن، چىڭقى چۈش مەزگىلى بىلەن زاۋال ۋاقتى پەرقەدۇر. شاھزادە ئابدۇلئەزىز بېشى قايغان، پۈتى تايغان بىر تەرەپكە تەۋەككۈل ئىتتىنى يورغىغا سالدى، بىر چەشمە، چەشمە بويىدا گۈمبەز، گۈمبەز ئالدىدا ئىستىقامەتتە ئولتۇرغان بىر زاھىت يولۇقتى، ئول زاھىتنىڭ پېشانىسىدە ئۇلۇغلۇق يۈلتۈزى پارلىنىپ تۇراتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز سالام بەردى. زاھىت سالامنى ئىلىك ئېلىپ ئۇنى ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى ۋە دېدىكى:

— مەرھابا! ئەي مۇساپىر يىگىت، قايدىن كېلۇرسەن؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— «خەزىنەئى جاۋاھىرات تىلسىمى» ئىچىگە كىرگەندىن كېيىن ئۇنى بەربات قىلىپ ئاخىر ئۆزۈمنى مۇندا كۆردۈم، ئادەمزات دۇنياسى شەمشى جاھان قەلئەسىدىن كېلۇرمەن. زاھىت دېدى:

— ساڭا بارچە ئادەمزات نەسلىنىڭ تەشەككۈرى بولسۇنكى بىر زىياندىن ئاپىتى جاھاننى يوق قىپسەن، نەچچە يىللاردىن بېرى ئول تىلسىم رىۋايىتى بىيار مال ـ دۇنيا ھەۋەسمەنلىرىنى ئۆز قوينىدا ۋە بەلكى يولىدا ھالاك قىلغانىدى.

— ئەلھەمدۇلىللا شۈكۈر، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز قىلغان ئىشىدىن خۇرسەن بولۇپ، ئول جان تۇتىلىرىغا قويۇلغان تۇزاقنى يوق قىلدىم ۋە ئامان قالدىم.

— ئەمدى قانداق ئويدادۇرسەن؟ — سورىدى زاھىت مېھرىبانلىق بىلەن.

— قالغان ئىككى تىلسىمنى ھەم يوق قىلغىنى يولۇمنى داۋام قىلماقچىمەن، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز.

— بۇ يەردىن تىلسىم بەربات قىلىنغان چۆلگە چىقماقنىڭ بەسى مۇشكۇل، — دېدى زاھىت، — قاناتلىقلار چىقسا چىقالار ئەمما ساڭا ئىمكان يوق.

— ئەي غەمگۇزار دەرۋىش ئاتا، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز تەۋەززۇ بىلەن، — ئۆزلىرى توغرا يولغا سالغايلا، مۇشكۇلنى ئاسان قىلغايلا.

زاھىت گۇمبەزدىن بىر كىتابى نادىرى جاھاننى ئېلىپ چىقىپ ئۇنىڭغا تەقدىم قىلدى، شاھزادە شۇ كەمگۇچە ئانداق كىتابنى كۆرمىگەن ۋە ئاڭلىمىغانكەن، ئول كىتابنىڭ تېشى ئالتۇن رەڭلىك، بەتلىرى بولسا سۇتتەك ئاق رەڭلىك، جاھاندىكى بارچە ئىلىم - ھېكمەت زەر سۇيى بىلەن ئاندا پۈتۈلگەن، ھەرپلىرى مىسالى زەر يۇلتۇز تىزمىسىمەك نۇرلىنىپ تۇرغان.

زاھىت دېدى:

— ئەي ئوغلۇم زاھىرەنى بايلىققا بېرىلمەي تىلسىم بالا-سىنى بەربات قىلىپسەن. ئەمدى ئول ياخشى ئىشىڭ مۇكاپاتىغا ھەققىي بايلىققا مۇيەسسەر بولغىن، ئۇ شۇنداق بايلىققى ئوغرى ئالالماس ياكى يوقالماس، نە ئوتتا كۆيمەس، نە سۇدا ئاقماس، بەلكى يىراقنىڭنى يېقىن، مۇشكۈلۈڭنى ئاسان قىلغۇچى، ئېلىپ يۈرمەككە ئەپلىك ۋە ھەر زامان ئەسقاتقۇسى مەنىڭ بايلىق ئىلىم - ھېكمەتتۇر. بۇ كىتابنى ئوقۇغىن، ئىخلاسلىق بولسا بىر ئوقۇماق بىرلە ھەرپلىرى دىلىڭغا نەقىش بولۇپ ۋە مەنە جەۋھەر-لىرى سىڭىشىپ، ئەقلىڭگە قۇۋۋەت ۋە جىسمىڭغا قۇدرەت بەغىشلىغاي.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىيار سۆيۈنۈشلەر بىلەن كىتابنى قو-بۇل قىلدى، كۆز قارىچۇقىدەك ئاۋايلاپ، ئىنكاس بىلەن ئوقۇش-قا چۈشتى. شۇنداق ھېرىسمەنلىك بىلەن ئوقۇدىكى ئاش - تائام

ۋە ئۇيقۇ ـ ئارامىنى ئۇنتۇدى، گويا ئول كىتابتىكى ھېكمەت دېڭىزىغا غەرق بولدى، ئول كىتابنى تۇگەتكۈچى ئەسلى توققۇز يىل رىيازەت چېكىپ، چەندان قېتىم ئوقۇپ مۇلاھىزە قىلىپ ئۆگەنسە ئاندىن تامام قىلار ئىدى. ئەمما، زاھىتنىڭ دۇئاسى ۋە ئۆزىنىڭ ئىخلاس ئەقىدىسى بىلەن شاھزادە ئابدۇلئەزىز توق-قۇز كۈندە تۇگەل ئوقۇپ تاماملىدى. ئاندا ئۆزىدە گويا كۆك قەھرىدە پەرۋاز قىلغۇدەك قانات ۋە تاغنى تالقان قىلغۇدەك قۇدرەت، مۇشكۈلات قۇلۇپلىرىنى ئاچىدىغان ئاچقۇچ ھازىر بول-غاندەك بىر ھالەتنى ھېس قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن زاھىت دېدى:

— ئەي ئوغلۇم، ئەمدى مېڭىۋەرسەڭ بىر شەھەرگە يېتەرسەن، شەھەردە كېرەكلىك ئەسۋابلارنى ھۇنەر ئىگىلىرىگە بۇيرۇپ ياسىتىپ ئۆزۈڭگە بىر كەشپىيات پەيدا قىلغىن. سېنى قۇشتەك ئۇچۇرۇپ، مەنزىلگە يەتكۈزسۇن، ئۆگەنگەن ئىلىمىڭ-نىڭ تۇنجى خاسىيىتىنى كۆرۈپ چىققىن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۆرسەتمە بويىچە يولغا راۋان بولدى. شەھەرگە يەتكۈچە مۇلاھىزە قىلىپ تەسەۋۋۇر بەتلىرىدىن يارال-غۇسى كەشپىياتنىڭ ئەندىزە ـ سخېمىسىنى ھاسىل قىلىپ باردى. شۇ سەۋەبتىن يول ئۇستىدە ھېچ نەرسە دىققىتىنى تارتال-مىدى.

شەھەرگە يەتتى، كۆردىكى شەھەر مىسالى ئادەم دېڭىزى، ئەمما ئاۋاتلىقىدىن نىشانە يوق، ئىككى خىل تائىپە كىشىلىرى ئاندا بىرگە ياشايدۇ، بىرخىلى ساندا كۆپرەك، يەنە بىر خىلى ئازراق، كۆپرەكلىرىنىڭ رەڭگى سولغۇن، ئەپتاھالى ناچار. ئىش بىلەن ئالدىراشلىرى بىلەن ئويۇن ـ تاماشىغا بەند بىكارلە-رى تەڭ نىسبەتنى ئىگىلىگەن، ساندا ئازراقلىرى ئۆزى تېتىك، تۇرقى سالاپەتلىك، گىدىيىپ يۇرگەن ۋە كۆپرەكى بىر ئىشقا مەشغۇل.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز بىر دۇكان ئالدىغا باردى. قولىدىكى قىممەت باھالىق ئۇزۇكنى ساتماق بولدى، دۇكاندار ئول شەھەر-دىكى خېلى ھالدار كىشىدەك كۆرۈنەر ئىدى. دەرھال بەش يۈز تىللا بەردى ۋە ئۇزۇكنى دەرھال يوشۇردى. ئاندىن دېدىكى:

— ئەي ياخشى يىگىت، ئالدى - بەردىمىزنى ئۆزگە كىشىگە تىنمىغىن، باج ئېغىر، كىشى بىلسە ئارىدىن ھەسەتخور - چېقىمچىلار چېقىپ قويار. سىزگىمۇ، ماڭىمۇ زىيان يەتكۈسى.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز رازىلىق بېرىپ ياندى، يەنە بىر دۇ-كاندا قەغەز، قەلەم ئېلىپ كاللىسىدا پىشۇرۇۋالغان كەشپىياتىنىڭ ئەسۋاب - جابدۇقلىرى ئەندىزىسىنى سىزىپ تۆمۈرچى ھۇنەرۋەنلەرگە بەردى، قىسقا مۇددەتتە تەييارلاپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى.

شۇ ۋاقىت بىر توپ كىشى كېلىپ خۇش تەبەسسۇم بىرلە دېدىكى:

— ئەي ئەزىز مېھمان، چەت يۇرتتىن كېلىپسىز. مەملىكىتىمىز قائىدىسى چەتتىن كەلگۈچىلەر ئاۋۋال ئوردىغا قەدەم تەشرىپ قىلغاي، ئاندىن رۇخسەت قىلغان جايلارغا يول باشلىغۇچىنىڭ ھەمراھلىقىدا بارغاي.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز ئۇلار بىلەن بىللە ئوردىغا باردى، كۆردىكى تۇلۇمدەك سېمىز بىر تاجدار تەختتە ئولتۇرۇپتۇ، سانى كۆپرەك تائىپەدىن ئىكەن، قېشىدا ۋەزىر سۇپەت بىرى گىدىيىپ ئولتۇرۇپتۇ. سانى ئازراق تائىپەدىن ئىكەن.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز سالام - سائەتتىن كېيىن كۆرسىتىلگەن جايدىن ئورۇن ئالدى. شۇ ۋاقىت بىر سۇخەنچى كىرىپ ئەرز قىلدى:

— يا جانابىي ئالىيلىرى، بىرى ئىسيانكىرانە سۆزلەرنى قىلىپ يۈرەدۇر.

ئاندا تاجدارنىڭ تەبەسسۇملۇق چىرايى بوزۇرۇپ چېھرىگە

غەزەپ چۈمبىلى تارتىلدى. يېنىدىكى ۋەزىرگە ئۆز سالاپىتىگە ياراشمىغان ھالدا كۈچۈكلىنىپ سۈخەنچىلىك سۆزىنى يەتكۈزدى. بىرى ئۇنى ئول ۋەزىر تائىپەسىنىڭ تىلىغا ئۆرۈپ بەردى، ۋەزىر ھەم بىر نېمىلەرنى كالدىرلىدى، تىلماچ دەرھال تاجدارغا يەتكۈزدىكى: «تىلى كېسىلسۇن» دەيدۇ.

ئاندا تاجدار قەددىنى كېرىپ ھەيۋە بىلەن پەرمان قىلدى:

— ئول نابكارنىڭ كاللىسى كېسىلسۇن، — دەپ.

تىلماچ ئۇ پەرماننى ۋەزىرگە ئۆرۈپ بەردى، ۋەزىر خۇرسەنلىك بىلەن باش لىڭشىتىپ قويدى. دەرھال غالجىر ئىتتەك ئول ياساۋۇل قىلىچلىرىنى يالىڭاچلاپ چىقتى، ھايالسىز تاجدارنىڭ تائىپەسىدىن بىر بىچارىنىڭ كاللىسىنى ئېلىپ كىردى ۋە تەخت ئالدىغا تاشلىدى. تاجدار يەنە پەرمان قىلدى:

— ئوردا ئالدىغا ئېسىلسۇن، — دەپ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھېس قىلدىكى ھەقىقىي تاجدار ۋەزىردۇر، تەخت ئۇستىدىكىسى بولسا ئۇنىڭ قول چوماق غالچىسى مۇناپىقتۇر.

خارامۇش بولۇپ ئاندا تۇرغۇسى كەلمىدى، شەھەردە ئازغىنا ئىشى بارلىقىنى، پۇتكەن ھامان قايتىدىغانلىقىنى ئېيتىپ ئىجازەت سورىدى. ئۇنى زىياپەت بىلەن كۈتمەك بولدى ئەمما كۆڭلى تارتمىدى. ئۇلار ئامالسىز تۆت ياساۋۇلنى قوشتى، — ئول ئەزىز مېھمانىنىڭ ئىشىغا ھەمدەم بولۇڭلار، — دەپ.

ئۇلار بىلەن ئوردىدىن چىقتى. ھېچ كىشى ئۇلارغا يېقىن كەلمەي، بىرگە چىققان ياساۋۇللاردىن ئۇركۈپ تۇرار ئىدى. شۇ يۇرگەنچە ھۇنەرۋەنلەر قېشىغا باردى. ياساۋۇللار ئۇلارنى ئىشنى تېزرەك تاماملاپ بېرىشكە بۇيرۇدى. ئۇلار بىلەن يەنە بىللە بولۇھېرىشنى خالىماي خوشلىشىپ شەھەردىن چىقتى. زاھىت قېشىغا يەتتى. ئۇنىڭدىن كېيىن زاھىتتىن سورىدىكى،

— ئەي دانىشمەن ئاتا، ئول قانداق كىشىلەرگى سانى كۆپ تەبىقە غەمكىن ۋە خارامۇش، ھالى خاراب. سانى ئاز تائىپەسى خۇشال ۋە ئەھۋالى ياخشىدۇر. تاجدارى ۋەزىردىن سوراقسىز ئىش قىلماس. زاھىت دېدى:

— ئەي ئوغلۇم، سانى كۆپرەكلەر يەرلىك قوۋمدۇر، ئىتتىپاقسىزلىقىدىن زەئىپلەشتى، نادانلىقىدىن مۇنقەرز بولدى، مۇناپىقلىرى سەۋەبلىك ئۆز يىغىدا ئۆز گۆشى قورۇلدى، ئۆز يۇرت - ماكانلىرى ئۆزىگە زىندان بولدى، شۇ سەۋەبتىن خارامۇشتۇر، ھالى خارابتۇر، سانى ئاز تائىپە بولسا تەدانلىقدىن زېمىنغا شېرىك بولدى، ئاندىن زېمىن ئىگىلىرىگە ھۆكۈمران بولدى، ئەسلى ماكاندىكى قوۋم - قېرىنداشلار ئۇلارغا يار - يۆلەكتۇر، تاجدار يەرلىكلەردىن بولسىمۇ بىر مۇناپىق غالچا. ئۆز خەلقى ئۈچۈن ياتلارنىڭ زۇلۇم قامچىسى. ھوقۇق، مال - دۇنيا تەمەسىدە ھەرنە ئەسكىلىكتىن يانماس، شۇ سەۋەبلەر تۆپەيلى ئول شەھەردە سەن كۆرگەن ئەھۋال مەۋجۇتتۇر، ئىبرەتكار بولغىنكى، نادانلىق ۋە ئىتتىپاقسىزلىق ھەممىنى خاراب قىلغۇسى، مۇناپىقلاردىن ھەزەر ئەيلىگىنكى، ئۇلار ئۆز قېرىنداشلىرىنىمۇ دۇشمەنگە ساتقۇسى، بىرلىكسىز ئەلدە كۈچ - قۇۋۋەت بولماس، مەرىپەتسىز ئەلدە ئازادلىق بولماس.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قايىللىق بىلدۇرۇپ دېدى:

— سۆزلىرىڭىز دىلىمغا نەقىشلەندى ئەلگە باش بولسام ئىشلىرىمغا توغرا يول كۆرسەتكۇسى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز نەچچە كۈنلەر زاھىتنىڭ قېشىدا ئىلىم تەھسىل قىلىپ ئۆتتى، بۇيرۇغانلىرى پۈتىدىغان مۆھلەت كۈنى يەنە شەھەرگە راۋان بولدى. ھۇنەرۋەنلەر بۇيرۇغان جاۋدۇقلارنى ھازىر قىلغانكەن، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىر يەرگە توپلاپ قۇراشتۇرغاندى، بىر ئاجايىباتقا ئۆزگەردى، تېنى ئاتقا ئوخشار ئىدى، بىر جۇپ قانىتى بار.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز ئۇستىگە مىنىپ بىر قۇلىقىنى بۇرىغا-
نىدى، كۆكتە پەرۋاز قىلدى. يەرلىك خەلق ياقىلىرىنى تۇتۇ-
شۇپ دېيىشتىكى:

— يا توۋا قىلدۇق. ئول يىگىت خۇش سۈپەت بولغىنى
بىلەن شەيتانىنىڭ شاگىرتى ئىكەن، شەيتان ئېتىغا مىنىپ كۆك-
كە پەرۋاز قىلار ئىكەن، ئاخىر ئاللانىڭ غەزەپ چاقمىقى باشقا
چۈشكۈسى.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز شۇ ئۇچقانچە زاهىتنىڭ خىلۋەتگاهىغا
بېرىپ قوندى، زاهىت خۇش تەبەسسۇم بىلەن قارشى ئېلىپ
دېدى:

— ئۆگەنگەن ئىلىم - ھېكمەت ئىشلىتىلمىسە بىھۇدە
ئىش بولار ئىدى، قايىلمەن، ئۆگەنگەن بىلىملىرىڭنى مانا ئىش-
لەتتىڭ، ئول ئاجايىباتنى تەھسىن قىپسەن، ئەمدى مەنزىلگە
يېتەرسەن.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز زاهىتقا تەشەككۈر ئېيتىپ دېدى:

— ئەي ھۆرمەتلىك دەرۋىش ئاتا، ئەمدى مېنى توغرا يولغا
سالغايلا.

مۇشۇ تەرەپكە ئۇچۇۋەرگىن، — دېدى زاهىت بىر تەرەپنى
ئىشارەت قىلىپ، — ئۇستىدىن نۇر چۈشۈپ تۇرغان بىر جايغا
يېتەرسەن، ئاندا تىك ئۆرلىسەڭ كۆزلىگەن جايغا يېتەرسەن.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز خوشلىشىپ ئۇچقۇر ئېتىغا سوۋارى
بولدى، كۆككە پەرۋاز قىلدى، شۇ ئۇچقانچە يۇقىرىدىن نۇر
چۈشۈپ ئاپتاپ ھاسىل قىلغان بىر جايغا يەتتى. شۇ يەردىن تىك
سىزىق بويلاپ ئۆرلىدى، بىر چاغدا ئۆزىنى قۇدۇق ئىچىدە
كۆردى، قۇدۇق ئىچى يوقىرىلىغانسېرى قارىيىپ بارار ئىدى،
ئاقىۋەت قۇدۇق ئاغزىغا يەتتى ئەمما ئۇچقۇر ئات قۇدۇقتىن
چىقالمىدى، قاناتلىرى قۇدۇق دىۋارىغا تېگىپ سۇنغانىدى، شاھ-
زاده ئابدۇلئەزىز چاققانلىق بىلەن قۇدۇق گىرۋىكىگە ئېسىلە-

ۋالدى، مىڭ تەسلىكتە ئاران چىقتى، قۇدۇق بېشىغا چىقىپ قارىدى، ئۇچقۇر ئېتى تۆۋەنگە موللاق ئېتىپ چۈشۈپ كېتىۋېتىپتۇ، قىياس قىلدىكى تەكتىگە يەتسە سەكپارە بولۇپ، قىلغان ئەجرى بىكار بولغاي ئەمما ئۇنىڭغا ئامالمۇ يوق ئىدى، ئاخىر شاھزادە ئابدۇللئەزىز ئۇلۇغ ـ كىچىك تىنىپ قويۇپ يولغا راۋان بولدى، شۇ هامان قۇدۇق ئاغزىمۇ غايىب بولدى.

شاھزادە ئابدۇللئەزىز شۇ يۇرگەنچە يۇرۇپ، يۇرگەندىمۇ مول يۇرۇپ، ئاخىر بىر چوغدەك قىزىل تاش گۇمبەز ئالدىغا بېرىپ توختىدى. كۆردىكى گۇمبەزگە بىرلەۋھە ئېسىلىپتۇ. «قەسرى رەناھى جاھان» دەپ يېزىلغان.

شاھزادە ئابدۇللئەزىز گۇمبەزگە كىرمەكنى خىيال قىلدى. شۇ هامان ئىشىكى زاھىر بولۇپ، ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىدى. «مەرھابا! مەرھابا! مەرھابا!» دېگەن يېقىملىق سادالار ياڭرىدى.

كىرىپ كۆردىكى گۇمبەز ئىچىدە بىر قۇدۇق بار ئىدى، ئول قۇدۇقتىن ئىپار هىدى كېلىپ تۇرارلەر.

شاھزادە ئابدۇللئەزىز قۇدۇققا قارىدى. كۆردىكى قۇدۇق ئىچى ئاجايىپ ئېسىل بىر قەسىر ئىدىكى ئالتۇن كارىۋاتلارغا يېپەك تۆشەك سېلىنغان، زۇمرەت شامدانلاردا مۇشگى ـ ئەنبەر هىدلىق قىزىل شاملار يېقىلغان، شىرەلەردە ياقۇت قەندەللەر تۇرلۇل مېۋىلەر بىلەن تولدۇرۇپ قۇيۇلغان، ياقۇت رەڭلىك شارابلار خرۇستال جاملاردا جىلۋىلىنىپ تۇرغان. . .

شۇ چاغ يەنە تۆشەكلەر ئۈستىدە هەررەڭ كۆڭلەكلىك قىرىق تەن نازىنىن هۆر ـ پەرى ناز ـ كەرەشمە بىلەن زاھىر بولدى. ئۇلارنى تەرىپلەشكە تىل ۋە قەلەم ئاجىزدۇر. كۆرگەن كۆزلەر قامىشار.

ئۇلارنى كۆرمەك هامان شاھزادە ئابدۇللئەزىزنىڭ ۋۇجۇد ئالتۇنى سىماب مىسالى ئېرىپ، كۆڭۈل ئاتەشىدە هەۋەس ئوتلىرى

ری یېلىنجاپ كۆيۈشكه باشلىدى. شۇ ۋاقىت يەنه ئۇنىڭ ھەۋەس ئوتىغا ماي چېچىپ قىرىق تەن نازىنىن ئارىسىدا يەنه بىر ماھىئۇ- زار زاھىر بولدى، يۈلتۈزلار بەزمىسىدىكى تولۇن ئاي مەسەللەك نامايان بولدى، شاھزاده ئابدۇلئەزىزنىڭ تاقەت ئوتلىرى كۆيۈپ كۈل بولۇپ، ئەقىل گۆھىرى كۆمۈلۈپ قالدى. يۈرەك - كۆ- سى ئول نازىنىن گۈلچىمەنلەر قولىغا قونماقنى ئىزدەپ، تەن قەپىسىگه ئۆزىنى ئۇردى.

ئاندا قۇدۇق ئاستىدىكى بالا ئوقلىرىنى بەتلەپ، جان تۇت- سىنى قەستلەپ ياتقان ئۇستا سەييارىلەردىن ئاجايىپ يېقىملىق ۋە نازلىق سادالار كېلىشكه باشلىدى:

— ئەي خۇش قامەت يىگىت، كۆڭۈل كەپتىرىمنى ئوۋلە- غان شۇڭقار يىگىت. مۇندا قەدەم تەشرىپ قىلىڭكى، ئەيش - ئىشرەت راھىتىگه چۆمۈلگەيسىز، ئاق بېلىقتەك تەنلىرىمىزنى كۆرپه قىلىپ، پاراغەت كەيپى سۈرگەيسىز. ئەي ئامەت قۇشى بېشىغا قونغان يىگىت، ئەي بەخت پەرىسى ئاشنا يىگىت، قېنى كېلىڭ، سىزگه مۇنقەرزمىز...

شاھزاده ئابدۇلئەزىز ئەقىل - ھوشىدىن جۇدا بولۇپ، ئۆزىنى ئول نازىنىن پەرىلەر قۇچىقىدا ھېس قىلدى. ئىختىيار تىزگىنى نەپسى شەيتانىنىڭ قولىغا ئۆتتى. ھەققه سەۋر قىلارغا رىغبىتى يوق، ئۆزىنى ئول بالا زىنداىنغا تاشلىدى. چۈشۈۋېتىپ كۆردىكى ئول نازىنىن دىلنىۋازلار قەھ.. قەھ ئۇرۇپ كۈلۈ- شۈپ، تۈمەن خىل جىلۋه - ناز بىلەن قۇچاقلىرىنى ئېچىپ، ئۇنى باغرىغا باسماققا تاقەتسىزلىك بىلەن ھازىرلىنىپتۇ.

شاھزاده ئابدۇلئەزىزگه ئارىلىق بەك ئۇزۇن بىلىنىپ، تېپىرلاپ تۇرار ئىدى. شۇ ھامان قۇلاق تۈۋىده:

— ئەي شاھزاده، نەپسىڭگه ئەقىل تىزگىنى سالغىن، — دېگەن ئاۋاز گۈلدۈرمامىدەك ياڭرىدى. دەرھال ئۇچۇپ كەتكەن ھوش بۇلبۇلى دىل قەپىسىگه قايتىپ كېلىپ شۇنداق ناۋا قىل-

دى: «ئەي شاھزادە، ئۇستازلىرىڭ كۆڭۈل بەتلىرىگگە نەقىش قىلغان نەسىھەت دۇردانىلىرى قېنى؟ ئەۋلىيا زاھىت ھەدىيە قىلغان ئاق ئەتىرگۈل كامالچىسى قېنى؟...»

شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال قوينىغا قول سالدى، ئاق ئەتىرگۈل كامالچىسىدىن بىرى چىقتى. كامالچە قۇدۇق ئىچىنى نۇرلاندۇرۇپ قەھ - قەھ ئۇرۇپ ئېچىلدى، ھەر تال بەرگىدە «ئەقىل ۋە ئېھتىياتى» دېگەن سۆزلەر نەقىشى زاھىر بولۇپ، مىسالى يۇلتۇزلار تىزمىسىدەك جىلۋە قىلدى، شۇ ھامان شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ دىلىدا ئۇستازلىرىنىڭ: «ئەي شاھزادە ئەزىز، ھېچ ۋاقىت نىكاھ - ئەھدىسىز ئايال زاتىغا يېقىن بارما، بالا زىنداڭغا گىرىپتار بولۇرسەن، ئۇنداقلار سائىڭا ۋاپا قىلماس، نەپسى تەقەززا قىلغان ياكى پايدا - مەنپەئەت كۆزلىگەنچۇن سائىڭا مايىلدۇر. بەد ئەخلاق جۇملىسىدىندۇر. سائىڭا چىن مېھرى بولماس، پاك نامىڭغا داغ چۈشۈرگەي، ئەل ئارىسىدا شەرمەندە قىلغاي، ئاللانىڭ غەزەپ چاقمىقىغا دۇچ كەلتۇرەر، پالاكەت يولىغا باشلاپ ماڭغاي، ھالال جۇپتى نىگارىڭغا مۇيەسسەر بول. غۇنچە يىگىتلىك گۆھىرىڭنى پاك تۇتقايسەن. ناپاكلىقتىن ساقلانغايسەن...» دېگەن پەند - نەسىھەتلىرى خۇشبۇيىنى چاچىتى. بەد خىياللارنى قوغلاپ پاك قىلدى، ھەۋەس ئوتلىرى بىر سەسكىنىش بىلەن ئۆچتى. شۇ ۋاقىت شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ پۇتلىرى ئازارسىز قۇدۇق ئاستىغا يەتتى. ئاق ئەتىرگۈلدىن تارام - تارام نۇرلار تۆكۈلدى. قۇدۇق ئاستىدىكى شاھانە قەسىر مىسالى بىر خارابە زارغا نازىنىن ھۆر - پەرىلەردىن بەزىلىرى ئاق يۇزلۈك، قىزىل چاچلىق، ئاتەش كۆزلۈك خەنجەر چىشلىق ئىلمەك بۇرۇن، دورداي كالپۇك، ئاغزىدىن قان تېمىپ تۇرغان بەتبەشىرە ئالۋاستى - يالماۋۇزغا، بەزىلىرى ئېغىز - بۇرنى، كۆز- قۇلىقى ۋە باشقا جايلىرىدىن يىلان - چايانلار چىقىپ تۇرغان ئىسكىلىت جىنغا ئايلىنىپ قالدى.

ئول ئالۇاستى يالماۋۇز، ئىسكىلىت جىنلار ئەپت ـ بەشـ
رىسى ئاشكارا بولۇپ قالغانلىقىدىن غەزەپناك بولۇپ، بىگىز
تىرناقلىق ئاردەك قوللىرىنى شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ئالتۇن
بويلىرىغا سوزۇشۇپ، دەھشەت ئوتلىرىنى چېچىپ ئېتىلىپ كـ
ىلىشتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال ئالماس قىلىچى بىرلە
ئول گېزەندىلەرنى جەھەننەمگە ئۇزاتماق بولدى ئەمما ھاجەت
بولمىدى. ئاق ئەتىرگۈلدىن كۈموش رەڭلىك نۇرلار تۆكۈلۈپ،
ئول مەلئۇنلارنىڭ ئىپلاس ۋۇجۇدىغا ئەجەل ئوتلىرىنى تۇتاشتۇر-
دى، كۆيدۇرۇپ كۈل قىلدى. ئارقىدىن قۇدۇق ھەم گۈمۈرۇل-
دى، ئالەم ـ جاھاننى چاڭ ـ توزان بېسىپ كۆز ئالدى ئىس-
تۇتەكلەر بىلەن قاپلاندى، بىر مەزگىلدىن كېيىن چاڭ ـ توزان-
لار بېسىقىپ كۆز ئالدى روشەنلەشكەندە كۆردىكى بىر تەختى
پايە ئالدىدا تۇرۇپتۇ. ئول تەخت ئۇزرەن قات ـ قات يىپەك
كىيىملەرگە پۈركىنىپ، يۇلتۇزدەك لەئەل ـ ياقۇت زىبۇ زىن-
نەتلەرنى چاقنىتىپ بىرھۆر پەرى يېتىپتۇكى چۈمبەل ئاستىدد-
كى جامالى شولىسىدىن ئول قۇياشسىز ئىقلىم ئاسمىنى ئون
قۇياش نۇرىغا چۆمۈپتۇ، زېمىن ئۆزرە ئاپتاپ جىلۋە قىلار.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز تاقەتسىزلىك بىلەن چۈمبەلنى قايرىپ
قاردى، كۆزلىرى قاماشتى، كۈن دېسە تال ـ تال كىرپىكلىرى
ئارىسىدا چولپان كۆزلىرى، ئاي دېسە نۇرلۇق يۈزلىرىدە ئىلىپ-
تەك بۇرنى، ئانار دانىسىدەك، ئويماقچە ئاغزى بار ئىدى ئەمما
جانسىز ھەيكەل مىسالى نە تىنىقسىز ۋە نە ھەرىكەتسىز ياتار
ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز تا شۇ كەمگۈچە ھېچ يەردە ۋە ھېچ
ۋاقىتتا ئانداق نۇرانە چېھرە ساھىبجامالنى كۆرمىگەن ۋە بارلـ-
قىنى ئاڭلىمىغانلىقىنى ھېس قىلدى. ۋۇجۇد نىھالى ئىشق ئوتىدا
ھېلىلا كۆيۈپ كۈل بولىدىغاندەك ئەلپاز بىرلە يېلىنجاپ كۆيۈش-
كە باشلىدى. جان رىشتى بىرلە ئول گۈزەللىك چىمەنىڭ

نازۇك نەھالىغا باغلاندى. شۇ ۋاقىت بىر شامال كەلدى، ئول دىلنەۋاز يۈزىگە چۈمبەل يېپىلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز قايتا ئېچىپ كۆرمەك بولغىنىدا چۈمبەل مىسالى تاغ ۋەزنىدە ئېغىر-لىق قىلىپ ئېچىشقا ئىمكان بەرمىدى، ئارقىدىن ئول پەرىزاتى شاھسەنەم ياتقان تەخت تەۋرەپ شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى يىراقلارغا ئىرغىتىپ تاشلىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىختىيارلىق تىزگى-نىنى قولىدىن بېرىپ قويۇپ، ئىشتىياق ئوتىنى باسالماي، بۇ نەزمىنى ئوقۇدى:

هايات گۈلشەنىدە ئانداق يەنە بىر گۈل ئېچىلغانمۇ؟
ۋۇجۇد لەۋھەلىرىگە ئول كەبى سۈرەت سىزىلغانمۇ؟
ئۇ مىسالى بىر قۇياشتۇركى قۇياشسىز بۇ ماكانغا نۇر،
بەخش ئەتسۇن ئۇچۇن، تەقدىر قولىدا خاس يارالغانمۇ؟

شۇ ۋاقىت ئول خۇرشىدە تابانى جاھان تەختىنىڭ بىر يېنىدا ئۇنچى - مارجانلار بىلەن نەقىشلەنگەن قۇرلار زاھىر بولدى:

— ئەي «قەسرى رەنايى جاھان» تىلسىمىنى بەربات قى-لىپ مۇندا قەدەم تەشرىپ قىلغۇچى، ئول بالايى ئورنىنى يوق قىلغانىڭ مۇكاپاتى بۇكى تەخت ئۆزرە ياتقان رەنايى جاھان شەھ-رىنىڭ تاجدارى مەلىكە شاھخۇبانبانۇدۇر، ئەگەر جۇپنى نىگار-سىز بولغانىدا ۋە ئۇنىڭغا كۆڭۈل رىشتىنىڭ كەمەند بولۇپ باغلا-غاندا يەنە مۇشەققەت ۋە خەتەر توسۇقلىرىنى بەربات قىلىپ، رەشىك ئوتىغا گىرىپتار بولغان باغۇ ئىرەم مەلىكىسى ماھئۇزار-بانۇ قاشىغە بارغىل ۋە ئاندا بىر ئامال - تەدبىر بىرلە ئول ھۆسن ئىقلىمىنىڭ نۇرلۇق قۇياشى شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسى بەند قىلىنغان زەر قەپەسىنى ئېلىپ كەلگىن، مۇرادىڭ ھاسىل بول-غاي. ئەگەر جۇپتى نىگارىڭ بولسا ۋە ياكى مۇشەققەت تىكەنزار-لىقى، ئەجەل بۇركۇتىنىڭ پەنجە سايىلىرىدىن ۋەھمە قىلساڭ

ئۆز يولۇڭغا راۋان بولغىن، ئەجرىڭ ئۈچۈن «گۆھەرىل نادىرى جاھان» ئىنئامدۇرلەر.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئول قۇرلارنى ئوقۇپ تۇرار ئىدى، بىر ياندا يەنە بىر قۇياش زاھىر بولۇپ كۆزلىرىنى قاماشتۇردى. كۆردىكى مىسلى قۇياشتەك پارلاپ تۇرغان چىنىدەك چوڭلۇقتا بىر ئاق گۆھەر ھازىر بولۇپتۇ.

ئەمما، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ كۆڭۈل رىشتى تەخت ئۈستىگە بەند بولغان خۇرشىد جاھانغا چىگىلگەن بولغاچ «گۆھەرىل نادىرى جاھانغا پىسەنت قىلمىدى، مۇشەققەت ئەتراپىنى چىدام ـ ئەيرەت ئوتىدا كۈل قىلىپ، ئەجەل بۇركۈتىنىڭ پەنجە سايىلىرىنى باھادىرلىق گۆھەرىدە نۇرلاندۇرۇپ، مەلىكە شاھخۇ-بانبانۇنىڭ جان تۇتىسى بەند قىلىنغان زەر قەپەسىنى ئېلىپ كەلمەككە ئىرادە كەمىرىنى چىڭ باغلىدى.

ـــ مەلىكە ماھئۇزاربانۇ قايداسەن؟ ـــ دەپ يولىغا راۋان بولدى.

ماڭدى ـ ماڭدى، نى ۋاقىتلاردكى قۇياشنىڭ ئوتلۇق ھارارىتى بولمىسىمۇ تۇپرىقى تونۇردەك قىزىپ كەتكەن بىر جەزىرىگە يەتتى. ئەمما پىسەنت قىلماي مېڭىۋەردى. ماڭغانسېرى تۇپراق تېخىمۇ قىزىپ تاپانلىرى كۆيۈپ كاۋاپ بولغۇدەك ھالەتكە يەتتى ئەمما يولىدىن توختىمىدى، يۈرەك باغرىدا ئاتەش مىسالى كۆيۈپ تۇرغان ئىشق ھارارىتى ئالدىدا ئول جەزىرىنىڭ قىزىقى ھېچنېمىگە ئەرزىمەس ۋە بەلكى بىلىنمەس ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاخىر يېلىنجاپ تۇرغان چوغقا ئايلانغان بىر گۇمبىزى ئوتخانىگە يەتتى، ئول جەزىرىنىڭ قىزىقلىقى چوغلانغان گۇمبەز، سەۋەبلىك ئىدى. ھەيرانلىق لەشكىرىگە ئەسىر بولۇپ توختىغانىدى، گۇمبەز ئىچىدىن سادا كەلدى:

ـــ ئەي ئادەمزات، مۇندا كەلمەكتىن مەقسەت نېمىدۇر؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئېيتتى:

ـــ مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان گۆھىرىنى قولغا كەلـ
تۇرمەك. ئول مۇددىئا بىلەن باغۇ ئىرەمگە ماڭغاندۇرمەن.
ئاندا گۇمبەزدىن بىر بەتبەشىرە بەتھەيۋەت چىقىپ كەلدىـ
كى، كۆز ـ قۇلىقى ۋە ئاغزى ـ بۇرنىدىن قىپقىزىل ئوت بىرلە
قاپقارا ئىس ـ تۇتەك چىقىپ تۇرغان. چىققان ئىس ـ تۇتەك
بىرلە يۈزلىرى كۆمۈردەك قارايغان. چاچ ـ ساقال، قاش ـ
كىرپىكلىرى ئوت رەڭگىدە قىزارغان، پۇتلىرى تۇۋرۇكتەك،
قوللىرى چىنارداەك، بوي ـ بەستى زور پىلدەك بىر مەخلۇقات.
ئول بەتبەشىرە گۇلدۇرمامىدەك دەھشەتلىك ئاۋاز بـ
لەن ھەيۋە قىلدى:
ـــ ئەي ئادەمزات، مەن ئاتەش جادۇ سەۋەبىدىن ھېچ كىم
سەندەك بۇ جەزىرىدىن ئوتۇشكە پېتىنغان ئەمەس، ئول ئىقلىمـ
نىڭ شاھبانۇسى مەلىكە شاھخۇبانبانۇ مېنىڭ گۆھىرىمدۇر.
ئوت يالقۇنلىرىم نازۇك نىھالىغا زەرەر قىلمىسۇن ئۇچۇن قېشىغا
يېقىن بارغان ئەمەسمەن، يىراقتىن جامالى شولىسىنى تاماشا
قىلماق بىلەن قانائەت قىلىپ ۋە خۇش بولۇپ، ئۇنىڭدىن شۇنچە
يىراقلىقتا جاي ـ ماكان قىلىپ تۇرغانمەن. ئەي ئادەمزات مەنمۇ
مۇيەسسەر بولالمىغان بەختكە سەن مۇشەررەپ بولۇپسەن، ئۇنىڭ
قېشىغا بېرىپسەن، جامالىنى كۆرۈپسەن، ئەمدى سېنى ساق
قويماسمەن. تا بۇكەمگۇچە ھېچبىر ئىنسان ئەۋلادى مۇندا كېـ
لىپ باقمىغان، پەقەت دۆە ـ پەرى، جىنلار ئول قۇياش يۈزلىـ
كىمنىڭ جامالىغا مۇشتاقلار كېلەر ئىدى، ھېچبىرى قالماي
قولۇمدا جان بەردى. تېنى كۆيۈپ كۇل بولار ئىدى، ساڭا
ئىلتىجا قىلايكى، جېنىڭ جىسمىڭدا ئامان ـ ئېسەن قالسۇن
ئەمما سۇرەتلىك بىر جانىۋارغا ئايلانسۇن.
شاھزادە ئابدۇلئەزىز چۆچۈپ ئول بەتبەشىرە بىلەن جەڭ
قىلماق بولدى ئەمما پۇرسەت بولمىدى. ئاتەش جادۇ ئەپسۇن
ئوقۇشقا باشلىدى. بىر قىزىل قۇيۇن كېلىپ شاھزادە ئابدۇلئەـ

زىزگە ئۇرۇلدى. شاھزادە ئاجايىپ چىرايلىق بىر ئاق بۇغا سۈرىتىگە كىردى. ئاتەش جادۇ قاقاقلاپ كۈلۈپ:

— ئەي باھادىر يىگىت، — دېدى زەھەرخەندىلىك بىلەن، — ئەمدى مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى ئالغىلى بارغىن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۈرىتى ئۆزگەرگىنىگە كۆپ ھەسرەت چەكتى، كۆزلىرى ياشلاندى ئەمما يەنە يولىدىن قالماي چېپىپ كەتتى، ئول جەزىرىدىن چىقىپ بىر كۆكلەمزارغا يەتتى، بىراق تۇرۇشقا ئىمكان يوق ئىدى، ئاجايىپ ـ غارايىب يىرتقۇچلار بار ئىدى. ھەممىسى ئۇنىڭغا تاشلاندى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاياغ-لىرىغا رىغبەت بېرىپ ئانداق چاپتىكى ئول يىرتقۇچلارنىڭ ھېچ-بىرىگە ئۇنى ئولجالاشقا پۇرسەت بولمىدى، شۇ ھالەتتە كۆكلەم-زاردىن چىقىپ يەنە بىر جەزىرىگە يەتتى، ئىمكان قىلارىنى ۋە قايان بارارىنى بىلمەي تېنەپ تۇرۇپ قالدى.

شۇ چاغ ئۇنىڭ قېشىدا بىر جۇپ پەرىشتە سۈپەت يىگىت پەيدا بولۇپ:

— ئەي شاھزادە، — دېدى سالماقلىق بىلەن، سەپەر ئۇستىدە قوتقۇزۇۋالغان شاھزادىلەرگە بەرگەن ۋەدىلىرىڭ قې-نى؟ ئول ۋەدىلەرنى ئۇنتۇپ ئۆز ئىشىڭغا مەشغۇل بولغىنىڭ ئۇچۇن ۋ، ئەھدىگە ۋاپا قىلمىغىنىڭ ئۇچۇن بۇ بالاغا گىرىپتار بولدۇڭ؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۆزلەرگە ئىمكانى بولمىغاچ بېشىنى تۆۋەن سېلىپ كۆز ياشلىرىنى راۋان قىلدى. ئول ئەزىزلىرى بولسا رەھىمدىللىك بىرلە ئۇنىڭ باش ـ كۆزلىرىنى سىلاپ قويدى، شۇ ھامان شاھزادە ئابدۇلئەزىز قايتا ئادەملىك سىياقىغا كىردى، مىننەتدارلىق بايان قىلىپ ئاندىن يەنە سورىدى:

— ئەي نىجاتكارىم كىم بولۇرسىزلەر؟

پەرىشتە سۈپەتلەر دېدى: «غەيرىي ئىنسانلاردۇرمىز. ئاتاڭ

سەندىن ئەنسىرەپ، سەن كەتكەندىن كېيىن ھېسابسىز مال - مۇلۇكنى ئامانلىقىڭ ئىلكىدە سەدىقە قىلغانىدى، شۇنىڭ خاسىيىتىدىن سېنى قۇتقۇزماقتا ھازىر بولدۇق، ئەمدى ساڭا تىلسىماتنى تېپىش يولىنى كۆرسىتىپ قويايلى، ئاندىن بارغىن، ئول تىلسىم بالاسىنى ھەم بەربات قىلغىن، شاھزادە ئەكپەرنى مۇراد گۆھىرىگە مۇيەسسەر قىلغىن، ئاندىن گۇلشەنى ئابات شاھزادىسىنى مەخبۇب ۋەسلىگە يەتكۈز، ئول ياخشى ئىشلىرىڭ سەۋەبكار بولۇپ، سېنىڭ ھەم مۇراد - مەقسىتىڭ ھاسىل بولغاي، ئاق يۇلتۇز جىلۋە قىلغان تەرەپكە ماڭغىن.»

شۇ سۆزلەردىن كېيىن ئۇلار غايىب بولدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھەر تەرەپكە قاراپ قالدى، ئۇلار قايتا كۆرۈنمىدى ئەمما بىر تەرەپتىن ئاق يۇلتۇز كۆرۈندى، ئۇمىد شامىدەك پىلىلداپ تۇرۇپتۇ.

شۇ تەرەپكە قاراپ ماڭدى، ماڭغانسېرى ئول يۇلتۇز تېخىمۇ چوڭىيىپ ۋە تېخىمۇ نۇرلىنىپ باردى، ئاخىر ئاستىغا بېرىپ توختىدى. ئاندا بىر جانىۋار تۇرۇپتۇ. پەيلىرى قاردەك ئاق، تۇمشۇقى ياقۇتتىن، پەنجىلىرى زەر ئالماستىن ئىدى. سىياقى ئاققۇدەك ئىدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز بېرىپ ئۇستېگە مىندى، ئول جانىۋار يۇقىرىغا پەرۋاز قىلدى، ئاخىر بىر قۇدۇق ئاغزىدا چىلىك كامارىدىن شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى بارسا كەلمەس چۆلگە ئاچىقىپ قويدى ۋە كۆزدىن غايىب بولدى، قۇدۇق ئاغزىمۇ يوقالدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز يولىنى داۋام قىلدى، ئۇنى ئاياغلىرى ئىختىيارسىز يەنە بىر قارا تاش گۇمبەز ئالدىغا ئېلىپ باردى، گۇمبەزنىڭ ئىشىكىگە «تەخت شاھىنشاھى زامان» دەپ يېزىلغان بىرلەۋھە ئېسىلغان.

شۇ ۋاقىت ئىشىك ئېچىلدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىچىگە كىردى، كۆردىكى بۇ يەردە ھەم بىر قۇدۇق بار ئىدى، ئىچىگە

قارىغانىدى ئەقلى لال بولدى، سەۋەبكى قۇدۇق ئاستى ھەشەمەت-لىك كەك - كۇشادە بىر ئوردا قەسرى بولۇپ، تاملىرى ئال-تۇن، ئۆگزىلىرى بىللۇردىن، ئىشىك - دېرىزىلىرى ياقۇتتىن ئىدى. ئىشىك ئالدىدا ھۆر - غىلمانلار ھەيكەلدەك قېتىپ تۇرغان.

شۇ چاغ يەنە ئۇنىڭغا قەسىر ئىچى ئايان بولدى، زۇمرەت شامدانلاردا ئىپار - ئەنبەر بۇيلۇق قىزىل - يېشىل شاملار يېقىلىپ، ئىس - تۇتەكلەر بۇلۇت - تۇماندەك لەيلەپ تۇرغان، ئاندا ئاجايىپ ھەيۋەتلىك بىر تەخت بار ئىدىكى قىرىق پەلەمپەي-لىك ئېگىز مۇنبەر ئۇستىگە قويۇلغان ۋە زەر بىرلە ياسىلىپ، ئالماس ھەم زۇمرەتلەر بىرلە نەقىشلەر قىلىنغان، ياسىغۇچى ئۇستىنىڭ ھۇنەر - ماھارىتىگە ھەر كىم قايىل بولدىكى تەسۋىر-لىرىگە تىل ئاجىز، قەلەم زەئىپتۇر، تەخت ئۇستىدە بىر تاج بار ئىدىكى تۇخۇمدەك - تۇخۇمدەك ئاجايىپ نۇرلۇق مەرۋايىت ۋە يۇلتۇز مىسالى ئالماس كۆزلەر قۇيۇلغان، باھاسىغا بارچە مەملىكەتلەر خەزىنە مۇلكىمۇ ئاجىزلىق قىلغۇدەك ئېسىل تاج ئىدى. تاج يېنىدا بىر سەۋلەجان بار ئىدىكى ئادەم بويىغا تەڭ ئۇزۇنلۇقتا قىزىل ئالتۇندىن ياساپ بېشىغا قۇياشتەك بىر نۇر-لۇق ئالماس ئورنىتىلغان ۋە باشقا جايلىرىغا ھەم ئەڭ ئېسىل نادىر جاۋاھىراتلار بىلەن گۇل - نەقىشلەر ھاسىل قىلىنغان، پەلەمپەيلەر تۆۋىنىدە ئىككى رەت ئېسىل زەر تەختلەر بار ئىدىكى جاھاندىكى شاھ - سۇلتانلار قانچە بولسا ئۇلارمۇ شۇ ساندا ئىدى.

ئاندا ئول تەخت بىرلە تاج سەۋلەجانلاردىن سادا كەل-دىكى:

— مەرھابا! مەرھابا! يەتتە ئىقلىم خاقانى، بارچە پادە-شاھلارنىڭ سەرداری، مەرھەمەت قىلىڭكى سىز بىرلە جاھان ئىچىدە پارلاق قۇياشتەك نۇرلانغانمىز، بارچە شاھلار قۇل ۋە

غولاملىرىڭىز بولۇپ، ئايىغىڭىزدا خىزمەتتە بولغاي ۋە بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزلىرىنى شەرەپلىك ھېس قىلغاي.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئول جاھان شاھىنشاھلىق سەلتەنەت تەختىگە قاراپ ئەقىل ـ ھوشىدىن جۇدا بولدى، ۋۇجۇد، نىھالـ نى ئول تەخت ئۆزرە قىلىپ، تاج بىرلە زىننەت، سەۋلەجان بىرلە سەلتەنەت قازانماق ئىشتىياقىدا ئوت بولۇپ ياندى.

شۇ ۋاقىت تاج ـ تەخت ۋە سەۋلاجانلارغا قوشۇلۇپ ئوردا ئىچىدىكى بارچە مەۋجۇداتتىن سادا كەلدىكى: «ئەي ئامەت تۇلپاـ رىغا مىنىپ كەلگەن شاھزادە دەۋران، ئەي بەخت قەسىرلىك ساھىبى، سىزگە مۇنتەزىرمىز، مۇبارەك ئاياغلىرىڭىزدىكى چاڭـ توزانلارنى كۆزلىرىمىز كىرپىكى بىرلە سۈرتۇش تەقەززاـ لىقىدىمىز. تېزرەك مۇندا چۇشۇڭ، خاقانى جاھانلىق تەختىدە ئولتۇرۇڭ، بارچە ئالەم پەرمانىڭىزدا بولغاي. . . »

شۇ ھامان شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆزىنى بىخۇد ۋە بىھوش ھالەتتە سەزدى. ۋە ئۆزىنى ئول تەخت خاقانى جاھان ئۈستىدە ھېس قىلدى، قارىسا يەتتە ئىقلىمدىكى بارچە شاھ ـ سۇلتانۇ دۆلەت ئىگىلىرى ئىككى رەت بولۇپ تىزىلىپ تەزىم ۋە تەۋەززۇ بىلەن تۇرۇپتۇ، ئېغىزلىرىدا بولسا «ياشىسۇن بۇيۇك خاقانى جاھان ئالىيلىرى، ياشىسۇن بۇيۇك خوجىمىز،» دەپ تەنتەنە قىلىۋېتىپتۇ، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بولسا ئۇلارغا ئۆز ئورنىغا قايتىپ ئولتۇرماقنا ئىشارەت قىپتۇدەك. سەلتەنەت ئېگىلىرى بولسا قۇلدەك ئېگىلىپ تەشەككۈرلەر ئېيتىپ، زەر تەختتە ئۆز دەرىجىسى بويىچە ئورۇن ئالغۇدەك، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بولسا مەغرۇرلۇق بىلەن ئۇلارنى كۆزدىن كەچۈرۈۋېتىپ ئاردا بىر تەختنىڭ بوش قالغىنىنى كۆرۈپ سوئال قىپتۇدەك:

— ئول ئورۇننىڭ ئىگىسى قېنىدۇر؟

باشقىلار دەرھال ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ، تەزىم ـ ئېھتىـ رامىلار بىلەن ئېيتىشىپتۇ:

— مەملىكىتى يىراقتا بولغاچ ئۇلگۈرۈپ كېلەلمەپتۇ.
شاھزادە ئابدۇلئەزىز غەزەپناك بولۇپ توۋلاپتۇدەك:
— جاللات، قېنىسەن، — دەپ.
شۇ ھامان دىۋە سۈپەتلىك، ياۋۇز تەلەتلىك قىرىق جاللات شاھانە قەسىر ئالدىدا ھازىر بولۇپتۇ، ئۇلار تىز چۆكۈپ ئىلتىجا قىلۇرمىشكى:
— ئەي بارچە شاھلارنىڭ خوجىسى، ئەي بۈيۈك شاھىنشاھ ئالىيلىرى، قايسى بەتبەختىنىڭ ئەجىلى توشقان، ئۇ كىم؟
— بوش قالغان ئورۇننىڭ ئىگىسى قايدا بولسا كىم بولۇشىغا قارىماي، دەرھال كاللىسىنى كېسىپ كېلىڭلار، — دەپ پەرمان قىپتۇدەك.
شۇ ھامان جاللاتلار كۆزدىن يىتۈپ كۆپ ۋاقىت ئۆتمەي، بىر مويسىپىت كىشىنىڭ كاللىسىنى پەتنۇسقا سېلىپ كىرگۈدەك، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىر قاراپلا پەرياد قىلىپ تەختىدىن ئۆزىنى تاشلىغۇدەككى، «ئاھ، ئاتام! بۇ سىزمىدىڭىز؟» دەپ.
ئەمما، ئۇ يەرگە چۈشمەي بەلكى ئۆزىنى بارغانچە تۆۋەنگە چۈشۈپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلدى، ئول ۋاقىت قۇلاق تۇۋىدە بىر سادا گۈلدۈرماما - چاقماق مىسالى گۈلدۈرلىدى «ئەي شاھزادە، نەپسىڭگە ئەقىلدىن تىزگىن سالغىن» دەپ.
شۇ ھامان شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ۋۇجۇد قەپىسى تەرك قىلغان ئەقىل - ھوشى ئورنىغا قايتتى، شاھزادە ئۆزىنى ئول قۇدۇق ئىچىدە تۆۋەنگە چۈشۈپ كېتىۋاتقاندەك ھالەتتە كۆردى، دەرھال قوينىغا قولىنى سالدى، ئاخىرقى بىر تال ئەتىرگۈل كامالچىسى قولغا چىقتى ۋە قاقاقلاپ كۈلگەن بىر سادا چىقىرىپ پورەكلەپ ئېچىلدى. كۆردىكى ھەر تال بەرگىدە، «ئىنساپ - دىيانەت» دېگەن خەتلەر زاھىر بولدى. ھەرپلىرى مىسلى ياقۇت-تەك نۇرلىنىپ جىلۋە قىلار ئىدى.
دەرھال بىر كارامەت يۈز بەردىكى شاھزادە ئابدۇلئەزىز

خازاندەك يەڭگىل ھالەتتە پۇتى يەرگە تەگدى، قىلچە ئازار يەتمىدى، شۇ ھامان ئاق ئەتىرگۇلدىن تارام - تارام نۇرلار چېچىلدى، قۇياش نۇرىدىن نەچچە ھەسسە يورۇقراق ئىدى. ئول نۇردىن قۇدۇق ئاستى دۇنياسى خىرە بولۇپ، ئارقىدىن بىر ئىس- تۇتەك كۆتۇرۇلدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۆردىكى خاقانى تەختى - جاھان ۋە باشقا زەر تەختلەر ئەمدى ئادەم ئىسكىلىتلەرى دۆڭىسىگە ئايلانغان، بارچە ھۆر - غىلمانلار ئورنىدا ھەم ئىسكىلىتلار ئۆرە تۇرغان، ھەشەمەتلىك شاھانە ساراي، قان- يىرىڭغا پۇركەنگەن بىر زىنداڭغا ئايلانغان، ئاندا تۇرغان كىشىنى سۇر باسار ئىدى ۋە يىرگىنىش تۇيغۇلىرى ئەسىر قىلار ئىدى.

شۇ چاغ ھەر تەرەپتىن پىلدەك يوغان، خەنجەر چىشلىق ۋەھشي مەخلۇقاتلار ئېتىلىپ چىقتى، ئېغىزلىرىدىن قان - يىرىڭ تامار ئىدى ئەمما ئاق ئەتىرگۇلدىن تۆكۈلگەن تارام - تارام نۇرغا دۇچ كېلىپ، ئىپلاس ۋۇجۇدلىرى كۈلگە ئايلاندى، ئارقىدىن يەر تەۋرەپ قۇدۇق گۈمۈرۇلۇپ چۈشتى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز كۆزلىرىنى يۇمدى بىر چاغلاردا كۆزلىرىگە يېقىملىق بىر سالقىن شامال ئۇرۇلدى، كۆزىنى ئاچقىنىدا كۆردىكى بىر باغۇ چىمەنزاردا تۇرۇپتۇ. چىمەنزاردا ئاجايىپ - غارايىپ گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ، چىمەنزار ھاۋاسىنى خۇش پۇراققا تولدۇرغان، تارام - تارام زىلال چەشمە سۇلىرى ھەر تەرەپكە شىلدىرلاپ ئېقىپ تۇرغان، سۇ ئاستىدا بولسا لەئەل - ياقۇت، ئۇنچە - مارجان كەھرىۋالار تاش ئورنىدا ۋالىلداپ نۇرلىنىپ ياتقانىدى ئەمما جەننەت مىسەللىك باغۇ چىمەنزار ئىنس - جىن- دىن خالي ۋە ھۆر - غىلمانلاردىن دېرەكسىز ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھەۋەس بىلەن ئارىلاپ يۇرۇپ سۈتتەك ئاق ۋە قاردەك سوغۇقلۇق يېغىپ تۇرىدىغان بىر تاش كارىۋات يېنىغا يەتتى، ئول كارىۋات ئۇستىدە بىر نازىنىن ماھى رۇخسار ياتار ئىدىكى كۆزلىرى غەپلەت ئۇيقۇسىغا كەتكەن زىلۋا - نازۇك

تەنلىرى ئاراملىق تۆشكىگە بەند ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەدەپ يۇزىسىدىن نېرى كەتتى، ئول گۈلى رەنانىڭ ئۇيقۇدىن بىدار بولۇشىنى كۈتتى، مەقسىتى بۇ ماكاننىڭ سىر - ئەسرارىنى سورىماق ئىدى.

شۇ ۋاقىت ئالتۇندەك سېرىق تۇمشۇق، پەي - قاناتلىرى يېشىل، زۇمرەتتەك جۇلالاپ تۇرىدىغان بىر چوڭ تۇتى قۇش ئۇچۇپ كېلىپ سادا قىلدى: «ئەي مەلىكە، ئى گۈلرۇخسار كۆزلىرىڭنى ئاچقىن، خىلۋەتگاھىڭغا ئۆزگىلەرنىڭ قەدىمى يەتتى.»

شۇ ھامان پەرىزات زامانىنىڭ جۇپلەشكەن كىرپىكلىرى ئاجرىلىپ ئارىسىدا چولپان مىسالى نۇرلۇق كۆزلىرى زاھىر بولدى، تال - چۈنقتەك تولغىنىپ نازۇك بويلىرىنى تىكلىدى ۋە تۇتى قۇشتىن سورىدى:

— ئول يېگانە ئادەمزاتمىدۇر ۋە ياكى پەرىزاتمىدۇر، جىنمىدۇر ۋە ياكى دىۋىمىدۇر رەپتارىدىن بىلەدەپلىك، بەدنىيەتلىك زاھىرمىدۇر ۋە ياكى پاك دىل، ئەدەپ - ئەخلاق نامايەندىمىدۇر؟ تۇتى قۇش دېدى:

— ئول يېگانە ئادەمزاتتۇر بەلكى ئادەمزات ئەۋلادى ئىچىدە چېھرى ئاپتاپ مىسەللىك، چىنار قامەتلىك، پەرىشتە خۇيلۇق، ئېسىل خىسلەتلىك بىر نەۋقىران يىگىتتۇر، ئۇنىڭدا قىلچە بىر ئەيىب سادىر بولمىدى بەلكى ئۆزىنى يىراقتا تارتىپ، سەۋر - تاقەت كۈرسىدا ئولتۇرۇپ ئۇيقۇدىن پاراغ بولمىقىنى كۈتمەكتە، ساڭا بىر ھاجىتى بولسا كېرەك. ئول پەرى - پەيكەر دېدى:

— ئانداق بولسا ئالدىغا باراي، ھالىدىن خەۋەر ئالاي، مۇندا ئادەمزات ئەۋلادى پەيدا بولمىقى ئاجايىپ ئىشتۇر، بۇنىڭدا بىر سىر باردۇر.

ئۇلارنىڭ سۆزلىرىنى يىراقتىن ئاڭلاپ تۇرغان شاھزادە

ئابدۇلئەزىز ئالدىغا بېرىپ ئەدەپ بىلەن سالام بەردى، ئول دىلرەبا پەرى ھەم ئىلىك ئېلىپ سورىدى:

— ئەي بەرنا يىگىت، قايسى چىمەنىنىڭ بۇلبۇلىسىز؟ قايسى قىسمەت قۇيۇنلىرىدا ئۇچۇپ يۈرۈپ، خىلۋەتگاھىمىزغا كېلىپ قالدىڭىز؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— شەمئى جاھان مەملىكىتىنىڭ تەخت ۋارىسى ئابدۇلئە-زىزدۇرمەن، مۇندا كەلمەكتىن مۇددىئا باغۇ ئىرەمگە يەتمەك-تۇر.

ئاندىن سەپەر سەرگۈزەشتلىرىنى مېغىزلىق ۋە قىسقا بايان قىلدى. ئاڭلاپ تۇرغان ئول ھۆر - پەرىنىڭ شاھزادە ئابدۇلئە-زىزنى كۆرمەك ھامان دىلىدا يانغان مېھرى ئۇچقۇنى ئەمدى ئۇنىڭ سەرگۈزەشتە بايانىنى ئاڭلاپ ئاتەش مىسالى لاۋۇلداشقا باشلىدى - دە، خۇش تەبەسسۇم بىرلە دېدىكى:

— ئەي شاھزادە، ئەي جاھان يىگىتلىرىنىڭ سەردارى، قىسمەت شامىلى سىزنى مەڭا جۇپتى - نىگار ئەيلەشكە ئۇچۇرۇپ كەلگەن بولسا كېرەك. بولمىسا ئول «خاقانى تەختى جاھان» تىلسىمىنى بەربات قىلماق ئىلتىپاتى تەقدىردىن سىزگە بولماس ئىدى. ھېچ ۋاقىت ئول تەرەپتىن بىرى كېلۇر دەپ ئەندىشە قىلماس ئىدىم. ئەمما، سىز بارچە توسالغۇلارنى يېڭىپ كەلدى-ڭىز، ئەمدى سىزنى باغۇ ئىرەمگە مەن يەتكۈزەي، قالغان سۆز-لەرنى ئاندا قىلۇرمىز.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خۇشنۇد بولۇپ باغۇ ئىرەم يولىغا ھازىرلاندى ئەمما ئول پەرىنىڭ بالا دامىغا گىرىپتار بولۇشىدىن ئەندىشە قىلدى. ئۇنىڭ ئۆز ئىشقىغا مۇپتىلا بولغىنىدىن غەمناك بولدى: — ئۆز ئىشىنى داۋام قىلماقتىن توسارمۇ؟ — دەپ.

ئول پەرى بىر چاۋاك ئۇردى، ئالدىغا قاناتلىق بىر تۇلپار ھازىر بولدى، دېدىكى:

— ئول قاناتلىققا سۇۋارى بولغىن.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز قاناتلىق تۇلپارغا مىندى. پەرى يەنە دېدى:

— يولدا بىر تىلسىمغا دۇچ كەلگەيسىز، ئۇنى مەن ئەھيا قىلغان، خىلۋەتگاھقا توساقتۇر، ئۇنىڭغا مەندىن ئىلگىرى دۇچ كەلسەڭ ھالەك بولۇرسەن، يول ئۈستىدە بار ئىمكانىڭچە ئول قاناتلىقنىڭ تىزگىنىنى تارتىپ ماڭغىن، خەتەردىن خالىي بولۇرسەن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز رازىلىق بىلدۈرۈپ تىزگىنىنى قولغا يۆگىدى، پەرى قىز بولسا بىر ئاق كەپتەرگە ئايلىنىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى. ئارقىدا قاناتلىق تۇلپار ھەم پەرۋاز قىلدى. ئەمما، ھايالسىز ئاق كەپتەرنى ئارقىدا قالدۇرۇپ ئاقار يۇلتۇز-دەك يۈرۈپ كەتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز پەرىنىڭ ئاگاھلاندۇ-رۇشىنى ئېسىگە ئېلىپ تىزگىنىنى تارتتى، سۈرئەت ئاستىلىدى، بىر چاغلاردا كېتىۋاتقان تەرەپتە شەپەق نۇرىغا چۆمگەن ئۇپۇق مىسالى بىر ھالەت زاھىر بولدى، تىزگىن يەنىمۇ تارتىلىپ قاناتلىق تۇلپارنىڭ يۈرۈشى ئاستىلىدى. ئاق كەپتەر يەتتىپ كېلىپ ئالدىغا ئۆتۈپ كەتتى. ئول قىزارغان ئۇپۇق مىسالى كۆرۈنگەن ئەسلى ئاتەش پەردە بولۇپ، دۇچ كەلگەن ھەرقانداق نەرسىنى كۈل قىلار ئىدى.

ئاق كەپتەر بېرىپ ئاغزىدىن سۇ پۈركىدى، ئوت پەسەيدى، ئىككىنچى مەرتىۋە پۈركىدى، ئوت ئۆچۈپ چوغلىرى قالدى، ئۈچىنچى مەرتىۋە پۈركىگىنىدە تامام ئۆچتى. ئەسلى تۇپراق يۈزى ئايان بولدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاق كەپتەرگە ئەگىشىپ ئۇچىۋەردى. بىر چاغلاردا ئاق كەپتەر ئۇستىگە ئۆرلىدى، تۇلپار ھەم تىك ئۆرلىدى، ئۆرلەپ — ئۆرلەپ ئۇلار ئاخىر بىر قۇدۇق ئىچىگە يەتتى ۋە بىر يېڭى ئالەمگە يەتتى، قۇدۇق غايىب بولدى، ئۇلار سەپىرىنى داۋام قىلدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاق كەپتەردىن

ئىلگىرى كەتمەسلىك ئۈچۈن بار ئىمكانچە تىزگىننى تارتىپ ماڭدى، ئاخىر ئاق كەپتەر بىلەن ئاجايىپ بىر شەھەرىستانغا يەتتى، شەھەر ئىمارەتلىرىنىڭ خىش كاھىشلىرى ئالتۇن ۋە كۈمۈشتىن، ئىشىك ـ روجەكلىرى بىللۇر ۋە ئاق ياقۇتتىن، يوللىرى مەرمەر تاشلاردىن ئىدى، يىپەك كىيىملىك ۋە سەرۋە قامەتلىك خۇشرەپتار ئەھلى پەرىلەر ئۆز ئىشلىرى بىلەن مەشغۇل ئىدى.

ئاق كەپتەر شەھەرىستان ئاسمىنىدا تۆۋەنلەپ، بارچە ئىمارەتلەردىن ھەيۋەت ۋە ھەشەمەتتە ئۈستۈن ئوردا ـ ساراي مىسالى بىر ئىمارەتلەر توپى ئارىسىغا قونۇپ غايىب بولدى، قاناتلىق تۇلپار بولسا شەھەرىستاندىن ھالقىپ ئېگىزلىكىگە كۆز يەتكۈسىز ئالتۇن سېپىللىق بىر باغۇ بوستانغا قوندى. شاھزادە بىرلا قارىدى، دىلى ۋەيران ۋە ئەقلى ھەيران بولدى، خىيال قىلىدىكى، ـــ ئۆلمەي تۇرۇپ جەننەتۇلرىزۋانغا كىرىپ قال ـ دىممىكىن، ـــ دەپ. ئول باغ ئىچىدە تۇرلۈك ـ تۇمەن خىل ۋە رەڭمۇرەڭ گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلغانىدىكى خۇش ھىدلىرىدىن كىشى مەست بولار ئىدى. ئاجايىپ ـ غارايىپ ئوت ـ گىياھلىرىنىڭ بەرگى قىياقلىرىدا مەرۋايىتلار لىغىلداپ تۇرار ئىدى، دەرەخلىرىنىڭ غوللىرى ئالتۇن، شاخ ـ يوپۇرماقلىرى لەئەل ـ ياقۇت، سۈلىرى گۈلاپ، تۇپرىقى ئىپار ـ ئەنبەر ئىدى، تاش ئورنىدا قىممەت باھالىق جاۋاھىراتلار ۋالىلداپ يانار ئىدى. تەنلىرى زۇمرەتتىن بولغان ئالتۇن تۇمشۇقلۇق، كۆمۈش پۇتلۇق ئاجايىپ گۈزەل قۇشلار چاڭىلداپ خۇش ناۋا قىلار ئىدى.

ئاندا تۇلپار گاڭگىراپ قالغان شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى ئۈستىدىن ئىرغىتىپ تاشلىدى ـ دە، كۆككە پەرۋاز قىلىپ تېزلا كۆزدىن يىتتى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز بولسا ئېسىگە كېلىپ باغ تاماشىسىغا تۇتۇندى. بىر ۋاقىتلار بىر تەرەپتىن سەپ ـ سەپ

گۈلرۇخسار، خۇش قامەت پەرى قىزلار بەزىلىرى قولىدا قۇياش-تەك نۇرلۇق ۋە تاۋاقتەك يوغان مەرۋايىتلارنى ۋە بەزىلىرى ئاجايىپ خۇشبۇي ۋە لىگەندەك پورەكلەپ ئېچىلغان بىردىن ئەتىرگۈللەرنى كۆتۈرگىنىچە لەرزان قەدەملەر بىلەن كېلىشكە باشلىدى. بىر ۋاقىتلار يەنە بىر توپ پەرىلەر كەلدىكى، پورەكلەپ ئېچىلغان گۈل مىسەللىك زۇمرەت تەخت كۆتۈرۈپتۇ، تەخت ئۆزرە جامالى شولىسىدىن قۇياشنى ھەم ئايدەك قىزارتقۇ-چى ھۆر قىز قىزىلگۈل كامالچىسىنى ئويناپ، جىلۋە كامانلىرى-غا ئىشق ئوتلىرىنى بەتلەپ، ئاشىقلار كۆكسىنى كۆزلەپ ئولتۇ-رار ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇنى ئىلگىرى بىللە يولغا چىققان پەرىگە ئوخشىتىپ، ئەمما ئۇنىڭدىن نەچچە ھەسسە ئۈزراق ۋە جەلپكار ھېس قىلدى. پەرىلەر شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ئالدىغا كەلگەندە زۇمرەت تەختىنى يەرگە قويدى، ئۇستىدىكى گۈزەللىك گۈلىستانىنىڭ نازۇك نىھالى بولسا يەنىمۇ ناز - كەرەشمىلەر بىلەن ئىشق كامانلىرىدىن ئوق ياغدۇردى ئەمما شاھزادە ئابدۇل-ئەزىز باغرىغا مەھكەم ئورناشقان مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ مۇ-ھەببىتى مىسالى زەر قالقان بولۇپ ئۇنى قايمۇقۇش بالاسىدىن مۇھاپىزەت قىلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئول سەۋەبتىن ئول پەرى پەيكەرنىڭ ھۆسن ئاپتىپى بىرلە كۆزلىرى قاماشقان بول-سىمۇ لېكىن مۇھەببەت لەشكىرىگە ئەسىر بولمىدى، بەلكى بىر گۈلزار ئىچىدە بىر ئېسىل گۈلگە قىزىقىش ۋە ھەيرانلىق بىلەن قارىغاندەك قاراپ تەۋەززۇلۇق بىلەن سالام بەردى.

ئاندا زۇمرەت تەخت ئىگىسى شېرىن سوخەندان دېدى:

— ئەي بەرنا يىگىت، مېنى تونۇدىڭمىكىن، بۇ يەرگە كېلىپ قالمىقىڭغا سەۋەبكارمەن ۋە ئىزدەپ يۈرگىنىڭ پەرىلەر مەلىكىسى مەلىكە ماھئۇزارىبانۇدۇرمەن. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي مەلىكە، ئى نادىرى جاھان، سىزنى تونۇدۇم ئەمما ھېس قىلدىمكى گۈزەللىكىڭىز ئىلگىرىكىدىن ئون باراۋەر زىيادىراقتۇر، سىزگە دۇچ كەلگىنىمدىن بىيار خۇرسەنمەن. مەلىكە ماھئۇزاربانۇ يەنىمۇ خۇشال بولۇپ:

— ئەي بەختىيار شاھزادە، رازى بولۇرمىسىزكى يېگانە جاھان، پانىي جاھان جەننىتى باغۇ ئىرەمنى ساڭا بەخشەندە قىلسام ۋە بەلكى ئول شەھەرىستانغا سۇلتان قىلسام، ساڭا بۇ بىر ئۆمۈر جۇپتى ـ نىگار بولسام. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، ئەي گۈزەللىك مەملىكىتىنىڭ تاجدارى، سەرگۈزەشتلىرىم ساڭا ئايانكى، مەلىكە شاھخۇبانبانۇغا ئاشىقمەن، ساڭا يولۇقۇشتىن بۇرۇنلا جان ۋە تېنىمنى ئۇنىڭغا ئاتىغانمەن، يېڭىنى كۆرۈپ كونىنى ئۇنتۇماق، ئەھدىگە بىۋاپالىق قىلماق بەسى يامان ئىشتۇر، مېنى تەڭلىكتە قويما. مەلىكە ماھئۇزاربانۇ غەمكىن بولۇپ دېدى:

— ئەجىبا مېنىڭ ساڭا بېغىشلىماق بولغانلىرىم بىر مەلىكە شاھخۇبانبانۇغا تەڭ كېلەلمەسمۇ، ئۇنىڭ جانسىز جىسمى مېنىڭدىنمۇ ئارتۇقمىدۇ؟ ئەي شاھزادە، ئول مودىنىڭ ئىشقىنى دىلىڭدىن يىراق قىل. بىلەمسەنكى بويۇمغا يەتكەندە ئۆز ئىقبالىمغا قۇرئى سالدىم، ئايان بولدىكى بىر ئادەمزاتقا نېسىپ بولغۇدەكمەن، شۇ سەۋەبتىن جاھان سەيلىسىگە ئاتلاندىم، مۇددىئا دىلىمغا ياققان بىرىنى تاپماق ئىدى. كۆتكىنىمدەك بىرى ئۇچرىدى. بىر جەزىرىدە ھوشسىز يېتىپتۇ، جان ھەلقۇمىغا كېلىپتۇ، مەرھەمەت قىلىپ ھوشىغا كەلتۇردۇم ئەمما ئول ياخشى ئىشىمغا بىئەدەپلىك بىرلە جاۋاب قىلدى، بىر شاپىلاق ئۇردۇم، يەنە ھۇشسىز بولدى، سەپەر داۋامىنى تەرك ئېتىپ باغۇ ئىرەمگە قايتتىم، ئۆز ئىستىقبالىمغا قايتا قۇرئى سالدىم، نەتىجە ئىلگىرىكىدەك بولدى ئەمما ئاشىقى ـ شەيدالەر دېۋە پېرى، جىنلار تائىپى ئىچىدە ھېسابسىز ئىدى، ئۇلاردىن خالىي

بولماق، ئۆزۈمنى ياقىغا ئالماق ھەم ماڭا نىسىپ بولغۇچە ئادەمـ
نزات ئەۋلادىنى كۆتمەك ئۈچۈن «تەختى خاقانى جاھان» تىلسىمى
بەرپا قىلىنغان يەر ئاستىدىكى بىر بوشلۇقتا بىر جايى ماكان
ھاسىل قىلدىم. ئاتەش تىلسىمى بىرلە ئاندا بارار يولغا توسۇق
قويدۇم، ئۇ دېدىكى، ھەرنە ئادەمزات ئەۋلادى كەلسە ئول تىلـ
سىملارنى بەربات قىلىپ شۇ تەرەپتىن كېلەر، ئۇ مېنىڭ جۈپـ
تى. نىگارىم دەپ نەچچە يىللار بولۇپتۇ، ئاخىر سەن كېلىپ
قالدىڭ، ئەمدى ھەرنە خىيالىڭ بولسا تەرك قىلىپ، بىر مېنىڭ
ۋەسلىمگە ئۈمىدۋار بولغىن. قىسمىتىمىزگە بەلكىم شۇنداق
يېزىلغاندۇر.

— ئەي ھىممەتلىك مەلىكە، — دېدى شاھزادە ئاب ـ
دۇلئەزىز، — ۋەدە قىلغان ئىدىمكى چۆلدە سىزگە دۇچ
كەلگەن گۈلشەنى ئاباد شاھزادىسىنى مەھبۇب ۋەسلىگە يەتكۈزەرـ
مەن دەپ، ئول بىچارىۋارنىڭ چەككەن رىيازەتلىرى بىھۇدە بولـ
مىسۇن، ساداقەتمەن كۆڭلى ئازار يېمىسۇن، بارچە ئىلتىپاتـ
ڭىزنى بىر ئۇنىڭغا قىلىڭ، لۇتفى ـ كەرىمىڭىز سايىسىدە
ۋۇجۇد نىھالى ياشىرىپ، بەخت گۈللىرى پورەكلىپ ئېچىلـ
سۇن، قىلغان بىئەدەپلىكىگە پۇشايمان قىلىپ قان يىغلىدى،
كەرىمىڭىزدىن نائۈمىد قويماڭ، تەقدىر ـ قىسمەتنىڭ يازمىشىغا
مۇناسىپ ئىش بولغاي. مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ئېيتتى:

— ئول شاھزادە يىگىتلىك باھارى كېتىپ، قىرانلىق
يازلىرى ۋە ئۆمۈر كۆزلىرى ئاخىرلىشىپ، باشقا قىرو قونغان،
ئەجەل شۇبرغانلىرى خازانەك ئۈچۈرۈپ كەتمەك بولغان بىر
ھالەتتىدۇر، مېنى ئۇنىڭغا زورلىما، مەڭگۈ سولماس ياشلىق
گۈلۈمنى ئۇنىڭ چېكىسىگە قىستۇم يوق.

— ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، — دېدى شاھزادە ئاب ـ
دۇلئەزىز، — ھەرنە بولسا بىر سېنىڭ كويۇڭدا بولغاندۇر،
ھالىغا رەھىم قىلغىن، ئىشەنچىم كامىلكى سېنىڭ ۋەسلىڭگە

يەتمەكلىك بىلەن ياشلىق باھارى ئەسلىگە كەلگۈسى.

— ئارتۇق سۆزنى قويغىن، — دېدى مەلىكە ماھئۇزار - بانۇ، — بىر بەزمە قۇرايلى، نېمەتلىرىمىزدىن بەھرە ئالغىن، ئاندا ئارام ئالغىن، ئاراملىق ئەقلىڭگە قۇۋۋەت بەرسە قىلغان ئىلتىپاتىم قەدرىگە يېتەرسەن.

— گۈلشەنى ئاباد شاھزادىسىنى مۇراد - مەقسىتىگە يەتكۈزمىگۈچە بىرلوقما تاڭام يېمەك ۋە بىر پەس ئارام ئالماقمۇ مەن ئۇچۇن ھارام، — دەپ شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆزىنى تارتتى.

— ئەي شاھزادە، — دېدى مەلىكە ماھئۇزاربانۇ رەنجىپ، — قىلغان ئىلتىپاتلىرىمنى رەت قىلىپ مېنى كۆپ خىجىللىقتا قويغىنىڭ ئۇچۇن كۈرمەك ئازاب بىلەن جېنىڭدىن جۇدا قىلار ئىدىم ئەمما ۋەدىگە ۋاپا قىلىدىغان ئېسىل خىسلىتىڭ ھۆرمىتىدىن ئەپۇ قىلدىم. ئەمدى ساڭا ئىجازەت، يولۇڭغا راۋان بولغىن، مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى قارا دېۋە غارىدىن ئىزدىگىن، سەن يوق مەزگىلدە ئول مەلئۇن ئېلىپ قېچىپ-تۇ. شاھزادە ئابدۇلئەزىز يالۋۇردى:

— ئەي شاپائەتكار مەلىكە، دۆلىتىڭ زىيادە بولسۇنكى چۆلدە قالغان بىچارە دوستۇمغا ئاخىرقى بىر مەرتىۋە ئىلتىپات قىلغىن. جامالىڭ شولىسى بىرلە دەرد - پىراق بۇلۇتلىرى تارقىسۇن، ئارمانى قالمىسۇن، چەككەن رىيازەتلىرىڭ بىھۇدە بولمىسۇن . . .

مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ئاخىر نائىلاج بىر توپ پەرىلەرگە ئەمر قىلدى:

— بېرىپ گۈلشەنى ئاباد شاھزادىسىنى تېپىپ كېلىڭلار، — دەپ.

قىرىق پەرى كەپتەر بولۇپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، مەلىكە ماھئۇزاربانۇ بولسا شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى شاھانە قەسىرىگە

باشلاپ، بەزمە ـ زىياپەت، نەغمە ـ ناۋا بىرلە كۆڭۈل تۇتىسىنى قولغا قوندۇرماق ئۈمىدىدە كۈتۈپ قالدى.

ئۇچ كۈن ئوتتى، كەلگەن پەرىلەر گۈلشەنى ئاباد شاھزادە-سىنى ئېلىپ قايتتى، ئول بىچارە، مەلىكە ماھئۇزاربانۇنى بىر كۆرۈپلا، «ئاھ،» دەپ بىھوش بولدى. تەخت ئالدىغا يىقىلدى، تۇرغانلار خىيال قىلدىكى جان كەپتىرى تەن قەپەسىنى تەرك قىلغاندۇر، دەپ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال بېشىغا بېرىپ: «ئاھ! دوس-تۇم» دەپ پەرياد قىلدى، كۆزلىرىدىن باھار يامغۇرىدەك ياشلا-رى تۆكۈلدى، پەرىلەر مەلىكىسى بۇ ھالنى كۆرۈپ، ۋۇجۇد گۆھىرى مومدەك يۇمشاپ، كۆزلىرىدىن ئۇنچە ـ مارجانلار يىپىدىن ئۇزۇلگەن مىسالى بىئىختىيار تۆكۈلدى، قالغان پەرە-لەر ھەم نادامەت چېكىپ قالدى، بىر چاغلاردا شاھزادە شىرئەلى قايتا تىرىلگەن مىسالى كۆزلىرىنى ئاچتى ۋە بۇ نەزمىنى ئېيتتى:

ئەھلى ئىخلاسمەن ئارا يوق بىر ساڭا مەندەك يەنە،
ئەھلى زالىملار ئارا يوق بىر ماڭا سەندەك يەنە.
نەچچە يىل ئۆتتى كۈنۈم مىسالى دوزاختا قان ئىچىپ،
يوقكى لوتفىڭ ئول ۋۇجۇدۇڭ تاشتا پۈتكەندەك يەنە.
مىڭ خىيال گەر ئەيلىسەم ھەركۈن جىمىدە سەن ھامان،
بىر دىلىمغا مىڭ نەقىش بوپ سەن پۈتۈلگەندەك يەنە.
مەن نىتەي ئى ئىشقى ئاتەش، بىر ستەمكارسەن ئەجەب،
يادلىسام نامىڭنى ئەمما لەززىتى قەندەك يەنە.
جان نىسار ئەيلەپ تېۋىپ چارە قىل بۇ دەردكە سەن،
ئەيلە دەشتى غەم دىلىمنى مىسالى گۈلشەندەك يەنە.

ئول نەزمە تەسىر قىلىپ مەلىكە ماھئۇزاربانۇنىڭ يۈرەك

قاتلىرىغا پىنھان بولغان ئىلگىرىكى ئىشق چوغلىرى قايتا ئوت بولۇپ ياندى، كۆڭۈل كەپتىرى شاھزادە شىرئەلىگە قاراپ تەلـ پۈندى، ئۇنى مۇنچە دىشۋارچىلىقلارغا گىرىپتار قىلغىنىغا پۇـ شايمان قىلدى. ئۇنىڭ بىچارە ھالىغا ھەر كۆز تاشلىغىنىدا ئالتۇن ۋۇجۇدى سىمابتەك ئېرىدى، يۈرەك ـ باغرى سەكپارە بولدى. ئاخىر زۇمرەت تەختىدىن چاچراپ تۇرۇپ پەرۋانىدەك ئېتىلدى، شاھزادە شىر ئەلىنىڭ كۈلپەت چاڭلىرى قونغان بېشىنى قۇچىقىغا ئېلىپ شۇنداق دېدى:

— ئەي ئىنتىزارىم، بۇ ھالغا چۈشۈپ قالارىڭنى بىلمەپـ تىمەنكى ماڭغان قەدەملىرىڭگە جان پىدا قىلار ئىدىم، بار ـ يوقىنى ساڭا بېغىشلار ئىدىم. ھېلىھەم مۇرادىڭ ھاسىل قىلايـ كى، ۋۇجۇد گۆھىرىڭ رىيازەت چاڭلىرىدىن تازىلانسۇن مەن ھەم تا ئول ۋاپادار دوستۇڭنى كۆرگۈچە سېنى كۈتكەنىدىم.

شاھزادە شىرئەلى جان ـ جىگىرىدىن چىقىرىپ بۇ نەزمىنى ئوقۇدى:

خۇش نەزەر ئەيلەپ ئۆتەرسەن بىرلەھزەگەر ياشناپ
يۈرەك،
بىر تىلەك غۇنچىسىدە لوتفىڭ ئاچقۇسى مىڭلاپ پورەك.
ئۇ سوقار كۆكرەك قەپىسى ئۆز جامالىڭ تەۋقىدە،
پىكرىدۇ: «ئول يار ۋەسلىن ئىزدەبان ئوچماق كېرەك».

ئارقىدىن ئۇ يەنە بىخۇد بولدى، دىلئۇزارى بىسەرەمجان بولۇپ، دەرھال ياقۇت جامدا گۈلئاپ كەلتۇرۇپ يۈزىگە پۈركىدى، شۇ ھامان بىر كارامەت يۈز بەردىكى شاھزادە شىر ئەلىنىڭ كۆكسىـ گىچە چۈشكەن ساقال ـ بۇرۇتلىرى تۆكۈلۈپ، چارلاشقان چاچـ لىرى قۇندۇزدەك قارىداپ، جامالى ئون تۆت كۈنلۈك تولۇن ئايدەك نۇرلىنىپ ئېچىلدى. يۈمران قاپقارا بۇرۇتلىرى ئەمدىلا

خەت تارتقان، ئاجايىپ خۇش چىراي، خۇش قامەت يىگىرمە ياشلاردىكى يىگىتلىك ھالىتى زاھىر بولدى، گويا چەرخى پەلەك كەينىگە چۆرگىلەپ، زامان ئوتتۇز - قىرىق يىللارچە كەينىگە سۈرۈلگەندەك بىر ھادىسە زاھىر بولدى، بۇنى كۆرگەن مەلىكە ماھئۇزاربانۇنىڭ بىر ئىشقى مىڭ بولۇپ، ۋۇجۇد نىھالىدا شاد-لىق گۈللىرى پورەكلەپ ئېچىلدى، جان ۋە دىل رىشتى شاھزادە شىرئەلىگە چېكىلدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بۇ ئىشلاردىن بىيار خۇرسەن بولۇپ، دېدىكى:

— ئەي شاھزادە شىرئەلى، ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، ۋىسال بەختىگە مۇشەررەپ بولغان سائادەتمەنلەر، ئەمدى ماڭا رۇخسەت قىلىڭلار، ئىشلىرىمنى داۋام قىلۇرمەن. مەلىكە ماھ-ئۇزاربانۇ دېدى:

— تەخىر قىل، ساڭا تەشەككۇر ئېيتىشقا پۇرسەت بول-سۇن، خىزمىتىڭدە بولۇپ، يېتەرلىك بولمىسىمۇ مىننەتدارلى-قىمىزنى بىلدۇرۇۋالايلى، ئاندىن سەن بىلەن شاھزادە ئەكپەرنى ۋىسال بەختىگە ئېرىشتۇرمەك ۋە مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى تاپماق يولىغا قەدەم قويايلى.

— ئاز ۋاقىت تەخىر قىلاي، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئە-زىز، — ئاندىن تەنھا يولغا سېلىڭلار، سىلەرنى ۋىسال بەزمە-سىدىن بۇۋاقىت تارتىپ چىقىشنى خالىماسمەن.

شاھزادە شىرئەلى بىلەن مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ئۇنىڭ قەت-ئىيلىكىدىن نائىلاج بولۇپ، رازىلىق بىلدۇردى، شاھزادە ئاب-دۇلئەزىز شەنىگە بەزمە - زىياپەتلەر ئۇيۇشتۇردى.

ئەمما، شاھزادە ئابدۇلئەزىز زىياپەتتىن كۆرە ئول ئاشىق-مەشۇقلارغا خىزمەت قىلىشنى ئەلا بىلدى، مەلىكە ماھئۇزاربانۇ-نىڭ ئاتىسى ئالدىغا كىرىپ شاھزادە شىرئەلى ئۇچۇن شېرىن سۇخەندان تىلىدىن سۆز دۇردانىلىرى تۆككەچى، ئەلچىلىك رەس-

مىنى ئادا قىلدى. شاھپەرى ماقۇللۇق بىلدۇرۇپ، قىرىق كېچە - كۈندۈزلۈك تويغا پەرمان بەردى، پەرىلەر قائىدىسى بىلەن توينى تاماملاپ، مەلىكە ماھئۇزاربانۇنى شاھزادە شىرئەلىگە نىكاھلاپ بەردى.

قىرىق كۈن ئۆتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاپەتى جاھان شەھىرىگە ئالدىرىدى، مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ئەمدى تۇتۇپ قالالماي ئاخىر شاھپەرىدىن ئىجازەت ئېلىپ ھەممىسى بىللە سەپەرگە ئاتلاندى. قىرىق پەرى بىللە يولغا چۈشتى ۋە ئاجايىپ مۇشكۈل، خەتەرلىك مەنزىللەردىن ئامان - ئېسەن ئۆتۈپ دۇبىئى مەسكۇنغا قەدەم باستى. ئاندا شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي مەلىكە ماھئۇزاربانۇ، ئەمدى ئايرىلار ۋاقتىمىز بولدى، شاھزادە شىرئەلىنى ئۆز مەملىكىتىگە ئېلىپ بېرىش، قوۋۇم - قېرىنداشلىرى تېخى ھايات بولسا دىدارلاشقاي، جۇدالىق دەردىدىن پاراغ بولسۇن.

شاھزادە شىرئەلىگە بۇ سۆز كۆپ يېقىملىق بىلىندى. چۈنكى قوۋۇم - قېرىنداشلىرىنى كۆرمەك، ۋەتەن تۇپرىقىنى كۆزىگە سۈرمەك ئۈچۈن بىيار تەقەززا ۋە تەشنا ئىدى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىز تەنھا ئاپەتى جاھان شەھىرىگە يولغا سېلىشتىن كۆڭلى ئەندىشىلىك بولۇپ، بىللە بارماق پىكرىدە بولدى، مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ھەم شۇ پىكىردە بولدى بىراق شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆز پىكرىدە چىڭ تۇرۇپ ئۇلارنى گۈلشەنى ئاباد شەھرىگە سايە قىلدى، ئاقىۋەت مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ئۇنىڭ سۆزىنى قوبۇل قىلىپ يىگىرمە پەرىنى شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە ھەمراھ بولۇشقا ئەمر قىلدى.

ئايرىلىش ئالدىدا شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، قارا دېۋە غارىنى قايدىن ئىزدىسەم بولار؟

— ئەي شاھزادە، — دېدى مەلىكە ماھئۇزاربانۇ، —

قارا دۆه غاری زۇلمەتتۇر. ئاندا بارماق سىزگىلا ئەمەس بىز پەرىلەرگىمۇ بىئىمكاندۇر، ئول جايى مەنزىل باغۇ ئىرەمدىن يەنە قىرىق يىللىق يىراقلىققا بارماق ئىستىكىدىن يانسىڭىز باغۇ ئىرەمگە قايتقىنىمدا بىللە كېتەيلى، ئاندا مەسلىھەت بىلەن ئىش قىلغايمىز.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خەيرلىشىپ يولىغا راۋان بولدى. ئۇنىڭغا ھەمراھ بولغانلاردىن بەش پەرى ئاۋۋال نەقىشى جاھان شەھىرىدىن شاھزادە ئەكپەرنى ئېلىپ كەلدى، شاھزادە ئابدۇل-ئەزىز ئۇنىڭ بىلەن قۇچاقلىشىپ دىدارلىشىپ ھال - ئەھۋاللاش-تى، ئاندىن پەرىلەر ئۇلارنى بىر ئالتۇن تەختكە ئولتۇرغۇزۇپ ئاپەتى جاھان شەھىرىگە ئېلىپ باردى، ئىككى شاھزادە شەھەرگە كىردى، كۆردىكى شەھەر خەلقىنىڭ ھالى خاراب، كۆڭلى پەرد-شان، تۆمۇر شاھنىڭ زۇلمى - ستەمكارلىقىدىن بىچارە بوپتۇ.

شاھزادىلەر ئوردىغا يەتتى، تۆمۇر شاھ قەسرىگە كىردى. تۆمۇر شاھ شاھزادە ئەكپەرنى كۆرۈپلا سوئال قىلدى:

— ئەي شاھزادە قويغان شەرتىمنى ئورۇنداپ كەلدىڭمۇ ياكى ئۆلۈم سوراپ كەلدىڭمۇ؟ شاھزادە ئەكپەر دېدى:

— شەرتىڭنى ئورۇنداپ كەلدىم، بۇرادىرىم مەن ئۈچۈن سوئاللىرىڭغا جاۋاب قىلغۇسى.

تۆمۇر شاھ ئەمدى شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە يۈزلىنىپ دېدى-كى:

— ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلىدىڭ، سوئالىمغا قانائەتلىنەرلىك جاۋاب قىلمىساڭ سېنى ھەم ئۇنىڭغا قوشۇپ دارغا ئاسارمەن، رازىمۇ سەن؟

— رازىمەن.

— قېنى جاۋاب بەرگىن، — دەپ سوئال قويدى تۆمۇر شاھ:

بارسا كەلمەس چۆل ئاتالغان بىر ماكان،

ئاندا بارغاندىن ھېچ بىرى ساق قايتمىغان.
ئېيىت نە ھېكمەت، سىرى پىنھان بار ئىكەن،
نە سۇپەت تىلسىم بالالار يار ئىكەن؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز جاۋاب بەردى:

بارسا كەلمەس چۆل ئاتالغان ئول ماكان،
ئاندا بارغاندىن بىرى ساق قايتمىغان.
قايتمىغانلىك بارچىسى كەم ئەقىلدۇر،
ئەقىلىگە شاھ مىسالى شەيتان نەپسىدۇر.
ئاندا بارگەن جان قۇشقا ئوچ تۇزاق،
ئاندا بارغانلار يولىغا ئول توسۇق.
بىرىنى دەر «خەزىنەئى جاۋاھىرات.»
كىم ھەۋەس قىلسا ئېيتار پەندىيات.
بىرى «رەنائى جاھان قەسرىدۇر»،
كىرسە چىقماس بىر ھالاكەت گۆرىدۇر.
بىرىنى دەر «تەختى خاقانى جاھان»،
ئاندا ئولتۇرغان قىلارگەن تەركى جان.

تۆمۇر شاھ سورىدى:

— ئاندا بارغانلار تىرىك قايتماسكەن، سەن قانداقسىگە ئامان قالدىڭ؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز تىلسىم بالالىرىنى بەربات قىلغىنىڭ تەپسىلاتىنى بايان قىلدى ئەمما تۆمۇر شاھ زىنھار ئىشەنمىدى، بەلكى ئۇلارنى يالغانچىلىقتا ئەيىبلىدى ۋە دارغا ھۆكۈم قىلدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ غەزەپ چىنىسى يېرىلىپ:

— ئەي لەنەتكەر، سەندە ئادالەت ۋە ئىنساپ ـ دىيانەت

نه ئىش قىلسۇن؟ بەلكى ئۆزۈڭ بىر كاززاپ ـ ئالدامچى، يالغانچىسەن، مەلىكەڭنى بەرمەسكە سەۋەب ئىزدەپ بىزنى يالغاڭ-چىلىقتا ئەيىب قىلماقتىسەن، ئەمدى ساڭا ياخشى مۇئامىلە، ياخشى سۆزىمىز يوق، بەلكى زورلۇق بىرلە مەقسەت گۈلىنى ئۈزەرمىز، ـــ دېدى. ئالماس قىلىچىنى سۇغۇرۇپ، ئۆزىگە چاڭ سالغان جاللاتلارغا تىغ سالدى، شاھزادە ئەكپەر ھەم جاسا-رەت بىرلە دەستىيار بولدى، ئۇلارغا تاقابىل بولماق تۆمۈر شاھنىڭ غالچا ـ ياساۋۇللىرىغا مۇشكۈل بولدى، نەچچىسى جەھەننەم سەپىرىگە ئۈزاپ ماڭدى.

تۆمۈر شاھ ئەسلى بىر سېھىرگەر جادۇگەر ئىدى. سېھ-رىي- جادۇ كۈچىدىن شاھلىق تەختىگە ئېرىشكەن ۋە خالىغانىنى قىلىپ زۇلۇم ستەمنى كەسىپ قىلغانىدى. ئىككى شاھزادىگە ياساۋۇللىرى تاقابىل كېلەلمىگەندىن كېيىن دەرھال سېھرىي - ئەپسۇن ئوقۇپ ئاغزىدىن ئوت، بۇرنىدىن زەھەرلىك ئىس-تۈتەك پۈركىدى، قالقانسىز شاھزادىلەرنىڭ ھاياتى خەۋپ ئىچىدە قالدى، بىراق ئول خەتەرلىك پەيتتە ئوردا ئاسمىنىدا ھۆر-پەرد-لەر ھازىر بولۇپ، تۆمۈر شاھنىڭ سېھرىي - ئەپسۇنلىرىنى رەت قىلدى. تۆمۈر شاھ چۆچۈپ كېتىپ بىر قارا قاغىغا ئايلاندى-دە، كۆككە پەرۋاز قىلىپ، ئۆزىنى ياقىغا ئالماق بولدى ئەمما پەرىلەر بۇركۈت بولۇپ قوغلاپ تۇتۇپ كەلدى، ئەسلىگە قايتۇ-رۇپ پۇت ـ قوللىرىنى زەنجىر ـ كىشەن بىلەن بەند قىلىپ شاھزادىلەر ئالدىغا ئېلىپ كەلدى. شاھزادىلەر دېدى:

ـــ ئەي زالىم، ئەمدى نېمە دەيسەن؟ تۆمۈر شاھ دەرھال تىز پۈكۈپ يېلىندىكى:

ـــ مەن جازاغا لايىقمەن، ئەمما مەلىكە قىزىمنىڭ ھۆرمە-تىدىن ئەپۇ قىلساڭلار، كاتتا توي ـ تاماشا بىلەن ئۇنى شاھزادە ئەكپەرگە جۇپلەپ گۈناھىمنى يۇيسام نە بولغاي.

شۇ ۋاقىت شاھ ھەرىمىدىن پۇت ـ قوللىرى زەنجىر كىشەڭ-

لەنگەن مەلىكە نادىرەبانۇ چىقىپ دېدىكى:

— ئەي شاھزادىلەر، ئول بەدنىيەت نابكارنى تەخىرسىز جەھەننەمگە ئۇزاتقايسىزلەر، ئەل زالىمغا رەھىم قىلماق ئاجىز- لارغا زۇلۇم قىلماققا باراۋەردۇر. ئەمدى شاھ يېلىنىپ دېدى:

— ئەي جىگەر پارەم، ئاتاڭغا قىلچە مېھرىڭ يوقمىدۇر، ئاتا - بالىلىقىمىز ھەققى - ھۆرمىتى جېنىمغا ئارا تۇرغىن، بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۆز خاھىشىڭ بويىچە بولغاي.

— سەن ئاتام ئەمەسسەن، — دېدى نادىرەبانۇ غەزەپلە - نىپ، — بەلكى بەخت - ئىقبالىمىزنىڭ دۇشمىنىسەن، ئەي شاھزادىلەر، ئول بەدنىيەت مەرھۇم ئاتام ھايات ۋاقتىدا ۋەزىر ئىدى، ئاتام قازا قىلغان ھامان ئانامنى زورلۇق بىرلە ئالدى. شاھلىق تەختىگە ئولتۇردى. سېھرىي - جادۇسىدىن ئەندىشە قىلىپ ھېچ كىشى توسۇپ قالالمىدى ئەمما قانائەت قىلماي بويۇمغا يەتكەندە ماڭا كۆزى چۇشتى. ئانامنى خارلاپ، مېنى ئۆزىگە خوتۇن قىلماق قەستىگە چۇشتى. ئۆز ئاتام بولسا ئۇنداق گۇناھلىق ئىشنى ھەرگىز قىلماس ئىدى. رەت قىلغاندىن كېيىن غەزەپ قىلىپ دېدى: «ئۆزۇمدىن باشقا ئەر زاتىغا يولۇق- تۇرماسمەن» دەپ شۇنىڭدىن بېرى كەلگەن ئەلچىلەرنى نائۇمىد قويدى، سوۋغا - سالامسىز كەلگەنلىرىنى ئۆلتۇردى. كۆپلىگەن بىگۇناھلارنىڭ قان - قەرزىگە بوغۇلدى، ئول مۇناپىقنى دەرھال ئۆلتۇرمەك كېرەك. شاھزادە ئەكپەر دېدى:

— ئول كۆڭۈل تەختىمنىڭ سۇلتانى پەرمان قىلغانىكەن دەرھال ئىجرا قىلمىقىم كېرەك، — دەپ تۆمۇر شاھنىڭ بوينىغا قىلىچ ئۇردى، جاھاننى بىر ناپاك ئىپلاستىن تازىلىدى.

شۇنىڭدىن كېيىن شاھزادە ئەكپەر مەلىكە نادىرەبانۇنى ئې- لىپ ئۆز شەھرىگە يانماق ئىستىكىدە بولدى، شاھزادە ئابدۇل- ئەزىز پەرىگە ئۇلارنى مەنزىلگە يەتكۈزۈپ قويماقنى ئەمر قىلدى.

شاهزاده ئەكپەر دېدى:

— ئەي نىجاتكار دوستۇم، بىز بىللە بارساڭ توي-مەرىكىمىز قۇتلۇق قەدەملىرىڭدىن شادلىققا چۆمسە، خىزمىتىڭ-دە بولۇپ، تەشەككۈرىمىزنى بايان قىلماققا پۇرسەت بەرسەڭ نە بولغاي. شاهزاده ئابدۇلئەزىز دېدى:

— دوست ئىكەنمىز قىلغان ياخشىلىققا تەشەككۈر ئېيتماق بىهاجەت، ئىجازەت قىلغىنكى ئەمدى ئۆز ئىشىمغا مەشغۇل بو-لۇپ، گۈل ئۈزارىمنى چېكەمگە تاڭاي، ماڭا دەقىقە ۋاقىتمۇ غەنىيمەتتۇر.

شاهزاده ئەكپەر ئامالسىز خوشلىشىپ يولغا راۋان بولدى، ئەهلى شەهەر يىغىلىپ تەنتەنە ۋە شاد ناخشا ـ ناۋالار ئىچىده شاهزاده ئابدۇلئەزىزنى بېشىدا كۆتۈرۈپ تۆمۈر شاهتىن ئالغان تەختكە ئولتۇرغۇزماق بولدى. ئەمما، شاهزاده ئابدۇلئەزىز رەت قىلدى، دانىشمەن، ئادالەتپەرۋەر، دىيانەتلىك بىر كىشىنى تې-پىپ تەختكە ئولتۇرغۇزۇشنى تەۋسىيە قىلدى، شۇنداق تالاش-تارتىش قىلىشىپ تۇرار ئىدى. پەرىلەر هازىر بولۇپ، ئۇنى زەر تەخت ئۈستىگە ئولتۇرغۇزۇپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، كۆرگەنلەر هاڭۇبقىپ قارىشىپ قالدى.

شاهزاده ئابدۇلئەزىز پەرىلەرگە ئەمر قىلدى:

— مېنى ئەۋلىيا زاهىتنىڭ جايىغا ئېلىپ بېرىڭلار، — دەپ.

پەرىلەر كۆرسەتمە بويىچە ئۇنى دېگەن مەنزىلگە يەتكۈزدى، ئاندىن باغۇ ئىرەمگە قايتىشتى. ئاندا زاهىت شاهزاده ئابدۇلئە-زىزنى خۇشال كۈتۈۋالدى ۋە سورىدى:

— ئەي ئوغلۇم، نى سەۋەبلەردىن يەنە مۇندا كېلىپ قالدىڭ؟ شاهزاده ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي رەهنامايىم، يەنە ئۆزلىرىنىڭ توغرا يولغا باشلاپ قويماقلىرىنى ئۈمىد قىلىپ كەلدىم.

ئاندىن ئۇ سەرگۈزەشتلىرىنى بايان قىلدى، مەلىكە شاھخۇ-بانبانۇنىڭ جان تۇتسىنى قارا دېۋە غاربدىن ئېلىپ كەلمەك يولىنى سوربدى. ئەۋلىيا زاھىت دېدى:

— ئاجايىپ جەسۇر ئوغلان ئىكەنسەن، بىھىساب مۇشكۈل بىر ئىشقا ئىراده كەمىرىنى باغلاپسەن. قارا دېۋە غارى زۇلمەت-تۇر، ئاندا بارماق ئۇچۇن يەتتە ئىقلىمدىن ئۆتمەك كېرەكتۇر. ئۇلار سۇ، ئوت تۇپراق، بوران، قان، سىماب ۋە زۇلمەت دەريالىرىدۇر، ئۇلاردىن ئۆتۈشكە باغۇ ئىرەم پەرىگە نېسىپ بولمىغان يەردە ساڭا مۇمكىنچىلىك بولارمۇ.

— ئەي ئەۋلىيا زاھىت ئاتا، — دېدى شاھزاده ئابدۇلئە-زىز يېلىنىپ، — قارا دېۋە مەلئۇنغا ئىمكان بار ئىكەنۇ، ماڭا نە ئۇچۇن يوقتۇر، ئاندا بارماي ۋە مەقسەت تۇتسىنى قولۇمغا قوندۇرماي تۇرۇپ ماڭا ئارامليق بولماس، بىر ئىلاج قىلسىلا.

ئەۋلىيا زاھىت ئويغا چۆمۇپ ئاخىر دېدىكى: — بەزى مۇشكۈلات قۇلۇپىغا ئاچقۇچ ئۆزۈڭده بار ئىكەن، يەنە مەندىن سورارسەنمۇ؟ شاھزاده ئابدۇلئەزىز سوربدى:

— دىلىمندىڭ نۇرلۇق چىرىغى ئىلىم - ھېكمەتنى دې-مەكچىمۇ سىلى.

— ئەلۋەتتە، — دېدى زاھىت كۈلۈمسىرەپ.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز خۇش بولۇپ ئىلگىرى ياسىغان قانات-لىق ئاتتىن يەنە بىرنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك بولدى بىراق زاھىت ماقۇل كۆرمەي:

— ئاقار يولتۇزدەك تېز سۇرئەتتە ئۇچىدىغان ۋە سېنى ھەرنە خەتەر - مۇشكۈلدىن ئامان ساقلايدىغان بىرنەرسە پەيدا قىل، — دېدى مەسلىھەت بېرىپ.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز ماقۇللۇق بىلدۇرۇپ توققۇز كۈن ته-پەككۇر ئاسمىنىدا پەرۋاز قىلدى، يەنە توققۇز كۈن سەرپ ئېتىپ ئاق قەغەزگە ياسىماق بولغىنىڭ ئەندىزه - سخېمىسىنى مۇ-

هەييا قىلدى.

شۇل ۋاقىت يىگىرمە پەرى بىلەن شاھزادە شىرئەلى، مەلـ
كە ماھئۇزاربانۇلار ئاندا ھازىر بولدى.

سالام ـ سەھەتتىن كېيىن شاھزادە ئابدۇلئەزىز سوردى:

ـــ قايدىن كەلدىڭىزلەر ۋە قايان ماڭارسىزلەر؟

ـــ گۈلشەنى ئابادتىن كېلەرمىز، ـــ دېدى شاھزادە شىرئەلى جاۋابەن، غەمگۇزار ئاتام ۋە مېھرىبان ئانام ئۇ دۇنياغا سەپەر قىپتۇ، قالغان قوۋۇم ـ قېرىنداش، دوست ـ بۇرادەرلـ
ـرىم بىلەن دىدارلاشتۇق، ئاندىن يەنە باغۇ ئىرەمگە قايتماق بولدۇق، يول ئۈستىدە ھال ـ ئەھۋالىڭنى بىلمەك ئۈچۈن ئىزدەپ يۈرۈپ سېنى مۇندىن تاپتۇق.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خۇرسەن بولۇپ ئايرىلغاندىن بۇيانقى ئەھۋاللارنى بايان قىلدى، مەلىكە ماھئۇزاربانۇ دېدى:

ـــ ئەمدى بىز بىلەن باغۇ ئىرەمگە بېرىڭ، ياسىماق بولغىنىڭىزغا كېرەكلىك ھەممە جابدۇقلارنى ئاندا ھازىر قىلايـ
لى.

ئەۋلىيا زاھىت ھەم شۇنداق قىلىشنى ماقۇل كۆردى، شاھـ
زادە ئابدۇلئەزىز يولغا چىقىشقا تەمشەلدى، زاھىت ئۇنى توختـ
تىپ قويۇپ دەرھال گۈمبىزىگە كىرىپ، بىر ئالتۇن دەستىلىك كۈمۈش قىلىچنى ئېلىپ چىقتى ـ دە:

ـــ بۇ قىلىچنى ئۆزۈڭدىن ئايرىما، ـــ دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە سۇنۇپ، ـــ قارا دىۋە بىلەن جەڭ قىلىشقا كېرەك بولار.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز تەشەككۈر ئېيتىپ قوبۇل قىلدى. خوشلىشىپ شاھزادە شىرئەلى بىلەن تەختكە ئولتۇردى، پەرىلەر تەختنى كۆتۈرۈپ كۆككە پەرۋاز قىلدى. قىرىق كېچە ـ كۈندۈز ئۇچۇپ ئاجايىپ كەڭ ۋە دەھشەتلىك دولقۇنلىنىپ ئېقىۋاتقان بىر ئەزىم دەريانىڭ دۇچ كەلدى. دەريادىن ئاجايىپ ـ غارايىپ مەخلۇـ

قاتلار ئۇچۇپ چىقىپ ئاسماندا لەيلەپ يۈرگەن بۇلۇتلارنىمۇ يالماپ يۇتار ئىدى.

شاھىزادە ھەيران بولۇپ مەلىكە ماھئۇزاربانۇدىن سوردى:

— ئىلگىرى مۇنداق دەريا يوق ئىدى، ئەمدى قايدىن پەيدا بولۇپ قالغاندۇ؟ مەلىكە ماھئۇزاربانۇدىن:

— شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇچ تىلسىم قۇدۇقىنى بەربات قىلغاندىن كېيىن نامى دۇنيا - پەرى، جىنلار قوۋمى ئىچىگە پۈركەتتى، ھەممىگە قورقۇنچ سېلىپ بىر زىلزىلە پەيدا قىلدى، شۇ سەۋەبلىك ئۇلار ئادەمزات ئىلىدىكى باھادىرلارنىڭ يەنە كېلىپ، پاراكەندە قىلىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن بەرپا قىلغان توسۇق — يەنە بىر تىلسىم بالاسى بولسا كېرەك.

— ئۇنىڭدىن قانداق ئۆتەرمىز، — دېدى شاھزادە شىرئەلى مەيۈسلىنىپ.

— بۇنىڭ تەدبىرىنى بىز قىلىمىز، — دېدى مەلىكە ماھئۇزاربانۇ.

ئاندىن ئۇ ئەڭ كۈچ - قۇۋۋەتلىك تۆت پەرىگە تەختىنى كۆتۈرۈپ، بار ئىمكانىچە ئېگىزدىن ئۇچۇشقا، قالغانلىرىنى جەزىرە يۈزىدە ئۇچرىغان يوغان قورام تاشلارنى تېرىپ ئېلىپ ئۇچۇشقا پەرمان قىلدى، پەرمان تەخىرسىز ئىجرا بولدى، تاشلار سېھرىي - ئەپسۇن بىلەن قوي - كالا سۈرەتكە كىرگۈزۈلدى.

ئۇلار شۇ ھالەتتە ئۇچۇپ دەريا ئۈستىگە يەتتى، شۇ ھامان دەريادىن بەدھەيۋەت، بەتبەشىرە سۇ مەخلۇقاتلىرى ئوخچۇپ چىقىپ ئۇلارنى يۇتۇپ كەتمەك قەستىگە چۈشتى، پەرىلەر دەرھال قوي - كالا سۈرىتىدىكى تاشلارنى ئۇلارنىڭ غاردەك ئېغىزلىرىغا تاشلىدى، شۇ يول بىرلە بۇ بالادىن خالاس بولدى. ئۇلار تاشلىغانىنى چىشلىگەن سۇ مەخلۇقاتلىرىنىڭ خەنجەردەك چىشلىرى

سۇندى، قايتا خىرىس قىلالمىدى، بەلكى زەئىپلىشىپ، باشقا سۇ مەخلۇقاتلىرىغا يەم بولدى، نەپسى بالاسى تۇپەيلى جاندىن جۇدا بولۇشتى.

پەرىلەر ئاخىر ئول دەريائى ئەزىم تىلىسماتتىن ساق - سالامەت ئۆتتى، قالغان سەپىرى ھەم ئوڭۇشلۇق بولۇپ باغۇ ئىرەمگە يەتتى، شاھپەرى ئېسىلزادە پەرىلەر بىلەن ئۇلارنى قارشى ئالدى، كاتتا بەزمە - زىياپەتلەر قىلدى.

ئەمما، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ پىكىر - خىيالى زۇلمەتكە بېرىشتا قالغاچ، كۆپ ۋاقىت ئۆتمەيلا شاھپەرىگە كېرەكلىك جابدۇقلارنى ھازىرلاپ بېرىشنى ئىلتىجا قىلدى. شاھپەرى دەرھال ئۆز تەۋەسىدىكى ھۇنەرۋەن ئۇستىلارنى يىغىپ ئالتۇن ۋە كۇمۇشتىن ئۇچ كۇن ئىچىدىلا كۇتكىنىدىن ياخشىراق ھالدا كېرەكلىك جابدۇقلارنى ھازىرلىتىپ بەردى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال ئۇلارنى قۇراشتۇرۇپ، پات پۇرسەتتە قوش قاناتلىق ۋە بېلىق سۇرەتلىك بىر مۆجىزات بەرپا قىلدى، ئۇنىڭ ئىچىگە كىرىپ ئولتۇرغان كىشىگە ھېچ خەتەر - مۇشكۇل كار قىلماس ئىدى، كۆرگەنلەر ھەممىسى بىر ئېغىزدىن ئاپىرىن ئېيتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز زۇلمەت يولىغا ئالدىرىدى.

شاھپەرى ئۇنى توسۇپ قالالمايدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ دېدىكى:

— قارا دېڭىزنىڭ كۇچ - قۇدرىتى ئالدىدا بىز پەرىلەرمۇ ئاجىز ۋە ئۆزگە جىن - دېۋىلەرمۇ بىئىلاجدۇر. بىيار خەتەرلىك سەپەرگە ئاتلاندىڭىز، زىنھار ئالدىراقسانلىق قىلمىغايسىز، ھەر ئىشتا ئەقىل - ئىدراكىڭىزنىڭ پەرمانى بويىچە ئىش كۆرگەيسىز، قارا دېڭىز غارى زۇلمەتكە كىرىدىغان ئېغىزدۇر، ئاندا قۇياش، يۇلتۇزدىن دېرەك يوق، يورۇقلۇققا موھتاج بولۇرسىز، ئالدى بىلەن مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ مۇبارەك تەنلىرى قويۇلغان تەختگاھ قېشىغا بېرىڭ، قۇياشتەك نۇرلۇق ئاق گۆ-

ھەرنى ئېلىڭ. زۇلمەت دىياردا نۇر ۋە ئىسسىقلىق بەخش ئەتكۈسى ئەمما ئاگاھ بولۇڭكى گۆھەر قولدىن كەتمەسۇن، قولـ دىن كەتسە بارچە قىلغان ئەجرىڭىز بىكار بولغاي.

شاھـزادە ئابـدۇلئەزىز ماقۇلـلۇق بىلدۈرۈپ ئاندىن سوـ رىدى:

— مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ تەختگاھى قېشىغا ئەمدى قانـ داق بارارمەن؟

— ئول تەختگاھ رەنايى جاھان قەسرى تىلسىمى ئاستىدىـ كى بىر بوشلۇقتا ئىدى، كىرىش ئېغىزى يەر ـ يۈزىدە كۆرۈنـ مەس ئىدى، ھۆكۈمالىرىمغا پەرمان قىلاي، قايدا ئىكەنىنى بىـ لىپ بەرسۇن.

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، ئىلتىپاتلىرىغا سۆ ـ يۈنەرمەن، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز مىننەتدار بولۇپ.

شاھپەرى دەرھال ھۆكۈمالىرىنى ئوردىغا يىغىپ پەرمان قىلدىكى:

— «رەنايى جاھان قەسرى» تىلسىمى بەرپا قىلىنغان يەر ئاستى دۇنياسىنىڭ كىرىش ئېغىزىنى تېپىڭلار، — دەپ.

ھۆكۈمالار جاۋاب قىلدىكى:

— ئەي شەۋكەتلىك شاھ ئالىيلىرى، بارچە دىۋە ـ پەرى جىنلار تائىپىدىكى ھۆكۈمالار يىغىلىپ سېھرىي ـ ئەپسۇن ۋە قىسمەت كۈچىمىزنى ئىشقا سېلىپ، زۇلمەت يولىدىكى شۇ ئېقىندىن بىر تارام ئېقىن باشلاپ كېلىپ ئادەمزات دۇنياسى بىلەن ئارىلىقىمىزغا توسۇق پاسىل قىلغانىدۇق. بۇنىڭ بەرپا قىلىنغىنىغا ئەللىك تۆت كۈن بولۇپتۇ، يەر ئاستى دۇنياسىغا كىرىش ئېغىزى ئول ئېقىن ئاستىدا قاپتۇ. شاھپەرى دېدى:

— ئول ئېقىننى قۇرۇتۇپ ۋە ياكى توسۇپ ئېغىزنى ئاشكارا قىلىڭلار.

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، — دېيىشتى ھۆ ـ

كۈمالار، — بىر ئېغىزدىن ئەپۇ سورايمىزكى، ئىلگىرى 3600 ھۆكۈما ئول دەريائى ئەزمىنى مىلك مۇشەققەتتە بەرپا قىلغانىدۇق. بارچە سېھرىي - ئەپسۇن ۋە ھېكمەت كۈچىمىزنى ئاندا سەرپ ئەتتۇق، ئەمدى ئول ھۆكۈمالاردىن ئۈچتىن بىرىمىز ھازىردۇرمىز، جىن - دىۋە تائىپىلىرىدىن بولغانلار يۈرت - ماكانلىرىغا تارقاشتى، ئول دەريائى ئەزمىنى قۇرۇتماق ياكى توسماققا ئەمدى ھەقتائالادىن ئۆزگىسى بىئىلاجدۇر.

— قالغان ھۆكۈمالارنىمۇ تەكلىپ قىلىپ يىغايلى، بىر-لىشىپ، بىر تەدبىر قىلىڭلار، — دېدى شاھپەرى يەنە.

— ئول دەريائى ئەزمىنى بەربات قىلماسلىققا ئەھدى - پەرمان قىلغانىدۇق. ئەھدىمىزگە بىۋاپالىق قىلىپ بولماس، بولمىسا ئارىمىزدا تۈگىمەس جەڭگى - جېدەل ئۇرۇقى چېچىلىغاي، دەريائى ئەزىم توسالغان تەقدىردىمۇ تەسەۋۋۇر قىلغۇسىز ئاپەت ئۈستىمىزگە يۈزلەنگەي.

شاھپەرى تەڭلىكتە قالدى. ئاندا شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، زىنھار پەرىشان بولمىغايلا، مەن ياسىغان قاناتلىق بېلىق سۈرىتىدىكى ئول كەشپىيات دەريا - دېڭىزلار ئاستىغا كىرىشكە ھەم قادىر.

— ئانداق بولسا بىز كىرىش ئېغىزىدىن بەلگە بېرەيلى، — دېدى ھۆكۈمالار، — تەۋەككۈل دەرياسىدا بىر ئۈزۈپ بېقىڭ. شاھپەرى دېدى:

— ئاندا خەتەرگە دۇچ كەلمەسمۇ، — ئول كەشپىيات ئالتۇن - كۈمۈشتىن پۇختا ياسالغانىكەن. خەۋپ يەتمەس، — دېدى ھۆكۈملار

شاھپەرى رازىلىق بەردى. ھۆكۈمالار شاھزادە ئابدۇلئەزنى ئېلىپ دەريا ياقىسىغا راۋان بولدى. مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ھەم شاھزادە شېرئەلى ھەم بىللە ماڭدى. دەريا قېشىغىمۇ يەتتى،

ئول دەريانا يىراقتىن قارىغان كىشىنىڭمۇ، دەھشەتتىن يۇرىكى تىترەر ئىدى، مەگەر قورققاق بولسا يۇرىكى يېرىلىپ، جان تۇتىسى تەن قەپىسىنى تەرك قىلار ئىدى.

ھۆكۈمالار بىر مىس ئەينەكنى ھازىر قىلىپ سېھرىي - ئەپسۇن بىرلە دەريا يۇزىگە توغرا قىلدى، ئەينەك يۇزىدە دەريا ئاستى مەنزىرىسى زاھىر بولدى. بىر چاغلاردا دەريا ئاستىدا تاۋاقتەك بىر جايدا ئاپتاپ مىسالى نۇر - شولا كۆرۈندى. ھۆكۈمالار دېدى:

— كىرىش ئېغىزى شۇدۇر.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قاناتلىق بېلىق قارىغا كىرىپ ئولتۇردى. قالغانلار ئۇنىڭغا ئامانلىق تىلەپ دۇئا - تىلاۋەت قىلىپ قالدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قاناتلىق بېلىقنى ئۆز خاھىشى بويىچە باشقۇرۇپ، ئۇچۇرۇپ دەريا يۇزىگە يەتتى، ئاندىن ھۆكۈمالار بولسا سېھرىي - ئەپسۇن ۋە ھېكمەت كۈچ - قۇۋۋىتى بىلەن ئاسمان - پەلەك داۋالغۇپ، دولقۇنلاپ ئېقىۋاتقان دەريائى ئەزىمىنى تىنچىتىشقا ھەرىكەت قىلدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۇ ئاستىغا شۇڭغۇپ كۆردىكى، كىچىكلىرى پىلدەك ۋە چوڭلىرى تاغدەك يوغان بەدھەيۋەت سۇ مەخلۇقاتلىرى ھەر تەرەپتە بىر - بىرىگە خىرىس قىلىپ پاراكەندە بولۇپ يۇرۇشۇپتۇ، شۇ ۋاقىت بىر زور مەخلۇقات «قاناتلىق بېلىقنى» دەم تارتتى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىككى قانىتىنى كېرىپ قويۇۋىدى، گېلىغا كەپلىشىپ قالدى، ئاقىۋەت قەيسىي قىلىپ تاشلىدى ئەمما گېلى ۋە جاۋغايلىرى زەخمدار بولۇپ قانلىرى دەريا ئىچىنى بىر ئالدى، قان ھىدىنى ئالغان سۇ مەخلۇقاتلىرى ئول تەرەپكە ئولاشتى. قاناتلىق بېلىققا پەرۋا قىلماي بارچىسى زەخمدار بولغان ھېلىقى زور مەخلۇقاتقا ھەملە قىلىشتى، چىشلەپ - پارىلاپ ۋە بىر - بىرىدىن تالىشىپ -

تارتىشىپ، ھۆكۈمالار ئەمدىلا تىنچىتىپ تۇرغان دەريائى ئەزىم-
نى ئىلگىرىكىدىنمۇ نەچچە ھەسسە دەھشەتلىكرەك دولقۇنلىتىد-
ۇەتتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بولسا پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ يە-
نىمۇ چۆكتى، ئىزدىگەن جايىغا يەتتى. قوش قانىتىنى يېغىپ،
شۇ يەردىن تۆۋەنگە تىك شۇڭغۇدى، بىر چاغلاردا ئۆزىنى يەر
ئاستى سارايدا كۆردى. ئاندا مۆجىزىلەردەك بىر تامچە سۇمۇ
كىرمىگەنىدى، قاناتلىق بېلىقنى ئۇچۇرۇپ مەلىكە شاھخۇبانبانۇ
ياتقان تەخت قېشىغا يەتتى. زوق ھەۋىسى ئۇرغۇپ چۈمبىلىنى
قايرىپ ھۆسن - جامالىنى يەنە بىر كۆرمەك بولغانىدى، تەخت
تەۋرەپ ئۇنى ئىرغىتىپ تاشلىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىئىلاج
بولۇپ تۇرغانىدى، بىر ياندىن يەنە قۇياشتەك نۇرلۇق گۆھەر
تاش كۆتۇرۇلۇپ چىقتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇنى قولغا ئالغا-
نىدى. مەلىكە شاھخۇبانبانۇ ياتقان تەخت بىلەن قوشۇلۇپ غايىب
بولدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاھ - نادامەت چېكىپ دېدى:

— ئەمدى ئۇنى قايدىن تاپارمەن. شۇ ۋاقىت بىر سادا
كەلدى:

— جان تۇتىسىنى ئېلىپ قايتقاندا ھازىر بولغاي.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خاتىرجەم بولۇپ قاناتلىق بېلىق قار-
نىغا كىردى، كەلگەن يولىنى كۆزلەپ يۇقىرىدىن نۇر شولا
چۈشۈپ تۇرغان بىر جايغا يەتتى - دە، شۇ يەردىن يۇقىرىغا
ئۆرلىدى ئەمما دەريا ئىچىدىن ئەمەس، بەلكى بىر لالىرەيھانزار
ئارىسىدىن چىقتى، كۆردىكى رەڭمۇرەڭ لالە گۈللەر ۋە خۇش
پۇراقلىق رەيھانگۈللەر ئارىسىدا بىر زۇمرەت گۈمبەزلىك راۋاق
كۆرۈندى، راۋاقتا ئاجايىپ ساھىبجامال بىر ھۆر پەرى گۈلىيۈزد-
ە شەبنەم مىسالى تامچىلار لىغىرلاپ تۇرغان ھالەتتە كۈمۈش
تارلىق ئالتۇن غۇڭقانى يۇرەكنى ئەزگۈدەك مۇڭلۇق ساداغا كەل-

تۇرۇپ مۇنۇ نەزمىنى ئېيتماقتا ئىدى:

ئۇشبۇ ھىجران دەشتى ئىچرە دىۋانە بولدۇم ئاقىۋەت،
مىسالى دىدارىن تىلەپمەن، سەرسانە بولدۇم ئاقىۋەت،
ئاھ ئۇرۇپ يۇردۇم كېچە ـ كۈندۈزى ھەردەم ۋادەرىخ،
كۆز يېشىم دەريادا دۇردانە بولدۇم ئاقىۋەت.
ھەركۈنۈم چەككەن پىغانلار يەتتى پەلەككە تېزلىكتىن،
بىر ئۇنىڭغا يەتمەگۈنچۇن ھەيرانە بولدۇم ئاقىۋەت.
ئاھ، نىتەي پەيۋەندىمەن، ئافتىبابى تەلئەت يارغەمەن،
تەرك ئېتىپ شادلىقىنى ئۇلىچۇن غەمخانە بولدۇم ئاقى-
ۋەت.
يا بىلۇر، يا بىلمىگەي گەۋھەرى مېھرىمنى ئول،
غەم تىغدىن باغرى قان پەريانە بولدۇم ئاقىۋەت.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز يۇرەك ـ باغرى سىمابتەك ئېرىپ كۆز ياشلىرى ئۇرغۇپ تېشىپ، تاقەتسىزلىك بىلەن ئىدا قىلدى:

— ئەي، نازۇك بارماقلىرىدا جان تارىنى چەككۈچى ھۆر ـ پەرى، ئەي، باغۇ گۈلىستانلارنىڭ شېرىن سۆزخەندانى بۇلبۇ-لى، سەۋر قىلىڭكى قايغۇ ـ نادامەت بۇلۇتلىرى تاراپ، بەخت قۇياشى پارلايدىغان ۋاقىتلار كېلۇر، ھىجران تۈنلىرى تامام-لىنىپ ۋىسال تاڭلىرى ھەم يېتىپ كېلۇر.

ئول پەرى شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ ئىداسىنى ئاڭلاپ چۆچۈپ ئورنىدىن تۇردى ۋە راۋاقتىن چۈشۈپ سوئال قىلدى:

— ئەي يېگانە كىشى، لالەزارىمغا قايدىن ئۇنگەن شۇمبۇيا-سىز، ئارامىمنى بۇزماقتا قايدىن جۇرئەت قىلدىڭىز؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— نى سەۋەبتىن مېنى لالەزارىڭىزغا ئۇنكەن شۇمبۇيا

بىلەرسىز، دىلىڭىزگە شىكەستە يەتكۈزگۈدەك رەنج ئوقلىرى ئاتمىغانىدىمغۇ، مېنى سورىسىڭىز مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ مۇ-
بارەك تېنى قويۇلغان تەختگاھ يېنىدىن كېلەرئىدىم، ئول يەر ئاستى سارايدىن يەر ئۈستىگە چىقماقنى ئىستەر ئىدىم. ئەجەبكى ئۈشبۇ لالە - زارغا چىقىپ قالدىم. ئول گۈلرۇخسار ئورۇنسىز ئەيىب قىلغىنىدىن خىجىل بولۇپ:

— ئەي يېگانە يىگىت، ئەيپ كۆرمەڭكى كۆڭلۈم پە-
رىشانىدۇر، هال - ئەھۋالىم خارابتۇر. شۇ سەۋەبتىن تىكەڭ-
لىك سۆزلەر بىلەن سىزنى نارازى قىپتۇرمەن. شاھزادە ئابدۇل-
ئەزىز دېدى:

— تەقدىرى قىسمەت شامىلىدا شەمشى جاھان مەملىكىتى-
دىن دېۋە - پەرىلەر ئىلىگە ئۈچۈپ كەلگەن خازانمەن، شاھ ئاتامنىڭ رىزالىقى ئۈچۈن سەرسانلىق دەشتىگە ئاتلانغانمەن، تاسادىپىي پەيدا بولۇپ ئارامىڭىزنى بۇزغىنىم ئۈچۈن قىلغان سۆزىڭىز ئارتۇقلۇق قىلماس، بىلگىم كېلۈركى نى سەۋەبتىن شۇنداق مۇڭزار قىلۇرسىز؟ سىزدەك ساھىبى گۈلرۇخسار پەردە-
گە قايغۇ - نادامەت زەنجىرىنى كىشەن قىلىپ، غەم زىندانىغا تاشلىغان تاش يۈرەك زالىم كىمدۇر؟ ئول زىبا چېھرى ئېيتتى:

— ئەي شاھزادە، سىرىمنى پىنھان تۇتار ئىدىم، مۇڭزا-
رىمنى لالىرەيھاندىن ئۆزگىگە ئاڭلاتماس ئىدىم. شۇ سەۋەبتىن بۇ خىلۋەتگاھىمنى ماكان قىلغان ۋە تەنھالىقنى ئىختىيار قىلغا-
نىدىم. ئەمما، بىۋاقىت هازىر بولۇپ هالىمدىن خەۋەردار بولدى-
ڭىز ئەمدى سىر دۇردانىلىرىنى پىنھان قىلماق بەسى مۇشكۈل، باشقىلارغا ئاشكارا قىلماڭكى، بىلمەك بولغانلىرىڭىزغا جاۋاب قىلىپ، نا ئۈمىد قالدۇرماي چۈنكى ۋۇجۇد گۆھىرىڭىزدىن پەزىلەت ۋە جاسارەت نۇرلىرى جىلۋە قىلىپ تۇرىدۇ. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— زىنھار سىرىڭىزنى ئاشكارا قىلماسمەن، بەلكى جان

گۆھىرىمدەك بىلىپ ساقلارمەن.

— ئەي شاھزادە، — دېدى ئول نازىنىن ھال - ئەھۋالى- نى بايان قىلىپ، — مېنى سورىسىڭىز گۈلىستان مەملىكىتى شاھىنىڭ كەنجى مەلىكىسى، يۈرەك پارىسى مەلىكە لالەدۇر- مەن، بىر چاغلاردا كېنىزەكلىرىم بىلەن سەيلە - تاماشىدا يۈرەر ئىدىم. گۈللەرنىڭ خۇش ھىدلىرىدا مەست بولۇپ، كۆزلىرىمگە ئۇيقۇ كەلدى، كېنىزەكلىرىمنى چەتلەشتۈرۈپ چىمەنزارغىلا باش قويدۇم، ئۇيقۇ دەرياسىغا غەرق بولدۇم، شۇ ۋاقىت بىر چۈش كۆردۈمكى، ئاسماندا بىر خۇش قامەت، ئاپتاپى تەلئەت بىر يىگىت زاھىر بولدى، بىر كۆرۈپلا كۆڭۈل كەپتىرىم ئۇنىڭ- غا تەلپۈندى.

شۇ ۋاقىت ئۇ شېرىن سۆزىنى سادا كەلدى: — ئەي نازاكەت گۈلشەنىنىڭ گۈلى - رەناسى، مەن بىلەن كېتىشنى خالارسىزمۇ؟

ئەقىل - ھوشۇمنى ئۇنىڭغا تارتقۇزۇپ قويغاندەك تىلىم ئىختىيارسىز بۇ سۆزگە كەلدى، — جان - دىلىم بىلەن خالارمەن، — دەپ.

يىگىت خۇش بولۇپ قېشىمغا چۈشتى ۋە قولۇمدىن تۇتۇپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، بىر ئاق بۇلۇتقا ئولتۇرغۇزۇپ يۈرۈپ كەتتى، سۈرئىتى ئاقار يۇلتۇزدەك ئىدى، قۇلاق تۇتۇمدە غۇيۇل- دىغان ئاۋازدىن باشقىسى ئاڭلانماس ئىدى، قورقۇنچ ئىلكىدە كۆزلىرىمنى چىڭ يۇمۇپ يىگىتنىڭ قوللىرىنى مەھكەم تۇتۇۋالى- دىم، ئۇمۇ مېھرىبانلىق بىلەن مېنى باغرىغا مەھكەم باستى، شېرىن ئۇيقۇغا كەتكەندەك بولدۇم، بىر چاغلاردا كۆزۈمنى ئاچ- قىنىمدا ئۆزۈمنى بۇ لالە - رەيھانزاردا كۆردۈم، ئىلگىرىكى ئىشلارنىڭ يا چۈشۈم، يا ئوڭۇم ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدىم، يىگىت ئالدىمدا ھازىر ئىدى. چۆچۈپ ئەندىكىپ سورىدىمكى:

— نېمىشقا مېنى مۇندا ئېلىپ كەلدىڭىز؟

— سىزنى كۆرمەك بىلەنلا ئاشىقى بىقارار بولدۇم. قېشىڭىزغا چۈشۈپ بىللە كېتىشنى تەۋسىيە قىلسام قوبۇل قىلدىڭىز، ئۆمۈرلۈك جۈپتى - ئىگار ئەيلىمەك ئۈچۈن مۇنداق ئېلىپ كەلدىم، — دېدى يىگىت.

غەمكىن بولۇپ دېدىمكى: — مېھرىبان ئاتا - ئانامنىڭ ئىجازىتىسىز چاھارباغدىن بىر قەدەم نېرى بولماس ئىدىم، بۇ قىلىقىمنى بىلسە ئۇلار قانچە پاراكەندە بولغاندۇر، ماڭا مەيلىڭىز بولسا ئۇلار ئالدىغا ئەلچى كىرگۈزۈپ رەسمىي قائىدىگە مۇناسىپ نىكاھلاپ ئالسىڭىز بولماسمىدى، ھېلىھەم بولسىمۇ ماكانىمغا قايتۇرۇپ ئاتا - ئانامنىڭ رازىلىقى ۋە ئەھدى - نىكاھ رەسمىيەتلىرى بىلەن ئەمرىڭىزگە ئېلىڭ، بولمىسا زىنھار يۈزىڭىزگە قارىماسمەن.

يىگىت بولسا كۈلۈپ دېدىكى:

— ئەي، دىلئۇزارىم بىلسەڭ بۇ پەرىلەر ئىقلىمىدۇر، مەملىكىتىڭ بىلەن ئارىلىقى ئاتلىقلارغا قىرىق - ئەللىك يىللىق مۇساپىدۇر. ئۆزۈم باغى مۇرغىزار پەرىلەرنىڭ شاھزادىسى قەھرىماندۇرمەن. سەندىن ئۆزگە ئادەمزات ئەۋلادىغا كۆرۈنمەكنى خالىماسمەن ھەم مۇنداق يىراقتا ئېلىپ كېتەرىمنى بىلسە ئاتا - ئاناڭنىڭ رازىلىق بەرمەسلىكىدىن قورقىمەن، ئەي مەلىكەم، شۇ سەۋەبلىك سېنى مۇنداق ئېلىپ كەلدىم، قىسمىتىڭگە رازى بولغىن، قەسەم قىلايكى ساڭا ھەرگىز بىۋاپالىق قىلماسمەن، مەڭگۈ سادىق ۋە غەمگۈزار بولۇرمەن، دىلىڭغا قىلچە شىكەستە يەتمىگەي، — مەن كۆز ياشلىرىمنى راۋان قىلىپ:

— نېمىشقا ئون يەتتە يىل مەن ئۈچۈن ئەجرى قىلغان مېھرىبان ئاتا - ئانامنى ئويلىمايسىز، ئۇلارنىڭ ئەڭ كىچىك پەرزەنتى، يۈرەك پارىسى ۋە ھەممە پەرزەنتلىرى ئىچىدە ئەڭ ئامرىقى ئىدىم. مەندىن تۈيۈقسىز جۈدا بولۇپ نەھالغا چۈشۈپ قالغاندۇر. شاھزادە قەھرىمان كۆز ياشلىرىمنى تەسەللى بىلەن

سۇرتۇپ دېدىكى:

ـــ ئەي، كۆڭۈل مەملىكىتىنىڭ سۇلتانى، مالامەت قىلىۋەرمىگىن، بولار ئىش بولدى، ئاتاڭغا پەرىلەردىن بىر پارە مەكتۇپ ۋە سوۋغا ـ سالاملار ئەۋەتەي، ساق ـ سالامەتلىكىڭنى بىلسە كۆڭلى ئەمىن تاپار.

مەن يىغا ـ زارە بىرلە بولۇپ ئارتۇق سۆز قىلمىدىم. شاھزادە قەھرىمان مەكتۇپ يازدى، ئاندىن مۇلازىم پەرىلەرنى چاقىرىپ ئېيتتى:

ـــ ئۇشبۇ مەكتۇپنى گۈلىستانى ئىرەم مەملىكىتىنىڭ پادىشاھى قولىغا يەتكۈزۈڭلار.

ئاندىن يەنە توققۇز ساندۇققا شۇ كەمگۈچە كۆرۈپ باقمىغان ۋە قۇلىقىم ئاڭلىمىغان ئاجايىپ جاۋاھىراتلارنى، ئېسىل گۆھەرلەرنى تولدۇرۇپ دېدىكى:

ـــ بۇنى ھەم ئېلىپ بېرىڭلار.

پەرىلەر دەرھال مەكتۇپ ۋە ساندۇقلارنى كۆتۈرۈپ چىقىپ كەتتى شاھزادە قەھرىمان بولسا كۆڭلۈمنى ئالماق كويىدا بولدى ئەمما كىچىكىمدىن ساقايماس بىر يۇرەك ئاغرىقىم بار ئىدى. ئاتا ـ ئانامنىڭ جۇدالىق قايغۇسىدا نىيار پەرىشان بولغىنىم ئۈچۈن قايتا قوزغىلىپ قالدى، بىھوش بولدۇم.

بىر چاغلاردا يۇزۈمگە گۈلاپ سېپىلدى، ھوشۇمغا كەلدىم، كۆزۈمنى ئاچسام شاھزادە قەھرىمان كۆزلىرى نەملىك، دىلى غەملىك پەرىشان ھالدا ئولتۇرۇپتۇ، كۆزۈمنى ئاچقىنىمدا دېدى:

ـــ ئەي گۈلزارىم، ھاياتلىق گۈلۈڭنى بىۋاقىت توزىتىپ قويار ئوخشايمەن، خالىسالىڭ سېنى ئاتا ـ ئاناڭ ئالدىغا ئېلىپ بارای.

شۇنداق دەۋېتىپ كۆزلىرىدىن ياش تۆكۈلدى، دىلىم ئېرىپ، مېھىر ـ مۇھەببىتىم ئۇرغۇپ دېدىمكى:

— ئەي شاھزادەم، بۇنىڭغا ئامال يوق ئىدى، چۈنكى سەن ئۆمرى كوتا بىر گۈلنى تاللىدىڭ، تەقدىر - قىسمىتىڭگە ئۆمۈر باھارى ئاياغلاشماي تۇرۇپلا خازان بولمىقى پۈتۈلگەنىكەن، چۈنكى ئۇنىڭ داۋاسىز يۈرەك ئاغرىقى كېسىلى بار ئىدى، ئۆزۈمگە ئايانكى نەچچە كۈنلىكىم قالدى، كۆڭلۈمگە قول سېلىپ باقسام سەندىن ئايرىلغۇسى يوقتۇر. شاھزادە قەھرىمان تېخىمۇ غەمكىن بولۇپ دېدىكى:

— ئۆمرۈڭ گۈلى خازان بولسا چىدارغا تاقىتىم يوق، سەۋەب قىلاي، ئاللا شپالىق بەرسە ئەجەب ئەمەس.

ئاندىن ئۇ بىر ھۆكۈمانى ئالدىغا ھازىر قىلىپ، ھال - ئەھۋالىمنى بايان قىلدى، تومۇرۇمنى تۇتقۇزدى، ھۆكۈما تەكشۈرۈپ كۆرۈپ:

— ئەي شاھزادە ئالىيلىرى، — دېدى تەۋەززۇ بىلەن ھۆكۈمالىرىنىڭ ئەڭ كاتتىسى ھەم بارچە تېۋىپ - ئالىملارنىڭ باشچىسىمەن ئەمما ئەجەلگە داۋا قىلالماسمەن، پەقەت خاسىيەت- لىك دورىلىرىم بىلەن ئۆمۈرنى ئۇزارتالىشىم مۇمكىن. شاھزادە قەھرىمان ئىزتىراپقا چۈشۈپ دېدىكى:

— ئەي ھۆرمەتلىك ئۇستاز، ئەجەلنىڭ ئەلۋەتتە داۋاسى يوقتۇر ئەمما كېلىش ۋاقتىنى ئۇزاق ئۇزارتىشقا ئىمكان يوقمە- دۇر. ھۆكۈما دېدى:

— ئىمكانى بار ئەمما قول يەتمەس ئايغا ئوخشاشتۇر. شاھزادە قەھرىمان دېدى:

— قول يەتمەس ئاي بولسىمۇ بىر ئۇرۇنۇپ كۆرەرمەن. ھۆكۈما نائىلاج ئېيتتى:

— زۇلمەتكە يېقىن بىر جايدا گۈلى ھايات ئىسىملىك بىر گىياھ بارمىش، ئۆلۈم گىردابىغا بېرىپ قالغانلارمۇ بۇ دارا بىلەن نىجاتلىققا ئېرىشەرمىش، بىراق ئول ماكان قەبىھ جادۇ- گەرلەرنىڭ جايىدۇر، ئاندا بارماق مۇمكىن بولمىغانىنىڭ سىرتى-

دا بارغاندىمۇ ھەم قايتىش ئىمكانى يوق ئىكەن، ئەي شاھزادە ئالىيلىرى، ئۇنىڭدىن ئۈمىد ئۈزگەيسىز.

شاھزادە قەھرىمان خاسىيەتلىك دورىلارنى ئەكېلىشنى بۇيرۇپ ھۆكۈمانى قايتۇردى. ئاندىن ماڭا يۈزلىنىپ دېدى:

— ئەي ئامرىقىم، دەرھال زۇلمەت سەپىرىگە ئاتلىنايكى گۈل ھاياتنى قولغا كەلتۈرمىگۈچە قايتماسمەن، مېڭىش ئالدىدا دەيدىغانلىرىڭ بولسا ئېيتقىن، تارتىنما، بەجا كەلتۈرۈپ يولغا ئاتلىنارمەن. دېدىمكى:

— دەيدىغىنىم ئەلۋەتتە بار، ماقۇل كۆرسىڭىز سىزدىن باشقا مەيلى ئايال، مەيلى ئەر جىنستىن بولسۇن قوۋۇمىڭىزدىكى لەردىن ھېچبىرى بۇ لالەزارغا كەلمىسە، ئۇلاردىن قورقىدۇرمەن. ماقۇللۇق بىلدۈرۈپ دېدى:

— دەيدىغانلىرىڭ تامام بولدىمۇ؟

— تامام بولمىدى، — دېدىممەن، — ئەمدى قېشىمدىن بىر قەدەممۇ نېرى بولمىسىڭىز، بۇ لالەزاردىن ئۆزگە يەرگە چىقمىسىڭىز، سىزدىن دەققە بولسىمۇ ئايرىلغۇم يوق.

شۇنداق دەۋېتىپ كۆزلىرىمدىن ياش قۇيۇلدى، شاھزادە قەھرىمان بولسا كۈلۈپ قويۇپ سۆز قىلدى، بېشىمنى تىزىغا ئېلىپ مېھىر بىلەن سىلاپ ئولتۇردى، بىر چاغدا ھۆكۈما يېتىپ كەلدى. بىر ئالتۇن قۇتىدا دورا ئېلىپ كەپتۇ. دېدىكى:

— مەلىكە دوىدىن ھەر توققۇز كۈندە بىر كۈمىلاچ يەپ بەرسۇن، زەئىپ يۈرىكى قۇۋۋەتلىنىپ، ئۆمرى بەرىكەت تاپقۇسى.

شاھزادە قەھرىمان تەشەككۇر ئېيتىپ ھۆكۈمانى قايتۇردى. ئاندىن دوىدىن بىر كۈمىلاچنى ئۆز قولى بىلەن ئاغزىمغا سالدى، زەھەردەك ئاچچىق دورا گېلىمدىن بىلىنمەي ئۆتۈپ كەتتى، ئاندىن بىر پىيالە شەربەت بەردى، ئاندىن يەنە

دېدىكى:

— دورا ئاچچىق بولسىمۇ، مېنى دېسەڭ ھۆكۈمانىڭ سۆزىچە ھەر توققۇز كۈندە بىر كۈمىلاچ دورا يېگىن.

— ئاغزىمغا ئۆز قولىڭىز بىلەن سالسىڭىز ئاندىن يەيمەن، — دېدىممەن.

ئۇ يەنە كۈلۈپ قويۇپ بېشىمنى تىزىغا ئالدى، كۆزلىرىمگە ئاجايىپ تاتلىق ئۇيقۇ كەلدى.

قاچانلاركىن ئۇيقۇدىن بىدار بولسام ئۇ كۆرۈنمەيدۇ، ھەر تەرەپنى ئىزدىدىم، سايىسىمۇ يوق، ئاندا بىر كېنىزەك پەرى ھازىر بولۇپ دېدى:

— سەپەرگە ئاتلىنىپ كەتتى، قايان بارارىنى بىلمىدۇق، مېنى مۇندا قويۇپ دېدىكى: «مەلىكە خاتىرجەم مېنى كۈتسۇن دەپ» شۇڭا ئويغىنىشىڭىزنى كۈتۈپ تۇرغانىدىم. ئەمدى ھەرنە تەلىپىڭىز بولسا ئېيتىڭ، بەجا كەلتۈرگەيمەن. شۇنىڭدىن كېيىن بۇ لاله زارسىزگە خاس قالغۇسى. شاھزادىمىز پەرمانىغا ھېچ كىشى قارشى ئىش كۆرمىگەي.

شاھزاده قەھرىمانىنىڭ زۇلمەت سەپىرىگە ئاتلانغىنىنى بىلىپ كۆزلىرىمدىن ياش قۇيۇلدى، قايغۇ - ھەسرىتىم زىيادە بولدى ئەمما چىدام بىلەن ئۆزۈمگە رىغبەت بېرىپ بىھوش بولۇپ يىقىلىشتىن ساقلاندىم ۋە پەرى قىزىمغا دېدىمكى:

— ماڭا بىر مۇزىكا ئەسۋابى كەلتۈرسىڭىز، باشقا تەلىپىم يوقتۇر.

پەرى قىز دەرھال كۈمۈش تارلىق غۇڭقا كەلتۈردى، ئاندىن كېيىن كەركىلىك ھەممە نەرسە ئاندا تەييار ئىكەنلىكىنى، لازىم بولسا لالەزار دەرۋازىسىغا بېرىپ چاقىرسام ھازىر بولىدىغانلىقىنى ئېيتىپ كېتىپ قالدى. مانا قىرىق كۈن بولۇپتۇ، شاھزاده قەھرىماندىن دېرەك يوق، ھىجران دەردىده ھەر كۈنى ياش تۆكۈپ، مۇڭزار قىلىپ ئولتۇرۇپتىمەن. شاھزاده ئابدۇلئەزىز

تەسەللى بېرىپ دېدىكى:

ــ كۆڭلىڭىزنى توق تۇتۇڭ، مەن ھەم زۇلمەت سەپىرىگە ئاتلانغانىدىم، سەپىرىمدە شاھزادە قەھرىمانغا يولۇقسام ھەم ئىز- دېرىكىنى بىلىپ قالسام ئەجەب ئەمەس، ئۇمىدۋار بولۇڭ.

مەلىكە لالە ئۇنى ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلىپ، نازۇ نېمەتلەر تەييار قىلدى بىراق شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھايال بولماي خوشلىشىپ قاناتلىق بېلىق قارنىغا كىرىپ يولىغا راۋان بولدى.

باغۇ ئىرەم قايانداۋ ئىكەنلىكىنى بىلمەس ئىدى، توغرا كەلگەن تەرەپكە ئۇچۇپ كېتىۋەردى. ئۇچتى، ئۇچتى، مەنزىلگە تېزرەك يېتىش ئۈمىدىدە ئاقار يۇلتۇزدەك تېزرەك ئۇچتى. شۇ ھالەتتە توققۇز كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، بىر جايغا يەتتى. ئاندا زېمىن لەرزىگە كېلىپ تەۋرەپ تۇرار ئىدى. يىراقلاردىن دەھشەتلىك گۈلدۇر - قاراسلىغان سادالار كېلەر ئىدى.

ھېلىقى دەريا بويىغا كەلگەن بولسام كېرەك، ھەر تەرەپكە قاراپ شۇنداق دەپ تۇرار ئىدى. بىر تۇتى قۇش ئۇچۇپ كەلدى. بېشىدىن قۇلىقىنچە بىر غېرىچ كېلەر ئىدى. پەي قاناتلىرى چوغدەك ۋالىلداپ تۇرار ئىدى. تۇمشۇقى زەردىن پۇت - پەنجىلىرى زەر كۈمۈش ئىدى. تۇتى قۇش سوئال قىلدى:

ــ ئەي ئادەمزات، نى سەۋەبتىن مۇندا كېلىپ قالغانسەن؟

ئۇنىڭ سۆزلىرى بىلەن تەڭ بىر ئوتلۇق ھارارەت تۇمشۇقىدىن پۈركۈلۈپ تۇرار ئىدى.

ــ باغۇ ئىرەمنى ئىزدەپ يۈرگەنىدىم، ــ دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز، ــ ئاندىن زۇلمەتكە سەپەر قىلار ئىدىم. يول بىلمىگەچ مۇندا كېلىپ قالدىم.

ــ باغۇ ئىرەم يولىدىن ئېزىپسەن، ــ دېدى تۇتى قۇش ــ كۆپ يىراقلاپ كېتىپسەن بەلكى زۇلمەت يولىغا كىرىپ قاپسەن، ئۇشبۇ جايى مەنزىل زۇلمەت يولىدىكى بىرىنچى خەتەرلىك دەريا، سۇ دەرياسى ۋادىسىدۇر، ئەمدى كەينىڭگە

يانما، باغۇ ئىرەمنى تاشلاپ زۇلمەت سايان يۇرتۇەرگىن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بۇ مەسلىھەتنى توغرا تېپىپ قاناتلىق بېلىق قارنىغا كىرىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى. نىشان بەرگەن تەرەپكە شۇنداق ئېگىز ئۇچتىكى ئەڭ يۇقىرىدىكى بۇلۇت - تۇمانلارمۇ زېمىن بىلەن دەل ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئارىلىقتا لەيلەپ يۇرەر ئىدى. بارغانچە دەھشەتلىك سادالار ئاڭلىنىشقا باشلىدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۇرئەتنى بار ئىمكانچە تېزلەتتى. شۇ ھالەتتە ئاسمان - پەلەك دولقۇنلاپ ئوخچۇپ ئېقىۋاتقان سۇ دەريا‌سى ئاسمىنىدىن ئۇچ كېچە- كۈندۈز ھالقىپ، ئوت دەريا‌سى ۋادىسىغا يەتتى. تۆۋەنلەشكە جۇرئەت قىلالمىدى، سەللا تۆۋەنلەش ياكى سۇرئەتنى ئاستىلىتىش ھالاكەتكە ئېلىپ بارار ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئوت دەريا‌سى ئاسمىنىدا ئۇچ كېچە- كۈندۈز ئۇچتى. زەردىن ياسالغان كېمە ئاجايىپ ئېگىزلىكتە ئۇچۇۋاتقىنىمۇ چوغدەك قىزىپ، سۇدەك ئېرىپ ئېقىپ چۈشكۈدەك ھالەتكە يەتتى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىلك قوينىدىكى ئاق گۆھەر گويا بىر مۇز تاغچە ھارارەت بېغىشلاپ، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى تىرىك تۇرۇپ كاۋاپ بولۇشتىن ۋە ئۇچار كېمىنى ئېرىتىپ كېتىشتىن ساقلىدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇچ كېچە- كۈندۈزدىن كېيىن تۇپراق دەريا‌سى ۋادىسىغا يەتتى. ئاندا ئالەم - جاھان مىسالى بىر چوڭ داشقازانغا ئايلىنىپ ئىچىدە توپا - تۇپراق بۇلدۇقلاپ قاينىۋاتقاندەك بىر ھال زاھىر ئىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇنىڭ ئۇستىدىن ھالقىپ، بوران دەريا‌سى ئاسمىنىغا يەتتى ئاندا شۇنداق دەھشەتلىك گۈركىرەش ساداسى ئالەمگە زىلزىلە سېلىپ ياڭرايتتىكى، ھەر كىمەرسە دۇچ كەلسە دەرھال پارتلاپ كېتەر ئىدى ئەمما ئاق گۆھەرنىڭ خاسىيىتىدىن شاھزادە ئابدۇلئەزىزگىمۇ قاناتلىق بېلىق سۇرەتتىكى ئۇچقۇر كېمىگىمۇ قىلچە ئازار يەتمىدى،

بىراق مىسالى بوراندا قالغان خازاندەك پىرقىراپ يۇرۇپ خەتەر. گە يۇزلەندى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بار ئىمكانچە يۇقىرى ئۆرلەۋەردى، ئاخىر بوران دەرياسىنىڭ زەربىدىن خالاس بولۇپ، ئالدىغا قاراپ يۇرۇپ كەتتى. ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئۇچۇپ ئاندىن قان دەريا سى ئاسمىنىغا يەتتى. ئىلگىرىكىدىنمۇ دەھشەتلىك گۈلدۇرلىگەن سادالار ۋە قىيا ـ چىيا ئاۋازلىرى ئاڭلاندى، شاھزادە ئابدۇلئەـ زىزدە تۆۋەنگە قارىغۇدەك جۇرئەت بولمىدى، بار ئىمكانچە ئېگىز ۋە تېز ئۇچۇپ، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈزدە سىماب دەريا سى ۋادىسىغا يەتتى. توختاشقا ئىمكان يوق ئىدى، ئۇچىۋەردى، تۆۋەندىن زەھەرلىك بۇس ـ تۈتەك كۆتۈرۈلۈپ تۇرار ئىدى، گاھى تاغـ دەك ـ تاغدەك كۈمۈش رەڭ دولقۇنلار ئوخچۇپ چىقىپ ئۇچار كېمىنى شۇنچە تېزلىكتىمۇ يالماپ كېتەر ئىدى. ئەمما ئاق گۆھەرنىڭ خاسىيىتى ۋە بار ئىمكانچە ئېگىز ۋە تېز ئۇچۇش بىلەن شاھزادە ئابدۇلئەزىز بۇ يەردىنمۇ ئامان ـ ئېسەن ئۆتۈپ ئۇچ كېچە ـ كۈندۈزدىن كېيىن زۇلمەت دەريا ۋادىسىغا يەتتى. بۇ جاي شۇنداق قارانغۇ ۋە سوغۇق ئىدىكى ھەرقانداق نەرسە دۇچ كەلسە دەرھال تاشتەك قېتىپ ھەرىكەتتىن قالار ئىدى، ئەمما ئاق گۆھەر قۇياشتەك نۇر ۋە ئىسسىقلىق بېغىشلاپ شاھزاـ دە ئابدۇلئەزىزنى ئامان ساقلىدى. ئۇچ كېچە ـ كۈندۈزدىن كېيىن شاھزادە ئابدۇلئەزىز زۇلمەت دەرياسىدىن ھالقىپ ئۆتتى ۋە نەچچە كۈنلەپ ئۇچۇپ يۇرۇپ بىر ئاجايىپ جايغا يەتتى. بۇ يەرنىڭ تاشلىرى لەئەل، دەرەخلىرىنىڭ غولى كۈمۈشتىن، يوـ پۇرماقلىرى ئالتۇندىن ئىدى، گۈللىرى ياقۇت، مېۋىلىرى زۇمـ رەتتىن ئىدى. ئەمما،شۇنداق گۈزەل ۋە كەڭ ۋادىدا بىرەر ئىنس ـ جىن كۆرۈنمەس ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قاناتلىق بېلىقنى بىر جايغا پىنھان قىلىپ، ئۆزى ئالماس قىلىچىنى يالىڭاچلاپ ئارىلاپ يۇرۇپ

كەتتى، شۇنىڭغا ئەجەبلەندىكى غۇيۇلداپ شامال چىقىپ تۇرار ئىدىيۇ، نە بىر گىياھ، نە بىر ياپراق تېپىلماس ئىدى، گىياھ پارچىسى قېتىپ قالغاندەك ھەيكەل ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز يۇردى، يۇردى، بىر ۋاقىتلار غايەت زور بىر گۇمبەزگە يولۇقتى، گۇمبەزنىڭ قۇپپىسى بۇلۇتقا تاقاشقان ئەمما يەر يۈزىدىن ئۇچ غۇلاچ ئېگىزلىكتە مۇئەللەق تۇرار ئىدى. شامال تەگسە بۆشۈكتەك تەۋرىنىپ تۇرار ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھەيرانلىق بىلەن لېۋىنى چىشلەپ قاراپ بۇنىڭدىن سەل نېرىدا يەنە بىر خۇش قامەت ۋە خۇش سۇرەت بىر يىگىتنى كۆردى، يېقىن بېرىپ بىلدىكى ئول يىگىت تاشقا ئايلىنىپ قاپتۇ لېكىن تىرىكتەكلا بىر قىياپەتتە تۇرغان.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۆزى ھەيرانلىق پاتقىقىغا يەنمۇ پېتىپ قالدى. شۇ ۋاقىت بېشىغا بىر سايە چۈشتى، قارىسا تۆگىدەك زور بىر قارا قۇش چاڭگال سالماق قەستىدە ئۇچۇپ چۈشۈۋاتقان.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قىلىچىنى شىلتىدى، قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ قارا قۇشنى ئىككى پارە قىلدى لېكىن قارا قۇشنىڭ ھەر پارىسى يەنە بىردىن قارا قۇش بولۇپ ھەمىلە قىلدى. قىلىچ ئۇرۇپ تۆت پارە قىلدى، شۇ ھالەتتە تۆگىدەك قارا قۇشنى پارىلاپ ئوتتۇز ئىككى پارە قىلدى، قارا قۇشنىڭ ھەربىرى ئەمدى قاغىدەك كېلەر ئىدى، تاراپ كەتتى ئەمما گۇمبەزدىن شۇ ۋاقىت بىر بەتبەشىرە چىقىپ كەلدىكى ئىلمەك بۇرۇن، ئورا كوز، يۈزى ھىلھىلىدەك قورۇۋالغان، كالاچ ئېغىز ئىدى، خىرقىراق ئاۋازدا توۋلىدى:

— مېنىڭ قارا قۇشۇمنى ئوتتۇز ئىككى پارە قىلغان قانداق مەخلۇقسەن؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز جاۋاب قىلدى:

— ئىنسان بالىسى، باتۇر ئوغلانمەن. ئول قېرىدىن سادا كەلدى:

— سېنى تېخى پەرىشته خىيال قىلغانىدىم، ئادەمزات ئىكەنسەن، ماڭا ئادەمزات گۆشى دورىلىق ئىدى. چۈشۈمدىمۇ شۇنىڭغا ئىنتىزار ئىدىم. مانا ئۆز ئايىغىڭ بىلەن كەپسەن، ئەمدى بىر ۋاخلىق غىزايىم بول، ئاددىي ئىنسان ئەۋلادىنىڭ بۇ يەرگە ئاياغ باسمىقى، مەن بۇ يەرگە قەدەم باسقاندىن بىرى كۆرۈلمىگەن بىر ئاجايىپ ئىش، بەلكى مېنىڭ بەخت ـ تەلىيىمـ ىدۇر.

شۇ سۆز بىلەن بىگىز تىرناقلىق ئاربەدەك قوللىرىنى شاھـ زادە ئابدۇلئەزىزگە سۇندى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز پۈرسەت بەرـ مەي قىلىچىنى بىر شىلتىغاندى. قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ ئۇنىڭ بېشىنى ئۇزدى، تېنى يەرگە چۈشكەن ھامان چاناپ قېيما قىلدى ئەمما بېشى مۇئەللەقتە قېلىپ، يەنە بىر قىلىچ ئۇرغۇچە:

— خەپ توختا، خەپ توختا، — دېگىنىچە گۇمبەزگە ئۇچۇپ كىرىپ كەتتى. گۇمبەز شۇ ھامان پىرقىراپ ـ پىرقىـ راپ ئۇچۇپ كېتىپ قالدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز كەينىدىن قوغلىدى، قوغلىدى، گۇمبەز بىر تاغ باغرىغا يەتكەندە ئوت شارغا ئايلىنىپ كىچىككىنە بىر تۆشۈككە كىرىپ كەتتى، شاھـ زادە ئابدۇلئەزىز تېڭىرقاپ تۇرغانىدى، ئۇستىدە بىر سايە كۆـ رۈندى، قارىسا تىك تاغ بىلىدىن بىر ساھىبجامال تېنىنى بېلىـ گىچە چىقىرىپ قاراپ تۇرۇپتۇ.

شۇ چاغ ئۇ قاقاقلاپ كۈلگەنىدى، تاغۇ تاشلار جارانجلاپ ھەممە لەرزىگە كەلدى، ئاندىن ئۇنىڭدىن سادا كەلدى، — ئەي پەرىشته سۈپەت باتۇر يىگىت، ئەجەب يۈرىكىڭ يوغانكەن، تەپـ تارتماستىن جادۇگەرلەرنىڭ پىر ئۇستازى قېرى ئانامنى تېنىـ ىدىن جۇدا قىلىپسەن، ئەمدى ئۇنىڭ قالغان ئۆمرى شۇنداق ئۆتەر، سېھرىي كۈچ ـ قۇۋۋىتى ھەم قۇدرىتى بولماس، جازاغا لايىق ئىدىڭ ئەمما كۆڭۈل كەپتىرىم ساڭا تەلپۈنۈپ تۇرىدۇ، شۇ سەۋەبلىك ساڭا قىلچە ئازار قىلغۇم يوق، كەل ئول تۆشۈكـ

تىن ئۆز ئايىغىڭ بىرلە خاس قەسرىمگە كىرگىن، جازا شەربە-
تى ئورنىغا ھالاۋەت شارابى ئىچكىن. شاھزادە ئابدۇلئەزىز
دېدى:

— قېرى جادۇ قەست قىلغانىدى، تېگىشلىك جازاسىنى تارتتى لېكىن ساڭا قەرزدار ئەمەسمەن، قەسرىڭگە كىرمەسمەن، مېنى يولۇمدىن قويما.

جادۇگەرنىڭ قىزى قاقاقلاپ كۈلۈپ تۇرۇپ يەنە شۇنداق دېدى:

— كەم ئەقىل ئىكەنسە ئانام بىخۇدلۇقتىن پالاكەتكە دۇچ كەپتۇ لېكىن مېنىڭ ئالدىدا مۇرددىن پەرقسىزسەن، ھالاۋەت شارابىغا دالالەت قىلدىم، خالىمىدىڭ، ئەمدى جازا شەربىتىگە لايىقسەن.

شۇنداق دەۋېتىپ بىر چىمدىم توپا ئېلىپ دۇرۇت ئوقۇپ چاچتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىخۇدلۇقتىن قىلىچ ئۇرۇشقا ئۇلگۈرمەي غازەڭ چوڭلۇقتا بىر ئاق تۇتى قۇشقا ئايلىنىپ قالدى.

جادۇگەرنىڭ قىزى دېدىكى:

— كەل ئادىمىيلىك سۈرىتىگە قايتىشىنى، مەن بىلەن بىللە بولۇشنى خالىساڭ بىلىكىمگە قونغىن.

تۇتى قۇش سۈرىتىگە كىرىپ قالغان شاھزادە ئابدۇلئەزىز پەرۋا قىلماي پۇرراپ ئۇچۇپ كەتتى. جادۇگەرنىڭ قىزى بولسا، ئەقلىڭنى تاپقاندا قايتىپ كېلەرسەن،» دېگىنىچە تاغ قوينىغا كىرىپ كەتتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەمدى قانداق نىجاتلىق تاپارمەن دەپ-
گەن ئويدا ئۇچۇپ يۇرۇپ بىر چىمەنزارغا يەتتى، ئەجەبكى چە-
مەنزاردىكى بارچە گۈل ـ گىياھلار قاپقارا رەڭلىك ئىدى. ئاندا
يەنە سۈلىرى قارا سىيادىن، قايناپ تۇرغان بىر كۆل، كۆلدە
لەيلەپ يۇرگەن بىر قارا تاشنى كۆردى.

شۇ چاغ قارا تاش گۈمبەزنىڭ قۇببىسى ئورنىدا بىر باش

پەيدا بولدى، ئول باشنىڭ كۆز ئېقىدىن باشقا ھەممە يېرى قارا، مىسالى كۆمۈردىن ئويۇپ ياسالغاندەكلا ئىدى. باشتىن سادا كەلدى:

— ئەي تۇتى، قارىسام نەسلىڭ تۇتى ئەمەستەك تۇرىدۇ، كىمدۇرسەن؟

— مېنى ئەسلىمگە قايتۇرساڭ بىلەرسەن، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىز. قارا تاش گۇمبەزدىن ئەمدى بىر قارا يىلاندەك قول ئۇزىراپ چىقىپ كۆلدىن چاڭگىلىغا سۇ ئالدى، ئەپسۇن ئوقۇپ چاچتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز تۇتى سۇرىتىدىن ئەسلىگە كەلدى. قارا باشتىن يەنە سادا كەلدى:

— پاھ! ئەجەب چىرايلىق ۋە خۇش قامەت يىگىتكەنسەن، سېنى تۇتىغا ئايلاندۇرۇپ قويغۇچىغا مىڭ لەنەت، كەل قولۇمدىن تۇت، سېنى خاس گۇمبىزىمگە ئېلىپ كىرەي، ئىشرەت بېغىمدا خالىغانچە تاماشا قىل.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز غەزەپناك بولۇپ قىلىچ ئۇرماق بولدى. يۇ لېكىن ۋاپاغا جاپا قىلغان بولماي، دەپ ئىككىلىنىپ قالدى، قارا تاش بولسا ئۇنىڭ ئەلپازىدىن كۆڭلىدىكىنى سېزىپ دېدى:

— ياخشىلىق ياراشمايدىغان بىر بەتبەخت ئىكەنسەن.

شۇنداق دەۋېتىپ يەنە بىر قولىغا سۇ ئالدى، ئەپسۇن ئوقۇپ چاچتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز تاش ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالدى، قارا باش بولسا ۋەسلىگىدىن ئۈمىد بولمىسىمۇ جامالىڭ تاماشىسى ماڭا يېتەرلىكتۇر، دېگىنىچە گۇمبەز ئىچىگە چۆكتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ كۆزى كۆرۈپ قۇلىقى ئاڭلار ئىدى ئەمما ۋۇجۇدى قېتىپ قالغان تاشتەك بىر ھالەتتە بولغاچقا نە سۆز قىلارغا نە قىمىرلاشقا ئىمكانى يوق ئىدى.

ئۇچ كېچە - كۈندۈز شۇ ھالەتتە تۇردى، قارا باش كۈندە ئۇچ قېتىم چىقىپ قاپقارا قوللىرى بىلەن ئۇنىڭ باش - كۆزلىرىنى سىلاپ قويۇپ يەنە گۇمبەزگە كىرىپ كېتەر ئىدى، ئاخىر

بۇ يەرگە جادۇگەرنىڭ ئاق يۈزلۈك ئاقبەدەن قىزى كەلدى، ئۇ تۇتىسىنى ئىزدەپ كەلگەنىدى.

— پاھ، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى شۇ ھالەتتە كۆرۈپ، — مەنمۇ سېنى شۇ ھالەتتە ساقلىماق بولغانىدىم. باشقىلار ئۇچۇن خىزمەتلەر قىلىپتۇ، ئەمدى سېنى ھېلىقى پەرى يىگىتكە قوشلاپ، خاس ھەربىمگە زىننەت قىلاي، — دېگىنىدە چە ئاغزىدىن شامال چىقىرىپ ئۇچۇرۇپ ماڭدى ئەمما قارا تاش گۇمبەزدىن باش چىقىپ توۋلىدى:

— ئەي ئاق يىلان، يىگىتىمنى قايان ئېلىپ كەتمەكچىسەن؟ جادۇگەرنىڭ قىزى زەھەرلىك كۇلۇپ دېدى:

— ئەي قارا يىلان، مېنىڭ تۇتى قۇشۇمنى شۇ ھالەتكە كەلتۇرۇپ قويۇپسەن، ئىجازىتىمسىز قىلغان ئىشىڭغا جازا بەرمىگىنىمگە شۇكۇر قىلىپ ئولتۇرماي تېخى مۇتىھەملىك قىلارمۇسەن؟ قارا باش دېدى:

— ئەي ئاق يىلان، تېنىڭ ئاق بولغىنىڭ بىلەن يۇرىكىڭ مەندىنمۇ قارادۇر، قايسى ھالىڭغا مېنى ئەيىبكار ھېسابلايسەن، ياخشىلىقچە يىگىتىمنى جايىدا قالدۇرۇپ ئۇۋاڭغا قايت.

ئاق يۈزلۈك ئەمدى تاقەتسىزلىنىپ بىر تال چېچىنى قىلىچقا ئايلاندۇرۇپ قارا باشقا ئۇردى، قارا باشمۇ دەرھال بېشى ئادەم، تېنى يىلان سۈرىتىدە گۇمبەزدىن چىقىپ بىر تال چېچىنى نەيزىگە ئايلاندۇرۇپ ئاق يۈزلۈككە سانجىدى، ئاردىدا دەھشەتلىك جەڭ بولدى، ئۇلار بىر - بىرىگە قىلىچ - نەيزە ئىشلىتىپ زەخىم يەتكۈزەلمەي ئوت چېچىشتى، سۇ چېچىشتى، تاغۇ تاشلارنى قومۇرۇپ ئېلىپ ئېتىشتى، ئاخىر بىرى ئاق، بىرى قارا ئەجدىھا بولۇپ ئېلىشتى، ئاقىۋەت ئاق ئەجدىھا بارا - بارا زەئىپلىشىپ شامال بولۇپ قاچقانىدى، قارا ئەجدىھا ئوت بولۇپ شامالنى يېرىپ ئۆتۈپ كەتتى. ئاق يۈزلۈك ئەسلىگە يېنىپ يۇرەك - باغرىدىن قان ئېتىلىپ چىققىنىچە جان بەردى، شۇ

ۋاقىت جادۇگەر مومای ئۇچۇپ كېلىپ، قارا باشنىڭ غەلىبىدىن كۆرەڭلەپ بىخۇدلىشىپ تۇرغىنىدا ئاغزىدىن ئوت پۇركىدى، قارا باشنىڭ پۇتكۈل ۋۇجۇدى قىپقىزىل چوغ بولدى.

— ئاھ! سەن قەبرى تېخى ھاياتمىدىڭ، — دەپ چىرقىرىغىنىچە بىر پارچە ئوت بولۇپ ئېتىلدى، جادۇگەر مومايىنىڭ بېشى قاچتى، ئەمما ئوت يېتىشىپ بېرىپ ئورنۇالدى، ئاخىر يەردە ئىككى سىقىم كۈل پەيدا بولۇپ، قارا گۈمبەز يوقالدى، قارا رەڭلىك گۈل ئاقىرىپ گۈل - گىياھلىرى ئەسلى ھالىتىگە قايتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بولسا قېتىپ قالغان ھالىتىدە قېلىۋەردى. دىلدا بولسا ئاللادىن نىجاتلىق تىلەپ زىكىر قىلار ئىدى.

شۇ ھالەتتە ئۇنىڭ ئالدىغا ئىككى پەرىشتە سۈپەت يىگىت ھازىر بولۇپ:

— ئەي شاھزادە، سېنى سېھرىي - جادۇدىن خالاس قىلماقچا كەلدۇق، — دەپ باش - كۆزىنى سىلىغانىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال ئەسلىگە قايتتى ۋە تەشەككۈرلەر ئېيتىپ سورىدى:

— ئەجەب ئىلگىرى سىلەرنى كۆرمىگەنىدىم، كىم بولۇرسىزلەر؟

— ياخشىلىقنى كەسىپ قىلغۇچىلارنىڭ دائىملىق ھەمراھى لۇتفى - كەرەملەردۇرمىز، — دېدى يىگىتلەر، — ئەمدى بۇ يەردە ئۇزاق تۇرماي زۇلمەتكە يۈرگىن. بۇ جاي جادۇگەرلەرنىڭ ئۇۋىسى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىلتىجا قىلدىكى:

— جادۇگەر مومايىنىڭ ماكانىدا بىر كىشىنى كۆرگەندىم، ۋۇجۇدى تاشقا ئايلانغانىكەن ئۇنى ھەم سېھىردىن خالاس قىلسىڭىزلەر.

يىگىتلەر ئۇنىڭ قۇلىقىغا:

— ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۈرگىن، ئەسلىگە كېلىدۇ،

شۇ ئىسمىئەزەم خاسىيىتىدىن قارا دىۋىنىڭ سېھرىي- جادۇ- لىرى ئۇستىدىن ھەم غالىب كېلەرسەن . زىنھار ئېسىڭدىن چىقارما .

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار غايىب بولدى ، شاھزادە ئابدۇللئە- زىز ئۆز يولىغا راۋان بولدى . ماڭدى ، ماڭدى ، ئاخىر ئاق يىلان جادۇگەرنىڭ جاي - مەنزىلىگە كەلدى . قارىسا گۇللەر دەل - دەرەخلەرنىڭ ياپراقلىرى شامالدا يەلپۇنۇپ تۇرارکەن ، ئۇلارنىڭ ئىلگىرىكى ئالتۇن - كۇموش ، ياقۇت - زۇمرەتلىكىدىن ئەسەر يوق ئىدى . ئاجايىپ - غارايىپ گۇل - گىياھ دەل - دەرەخلەر- دۇر .

شاھزادە ئابدۇللئەزىز يەنە مېڭىپ ، مېڭىپ تاشقا ئايلانغان يىگىت قېشىغا يەتتى ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۇردى ، يىگىت ئەسلىگە كېلىپ دېدى :

— ئەي دوستۇم ، قىلغان ياخشىلىقىڭغا ئۆمۇرلۇك قەرز- دارمەن ، ئۆزۇڭ قانداق قىلىپ جادۇگەرنىڭ قېشىدىن ئامان قالدىڭ ؟

شاھزادە ئابدۇللئەزىز بۇ يەردە دۇچ كەلگەن ھادىسىلىرىنى بايان قىلدى ، ئاندىن سورىدى :

— ئۆزۇڭ كىمسەن ؟ قانداق مۇددىئا بىلەن كېلىپ مۇنداق تاشقا ئايلىنىپ قالدىڭ ؟ يىگىت دېدى :

— باغى مۇرغىزار پەرىلەرنىڭ شاھزادىسى ئىدىم ، ئادەم- زات ئېلىنىڭ بىر مەلىكىسىگە ئاشىقى شەيدا بولدۇم ، ئەپسۇس ، نازاكەت گۇلشەنىنىڭ ئەل نازۇك نىھالى داۋاسىز يۇرەك ئاغرىقى- غا گىرىپتار ئىكەن . ئۇنىڭ ئۇچۇن گۇل ھاياتىنى ئىزدەپ ، ئەجەل بۇركۇتلىرى بېشىمدا ئەگىپ يۇرسىمۇ جانپىدالىق بىرلە مۇنداق كەلگەنىدىم . قېرى جادۇگەر بىلەن قىزىغا دۇچ كېلىپ تاشقا ئايلاندۇرۇلدۇم . شۇ ھالەتتە قانچە ۋاقىت تۇرغىنىم نامە- لۇم . مانا ھازىر مۇبارەك قەدەملىرىڭ شاپائىتىدىن ئەسلىمگە

كەلدىم. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:
— ئەي شاھزادە قەھرىمان، تاسادىپەن لالە ـ رەيھانزارلەـ
قىنىغا كىرىپ قالدىم. مەشۇقۇنىڭ ھىجران دەردىدە نالە قىلغان
ھالدا ئولتۇرۇپتۇ، ھالىغا ئىچ ئاغرىتىپ تەسەللى ئېيتتىم،
يولىمىز بىر بولغاچ مۇندا دىدارلاشتۇق، ئاللاغا شۇكۇر، ساق
ـ سالامەت ئىكەنسەن، ئەمدى تېز قايتقىن، مەلىكە لالىنىڭ غەم
ئوتىدا پۇچىلانغان ۋۇجۇد ھالىنى ۋىسالى كەۋسەردە ياشارتقىن.
شاھزادە قەھرىمان دېدى:
— قانداق كەلگەنلىكىڭنى بىلمىدىم، مۇشەققەت تىكەنلەـ
رىدىن ۋۇجۇدۇڭدا ئىزنە يوق، ئەمما مەن بۇ جايغا جاننى
ئالىقانغا ئېلىپ كۇرمىڭ خەتەر ـ مۇشكۇلاتلار ئىچىدە كەلدىم،
ھەر قەدەمدە مىڭ ئەجەل پەنجىسى جان گۆھىرىمگە سۇزۇلدى،
ئەمدى باشقا يول تېپىپ قايتىشقا ئۇرۇنۇپ كۆرەرمەن، چۈنكى
كەلگەن يولۇمغا قايتا كىرسەم ھالاكىتىم مۇقەررەر. ھازىرچە
قىلىدىغان ئىشلىرىڭ بولسا ھەمدەم بولاي، بىلدۇرگەن تەشەكـ
كۇرۇم بولسۇن، ئاندىن گۈل ھايات گىياھىنى تېپىشقا ئاتلـ
ىۇرمەن، مەن ئۇنىڭسىز تارتقان جاپالىرىم بىكار بولغاي. شاھـ
زادە ئابدۇلئەزىز خۇرسەن بولۇپ دېدى:
— ئانداق بولسا قايتماقتىن غەم قىلما. خالىساڭ مەن
بىرلە زۇلمەتكە بارغىن، گۈلھاياتنى ئاندىن ئىزدەيلى ھەم مەلـ
كە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى قولغا چۇشۇرەيلى، ئاندىن
قايتىش غېمىنى مەن قىلاي. شاھزادە قەھرىمان سورىدى:
— قارا دېۋە قۇدرىتى ئالدىدا دېۋە پەرى، جىنلار بولسۇن
ياكى ئادەمزات ئەۋلادى بولسۇن ھەممىسى ئاجىز كېلەر ۋە سېھـ
رىي ـ ئەپسۇنلىرى ئالدىدا نائىلاج ئىدى، ئۇنىڭغا قانداق تاقابىل
كەلمەكچىسەن؟
— بىزگە ئاللا مەدەتكار، — دېدى شاھزادە ئابدۇلئە ـ
زىز، — ئاۋۋال بېرىپ باقايلى.

ئۇلار يولغا چىقتى، يول ئۇستىدە بىر تىك چوققىغا دۇچ كەلدى، ئايلانمىسى مىڭ غۇلاچ، ئېگىزلىكى ئون مىڭ غۇلاچ كەلگۈدەك، بېشى گۈمبەزدەك، قوش مۈڭگۈزلۈك بىر قىزىل ئەجدىها يۆگىشىپ تۇرغان، كۆرگەنلەرنىڭ تېنى شۇركۈنەر ئىدى. چوققا ئۇستىدە بولسا ئاق گۈللۈك يېشىل زۇمرەتتەك يوپۇرماق بىرقانچە تال گىياھ يوشۇرۇن تىزلىپ تۇرار ئىدى.

ئەجدىها شاھزادىلەرنى كۆرۈپلا دەم تارتتى، شاھزادە قەھرىمان بىر قولىدا شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى تۇتۇپ بىردىنلا كۆككە ئۇرلىدى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىز قولىدىن چىقىپ كېتىپ، ئەجدىها ئاغزىغا قاراپ ئۇچۇپ كەتتى، شاھزادە قەھرىمان ئائىلاج ھەسرەتتە قالدى ئەمما غەزىپى تېشىپ شۇڭغۇپ چۈشكەنچە ئەجدىهانىڭ بىر كۆزىگە قىلىچ شىلتىدى، كور بولدى، قايتا ئاسمانغا ئۇرلەپ قىلىچ ئۇرغۇچە ئەجدىها ئوت پۈركىدى، كەينىگە چېكىندى، شۇ ۋاقىت بىردىنلا ئەجدىها پارتلاپ تاغ چوققىسى تۇۋۇلغىچە بېرىپ چۈشتى، ئىچىدىن قىلىچ تۇتقان شاھزادە ئابدۇلئەزىز چىقىپ كەلدى.

شاھزادە قەھرىمان ھەم خۇشال، ھەم ھەيران بولۇپ سورىدى:

— ئەي دوستۇم، قانداق قىلىپ ئامان - ئېسەن قالدىڭ. ئۇنىڭ قارنى مىسالى بىر ئاتەشدانىدىغۇ؟

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قوينىدىكى گۆھەرنى ئېلىپ دېدىكى:

— مانا مۇشۇ گۆھەرنىڭ خاسىيىتىدىن ئامان قالدىم.

شاھزادە قەھرىمان خۇش بولۇپ دېدى:

— ئەمدى يولسىزنى داۋام قىلايلى.

شۇ ۋاقىت كۆك يۈزىنى قاناتلىرى بىلەن يېپىپ ئاجايىپ رەڭدار ۋە كۆركەم كارامەت ھەيۋەتلىك زور بىر قۇش ئۇچۇپ كەلدى، تاغ چوققىسىغا قوندى ۋە: «ئەي ياخشى يىگىتلەر،

تەخىر قىلىڭلار» دەپ سادا قىلدى.

— سۈمۈرغقا يولۇققۇپتۇق، — دېدى شاھزادە قەھرىمان ئۇنى كۆرۈپ. سۈمۈرغ دېدى:

— رەقىبىم ئەجدىھانى جەھەننەمگە ئۇزىتىپسىلەر، ئۇنىڭ بىلەن كۈرمەك قېتىم ئېلىشقان بولسامۇ، ئوت پۈركۈيدىغانلىقى سەۋەبلىك زەپەر قازىنالمىغانىدىم، قىلغان ياخشى ئىشىڭلارغا بىر جاۋاب قىلاي، ئاۋۋال كېلىش مەقسىتىڭلارنى بايان قىلىڭلار.

شاھزادە ئابدۈلئەزىز مەلىكە شاھخۇبانىنۇنىڭ جان تۇتىسى بىلەن گۈلھايات گىياھىنى ئېلىش ئۈچۈن كەلگەنلىكىنى بايان قىلدى. سۈمۈرغ دېدى:

— گۈلھايات مانا بۇ يەردە تۇرۇپتۇ، بۇ يەردىكى سېھرىي-جادۇگەرلەر قىزىل ئەجدىھانى مۇھاپىزەتچىلىككە قويغان، ئەمدى ئۇ ئۆلدى، خاتىرجەم كېلىۋېرىڭلار ئەمما مەلىكە شاھخۇبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى بولسا قارا دۆڭە غارىدىن ئىزدىمەك لازىم، بۇ بەسى مۈشكۈل ئىشتۇر، تەدبىرى شۇكى، بىرىڭلار جەڭ قىلىپ، بىرىڭلار غارغا كىرىڭلار، ئاندا بىر سېھرىلىك ئەينەك بار، ئۇنى قولغا كەلتۈرگۈچى خالىغان نەرسىسىنىڭ قەيەردىلىكىنى كۆرىدۇ، ئاندىن بېرىپ ئالساڭلار بولار.

شاھزادە خۇرسەن بولۇپ، گۈلھايات گىياھىنى ئېلىپ چۈشتى، ئاندىن قارا دۆڭە غارىنى كۆزلەپ كۆزدىن غايىب بولدى، سۈمۈرغ بولسا كېرەك بولغاندا شامالغا ئۇچۇرۇشنى ئېيتىپ بىر تال پېيىنى بەردى، ئاندىن خوشلىشىپ ئۇچۇپ كەتتى.

شاھزادىلەر ماڭدى، ماڭدى، ماڭغانسېرى ئاسمان يۇزى تۇتۇلۇپ، ھاۋا جاھان سوۋۇشقا باشلىدى، بەلكى بىر چاغلاردا ئاسمان قارا چۈمبەلگە ئورىنىپ زېمىندا جۇت ـ شۇنىڭغان ھۇۋلاشقا باشلىدى.

شاهزادىلەر زۇلمەتكە يېقىنلاپ قالغىنىنى ھېس قىلىشتى، شاهزاده ئابدۇلئەزىز ئاق گۆھەرنى قولىغا ئالدى، شاهزاده قەھرىمان بىلدىكى، ئالتۇن كەمەرنى يېشىپ مومدەك مۇجۇپ قوش پەنجىگە تۇتقۇچ ياساپ، ئاق گۆھەرنى مەھكەم ئورناتتى، تۇتۇشقا ئەپلىك بولدى. ئاق گۆھەر قۇياشتەك نۇر ۋە ئىسسىقلىق بېغىشلىدى.

ئۇلار ئاخىر ئېگىزلىكىگە كۆز يەتكۈسىز بىر تاغنىڭ باغرىغا يەتتى، تاغنىڭ ھەممە يېرى قارا تاش ئىدى، گۆھەرنىڭ روشەنلىكىدە تاغ باغرىدىكى بىر غارنى كۆردى، ئىچىدىن سوغۇق ھاۋا ھۇۋۇلداپ چىقىپ تۇراتتى.

شۇ ۋاقىت ئۆڭكۈردىن بىر قارا قۇيۇن چىقىپ ئۇلارنى نەچچە يۈز قەدەم كەينىگە ئۇچۇرۇۋەتتى، ئارقىدىنلا قارا قۇيۇن دىۋىگە ئۆزگەردى، بويى - بەستى تاغدەك، ئاغزى كۆلدەك، بۇرنى مىسالى بىر چوققىدەك، بۇرۇن تۆشۈكلىرى غاردەك كۆزلىرى ھاڭدەك بولۇپ، كۆزلىرى پانۇستەك توختاۋسىز تەۋرىنىپ تۇرار ئىدى. دىۋە گۈلدۈرمامدەك ئاۋازى بىلەن توۋلىدى:

— ئەي، مەخلۇقاتلارنىڭ ئۇۋۇندىسى، ماكانىمغا ئەجىلىڭ سۆرەپ كەلتۈرگەن ئوخشىمامدۇ، بۇ يەردە سەنلەرگە نېمە ئىش بار؟ شاهزادىلەر تەمتىرىمەستىن دېدى:

— مەلىكە شاهخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى سوراپ كەلدۇق، دەرھال بىزگە تاپشۇر، ئىپلاس جېنىڭ ئامان قالسۇن.

قارا دىۋە مەسخىرىلىك قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى. تاغۇ تاشلار لەرزىگە كېلىپ تىترەپ كەتتى، ئۇ كۈلگەندە ئاغزىدىن بوران چىقىپ، پۈتۈن ئەتراپ توپا - چاڭغا مىلەندى.

ئاياغلىرىنى كۆتۈرۈپ، بىر قۇرتنى دەسسىگەندەك دەسسەپ يانجىۋەتمەكچى بولدى، شاهزاده ئابدۇلئەزىز قىلىچ ئۇرغانىدى، قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ، دىۋىنىڭ پۇت - بارماقلىرىنى ئۇزۇپ

تاشلىدى. دېۋە كۆتمىگەن بۇ زەربىنىڭ جان ئاچچىقىدا دەھشەت-
لىك ھۆركىرەپ تاغنىڭ بىر پارچىسىنى يۇلۇۋېلىپ ئاتقانىدى،
شاھزادە ئابدۇلئەزىز قىلىچ ئۇرۇپ پارە - پارە قىلدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەمدى شاھزادە قەھرىمانغا گۆھەرنى
بېرىپ دېدى:

— غارغا سەن كىرگىن، دېۋىگە مەن تاقابىل تۇراي.

شاھزادە قەھرىمان بىر قارا مۇشۇك سۈرىتىدە بولۇپ،
كۆزدىن يىتتى، دېۋە شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىلەن بولۇپ، دىققەت
قىلمىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز يەنە قىلىچ ئۇردى، دېۋىنىڭ
پۇتى كېسىلدى، قارا دېۋە ئەمدى سېھرىي - جادۇگەرلىك يولـ-
نى تۇتتى، ئوت پۈركۈدى، ئابدۇلئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ
رەت قىلدى، دېۋە سۇ پۈركىدى، ئىسمىئەزەم شاراپىتىدىن سۇ-
مۇرغ يوق بولدى، دېۋە ئەپسۇن ئوقۇپ يەرگە ھۇردى، تاشلار
يىرتقۇچلارغا ئايلىنىپ ھەملە قىلدى ئەمما ئىسمىئەزەم ئوقۇلغان
ھامان كەينىگە يېنىپ دېۋىگە ئېتىلدى، دېۋە ئەپسۇننى قايتۇر-
دى، ھەممە تاش بولدى، دېۋە يەنە ئەپسۇن ئوقۇغانىدى، ھاۋا
گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىلدى، يەر تەۋرەپ تاغۇ تاشلار گۈمۈ-
رۈلۈپ، شاھزادە ئابدۇلئەزىزگە بالايى - قازا يۈزلەندى. ئەمما
كار قىلمىدى، ئىسمىئەزەم سېھرىي - جادۇنى بېسىپ چۈشتى،
ئۇلار جەڭنى شۇ تەرىقىدە داۋام قىلىپ تۇرسۇن، ئەمدى سۆزنى
شاھزادە قەھرىماندىن ئاڭلىغايمىز.

شاھزادە قەھرىمان مۇشۇك سۈرىتىدە غارغا كىردى. بىر
دېۋىگە دۇچ كەلدى، قارا دېۋىنىڭ غۇلامى ئىدى، شاھزادە قەھـ-
رىمان دەرھال ئەسلىگە كېلىپ ئۇنىڭ بىلەن جەڭ قىلدى، زور
غەيرەت بىلەن جەڭ قىلىپ، ئاخىر دېۋىنى ھالاك قىلدى، زۇل-
مەتكە كىردى. ئۇ جاي قارا قازاننى كۆمتۇرۇپ قويغاندەك
ئەتراپ قاپقاراڭغۇلۇق ئىدى. شاھزادە قەھرىمان ئاق گۆھەرنىڭ
روشەنلىكىدىن بىمالال كېتىۋەردى، ئاخىر بىر قارا تاش ئوردىغا

يەتتى. چوڭلۇقى تاغدەك گۈمبەزلىك ئوردا ئىدى، ئىچىگە كىر-
دى. ئارىلاپ يۈرۈپ بىر ئەينەكنى كۆردى، قوش قارا ئەجدىھا
ئارىغا ئېلىپ تۇرۇپتۇ، ئەينەككە قول سۈندى، ئەجدىھالار ھەر-
كەتكە كېلىپ، ئۇنىڭغا خىرىس قىلدى. شاھزادە قەھرىمان
ئۆزى يالغۇز ئىككى ئەجدىھاغا تاقابىل تۇرۇپ جەڭ قىلدى. مىڭ
مۈشەققەتلەر ئىچىدە ئۇلارنى ھالاك قىلدى ئەمما ئۆزىمۇ ھالسى-
راپ قارا تەرگە چۆمدى، تەرىنى سۈرتكەچ ئەينەكتە نېمە خاسى-
يەت بارلىقىنى بىلمەك ئۈچۈن ئېلىپ كۆردى، يەر تەكتىدە بىر
ساراي كۆرۈندى، ئىچىدە لاۋۇلداپ ئوت كۆيۈپ تۇرار ئىدى،
ئوت ئىچىدە بىر ساندۇق، ساندۇقتا بىر قەپەس، قەپەستە بىر
جۈپ تۇتى قۇش بولۇپ، بىرى ئاق، بىرى قارا ئىدى.

شۇ پەيتتە قاتتىق يەر تەۋرەپ، شاھزادە قەھرىمان تاپىنى
ئاستىدىكى لەخمىگە چۈشۈپ كەتتى. لەخمىدە ھېسابسىز يىلان-
چايان، دۆ - ئۆمۈچۈكلەر مىغىلداپ يۈرەر ئىدى، يىلانلارنىڭ
تۇملۇقى تۇۋرۈكتەك، چايان ۋە ئۆمۈچۈكلەر بولسا قوي -
كالىلاردەك زور ئىدى، شاھزادە قەھرىمان ئىختىيارسىز ئۆزىنى
دوزاخقا كىرىپ قالغاندەك ھېس قىلىپ، بىر ئەپسۇن ئوقۇپ
ئوت پەيدا قىلدى، ئول دەھشەت ياغدۇرۇپ تۇرغان گېزەندىلەر-
نىڭ بارچىسى كۆيۈپ كۈل بولدى. ئاندىن ئۆتۈپ بىر ئىشىككە
يەتتى. قىپقىزىل چوغ بولۇپ، تۇتۇشقا ئىمكان يوق ئىدى.

شاھزادە قەھرىمان بىر زەربە بىلەنلا ئىشىكتىكى تۆگىدەك
قۇلۇپنى پارچىلاپ ئاق گۆھەرنىڭ خاسىيىتى بىلەن ئوت ئىچىگە
بىمالال كىرىپ ساندۇقنى ئېچىپ، يېرىمى ئاق ۋە يېرىمى قارا
بىر قەپەسنى كۆردى، ئاق تەرىپىدە ئاق تۇتى ۋە قارا تەرىپىدە
بىر قارا تۇتى بار ئىدى. ئاق تۇتى سايرىدى:

— قارا تۇتىنى ئۆلتۈرۈڭ، — دەپ. قارا تۇتى سايرە-
دى:

— ئاق تۇتىنى ئۆلتۈرۈڭ، — دەپ.

شاهزاده قەھرىمان قايسى بىرىنىڭ سۆزىگە كىرىشنى بىلـ
مەي، قەپەسنى كۆتۈرۈپلا ماڭماقچى بولغانىدى، قوللىرى تاش
بولدى، قويغانىدى، ئەسلىگە كەلدى، ئاخىر بىر قولىدا كۆتۈر-
دى، شۇ قولى تاش بولۇپ، مىسالى تاغ ۋەزنىدە ئېغىرلىق
قىلىپ، زور جاپا سالدى؛ ئەمما چىدام بىلەن مېڭىۋەردى.
لەخمىدىن چىقاي دېگەندە ئاجايىپ خۇش سۈرەت بىر ساھىبجامال
ناز ـ كەرەشمە بىلەن كېلىپ دېدى:

ـــ ئەي، ياخشى يىگىت، تۇتقىلارنىڭ بىرى مېنىڭ ئىدى،
قەپەسنى بەرسىڭىز ئېلىۋالسام.

شاهزاده قەھرىمان ئەقلى لاله بولۇپ، قەپەسنى بەردى،
ساھىبجامال قەپەسنى ئېلىپلا بىر شاپىلاق ئۇرغانىدى. بىھوش
بولۇپ يىقىلدى.

شاهزاده قەھرىمان بىر چاغلاردا هوشىغا كېلىپ ئورنىدىن
تۇردى، هېلىقى ساھىبجامال هېچ يەردە كۆرۈنمەس ئىدى ئەمما
ئاق گۆھەر يېنىدا ئىدى. ئۆزىنىڭ ئالدانغىنىنى سېزىپ، ئەي-
نەككە يەنە قارىدى، بىر يەر ئاستى سارايىنى كۆردى، ئاندىن
بىر كۆلچەكتە قاپقارا زەھەر قاينىاپ تۇرۇپتۇ، ئاستىدا بىر ساڭ-
دۇق، ساندۇق ئىچىدە قەپەس بىلەن تۇتقىلار تۇرۇپتۇ.

شاهزاده قەھرىمان قانداق كىرىشنى ئويلىنىپ تۇرار ئىدى،
يەر يېرىلىپ، بىر لەخمىگە چۈشۈپ كەتتى. ئاندا هېسابسىز
زەھەرلىك قوزۇقلار بولۇپ، دەسسەش مۇمكىن ئەمەس ئىدى.
پۇتى يەرگە يەتكۈچە قۇشقا ئايلىنىپ ئۇچۇپ بېرىپ بىر ئىشىككە
يەتتى. ئەسلىگە كېلىپ بىر پەنجە ئۇرۇپلا ئىشىكنى ئاغدۇردى.
ئىچىگە كىردى، ئاق گۆھەرنىڭ نۇرى چۈشكەن هامان بۇ يەردە-
كى كۆلچەكتە قاينىاپ تۇرغان زەھەر سۈزۈك سۇغا ئايلاندى.
زەھەرلىك تۇمانلار يوقالدى. شاهزاده قەھرىمان بىمالال ساڭ-
دۇقنى ئېچىپ قەپەسنى چىقاردى، قولى تاش بولدى، شۇ هالەت-
تە يەنە لەخمىدىن چىقاي دېگەندە ئىلگىرىكىدىنمۇ خۇش سۈرەت

بىر نازىنىن پەيدا بولۇپ دېدى:

— ئەي مەرد يىگىت، تۇتىلارنىڭ بىرى ماڭا تەئەللۇق ئىدى. قەپەسنى بەرسىڭىز چىقىرىۋالسام.

شاھزادە قەھرىمان يەنە قەپەسنى بەرمەك بولدى ئەمما يەنە ئىلگىرى بىر ئالدانغىنى ئېسىگە كېلىپ ھوشىنى يىغدى، سا-ھىبجامال ئورنىدا ئەمدى بىر بەتبەشىرە جىن تۇرغان.

شاھزادە قەھرىمان ئۆزى بىلىدىغان بىر ئەپسۇننى ئوقۇدى، بىر ئوت پەيدا بولۇپ، جىننى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلدى.

شاھزادە قەھرىمان ئەمدى خاتىرجەم ھالدا لەخمىدىن سارايـ-غا چىقتى، زۇلمەتتىن چىقىپ كېتىش ئۈچۈن يۈرۈپ كەتتى. ئەمما، ماڭغانسېرى قەدىمى ئېغىرلاشتى، قارىسا پۇتىغا ناھايىتى ئېغىر زەنجىر ـ كىشەنلەر سېلىنىپ قاپتۇ، بار كۈچ ـ قۇۋۋىـ-تىنى يىغىپ غارغا كىردى. ئارقىسىدىن ئاجايىپ دەھشەتلىك قىقاس ـ چۇقان ۋە غوۋغالار كۆتۈرۈلدى. بىلدىكى قارا دىۋىنىڭ قوۋۇم ـ قېرىنداشلىرى قوغلاپ كېلىۋېتىپتۇ.

شاھزادە قەھرىمان: «ئەمدى تۇگەشتىم» دەپ ئۈمىد ئۈـ-زۈپ تۇرغانىدى، قوغلاپ كەلگەنلەر يورۇقلۇقتىن ئۈركۈپ توخـ-تاپ قالدى. ئۇلار تا شۇ كەمگۈچە زۇلمەتتە ياشاپ، يورۇقلۇق كۆرمىگەچكە ئاق گۆھەرنىڭ نۇر ۋە يورۇقلۇقىدىن ئەندىكىپ توختاشقانىدى ئەمما سېھرىي ـ ئەپسۇن بىلەن ھېسابسىز ئەجدـ-ھا، يىلان ـ چايانلارنى پەيدا قىلىپ قوغلاشقا سالدى، شاھزادە قەھرىمان سېھرىي كۈچ بىلەن بىر يوغان تاشنى يۆتكەپ، يولنى توسۇپ قويۇپ، ئۆزى غاردىن چىقىۋالدى.

ئاندا قارا دىۋە بارچە سېھرىي ـ كارامىتى كـار قىلماي، تېنـى سەكپارە بولـۇپ، بىر بېشىلا قالغان، يـوغان قۇلاقلـ-رىنى قانات قىلىپ، غـارغـا ئۇچۇپ كىرىۋالماق قـەستىدە يۈرگەنىدى.

شاھزاد قەھرىمان قوغلاپ كەلگەن دىۋە ۋە چەرەندە ـ پە-

رەنـدىلەرنىڭ غـاردىن چىقىشماقچـى بولۇۋاتقىنىنـى سېـزىپ توۋلىدى:

ـــ ئەي دوستۇم، ئەمدى جەڭنى توختاتقىن، ئول باش بىلەن كارىڭ بولمىسۇن، تۇتىنى قولغا چۈشۈردۇم، يولىمىزغا راۋان بولايلى.

شاھزادە ئابدۇللئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇدى، شاھزادە قەھرىمانىنىڭ پۇتلىرىدىكى زەنجىر ـ كىشەنلەر غايىب بولدى، قولى ھەم ئەسلىگە كەلدى. غاردىن قوغلاپ چىققان ئەجدىھالارمۇ چېكىنىدى.

تۇتىلار بەند بولغان قەپەسنى كۆرۈپ، قارا دىۋىنىڭ بېشىدىن سادا كەلدى:

ـــ ئەي باھادىرلار، نۇسرەت سىزلەرگە يار بولدى، تەقدىرگە تەن بەردىم ئەمما ئاق تۇتىنى ئېلىپ كېتىپ قارا تۇتىنى ماڭا قالدۇرۇڭلار. ئۇ سىزلەرگە ئالاقىسىزدۇر، ئۇنىڭ بەدىلىگە سىزلەرنى ماكانىڭلارغا ساق ـ سالامەت يەتكۈزۈپ قويايى. شۇ چاغدا سۇمۇرغ يىراقتىن نىدا قىلدى:

ـــ ئەي شاھزادىلەر، ئۇنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماڭلار، قارا تۇتى ئۇنىڭ جان تۇتقىدۇر، دەرھال بوينىنى ئۈزۈپ تاشلاڭلار. قارا دىۋىنىڭ بېشى ساراسىمىگە چۈشۈپ دېدى:

ـــ قارا تۇتېنى ماڭا بېرىڭلار. ئەمدى ھېچكىمەرسىگە زىيىنىم يەتمەس، مېنى ئۆلتۈرمەكتىن سىلەرگە پايدا يوق.

ئەمما شاھزادە قەھرىمان قۇلاق سالماي، قەپەسكە قولىنى سالغانىدى، تاش بولدى، شاھزادە ئابدۇللئەزىز ئىسمىئەزەمنى يادلاپ تۇرۇپ قول سېلىۋىدى، قارا تۇتى تۇتۇلدى، قارا دىۋىنىڭ بېشى ئۇنى تارتىۋالماق ئۈچۈن چاقماقتەك شۇڭغۇپ چۈشتى، ئەمما پۇرسەت بولمىدى، قارا تۇتىنىڭ بېشى ئۈزۈلدى. قارا دىۋىنىڭ بېشى تۇتەككە ئايلىنىپ غايىب بولدى. سۇمۇرغ يېتىپ كېلىپ دېدى:

— ئەمدى تېزرەك كېتەيلى، زۇلمەت دۇنىلىرى چىقسا كەتمەك بەسى مۇشكۇل بولار، ئۇستۇمگە ئولتۇرۇڭلار.

شاھزادىلەر سۇمۇرغىنىڭ ئۇستىگە ئولتۇردى، سۇمۇرغ پەرۋاز قىلىپ، كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە قاناتلىق بېلىق پىنھان قىلىنغان جايغا يەتكۈزدى، شاھزادىلەر سۇمۇرغ ئۇستىدىن چۈشتى، شۇ ۋاقىت بىر توپ جادۇگەر پەيدا بولۇپ توۋلاشتى:

— ئەي شاھزادە قەھرىمان، گۈلھايلاتلاردىن بىرىنى قالدۇرماي ئېلىپ مېڭىپسەن، سەندە ئىنساپ يوقمۇ، دەرھال قايتۇرغىن، بولمىسا سىلەردىن ئۇچ قېرىنداشىمىزنىڭ قىساسىنى ئالىمىز، تىرىك قايتالمايسىلەر. سۇمۇرغ ئېيتتى:

— ئۇلار گۈلھايات گىياھىنىڭ خاسىيىتىدىن ئۇزۇن ئۆمۈرگە ئېرىشكەنىدى. ئۇنىڭدىن ئايرىلسا ئۆمرى كۆتە بولار. ھەرگىز بەرمەڭلار. شاھزادە قەھرىمان جادۇگەرلەرگە دېدى:

— ئۇچ قېرىندىشىڭلار بىزگە كۆپ مالامەت قىلغانىدى، ھەق جازاسىنى تارتتى، سىلەر ھەم كەينىدىن جەھەننەمگە كىرىشنى ئىختىيار قىلساڭلار قېنى كېلىڭلار. گۈلھاياتنى تالىشىڭلار. جادۇگەرلەر ئېيتىشتى:

— ئەي نادان، پەرىلەر قوۋمىدىن تۇرۇپمۇ سېھرىي جادۇلىرىمىز كۈچىنى بىلمەمسەن؟

شۇنداق دەۋېتىپ ئۇلار ئەپت — بەشىرىسىنى ئايان قىلدى، ئادەم باشلىق يىلان - چايانلار ۋە دۆ - ئۆمۈچۈكلەر، شىر يولۋاس باشلىق ، ئادەم تەنلىك مەخلۇقاتلار بولۇپ، ھەممىسى تەڭلا خىرىس قىلىپ كەلدى. شاھزادىلەر قىلىچ يالىڭاچلاپ جەڭگە ھازىرلاندى. جادۇگەرلەر ئۇلارنىڭ جەسۇرلۇق يېغىپ تۇرغان ئەلپازىنى كۆرۈپ سېھرىي قىلىشقا باشلىدى. قاياقتىن-دۇر بىر تاغ غاقىراپ كېلىپ، شاھزادىلەرنىڭ بېشىغا ئۇرۇلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ، تاغنى قايتۇ-

رۇپ جادۇگەرلەر ئۇستىگە غۇلاتتى، جادۇگەرلەردىن بىر قانچە-سى بىخۇد تۇرۇپ قالغاچ قاچقۇچە تاغ ئاستىدا قېلىپ، ئىپلاس تەنلىرى مىجىلدى. تۇپراققا پاتتى، قالغانلىرى يەنە سېھرىي قىلدى، ئەتراپتىكى دەل - دەرەخ، گۈل - گىياھلار ئوت ئەجدىھالىرىغا ئايلىنىپ ھەملە قىلدى، ئىسمىئەزەم ئوقۇلغان ھامان ھەممىسى يەنە كەينىگە يېنىپ جادۇگەرلەرگە ئۇرۇلدى، جادۇگەرلەر دەرھال بۇ سېھرنى ياندۇرۇپ، يېڭىدىن سېھرىي قىلدى، يەر يېرىلىپ شاھزادىلەرنى يۇتتى ئەمما ئىسمىئەزەم ئوقۇلۇشى بىلەن ئۇلار يەنە يەر يۈزىگە چىقىپ قالدى، جادۇگەر-لەر يەنە باشقا سېھرىي - جادۇلىرىنى ئىشقا سالدى، بىراق ھەممىسى ئۆزلىرىگە قايتۇرۇلدى، يەنە بىر قانچىسى ھالاك بول-دى ئەمما قالغانلىرى نىيىتىدىن يانمىدى. شاھزادە قەھرىمان دېدى:

— بۇلار بىلەن ئاۋارە بولۇپ تۇرماي يولىمىزغا كېتىۋې-رەيلى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئانداقتا مۇشۇ ئەتراپتىن قاناتلىق بېلىقنى تاپاي. ئاندىن سۇمۇرغ دېدى:

— ئۇنى جادۇگەرلەر تېپىۋېلىپ، ئېرىتىپ، بىر پارچە ئالتۇن قىلىۋەتتى، سىلەرنى مەنزىلگە مەن يەتكۈزەي.

شاھزادىلەر دەرھال سۇمۇرغنىڭ ئۇستىگە مىندى، جادۇ-گەرلەر سۇرەن سېلىشتى:

— ئەي توخۇ يۈرەكلەر، ئەمدى قورقۇپ قاچتىڭلارمۇ؟ شاھزادە قەھرىمانىنىڭ غەزىپى ئۆرلەپ دېدى:

— ئەي دوستۇم، قىلىچنى ماڭا بېرىپ، ئۆزۈڭ ئىسمىئە-زەمنى ئوقۇپ تۇرغىن، مەن ئۇلارنى جەھەننەمگە ئۇزىتىپ كې-لەي.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قىلىچنى بەردى، ئۆزى ئىسمىئەزە-نى توختاتماي ئوقۇشقا باشلىدى، شاھزادە قەھرىمان بولسا

لاچىن مىسالى پەرۋاز قىلىپ، جادۇگەرلەر ئۇستىگە ئېتىلدى، سۇر - توقاي قىلىپ، قوغلاپ يۇرۇپ كەتتى، سۇمۇرغ ھەم يارداەمگە كەتتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىر ۋاقىتلار ئاغزى قۇرۇپ، ئىسمەئەزەمنى ئوقۇشتىن توختىغانىدى، ئالدىدا بىر زىبا چېھرە نازىنىن پەرى زاھىر بولدى، نازلىق كۆلكىسى جان تۇتىسىنى پاراكەندە قىلار ئىدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىخۇد بولدى، ئول دىلرەبا نازۇك قوللىرىدا چوغدەك قىزىل ۋە چىنىدەك يوغان، ئاجايىپ خۇشبۇي بىر ئالما تۇتۇپ دېدىكى:

— ئەي يىگىتلەرنىڭ سەردارى، ئول جادۇگەرلەر بېشىغا ئەجەل ئوتى چاچتىڭىز، ئۇلار قاچتى، بۇ پۇرسەتتە بۇ ئالمىنى تاناۋۇل قىلىڭ، ۋۇجۇدىڭىز كۈچكە تولسۇن، غەيرىتىڭىز جۇش ئۇرسۇن، ئۇلار يەنە كەلسە ھايالسىز جەھەننەمگە ئۇزىتىپ، جاھاننى بۇ ئىپلاسلاردىن پاك قىلغىن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قاتتىق ھارغىنلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق تۈپەيلى ئالمىنى ئالدى ۋە بىر چىشلىدى، شۇ چاغ سۇمۇرغ كۆكتىن شۇڭغۇپ چۈشۈپ، ئالمىنى ئۇرۇپ چۈشۈرۈۋەتتى، بىراق چىشلەپ بولغان ئازغىنا بىر قىسمى ئاغزىدا قالدى، شۇ ھامان ۋۇجۇدىنى بىر تىترەك بېسىپ، قارا تەرگە چۆمۈلۈپ، يەنە بىردەملا ئەسلىگە كەلدى، بىراق ئىسمىئەزەم بىلەن بارلىق ئىلىم - ھېكمەتلەر دىلىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتتى.

ھېلىقى نازىنىن قاقاقلاپ شۇنداق كۈلدىكى، تاغۇ تاشلار تەۋرەپ، زېمىن لەرزىگە كەلدى، ئاندىن دېدىكى:

— ئەي نادان، دوست - دۈشمەننى پەرق قىلماي، يېگەن ئالمىنىڭ كارامىتى بۇدۇر، بارچە ئىلمىڭ يوق بولدى، ئىسمەئەزەم ھەم دىلىڭدىن ئۆچۈرۈلدى، ئىلگىرى مىسالى شىر بولساڭ، ئەمدى بىر ياۋاش قوزاسەن، قورققۇدەك ھېچ يېرىڭ قالمىدى، ھاياتلىق دەرىخىگىنى ئەجەل ئوتىدا كۈل قىلىمەن،

مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتسىمۇ، گۈلھاياتلارمۇ بىر ماڭا تەئەللۇق بولغاي.

شۇ سۆز بىلەن ئەپت ـ بەشىرىسىنى ئاشكارا قىلدى، ئەسلى چايان تەنلىك، ئادەم باشلىق جادۇگەر ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەپسۇس ـ نادامەت چېكىپ، جادۇگەر بولسا كۆرەڭلەپ، خۇددىنى يوقىتىپ تۇرغان شۇ پەيتتە بىر ئوق كېلىپ، جادۇگەرنىڭ گەۋدىسىگە قادالدى، رەڭگى ئۆڭۈپ قاتتىق ئاھ تارتقانچە جان بەردى، ئوقنى شاھزادە قەھرىمان ئاتقاندىدى. ئاندا سۈمۈرغ دېدى:

ـــ ئەمدى سىلەرگە بۇ يەردە ئۆتكەن بىر دەقىقە ۋاقتىمۇ ھارام، دەرھال كېتەيلى، ھايال بولساق ھالاكىتىمىز ئېنىق.

شاھزادىلەر دەرھال ئۇنىڭ ئۇستىگە ئولتۇردى، سۈمۈرغ ئۇچتى، پات پۇرسەتتە بوران دەرياسى ۋادىسىغا يەتتى، قوغلاپ كەلگەن جادۇگەرلەر ئۆز تەۋەسىدىكى دەل ـ دەرەخلەرنى ئوت ئوقىغا ئايلاندۇرۇپ ئارقىدىن ئاتتى ئەمما سۈمۈرغ چاقماق تېزلىكىدە ئۇچۇپ ھېچبىرىنى ئۆزىگە تەگكۈزمىدى، شاھزادىلەر ئۇنىڭ پەي ـ قانا تلىرى ئارىسىدا تىنچ ـ ئامان قالدى.

سۈمۈرغ شۇ ئۇچقانچە بارغانسېرى ئېگىزلەپ ۋە بارغانسېرى ئېگىز ئۇچۇشقا تىرىشىپ، ئاخىر 49 كۈن بولغاندا يەتتە خەتەرلىك دەريا ئۈستىدىن ھالقىدى، يەرگە قوندى، شاھزادىلەرمۇ يەرگە چۈشۈپ، كۆپ تەشەككۈرلەر ئىزھار قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن سۈمۈرغ خوشلىشىپ، ماكانىنى كۆزلەپ ئۇچۇپ كەتتى.

شاھزادىلەر سۈمۈرغنى ئۇزىتىۋەتكەندىن كېيىن يولىنى داۋام قىلدى، بىر ۋاقىتلار ئۇلارنىڭ ئالدىدا ئاق رەڭلىك چوڭ تۈتى پەيدا بولۇپ سوردى:

ـــ ئەي باھادىرلار، مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى ئېلىپ كەلدىڭلارمۇ؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز جاۋاب قىلدى:

ـــ ئېلىپ كەلدۇق، تۈتى قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى، يەر-

زېمىن لەرزىگە كەلدى، شاھزادە قەھرىمان گۈمان قىلدى «ئۇ بىر بەدنىيەت جادۇگەر بولسا كېرەك» دەپ.

شاھزادە قەھرىمان شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى ھوشيار تۇرۇشقا ئۇندىدى ۋە يولغا ئالدىراتتى ئەمما تۇتى پۇرسەت بەرمەي سېھرىي- ئەپسۇن يولى بىلەن زېمىننى ئوت دېڭىزىغا ئايلاندۇردى، ئۆزى ھەم بىر پارچە ئاتەش بۇلۇت بولۇپ، شاھزادىلەرگە ئېتىلىدى، شاھزادە قەھرىمان قىلىچ ئۇرغانىدى، ئوت ئىككى پارە بولدى ئەمما قىلىچ يانغان ھامان يەنە بىر بولدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز يەر ئاستى سارايدا يولۇققان قىزىل دۇنگە يەنە دۇچ كەلگەنىدى. قىزىل دۇنە ھۆركىرىدى:

— ئەي كەم ئەقىللەر، ھاياتلىقتىن ئۈمىدىڭلار بولسا قەپەسنى قالدۇرۇپ، كۆزۈمدىن يوقىلىڭلار، بولمىسا جان بېرىشكە تەييارلىنىڭلار. شاھزادىلەر ئېيتتى:

— ئەي لەنەتكەردە، بەدنىيەتلەرنىڭ ئاقۇۋىتى ھامان ياخشى بولمايدۇ. قىزىل دۇنە مەلئۇننىڭ قەھر - غەزىپى جۇش ئۇرۇپ، ئاغزى - بۇرنىدىن تۇتەك ۋە يالقۇن پۇركىلىپ، يەر يۈزىنى ئىلگىرىكىدىنمۇ دەھشەت ئوت يالقۇنى قاپلاپ، ئۇلار تەرەپكە يامراپ كەلدى، شاھزادە قەھرىمان ئۆزى بىلىدىغان سېھرىي - ئەپسۇن بىلەن تاقابىل تۇرماقچى بولدى لېكىن زەئىپ كەلدى. نائىلاج دېدى:

— ئەي دوستۇم، ئەمدى قانداق قىلىمىز؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— مېنى قالدۇرۇپ كېتىۋەرگىن، مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى ئېلىپ كەتكىن ئەجرىمىز بىكار كەتمىسۇن. شاھزادە قەھرىمان:

— كەتسەك بىللە كېتەرمىز، — دەپ لاچىن بولۇپ، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى ئۇستىگە ئېلىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، بىراق قىزىل دۇنە ئوت ئەجدىھاسى بولۇپ قوغلاپ كەلدى، ئوت

پۇركىدى، پەي - قاناتلىرى ئۇتلەنگەن لاچىن سىياق شاھزادە قەھرىمان يەرگە موللاق ئاتتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز زەخىم يەپ يىقىلدى، قىزىل دۈە يېتىپ كېلىپ قەپەسنى تارتىۋالدى - دە «ئەي نادانلار» دېدى قاقاقلاپ كۈلۈپ «ياخشىلىقچە تۇتىنى بەر-مەي، بۇ بالاغا دۇچار بولدۇڭلار، ئامان قويماس ئىدىم، لېكىن مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ جان تۇتىسىنى ئېلىپ كەلگىنىڭلار ھۆرمىتى، جېنىڭلارنى ئۆزۈڭلەرگە قالدۇراي.»

ئارقىدىن بىر چىمدىم توپا چاچتى، شاھزادىلەر ئىككى تۇتىغا ئايلاندى، بويى بىر غېرىچ، رەڭگى ئاتەش مىسالى قىزغۇچ سېرىق ئىدى.

دۈە ئاندىن يەرگە بىر تېگىپلا ئاسمانغا كۆتۈرۈلدى، تېزلا غايىب بولدى، تۇتى سۇرەتلىك شاھزادىلەر بولسا كۆپ بىسەرەمجان بولغان بولسىمۇ لېكىن قاناتلىق جانىۋارلارغا ئايلاندۇرۇپ قويۇلغىنىغا شۈكۈرلەر ئېيتىپ، بار كۈچ - قۇدرىتىنى قاناتلىرىغا يىغىپ باغى مۇرغىزارغا قاراپ ئۇچتى، توققۇز كېچە - كۈندۈز ئۇچۇپ جان ھەلقۇمىغا كەلگەندە مەنزىلگە يەتتى. شاھزادە قەھرىماننىڭ ئاتىسى شاھپەرىنىڭ بىلەكلىرىگە قوندى.

شاھپەرى بىيار ئەجەبلەندى: «نېمە ۋەجىدىن تۇتىلار قولۇمغا قونار» دەپ.

شاھزادىلەرنىڭ تىلى بەند ئىدى، ئەسلى - ۋەسلىنى بايان قىلىشقا ئاجىز كەلدى، بىراق شاھپەرىنىڭ ھۇزۇرىدىكى سېھرىي - جادۇ ئىلمىغا كامىل بىر ھۆكۈما دېدى:

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، ئۇلار ئەسلى تۇتى بولمىسا كېرەك. شاھپەرى سورىدى:

— ئەسلى كىمدۇر؟ ھۆكۈمالار قۇرئىگە قاراپ دېدى:

— قىزىل دۈە مەلئۇنىنىڭ سېھرىي ئىسكەنجىسىگە چۈشۈپ قالغان شاھزادە قەھرىمان بىلەن بىر ئادەمزات ئەۋلادى ئىكەن. شاھپەرى تاقەتسىزلىنىپ پەرمان قىلدى:

— دەرھال ئەسلىگە كەلتۈرۈڭلار، — دەپ. ھۆكۈمالار دېدى:

— ھازىر تەدبىرگە ئاجىزمىز، تا قىزىل دۈشمەن ئۆلتۈرۈپ، قېنىنى چاچمىغۇچە ئەسلىگە كەلمەس. شاھپەرى سورىدى:

— ئۇنى قانداق تاپارمىز؟ ھۆكۈمالار ئېيتتى:

— ئۇنىڭ جاي ماكانى مەشرۇق تەرىپىمىزدىكى ئاتەش قەلئەسىدۇر ئەمما ئۇنىڭ سېھرىي - ئەپسۇنلىرىغا تاقابىل تۇرۇشقا ئاجىزدۇرمىز.

شۇ چاغ شاھپەرىنىڭ ھۇزۇرىغا مەلىكە ماھئۇزارىنۇ بىلەن شاھزادە شىرئەلى كىرىپ سالام بەردى، شاھپەرى ئۇلارنى ئىزىزەتلەپ، ئۆز تەختى يېنىدىن جاي بەردى، ئاندىن سورىدى:

— ئەي قېرىنداشىمنىڭ قىزى، يۈرەك پارەم، بۇ يەرگە قۇتلۇق قەدەملىرىنىڭ يەتمەكتىن مۇددىئا نېمىدۇر. ماھئۇزارا-نۇ دېدى:

— ئەي ھۆرمەتلىك كىچىك ئاتا، دوستۇمىز ئابدۇلئەزىز دەريائى تىلسىم ئاستىغا شۇڭغۇغانچە غايىب بولغانىدى، تاپالماي ئاۋارە ئىدۇق، ھۆكۈمالار قۇرئى سېلىپ، ئۇنىڭ زۇلمەت سەپىرىدىن يېنىشىدا شاھزادە قەھرىمان بىلەن ھۇزۇرىڭىزغا كېلىۋاتقىنىدىن خەۋەر بەردى، ھايالسىز ئۇنىڭ بىلەن دىدارلاشماق بولۇپ، يولغا چىققانچە ئالدىڭىزغا كەلدۇق. شاھزادە غەمكىن بولۇپ دېدى:

— ئۇلار كۆز ئالدىڭلاردا تۇرغان تۇتىلاردۇر، كەلگىلى ئۇزاق ۋاقىت بولمىدى. شاھزادە شىرئەلى ھەيرانلىق بىلەن سورىدى:

— نى سەۋەبتىن ئۇشبۇ ھالغا چۈشۈپ قالغاندۇر؟ شاھپەرى دېدى:

— قىزىل دۈشمىنىڭ سېھرىي - ئەپسۇنلىرى سەۋەبلىك

ئۇشبۇ هالغا چۈشۈپ قېلىپتۇر، ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە بىرەر چارە بولمىدى. مەلىكە ماھشۇزاربانۇ دېدى:

— قىزىل دۈگە كۆپ ۋاقىتتىن بىرى مەلىكە شاھخۇبانىۋانىڭ قەستىدە ئىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز جان تۇتسىنى تاپقان بولسا بۇ بالاغا يولۇقۇپتۇ. شاھزادە شىرئەلى دېدى:

— ئەمدى قانداق قىلارمىز؟

شاھپەرى ھۆكۈمالارنىڭ سۆزىنى بايان قىلدى. ھەممە غەمگە چۆكتى، ئاخىر شاھپەرى يەنە دېدى:

— ئەي قېرىندىشىمنىڭ قىزى، ئەمدى ئاتاڭ قېشىغا يانغىن، ئۇشبۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدە ئاتەش قەلئە تامام ئاتلىناي، ئىككى پەرزەنتنى ئۆز ھالىغا كەلتۈرمەك ئۈچۈن بار ئىمكانچە تىرىشىپ بېقىشىم لازىم.

— مەنمۇ سىز بىلەن بىللە بارىمەن، — دېدى مەلىكە ماھئۇزاربانۇ، ئاندىن شاھزادە شىرئەلىنى تۆت پەرى بىلەن ئاتىسىغا خەۋەر قىلىش ئۈچۈن ماڭدۇردى.

شاھپەرى دەرھال پەرمان بىلەن تەۋەسىدىكى سېھرىي جادۇگەر، ئۆلىما ـ ھۆكۈمالىرى ۋە لەشكەرلەرنى يىغىپ، سەپراس قىلدى، مەشرىق تامام يول ئالدى، شاھپەرىنىڭ غەم قايغۇسىغا ئورتاق بولۇش ئۈچۈن ھېچ كىشى ئۇشبۇ خەتەرلىك سەپەردىن باش تارتمىدى.

ئۇلار يول ئۈستىدە ئاز ئارام ئېلىپ كۆپ يول يۈرۈپ، قىرىق كېچە ـ كۈندۈزدە ئاتەش قەلئەسى يېنىغا چۈشتى. كۆردىكى كۆز ئالدىدا بىر ئۇلۇغ ئوت، ئوت يالقۇنلىرى ئىچىدە ھەممە يېرى قىپقىزىل چوغلانغان بىر قەلئەيى ئاجايىبات تۇرۇپتۇ.

شاھپەرىنىڭ لەشكىرى قەلئەگە ھۇجۇم قىلىشقا ھازىرلىنىپ تۇرغاندى. ئوت ئىلگىرىكىدىن نەچچە باراۋەر ئۇلغىيىپ، ئۇلارنى يېقىن كەلتۈرمىدى بەلكى سانسىزلىغان ئوت ئەجدىھالار

ئېتىلىپ چىقىپ، شاھپەرى لەشكەرلىرى بىلەن جەڭگە چۈشتى، شاھپەرنىڭ سېھرىگەر، ھۆكۈمالىرى ئۇلارغا سېھرىي- ئەپسۇن بىلەن تاقابىل تۇرۇپ بىرىنىمۇ ئامان قويمىدى.

شۇ ۋاقىت قىزىل دېۋە ھېسابسىز لەشكىرى بىلەن چىقىپ جەڭگە چۈشتى. ئاربىدا مىسالى كۆرۈلمىگەن قانلىق بىر جەڭگى- جېدەل بولدى، يەر تەۋرەپ كۆك يۈزىنى ئاتەش بۇلۇتلار قاپلىدى، ھەر تەرەپتە غەزەپ چاقماقلىرى چېقىلىپ گۈلدۈرماما ساداسى ئالەمنى لەرزىگە سالدى.

ئاربىدا ئۈچ كېچە - كۈندۈز جەڭ بولدى، شاھپەرنىڭ لەشكىرى بىيار جاسارەت بىلەن جەڭ قىلدى. ئەمما، دېۋىلەرنى بەربات قىلالماي ئۆزلىرى زەئىپلەشتى، ھالى خاراب بولدى. شۇ ۋاقىت بىر تەرەپتىن، پەلەككە يەتكۈدەك چاڭ كۆتۈرۈلۈپ، بىر ئۇلۇغ لەشكىرى باھادىرلەر چىقىپ كەلدى ۋە كەلگەنچە توختىماستىن قىزىل دېۋە لەشكەرلىرىگە تاشلاندى، باغى مۈرغىزار پەرىلىرى كۈتمىگەن بۇ مەدەتكارلىقتىن روھلىنىپ، ئىلگىرىكىدىنمۇ نەچچە ھەسسە باھادىرلىق بىلەن جەڭگە چۈشتى.

قىزىل دېۋە لەشكەرلىرى كۆپ تالاپەت كۆردى، قالغانلىرى دەرھال ئاتەش قەلئەسىگە چېكىندى، ئاتەش قەلئەسى ئوت يالقۇنلىرى ئۈستىگە ئۆرلەپ ، چاقپەلەكتەك چۆرگىلەشكە باشلىدى، پەرى لەشكەرلەر يېقىن بارالمىدى.

ئاندا شاھپەرى ئېنىقلاپ بىلدىكى يارەمگە كەلگەنلەر قېرىندىشى باغۇ ئىرەم شاھنىڭ لەشكەرلىرى ئىكەن، كۆپ خۇرسەن بولۇپ، ئىككى توپ لەشكەرنى بىر قىلىپ، ھۆكۈمالىرى بىلەن كېڭەش قىلدى، — قىزىل دېۋە مەلئۇن جەڭدە كۆپ تالاپەت يېدى، ئەمدى سېھرىي - جادۇ بىلەن تېگىش قىلار، قانداق تاقابىل تۇرماق كېرەك؟ — دەپ. ھۆكۈمالار ئېيتتى:

— لەشكەرلىرىمىزنى بىر ئاز چېكىندۈرۈپ، سېھىرگەرلەر بىلەن ھۆكۈمالار بىرلىشىپ قېلىپ قالغان ئول دېۋىنىڭ

سېھرىگە تاقابىل تۇرايلى.

شاھپەرى بۇ مەسىلىھەتنى ماقۇل كۆرۈپ، قازا قىلغان لەشـ
كەرلىرىنىڭ مېيىتىنى ئېلىپ، قالغانلىرىنى چېكىندۈردى،
سېھرىگەر ـ ھۆكۈمالار قالدى.

كۆپ ۋاقىت ئۆتمەي ئاتەش قەلئەسىدىن ھەر تەرەپكە ئوت
پۈركىلىپ، ئوت يالقۇنلىرى مىسالى كەلكۈندەك يامراپ بېسىپ
كەلدى، باغۇ مۇرغىزار ۋە باغۇ ئىرەم سېھىرگەر ھۆكۈمالىرى
ئىتتىپاق بولۇپ، بىر ئۇلۇغ سۇ پەيدا قىلدى، ئوتنىڭ يولى
كېسىلدى، ئارقىدىن ئۇلار دەريائى تىلىسىمدىن بىر بۆلۈك سۇنى
ئۇچۇرۇپ كېلىپ، ئوت ئۈستىگە يامغۇر قىلىپ تۆكتى، قىزىل
دۈنيانىڭ ئوتلىرى ئۆچتى، ئەمدى قىزىل دۈە قەلئەسىدىن چە-
قىپ، يۈزتۇرا جەڭگە چۈشتى، ھېچبىر ھۆكۈما ۋە سېھرىگەر-
نىڭ تاقابىل تۇرۇشقا ماجالى يەتمىدى، قىزىل دۈە ئاسماندا بىر
ئاتەش بۇلۇت پەيدا قىلىپ، ئۇنىڭدىن چوغلانغان مۆلدۈر ياغدۇر-
دى، چاقماقلار چېقىلدى، ھەممەيلەن ئۆز جېنىنىڭ مۇھاپىزىتـ
دە قالدى، ئارقىسىغا ياندى. شاھپەرى بىلەن ماھئۇزاربانۇ بە-
ئىلاج بولۇپ تۇراتتى، قىزىل دۈە ئەمدى كۆكتە ئاجايىپ زور
ۋە ھەيۋەتلىك ئوت ئەجدىھاسىغا ئايلىنىپ ئوت ۋە تۈتەك پۈركۈپ
تۇرغان ئاغزىنى كۆلدەك ئېچىپ، ئۇلارنى دەم تارتتى، شاھپەرى
بىلەن مەلىكە ماھئۇزاربانۇ خازان مىسالى ئۇچۇپ ئەجدىھانىڭ
ئاغزىغا كىرىپ كېتىش خەۋپىگە دۇچ كەلدى، قۇتۇلۇشقا ئىلاجى
يوق ئىدى، پەرى ھۆكۈما ۋە سېھرىگەرلەر، لەشكەر ۋە سەردار-
لار ئۇلارنىڭ ھاياتلىق كۆچىتىنىڭ ئەجدىھا قارنىدا كۆيۈپ كۈل
بولىمىغا كۆزى يەتتى ـ دە، يىغا ـ زارە قىلىشىپ، كۆكنى
لەرزىگە كەلتۈردى.

شۇ ۋاقىت ئەجدىھانىڭ ئۇستىگە بىر سايە چۈشتى، قاراپ
بولغۇچە بىر قانات كېلىپ ئۇرۇلدى، ئەجدىھانىڭ تاغدەك بېشى
سەكپارە بولدى، شاھپەرى بىلەن مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ھالاكەت

گىردابىدىن ياندى، ئاللاغا شۈكۈر ـ سانالار ئېيتىپ قارىسا ئاسمان يۈزىنى قاناتلىرى بىلەن يېپىپ، ئالتۇن رەڭلىك ئوتقاش-تەك جۇلالىق، ئۇزۇن قۇيرۇقلۇق، ئاجايىپ رەڭدار ۋە گۈزەل، ھەيۋەتلىك بىر قۇش قانات قېقىۋېتىپتۇ، ئۇنىڭ قانات قېقىشىدىن بۇلۇت ـ تۇمانلار دولقۇنلاپ گۈركىرەپ بوران چىقىپ تۇرار ئىدى.

ھەممە بىلدىكى، سۇمۇرغ كېلىپ دەستىيار بولۇپتۇ. ئاندا سۇمۇرغدىن ئاۋاز كەلدى:

ـــ .ئەي ھۆكۈما ـ سېھىرگەرلەر، دىۋە مەلئۇن زەئىپلەشتى، ئۆزگىرىپ ئۆز ھالىغا كەلگەن ھامان بەند قىلىڭلار، ـــ دەپ.

ھۆكۈما ـ سېھىرگەرلەر دەرھال سېھرىي ـ ئەپسۇن بىلەن بىر ئاق ئەجدىھا پەيدا قىلدى، بېشى سەكپارە بولغان ئوت ئەجدىھاسىنىڭ تېنى ئۆزگىرىپ ئەسلىگە كەلدى، ئاق ئەجدىھا دەرھال بېرىپ چىرماشتى، سۇدىن ھاسىل قىلىنغان بولغاچ دىۋە مەلئۇننىڭ ئۇنى بەربات قىلماقچا قۇربى يەتمىدى، بىراق بىيار كۈچىنىپ قۇتۇلۇشقا ئۇرۇندى، شۇ ۋاقىت سېھىرگەر-ھۆكۈمالار ھەر تەرەپتىن قورشاپ، بىر سىقىمدىن تۇپراقچا ئەپ-سۇن ئوقۇپ، قىزىل دىۋەنگە چاچتى، دىۋە ئاغزىدىن ئاتەش شامال چىقىرىپ، ئۆزىگە تەككۈزمىدى، قايتۇردى، ئەپسۇن ئوقۇلغان تۇپراقلار چاچقۇچىلارنىڭ ئۆزىگە بېرىپ ئۇرۇلۇپ، ئۇلاردىن بەزىلىرى تاشقا، بەزىلىرى تۇرلۇك جانۋارلارغا ئايلى-نىپ قالدى، ئەمما دىۋىنىڭ كەينىدىن سېھرىي قىلغانلىرىنىڭ مەقسىتى ھاسىل بولۇپ، دىۋە بىر لەھەڭگە ئايلىنىپ قالدى چوغلانغان تۇپراقتا ھەدەپ پىلتىڭلاشقا باشلىدى، تىلىنى سېھ-رىي ـ جادۇغا جارى قىلغۇچە يەنە ھۆكۈمالار سېھرىي قىلىپ ئاغزىنى تۇۋاقلاپ، تىلىنى بەند قىلدى، ئەمدى خالاسلىق تاپماقچا ئىمكانى بولمىدى.

شاھپەری ھایالسىز كېلىپ بىر قىلىچ ئۇردى، لەھەڭنىڭ تېنى ئىككى پارە بولۇپ ئىچىدىن ئۇزۇنلۇقى بىر غۇلاچچە بىر قىزىل ئەجدىھا چىقىپ قاچتى، سۇمۇرغ ئۇنى تۇتۇپ جېنىنى تېنىدىن جۇدا قىلدى، قانلىرى ئېرىق بولۇپ ئاقتى.

شۇ ھامان تەرەپ ـ تەرەپتىن ئۇچار قاناتلار ۋە باشقا ھايۋانـ ناتلار يېتىپ كېلىپ بارچىسى قىزىل ئەجدىھا قېنىغا مىلەندى، ۋە دەرھال ئۆزگىرىپ، دۇڭە ـ پەرى جىنلارغا ئايلاندى.

ئاندا ئىككى تۇتى ھەم كەلتۇرۇلدى، شاھپەرى ئۇلارغا قىزىل ئەجدىھا قېنىدىن چاچقانىدى، ئۇلار يەنە شاھزادە ئابدۇلـ ئەزىز ۋە شاھزادە قەھرىمانغا ئايلاندى ۋە سوراشتى:

ـــ مەلىكە شاھخۇبانىۋانىڭ جان تۇتىسىنى دۇڭە مەلئۇن بۇلاپ قاچقانىدى، بەلكىم قەلئەدە باردۇر، ئۇنى قولغا كەلتۇرـ سەك. سۇمۇرغ ئېيتتى:

ـــ قىزىل دۇڭدىن مەنمۇ ئەيمىنەر ئىدىم، ئەمدى قەلئەـ نىڭ ئىشى ئاساندۇر.

ئاندا ئۇ كۆككە كۆتۇرۇلۇپ، چاقپەلەكتەك چۆرگىلەپ تۇرـ غان قەلئەگە قانىتى بىرلە ئۇردى، قەلئە پارچىلىنىپ، يەرگە چۈشتى ۋە كۈكۈم ـ تالقان بولدى، ئۇلاردىن چىققان جىن ۋە دۇنيەرمۇ ئامان قالمىدى.

شاھپەرى دەرھال قەپەس بىرلە ئاق تۇتىنى تاپقۇزدى ھەم قازا قىلغان پەرىلەرنى دەپنە قىلغۇزدى.

ئاندىن ئۇلار ئۆز يوللىرىغا راۋان بولۇشتى، شاھزادە ئابـ دۇلئەزىزمۇ باغۇ مۇرغىزارغا شاھزادە قەھرىمان بىلەن يېتىپ كەلدى، باغۇ مۇرغىزارغا يەتكەن ھامان شاھزادە قەھرىمان مەلـ كە لالە قېشىغا كىردى، جان ھەلقۇمىغا كەلگەندى، گۈلھايات ئۇنىڭغا يېڭىدىن ھاياتلىق بېغىشلىدى، ئۇلارنىڭ شۇ چاغدىكى ۋىسال شادلىقىغا ئارتۇق سۆز توغرا كەلمەس، ئاندىن ئۇلار قىرىق كېچە ـ كۈندۈز توي ـ تاماشا قىلدى، مۇرادى ھاسىل

قىلىندى.

مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ ئىشىق دەردىدە تاقەتسىزلىنىپ تۇرغان شاھزادە ئابدۇلئەزىز شاھپەرى ۋە شاھزادە قەھرىمانلارغا دېدى:

— ئەمدى مەنمۇ مەھبۇبەمنىڭ ۋۇجۇد نىھالىنى تاپسام، جان تۇتىسىنى ئاندا قوندۇرسام، مۇراد گۈلۈم ئېچىلىپ، بەخت شادلىقىغا مەنمۇ مۇيەسسەر بولسام.

شاھپەرى رازىلىق بەردى، ئەمما شاھزادە قەھرىمان بىرلە مەلىكە ماھئۇزاربانۇ ھەمدەم بولماقچى بولدى. شاھزادە ئابدۇلـ ئەزىز دېدى:

— كۆپ دىشۋارچىلىقلار تارتىپ، ئاندىن ۋىسال تەختىگە ئولتۇردۇڭلار، تېخى يەتكۈچە بەھرە ئالمىدىڭلار، سىلەرنى مالال قىلىشقا زىنھار كۆڭلۈم ئۇنىماس، ئەمدى قالغان ئىشلار ئاساندۇر، مېنى تەنھا يولغا سېلىڭلار.

ئۇلار شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى كۆندۇرەلمەي ئۆز ئىختىيارىغا قويدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھۆكۈمالاردىن قۇرئى سېلىپ، مەھبۇبىنىڭ قەيەردىلىكىدىن بېشارەت قىلىشنى ئىلتىماس قىلدى.

ھۆكۈمالار ھايالسىز بەجا كەلتۇرۇپ دېدى:

— مەلىكە شاھخۇبانبانۇنىڭ ۋۇجۇد نىھالى جان تۇتىسىغا مۇنتەزىر ئىكەن، ئەمما بىز بىلمەيدىغان بىر جايى مەنزىلگە يۆتكىلىپ كېتىپتۇلەر، تۇتىنى قەپىسىدىن ئازاد قىلىڭ، ئاندىن ئارقىسىدىن قوغلاپ يۇرۇڭ، سىزنى يېنىغا باشلاپ بارار.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خۇرسەنلىك بىلەن تۇتىنى قەپەستىن ئازاد قىلدى ئەمما تۇتى چاقماق تېزلىكىدە پەرۋاز قىلىپ ئۇرىدىن چىققىنىچە غايىب بولدى، ھەممە ھەسرەت ـ نادامەت چېكىپ قالدى. شاھزادە قەھرىمان ئېيتتى:

— سۇمۇرغ بىر تال پېيىنى بېرىپ، كېرەك بولغاندا

شامالغا ئۇچۇرۇڭلار دېگەنىدى، شۇ پەينى شامالغا ئۇچۇرايلى، سۇمۇرغ ھازىر بولۇپ، سېنى تۇتىغا يەتكۈزگۈسى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال پەينى شامالغا ئۇچۇردى، بىر چاغلار ئاسماندا بۇلۇت ـ تۇمانلار دولقۇنلاپ، يەردە دەھشەتلىك قۇيۇن كۆتۈرۈلۈپ، سۇمۇرغ يېتىپ كەلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئەھۋالىنى بايان قىلدى، سۇمۇرغ ئۆز ئۇستىگە ئېلىپ، تۇتى ئۇچۇپ كەتكەن تەرەپنى كۆزلەپ ئۇچتى. بىر كېچە ـ كۈندۈز بار كۈچ ـ غەيرىتى بىلەن تېز ئۇچۇپ تۇتىغا يەتتى، ئارقىسىدىن كېتىۋەردى، تۇتى توققۇز كېچە ـ كۈندۈز ئۇچتى، ئۇستى تۇتەك ـ تۇمانلار بىلەن پۈركەندى، ئاسمان ـ پەلەك دولقۇنلىنىپ تۇرغان بىر دېڭىز ئاسمىنىغا يەتتى، ئاندا غايىب بولدى، دېڭىز يۈزىدە بولسا دەھشەتلىك قارا بوران گۈركىرەپ، قىرغاق تامان كېتىۋاتاتتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز تۆۋەندە بىر كىشىنى كۆردى، ئۆز ئاتىسىغا ئوخشاپ قالار ئىدى. قىرغاقتا پۈتلىرىنى يالاپ ـ يالماپ ئەكىرىپ كەتمەكچى بولۇۋاتقان دېڭىز تاشقىنىغىمۇ، دەھشەتلىك قارا بورانغىمۇ پىسەنت قىلماي، يىراقلارغا قاراپ تۇرار ئىدى.

شۇ ۋاقىت يىراقتىكى دېڭىز يۈزىدىن مىسالى شەپەققە پۈركەنگەن بىر ھالەت زاھىر بولۇپ، ئارقىدىنلا لېگەندەك چوڭلۇقتا پورەكلەپ ئېچىلغان بىر تال قىزىل ئەتىرگۈل كۆتۈرۈلۈپ چىقتى. شۇ ھامان دېڭىز دولقۇنلىرى تىنچىپ دەھشەتلىك قارا بوران غايىب بولدى، تەبىئەت قىزىل ئەتىرگۈل خاسىيىتىدىن ئاجايىپ مۇلايىملاشتى. قىرغاقتا تۇرغان كىشى توۋلىدى، ـــ ئاھ! نىجاتلىق گۈلى.

شۇ چاغ بىر قارا قول كېلىپ يۈزىگە بىر شاپىلاق ئۇردى، بىھوش بولۇپ يىقىلدى، ئارقىدىن مەشرىق تەرەپتىن سوزۇلۇپ كەلگەن قارا قول قىزىل ئەتىرگۈلنى ئۇزۇپ كەتتى، تەبىئەتنىڭ

قەھر ـ غەزىپى يەنە قوزغىلىپ، دېگىز دەھشەتلىك دولقۇنلاپ، ھۆركىرەشكە باشلىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ھەيرانلىق ئىچىدە ئاتىسى چۈشىدە كۆرگەن بۇ ئاجايىپ مەنزىرە ـ ھادىسىلەرنى كۆرۈپ سۈمۈرغىقا ئېيتتى:

ـــ ئەي قاناتلىقلار شاھى، ئول بىچارىنىڭ قېشىغا بېرىپ قونغىن، ئاتامغا ئوخشايدىغان كىشى ئىكەن، ھالىدىن خەۋەر ئالايلى.

سۈمۈرغ ئاندا قوندى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز تۆۋەنگە چۈشۈپ زېمىن تەۋرەۋاتقانلىقىنى سەزدى، بىھوش ياتقان كىشى قېشىغا بېرىپ كۆردىكى، ئۆز ئاتىسى شاھ باھادىرخاندۇر.

ـــ ئاھ ئاتام، نېمە بولدۇڭ؟ ـــ دەپ ناله قىلىپ، بېشىنى قۇچىقىغا ئالدى، كۆز يېشى باھار يامغۇرىدەك تۆكۈلىدى. شاھ باھادىرخان يۈزىگە تامغان كۆز يېشىدىن ئەندىكىپ ھوشىغا كەلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىزنى كۆرۈپ:

ـــ ئاھ! جىگەر پارەم جېنىم ئوغلۇم، ئەمدى كەلدىڭمۇ؟ نىجاتلىق گۈلىنى قولغا كەلتۈرگەن، ئاتاڭنى قۇتۇلدۇرغىن، ئۆز خەلقىڭنى قۇتقۇزغىن، ـــ دەپ زار ـ زار يىغلاۋېتىپ تاشقا ئايلىنىپ قالدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىئىلاجلىقتىن زار قاقشاپ قالدى. سۈمۈرغ كېلىپ، تەسەللىي ياغلىقىدا كۆز ياشلىرىنى سۈرتۈپ دېدىكى:

ـــ ئەي دوستۇم، نىجاتلىق گۈلىنىڭ كويىدا بولغىن، ئۇنى قولغا كەلتۈرسەك ئاتاڭ ھەم ئەسلىگە كېلىشى مۇمكىن، بىھۇدە يىغا ـ زارە پايدا بەرمەس، ۋاقىتنى زايە قىلما.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئورنىدىن دەس تۇردى، ئاتىسىنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمىنى قىرغاقتىن يىراق بىر جايغا پىنھان قىلدى، ئاندىن سۈمۈرغنىڭ دۇمبىسىدە ئولتۇرۇپ كۆككە ئۆر-

لـدى. سـۇمـۇرغ دېڭىز ئاسمىنىنى قاپلىغان بۇلۇت ـ تۇمان-لارنى دېڭىز دولقۇنلىرىدەك دولقۇنلىتىپ، مەشرىق تامان پەرۋاز قىلدى.

ئۇلار ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئۇچتى، بىر ۋاقىتلار كۆك ئاسمان قەھرىدە مۇئەللەق تۇرغان بۇلۇت ئۈستىدىكى بىر قەلئە-نى كۆردى، قەلئە ئىچىدە بىر نۇر شولا جىلۋە قىلار ئىدى.

قەلئەدىن گاھلىرى قىزىل ۋە گاھلىرى سېرىق ئەجدىھا مىنگەن دۈشمەر تەۋرەپ چىقىشتى، قوللىرىدا گۈرزە ـ قىلىچ، ئومۇت ـ پالتىلار بار ئىدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز دەرھال قىلىچىنى يالتىلاچلاپ جەڭگە ھازىرلاندى، دەھشەتلىك بىر جەڭ بولدى، كۆپلىگەن دۈشمەر مىنگەن ئەجدىھالىرى بىلەن قوشۇلۇپ سەكپارە بولۇپ دېڭىزغا تاشلاندى، دېڭىزدا بولسا كۆز كۆرگۈ-سىز بەتبەشىرە دېڭىز مەخلۇقاتلىرى ئۇلارنى تالىشىپ، تارتـ-شىپ دېڭىزنى داش قازاندەك قاينىتىۋەتتى.

سۇمۇرغ بۇ جەڭدىن ئالدىراپ نۇسرەت قازانغىلى بولماسلـ-قىنى ھېس قىلىپ، ئالدىغا دۇچ كەلگەنلىرىنى قاناتلىرىدا ئۇ-رۇپ ـ سوقۇپ تېنىنى تېرىقتەك چېچىپ، دۈشمەر سېپىنى بۆسۇپ ئۆتتى. شۇ ھالدا ئۇچۇپ بىر ئارال ئۈستىگە يەتتى، ئارال ئۈستىدە قارا بۇلۇتلار، لەيلەپ يۇرەر ئىدى، ئارال ئاستـ-دىن بولسا قارا تاش ـ تۇپراقلارنى يېرىپ، قىپقىزىل نۇرلار چاقناپ تۇرار ئىدى.

سۇمۇرغ ئارالغا قوندى، شۇ ھامان بىر تەرەپتىن ھەيۋەت-لىك بىر سادا كەلدى:

ـــ ئەي سۇمۇرغ، ئەي ئادەمزات، ئارالغا نېمە مەقسەت بىلەن كەلدىڭلار؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز جاۋاب قىلدى:

ـــ ئۆزىڭىزنى كۆرمىگۈنچە جاۋاب قىلماسمىز. يەنە سادا كەلدى:

ـــ دوزىغانغا جاۋاب قىلماي، ئۆزگە سۆز قىلارغا جۇرئەت

قىلغان كىمدۇرسەن؟ شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— شەمئى جاھان مەملىكىتىنىڭ شاھزادىسى ئابدۇلئەزىز-مەن.

قاقاقلاپ كۈلگەن بىر كۈلكە ساداسى ياڭرىدى. تەرەپ-تەرەپتىن ئەكس سادا ياڭرىدى:

— ئەي بەختسىز ئادەمزات، سېنى بۇ يەرگە قىساس زەنجىرى سۆرەپ كەپتۇ، بىلگىنكى، زۇلمەتتە جان تۇتسىنىڭ بوينى ئۇزۇلگەن قارا دۇنيانىڭ قېرىندىشىمەن، قىساس ئوتىدا سېنى كۆيدۈرمەك ئۈچۈن تاپالماي ئاۋارە بولۇپ يۈرەر ئىدىم، ئۆز ئايىغىڭ بىلەن كەپسەن.

شۇ ۋاقىت ئاسماندا لەيلەپ تۇرغان بىر قارا بۇلۇتتىن بىر قارا قول يىلاندەك سوزۇلۇپ كەلدى، ئالمقىنى ئول ئارالچە كېلەر ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خەۋپسىرەپ بىر قىلىچ ئۇردى، قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ، قارا قولنىڭ ئۈچ بارمىقىنى كېسىپ تاشلىدى، كېسىلگەن بارماقلار دېڭىزغا چۈشۈپ كەتتى.

قارا بۇلۇت ئىچىدىكى مەلئۇن قولىنى تارتىۋېلىپ، قەھرلىك ھۆركىرىدى: «ئەي ئادەمى نادان، بىر قوشۇق قېنىڭنى تىلىمەكتە يوق، تېخى ماڭا زەخىم يەتكۈزگۈچى بولدۇڭمۇ؟»

ئۇنىڭ سۆزى ئاياغلىشىپلا قارا بۇلۇت ئىچىدە گۈلدۈرماما گۈلدۈرلەپ، چاقماق چۈشتى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىزمۇ، سۇمۇرغمۇ هوشيار تۇرۇپ، ئۆزىنى چەتكە ئالدى، چاقماق ئارالغا چۈشۈپ، ئارال يېرىلدى، بىر قىسمى دېڭىزغا غۇلاپ چۈشتى، ئارىدىن قىزىل ئەتىرگۈل زاھىر بولدى، دېڭىز ئاسمىنى روشەن بولدى، قارا بۇلۇت ـ تۇمانلار تارقىلىپ، ئاسماندا بىر دۇگە مەلئۇن پەيدا بولدى، ۋۇجۇدى قارا تۇماندىن پۈتۈلگەن مىسالى بىر مەخلۇقات ئىدى ئەمما ئاجايىپ زور ۋە بەدھەيۋەت ئىدى. سۇمۇرغ ئېيتتى:

— ئاق گۆھەرنى ھەم ئەتىرگۈلنى قولۇڭغا ئال، ئاندىن ئۈستۈمگە ئولتۇرغىن، ئول ئىككى ئەڭگۈشتەر بولسىلا دېۋە مەلئۇننى يوقاتماق ئاساندۇر، ئۇ ئۆزىنى ئاشكارا قىلدى، ھەيـ ۋەتلىك كۆرۈنگىنى بىلەن جىسمى بار ـ يوقنىڭ ئارىلىقىدا ئىكەن. ئۇ نۇردىن، يورۇقلۇقتىن قورقىدۇ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز قويىنىدىن گۆھەرنى ئالدى، گۆھەر ۋە ئەتىرگۈلدىن تارالغان نۇر ۋە يورۇقلۇقتىن قارا دېۋە ئۇركۈپ قاچتى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۈمۈرغ بىلەن قوغلىدى، قارا دېۋە سېھىر قىلدى، ھېسابسىز قارا ئەجدىھالار پەيدا بولۇپ خىرىس قىلدى ئەمما شاھزادە ئابدۇلئەزىز قىلىچ ئۇرۇپ پارە-پارە قىلدى. قارا دېۋە يەنە سېھىر قىلدى، دەھشەتلىك دېڭىز تاشقىنىدەك بۇلۇت ـ تۇمانلارنى ھەيدەپ كەلدى ئەمما ئاق گۆ-ھەرنىڭ نۇرى چۈشكەن ھامان غايىب بولدى. دېۋە يەنە سېھىر قىلدى، دېڭىز يۈزىدىن تاغدەك بىر دولقۇن كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ سۈمۈرغ كۆكسىگە ئۇرۇلدى ئەمما قىلچە زەرىرى يەتمىدى.

قارا دېۋە ئەمدى دېڭىز يۈزىدىن قۇرۇقلۇق ئاسمىنىغا چى-قىپ قالدى، ئۇپۇقتىن قۇياش كۆتۈرۈلۈپ، ئالەم ـ جاھان يورۇقلۇققا چۆمدى، قارا دېۋە يورۇقلۇقتىن قورقار ئىدى، ئەمدى تۇرارغا تاقەت قىلالماي يەر ئاستىغا كىرىپ كەتتى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز سۈمۈرغدىن سورىدى:

— ئەي قاناتلىقلار شاھى، ئەمدى بۇ كاساپەتكە قانداق تەدبىر قىلۇرمىز؟ سۈمۈرغ ئېيتتى:

— يورۇقلۇقتىن قورقىدىغىنى ئۈچۈن قىزىل ئەتىرگۈل ئارال ئاستىغا بەند قىلىنغان، دېڭىز ئۈستىنى قارا بۇلۇت، تۇمانغا پۈركىگەنىكەن، تۇن قاراڭغۇسىدىلا ھەركەت قىلار ئىكەن، شۇڭا ئاق گۆھەر ۋە قىزىل ئەتىرگۈلنىڭ خاسىيىتىدىن، قۇياش نۇرىدىن قورقۇپ، ئۆزىنى ئۆزى يەر قەھرىگە بەند قىلـ-دى، ئەمدى تەدبىرىنى مەن قىلاي.

شۇنىڭدىن كېيىن يىراقتىكى بىر تاغ چوققىسىغا ئۇچۇپ بېرىپ، ئۇنى قامالالاپ، زور كۈچىنىش بىلەن يۇلۇۋېلىپ، دۈمە ئۆزىنى پىنھان قىلغان جايغا تاشلىدى، تاغ چوققىسى يەرگە ئون نەچچە غۇلاچچە چۆكۈپ ئورۇنلاشتى. يەر تەكتىدىن ناله ـ پەريات كەلدى: «ئەي سۇمۇرغ، ئەمدى زىنھار دۈشمەنلىك قىلماسمەن، مېنى ئازاد قىلغىن.» سۇمۇرغ غەزەپلىنىپ توۋلىدى:

ـــ ئەي لەنىتى، تېخى ئاۋازىڭ ئاڭلىنىپ تۇرىدىغۇ، سېنىڭ تىرىكلىكىڭ جاھان ئەھلى ئۈچۈن بىر بالايىئاپەت، شۇ سۆزدىن كېيىن سۇمۇرغ قانىتى بىلەن تاغ چوققىسىغا بىرنى ئۇردى، تاغ يەنە نەچچە ئون غولاچ چۆكتى، دۈمىنىڭ زۇۋانى ئۆچتى.

سۇمۇرغ كۆڭلى تىنچلىنىپ ئېيتتى:

ـــ قىزىل ئەتىرگۈلده بىر سېھرىي پىنھان باردۇر. ئۇنىڭ ماكانىغا بارايلى.

شاھزاده ئابدۇلئەزىز سۇمۇرغنىڭ ئۈستىده ئولتۇردى، ئۇلار يەنە ئۇچۇپ، بۇلۇت ئۈستىگە قەلئە يېنىغا كەلدى، سانسانقىسىز دۈمە لەشكەرلىرى ئەجدىھالەرگە سۇۋارى بولۇپ، قەلئەدىن چىقىپ كەلدى ئەمما قىزىل ئەتىرگۈلنى كۆرۈپ دەرھال قاچتى، بىراق ئەتىرگۈلدىن تارالغان نۇردىن ئۇلارنىڭ بارچىسىغا بىر ئوت چۈشۈپ، ھەممىسىنىڭ جىسمى كۈل بولۇپ توزۇدى.

سۇمۇرغ بېرىپ قەلئە ئۈستىگە قوندى، شاھزاده ئابدۇلئەزىز سۇمۇرغنىڭ ئۈستىدىن چۈشۈپ، نۇرلىنىپ تۇرغان بىر قەسىرگە كىرىپ كۆردىكى، مەلىكە شاھخۇبانىنۇ زۇمرەت تەخت ئۈستىده ياتقان ئەمما جان تۈتىسى كۆرۈنمەس، شاھزاده ئابدۇلئەزىز قايغۇ ـ نادامەتلەر ئىچىده قەسىردىن چىقتى.

سۇمۇرغ تەسەللى بېرىپ ئېيتتى:

ـــ ئەي شاھزاده، كۈرمىڭ مۇشكۈلاتلارنى بەربات قىلىپ

ئاخىر ئۇنى تاپتىڭ، ئاتاڭنىڭ مۇراد گۈلىمۇ قولۇڭغا چۈشتى، يولىمىزنى داۋام قىلايلى، ئىزدىنەيلى، بۇ يەردىكى سىر - ھېكمەتلەر ئاچقۇچىمۇ قولۇڭغا چۈشۈپ قالسا ئەجەب ئەمەس.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز يەنە سۇمۇرغنىڭ دۇمبىسىدىن جاي ئالدى. سۇمۇرغ نەچچە كېچە - كۈندۈز دېگىز ئاسمىنىنى ئايلىنىپ ئۇچۇپ بىر ئارالغا يەتتى. يەتتە ئىقلىم دېگىز - ئوكيانلىرى ئارىسىدا ئۇنىڭدەك يەنە بىرى چىقماس. ئول ئارالنىڭ تاشلىرى مارجان، تۇپرىقى ئەنبەر، ئارال ئەتراپىدا ئالتۇن رەڭ-لىك قۇلۇللەر مەرۋايىتلارنى نۇرلاندۇرۇپ ياتار ئىدى، ئارال-نىڭ گۈل - گىياھلىرى يېشىل زۇمرەت مىسەللىك، گۈل - چېچەكلىرى مىسالى ياقۇت ئىدى. ئەمما، ئارالدىن ھاياتلىق نۇرى ئۆچكەنىدى. نە گۈل - گىياھلىرى تەۋرىنىپ، نە سۇلىرى شىلدىرلاپ ئېقىپ، سالقىن سابالىرى غۇرقىراپ ئۆتمەس ئىدى.

كۆزى ئۆتكۇر سۇمۇرغ ئېيتتى:

— ئارال ئوتتۇرىسىدا بىر قارا نەرسە يېتىپتۇ. شاھزادە ئابدۇلئەزىز دېدى:

— ئارال گىرۋىكىگە قونغىن، بېرىپ كۆرۈپ باقاي.

سۇمۇرغ ئۇنى ئارال گىرۋىكىگە يەتكۈزدى، شاھزادە ئاب-دۇلئەزىز ئارالغا ئىچكىرىلەپ يۈرۈپ كەتتى، ئارال ئوتتۇرىسىغا بارغاندا كۆردىكى، بېشى قازاندەك زور بىر قارا يىلان يۆگىلىپ كۇشۇلداپ يېتىپتۇ، كۆزى ئۇيقۇدا ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىر قېلىچ ئۇرۇپلا قۇيرۇقىنى ئۇز-دى، يىلان ئويغىنىپ تىلىنى نەيزىدەك چىقىرىپ ھەيۋە قىلدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىز يەنە بىر قېلىچ ئۇرۇپ يىلاننىڭ بېشىنى ئىككى پارە قىلدى، شۇ ھامان گېلىدىن ئاق تۇتى ئۇچۇپ چىقتى، قىزىل ئەتىرگۈلنى كۆرۈپلا مىڭلارچە بۇلبۇل تەڭلا سايرىغان مىسالى خۇشناۋا قىلدى. ھاياتلىق شۇ ھامان ئەسلىگە كەلدى - شامالار غۇرقىراپ چىقىپ، سۇلار شىلدىرلاپ ئاقتى.

ئارقىدىنلا قارا يىلاننىڭ بېشى يوق تېنىدىن بەزىلىرىنىڭ پەي - قاناتلىرى ئەتلەستەك ۋە بەزىلىرى ئوتقاشتەك تۇتىلار ئېتىلىپ چىقىپ، گۈل شاخلىرىغا قونۇشۇپ، ئاق تۇتىغا جور بولدى، خۇشناۋالىرىنى ئەۋجىگە چىقاردى، سۇدا ئالتۇن بېلىق-لار، گۈللەر ئارا كېپىنەكلەر ئۇسسۇلغا چۈشتى، ئۇشبۇ مەنزە-رىدىن كىشىنىڭ ئەقلى لال، تىلى گال ئىدى.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز خۇشال بولۇپ، تاماشىغا مەشغۇل بولۇپ تۇرغانىدى. ئاق تۇتى چاقماقتەك شۇڭغۇپ چۈشۈپ، قىزىل ئەتىرگۈلنى قاماپ ئالغانچە كۆككە پەرۋاز قىلدى. شاھ-زادە ئابدۇلئەزىز ئىزتىراپ بىلەن سۇمۇرغ قېشىغا يۈگۈردى، سۇمۇرغ ئۇنى ئۇستىگە ئېلىپلا تۇتىنى قوغلاپ ئۇچتى، تۇتى ئاخىر بۇلۇت ئۇستىگە قۇرۇلغان قەلئەگە كىرىپ غايىب بولدى.

سۇمۇرغ ھەم قەلئە ئۇستىگە قوندى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئىچىگە كىردى، مەلىكە شاھخۇبانبانۇ زۇمرەت تەخت ئۆزرە چېھرى ئىلگىرىكىدىن نەچچە ھەسسە نۇرلىنىپ، يېڭىلا ئۇيقۇ-دىن بىدار بولغان ھالەتتە ئولتۇرۇپتۇ، قولىدا بولسا غۇنچە ئەتىرگۈل ئۇنىڭ غۇنچە لەۋلىرىدىن رەڭ تالىشىپ تۇرۇپتۇ.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئۇنى بۇ ھالدا كۆرۈپ، ئىلگىرىكى بىر ئىشقى مەڭ بولۇپ ئۇلغىيىپ، تىلى بۇ نەزمىگە جارى بولدى:

بىر كۆرۈپ كۆيدۈم ئەجەب، ئول سەنەم دىلدارىغا،
لەۋلىرى غۇنچە يېڭلىغ ئول كۆزى خۇمارىغا.
ياندى مەڭ ئاتەش ھەۋەس - ئىشتىياق بىر دىل ئارا،
مىسالى يېگانە جاھان ئول بىر قۇياش رۇخسارىغا.

مەلىكە شاھخۇبانبانۇ شېرىن - شېكەر لەۋلىرىدىن سۆز دۇردانىلىرىنى چاچتى: «مەرھابا، ئەي نىجاتكارىم، قۇتلۇق

قەدەملىرىڭگە جەھەنەم پىدا بولسۇن.

شاھزادە ئابدۇللائەزىز بىيار خۇش ۋە خۇرسەن بولۇپ دېدى-كى:

— ئەي خۇرشىد ئۇزارىم، ئەمدى بالا دەشتىنى كېزىپ، ۋىسال گۈلشەنىڭزگە ئۇلىشىپتۇرمەن، جان تۇتۇشۇپ قالغانىڭ تەنە قەپىسىڭزدىن ئول تىلسىم قەپەسكە ئۆتۈپ قالغانىڭ سەۋەبىنى ماڭا ئايان قىلسىڭز نە بولغاي.

مەلىكە شاھخۇبانبانۇ ئىلتىپات داستىخىنىنى كەڭرى ئېچىپ، شېرىن - شېكەر سۆز دۇردانىلىرىنى چاچقۇ قىلدى:

— ئەي باھادىرىم، مەن ئەسلى چوڭ ئوكياندىكى يېگانە ئارال رەنايى جاھان مەملىكىتىنىڭ مەلىكىسى، شاھىنشاھىنىڭ يېگانە كۆز گۆھىرى ئىدىم. يېشىم ئون ئالتىگە قەدەم قويدى، ھۆسن - جامالىم كامالىغا يەتتى، تەئىرىپى داستانلىرىم تارالىدى. بەلكى كېمە كارۋانلىرى بىلەن مەملىكەت ئىچىدىن ھالقىپ، چەت ئەللەرگىمۇ يېتىپ باردى. يىراق مۇساپىلەر بېسىپ ھەر تەرەپتىن شاھزادىلەر كېلىشكە باشلىدى، ھەربىرى ھەددىسابسىز سوۋغا - سالاملار بىلەن كېلەر ئىدى. بەزىلىرى تېخى تەھدىت سالار ئىدى. شاھ ئاتام كۈنلىرىنى مېنىڭ توغرۇمدىكى مەسلىھەت، گەپ - سۆز ۋە ئەلچىلەرنى قوبۇل قىلىش، ئۇزدىتىشلار بىلەن ئۆتكۈزۈشكە باشلىدى. مەقسىتىگە يېتەلمىگەن بەزى شاھزادىلەر كۈچ - قۇدرىتىنى پەش قىلىپ، پوپوزا قىلار ئىدى. شۇ ۋاقىت شاھ ئاتام كېسەلگە مۇپتىلا بولدى، كۈن بويى ياستۇقتىن باش كۆتۈرەلمىدى ئەمما پىكىر- خىيالى يەنىلا مەندە ئىدى، شۇ چاغلار بىر سېھىرگەر ھۆكۈما ئىچ ئاغرىتىپ دېدى:

— قىزىڭزىڭ جان تۇتسىنى تەن قەپىسىدىن جۇدا قىلىپ، ئۆز ماكانىم بولغان بىر ئارالغا ئاپىرىپ قويساي، مەلىكىڭ ۋۇجۇد گۆھىرىدىن ھاياتلىق نۇرى ئۆچكەن بىر ھالەت زاھىر بولسۇن، مەلىكە ۋاقىتسىز قازا قىلدى، دەپ جاكار

قىلايلى. ئەلچىلەر نائۇمىد بولۇپ قايتسۇن، بېشىڭىزغا چۈشكەن غەم تېغى ئۆزلۈكسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكۈسى، مەلىكىنىڭ تەقدىرىگە دۇچ پەرىلەر، جىن ـ شايا تۇنلارنىڭ زىيانكەشلىكى پۈتۈلگەنىكەن، تېنى بىر تىلسىم تەخت ئۆزرە ياتسۇن، كىمكى ئۇنى چىن دىلىدىن ياخشى كۆرسە ۋە جان تۇتقىنى تېپىپ ۋۇجۇد نىھالىغا قوندۇرسا، ھېكمەتلىك قىزىل ئەتىرگۈلنى ھەم تەخت ئۆزرە قويسا مەلىكە ھەممە بالادىن خالاسلىق تېپىپ ئۆمۈرلۈك بەختكە مۇيەسسەر بولسۇن، ئاتام بەخت ـ ئىقبالىمنى كۆزلەپ رازىلىق بەردى. ھۆكۈما سېھرىي ـ ئەپسۇنلىرى بىلەن دېگەنلىرىنى بەجا كەلتۈردى. كېيىن نە ئىشلار بولغىنى نامەلۇم، پەقەت ھۆكۈمانىڭ: «ئەي قىزىم، مېنىڭ نەچچە كۈنلۈك ۋاقتىم قالدى، كېيىنكى ئىشلاردىن بېشارەت بېرىپ قويايكى، ياخشىلىقنى كەسىپ قىلغان بىر يىگىت ئاخىر سېنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ قويىدۇ، ئول ۋاقىت ئۆزۈڭنى بىر ھاۋايى مۇئەللەقتە كۆرۈرسەن ۋە يىگىت بىللەن ئاندا ئۇچرىشارسەن» دېگەن كۆرسەتمىسى بويىچە سېنىڭ نىجاتلىق بېغىشلىغۇچى ئىكەنلىكىڭنى بىلدىم.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز چەكسىز خۇرسەنلىك بىلەن ئۇنىڭ نازۇك قوللىرىدىن تۇتۇپ دېدىكى:

— ئىشق ئوتىدا نى بالالارنى بېشىمدىن ئۆتكۈزگىنىمنى تەسەۋۋۇر قىلالماسمەن، بىراق ھەممىسى جامالىڭدىن بىر لەھزە بولسىمۇ بەھرە ئالماق بەختى ئالدىدا ھېچ گەپ ئەمەس، ئۇمىدىم شەمئى جاھان شەھىرىگە بىللە قايتساق، ئۆمۈرلۈك جۇپتى ـ نىگارىم بولسا ڭ.

مەلىكە شاھخۇبانىغا مەرھەمەت قىلىپ ئېيتتى:

— خاھىشىڭىزچە بولسۇن.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز بۇ سۆزدىن بېشى پەلەككە يەتكۈدەك خۇش بولدى، ۋۇجۇد خەزىنىسىگە شادلىق گۆھىرى سىغماي

قالدى.

ئاندىن ئۇلار قول تۇتۇشۇپ ھۇجرىدىن چىقتى، سۇمۇرغ مۇبارەكلىدى ھەم ئېيتتى:

— ئەمدى بۇ جايدىن كېتەيلى.

ئىككەيلەن سۇمۇرغنىڭ ئۈستىگە جايلاشتى، سۇمۇرغ يۇقىرى ئۆرلەپ قانىتى بىلەن ئول قەلئەگە بىرلا ئۇرغانىدى، ئاستىدىكى بۇلۇت سەكپارە بولۇپ، قەلئە دېگىزغا موللاق ئاتتى.

سۇمۇرغ شۇ ئۇچقانچە ئۇلارنى شاھ باھادىرخانىنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمى پىنھان قىلىنغان جايغا يەتكۈزدى، قىزىل ئەتىرگۈلدىن تارام ـ تارام نۇر تارىلىپ، شاھ باھادىرخان ئەسلىگە كەلدى. شاھزادە ئابدۇلئەزىز باغرىغا تاشلىنىپ، ھال ـ ئەھۋالىنى سورىدى. شاھ باھادىرخان ھەم ئاتىلىق مېھرى بىلەن باش ـ كۆزىگە سۆيۈپ، بىيار ناۋازىش قىلدى، ئاندا ئاق تۇلپار ئويناقشىپ كەلدى، شاھزادە ئابدۇلئەزىزنىڭ خۇشاللىقى زىيادە بولدى.

شاھ باھادىرخان دېدى:

— ئەي يۇرەك پارەم، مەن تۇلپارغا سۇۋارى بولۇپ، قارا دېۋە مەلئۇننى قوغلاپ مۇندا كەلگەنىدىم، يەنە ئۇنىڭ بىلەن مەملىكىتىمگە قايتاي، سىلەر تېزرەك سۇمۇرغ بىلەن بېرىڭلار، مەملىكەت ئەھۋالىنى كۆرۈپ تەدبىر قىلىڭلار.

شاھزادە ئابدۇلئەزىز ئاتا پەرمانىغا مۇناسىپ دەرھال سۇمۇرغ ئۈستىگە ئولتۇردى، مەلىكە شاھخۇبانبانۇ ھەم بىللە بولدى، ئاندىن ئۇلار يولغا چىقىشتى.

بىر چاغلار مەنزىلگە يەتتى، قارىسا شەھەر ئاسمىنى قارا تۇتەك ۋە تۇمان بىلەن پۈركەنچىلەنگەن، شەھەر ئىچىدە ھېچبىر ھاياتلىقتىن نىشانە يوق، تۆۋەنگە چۈشۈپ كۆردىكى بارچە ئەھلى شەھەر تاشقا ئايلانغان، دەل ـ دەرەخلەر، ئۇچار ـ قاناتلارمۇ تاشقا ئايلانغان.

مەلىكە شاھخۇبانبانۇ ھېكمەتلىك قىزىل ئەتىرگۈلنى ئېگىز كۆتۈردى، تارام - تارام نۇرلار چېچىلدى، تۈتەك - تۇمانلار تارقاپ، شەھەر ئاسمىنىدا قۇياش پارلىدى.

ئارقىدىن ئەتىرگۈل بەرگى قىياھلىرى ھەريان چېچىلدى، ئاستا - ئاستا قاپقارا سىياھتەك بىر تۈتەك كۆتۈرۈلۈپ، تېزلا غايىب بولدى، شەمئى جاھان ئىچىدە ئەمدى سالقىن ساباغۇيۇل-داپ، گۈل - گىياھلار ئۇسسۇلغا چۈشكەندەك ئىرغاڭلاشقا، ئۇچار قاناتلار ۋىچىرلىشىپ، ھاشاراتلار چىرىلدىشىپ كىشىلەر ئۆز ئىشلىرىغا مەشغۇل بولۇشقا باشلىدى. قىسقىسى بۇ يەردىكى جانلىق مەۋجۇداتلار، سېھرىي - جادۇدىن خالاس بولدى.

شۇ ۋاقىت شاھ باھادىرخان يېتىپ كەلدى، سۇمۇرغ ئۇلار بىلەن خوشلىشىپ، رەھمەت - تەشەككۈر سادالىرى ئىچىدە ئۆز ماكانىغا قاراپ پەرۋاز قىلدى، شاھ باھادىرخان بولسا دەرھال مەملىكەت ئەھلىگە قىرىق كېچە - كۈندۈزلۈك توي - تاماشا بەزمە - زىياپەت قىلىپ بېرىپ، نەغمە - ناۋا سادالىرىنى پەلەك-كە يەتكۈزۈپ، شاھزادە ئابدۇلئەزىز بىلەن مەلىكە شاھخۇبانبانۇ-نى مۇراد - مۇددىئاسىغا يەتكۈزدى.

شاهزاده نەۋرۇز ھەققىدە قىسسە

راۋىلار ئۇچۇن تۇرلۇك - تۇمەن خىل رىۋايەت گۇللىرى ۋە ئەپسانە چېچەكلىرى پورەكلەپ ئېچىلىپ تۇرىدىغان ۋە قەلەم-كەشلەرنىڭ ئۆزىدىن گۇلدەستىلەر تىزىۋېلىشنى كۇتۇپ تۇرغان يىراق، ئۆتمۇش زامانلاردا، بار - يوقنىڭ ئارىلىقىدا باھارىستان مەملىكىتىنىڭ پادىشاھلىق زەر تەختىدە دىل شەبىستانىدا تېخى پاراسەت يۇلتۇزلىرى چاقنىمىغان ۋە ۋۇجۇد نىھال كۇچ-قۇۋۋىتى بۇلقىدىن قېنىپ سۇ ئىچمىگەن يەتتە ياشلىق گۆزەك شاھزادە نەۋرۇز ئولتۇرۇپ، بويىدىنمۇ ئېگىز رەك ھۆكۇمدارلىق سەۋلە جانىنى كىچىككىنە قوللىرىدا تۇتۇپ ۋە ئۆزىگە نامۇناسىپ يوغان شاھلىق تاجنى كىيىپ، بېشىنى ئاران - ئاران كۆتۇرۇپ، بالىلارچە پىكىر - خىياللار دېڭىزىغا غەرق بولۇپ، نىجاتلىق گىرۋەكلىرىنى ئىزدەپ ئۇزمەكتە ئىكەن.

ئاۋۋال مېھرىبان ئانىسى ۋە ئارقىدىنلا غەمگۇزار ئاتىسى، يەنە كەينىدىن تەربىيىچى ئۇستازى بىر - بىرلەپ ئاخىرەت سەپىرىگە ئاتلىنىپ، ئۇ ئۆزى يېتىم - يېگانە قالغان ۋە رەسمىي، يوسۇن بويىچە گۆزەكلىككە قارىماي تەختكە ئولتۇرغۇزۇلغانىكەن.

بۇ پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلگەن نەپسانىيەتچى ۋەزىرلەر خەزىنە مۇلكىگە خىيانەت قىلسا، زوراۋان ئەمەلدارلار ئەل ئۇستىدە زۇلۇم قامچىسى ئوينىتىپ قىلمىغان ئەسكىلىكلىرى قالماپتۇ. تۆۋەن دەرىجىلىك مەنسەپدارلار يۇقىرىغا ياماشسا، يۇقىرىدىكىلەر بىر- بىرىگە تۇزاق قۇرۇشۇپ ۋە ئورا كولىشىپ، بىر - بىرىنى قەستلەپ غۇلاتماق كويىغا چۇشۇپتۇ. ياخشىلار ھېيلە-

گەر- مەككارلارنىڭ پىتىنە - پاسات ئوقلىرىغا نىشان ۋە شۇملۇق قاپقانلىرىغا تۇتقۇن بولۇپ، ئۆزلىرىنى چەتكە ئېلىشقا مەجبۇر بوپتۇ، ئوردا ئىچى مالىمانلىشىپ، سەلتەنەت تەختى ئاسمىنىدا قارا بۇلۇت - تۇمانلار پەيدا بولۇپ، ئادالەت ئاپتىپى ئۆچۈپتۇ، ئەل خارابلىشىپتۇ، بۇ ئىشلاردىن مۇناپىقلار ۋە جاسۇسلارنىڭ مەلۇماتلىرى ئارقىلىق خەۋەر تاپقان دۇشمەن مەملىكەتلەر جەڭ ناغرىسىنى ساداغا كەلتۈرۈپ، باھارىستان مەملىكىتىنى تالان - تاراج قىلىش ۋە زېمىن ياپرىقىنى پىلە قۇرتىدەك غاجاپ يېيىشكە باشلاپتۇ، باھارىستانغا مۇنقەرزلىك يۈزلىنىپتۇ.

شۇنداق بىر ھالدا يەتتە يىل ئۆتۈپتۇ، شاھزادە نەۋرۇز بىر ئاز ئەقلىنى تاپقاندىن باشلاپ، سەلتەنەت تەختى - بەختىگە ۋە كىچىكلەپ قالغان مەملىكىتىگە كېلىۋاتقان تەھدىت ۋە خەتەرنىڭ ئېغىرلىقىنى ھېس قىلىپ، زەئىپ - ناتاۋانلىقىدىن كېچەيۇ كۈندۈز كۆزىدىن ياش قۇرۇماپتۇ. دەردىگە داۋا، رەنجىگە شىپا تاپالماي، يېگەن - ئىچكىنى زەھەر زوقۇم بىلىنىپ، سۇ ۋە تائامنى كۆڭلى تارتماپتۇ.

شۇ كۈنلەردە ئۇ مېھرىبان ئانىسىنىڭ قەبرە بېشىغا چىقىپ- تۇ، دۇئا - تىلاۋەتتىن كېيىن قەبرىگە تاشلانغىنىچە ئۆز ھالى خارابلىقىدىن ھەسرەتلىنىپ، زار - زار يىغلاشقا باشلاپتۇ.

شۇ چاغ قەبـرە يېرىلىپتۇ، ئارىسىدىن چېھرى قۇياشتەك نۇرلىنىـپ تۇرغان خانـش ئانىسى چىقىپ كەپتـۇ - دە، كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ باش - كۆزىنى سىلىغىنىچە شۇنداق دەپتۇ:

— ئەي بىچارە ئوغلۇم، نى سەۋەبتىن مۇنداق يىغلاپ تۇرار-سەن؟

شاھزادە نەۋرۇز ھەيرانلىق ۋە شادلىق تۇيغۇلىرى تەڭلا جۇش ئۇرغان ھالىتىدە:

— ئەي مېھرىبانىم، — دەپتۇ كۆز يېشىدىن توختاپ

كۆكسىگە يۇزىنى يېقىپ، ـــ بىچارە ئوغلۇڭ يېتىم - يېگانە قېلىپ، ئاجىزلىقىدىن غەم دەريا‌سىغا غەرق بولدى، مەملىكىتى ئاسمىنىدا مۇنقەرزلىك بۇلۇتلىرى لەيلەپ، سەلتەنەت تەختى خەتەر ۋە تەھدىت ئىچىدە قالدى، بۇ ھالەتتە بىئىلاجلىقتىن يىغلىماي قانداق قىلسۇن!

ئانىسى يەردىن بىر جاڭگال تۇپراق ئېلىپ شاھزادە نەۋرۇز-غا سۇنغانىكەن، تۇپراق قىزىرىپ پىشقان بىر توقاچقا ئايلىنىپ قاپتۇ، ئۇنىڭدىن ئانا سۈتىنىڭ ھىدى كېلىدىكەن.

شاھزادە نەۋرۇز قوشۇلاپ قولىغا ئالغىنىدا ئانىسى:

ـــ توقاچنى ھازىرنىڭ ئۆزىدە تاناۋۇل قىل، ـــ دەپتۇ ئىشەنچ بىلەن، ـــ زەئىپ - ناتاۋانلىقتىن قۇتۇلۇپ، پالۋانى باھادىر بولۇرسەن، ساڭا بەخت يار بولغاي.

خانىش سۆزىنى تاماملاپلا يەنە قەبرىگە كىرىپ غايىب بولدى، يېرىلغان قەبرە ئەسلى ھالىغا كەلدى.

شاھزادە نەۋرۇز: «ئاھ ئانام» دەپ زار قاقشاپ قالدى. ئاقىۋەت توقاچنى كۆزى قىيمىغان ھالدا يېيىشكە باشلىدى، بالدەك شېرىن بىلىندى، ئۇۋۇقىنى يەرگە چۈشۈرمەي يەپ بولغىنىدا ھېس قىلدىكى، ۋۇجۇدى كۈچ - قۇۋۋەتكە تولۇپ، تاغقا پەنجە ئۇرسا كۈكۈم - تالقان بولغۇدەك ھالغا كېلىپتۇ.

شاھزادە نەۋرۇز بىيار خۇرسەن بولۇپ، ئاللاغا ھەمدۇسانا-لار ئېيتتى، ئانىسى ئۈچۈن كۆپ دۇئا - تىلاۋەتلەر قىلدى. ئاندىن كەينىگە ياندى، قەبرىستان سىرتىدا ئۇنى كۈتۈپ تۇرغان مۇلازىملىرى ئۇنىڭ ھەر قەدەمدە زېمىننى لەرزىگە كەلتۈرۈپ، ھەيۋەت بىلەن چىقىپ كېلىۋاتقىنىنى كۆرۈپ، ھەيرانلىق چىشلىرىدا بارماقلىرىنى چىشلەشتى، گويا باشقا بىر شاھزادە نەۋرۇزنى كۆرگەندەك ھېس قىلدى. ئەمما، پالۋاننىڭ باھادىرلارچە ئەلپازىنى دېمىگەندە، باشقا تەرەپلىرى ئەسلى ھالىتىدىن پەرق-

سىز ئىدى.

شاھزادە تەختىراۋاننى تاشلاپ، زەر ئېگەر - توقۇملۇق تۇلپار كەلتۇرگۈزۈپ، مىنىپ ئوردىغا راۋان بولدى. كۆرگەنلەر ئەقلى لال، تىلى گال بولۇپ، قارىشىپ قالدى.

تاڭلا سەھەردىن ئېتىبارەن شاھزادە نەۋرۇز زەر تەخت ئۈستىدە مەزمۇت ئولتۇرۇپ، تۇرلۇك پەرمانلار چۈشۈرۈشكە باشلىدى. ئىلگىرى پۇرسەتپەرەسلىك قىلغان ۋە تەپتارتماستىن ئۆزى خالىغانىنى قىلغان ۋەزىرلەر، گىدىيىپ يۇرگەن باش - باشتاق ئەمەلدارلار ئىچىگە بىر قورقۇنچ، زىلزىلە چۈشۈپ، ئەمدى ئۇنىڭ پەرمانلىرىغا غىڭ قىلماي ئىجرا قىلىدىغان ۋە يۈزىگە تىك بېقىپ قاراشقا پېتىنالماي دائىم قول باغلاپ، باش ئېگىپ، خوش - خوشلاپ تۇرىدىغان بولدى.

شاھزادە نەۋرۇز بارغانسېرى غەيرەتلىنىپ، ھىيلىگەر - مەككار، نەپسانىيەتچى، خىيانەتكارلارنى جازالاپ، زالىملارنى زىندانغا بەند قىلدى، ئاقىل، دانىشمەن، پاك - دىيانەتلىكلەرنى ۋەزىپىگە تەيىنلەپ، يامانلارغا قاتتىق جازا ۋە ياخشىلارغا كۆپلەپ مۇكاپاتلار بەلگىلەپ، دۆلەتنى بار ئىمكانىچە ياخشى باشقۇرماقتا تۇتۇندى ئەمما ئالدىدا شۇنداق بىر قىيىنچىلىق بار ئىدىكى خەلقى نامراتلاشقان، خەزىنە قۇرۇقدالغان، ياتلارنىڭ تالان - تاراجلىرى ۋە ئۆز ئىچىدىكى زالىملارنىڭ زۇلۇم - ستەمكارلىقى تۈپەيلىدىن ھەممىسىنىڭ ھالى خاراب‌لاشقانىدى، بۇ ھالەتنى پات پۇرسەتتە ئۆزگەرتمەكچە قۇربىتى يەتمىدى، شۇ غەمدە يۈرەر ئىدى، بىر كېچىسى ئاتىسى چۈشىگە كىردى ۋە دېدىكى: «ئەي، پەرزەنتى جان ئارامىم، سېنىڭ ھالى خاراب‌لىقىڭدىن لەھەتتە تىنچ ياتالمىدىم، بىر خەزىنەئى تىلسىمات ھازىرلاپ، ساڭا قالدۇرغانىدىم ئەمما بەلگە نىشانلىرىنى ئېيتىپ بېرىشكە ئۈلگۈرەلمەي باقىي ئالەمگە رىھلەت قىلدىم ئەمما ئۇنىڭدىن خەۋەر بەرەي، تاڭلا سەھەر چاھارباغقا كىرگىن، ئاستى قۇملۇق بىر

كۆل بار، بۇ گۈلنى كۆلگه تاشلىساڭ خەزىنه ئىشكى ئايان بولار، ساڭا بەخت يار بولغاي.» شۇ سۆزدىن كېيىن غايىب بولدى، شاھزاده نەۋرۇز ئەندىكىپ ئويغاندى، قولىدا چوغدەك جۈلالىق بىر گۈلنى كۆردى، كۆپ خۇرسەن بولدى، تاڭغىچه ئويغاق ئولتۇرۇپ، ئاتىسىنىڭ روھىغا ئاتاپ تىلاۋەت قىلدى، ئاندىن كۆل بويىغا چىقتى، گۈلنى تاشلىغاندى، گۈلدىن ھالقا-ھالقا نۇرلار تاراپ، كۆل سۇيى قۇرۇدى، قۇملار غايىب بولدى. ئاستىدا بىر ئالتۇن ئىشىك زاھىر بولدى، شاھزاده نەۋرۇز تۆۋەنگه چۈشۈپ، ئىشىككه قول سوزغاندى، بىر ھەيۋەتلىك سادا كەلدى: «كىمسەن؟»

شاھزاده نەۋرۇز قولىنى تارتىپ نام - نەسەبىنى بايان قىلدى، — مەرھابا! — دېگەن خۇش ئاۋاز ياڭراپ، ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلدى، شاھزاده نەۋرۇز ئىچىگه كىردى، خەزىنه ئىچى ئوتقاشتەك جۈلالىق لەئەل - جاۋاھىر، ئۇنچه - مەرۋايىت-لار ۋە تىللا - يامبۇلار بىلەن تولغانىدى ۋە نۇرغا چۆمگەنىدى، ئاندا ياتقان زەر ۋە گۆھەرلەرنىڭ ھېسابىنى ئېلىپ بولغىلى بولماس ئىدى.

ئاندا بىر ئىشىكنى كۆردى، ئىشىك بېشىغا ئالتۇن لەۋھه ئېسىلغان، لەۋھەگه لەئەل - ياقۇتلار بىلەن بىر قۇر ھۆسنىخەت نەقىش قىلىنغانىدى. ئوقۇدى: «مەرھابا، ئەي شاھزاده نەۋ-رۇز، مۇندا ئەجدادلىرىڭ ساڭا دۇشمەنلىرىڭگه خارلىق ۋە دوست-لىرىڭغا شادلىق بېغىشلىغۇچى، دۆلىتىڭنى تىنچ - ئاسايىش ۋە ئىقبالىڭنى قۇياشتەك پارلاق قىلغۇچى، بەخت قەسرىنىڭ ئاچقۇ-چى،» بىباھا گۆھەرلەرنى قالدۇرغاندۇر، — دېيىلگەنىدى.

شاھزاده نەۋرۇز ئول ئىشىكتىن كىرىشنى ئىختىيار قىل-دى. ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلدى، ئىچىگه كىردى، قۇياش پارلىغاندەك بىر روشەنلىككه دۇچ كەلدى، قارىدى، ئاندا بىر تەخت، تەخت ئۈستىده تاغقا ئۇرۇلسا تاغنىمۇ ئىككى پارە قىلغۇ-

دەك بىر ئالماس قىلىچ بىرلە تۇندىكى يۇلتۇزلارنىمۇ ئېتىپ چۈشۈرگىلى بولغۇدەك بىر ئالتۇن ئوقيا تۇرۇپتۇ، قىلىچنىڭ بىسى ۋە يا ئوقنىڭ ئۇچىدىن نۇر چاقناپ، قاراڭغۇ خەزىنە ئىچىنى ئاپتاپتەك روشەن قىلىپتۇر.

يەنە بىر تەرەپتە كۆردى، بىر تەخت، تەخت ئۈستىدە زۇمرەت ۋە مەرۋايىت، ئالماس ھەم جاۋاھىرلاردىن كۆز قۇيۇپ، گۈل- نەقىشلەر ھاسىل قىلىنغان، ئالتۇن قۇلاقلىق، ئالتۇن تارلىق ئاجايىپ ئېسىل بىر ئۇد سازى قويۇلغانىدى، جاھاندا جۈپتى يوق ئېسىل مۇزىكا ئەسۋابى، خاسىيەتلىك بىر گۆھەر ئىدى.

يەنە بىر تەخت كۆردى، ئۈستىدە شىر بېشى نەقىشلەنگەن ۋە ئالماس، كۆك ياقۇتلاردا بېزەلگەن ئالتۇن قالقان ۋالىداپ نۇرلىنىپ تۇرۇپتۇ، تاغنى تالقان قىلغۇدەك زەربە يەتسىمۇ زەر- رىچە كار قىلماس.

شاھزادە نەۋرۇز چەكسىز خۇرسەنلىك بىرلە ئاۋۋال قىلىچ- نى قولىغا ئالدى، يالتىراپ تۇرغان تىغىدا جەڭ چېلىشلارنىڭ زەپەر شولىسىنى كۆردى، ئاندىن ئوقيا ۋە قالقانىنىمۇ ئالدى، كەينىگە ياندى، ئۇ چىققان ھامان ئىشىكلەر ئۆزلۈكىدىن يېپە- لىپ باردى، كېرەك بولسا ئېچىلىپ تۇردى. شاھزادە نەۋرۇز ئاخىر خەزىنەئى تىلسىماتتىن چىقىپ ئوردىسىغا كىردى، يولىغا تەلپۈنۈپ تۇرغان ئوردا ئەھلى ئۇنىڭ بىباھا گۆھەرلەرگە ئېرىش- كىنىنى مۇبارەكلەپ، تەنتەنە ناغرىسىنى ساداغا كەلتۈردى.

شاھزادە نەۋرۇز شۇ كۈندىن باشلاپ مەملىكەت ئەھلىگە زەر ۋە گۆھەرلەرنى چاچقۇ قىلىپ، پېقىر - مىسكىنلەرنى شاد ۋە نامراتلارنى بایاشات قىلدى، دۆلەت خەزىنىسىنى ھەم تولدۇردى، ئاندىن قولىدىن كەتكەن دۆلەت زېمىنىنى دۈشمەنلىرىنىڭ ئېپە- لاس ئاياغلىرى ئاستىدىن ئازاد قىلماق كويىغا چۈشتى.

ئەلقىسسە: شاھزادە نەۋرۇزنىڭ پالۋانى باھادىرلىق سۈپە-

تی ۋە ياراغلىرىنىڭ ئىسىللىق شۆھرىتى، دۆلىتىنىڭ باي، قۇدرەتلىنىشىگە يۈزلەنگىنى جاھانغا پۈر كېتىپ، دۇشمەنلەرنىڭ يۈرەكلىرىگە ساراسىمە ئوتى ياقتى، تەنلىرىنى قورقۇنچ شامىلىدا ياپراقتەك تىترەتتى. جۇملىدىن باھارىستان مەملىكىتىگە ئەڭ ئاۋۋال تاجاۋۇزچىلىق قولىنى سوزۇپ، تالان ـ تاراج قىلىشتا باشلامچى بولغان شىمال مەملىكەتلىرىنىڭ بىرى خارىستان پادىـ شاھى جاھانگىرنىڭ يۈرەك ـ باغرىغا ۋەھىمە خەنجىرى سانجىلىدى.

جاھانگىر شاھ شاھزادە نەۋرۇز ئۆزىگە جازا قىلىچىنى تەڭلەپ كېلىپ بولغۇچە ئۆز جايىدىلا يوقلۇق ئالىمىگە ئۇزاتماقنى ئويلاپ، پىكىر ـ خىيالى شۇنىڭغىلا بەند بولۇپ، گېلىدىن بىرلوقما تائام، بىر تامچە سۇمۇ ئۆتمەي تۇرار ئىدى، ئالدىغا بىر لەنەتگەردە ئوبۇشقا كەمپىر كىرىپ سالام بەردى ۋە دېدىكى:

ـــ ئەي شەۋكەتلىك شاھ ئالىيلىرى، شۇنچە كاتتا پادىشاھى دەۋران تۇرۇپ، نى سەۋەبتىن قانات ـ قۇيرۇقى قاتمىغان بىر يېتىمەك شۇڭقار بالىسىدىن غەم يەيلا.

جاھانگىر شاھ قورسىقىدىكى ۋەسۋەسىدىن خەۋەردار بولۇپ قالغان كەمپىرگە غەزەپ بىلەن ئالىيىپ دېدى:

ـــ ئەي قېرى ئوبۇشقا، تېخى قانات ـ قۇيرۇقى قاتمىغان شۇڭقار بالىسى دەرسەن، بىلمەپسەنكى نى سەۋەبكىن كۇچ ـ قۇۋۋەتكە تولۇپ، پالۋانى باھادىر بوپتۇ، خەلقى پېقىرلىقتىن قۇتۇلۇپ غېنى بوپتۇ، مەملىكىتى ئاسمىنىدا ئىقبال قۇياشى پارلاپتۇ، ئەمدى ئۇنى مىسالى ئالتۇن قاناتلىق ھارماس شۇڭقار دېمەسكە نە ھەددىم، ئېھتىيات قىلمىسام كېلىپ، نېسىۋەمگە چاڭگال سالىدۇ، تەختى ـ بەختىمدىن ئايرىيدۇ.

كەمپىر قىقىلداپ كۇلۇپ كېتىپ دېدى:

ـــ ئەي ئۇلۇغ شاھىم، ئاچچىقلىرىغا ھاي بەرسىلە، ئۇ كۇچ ـ قۇۋۋەتكە تولغان دەپ تەرىپلەنگىنى بىلەن مۇرچىغا كۇچى

يەتمەس پېقىر كەمپىرگە ئەسىر بولىدۇ.

جاھانگىر شاھ كەمپىرنىڭ ھېيلىگەر ـ مەككارلىقتا شەيـ
تانغا ئۇستاز بولغۇچىلىكى بارلىقىنى بىلىدىغان بولغاچ قىزىقىپ سورىدى:

ـــ ئۇنى قانداق قىلىپ ئەسىر قىلۇرسەن؟ دەللە كەمپىر دېدى:

ـــ ئەي، بۇيۇك شاھىنشاھ، ئارتۇق سۆز سورىغۇچە بېرىـ دىغان ئىنئاملىرىنىڭ گېپىنى قىلسىلا، ئەسىرنى ئالدىلىرىغا ھازىر قىلغىنىمدا قانداق تەدبىر ئىشلەتكىنىمنى ئاندىن سۆزلەرـ مەن. جاھانگىرشاھ دېدى:

ـــ تىرىكى كېرەك ئەمەس، تىرىك ئېلىپ كەلسەڭمۇ بەربىر ئۆلتۈرەرمەن، ساڭا ۋەدە بېرەيكى ئۇنى ئەزرائىلغا تاپـ شۇرساڭ، بويۇڭ بىلەن تەڭ ئالتۇن ۋە توققۇز تاۋاق لەئەل ـ ياقۇت ئىنئام قىلىمەن، ئۆز ئانام ئورنىدا بىلىپ، بۇ دۇنيا غېمىدىن خالاس قىلۇرمەن. كەمپىر:

ـــ ۋاقتى كەلگەندە ۋەدىگە ۋاپا قىلغايلا، ـــ دېگىنىچە دوڭغاسلاپ جاھانگىر شاھ ئوردىسىدىن چىقىپ كەتتى، ھېيلەـ مىكىر دەستۇرىنى قولتۇقىغا قىستۇرغىنىچە باھارىستان مەملـ كىتىگە قاراپ جۆنىدى.

نەچچە كۈنلەردىن كېيىن ئۇ باھارىستان شەھىرىدە پەيدا بولۇپ، ئوردا ئالدىغا يەتتى ـ دە، ياپيېشىل مەخمەلدەك چىمـ لىق مەيداننى بىگىزدەك تىرناقلىق، قۇرۇق ئۇستىخان قارا قوللىرىدا تىلغاپ، توپا ئېلىپ باشلىرىغا سورۇپ: «ئاھ! دەرـ دىم، ئاھ! دەردىم،» دېگىنىچە ئورىدەك كۆز چاناقلىرىدىن يۇندا ئېقىتىپ، ئاللا ـ چۇقان كۆتۈرۈپ، ھەممىسىنىڭ دىققـ تىنى ئۆزىگە جەلپ قىلدى. توپلاشقانلار ئۇنىڭ ھالىغا يەتمەك بولۇپ ھال سورىدى ئەمما ھېيلىگەر كەمپىر بىر شاھتىن ئۆزـ گىگە دەردىنى بايان قىلمايدىغانلىقىنى ئېيتىپ، يىغا ـ زارىنى

ئەۋجىگە كۆتۈردى، تۈرغانلارنىڭ يۈرەك - باغرىنى ئېچىنىش تۈيغۇلىرى بىلەن تىلغىدى، ئاقىۋەت كۆپچىلىكنىڭ سۈلھى - سالاسى بىلەن ئىككى ياساۋۇل ئۇنى يۆلەشتۈرۈپ، ئوردىغا ــ شاھزادە نەۋرۈز ئالدىغا ئېلىپ كىردى.

شاھزادە نەۋرۈز ئۇنىڭ ئەپتىگە قاراپ، ئىچ ئاغرىتىپ سورىدى:

ــ ئەي بىچارىۋار، نى دەردىڭ بولسا ئايان قىل، چوقۇم دەردىڭگە دەرمان قىلۇرمەن.

كەمپىر يەنە بىر خىلدا يىغا - زارى، نالە - پىغان قىلىۋەر-دى، ئوردا ئەھلى ئەمدى ئۇنى سىراق كۆرۈپ قوغلاپ چىقارماق بولدى ئەمما شاھزادە نەۋرۈز توختىتىۋېلىپ يەنە سورىدى:

ــ ھەقتائالانىڭ ھەققى - ھۆرمىتى، نېمە دەردىڭ بولسا بايان قىل، ھالىڭغا يېتەرمەن، نى سەۋبىلىك «ئاھ دەردىم» دەپ نالە قىلىۋېرىسەن؟

كەمپىر شۇ سۆزلەرنىلا كۈتۈپ تۇرغاندەك نالە - پىغاندىن پارىغ بولۇپ، ئالدىراپ - تېنەپ ئېغىز ئاچتى:

ــ ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، دۆلىتىڭ زىيادە، شۆھرىتىڭ ئالەمگە پۇر بولسۇن، يارانقان ئىگىمىزنىڭ نامىنى تىلغا ئالدىڭ، ئەمدى دېمەسكە ھەددىم ئەمەس، ھالىمنى بايان قىلاي، ئاندىن ۋەدەڭگە مۇۋاپىق دەردىمگە دەرمان قىلۇرسەن.

ئاندىن ئۇ كۆز يېشىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ دېدىكى:

ــ ئېي پادىشاھ دەۋران، ئاجىزلارنىڭ باشپاناھى، بىر خىلۋەت تاغ جىراسىنى ماكان قىلغان ئاجىز پۇقرايىڭ ئىدىم، ئاندا دۇنيالىقتا بىرگىنە ئوغلۇم بىلەن ئىككىمىز ھايات كەچۈ-رەر ئىدۇق، ئۇ قېرىغاندا تايانچىم، كۆزلىرىمنىڭ گۆھىرى ئىدى، ۋاپادارلىق رەسمىنى كامالىغا يەتكۈزۈپ، بار ئىمكانىچە مېھرىبانلىق ۋە كۆيۈمچانلىق بىلەن خىزمىتىم قىلار ئىدى. ئۇنىڭسىز ياشاشقا مەندە تاقەت ۋە ئىمكان يوق ئىدى ئەمما ئۇچ

كۇن ئاۋۋال، نى گۈناھىم ئۈچۈنكى بېشىمغا تەقدىرنىڭ غەزەپ چاقمىقى چۈشتى، ئول يۈرەك پارەمنى بىر ۋەھشي يولۋاس خامتالاش قىلىپ، قۇرۇق ئۈستىخىنىنى قويدى، نە قۇتقۇزۇشقا ئامالىم، نە قىساسنى ئالماقتا ئىلاجىم يوقىدىن زار - زار يىغلىدىم، پايدىسى بولمىدى ۋە ياكى دەردى - ھالىمغا يەتكۈدەك بىر مەردۇ مەردان باھادىر چىقمىدى. شۇ سەۋەبلىك زامانىمىز-نىڭ پالۋانى باھادىرى ۋە ھەق - ئادالەتنىڭ نۇرلۇق قۇياشى، پېقىرلارنىڭ غەمگۇزارى، زۇلۇمغا ئۇچرىغانلارنىڭ دادىغا يەتكۈ-چى جانابي ئالىيلىرىدىن شەپقەت تىلەپ كېلىپتۇرمەن، ئول ۋەھشي مەخلۇقاتتىن يۈرەك - پارەمنىڭ قان - قىساسىنى ئېلىپ بېرەر دېگەن ئۈمىد بىلەن تۇرۇپتۇرمەن.

شاھزادە نەۋرۇز ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ:

— ئەي بىچارىۋار، ئۇشبۇ مىنۇتلارنىڭ ئۆزىدە مېنى جايى- مەنزىلگە باشلىغىن، ئول ۋەھشىينى يوق قىلىپ، ئوغ-لۇڭ قىساسىنى ئېلىپ بېرەي، ئەل بېشىدىن بىر ئاپەتنى تۇگە-تەي، ئاندىن ئۆزگە تەلەپ ئىلتىماسىڭ بولسا ھەم بەجا كەلتۇ - رەي، — دېدى.

ئەمما دانىشمەن ۋەزىرلەر ئۇنى بۇ پەيلىدىن يېنىشقا ئۇندەپ دېيىشتى:

— بىر يولۋاس ئۇچۇن ئۆزلىرىنى ئاۋارە قىلماق بىھا-جەت، باھادىر ياساۋۇللىرىمىز، ماھىر ئوۋچىلىرىمىز سەپ-سېپى بىلەن پەرمانلىرىغا مۇنتەرىز تۇرۇپتۇ، ئۇلاردىن بىر بۆ-لىكىنى ئەۋەتەيلى، مىڭ يولۋاس بولسىمۇ بىرىنى قويماي يوقە-تار.

كەمپىر بۇ مەسلىھەتنى ئاڭلاپلا قان - يامغۇر مىسلى ياش تۆكۈپ دېدى:

— ئەي پادىشاھ زامان. ئەي پالىۋانى يېگانە جاھان، شۇنچە كىشى بارسا يولۋاس ئۇلارنىڭ ھەيۋىسىدىن ئۇركۈپ قاچ-

ماسمۇ، ئول ۋاقىت ئوغلۇمنىڭ قان قىساسىنى قانداق ئالۇر-مىز، شەپقەت ۋە ئىلتىپاتىڭنى كامالىغا يەتكۈزۈپ، ئاندا بىر ئۆزۈڭ بارغىن، مىڭ ئەمەس، بىرگىنە يولۋاستۇر، مىڭى بول-غاندىمۇ سەنچە باتۇر ئوغلانىنىڭ قولىدىن قېچىپ قۇتۇلماس، ۋەدەڭگە ۋاپا قىلغىن، پالىۋانلىق شۆھرىتىڭنى ۋە ئادالەتپەرۋەر-لىك خىسلىتىڭنى ئەلگە نامايان قىلغىن.

قېرى دەللىنىڭ ھىيلە - مىكىرلىك سۆزلىرى شاھزادە نەۋرۇزنىڭ يىگىتلىك غۇرۇرىغا تېگىپ دېدى:

— ئەي دانىشمەن ئۇستازلار، مېنى يولدىن توسماڭلار، ۋەدىگە مۇناسىپ بىر ئۆزۈم ئاتلىنۇرمەن. ئاندىن شاھزادە نەۋرۇز شۇ ۋاقىتنىڭ ئۆزىدىلا ئاتلىنىپ يولغا چىقتى، قېرى ئوبۇشقا ھەم تۆت ئاتلىق بىر مەپىگە چۈشتى، يول باشلىدى.

ئۇلار يۈردى، يۈردى، ئاخىر بىر ئېگىز تاغ باغرىغا يەتتى، كەمپىر توختاپ ئارام ئېلىشقا ئۇندەپ دېدىكى:

— ئەي پادىشاھى دەۋران، بىر ئاز ئارام ئالغىن، بۇ يەردىن نېرىراقتا غېرىبانە كۆلبەم بار، باشلاي دېسەم بىساتىم-نىڭ تايىنى يوق، سەندىن ئۈيىتارمەن، بېرىپ بىر تاۋاق سوغۇق سۈيۈم بولسىمۇ ئېلىپ كېلەي، بۇ يەردە مېھمىنمسەن.

شاھزادە نەۋرۇز ماقۇللۇق بىلدۈردى. دەللە بىر تەرەپكە كېتىپ تېزلا بىر چۆگۈن بىلەن ئىككى تاۋاق كۆتۈرۈپ كەلدى-دە، تاۋاقلارنى سوغۇق چاي قۇيۇپ بىرىنى شاھزادە نەۋرۇزغا ۋە بىرىنى مەپىكەشكە تۇتتى. ئۇلار ئۇسساپ - چاڭقاپ كەتكەچ بىر كۆتۈرۈشتىلا تاۋاقلارنى بوشاتتى ئەمما ھايالسىزلا باشلىرى قې-يىپ، كۆزلىرى تورلىشىپ، لايەك ئېزىلىپ يىقىلىپ يېتىش-تى. قېرى ئوبۇشقا بولسا بىر قىڭغاقنى يېڭىدىن چىقىرىپ، مەپىكەشنىڭ بوينىغا ئۇردى، بويۇن تومۇرى كېسىلىپ، قىپقى-زىل قانلىرى ئېرىق بولدى، نەچچە - نەچچە رەت كۈچەپ چاپتى، ئاقىۋەت كاللا سويمىسىنى تەن پېلىكىدىن ئۈزدى، ئاز-

دىن قىقىلداپ كۈلۈپ تۇرۇپ ئۆز ـ ئۆزىگە شۇنداق دېدى: «بار كەمپىر، ئەمدى جاھانگىر شاھتىن مۇكاپات تەلەپ قىل، بۇنىڭ كاللا سويمىسىنىمۇ ئۇزۇپ بارسىڭ مۇكاپات ۋەدىسىدىن يېنىۋې. لىپ قالسا ئەجرىڭ بىكار كېتەر، بىھوش ھالىتىدە قالدۇرۇپ بېرىۋەر، سەندىن ئۆزگە بىرى ئۇنى ھوشىغا كەلتۇرۇشنى بىلەمەس، مۇكاپات ئېلىپ بولغىنىڭدىن كېيىن كېلىپ بېشىنى ئۇزۇپ بەرسەڭمۇ كېچىكمەيسەن.»

شۇ سۆزدىن كېيىن مەپىنى ئۆزى ھەيدەپ جاھانگىر شاھ ئالدىغا يۈردى، ئوردىغا يېتىپ بارغىنىدىن كېيىن قىلغان ـ ئەتكىنىدىن مەلۇمات بېرىپ، ۋەدە قىلىنغان مۇكاپاتنى تەلەپ قىلدى.

جاھانگىر شاھ بولسا دەللە مەلئۇننىڭ شاھزادە نەۋرۇزنى تاغ باغرىدا بىھوش قالدۇرۇپ مۇندا كەلگىنىدىن بىيار ئەندىشىگە چۈشۈپ، قەھر بىلەن توۋلاپ كەتتى:

ـــ ئەي شەيتانىنىڭ ئۇستازى دەللە مەلئۇن، ئەي نەپسى ئاۋارىسى ناكەس قېرى، ئۇنىڭ بېشىنى كېسىپلا كەلسەك بولماسمىدى، ئۇنىڭ بېشى ساڭا ۋەدە قىلىنغان مۇكاپاتلار قىممىتىدىن نەچچە ئون باراۋەر قىممەتلىك ئىدى، شۇ ھالدا سېنى نائۇمىد قالدۇرارمىدىم، سەن ۋەدىگە ۋاپا قىلماسلىقىمدىن ئەندىشە قىلىپ، ئۇنى تىرىكلىكچە قالدۇرۇپ مۇندا كېلىپسەن، مۇكاپات ۋەدىسىنى ئادا قىلمىسام ئول بالا تېغىنى بېشىمغا يېقىتماق قەستىنى كۆڭلۈڭگە پۈكۈپسەن، مېنى ھەم ئۆزۈڭدەك بىۋاپا، قارا كۆڭۈل ھېسابلاپسەن، قەسەم قىلۇرمەنكى، ئەگەر بېرىپ ئۇنى تاغ باغرىدا يوق قىلالمىسام ئورنىغا سېنى قوي ئورنىدا بوغۇزلاپ ئاچچىقىمنى چىقىرارمەن.

قېرى دەللە ۋەھىمىگە چۈشۈپ، جاھانگىر شاھنىڭ كۆڭلىنى تىنچلاندۇرۇش ئۈچۈن كۆپ تىرىشتى ئەمما جاھانگىر شاھنىڭ يۈرىكى قورقۇنچ ئوتىدا چوغ بولۇپ يېنىۋاتقاچ، تىنچلانمى

دى، يەتمىش مىڭ لەشكىرى ۋە پالۋان باھادىرلىرى بىلەن قەبرى ئوبۇشقىنى ئالدىغا سېلىپ ھېلىقى تاغ باغرىغا قاراپ تېز سۈرئەتتە ئاتلاندى.

ئۇلار ئارام ئالماستىن يۈرۈپ مەنزىلگىمۇ يەتتى، قارىسا شاھزادە نەۋرۇز ئاندا يوق. كۆپلەرگە مەلۇملۇق ئاجايىپ زور بىر قورام تاش زەربە كۈچىدە سەكپارە بولۇپ، قۇم ـ تۇپراقتەك چېچىلىپ يېتىپتۇ، ئاندا ھەم ئېرىق بولۇپ ئاققان قان ئىزى ۋە يېڭىلا دۆۋىلەنگەن توپا دۆۋىسى تۇرۇپتۇ.

بۇلارنى كۆرۈپ جاھانگىر شاھنىڭ مېڭىسىدىن تۇتۇن چىقتى: «ۋاھەرىخا! پۇرسەت ئۆتۈپتۇ،» دەپ بار ئاچچىق ھەسرىتىنى قىلىچىغا مۇجەسسەم قىلىپ، ھەرتەرەپكە ئالاڭلاپ قاراپ، پۇشايمان ئوتىدا پۇچىلىنىپ، بارماقلىرىنى چىشلەپ قالغان دەللىنى چېپىپ ـ چېچىپ، تېنىنى قەلەمچە قىلدى، ئاندىن تەخىرسىز ئۆز شەھىرىگە ياندى.

ئەلقىسسە، سۆزنى شاھزادە نەۋرۇزدىن ئاڭلىماق كېرەك. شاھزادە نەۋرۇز بىھوش ھالىتىدە ياتقىنىدا كۆز ئالدىدا دانىشمەن ئۇستازىنىڭ سىماسى غەل ـ پالغىنا زاھىر بولۇپ: «ئەي شا ـ گىرتىم، ـــ دېدى بېشىنى سىلاپ، ـــ ئەقىلسىزلەر قازاغا يېقىندۇر، ئالدىراڭغۇلۇق پالاكەتكە دۇچار قىلۇر، تۇر، بېشىڭغا ئەجەل ئەجدىھاسى چاڭگال سوزۇپ كېلىۋاتىدۇ، ئەمدىكى ھەر بىر ئىشىڭدا ئەقىل ـ پاراسەت پەرمانىغا ئىتائەت قىل، بولسا ئېلىم ـ ھېكمەت كۈچىگە تايانغىن.»

شاھزادە نەۋرۇز ئىچكەن سۇغا قېرى دەللە 10 پىلنىمۇ بىھوش قىلىپ يېقىتقۇدەك دورا سالغانىدى ئەمما ئۇ ئەمدى ئۇستازىنىڭ روھى مەدەتكار بولغىنى ئۈچۈن ھوشىغا كېلىپ، ئورنىدىن دەس تۇردى، قارىسا مەپكەش تېنى بىر ياندا، بېشى بىر ياندا ياتقان، قېرى كەمپىرنىڭ بولسا سايىسىمۇ كۆرۈنمەس ئىدى.

شاهزاده نەۋرۇز قېرى دەللىنىڭ ھېيلە ـ مىكرى بىلەن ئاندا كېلىپ قالغىنى ۋە شۇنداق ئاقىۋەتكە دۇچ كەلگىنىدىن پىغانى ئۆرلەپ، قەھر ـ غەزىپى بىرلە ئاندا تۇرغان بىر چوڭ قورام تاشقا پەنجە ئۇردى، تاش كۇكۇم ـ تالقان بولدى، ئاندىن ھەرتەرەپكە يۇزلىنىپ دەللە كەمپىرنى ئىزدىدى، تېپىلمىدى، نائىلاج مەپىكەشنىڭ مۇردىسىنى بىر ئورا كولاپ كۆمدى، ئاندىن تۇلپارىغا مىندى ـ دە، ئۆز مەملىكىتىگە ياندى. ئەمما، كەلگەن يولىدىن ئېزىپ، باشقا تەرەپكە كېتىپ قالدى، نەچچە كۇنلەر يول يۇردى، شامال ئاياغ تۇلپارى ئۇنى ئاخىر ئاجايىپ بىر ۋادىغا يەتكۇزدى. تۇپرىقى قۇم ـ شېغىل ۋە تونۇردەك قىزىق ئىدى ئەمما نېرىسىدا بىر يېشىل كۆكلەمزار كۆرۇنۇپ تۇرار ئىدى، قىزىقىپ ئول كۆكلەمزار تەرەپكە ئات سالدى. ئەمما يېقىنلا يەردە كۆرۇنگەن كۆكلەمزارغا ئۇچ كۇن شامالدەك تېز يۇرۇپمۇ يېتەلمىدى، ئاخىر نائۇمىد بولۇپ، توختىغانىدى، كۆكلەمزار ئۆزىلا سۇرۇلۇپ ـ سۇرۇلۇپ ئۇنىڭ ئالدىغا كېلىپ قالدى. كۆردىكى ئەتراپى چىتلاقسىز ۋە توسۇقسىزلا بىر لالە-زارلىق باغچە ئەمما ئول لالەزارلىقتىكى لالە گۇللەر ئۇ ئۆمرىدە كۆرۇپ باقمىغان ئاجايىپ ئېسىل گۇللەر بولۇپ، گۇل ساپىتى بىلەكتەك ۋە گۇلچىنىسى سېۋەتتەك كېلەر ئىدى، بەزىلىرى ئالتۇندەك سېرىق ۋە بەزىلىرى قاردەك ئاق، يەنە بەزىلىرى ئاي-يۇلتۇزسىز تۇن رەڭگىدە قارا ئىدى ئەمما تېخى ھەممىسى ئېچىلمىغان غۇنچە ھالىتىدە ئىدى.

شاھزاده نەۋرۇز ھېس قىلدىكى بارچە گۇللەر ئۆزگىچە، ئەمما بىر ئاق لالە ھەممىسىدىنمۇ ئاجايىپراق ئىدى، ئول لالە-نىڭ غولى باشقىلىرىدىنمۇ تومراق ۋە ئېگىز، گۇلچىنى ھەم باشقىلاردىن ئىككى باراۋەر چوڭ ئىدى، گويا بۇ گۇللەرنىڭ سەرخىلى، پادىشاھدەك تۇرار ئىدى.

شاھزاده نەۋرۇز گۇللەرنىڭ خۇشبۇيلۇقىدىن مەستخۇش

بولۇپ يىقىلدى، شۇھامان كۆز ئالدىدا يەنە بىر ئاجايىپ كۆرۈ-
نۈش زاھىر بولدى، گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ ھەرگۈل ئىچە-
دىن بويى بىر غېرىچ، ئەمما چېھرى ئاي ۋە كۈن مىسالى نۇرلۇق
ساھىبجامال ھۆر قىزلار چىقىپ كېلىشتى، سېرىق لالەدىن
چىققانلىرى سېرىق تەنلىك ۋە ئاق لالەدىن چىققانلىرى ئاق
تەنلىك، قارا لالەدىن چىققانلىرى بولسا قارا تەنلىك ئىدى. ئۇلار
بىر - بىرىدىن ئۇزراق ۋە بىر - بىرىدىن خۇش قامەت ئىدىكى
قايسى - قايسىدىن ئارتۇقلىقىنى ئايرىماق بىيار مۇشكۈل ئىدى.

ئول ھۆر - پەرىلەر يەرگە چۈشۈپلا ئاستا - ئاستا چوڭە-
يىپ، ئون سەككىز ياشلاردىكى نازىنىن دىلرەبالەرگە ئايلاندى-
دە، تېخى ئېچىلمىغان ھېلىقى ئەڭ يوغان ۋە ئەڭ كۆركەم ئاق
لالە گۈلنى چۆرىدەپ قول تۇتۇشۇپ ناخشا ئېيتىشقا باشلىدى:

ئېچىلغىنا، ئېچىلغىن،
قىلمىغىن سەن ئىنتىزار سەن، ئاق لالە.
كەلدى ئاخىر كۈتكىنىڭ،
بولغانتىڭ بەك ئىنتىزار سەن، ئاق لالە.
قىلغىن ئايان ئۆزۈڭنى،
ماھى تەلئەت، ئىنتىزار سەن، ئاق لالە.
ھەلقە ئەيلەپ زۇلچىڭنى،
تاشلا، تاپتىڭ غەمگۇزار سەن، ئاق لالە.
كەلدى پۇرسەت، ئاز بىراق،
قىلغانتىڭ كۆپ نالۇ زارسەن، ئاق لالە.
كەتسە كەلمەس يول يىراق،
ئارماندا قېپ، خارۇزارسەن، ئاق لالە.
ئېچىلغىنا، ئېچىلغىن، ئەي ئاق لالە،
ساڭا قۇچاق ئاچسۇن قۇچاق ئىقبالە.

هېلىقى ئاق لاله ئاخىر ئاستا ـ ئاستا پورەكلەپ ئېچىلىپ، بىر هۆر ـ پەرى چىقىپ كەلدىكى هۆسن ـ زىبالىقى، خۇش رەفتار، خۇش قامەتلىكىنى تەسۋىرلەشكە تىل زەئىپ ۋە قەلەم-لەر ئاجىز ئىدى، كۆرگەن كىشىنى ئەقىل ـ هوشىدىن جۇدا قىلار ئىدى.

نازۇك پۇتلىرى يەر يۈزىگە تەگمەك بىلەنلا ئۇ لالەزار هاۋا-سىنى خۇش هىدقا تولدۇرۇپ، گىلاستەك لەۋلىرىدىن ئۇشبۇ سۆز دۇردانىلىرىنى چاچقۇ قىلدى:

ـــ ئەي سادىق دوستلىرىم، مېنى تىلسىم بۆشۈكتىن تۇرغۇزدىڭلار، ئەگەر ئول يېگانە يىگىت بىر نامەرد، بىۋاپا، قورقماق بولسا قانداق قىلۇرمىز، دىۋە مەلئۇنلارنىڭ ئىپلاس ئاياغلىرى نازۇك چىمەنلىرىمىزنى چەيلىسە، خارلىق تۇپراققا كۆمۈلمەسمىزمۇ؟ ئالدىراقسانلىق قىلدىڭىزلەر. هۆر قىزلار دېدى:

ـــ ئول يىگىتنىڭ قۇياش مىسەللىك تەلئەتىدىن ۋاپا ـ مەردلىك ئاپتىپى پارلاپ، ۋۇجۇد گۆهىرىدىن جاسارەت نۇرى چاقناپ تۇرىدۇ. بولمىسا مۇندا قەدىمى يەتمەس ئىدى. ئەي مەلىكە نەفىسە، دىل خامىنىڭغا ئىشەنچ چەشلىرىنى جەمئى قىل، ئول قەهرىمانگە دىل رىشتىڭنى كەمەند قىل، قولدىن كەتسە كەلمەس شۇڭقاركەن، تەقدىر قىسمىتىگە پۇتۇلگىنى شۇدۇر، ئۇنىڭغا ئۇلاشقىنىڭ ئۇچۇن شۇكۇر ـ سانا ئېيتقىن.

مەلىكە نەفىسە بۇ سۆزلەردىن رىغبەتلىنىپ، خۇش تەبەسـ-سۇم بىلەن شاهزادە نەۋرۇز تامان قەدەم باستى ۋە هال ـ ئەهۋال سوراپ سوئال قىلدى:

ـــ ئەي يىگىت، قايسى چىمەننىڭ بۇلبۇلىسىز؟ ۋە قانداق قىسمەت شامىلىدا ئۇشبۇ تىلسىم باغقا كەلدىڭىز؟

شاهزادە نەۋرۇز زور غەيرەت بىلەن ئېسىنى يىغىپ، ئۆزد-

نى توختىتىپ، نام ـ ئەمەلى ۋە بارچە سەرگۈزەشتلىرىنى بايان قىلدى، ئاندىن قايتۇرۇپ سوئال قىلدىكى:

ـــ ئەي ئۇشبۇ چىمەنزارنىڭ گۈلى رەناسى، گۈزەللىك ئېلىنىڭ شاھبانۇسى، بۇ قانداق ئاجايىباتكىم لالەگۈللەر ئىچىنى ماكان تۇتۇپسىزلەر، لالە زارلىق بولسا پايانسىز چۆل ـ جەزىرە ئىچىدە يېيىلغان رەڭدار گىلەمدەك كۆكۈل ئاسمانلىرىنى ھەيـ ـرانلىق تۇمانلىرىدا پەردىلەپ يېتىپتۇ، ئاندا ئاجايىپ سىر ۋە غارايىپ ھېكمەتلەر پىنھان بولسا كېرەك؟ ئول سىر قۇلۇپلىرى ـنى ئېچىپ، كۆكۈل ئاسمىنىمنى روشەن قىلسىڭىز.

مەلىكە نەفىسە سىر تۇگۈنلىرىنىڭ ئالتۇن ئاچقۇچى مۇبا ـرەك لەۋلىرىنى ئۇشبۇ سۆزگە جارى قىلدى:

ـــ ئەي شاھزادە نەۋرۇز، دوستلىرىم نەچچە يىللىق تىلـ ـسىم ئۇيقۇنى تەرك قىلغان ھامان مەن ھەممىنى سەزگەن ۋە ئۇشبۇ سوئاللارغا مۇنتەزىر ئىدىم. قۇلاق سېلىڭكى پەرىلەر شاھزادىسى بىلەن ئادەمزات مەلىكىنىڭ ئارالىرىدا يىلتىز تارتـ ـقان مۇھەببەت كۈچىنىڭ يېگانە گۈلىمەن، ھۆسن ـ جامالىمـ ـنىڭ ئۇزلۇقىغا مۇناسىپ نەفىسە ئاتىم مەشھۇردۇر. ۋاقىتتىكى يېشىم ئون بەشكە يەتكەنىدى، ھەر تەرەپتىن كۆزلەر تىكىلدى ئەمما تىكىلگەن كۆزلەرگە غەزەپ تىكەنلىرى ئاتار ئىدىم، ۋەسلى گۈلنىھالىمدىن ئۈمىد قۇشلىرىنى قوغلار ئىدىم. تەنھالىقنى خالار ئىدىم، شۇنداق كۈنلەر دىۋىلەر شاھى ئىبلىس قولىنى سوزدى، مەن ئۇچۇن دىۋە ـ پەرىلەر ئارا ماجىرا بولدى، بىھىـ ـساب قانلار تۆكۈلدى، ئاقىۋەت سان جەھەتتە كەملىك قىلغان پەرىلەرگە مەغلۇبىيەت يۈزلەندى. ئامالسىز قالغان شاھ ئاتام مېنى ئۇستازى مەۋلانە يۈسۇپكە تاپشۇردى، ئۆزى جەڭگاھتا ھاياتىنى تامام قىلدى. مەملىكىتىمىز مۇنقەرز بولدى ئەمما مەۋلانە يۈسۇپ ئۇستاز ئىلىم ـ ھېكمەتكە بىيار كامىل ۋە پاراسەتلىك كىشى ئىدى، بىراق قېرىلىق كۈچ مادارىدىن ئايرىـ

غاچ نه مەملىكەتنى مۇنقەرزلىكتىن خالاس قىلالماي، نه ئاتامغا مەدەتكار بولالماي كۆپ قايغۇدا ئىدى. ئاقىۋەت ئاخىرقى كۈنلەرى مېنى ئۇشبۇ جەزىرىگە چۈشۈرۈپ، تىلسىمات بۆشۈكى لاله گۈلگه بەند قىلدى، مەخلۇقات كۆزىدىن پىنهان قىلدى. دىۋه مەلئۇنلار قولىغا چۈشۈپ خارلانماقتىن خالاس قىلدى، ئول هەزرەتكه بىيار تەشەككۈرۈم بار ئىدىكى بىلدۈرۈشكه پۈرسەت بولماي، ئۇ ئالەمگه سەپەر قىلدى، بۇنىڭغا بىرنەچچه يىل بولۇپ-تۇ، ۋاقىت بىز ئۈچۈن توختاپ قالغاندۇر. شۇ هالەتته نىجاتكا-رىمىزنىڭ قۇتبەخش قەدەملىرىگه تەلپۈنۈپ تۇرار ئىدۇق، ئۇشبۇ چاغ مۇندا يېتىپ كەلدىڭىز، دوستلىرىم سىزگه كۆرۈنمەكمنى ۋه بۇ تىلسىماتقا قەدەم قويمىقىڭىزنى ئىختىيار قىلدى، بىزگه دىدارلاشماق شۇ تەرىقىده نېسىپ بولدى.

شاهزاده نەۋرۇز خۇش بولۇپ دېدى:

— ئەي مەلىكه نەفىسه، دىدارلاشماق تەقدىر - قىسمىتى-مىزگه پۈتۈلمىشكەن، ئەمدى ئىختىيار قىلىڭكى باهارىستاندا بىر ئۆمۇر سائادەت تەختىنى بىلله ماكان تۇتقايمىز. مەلىكه نەفىسه دېدى:

— ئىختىيار تىزگىنى قولۇمدا ئەمەس، ئۇشبۇ تىلسىماتقا بەندمەن، تىلسىمات يوق بولمىغۇچه بىزگه سائادەت تەختىڭىزده بىلله بولماق نېسىپ بولماس.

— بەلكىم بۇ تىلسىماتنى يوق قىلماقنىڭ يولى باردۇر،

— دېدى شاهزاده نەۋزۇز ئىشەنچ بىلەن، — ۋىسال بەختىدىن ئۇمىدۋارمەن.

— تىلسىمات ئاچقۇچى بىر قەدىمي ئود سازىدۇر، — دېدى مەلىكه نەفىسه، — ئۇنىڭ مەن بىلەن بىر كۈن، بىر سائەتته دۇنياغا كەلگەن بىر شاهزادىنىڭ نامىغا پۈتۈلگەن تىلسىم خەزىنىده ئىكەنلىكى، ئۇنى تاپقان ۋه ساداغا كەلتۈرۈشكه مۇيەسسەر بولغۇچىلار بىزنى بۇ تىلسىم بەندلىكىدىن خالاس قىلىدىغىدەك

نىلا ماڭا ئايان، قالغىنى ماڭا ھەم قاراڭغۇ، ئەگەر شۇ سازنى تاپقان ۋە ساداغا كەلتۈرگەن بولسىڭىز بىزنى نىجاتلىققا ئېرىشتۈرۈپ، ئۆزىڭىز ھەم ۋەسلى گۈلنىھالىمدىن مۇراد گۈلچېچەكلىرىنى ئۈزەرسىز.

— ئەي دىلئۇزارىم، — دېدى شاھزادە نەۋرۇز خۇش بولۇپ، — ئەجدادلىرىم تىلسىم خەزىنىدە بىر ئود سازى قالدۇر-غانىكەن، ئۇنىڭ نى مەقسەتتە قالدۇرۇلغىنىدىن بىخەۋەر ئىدىم، ئەمدى بىلدىم، تىلسىمات ئاچقۇچى شۇدۇر، ئىشلىرىمىز ئاساندۇر.

شۇ ۋاقىت يىراقلاردىن تۈرۈلۈپ - تۈرۈلۈپ كېلىۋاتقان قاپقارا بۇلۇت - تۇمانلار كۆرۈندى، مەلىكە نەفىسە ئىزتىراپىغا چۈشۈپ:

— ئەي شاھزادەم، مۇندا تېز ئايرىلىڭ، كۆرگەن ۋەبىلگىنىڭىزنى كۆڭۈل ساندۇقىڭىزدا سىر قىلىپ ساقلاڭ، دېۋىلەر شاھى تېخى ھايات ئىكەن، ئۆزۈمنى ئاشكارا قىلغان ئۈشبۇ چاغ ئۇ مېنى كۆردى، سىر - ئەسرارىمدىن خەۋەردار بولدى، تېزرەك مەملىكىتىڭىزگە قايتىڭ، مەن ئەمدى يەنە تىلسىم بۆشۈكىدىن ئامانلىق تاپاي.

ئارقىدىنلا ئۇ ۋە باشقا ھۆر - پەرىلەر كىچىكلەپ - كىچىكلەپ ئاخىر لالە گۈللەر قوينىغا بەند بولدى، لالە گۈللەر تۈگۈلۈپ غۇنچە بولدى، شاھزادە نەۋرۇزنى بىر قۇيۇن چىقىپ يىراقلارغا ئۇچۇرۇپ كەتتى، ئۇ بىر پىنھانغا جايلىشىپ، ئۆتكۈر كۆزلىرى بىلەن لالەزاردا نى ئىشلار يۈز بېرىشىنى كۆزىتىپ ئولتۇردى.

شۇ ۋاقىت قارا بۇلۇت - تۇمانلار لالەزارلىق ئاسمىنىغا كېلىپ توختىدى، ئارىسىدىن بەدھەيۋەت، بەتبەشىرە دېۋە مەلئۇنلار چىقىپ يەر يۈزىگە چۈشتى، شۇ ھامان لالەزار شارىسمان بىر مەۋجۇتلۇق ئىچىگە بەند ھالىتىدە يەر يۈزىدىن كۆتۈرۈلۈپ

تىنىمسىز پىرقىراشقا باشلىدى، دۇنيا قورشاپ تۇتماق قەستىدە كۆپ ھەربىرىت قىلدىيۇ ئىمكانى بولمىدى، ئاخىر گۈمبەز چوڭلۇقىدا گۈرزە - ئومۇتلار ۋە ئاجايىپ زور قىلىچ - پالتىلار بىلەن ھۇجۇم قىلدى، شارسىمان مەۋجۇتلۇق يىرىلمىدى، بەلكى قىلچىلىك كار قىلمىدى، دۇنيا ئۆيدەك - ئۆيدەك تاشلارنى ئاتقانىدى، قاتقىپ كېتىپ ئۆزلىرىگە زەخىم يەتكۈزدى.

يەنە بىر چوڭ قارا بۇلۇت كېلىپ توختىدى، ئىچىدىن بوي- بەستى مىسلى بىر تاغدەك، ئاتەش كۆزلۈك بىر دۇنيا چىقىپ، يەر يۈزىگە چۈشتى. بارچە دۇنيا ئۇنىڭ ئاياغلىرىغا باش قويدى. ئول دۇنيا لەنىتىنىڭ ئالىقىندا سىرىق يۈزلۈك قىزىل چاچلىق، قىزىل كۆزلۈك، يالاق ئېغىز زەر تاجلىق بىر دۇنيا زەر تەخت ئۈستىدە ئولتۇرار ئىدى.

ئۇنىڭ پەرمانى بىلەن چوڭ دۇنيا شارسىمان تىلسىم قورغانغا پەنجە ئۇردى، تىلسىم قورغان يەرگە ئۆرۈلۈپ، قاتقىپ چىققاندەك چە كۆك قەھرىگە ئۆرلەپ ھايالسىزلا كۆزدىن يىتتى، دۇنيا قارىشىپ قالدى. بىر چاغدا ئاقار يۇلتۇزدەك ساقىپ چۈشۈپ، نەچچە يۈزلىگەن دۇنىنى يەرگە چاپلىۋەتتى، قالغان دۇنيا مەلئۇندىلار ھەرتەرەپكە قېچىشتى، دۇنيا شاھى يەنە چوڭ دۇنىگە ئەمر قىلدى، چوڭ دۇنيا ئۇنى زەر تەخت بىلەن زېمىنغا قويۇپ، شارسىمان تىلسىم قورغاننى قوش قوللاپ تۇتۇپ، توپ كۆتۈرگەنچە كۆتۈرۈپ ئېلىپ ماڭدى، ئاندىن بارچە دۇنيا يەنە قارا بۇلۇتلار قوينىغا كىرىپ، كەلگەن يولىغا يۈرۈپ كەتتى.

شاھزادە نۇرۇز بولسا ھەسرەت - نادامەتلەر ئىچىدە دىلى غەملىك، كۆزلىرى نەملىك بولۇپ، مەملىكتى يولىغا راۋان بولدى، نەچچە كۈنلەر يول يۈردى، مول يۈردى، ئاخىر بىر كۈن ئۆز شەھىرىنىڭ دەرۋازىسىغا يەتتى.

كۆردىكى شەھەر خەلقى قارا كىيىنىپ، مۇسىبەت قايغۇسىدا يۇرۇپتۇ ئەمما ئۇنى كۆرمەك ھامان بارىنىڭ چېھرى شادلىق-

تىن پارلاپ، قايغۇ تۇمانلىرى تارقىلىپ كەتتى، قارىلىق كە-
يىملىرىنى يىرتىپ سەكپارە قىلدى، ئوردىغا بېرىپ بىلدىكى
ئۆزى ئۇزۇنغىچە يوقاپ كەتكىنى ئۈچۈن مەملىكەت خەلقى ماتەم
قايغۇسىغا چۆمگەن، قايتىپ كەلگىنىدە بولسا بارچىسىنىڭ دىلى
ئاپتاپ مىسالى ئېچىلىپ، زەررىچە غەم ـ قايغۇسى قالمىغان-
كەن.

شاھزادە نەۋرۇز تىلسىم خەزىنىگە كىردى، ئود سازىنى
ئېلىپ چىقتى، خاس قەسىرگە كىرىپ، ئارامىلىق تەختىگە چە-
قىپ، ئاندىن ئود سازىنى ئۆرۈپ ـ چۆرۈپ قاراشقا باشلىدى.
سىر ـ ھېكمىتىنى بىلمەك بولدى ئەمما چارچاپ قالغىنى ئۈچۈن
ئۈيقۇ لەشكىرىگە ئەسىر بولدى، قانچىلىك ئۇخلىغىنى نامەلۇم،
بىر ۋاقىتلار ئۇ قاتتىق سىقىلىشتىن چۆچۈپ ئويغاندى، غايەت
زور بىر قارا قول چاڭگاللاپ ئېلىپ كېتىۋېتىپتۇ، قۇتۇلۇش
تەدبىرىنى ئويلاپ بولغۇچە ئاجايىپ زور بىر ئوردا ئىچىگە تاشلان-
دى. ئوردا ئاجايىپ ئېگىز قارا تاش سېپىل بىلەن قورشالغان
ۋە ئىچىدە قارا ئىس ـ تۇمانلار لەيلەپ تۇرغان بىر مۇدھىش
جاي ئىدى. شاھزادە نەۋرۇز كۆردىكى ئۇدۇلدىكى زەر قەسىر
ئىچىدىكى زەر تەخت ئۇستىدە سېرىق دېۋە شاھ غادىيىپ ئولتۇ-
رۇپتۇ، خىلمۇخىل بەدھەيۋەت، بەدسۇرەت دېۋە ئۆمەرالىرى
ئىككى يانداا سەپ تارتىپ تۇرۇپتۇ.

شاھزادە نەۋرۇز بىر قولنى قىلىچ سېپىغا قويغىنىچە زەر
قەسىر ئىچىگە قەدم باستى، دېۋە شاھ سورىدى:

ـــ ئەي ئادەمزات، بۇ يەرگە نېمە سەۋەبلىك كەلتۇرۇلگە-
نىڭنى بىلەمسەن؟

ـــ ئەي لەنىتى، ـــ دېدى شاھزادە نەۋرۇز غەزەپ بە-
لەن، ـــ سېنىڭ شۇم نىيىتى، سۇيىقەستلىرىڭنى مەن نېمە
بىلەي.

دېۋە شاھ ئاغزى ـ بۇرنىدىن قەھر ـ غەزەپ ئوت ـ

تۇتەكلىرىنى پۈركۈپ توۋلىدى:

— ئەي ئادەمى نادان، بىر پەنجە ئۇرسام خاك - تۇپراققا قوشۇلۇپ كېتەرسەن، شۇ ھالىڭغا نى سەۋەبلىك ماڭا ھاقارەتلىك سۆزلەرسەن، خەير، ماڭا ھاجىتىم بار، بولمىسا رەھىم قىلماس ئىدىم، ئىككى يالماپلا خامتالاش قىلىپ يۇتار ئىدىم.

شۇ چاغ ئۇنىڭ قول ئىشارىسى بىلەن بىر دىۋە نەچچە ئود سازىنى ئېلىپ كەلدى، دىۋە ئۇنى قولىغا ئېلىپ دېدىكى:

— ئەي ئادەمزات، مەلىكە نەفىسە بىلەن قىلىشقان سۆزلىرىڭ يەر يۈزىگە ئەۋەتىلگەن جاسۇسلىرىمىز ئارقىلىق بىزگە يەتتى، ئۇلارنىڭ كۆز - قۇلىقىدىن يەر ئاستىدىكى قۇرت - قوڭغۇزلارمۇ ۋە ئۇلارنىڭ ئاجىز تىۋىشلىرىمۇ قېچىپ قۇتۇلالماس ئىدى، نەچچە كۈنلۈك نېرىدا بولغان سۆزلەرنىمۇ ئېنىق ئاڭلاپ بىلەر ئىدى. شۇ سەۋەبلىك بىز ئود سازى بىلەن سېنى مۇندا كەلتۈردۇق، ئودنى ساداغا كەلتۈرمەك سەن ۋە مەلىكىگىلا خاس ئىكەن، ئۇشبۇ ۋاقىت ئول سازىنى ساداغا كەلتۈرگىن، مەلىكە نەفىسەنى تىلىسىم بەنددىن خالاس قىلغىن، بەدىلىگە ھەر-نە تەلىپىڭ بولسا بەجا كەلتۈرۈپ، خالىساڭ يەتتە ئىقلىمغا شاھ قىلاي، خالىساڭ يەتتە ئىقلىم شاھلىرىنىڭ مۈلكىنى بىر خەزىنەڭگە جەم قىلاي.

شاھزادە نەۋرۇز ئودنى قولىغا ئالدى، تېرىقتەك ئالماس پارچىلىرى بىلەن تىزىپ ھاسىل قىلىنغان «يا شاھزادە نەۋرۇز، يا مەلىكە نەفىسە» دېگەن بىر جۈملە ھەرپ ئاندا زاھىر ئىدى. دىۋە شاھ دېدى:

— ئەي ئادەمزات، قېنى ئىشىڭغا مەشغۇل بولغىن.

شاھزادە نەۋرۇز نى قىلارىنى بىلمەي ئىككىلىنىپ تۇرار ئىدى، قۇلاق تۇۋىدە مەلىكە نەفىسەنىڭ: «ئود سازىنى ساداغا كەلتۈرۈڭ، تىلىسىم بۆشۈكتىن ئازاد بولاي، ئەمما تىلىسىم قور-

غان بەربات بولغۇچە توختىتىمىڭ، ماڭا خەۋپ يەتمەس.»

شاھزادە نەۋرۇز ئود سازىنىڭ ئالتۇن تارىغا بارماقلىرىنى قويدى، تاغ ـ تاشلارنى سىمابتەك ئېرىتىپ، يەر ۋە كۆكنى لەرزىگە سالغۇدەك ئاجايىپ بىر ساداغا كەلتۈردى. شۇ ھامان قارا تاش سېپىل ۋە ئوردا ـ قەسىر گۈمۈرۈلۈپ چۈشتى ۋە بىر تەرەپتىن تىلسىم قورغان كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئول شارسىمان قورغان ئىچىدە لاله گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ، گۈل پورەكلىرى ئىچىدىن ھۆر قىزلار چىقىپ كەلمەكتە ئىدى. بارچىنىڭ ئىچىدە گۈزەللىك مەملىكىتىنىڭ شاھبانۇسى مەلىكە نەفىسە يۈلتۈزلار بەزمىسىدىكى تولۇن ئاي مىسالى ئايان بولدى.

شاھزادە نەۋرۇز خۇش بولۇپ قولىنى يىغدى، يەنە داۋام قىلسا تىلسىم قورغانمۇ ۋەيران بولىدىغىنىنى سەزدى، جاھانغا زىلزىلە سالغان مۇزىكا ئاۋازى چىپىدە توختاپ قالدى.

شۇ ۋاقىت ئوردا خارابىسى ئىچىدە دىۋە شاھ مەلئۇن ئۆمىلەپ چىقىپ دېدى:

ــ ئەي ئادەمزات، ئەمدى يەنە بىر مەرتىۋە ساداغا كەلتۈرگىن، مەلىكە نەفىسە تىلسىم قورغاندىنمۇ خالاس بولسۇن.

ئەمما، مەلىكە نەفىسە تىلسىم قورغان ئىچىدە تۇرۇپ، تەن كۈچىنىڭ نازۇك نىھالى بىر جۈپ قولىنى سۇنۇپ: «ئەي نىجاتكار ، ــ دېدى شاھزادە نەۋرۇزغا، ــ دىۋە مەلئۇنىنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالما، ئودنى ماڭا تاشلاپ بەرگىن، كېرەك بولسا ئۇنىڭ خاسىيىتى بىلەن قالغان تىلسىم بالاسىدىن ئۆزۈم خالاس لىق تاپارمەن.» دىۋە شاھ توۋلىدى:

ــ ئەي ئادەمزات، ئۆز جېنىڭنى ساقلىماق كويىدا بولغىن، ئۆز بەختىڭنى كۆزلىگىن، مەن دېگەنچە قىلغىن، ئاندىن خالىساڭ يەتتە ئىقلىمغا شاھىنشاھ قىلاي، خالىساڭ يەتتە ئىقلىم خەزىنىسىگە ئىگە قىلاي، يەنە خالىساڭ بىر مەلىكە نەفىسەدىن ئۆزگە جىن ۋە پەرى، دىۋە ۋە ئادەمزات ئەللىرىنىڭ بارچە

مەلىكىلىرىنى كېنىزىكىڭ قىلىپ بېرەي. . .

ئاندا مەلىكە نەقىسە تەلمۇرۇپ، شېرىن سۆخەندان لەۋلىرىدىن سۆز ئۇنچىلىرى تۆكتى:

— ئەي شاھزادە نەۋرۇز، دۇنيا مەلئۇن سۆزىگە كىرسىڭىز ئۆمۈرلۈك پۇشايماندا قالارسىز، ئول لەنەتكار ۋەدىگە ۋاپا قىلماس، ئود سازىنى ماڭا تاشلاپ بېرىڭ، ئاندىن ئۆزىڭىزنى ياقىغا ئېلىڭ، بولسا تىلسىم قورغانىمغا كىرىڭ، ھەرنە كۆرسەڭ ئور-تاقلىشارمىز.

شاھزادە نەۋرۇز دەرھال ئودنى تىلسىم قورغانغا ئاتتى، دۇنيا شاھ لاچىن مىسالى ئود سازىنى تۇتۇۋالماقتا قەست قىلدى. ئەمما ئۇلگۈرمىدى، ئۇ ئاقار يۇلتۇزدەك بېرىپ مەلىكە نەقىسە-نىڭ نازۇك قوللىرىغا چۈشتى، شاھزادە نەۋرۇز ئۆزى ھەم قورغانغا ئېتىلدى ئەمما ئارىدا دۇنيا كېلىپ توسۇق بولدى.

دۇنيا شاھ قەھر ـ غەزەپ بىلەن توۋلىدى:

— ئەي ئەقىلسىز، ياخشىلىق ۋەدە قىلسام قۇلاق سالمىدىڭ، پەرمانىمغا زىت ئىش قىلدىڭ، ئەمدى شۇنداق جازا بېرەيكى تا قىيامەتكىچە تارتقان ئازابلىرىڭ بۇرنۇڭدىن تېمىپ تۇرسۇن.

ئاندىن جاللات دۇنيا ئەمر قىلدى: «ئۇنى تۇتۇپ دوزاخ ئازابىغا مەھكۇم قىلىڭلار» دەپ.

بىراق شاھزادە نەۋرۇز تۇتۇق بەرمەي مىسران قىلىچىنى غىلاپتىن سۇغۇرۇپ قول سوزغانىڭ قولىنى، يېقىن كەلگەنىڭ بېشىنى كەستى، باھادىرلىقى بىلەن دۇنيا ئىچىگە ۋەھىمە ئوتى چاچتى. دۇنيا ئەمدى ياراغلىرىنى ھازىرلاپ باراۋەر ھەر تەرەپتىن ھۇجۇم ياسىدى. شاھزادە نەۋرۇز خاسىيەتلىك قىلىچ ۋە جاسارىتى بىلەن كارامەت جەڭ قىلدى. ئاقىۋەت شاھزادە نەۋرۇزغا زەخىم يەتكۈزەلمىگەن، بەلكى ئۆزلىرى كۆپ تالاپەت كۆرگەن دۇنيا ئۆزلىرىنى ياقىغا ئېلىپ، بارچىسىدىن كاتتا

قارا دۇنىنى جەڭگە چىقاردى. شاھزادە نەۋرۇز ھەم تەمتىرىمەس-تىن قارا دۇنىنىڭ پۇتلىرىغا قىلىچ ئۇردى، ئاجايىپ ئىشكى قارا دۇنىنىڭ تىرنىقىچىلىك يوق ئالماس قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ، ئۇنىڭ پۇتلىرىنى چورتلا ئۇزۇپ تاشلىدى. قارا دۇە قولىدىكى تاغدەك زور ئومۇتىنى ئۇرۇشقا پۇرسەت بولمايلا ئالدىغا دۇم چۇشتى، شاھزادە نەۋرۇز چاققانلىق بىلەن ئۆزىنى ياقىغا ئالدى، نەچچىلىگەن كىچىك دۇنىلەر قارا دۇنىنىڭ زەر تاغدەك تېشى ئاستىدا قېلىپ يانجىلىپ كەتتى، قارا دۇە ھەم قانلىرى دەريا-دەك ئۆركەش ياساپ ئېقىپ - ئېقىپ، ئاخىر جېنى ھەم جەھەن-نەم سەپىرىگە ئاتلىنىپ كەتتى.

دۇە شاھ شاھزادە نەۋرۇزنى سەل چاغلىغىنىدىن ئەپسۇس-ئادامەت چېكىپ، تىلىنى سېھرىي - ئەپسۇنغا جارى قىلدى، ئاغزىدىن ئوت ۋە زەھەرلىك تۇتەك ئېتىلىپ چىقىپ شاھزادە نەۋرۇزغا پۇركەلدى، شاھزادە نەۋرۇز ئاق ئالتۇن قالقىنى بىلەن ئۆزىنى ھىمات قىلدى، پۇركەلگەن ئوت ۋە تۇتەك قالقانغا تېگىپ ئارقىغا ياندى - دە، دۇە - شاھنىڭ ساقال - بۇرۇتلىرىنى كۆيدۇردى، قېشىدىكى بىرقانچە ئۆمەرالىرىنى جېنىدىن جۇدا قىلدى. دۇە شاھ جان ئاچچىقىدا ئاجايىپ سەت بىر ئاۋازدا نالە-پەريات قىلغانىدى، ئارقىسىدا بىر قىزىل تۇتەك پەيدا بولۇپ، تۇتەك ئىچىدىن ئەپت - بەشىرىسى قورقۇنچلۇق بىر قېرى دەللە پەيدا بولدى ۋە ئەپسۇن بىلەن دۇە شاھنىڭ چاچ - ساقاللىرىدىن-كى ئوتنى يوق قىلىپ، شاھزادە نەۋرۇزغا ئېتىلدى، ئۇنىڭ قوللىرى ئارىدەك، تىرناقلىرى بىگىزدەك ئىدى، شاھزادە نەۋ-رۇز ئۇنىڭغا ھەم ئەجەل شەربىتى ئىچكۈزمەككە ھازىرلانغانىدى دەللە قىزىل تۇتەك بولۇپ كېلىپ، شاھزادە نەۋرۇزنى ئورىۋال-دى، كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە شاھزادە نەۋرۇز تاش ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالدى.

قېرى دەللە ئەسلىگە يېنىپ دۇە شاھقا دېدى:

— ئەي سېرىق دۆڭە شاھ ئوغلۇم، ئول ئاپەتنى ۋاقتىدا يوقلۇق ئالەمگە ئۇزاتماي، ئۆزۈڭگە شۇنچە جاپا قىلدىڭ، ئەمدى ھەر ئىشتا ئېھتىيات قىلكى قايتا ئەپسۇس - نادامەتتە قالما.

— ئەي بۆزرۇكۋار ئانا، — دېدى دۆڭە شاھ كۈچۈكلۈ - نىپ، — تەلىمىڭ ئەقلىمگە قۇۋۋەت بەرگۈسى، ئەمدى شۇنداق تەدبىر قىلكى، ئول تىلسىم قورغان بۇزۇلسۇن، مەلىكە نەفىسەگە ئېرىشەي. جادۇگەر دەللە دېدى:

— ئەمدى ئۇنىڭ ۋەسلى ئۈمىدىدە بولما، تىلسىم قورغا-نىڭ ئاچقۇچى ئىچىدە، ئۇنىڭسىز مەقسىتىڭ ۋۇجۇدقا چىقماس، قورغاننى سېھرىي - ئەپسۇن بىلەن يەر ئاستىغا بەند قىلايلى، تا قىيامەتكىچە ئاندا تۇرسۇن، قايغۇ - نادامەت ياشلىرىنى ئۆچىلىك، پۇشايمان ۋە ھەسرەتنى ئۇزۇقلۇق قىلىپ ياشىسۇن، ساڭا ئۆزگە پەرىلەر ئىقلىمى ۋە جىنلار قوۋمىدىن ۋە ئادەمزات ئارىسىدىن ساھىبجامال گۈلبەدەنلەرنى كەلتۈرەيلى، ئىشرەت بەزمىسىنى ئۇلار بىلەن قىزىتقىن.

— ئەي جادۇگەرلەرنىڭ سەردارى، — دېدى دۆڭە شاھ، — سۆزلىرىڭ ئورۇنلۇق ئەمما زامانىمىزدا مەلىكە نەفىسە مە-سالى گۈزەل نازىنىندىن يەنە بىرى تېپىلماس ئىدى، ئۇنى كۆزۈمدىن نېرى قىلماققا رايىم يوق، تىلسىم قورغان بىلەن مۇندا تۇرىۋەرسۇن، بىز ئۆز ئىشىمىز بىلەن بولۇۋېرەيلى.

— خەير، يەنە ئۆز بىلگىنىڭچە ئىش قىل، — دەپلا جادۇگەر دەللە قىزىل تۇتەككە ئايلىنىپ كۆزدىن يوقالدى.

شۇ چاغ تىلسىم قورغان ئىچىدە ئاجايىپ يېقىملىق ئود ساداسى ياڭراپ، بارغانسېرى ئەۋجىگە چىقتى، دۆڭە شاھنىڭ ئاياغ ئاستىدىكى زېمىن تەۋرەپ يېرىلدى، ئۇنى بېلىگىچە يۇتتى، ئارقىدىن ئاسمان كۆمتۇرۇلۇپ، يەر ئۆڭتۇرۇلگەندەك ئاجايىپ دەھشەتلىك سادالار ياڭراپ، ئود ساداسى توختىدى، ھەممە تە-رەپنى ئاق تۇتەك پۇركەنجىلىدى، بىر چاغلاردا ئاق تۇتەكلەر

تارقاپ، دۇە شاھ ھوشىنى تاپتىدە بىرلا كۈچىنىش بىلەن يەر يۈزىگە چىقىپ كۆردىكى تىلسىم قورغاندىن ئىزنە يوق، شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمى ھەم كۆرۈنمەس. قاتتىق ئاھ تارتىپ توۋلىدى:

— ئەي دۇنيادار، ئەي باھادىرلىرىم، قېنى سىلەر، مەلۇ- كە نەفىسە بىلەن پەرىلەر، تاشقا ئايلاندۇرۇلغان ئادەمزاتنى ئۇ- لىپ قېچىپتۇ، دەرھال قايدا بولسا تۇتۇپ كېلىڭلار.

شۇ ھامان خارابلىكلەر ئىچىدىن ۋە ئەتراپتىن پارچە - پۇرات قارا بۇلۇتلار كۆتۈرۈلۈپ، ھەر تەرەپكە تۇرۇلۇپ - تۇرۇ- لۇپ ئۇچۇپ كەتتى، ئاسمان يۈزىنى قۇتراپ يۇرگەن قارا بۇلۇت- لار قاپلىدى ئەمما بىر چاغلاردا بىر - بىرلەپ قايتىپ كېلىش- تى، ھېچبىرىدىن دۇە شاھنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب كەلمىدى، دۇە شاھ غەزەپ ئاچچىقىدا تىپىرلاپ قالدى.

ئەلۋەتتە، مەلىكە نەفىسە شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاشقا ئايلى- نىپ قالغىنىنى كۆرۈپ، سەۋر - تاقەت چەشلىرى كۆيۈپ كۈل بولغان ۋە ئود سازىنى ساداغا كەلتۈرۈپ، ئاخىرى تىلسىم قور- غانىنى يوق قىلغان، ئازادلىققا ئېرىشكىنىدىن كېيىن شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمىنى كۆتۈرگىنىچە كېنىزەكلە- رى بىلەن كۆككە پەرۋاز قىلىپ، ئۆزلىرىنى ياقىغا ئالغانىدى. ئۇلار بار ئىمكانىچە تېز ئۇچۇپ، بىر ئېگىز تاغ چوققىسىغا قوندى، ئاندا ئارقىسىدىن تۇرۇلۇپ - تۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان قارا بۇلۇت، تۇمانلارنى كۆردى - دە، دەرھال ئۆزلىرىنى پىنھانغا ئالماق كويىغا چۈشتى ۋە شۇ ھالدا تاغ باغرىدا بىر چوڭ غارنى كۆردى.

مەلىكە نەفىسە كېنىزەكلىرى بىلەن دەرھال غارغا كىردى، شۇ ھامان بېشى گۈمبەزدەك ۋە پۇتلىرى چىنارداەك بىر بەتبەشە- رە، بەدھەيۋەت ئۆمۈچۈك پەيدا بولۇپ، غار ئاغزىنى قاتمۇقات تور تارتىپ پەردىلەپ ئالدى.

مەلىكە نەپسە ۋە كېنىزەكلەر بۇنى كۆرۈپ، ۋۇجۇدلىرى تىترەپ توختىدى، ۋەھىمىگە چۆمۈپ قالدى.

ئۇلار شۇ ھالدا بىر مەزگىل غار ئىچىدە تۇردى، ئاندىن دىۋىلەرنىڭ كەتكىنىگە كۆز يەتكۈزۈپ، چىقىپ كەتمەككە تەرەد- دۇت قىلىپ، كېچىشكە چۈشتى، — ئول جانىۋار بەتبەشىرىنى قانداق بىر تەرەپ قىلۇرمىز، تور پەردىلىرى ۋە زەھەرلىك پەنجىلىرى بىلەن يولىمىزنى توراپتۇر، بىر تەدبىر بىلەن ئول بالادىن ھەم خالاسلىق تاپساق، — دەپ.

ئەمما، ھېچبىرىنىڭ ئەقلى ئول بالادىن قۇتۇلماق تەدبىرىگە يەتمىدى، شۇ سەۋەبلىك ھەممىسى جىمىپلا قالدى، ھېچبىرىدە قارىغان كىشىنى شۇركۈندۈرىدىغان ئول بەتبەشىرە زەھەرلىك ھاشاراتقا تاقابىل بولغۇدەك رىغبەت يوق ئىدى.

شۇ چاغ غار ئىچكىرىسىدىن ئاجايىپ ھەيۋەتلىك بىر ئاۋاز كەلدى، — ئەي پەرىلەر، بۇ غاردىن چىقىپ كەتمىكىڭلار بەسى مۇشكۈل ۋە خەتەرلىك، قورقماستىن بۇيان كېلىڭلار.

مەلىكە نەپىسە كېنىزەكلىرىنى باشلاپ، تەۋەككۈل قەدىمە- نى ئاندا باستى، بىر سەيناغا چىقىپ قالدى، ئۇدۇلىدا بىر جۈپ ئوت شارچىسى مۇئەللەق تۇرۇپتۇ.

ئۇلار يەنمۇ ئالدىغا بېرىپ كۆردىكى ئوت شارلىرى ئەسلى قوش مۇڭگۈزلۈك، كۈل رەڭ يۈزلۈك، مايمۇن تەلەتلىك، پۇتۇن تېنىنى كۈل رەڭ موي قاپلىغان بىر غەلىتە مەخلۇقنىڭ كۆزلىرى ئىكەن.

ئۇنى كۆرۈپ پەرىلەر يەنە بىر شۇركۈنۈپ توختىدى، چۈنكى ئول مەخلۇقاتنىڭ جىنلار شاھىنىڭ ئوغلى ئىكەنى ئۇلارغا ئايان- دى، ئىلگىرى ئۇمۇ مەلىكە نەپىسە كويىدا كۆپ ئاۋارە بولغان- دى، ئويلاشتىكى: «بۆرىدىن قېچىپ، يولۋاسقا دۇچ كەپتۇق» ، — دەپ.

— ئەي ھۆر - پەرىلەر، — دېدى جىنلار شاھزادىسى

كۈلۈپ تۇرۇپ، ـــ مەندىن ئەندىشە قىلماڭلار، قول - پۇتلىرىم بەندتە، ئەركىنلىكتىن مەھرۇممەن.

پەرىلەر يەنمۇ يېقىنلاپ كۆردىكى جىنلار شاھزادىسىنىڭ پۇت - قوللىرىغا سىھىرلىك زەنجىر - كىشەنلەر چۈشكەن ۋە ئاستىدىكى غەلىتە بىر تەختكە چېتىلغانىدى. مەلىكە نەپىسە سورىدى:

ـــ ئەي جىنلار شاھزادىسى، قۇدرىتىڭ دېۋە - پەرى ۋە جىنلار ئىقلىمىنى زىلزىلىگە سالار ئىدى، كارامەتتە تەڭداشسىز ئىدىڭ، نى سەۋەبلىك بۇ ھالغا كېلىپ قالدىڭ. جىنلار شاھزادىسى دېدى:

ـــ جادۇگەر دەللە ئەھمەر بىلەن ئارىمىزدا بىر ئاداۋەت بار ئىدى، قاتتىق جەڭلەر بولۇپ، دەللە ماڭا غالىب كېلەلمەي، ئاخىر ئول مەخلۇقات ئۆمۈچۈكىنى ئىشقا سالدى، ئۇنىڭ تىلسىم تورىغا گىرىپتار بولدۇم، مۇندا كەلتۈردى، ئاقىۋەت ئۇشبۇ ھالدا بەند بولدۇم، غار ئول كاساپەت ئۆمۈچۈكىنىڭ جايى ماكانىدۇر. مەلىكە نەپىسە سورىدى:

ـــ ئۇشبۇ غاردىن ساق - سالامەت چىقىپ كەتمەكنىڭ يولى بارمىدۇر؟

ـــ قولۇڭدىكى ئود سازىنى ساداغا كەلتۈرگىن، ـــ دېدى جىنلار شاھزادىسى، ـــ ئۇنىڭ سىھىرلىك كۈي - ناۋاسىدىن ئۆمۈچۈك مەست بولۇپ ئۇيقۇغا كېتەر، شۇ پۇرسەتتە ئىككى كۆزنى چەنلەپ بىرلا ۋاقىتتا ئىككى تال ئوق ئۇزسەك جېنىدىن جۇدا بولغۇسى، مۇندا ئامان - ئېسەن چىقىپ كېتىش ئاندىن نېسىپ بولغۇسى.

مەلىكە نەپىسە دەرھال ئودنى ساداغا كەلتۈردى، ياڭرىغان كۈيىنىڭ مۇڭىدىن كېنىزەك پەرىلەر بىھوش بولۇپ تاغ ئورنىدا تەۋرىدى، غارغا بىر زىلزىلە چۈشتى، مەلىكە نەپىسە يەنمۇ زوق - شوق بىلەن كۈي - ناۋاسىنى ئەۋجىگە چىقاردى،

ئودتىن ئالتۇن نۇرلار چاقناپ، قاپقاراڭغۇ غار ئىچىنى روشەن قىلدى، شۇ ۋاقىت غار ئاغزىنى قامالللىۋالغان ئۆمۈچۈك مەست ـ مۇستەغرەق بولۇپ، تۆرەلمىشىدىن تا شۇ كەمگۈچە تۇنجى غەپلەت ئۇيقۇسىغا ئەسىر بولدى. مەلىكە نەفىسە ئود سازىدىن قولىنى تارتتى، شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش جىسمىدىن ئەپسۇن كار قىلماي، ئەسلى ھالىتىدە قالغان ئالتۇن كامان، كۆمۈش ئوقلىرىنى ئالدى ـ دە ئىككى تال ئوقنى كىرىچكە تارتىپ، تولۇن ئاي شەكلىدە كېرىپ، تەڭرىگە سىغىنىپ، ئۆمۈچۈكنىڭ كۆزلىرىنى نىشانلاپ قويۇۋەتتى، ئوقلار ۋىزىلداپ بېرىپ، كۆز- لىگەن نىشانلارغا قادالدى. ئۆمۈچۈك جان ئاچچىقىدا سەككىز ئايىغى بىلەن تاغنى قامالالاپ تەۋرەتتى، غار ئۇستى يېرىلىپ، تاغ گۈمۈرۈلدى، مەلىكە نەفىسە ۋە پەرىلەرگە كۆمۈلۈپ قالماق خەۋپى قاش بىلەن كىرپىك ئارىلىقىدا قالدى.

مەلىكە نەفىسە جان ئۈمىدىدە دەرھال ئودنى قولىغا ئېلىپ، ئالتۇن تارىدىن ئالتۇن نۇر چاقنىتىپ، ئاجايىپ مۇڭلۇق بىر كۈيگە باشلىراتتى، گۈمۈرۈلگەن تاغ ۋە تاشلار ئۇنىڭ بېشىغا تاقىشىپ دېگۈدەك لەيلەپ قالدى ۋە ئاخىر ئود ناۋاسى ئەرجىگە چىققاندا پارە ـ پارە بولۇپ، ھەر تەرەپكە تېرىقتەك چېچىلدى، ئالەم ـ جاھاننى چاڭ ـ توزان قاپلىدى، كۆزنى ئېچىپ بولماس ئىدى، چاڭ ـ توزانلارمۇ بىر تەرەپ بولغاندا مەلىكە نەفىسە كۆردىكى ئەتراپ زېمىننى نەچچە ئون گەز قېلىنلىقتا چاڭ ـ توزان، قۇم ـ شېغىل قاپلىغانىدى.

مەلىكە نەفىسە يەنە بىر بالادىن خالاس بولغىنىغا خۇش بولۇپ، ئودنىڭ ئالتۇن تارلىرىدىن قولىنى يىغدى، جاھانغا زىلزىلە سالغان كۈي چېچىلىپ توختىدى. مەلىكە نەفىسە ئاللاغا شۈكۈر ـ سانالار ئېيتىپ ئەمدىلا يۈرىكى ئىزىغا چۈشۈپ تۇرار ئىدى، شۇ ۋاقىت چاڭ ـ توزانلار ئارىسىدىن تۈيۇقسىزلا كۆزلـ- ـرىگە كۆمۈش ئوقلار قادالغان ئۆمۈچـۈك قەددىـى كـۆتۈردى،

چـاڭ ـ توزانلار توزۇپ ساماغا كۆتۈرۈلدى، ئۆمۈچۈك ئەمدى ئەسلىدىكىدىن نەچچە ھەسسە زور ۋە بەدھەيۋەت، بەد قىياپەتلىك ئىدى.

ئۇنى كۆرۈپلا مەلىكە نەفسەنىڭ تەنلىرى كۈز شامىلى سوققان ياپراق مىسالى تىترەپ توختىدى، ھوش تۇتىسى تەن قەپىسىدىن ئايرىلاي دەپ قالدى. ئۆمۈچۈك بولسا پۇراق سېزىمى بىلەن ئۇنىڭغا ھەملە قىلىپ كەلدى.

شۇ خەتەرلىك مىنۇتلار كۆك يۈزىنى بىر ئالغان چاڭ ـ توزانلارنى يېرىپ بىرى شۇڭغۇپ چۈشكەنچە ئۆمۈچۈككە تىغ ئۇردى، ئۆمۈچۈكنىڭ كىچىك بىر تاغدەك تېنى ئىككى پارە بولدى، جېنى جەھەننەمگە ئۇزىدى.

مەلىكە نەفسە ھوشىنى يىغىپ كۆردىكى ئۆمۈچۈك ئالۋاستىنى جەھەننەمگە يوللىغۇچى جىنلار شاھزادىسىدۇر.

ـــ ئەي پەرىلەر مەلىكىسى، ـــ دېدى ئۇ، ـــ مېنى بەندتىن خالاس قىلدىڭ، مەنمۇ سېنى ئۆلۈمدىن قۇتقۇزدۇم، بىر ـ بىرىمىزدە ياخشىلىق قەرزىمىز قالمىدى، ئەمدى مۇددىئايىم شۇكى، ساڭا مۇناسىپ خۇش سۈرەت ۋە خۇش قامەت بىر ھالغا كەلسەم، ئىختىيار تىزگىنىڭنى بەرسەڭ، تاج، دۆلىتىمنىڭ گۆھىرى، بەخت گۈلشەنىمنىڭ گۈلى رەناسى بىلىپ، ئۆمۈر-لۈك ۋاپادارىڭ بولسام.

ـــ ۋەسلىمدىن ئۈمىد كۈتمە، ـــ دېدى مەلىكە نەفسە ئۆزرە ئېيتىپ، ـــ گەپ ھۆسن ـ جامالدا ئەمەس، سەن كۆرۈپ تۇرغان تاش ھەيكەل مېنى بارچە تىلسىم بالاسىدىن ئازاد قىلغان بىر مەرد ـ باھادىر ئادەمزات ئىدى، جادۇگەر دەللە ئەھمەر ئۇنى شۇ ھالغا كەلتۈردى، بارلىقىمنى بىر ئۇنىڭغا بېغىشلاشقا ئەھدى قىلغانمەن، پەرىلەر رەسمىدە ئەھدىگە ۋاپا قىلماقتىن ئۇلۇغراق ئىش يوق. بار ئامال ـ ئىمكانىمچە ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرمەككە ھەرىكەت قىلۇرمەن، ئىختىيار تىزگە-

نىمىنى ساڭا تاپشۇرالماسمەن.

جىنلار شاھزادىسى قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ، ــ ھەيكەلنىڭ تىرىك ئىنسانغا ئايلاندۇرماق ئۈچۈن جادۇگەر ئەھمەرنىڭ قىزىل قېنى كېرەك ئەمما ئۇنىڭغا ئېرىشمەك بەتخىيالدۇر، قېنى ھەربىكەت قىلىپ كۆر، يا ئارزۇ بوستانلىرىڭدا گۈللەر ئېچىلغاي يا مۇشەققەت قۇيۇنلىرى ئۇنى خاراب قىلغاي، ئۇشبۇ ۋاقىت ئۆمۈچۈك بالاسىدىن قۇتۇلماق يولىدا ياخشى ھەمكارلاشقىنىمىز ھۆرمىتى سېنى ئۆز ئەركىڭدە قالدۇراي ئەمما يەنە بىر كۈنلەردە ماڭا دۇچ كەلسەڭ ئىختىيار تىزگىنىڭنى چاڭگىلىمغا ئالماي قويماسمەن، مېنىڭ قولۇمدىن ھېچكىمەرسە قۇتۇلغان ئەمەس. مەلىكە نەفىسە دېدى:

ــ ئۇمىدۋاارمەنكى بىر كۈنى ئەھمەر جادۇنىڭ قىزىل قانلىرىنى تۆكۈپ، سېھرىي ـ ئەپسۇنلىرىنى يوق قىلۇرمەن.

جىنلار شاھزادىسى خوشلىشىپ، تۇتەككە ئايلىنىپ غايىب بولدى، ئورنىدا ئۇ تاشلاپ كەتكەن شاھزادە نەۋرۇزنىڭ ئالماس قىلىچى قالدى، مەلىكە نەفىسە قىلىچنى ئالدى.

شۇ چاغ بىھوشلۇقىدىن خالاس بولغان پەرىلەر ئۇنىڭ ئەترا-پىدا ھازىر بولدى، مەلىكە نەفىسە دېدى:

ــ ئەي دوستلىرىم، ئەي ۋاپادارلىرىم، بۇ يەردە تۇرۇشۇرۇش خەتەرگە مۇپتىلا قىلىدۇ، مەسلىھەت قىلىڭلار، مۇۋاپىق بىر جايغا بارايلى، شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش جىسمىنى ئاندا پىنھان قىلىپ ئەھمەر جادۇنىڭ پېيىغا چۈشەيلى. پەرى قىزلارنىڭ دانىشمەنرەك بىرى دېدى:

ــ ئەي مەلىكە، ئانىڭىز رەھمەتلىكنىڭ پىر ئۇستازى بار ئىدى، دىلدار بوۋى ئاتلىق، ئۇنى سېھرىي ـ جادۇگەرلىكتە تەڭداشسىز دەر ئىدى، ماكانى كوھى ئاتەش چۆلىدە ئىمىش، ئاندا بارايلى، غەمخورلىققا مۇيەسسەر بولساق ئەجەب ئەمەس.

ــ ئەي ۋاپادارلىرىم، ــ دېدى مەلىكە نەفىسە، ــ

كوهى ئاتەش چۆلى ھەممىگە ئايان، ھەر قەدەمدە مىڭ ئەجەل قاپقىنى قۇرۇلغان چۆلدۇر، تۇپرىقى چوغلىنىپ ياتقان جايدۇر، بېرىشقا ئىختىيار يوقلار قىلىڭلار، ئىختىيار قىلغانلار بېرىڭلار، ھازىر بىزگە ئۇنىڭدىن ياخشىراق ئىلاج يوقتۇر.

تۆت يۈز پەرى بىر ئېغىزدىن ئېيتىشتى: ــ ھەرنە بولسۇن بىللە بولۇرمىز، سىزدىن ھەرگىز ئايرىلماسمىز.

ئۇلار ھەممىسى شامال چىقىرىپ تاش ھەيكەلنى ئۇچۇرۇپ، كوھى ئاتەش تەرەپكە راۋان بولدى، كۇرمىڭ مۇشەققەتلەر ئىچىدە بىر چىمەنزارغا يەتتى، چەت - ياقىسىغا كۆز يەتمەس ئىدى. شۇ يەردە ئارام ئالماق بولۇپ، تۆۋەنلىگەنىدى. چىمەنزاردىكى ھەرتال گىياھ بىرىدىن يىلان - چايانغا ئۆزگىرىپ مىغىلدىشىپ، ئۇلارغا نەشتەر سالماق قەستىگە چۈشتى، پەرىلەر ئارىسىدىن قىيا - چىيا كۆتۈرۈلدى، شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش جىسمى ئاندا تاشلىنىپ قالدى، پەرىلەرنىڭ ئۇنى ئۇچۇرۇپ مېڭىشقا ماجالى قالمىغانىدى.

شۇ ۋاقىت مەلىكە نەفسەنىڭ قولىدىكى ئود سازى ۋالىلداپ، نۇرلىنىپ كەتتى، ئۇنىڭ خاسىيىتىنى نامايان قىلىدىغان پەيت ئىكەنلىكىنى ھېس قىلغان مەلىكە نەفسە دەرھال ئۇنى ساداغا كەلتۈردى، ئود ساداسى جاھانغا زىلزىلە سالدى، يىلان - چايانلار مەست - مۇستەغرەق بولۇپ، ئاستا - ئاستا جىمىپ قالدى ۋە ئاخىر يېشىل چۆپ، ئوت - گىياھلارغا ئايلىنىپ قالدى.

ھاردۇق يەتكەن پەرىلەر ئەندىكىش ئىچىدە چىمەنزارغا قايتا پۈت قويدى، قورقىدىغان ئىش يۈز بەرمىدى، ئارام ئېلىشقاندىن كېيىن يەنە شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش جىسمىنى ئۇچۇرۇپ مېڭىشتى.

ئۇچتى، ئۇچتى، بىر چاغلار قارشى قىرغىقىغا كۆز يەتكۈسىز ئەزىم دەريانى دۇچ كەلدى، ئۇلار ئۇچۇشنى داۋام قىلىۋەر-

دی ئەمما دەریا ئاسمىندا كېتىۋاتقاندا تېپتىنچ ئېقىۋاتقان دەریا بىردىنلا دولقۇنلىنىپ ئىچىدىن ئەجدىها ۋە لەھەڭلەر، بەدھەيۋەت، بەتبەشىرە مەخلۇقاتلار ئېتىلىپ چىقىپ، پەرىلەرنى يۇتۇپ كەتمەك قەستىگە چۈشتى. پەرىلەر ئاللا ـ چۈقان كۆتۈرۈپ، پاراكەندە بولدى. مەلىكە نەفىسە دەرھال ئودنى مۇڭزارلىق بىر ساداغا ياڭراتتى، ئاسمان يۈزىنى قارا بۇلۇتلار قاپلاپ، سىمىلداپ يامغۇر تۆكۈلۈشكە باشلىدى. دەریا يۈزى ھەم تىنچلىنىپ سۇ مەخلۇقاتلىرى سۇ ئاستىغا چۆكتى، ئەمدى پەرىلەرنىڭ سەپىرى تىنچ داۋام قىلدى.

ئۇلار ئۇچتى، ئۇچتى، دەریا ئۈستىدىنمۇ ھالقىدى ئەمما ئوت يالقۇنلىرى ئاسمان ـ پەلەك كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان بىر دەشتى سەرايى ئەزىمگە دۇچ كەلدى، ئۇنىڭدىن ھالقىش بەسى مۇشكۈل ۋە خەتەرلىك ئىدى.

مەلىكە نەفىسە دەرھال يەنە ئود سازىنى مۇڭلۇق بىر پەدىگە سايراتتى، ئىلگىرىكىدىنمۇ، نەچچە ھەسسە ياخشىراق چالدى، ئاخىر ئاسماندا توپ ـ توپ قارا بۇلۇتلار پەيدا بولۇپ، گۈلدۈرما ـ ما گۈلدۈرلەپ، چاقماقلار چېقىلدى، ئالەمنى زىلزىلىگە سالىدى، ئارقىدىنلا چېلەكلەپ قۇيۇۋاتقاندەك يامغۇر تۆكۈلۈشكە باشلىدى، ئوت يالقۇنلىرى چىپىدە پەسلەپ ئۆچۈپلا قالدى پەردىلەر يولىنى داۋام قىلىپ ئاخىرى شۇنداق بىر جايغا يەتتىكى، تۇپرىقىدىن تاش ـ داڭگاللىرىغچە يېشىل مەخمەل بىلەن قاپلانغاندەك، ئاجايىپ بىر جاي ئىدى، يېشىل رەڭدىن ئۆزگە بىر رەڭ ئۇچراتماق خىيالى بىھۇدە ئىدى، ھەتتا گۈل ـ گىياھلىرىنىڭ غۇنچە پورەكلىرىگىچە يېشىل ئىدى.

ئۇلار ھەيرانلىق چىشلىرىدا لەۋلىرىنى چىشلەپ، ھەر تەرەپكە كۆز تاشلاپ تۇرار ئىدى، يېشىل رەڭلىك بىر قۇيۇن كېلىپ ئۇلارنى ئوراپ ئالدىدە ياپراقتەك ئۇچۇرۇپ ئاپىرىپ بىر جايغا تاشلىدى، كۆردىكى يېشىل زۇمرەت تەخت قويۇلغان،

يېشىل ياقۇت گۈمبەز ئىچىگە ئەكىرىپ تاشلاپتۇ، ئول گۈمبەز-نىڭ ئىچىنىڭ ئازادە ۋە چوڭلۇقى ۋە ئۇنى بەرپا قىلغۇچىنىڭ ھۈنەر - سەنئەت ماھارىتىگە ھەر كىم ئاپىرىن ئېيتماي تۇرالماس.

شۇ چاغ يېشىل زۇمرەت تەختە ئۈستىدە يېشىل لىباسلىق يېشىل چاچلىق بىر پەرىزات پەيدا بولدى. گويا بار بىلەن يوقنىڭ ئارىلىقىدا ئەلەڭگۈپ تۇرغان بىر كۆلەڭگىدەك ئىدى.

— ئەي مەلىكە نەفىسە، — دەپ سادا كەلدى ئۇنىڭدىن،

— كۈرمىڭ مۇشەققەت ۋە خەۋپ - خەتەرگە قارىماي مۇندا كەلمەكتىن مۇددىئايىڭ نېمىدۇر.

مەلىكە نەفىسە تىز پۈكۈپ تەۋەززۇ بىلەن دېدى، — ئەي بۈزرۇكۋار ئۇستاز، ھۈزۇرىڭىزغا قەدەم قويماقتىن مۇددىئا، جادۇگەر ئەھمەرنى يوق قىلماق تەدبىرىنى سورىماق ئىدى.

ئاندىن ئۇ يەنە بارچە سەرگۈزەشتلىرىنى بايان قىلدى، تارام - تارام كۆز ياشلىرىنى راۋان قىلدى، يارەدەم تىلىدى، تۆت يۈز پەرى ھەم باراۋەر تىزلىنىپ ئۇنىڭغا ھەمنەپەس بولدى.

يېشىل كۆلەڭگىدىن ئاۋاز كەلدى:

— بىر ئادەمزاتنى دەپ مۇنچە قىلۇرمۇسەن، ئەگەر شاگىرتىم ئاپاڭنىڭ يۈز - خاتىرىسىنى قىلمىسام سېنى ئول تاش ھەيكەلگە جۈپ قىلار ئىدىم، باشقا مەقسەت - مۇددىئالىرىڭ بولسا بايان قىل، مۇرادىڭ ھاسىل قىلاي، بولمىسا كەلگەن يېرىڭگە كەت، غەزەپ قىلىچىمدىن يىراق بول.

مەلىكە نەفىسە ئىلگىرىكىدىنمۇ بەكرەك زارلىنىپ دېدىكى:

— ئەي غەمگۈزارىم، ئەي باشپاناھىم، ئول ئادەمزاتنى قۇتقۇزماسلىق ۋاپاسىزلىق، نامەردلىكتۇر، بۇ بىزگە نامۇناسىپ ئىش، ئۇنىڭ بىر تال مويى ئۈچۈنمۇ جان پىدا قىلىشقا رازىمەن. كى شۇ ھالىتىدە تاشلاپ قويۇشقا رازى ئەمەسمەن. . .

ئۇنىڭ سۆزى تامام بولماي تۇرۇپ يېشىل كۆلەڭگە قولىدا بىر تال تالى مەجبۇن نوتىسىنى پەيدا قىلدى ۋە — ئەي بەد-بەخت، سۆزۈمگە كىرمەسكە نى ھەددىڭ ئىدىكى قېنى بىر كۆرەي، — دەپ مەلىكە نەفىسەنى ئۇردى، مەلىكە نەفىسە مىڭلارچە قامچا ئۇرۇلغانچە ئازاب ھېس قىلدى، جان تۇتىسى تەن قەپىسىنى تەرك قىلغان مىسالى بىھوش بولۇپ يېقىلدى، كېنىزەك پەريلەر: «ئاھ مەلىكە» دەپ پەريات قىلغانچە ئۇستىگە تاشلاندى، كۆز ياشلىرى گويا بىر ئېقىن بولدى.

يېشىل كۆلەڭگە قولىنى شىلتىغاندى، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى بىر يېشىل قۇيۇن ئۇچۇرۇپ ئاپىرىپ گۇمبەز تاملىرىغا ئۇردى، بەزلىرى بىھوش ۋە بەزلىرى نىمجان بولدى.

ئاندا يېشىل كۆلەڭگىدىن سادا كەلدى:

— ئەي پەريلەر، مەلىكەڭلارنى كۆتۇرۇپ كۆزۈمدىن يوقىلىڭلار ياكى ئۇنىڭدىن كېچىپ، ماڭا شاگىرت بولۇڭلار.

پەريلەر دېدى:

— ئۇنىڭ پەرمانىسىز ھېچ يەرگە تەۋرىمەسمىز، ئۇنىڭدىن ھېچ ۋاقىت كەچمەسمىز. يېشىل كۆلەڭگىدىن يەنە ئاۋاز كەلدى:

— سۆزۈمنى قوبۇل قىلمىساڭلار تېخىمۇ ناچار ھالغا قالارسىلەر. پەريلەر دېدى:

— باشقا كەلگەننى كۆرەرمىز.

شۇ ۋاقىت مەلىكە نەفىسە ھوشىغا كېلىپ دېدى:

— ئەي سېھرىگەرلەر شاھى، مېنى نى قىلساڭ قىلغىن ئەمما دوستلىرىمغا ئازار قىلما، جېنىمنى ئالساڭمۇ ئالغىن، ئول ئادەمزاتنى نىجاتلىق ئاپتىپىڭدىن جۇدا قىلما.

يېشىل كۆلەڭگىدىن ئەمدى جاننى يايراتقۇچى يېقىملىق بىر ئاۋاز كەلدى:

— ئەي مەلىكەم، سەن ۋە دوستلىرىڭ ساداقەت ۋە ۋاپادار-

لىقىتكىلار بىلەن مېنى رام قىلدىكىلار، چىدام ـ غەيرەت ۋە ئېسىل پەزىلىتىكىلارغا قايىلمەن، ئەمدى ساڭا بىر گۈل سېۋىتى يادىكار قىلاي، ئەھمەر جادۇ قەسرىنىڭ ئاچقۇچى بولغاي، يەنە ئۇنىڭ سىرلىرىدىن بايان قىلايكى ئىپلاس جېنىنىڭ جەھەننەمگە يول ئالمىقىغا سەۋەب بولغاي.

مەلىكە نەفىسە مىننەتدارلىق نەزەرى بىلەن ئۇنىڭغا تەلپۈنىدى، يېشىل كۆلەكىگە ئۇنىڭغا:

ــ ئەھمەر تېغىغا يول ئالغىن، ئەمما يولۇڭدا ئۇچ خەتەر باردۇر، ئاۋۋالقى «جەزىرەئى تىكەنزار»، ئول جەزىرە زەھەر بىلەن سۇغىرىلغان تۆمۇر تىكەنلەر بىلەن قاپلانغان، مەيلى ئاتلىق، مەيلى پىيادە، مەيلى قاناتلىق بولسۇن ئاندىن ئامان ـ ئېسەن ئۆتەلمەس، ئول جەزىرە يىراقتىن قاپقارا كۆرۈنەر، ئاندا بارغان ھامان گۈل سېۋىتىدىن ئاق رەڭلىك گۈلنى ئېلىپ تاشلا، ئىككىنچى قېتىم «ۋادەئى مۇزغىزار» غا يېتەرسەن، ئاندا ھېسابسىز يىرتقۇچ قۇشلار ماكانلاشقان، قەدىمى يەتكەنلا مەخلۇقاتنى خوردا قىلۇر، ئاندا بارغان ھامان قىزىل رەڭلىك گۈلنى تاشلا، ئۈچىنچى قېتىم «چەشمەئى ئەجدىھا» غا يېتەرسەن، ئاندا بارساڭ چەشمىدىن بىر ئەجدىھا باش كۆتۈرگەيكى بېشى بىر تاغ چوققىسىدەك كېلەر، قورقماستىن ئالدىغا بارغىن، دەم تارتىدۇ، ئاغزىغا كىرمىگۈچە ھېچ ئىش قىلما، بولمىسا بىر ئوت پۈركۈيدۇ، بىر سقىم كۈل بولۇرسەن، ئاغزىغا كىرگەندە بولسا كۆك رەڭلىك گۈلنى تاشلا، ئەجدىھانىڭ قارنى بىر لەخمىدۇر، ئەھمەر جادۇنىڭ ئاتەش قەسرىگە تۇتىشار، قەسىر چوغدىن پۈتۈلگەن، كىرمەك بولساڭ گۈلخان بولۇپ كۆيدۇرەر، ئاندا گۈل سېۋىتىنى تاشلىغىن، ئول قەسىر يوق بولغاي، ئاندىن قوش باشلىق شىر سۈرەتلىك تەخت كۆرەرسەن، چوققىسىدا ئۇچ كۆزى بار، بىرى ئوچۇق، ئىككىسى يۇمۇق، ئود سازىڭنى ناۋاغا كەلتۈرگىنكى ئاسمان يىغلاپ، يەر تەۋرىسۇن، تاغ ـ تاشلار

ئېرىپ سۇ بولسۇن، شۇ ۋاقىت ئوچۇق كۆزمۇ يۇمۇلار، ئالتۇن كامانغا كۈمۈش ئوقنى بەتلەپ يېڭىلا يۇمۇلغان كۆزىگە ئاتقىن، جېنى جەھەننەمگە ئۇزىغاي، ئاگاھ بولغۇنكى شۇ بىر نىشاندىن غەيرىگە ئاتساڭ ئۈمىد يوقكى ئىشلىرىڭ بەربات بولۇر، ئەھمەر جادۇ ئورنىدا ئۆزۈڭ ئاخىرەتكە يول ئالارسەن. ئەگەر ئىقبال يۇلتۇزۇڭ پارلاپ، مەقسەت گۆھىرىدىن تۆشۈك ئاچساڭ، تەخت يېنىدىكى زەر شىرەدە بىر جۇپ لوڭقا كۆرەرسەن، بىرى تۆمۈر-دىن، بىرى زەردىن، تۆمۈر لوڭقىغا بىر قوشۇقچە قېنىنى ئال، ئاندىن كەلگەن يولنىڭ ئەكسىگە ماڭ، ئالدىڭغا ئۇچرارکى تۈر-لۈك ـ تۈمەن خىل جاندارلار، ئالدىغا يېمەكلىكلەر قويۇلغان ئەمما ئۇلارغا دەل يېمەيدىغانلىرىنى بېرىپ ئۆت، بولمىسا ئاماڭ-لىق يوق، خەير، ئەمدى ماڭغىن، ئەھمەر جادۇنى يوقىتىش قەستىدە بۇ سىرلاردىن كۈرمەك ھېيلە ـ تەدبىرلەر خەۋەردار بولغان ۋە بۇ سېھىرلىك گۈل سېۋىتىنى ھازىر قىلغانىدىم ئەمما كۈچ ـ مادارىم قۇرۇپ، تېنىم قاقشال دەرەختەك بىر ھالغا كەلدى، روھ ـ ئەرۋاقتەك بولۇپ قالدىم، مەن ئۇچۇن ۋە ئۆزۈڭ ئۈچۇن ئول نابكارنى جاھاندىن يوقىتار بولدۇڭ، ھەر ئىشتا ئېھتىيات قىلغىن، ـــ دېدى ـ دە، ئۇچ خىل رەڭلىك گۈل سېلىنغان كىچىككىنە بىر گۈل سېۋىتىنى بەردى.

مەلىكە نەفىسە كۆپتىن كۆپ تەشەككۈرلەر ئېيتىپ، قاي-تىشقا ئىجازەت سورىدى، يېشىل كۆلەڭگە غايىب بولۇپ، بىر يېشىل قۇيۇن ھازىر بولدى ـ دە، غۇيۇلداپ كەلگەنچە مەلىكە نەفىسە ۋە پەرىلەرنى ئورۇھلىپ ئۇچۇرۇپ ماڭدى، قانچىلىك ۋاقىت ئۆتكىنى نامەلۇم، بىر چاغلاردا ئۇلارنى بىر جەزىرىگە ئاپىرىپ تاشلىدى ـ دە، كەينىگە ياندى.

مەلىكە نەفىسە ۋە پەرىلەر بۇ يەردە يىراقتىكى بىر تاغنى كۆردى، شەكلى ئولتۇرغان دېۋىدەك، چوققىسى يالماۋۇزنىڭ بېشىدەك ئىدى. بىلىدىغان پەرىلەر ئەندىكىپ دېدى:

— ئەھمەر تېغىغا يېقىنلاپتۇق.

— ئەي دوستلىرىم، — دېدى مەلىكە نەفىسە ئۇلارغا، — ئەمدى سەپىرىمىز بىيار خەتەرلىك ۋە مۇشكۈل، سىلەر بۇ يەردە قېلىپ شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش بولغان جىسمىنى ھىمايە قىلىڭلار، مەن ئاندا تەنھا بارارمەن.

پەرىلەر ئۇنى يالغۇز ئەۋەتىشكە كۆنمىدى، مەلىكە نەفىسە ئاخىر ئىككى پەرىنى ھەمراھ قىلدى، قالغانلار ھەرشاخىدا يۇزلەپ گۈللەر پورەكلەپ، ئېچىلغان گۈل كۆچەتلىرىگە ۋە ئۇلارغا چىرمىشىپ ئۆسكەن ياۋا پېلەك - چىڭگىلىكلەرگە ئايلىنىپ شاھزادە نەۋرۇزنىڭ تاش جىسمىنى ئارىلىرىغا پىنھان قىلدى.

مەلىكە نەفىسە بىر پەرىگە ئالتۇن كامان، كۈمۈش ئوقلارنى، يەنە بىرىگە ئودنى بېرىپ، ئۆزى گۈل سېۋىتىنى كۆتۈرگىنىچە يولغا راۋان بولدى. ھايالسىزلا قارا تۇپراقلىق بىر ئاجايىپ مەنزىلگە يېقىنلاپ قالدى، بىلدىكى «جەزىرەئى تىكەنزار» غا دۇچ كېلىپتۇ، ئاندا بارغان ھامان ئاق گۈلنى تاشلىدى، يەر يۈزىدىن قارا تۈتەك كۆتۈرۈلۈپ، ئارقىدىنلا بۇ يەردە سانىساناقسىز ئاق ئەتىرگۈل كۆچەتلىرى كۆكلەپ، ھەرشاخىدا يۈزلەپ گۈل پورەك ئاچتى. ئۇلار يولىنى خۇرسەنلىك ئېچىدە بىمالال داۋام قىلدى، ئاندىن ئۆتۈپ «ۋادەئى مۇزغىزار» غا يەتتى، ئاندا كۆرگەن كىشىنىڭ يۈرىكى قورقۇنچتا يېرىلغۇدەك بەتبەشىرە، بەدھەيۋەت، ئاجايىپ - غارايىپ ئۇچار قاناتلار ئۇچۇپ يۈرەر ئىدى، دەھشەتلىك قاقىلداش، جارقىراشلىرى كىشىنىڭ قۇلاق پەردىسىنى ھېلىلا يىرتىۋېتىدىغاندەك تىترىتەتتى، بەزىلىرى شىر باشلىق، يولۋاس باشلىق، بەزىلىرى بۇركۇت باشلىق، شىر تەنلىك، يولۋاس تەنلىك، بەزىلىرى ئۇچ باشلىق ۋە بەزىلىرى قاناتلىق يىلان، ئەجدىھاغا ئوخشار ئىدى.

پەرىلەرنى كۆرۈپلا قىچۇلىشىپ، بوراندەك ئېتىلىپ كېلىشتى، مەلىكە نەفىسە دەرھال قىزىل گۈلنى تاشلىدى، شۇ

هامان يەر يۈزىدە بىر ئوت دېڭىزى پەيدا بولۇپ، ئاسمان - پەلەككە تۇتاشقۇدەك ئوت يالقۇنلىرى ئۆرلىدى - دە، يىرتقۇچ قۇشلارنى تۇگەل كۆيدۈرۈپ كۈل قىلدى. ئارقىدىنلا ئوت دېڭىزى غايىب بولۇپ، يەر يۈزىدە ھەددى - ھېسابسىز قىزىل ئەتىرگۈل كۆچەتلىرى پەيدا بولۇپ، ھەر شاخىدا يۈزلەپ گۈل پورەكلىدى.

مەلىكە نەفىسە يەنە ھەمراھلىرى بىلەن يولىنى تىپتىنچ داۋام قىلدى، پورۇقلاپ قاينىاپ تۇرغان گۆلدەك بىر چەشمە بويىغا يەتتى. شۇ هامان چەشمىدىن بىر ئەجدىها باش كۆتۈردى، بېشى تاغ چوققىسىدەك، تېنى ئاسمانغا تۇۋرۈك بولغۇدەك ھەيۋەتلىك ئىدى. ئۇنى كۆرگەن ئىككى پەرى هوشىنى يوقاتتى، ئەجدىها ئۇلارنى هاڭدەك ئاغزىغا دەم تارتتى، مەلىكە نەفىسە ئەجدىهانىڭ ئاغزى تونۇر قىزىقىدىنمۇ بەكرەك هارارەتلىك ئىكەنلىكىنى هېس قىلدى - دە، كۆك رەڭلىك گۈلنى تاشلىدى، شۇ هامان ئەجدىهانىڭ قارنىدىن قىزىل تۇتەك كۆتۈرۈلۈپ، تېزلا غايىب بولدى - دە، هېسابسىز كۆك ئەتىرگۈللەر پورەكلەپ ئېچىلدى.

ئەجدىها ئەمدى تاش هەيكەلدەك قېتىپلا قالدى، ئوتلۇق هارارەت ئورنىدا جانغا ئارام بەخش سالقىنلىق پەيدا بولدى.

مەلىكە نەفىسە يېڭىلا هوشىغا كەلگەن هەمراھلىرى بىلەن يولىنى داۋام قىلدى. ئىچكىرىلەپ كىرىپ، بىر سەيناغا چىقتى، ئۇ يەردە چوغدىن پۈتۈلگەن بىر گۈمبەز تۇرۇپتۇ.

مەلىكە نەفىسە گۈل سېۋىتىنى تاشلىدى، گۈل سېۋىتى چوڭىيىپ - چوڭىيىپ بېرىپ گۈمبەز ئۈستىگە كىيىلدى، ئارقىدىنلا سېرىق ۋە يېشىل رەڭلىك تۇتەكلەر كۆتۈرۈلۈپ، گۈمبەز غايىب بولدى. ئورنىدا قوش باشلىق شىر سۈرەتلىك تەخت ئۈستىدە ئۇچ كۆزلۈك قىزىل يىلان ۋە زەر لوڭقا بىلەن تۆمۈر لوڭقا قويۇلغان شىرە زاهىر بولدى.

مەلىكە نەفىسە دەرھال ئودنى قولىغا ئېلىپ ئالتۇن تارلـ
رىنى شۇنداق ساداغا كەلتۈردىكى مۇڭىدىن ئىككى ھەمرىھى
تېزلا بىھوش بولۇپ يىقىلدى، ئۆزى ھەم سىمابتەك ئېرىپ
تۆكۈلەر ھالغا يەتتى، ئاسمان يىغلاپ، يەر تەۋرىدى، ھېچ ۋاقىت
ۋە ھېچ قايـدا ئاندـدا مـۇڭلۇق ۋە تەسىرلىك بىر كۈي ياڭرىمـ
غانىدى.

ئاخىر قىزىل يىلاننىڭ جان قەستىگە چۈشكەنلەرنى كۆزەتـ
كۈچى ئوچۇق كۆزى يۇمۇلدى. مەلىكە نەفىسە دەرھال ئالتۇن
كامانغا كۈمۈش ئوقنى بەتلەپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۈرگـ
نىچە قىزىل يىلاننىڭ يېڭىلا يۇمۇلغان كۆزىنى نىشانلاپ ئاتتى،
ئوق ئاقار يۇلتۇزدەك بېرىپ نىشانغا قادالدى. قىزىل يىلان
دەھشەتلىك چىرقىراپ ئويغىنىپ ئۆزىنى ھەر تەرەپكە ئۇردى
ئەمما كۈمۈش ئوق بىلەن تەختكە مىخلىنىپ قالغاچقا نېرى
كېتەلمىدى، ئاخىر بىرلا تولغىنىپ، ئاغزىدىن شارقىراپ قان
كېتىپ، جېنى جەھەننەمگە ئۇزىدى.

مەلىكە نەفىسە شىرە ئۈستىگە قارىغانىدى تۆمۈر لوڭقا
كۆرۈمسىز ۋە داتلىشىپ كەتكەن، زەر لوڭقا بولسا بەكمۇ نەپىس
ۋە ۋالىلداپ تۇرغانىدى. كۆڭلى زەر لوڭقىغا مايىل بولدى، قول
ئۇزاتقۇچە غايىبتىن كاچىتىغا بىر تەستەك تەگدى. يېشىل نۇر-
لار چاقنىدى، ھوشىنى يىغىپ تۆمۈر لوڭقىنى ئالدى- دە،
قىزىل يىلان قېنىدىن ئۈسۈۋېلىپ ئىككى ھەمرىھى بىلەن كەلـ
گەن تەرەپنىڭ ئەكسىگە ماڭدى. بىر ئىشىك يولۇقتى، ئىشكـ
نىڭ بىر تەرىپىگە مۇشۇك، بىر تەرىپىگە ئىت باغلاپ قويۇلغان،
بىر يېندا بولسا بىر پەتنۇس چاشقان بىلەن سۆڭەك بار ئىدى.
مۇشۇكتىن سادا كەلدى:

— ماڭا چاشقاننى بەر، بولمىسا ئۆتكۈزمەسمەن، —
دەپ. ئىتتىن سادا كەلدى:

— ماڭا سۆڭەكنى بەر، بولمىسا ئۆتكۈزمەسمەن، —

دەپ.

مەلىكە نەفىسە ئۇلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سالماي مۇشۇكنىڭ ئالدىغا سۆڭەكلەرنى، ئىتنىڭ ئالدىغا چاشقانلارنى تاشلىدى. شۇ هامان مۇشۇك ئىتقا، ئىت مۇشۇككە ئۆزگىرىپ، يەمگە تاشلاندى، ئىشىك ئېچىلدى، مەلىكە نەفىسە هەمراهلىرى بىلەن تىنچ- ئامان ئىشكتىن چىقىۋالدى.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار ئۆزىنى لەخمە سىرتىدا كۆردى، ئۇچۇپ، ئۇچۇپ، يىراقتا قالغان هەمراهلىرى يېنىغا يەتتى. تۆمۇر لوڭقىدىكى قانىنى شاهزادە نەۋرۇزنىڭ تاش بولغان جىسمىغا چاچتى، شاهزادە نەۋرۇزنىڭ تېنىدىن بىر قىزىل تۇتەك كۆتۈرۈلۈپ، ئۇ ئەسلىگە كەلدى ۋە مەلىكە نەفىسە ۋە پەرىلەرگە كۆپ تەشەككۇرلەر بايان قىلدى.

شۇ ۋاقىت بۇلارنىڭ ئاياغ ئاستى تەۋرەپ كەتتى، پەرىلەر چۇقان كۆتۈردى: «ئەهمەر تېغى ئاستا - ئاستا مىدىراۋاتاتتى، ئۇلار هېس قىلدىكى تاغ كۆرۈنگەن ئەسلى دۈە ئەهمەر ئىدى، قىزىل يىلانغا يەتكەن ئەجەل شامىلى ئۇنى ئۇزۇن يىللىق ئۇيقۇدىن بىدار قىپتۇ.

دۈە ئەهمەر ئورنىدىن تۇرغانىدى، بېشى كۆك قەهرىگە تاقىشىپ بۇلۇتلار بېلىدەك لەيلەپ قالدى.

ئۇنىڭدىن هاۋا گۈلدۈرلىگەندەك بىر سادا كەلدى:

— ئەي قۇرت - قۇمۇسقىلار، خوجام ئەهمەر بۇۋىگە قەست قىلىپ، جېنىدىن جۇدا قىلىپسىلەر، ئول گۇناهنى گەدىنىڭلارغا يۈكلەپ قايان قاچماقچىسىلەر، ئەمدى سىلەرنى ئۇندىك خىزمىتىگە يوللارمەن، ئۆلۈمگە تەييارلىنىڭلار. پەرىلەر ناله قىلدى:

— بۇ بەتبەختتىن قۇتۇلۇش ئىمكانى يوق، — دەپ.

ئەمما شاهزادە نەۋرۇز دېدى:

ـــ ئۇنىڭ تاغدەك جىسمىمۇ خاسىيەتلىك قىلىچىمغا دۇچ كەلسە سەكپارە بولغاي.

ئاندا ئۇ ئالماس قىلىچىنى يالتىڭچلاپ توۋلىدى: ـــ ئەي مەلئۇن، بوي ـ بەستىڭگە تەمەننا قىلما، مانا ھازىرلا ئۆزۈڭنى خوجاڭ قېشىغا خىزمەتكە ئەۋەتىمىز.

دىۋە مەلئۇن قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ، شاھزادە نەۋرۇز ۋە بارچە پەرىلەرنى چۈمۈلىدەك يانجىپ تاشلىماق ئۈچۈن پۈتىنى كۆتۈردى، ھەممە ئۇنىڭ تاپىنى سايىسىدا قالدى، ئەجەل كۆلەڭگىسى ئۇلارنىڭ بېشىغا چۈشتى.

ئەمما، شاھزادە نەۋرۇز قىلىچىنى شىلتىغاندى، كۈمۈش نۇرلار چاقناپ، قىلىچ ئۇزىراپ بېرىپ، ئۇنىڭ تاپىنىنى ئىككى بۆلەك قىلدى. قانلىرى سەلدەك ئاقتى، پەرىلەر دەرھال شاھزادە نەۋرۇزنى كۆتۈرۈپ، بىرلا پەرۋاز قىلغانچە ئۆزلىرىنى ياقىغا ئالدى. دىۋە يىقىلىپ تاغ تىزمىسىدەك سوزۇلۇپ يېتىپ قالدى. دە، كۈتمىگەن زەربىدىن ھوشىنى يوقتىپ، جان ئاچچىقىدا ئالەمنى زىلزىلىگە سېلىپ ھۆركىرەپ كەتتى، ئاخىر سەل تىنچلىنىپ توۋلىدى، ـــ ئەي ئادەمزات، سېنى كۆزگە ئىلماي بۇ ئازابقا قالدىم، يەنە بىر قىلىچ ئۇرغۇنكى بۇنداق خورلۇقنى كۆتۈرۈپ، ئازاب چېكىپ يۈرگۈچە جان تەسلىم قىلاي، خورلۇق ۋە ئازابتىن پاراڭ بولاي.

بىراق، پەرىلەر شاھزادە نەۋرۇزنىڭ يەنە بىر قىلىچ ئۇرۇشىغا يول قويماي دېدىكى: ـــ ئەمدى چېقىلماڭ، يەنە بىر قىلىچ ئۇرۇلسا بۇ مەلئۇن ئەسلىگە كېلىدۇ، بىزگە ئاپەت بولىدۇ، دىۋىلەرگە بىر قىلىچ ئۇرۇشلا كۇپايە.

دىۋە ئەھمەر ئۈمىدسىزلىنىپ، بىر ئاھ تارتقانچە كۆز يۇمدى، ئاھ تارتىشى بىلەن تەڭ چاقماق چېقىلىپ، بىر ئوت ھاسىل بولدى، تېنى كۆيۈپ كۇل دۆۋىسىگە ئايلاندى، زېمىن ھەم ئوت دېگىزى بولدى، ئوت يالقۇنلىرى ئەجدىھادەك شاھزادە

نەۋرۇز ۋە پەرىلەرگە ھەملە قىلدى، پەرىلەر دەرھال شاھزادە نەۋرۇزنى ئۇچۇرۇپ ئوت يالقۇنلىرىدىن يىراقلاپ كەتتى.

ئەمما، ئۇلار ئەمدىلا دېمىنى ئېلىپ تۇرۇشىغا توپ - توپ قارا بۇلۇتلار دەھشەتلىك دېگىز تاشقىنىدەك تۇرۇلۇپ - تۇرۇلۇپ كېلىشكە باشلىدى. پەرىلەر دېدى:

— دۇنيادىكى شاھى لەشكەر باشلاپ كېلىۋاتىپتۇ.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇلار بىر تالدىن چېچىنى يۇلۇپ، قىلىچقا ئايلاندۇرۇشتى، جەڭگە ھازىرلاندى، شاھزادە نەۋرۇز ھەم تەييار بولدى.

دۇنيادىكى بىلەن جەڭ باشلاندى، يەر يۈزىگە قانلار يامغۇر بولۇپ، چېچىلىپ دۇنيادىكى مۆلدۈر بولۇپ تۆكۈلدى ئەمما لەنىتى دۇنيادىكى ئۆلسە ئورنىغا ئونى ھازىر بولۇپ تۇردى.

مەلىكە نەفىسە بۇنىڭدا بىر سىر - ھېكمەت بارلىقىنى ھېس قىلىپ, شاھزادە نەۋرۇزنىڭ ئالتۇن كامان، كۈمۈش ئوقىنى ئېلىپ كۆككە پەرۋاز قىلدى، دۇنيادىكى ئارقىسىغا باردى.

كۆردىكى دۇنيا شاھ بىر دۇمباقنى چېلىۋېتىپتۇ، دۇمباق ھەر ئۇرۇلسا ئۇستىدە كىچىككىنە بىر دۇنيا پەيدا بولۇپ، يەر يۈزىگە چۈشۈپلا يوغىناپ، جەڭگە كىرىۋېتىپتۇ.

مەلىكە نەفىسە دەرھال ئالتۇن كامانغا بىر جۇپ كۈمۈش ئوق بەتلەپ، دۇنيا شاھنىڭ ئاتەش كۆزلىرىنى نىشانلاپ ئاتتى، ئوقلار ئاقار يۇلتۇزدەك بېرىپ بىخۇد تۇرغان دۇنيا شاھنىڭ كۆزلىرىگە قادالدى. دۇنيا شاھ كور بولۇپ، جان ئاچچىقىدا دۇمباقنى تاشلاپ، ھۆركىرىگىنىچە قۇيۇن بولۇپ ئۇچۇپ تېزلا غايىب بولدى، مەلىكە نەفىسە دۇمباقنى بىرلا تەپكەنىدى يېرىلىدى، ئىچىدىن بولسا ھەددى - ھېسابسىز گېزەندە چۈنلار گىژىلدىشىپ ئۇچۇپ چىقىپ، ھەر تەرەپكە تاراپ كەتتى، ئۇلارنى دۇنيا شاھ سېھرىي - ئەپسۇن بىلەن ئەھمەر جادۇ بەرگەن

بۇ دۇمباققا قاچىلاپ، دىۋە لەشكەرلىرىگە ئايلاندۇرۇپ، جەڭگە سالغانىدى.

شۇ چاغ جەڭگاھتىكى دىۋىلەرنىڭ تولىسى چۈشۈنگا ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى، قالغانلىرى بولسا شاھزادە نەۋرۇز ۋە پەرىلەر قىلىچىدىن ئەجەل شەربىتىنى ئىچىپ، جەھەننەمگە ئۇزىدى.

مەلىكە نەفىسە شاھزادە نەۋرۇز قېشىغا يېنىپ كېلىپ دوستلىرىنى جەملىگەنىدى، ئۇچيۇز ئاتمىش نەپىرى شېھىت بولۇپ، قىرىق نەپىرى ھايات قاپتۇ، نەفىسە يۈرەك - باغرى تىلىنغاندەك بولۇپ، باھار بۇلۇتىدەك ياش تۆكتى. قىرىق پەرى ھەم قوشۇلۇپ ھاز ئاچتى، ئاخىر ئۇلار يەنە يىغا - زارىدىن پارىخ بولۇپ، شېھىتلەرنى بىر جايغا دەپنە قىلدى، دەپنە قىلىنغان جايدىن ئۇچيۇز ئاتمىش تۇپ ئاق ۋە قارا، سېرىق رەڭلىك لالە گۈل ئۇنۇپ، كۆكلەپ، پۇرەكلەپ ئېچىلدى.

قالغانلار ئاندىن ئايرىلماقتا كۆزلىرى قىيماي شاھزادە نەۋرۇزنىڭ مەملىكىتىگە بىللە قايتىپ كەتتى.

图书在版编目(CIP)数据

吉祥的之梦:维吾尔文/阿德力著.—乌鲁木齐:
新疆人民出版社,
ISBN7—228—06111—X

Ⅰ·吉 …Ⅱ·阿 Ⅲ 故事—作品集 — 中国 — 当代
— 维吾尔语(中国少数民族语言)Ⅳ·1277.3
中国版本图书馆 CIP 数据核字(2000)第 71800 号

责任编辑:吉利力·穆罕默德
封面设计:加吾兰·吉利力
责任校对:阿义故丽

吉祥的之梦

(故事)

阿德力·依明

新疆人民出版社出版发行
(乌鲁木齐市解放南路 348 号邮政编码 830001
乌鲁木齐市十四中印刷厂印刷
850×1168 毫米 32 开本 9 印张 2 插页
2000 年 11 月第 1 版 2000 年 11 月第 1 次印刷
印数:1—3000
ISBN7—228—06111—X/I·2244 定价:12.60 元

封面设计：加吾兰·吉利力

ISBN 7-228-06111-X

9 787228 061112 >

ISBN7 - 228 - 06111 - X

I·2244(民文)定价 :12.60 元